Sfinţii ierarhi Atanasie (2 mai) şi Chiril (9 iunie) arhiepiscopii Alexandriei

(18 ianuarie)

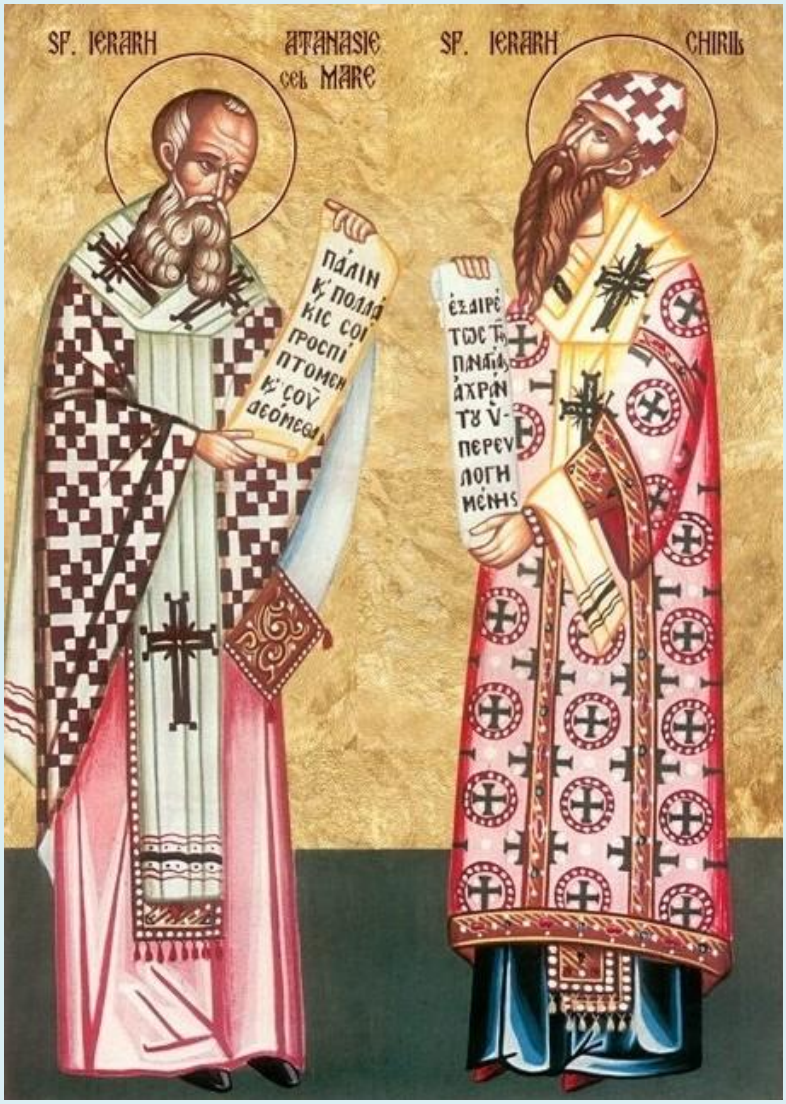

Părintele nostru între sfinți Atanasie al Alexandriei (în greceşte Ἀθανάσιος, „Nemuritorul”) a fost episcop al Alexandriei și un mare teolog din secolul al IV-lea. Este numit de asemenea Atanasie cel mare (și, în Biserica coptă, Atanasie apostolicul). S-a născut în anul 298 și a murit la 2 mai 373. Prăznuirea sa în Biserica Ortodoxă se face pe data de 18 ianuarie, iar pe 2 mai se face pomenirea aducerii moaștelor sale.

Părintele nostru între sfinți Chiril al Alexandriei a fost patriarh al Alexandriei pe vremea când aceasta era la apogeul influenței și puterii sale în sânul Imperiului

Roman. Sfântul Chiril a fost un scriitor prolific, el fiind și protagonistul principal al controverselor hristologice din secolele al IV-lea și al V-lea. A fost figura centrală a Sinodului de la Efes din 431 care a culminat cu îndepărtarea lui Nestorie din scaunul de arhiepiscop al Constantinopolului. Sfântul Chiril este unul din părinții Bisericii și faima sa în lumea ortodoxă i-a adus numele de „pecete a tuturor Părinților". Este prăznuit în Biserica ortodoxă atât în ziua de 9 iunie cât și pe data de 18 ianuarie, împreună cu Sfântul Atanasie al Alexandriei.

Index

În această lună (ianuarie), ziua a optsprezecea - Cei întru Sfinţi părinţii noştri şi marii arhiepiscopi ai Alexandriei, Atanasie şi Chiril (Minei) 6

Canon de rugăciune către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria la sărbătoarea Sfântului ierarh Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei şi a Sfântului ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei 37

Acatistul Sfinților ierarhi Atanasie cel mare și Chiril, arhiepiscopii Alexandriei (18 ianuarie) 45

Imnografie 61

Sfântul ierarh Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei (18 ianuarie şi 2 mai) 62

- **Canon de rugăciune către Sfântul ierarh Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei (18 ianuarie) 63**
- **Canon de rugăciune către Sfântul ierarh Atanasie cel mare (2 mai) 72**
- **În această lună (mai), ziua a doua - Aducerea moaştelor celui dintru sfinţi părintelui nostru Atanasie cel mare, patriarhul Alexandriei (Minei) 79**
- **Imnografie 91**
- **Vieţile Sfinţilor - Viaţa celui între Sfinţi părintele nostru Atanasie mărturisitorul, arhiepiscopul Alexandriei 93**
- **Sinaxar - Pomenirea celor între Sfinţi părinţii noştri Atanasie şi Chiril, patriarhi ai Alexandriei 115**
  - **Sinaxar - Pomenirea aducerii moaştelor celui dintre Sfinţi părintele nostru Atanasie cel mare, patriarhul Alexandriei (2 mai) 117**
- **Arhid. Ştefan Sfarghie - Sinaxar - Sfinţii ierarhi Atanasie şi Chiril, arhiepiscopii Alexandriei 118**
  - **Arhid. Ştefan Sfarghie - Sinaxar - Sfinţii ierarhi Atanasie şi Chiril, arhiepiscopii Alexandriei 120**
- **Iulian Dumitraşcu - Calendar ortodox - Sfinții ierarhi Atanasie și Chiril, arhiepiscopii Alexandriei 122**

Calendar Ortodox - Aducerea moaștelor Sfântului ierarh Atanasie cel mare; Sfântul ierarh Atanasie al III-lea (Patelarie), patriarhul Constantinopolului; Sfânta Matrona de la Moscova 124
Proloagele - Pomenirea celor între Sfinţi părinţii noştri Atanasie şi Chiril, patriarhii Alexandriei (18 ianuarie) 131
Proloage - Aducerea moaştelui celui dintre Sfinţi, părintelui nostru Atanasie cel mare, patriarhul Alexandriei (2 mai) 137
Sfântul Nicolae Velimirovici – Proloagele de la Ohrida - Pomenirea Sfântului Atanasie cel mare, arhiepiscopul Alexandriei (18 ianuarie) 138
Sfântul Nicolae Velimirovici - Proloagele de la Ohrida - Pomenirea Sfântului Atanasie cel mare, arhiepiscopul Alexandriei (2 mai) 141
Sfântul Atanasie cel mare - Omilii duhovniceşti - Epistolă către Amoun, monahul 142
Cei pe care îi socotim păcătoși pot fi mai vrednici de mântuire decât noi 147
Cuvântarea Sfântului Grigorie Teologul întru cinstirea marelui Atanasie 149
Sfântul ierarh Atanasie, mărturisitorul - stânca şi stâlpul cel mare al Bisericii sau cum este prigonită iubirea fierbinte pentru Adevăr 165
Intrarea în Ierusalim. Predica Sfântului Vasile al Kineşmei despre entuziasmul nestatornic şi calea împărătească. “Orice s-ar întâmpla cu voi, să nu scăpaţi din mâini haina lui Hristos, să mergeţi neabătut pe linia urmării Lui!” 170
Alexandru Briciu - Sfântul Atanasie, arhiepiscopul ortodox de neclintit 182
Pr. lector dr. Ştefan Buchiu - Aspectul cosmic al mântuirii în opera Sfântului Atanasie cel mare 187
Wikipedia - Atanasie din Alexandria 193
orthodoxwiki - Atanasie al Alexandriei 198
Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei (18 ianuarie/ 9 iunie) 203
Canon de rugăciune către Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei (18 ianuarie) 204
Canon de rugăciune către Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei 213
În această lună (iunie), ziua a noua - Cel dintru sfinţi părintele nostru Chiril, papă al Alexandriei (Minei) 221
Imnografie 235
Vieţile Sfinţilor - Viaţa Sfântului ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei (9 iunie) 237
Sinaxar - Pomenirea celor între sfinţi părinţii noştri Atanasie şi Chiril, patriarhi ai Alexandriei (18 ianuarie) 253

Sinaxar - Pomenirea celui dintre Sfinţi părintelui nostru Chiril, patriarh al Alexandriei (9 iunie) 255
Sinaxar - Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei - 9 iunie 256
Arhid. Ștefan Sfarghie - Sinaxar - Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei 259
Sinaxar - Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei (9 iunie) 261
Sorin Ioniţe - Calendar ortodox - Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei 262
Proloagele - Pomenirea celor între Sfinţi, părinţii noştri Atanasie şi Chiril, patriarhii Alexandriei 266
Sinaxar - Sfântul Chiril, arhiepiscopul Ierusalimului 272
Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei, Egipt (18 ianuarie) 278
Sfântul Chiril al Alexandriei, „apărătorul Maicii Domnului“ 280
Sfântul Chiril al Alexandriei: De ce s-a inventat moartea trupului 285
Epistola Sfântului Chiril către episcopul Ioan 287
Sfântul Chiril, condeiul de aur al tainelor dumnezeieşti 292
Sfântul Ambrozie al Milanului - Rugăciunea învaţă la fel ca şi dialogul 297
Sfântul ierarh Chiril, patriarhul Alexandriei, „judecător al lumii” 298
Paul Gavrilyuk - Contribuţia Sfântului Chiril al Alexandriei la dogma asumării 301
Paul Gavrilyuk - Ce este deşertarea de Sine a lui Hristos? 309
Paul Gavrilyuk - Importanţa imnului chenotic de la Filipeni 2, 5-11 314
Paul Gavrilyuk - Originalitatea teologiei Sfântului Chiril al Alexandriei 317
Iertarea este legată de înţelegerea slăbiciunii celuilalt şi a propriei noastre slăbiciuni 319
Când iert, încep să iubesc 321
Arhimandritul Teofil Părăian - „Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta” - porunca a cincea 324
Sfântul Calist Angelicoudes - Orice ființă rațională să vadă și să se minuneze cât de mare este dragostea lui Dumnezeu pentru noi! 326
Orthodoxwiki - Chiril al Alexandriei 329
Wikipedia - Chiril al Alexandriei 333
Sfinţii Atanasie şi Chiril, apărătorii adevărului despre Hristos 335
Sfinţii ierarhi Atanasie şi Chiril, campioni ai Ortodoxiei 344
Sfinţii ierarhi Atanasie şi Chiril al Alexandriei - pilde de vieţuire creştină într-o lume care Îl urăşte pe Hristos 346

Pr. Eugeniu Rogoti - Sfinții Atanasie și Chiril, mărturisire şi statornicie în credinţă 351
Pr. Ciprian Florin Apetrei - Teologia primelor veacuri şi proclamarea credinţei 355
Arhid. Ştefan Sfarghie - Biserica Bucur Ciobanul din Bucureşti şi-a sărbătorit hramul 358
Mihai-Alex Olteanu - Sfântul ierarh Chiril al Alexandriei în iconografie 361
(Foto) Odoarele Mănăstirii Mega Spileo 363
Icoane 378

În această lună (ianuarie), ziua a optsprezecea - Cei întru Sfinţi părinţii noştri şi marii arhiepiscopi ai Alexandriei, Atanasie şi Chiril (Minei)

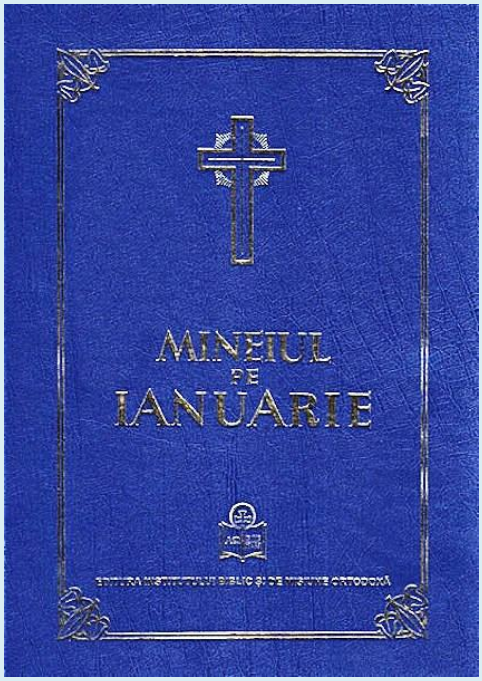

De va voi cel mai mare, facem Polieleu şi slavoslovie că aşa li s-a pus şi slujba după cum şi la Mineiele greceşti este.

La Vecernie

După obişnuitul Psalm, cântăm Fericit bărbatul... Slava, dintâi. La Doamne strigat-am...,

Stihirile pe 6, glas 4:

Podobie: Ca pe un viteaz...

Goniri ai răbdat şi nevoi ai suferit, de Dumnezeu grăitorule cuvioase Atanasie, până ce ai gonit înşelăciunea lui Arie cel fără de Dumnezeu, şi turma ta de păgânătatea lui o ai mântuit, de o fiinţă a fi cu Tatăl, Fiul şi Duhul, învăţând cu dreaptă credinţă, lucrătorule de sfinţenie prea fericite.

Cu strălucirile propovăduirii pe cei dintru întuneric i-ai luminat, şi toată înşelăciunea ai gonit, nevoi pătimind tare pentru credinţă Atanasie, ca un păstor ade-

vărat, ca un temei neclintit al Bisericii lui Hristos, prea lăudate. Pentru aceasta adunându-ne, pe tine te cinstim cu cântări, bucurându-ne.

Toată fapta bună ai deprins cu răbdare de Dumnezeu insuflate, şi ungându-te cu sfântă ungerea Duhului, sfinţitor prea sfinţit arătat ai fost, şi păstor adevărat şi apărător. Pentru aceasta toată Biserica măreşte pomenirea ta, cu sfinţenie săvârşindu-o şi pe Mântuitorul slăvind.

Alte **Stihiri**, ale Sfântului Chiril, glasul şi Podobie aceeaşi:

Cu dogmele tale cele de foc, toată materia eresurilor ca vreascurile se arde prea înţelepte. Şi adunarea înţelegerilor necredincioşilor celor neplecaţi, întru adâncuri se cufundă Chirile, şi cu dogmele înţelepciunii tale se împodobeşte fericite, în toate zilele Biserica credincioşilor, care cu mare glas te cinsteşte pe tine.

Cu bună rostirea cuvintelor tale, prea sfinţite Chirile, toată Biserica se împodobeşte şi cu bună credinţă se înfrumuseţează cu frumoase podoabe, şi cinsteşte cu sfinţenie sfântă şi vestită pomenirea ta slăvite, cela ce eşti lauda ortodocşilor şi mai marele părinţilor, al prea sfântului sobor apărătorule.

De la Biserica lui Hristos ai gonit pe lupii cei înţelegători Chirile, cu toiagul învăţăturilor tale, şi pe aceasta împrejur o ai îngrădit cu gardul cuvintelor tale, şi o ai pus înaintea lui Hristos nesmintită şi nemişcată. Pe care roagă-l să se mântuiască de stricăciune şi de nevoi, cei ce cu credinţă săvârşesc pururea cinstită pomenirea ta.

Slavă..., glas 6, a lui Chiril, patriarhul Constantinopolului

Pe începătorii ierarhilor, vârfurile patriarhilor şi prea luminaţii luceferi ai lumii, pe arătătorii voinţelor lui Hristos, adunându-ne o iubitorilor de praznic! Cu duhovniceşti laude să-i lăudăm, zicând:
Bucură-te, părinte Atanasie, cel cu numele nemuririi, care pe bârfitorul Arie, ca pe un lup l-ai izgonit din turma lui Hristos, cu izgonitoare praştia dogmelor tale celor de Dumnezeu înţelepţite.
Bucură-te, stea prea luminoasă, prea fericite Chirile apărătorule al pururea Fecioarei, care cu glas mare în Sfântul sinod cel din Efes, strălucit o ai propovăduit pe ea Născătoare de Dumnezeu, pierzătorule al bârfelilor lui Nestorie.
Bucuraţi-vă, izvoarele teologiei, râurile cele pururea curgătoare ale înţelepciunii de Dumnezeu, şi fântânile dumnezeieştii cunoştinţe. Ci o prea înţelepţilor părinţi de

trei ori fericiţi, nu încetaţi a vă ruga lui Hristos Dumnezeu, pentru cei ce cu credinţă şi cu dragoste săvârşesc pururea sfinţita şi cinstită prăznuirea voastră.

Şi acum..., a Născătoarei

Cine nu te va ferici pe tine Preasfântă Fecioară ? Sau cine nu va lăuda prea curată naşterea ta ? Că Cel ce a strălucit fără de ani din Tatăl, Fiul Unul născut, acelaşi din tine cea curată a ieşit negrăit întrupându-se, din fire Dumnezeu fiind şi cu firea om făcându-se pentru noi. Nu în două feţe fiind despărţit, ci în două firi neamestecat fiind cunoscut. Pe Acela roagă-l curată cu totul fericită, să se miluiască sufletele noastre.

Vohod: Lumină lină a sfintei slave a Tatălui ceresc, Celui fără de moarte, a Sfântului, Fericitului, Iisuse Hristoase, venind la apusul soarelui, văzând lumina cea de seară, lăudăm pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Dumnezeu; vrednic eşti în toată vremea a fi lăudat de glasuri cuvioase, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce dai viaţă, pentru aceasta lumea Te slăveşte.

Prochimenul zilei şi citire:

De la Pilde citire:

Cap. 1, Vers 8.

Pomenirea dreptului cu laude, şi binecuvântarea Domnului pe capul lui. Fericit este omul, care a aflat înţelepciunea, şi muritorul ce ştie priceperea; că mai bună este neguţătoria acesteia, decât a aurului şi a argintului visteria. Şi mai scumpă este decât pietrele cele de mult preţ, şi tot ce este scump nu este vrednic ei; pentru că lungimea zilelor şi anii vieţii sunt în dreapta ei, şi în stânga ei bogăţie şi slavă. Că din gura ei este dreptate, legea şi mila pe limbă le poartă. Deci ascultaţi-mă pe mine o fiilor, că lucruri de cinste voiesc să zic. Şi fericit este omul care căile mele va păzi. Că ieşirile mele sunt ieşiri de viaţă, şi se găteşte vrere de la Domnul. Pentru aceasta vă rog pe voi, şi pun înainte glasul meu fiilor omeneşti. Că eu înţelepciunea am tocmit, sfatul şi ştiinţa şi gândul eu l-am chemat. Al meu este sfatul şi întărirea, a mea este priceperea, şi a mea este tăria. Eu pe cei ce mă iubesc pe mine, îi iubesc; şi cei ce mă caută vor afla dar. Înţelegeţi dar cei fără de răutate chibzuiala, şi cei neînvăţaţi lipiţi-vă inima. Ascultaţi-mă pe mine iarăşi; că lucruri de cinste voiesc să zic. Şi voi scoate din buzele mele cele drepte, că adevărului se va învăţa grumazul meu, şi urâte sunt înaintea mea buzele mincinoase. Că dreptate sunt toate graiurile gurii mele, nimica nu este într-însele strâmb, nici răzvrătit.

Toate sunt drepte celor ce înţeleg şi netede celor ce află cunoştinţa. Că vă învăţ pe voi adevărul, ca să fie în Domnul nădejdea voastră, şi să vă umpleţi de Duh.

De la înţelepciunea lui Solomon citire:

Cap. 10, Vers 32.

Gura dreptului izvorăşte înţelepciune şi buzele oamenilor înţelepţi ştiu darul cel bun. Gura înţelepţilor se învaţă înţelepciune, şi dreptatea mântuieşte pe dânşii din moarte. Sfârşindu-se omul drept, nu-şi piere nădejdea; că fiul drept se naşte întru viaţă. Şi întru bunătăţile sale va culege roada dreptăţii. Lumina dreptţilor este de-a pururea, şi de la Domnul vor afla dar şi slavă. Limba înţelepţilor ştie cele bune, şi în inima lor odihneşte înţelepciunea. Iubeşte Domnul inimile cele cuvioase, şi primiţi sunt lui toţi cei fără prihană în cale. Înţelepciunea Domnului luminează faţa celui priceput; că soseşte la cei ce o doresc mai înainte de ce o cunosc pe dânsa. cel ce mânecă la dânsa nu va osteni, şi cel ce priveghează pentru dânsa degrab fără de grijă va fi. Că pe cei vrednici ei, singură umblă împrejur căutându-i şi în cărări se arată lor cu bună priinţă, pe înţelepciune niciodată nu o biruieşte răutatea. Pentru aceasta am fost şi iubitor frumseţii ei; şi o am iubit, şi o am căutat pe dânsa din tinereţile mele. Şi o am căutat să o aduc mie mireasă. Ca pe Stăpânul tuturor o am iubit, că este învăţătoare întru ascuns de ştiinţa lui Dumnezeu, şi aflătoare de lucrurile lui. Ostenințele ei sunt bunătăţile şi învaţă aceea curăţenie şi minte, şi dreptate, şi bărbăţie, decât care mai de trebuinţă nimica nu este întru viaţa oamenilor. Şi de poftește cineva multă ştiinţă, ştie cele trecute şi cele ce vor să fie le semuieşte, ştie tălmăcirea cuvintelor, şi dezlegările vorbelor celor ascunse, semne şi minuni mai dinainte ştie, şi întâmplările vremilor şi ale anilor, şi tuturor este sfetnic bun. Că nemurire este într-însa, şi slavă întru împărtăşirea cuvintelor ei. Pentru aceasta am făcut vorbă către Domnul, şi m-am rugat lui, şi am zis dintru toată inima mea; Dumnezeule al părinţilor, şi Domnul milei, cel ce ai făcut toate cu Cuvântul tău şi cu înţelepciunea ta ai tocmit pe om ca să stăpânească făpturile cele făcute de tine, şi să îndrepteze lumea întru cuviinţă şi dreptate, dă-mi înţelepciunea care şade pe scaunele tale şi nu mă despărţi pe mine de la slugile tale, că eu sunt robul tău, şi fiul slujnicei tale. Trimite-o pe dânsa din ceruri, de la lăcaşul tău cel sfânt, şi de la scaunul slavei tale, ca fiind cu mine să mă înveţe ce place înaintea ta; şi să mă îndrepteze spre cunoştinţă, şi să mă păzească întru slava sa. Că gândurile celor muritori toate sunt cu temere, şi cu greşeală cugetele lor.

De la Înţelepciunea lui Solomon citire:

Cap. 4, Vers 7.

Dreptul de va ajunge să se sfârşească, întru odihnă va fi. Că bătrâneţile sunt cinstite, nu cele de mulţi ani, nici cele ce se numără cu numărul anilor. Şi cărunteţile sunt înţelepciunea oamenilor, şi vârsta bătrâneţilor viaţă nespurcată.

Plăcut lui Dumnezeu făcându-se, l-a iubit; şi vieţuind între păcătoşi, s-a mutat. Răpitu-s-a, ca să nu schimbe răutatea mintea lui sau înşelăciunea să înşale sufletul lui. Că râvna răutăţii întunecă cele bune şi neînfrânarea poftei schimbă gândul cel fără de răutate. Sfârşindu-se peste puţin, a plinit ani îndelungaţi. Că plăcut era Domnului sufletul lui. Pentru aceea s-a grăbit a-l scoate pe dânsul din mijlocul răutăţii. Şi noroadele văzând, şi necunoscând, nici puind în gând una ca aceasta. Că Dar şi milă este întru cuvioşii lui, şi cercetare întru aleşii lui.

La Litie

Stihirile, glas 1:

Cu dulceaţa cântărilor, să binecuvântăm ziua de faţă a dascălilor şi să glăsuim nevoinţele lor. Căci aceştia ne stau nouă înainte spre laudă, râvnitorii lui Hristos, care surpând bârfirile ereticilor, ne-au învăţat pe noi a cinsti Treimea, şi se roagă Domnului pentru sufletele noastre.

Glas 2: Pe ierarhii lui Hristos, Atanasie şi Chiril toţi să-i lăudăm. Căci au surpat toate bârfirile ereticilor; şi stăpânirea Sfintei Treimi, în toată lumea arătat o propovăduiesc, pe un Dumnezeu în trei feţe nedespărţit. Căruia se şi roagă pentru noi, cei ce cu credinţă săvârşim pomenirea lor.

Glas 8: Pe vârfurile ierarhilor şi prea strălucitii luceferi ai lumii, pe Atanasie împreună cu Chiril, credincioşii cu cântări să-i cinstim, şi să strigăm lui Hristos cu bucurie: Milostive Doamne, dă rugătorilor tăi, prin mijlocirile dascălilor, iertare de păcate şi mare milă.

Slavă..., glas 5

Când păstoreaţi Biserica, dascălilor, atunci îngrădeaţi gurile ereticilor. Căci cum cu totul ar fi putut a-şi întoarce ochii la strălucirea de Dumnezeu insuflatelor învăţăturilor voastre? Pentru aceasta ne rugăm ierarhilor lui Hristos, iarăşi astupaţi gurile celor rău cugetători din vremile noastre, izbăvindu-ne pe noi din smintelile lor, vrednicilor de laudă, prea mari ierarhilor.

Şi acum..., a Născătoarei

Fericimu-te pe tine de Dumnezeu Născătoare Fecioară, şi te slăvim credincioşii după datorie, ceea ce eşti cetate neclintită, zid nebiruit, folositoarea cea tare şi scăparea sufletelor noastre.

La Stihoavnă

Stihirile, glas 6:

Podobie: Bucură-te, cămara...

Bucură-te, îndreptătorul faptelor celor bune, cela ce te-ai nevoit prea tare pentru credinţă şi ai stricat credinţa cea rea a lui Arie, cu vinele cinstitelor tale cuvinte, Atanasie, luminos învăţând de o putere a Dumnezeirii cea în trei staturi cunoscută, de la care toate cele gândite şi cele văzute, prin singură bunătatea s-a adus întru facere, şi arătând cele necuprinse ale dumnezeieştii lucrări, pe Hristos roagă-l să trimită sufletelor noastre mare milă.

Stih: Gura mea va grăi înţelepciune şi cugetul inimii mele pricepere.

Bucură-te, întemeierea patriarhilor, trâmbiţă bine glăsuitoare, minte bine pricepută, limbă prea ascuţită, ochiul cel luminos, arătarea dogmelor celor drepte. Păstorule prea adevărate, sfeşnice prea strălucite, secure care tai toată materia eresurilor, şi o arzi cu focul Duhului. Stâlpul cel nemişcat, turnul cel neclintit care ai propovăduit luminat puterea Treimii cea mai presus de fire; pe care roagă-o, să dea sufletelor noastre mare milă.

Stih: Preoţii Tăi, Doamne se vor îmbrăca întru dreptate şi cuvioşii tăi se vor bucura.

Bucură-te, steaua cea prea luminoasă, care ai luminat toată partea cea de sub soare cu nevoinţele luptelor tale. Şi ai gonit arătat credinţa cea rău întunecată a lui Arie. Minte cerească, care cu învăţăturile ai luminat pe toţi ortodocşii prea lăudate, cela ce ai propovăduit pe Fiul a fi de o fiinţă cu Tatăl şi împreună pe scaun şezător, şi întocmai cu aceeaşi cinste şi într-un chip. Şi pe Dumnezeiescul Duh, după Dumnezeire întocmai în fire şi nedespărţit. pe care pururea roagă-l, să dea sufletelor noastre mare milă.

Slavă..., glas 3, a lui Ghermano

Iarăşi Nilul cel curgător de aur şi cu numele nemuririi numitul, prin pomenirea cea de peste ani venindu-ne nouă, cu bune adăugiri îşi varsă apele nemuririi cele cu aur curgătoare, şi roduri dând de hrană dulce, prin cuvântarea de Dumnezeu a sa cea prea înaltă, ne învaţă să ne închinăm stăpâniei Treimii, celei nedespărţite, şi văr-

sând din sine dumnezeieştile învăţături, adapă gândurile credincioşilor şi se roagă pentru sufletele noastre.

Şi acum..., a Născătoarei

Fără de sămânţă de la Dumnezeiescul Duh şi cu sfatul Tatălui, ai zămislit pe Fiul lui Dumnezeu, cel ce este din Tatăl fără mamă mai înainte de veci, şi pentru noi din tine fără de Tată fiind, cu trup l-ai născut, şi prunc cu lapte l-ai hrănit. Pentru aceasta nu înceta a-l ruga, să se mântuiască din nevoi sufletele noastre.

Troparul, glasul al 3-lea: Cu faptele dreptei credinţe strălucind şi toată credinţa cea rea stingând, biruitori purtători de biruinţă aţi fost, cu bună credinţă pe toţi îmbogăţind, Biserica foarte împodobind, după vrednicie aţi aflat pe Hristos Dumnezeu, cel ce dăruieşte nouă mare milă.

Slavă..., Şi acum... a Născătoarei, Învierii

Pe tine, ceea ce ai mijlocit mântuirea neamului nostru, te lăudăm, Născătoare de Dumnezeu, Fecioară. Căci, cu trupul cel luat din tine, Fiul tău şi Dumnezeul nostru, prin Cruce primind patimă, ne-a mântuit pe noi din stricăciune, ca un Iubitor de oameni.

La Utrenie

La Dumnezeu este Domnul..., troparul sfinţilor de două ori.

Slavă..., Şi acum..., al Născătoarei

După întâia Catismă, **Sedealna**, glas 3:

Podobie: De frumuseţea fecioriei tale şi de prea luminată curăţia ta Gavriil mirându-se, a strigat ţie, Născătoare de Dumnezeu: Ce laudă vrednică voi aduce ţie? Sau cum te voi numi pe tine? Nu mă pricep şi mă minunez! Pentru aceasta, precum mi s-a poruncit, strig ţie: Bucură-te, ceea ce eşti plină de har.

Înşelăciunea eresurilor o ai vădit, şi ai propovăduit dreapta credinţă, ca un grăitor de Dumnezeu, cu bună credinţă luminat arătând ierarhe trei ipostasuri întru unimea Dumnezeirii, în fire de o fiinţă, şi în feţe neamestecate. Pentru aceasta şi adunându-ne părinte Atanasie, săvârşim pomenirea ta. (de două ori)

Slavă..., Şi acum..., a Născătoarei

De frumuseţea fecioriei tale şi de prea luminată curăţia ta, Gavriil mirându-se a strigat ţie Născătoare de Dumnezeu: Ce laudă vrednică voi aduce ţie ? Sau ce te voi numi pe tine? Nu mă pricep, şi mă minunez! Pentru aceasta precum mi s-a poruncit, strig ţie: Bucură-te, ceea ce eşti plină de dar.

După a doua Catismă, **Sedealna** glas 1:

Podobie: Mormântul Tău, Mântuitorule, ostaşii străjuindu-l, morţi s-au făcut de strălucirea îngerului ce s-a arătat, care a vestit femeilor Învierea. Pe Tine Te mărim, Pierzătorul stricăciunii, la Tine cădem, cel ce ai înviat din mormânt la Unul Dumnezeul nostru.

Pe dumnezeieştile slugi ale cinstitei Treimi şi apărătorii credinţei, pe Atanasie împreună şi pe Chiril cu cântări toţi să-i lăudăm, care întru adâncurile învăţăturilor celor creştineşti, adunarea cea fără pricepere a neplecaţilor eretici, precum se cădea, o a cufundat. (de două ori)

Slavă..., Şi acum..., a Născătoarei

Marie, ceea ce eşti cinstit lăcaş al Stăpânului, ridică-ne pe noi cei căzuţi în prăpastia cumplitei deznădăjduiri, şi a greşelilor şi a necazurilor; că tu eşti mântuirea păcătoşilor şi ajutătoare şi folositoare tare. Şi mântuieşti pe robii tăi.

După Polileu, **Sedealna**, glas 4:

Podobie: Degrab ne întâmpină pe noi mai înainte până ce nu ne robim când vrăjmaşii Te hulesc pe Tine şi ne îngrozesc pe noi, Hristoase, Dumnezeul nostru, pierde cu Crucea Ta pe cei ce se luptă cu noi, ca să cunoască cât poate credinţa dreptmăritorilor, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Unule, Iubitorule de oameni.

Cu dumnezeieştile daruri fiind împodobiţi, părinţi de Dumnezeu înţelepţiţi, aţi înfrumuseţat cetatea Alexandrenilor. Şi toată lumea aţi învăţat dumnezeieştile dogme cu cărţile, şi credinţa cinstitei Treimi, ca nişte dumnezeieşti trâmbiţe, mărităilor.

Slavă..., Şi acum..., a Născătoarei

Pe Dumnezeu cel mai presus de vremi şi mai înainte de veci, sub vremi l-ai născut cu trup mai presus de fire pe Dumnezeu omul, prea curată; pentru aceasta pe tine de Dumnezeu Născătoare cu adevărat şi drept toţi mărturisindu-te, cu osârdie strigăm ţie: Slavei celei veşnice pe toţi îi învredniceşte.

Deci Antifonul dintâi al glasului al 4.

Prochimen, glas 4: Preoţii Tăi Doamne se vor îmbrăca întru dreptate...

Stih: Gura mea va grăi înţelepciune şi cugetul inimii mele pricepere...

Toată suflarea...

Evanghelia de la Ioan, Cap. X, V. 1-9: Zis-a Domnul către iudeii care venise la dânsul; Amin, Amin grăiesc...

Psalmul 50

1. Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta
2. Şi după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegea mea.
3. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea şi de păcatul meu mă curăţeşte.
4. Că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea.
5. Ţie unuia am greşit şi rău înaintea Ta am făcut, aşa încât drept eşti Tu întru cuvintele Tale şi biruitor când vei judeca Tu.
6. Că iată întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea.
7. Că iată adevărul ai iubit; cele nearătate şi cele ascunse ale înţelepciunii Tale mi-ai arătat mie.
8. Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi; spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi.
9. Auzului meu vei da bucurie şi veselie; bucura-se-vor oasele mele cele smerite.
10. Întoarce faţa Ta de la păcatele mele şi toate fărădelegile mele şterge-le.
11. Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele.
12. Nu mă lepăda de la faţa Ta şi Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine.
13. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale şi cu duh stăpânitor mă întăreşte.
14. Învăţa-voi pe cei fărădelege căile Tale şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce.
15. Izbăveşte-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta.
16. Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta.
17. Că de ai fi voit jertfă, Ţi-aş fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi.

18. Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi.
19. Fă bine, Doamne, întru bună voirea Ta, Sionului şi să se zidească zidurile Ierusalimului.
20. Atunci vei binevoi jertfa dreptăţii, prinosul şi arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău viţei.

Slavă..., glas 2

Pentru rugăciunile arhiereilor tăi, Milostive, curăţeşte mulţimea greşelilor noastre.

Şi acum...

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive, curăţeşte mulţimea greşelilor noastre.

Stih: ***Miluieşte-mă Dumnezeule după marea mila Ta, şi după mulţimea îndurărilor Tale, curăţeşte fărădelegea mea.***

Stihira, glas 6: Vărsatu-s-a dar în buzele voastre, cuvioşi părinţi şi aţi fost păstori Bisericii lui Hristos, învăţând oile cele cuvântătoare, să creadă în Treimea cea de o fiinţă, întru o Dumnezeire.

Canoanele al Născătoarei de Dumnezeu cu Irmosul pe 6, şi ale sfinţilor două pe 8.

Canonul Născătoarei de Dumnezeu

Cântarea 1-a

Irmos: Să cântăm Domnului, Celui ce a făcut înfricoşate minuni în Marea Roşie. Că cu marea a acoperit pe cei potrivnici şi a mântuit pe Israil: Aceluia unuia să-i cântăm, că s-a proslăvit.

A ta curăţie prea curată Fecioară, a curăţit spurcăciunea şi urâciunea lumii. Deci pe mine cel ce am căzut în tina patimilor, cu râurile rugăciunilor tale, curăţeşte-mă de spurcăciunea patimilor.

Născătoare de Dumnezeu Fecioară, cu apele rugăciunilor tale rourează-mi smeritul meu suflet, cel ce se topeşte de zăduful nenumăratelor mele păcate, ca câştigând dumnezeiască răcorire, cu cântări să te slăvesc pe tine prea curată.

Arată-te, Preasfântă Stăpână scăpare mie celui netrebnic şi mă mântuieşte de amestecările patimilor mele celor tulburătoare, care acum înconjoară smeritul meu suflet şi îl scârbesc.

Rugându-mă cu osârdie de viscolele cele cumplite ale păcatelor, celor ce mă stăpânesc, scapă-mă Preacurată pe mine robul tău, şi la limanul mântuirii mă povăţuieşte.

Odihnitu-s-a Hristos întru tine cea singură binecuvântată, şi s-a îmbrăcat din tine cu trupul său, vrând să mă îmbrace pe mine cel golit.

Alt Canon, al Sfântului Atanasie

facere a lui Teofan

Cântarea 1

Irmos: Pe Faraon cel ce era purtat în carele de război, l-a cufundat toiagul lui Moise, cel ce a făcut minuni de demult, lovind în chipul Crucii şi despărţind marea. Şi pe Israel cel fugărit, care mergea pe picioare, l-a mântuit, pe cel ce cânta cântare lui Dumnezeu.

Aduc laudă lui Atanasie, ca şi cum i-aş slăvi bunătatea. Iar lui Dumnezeu mai ales laudă aduc, de la care se dă oamenilor darul faptelor bune, cel vrednic de laudă, al căruia a fost însufleţit chip şi pildă.

De dumnezeiasca înţelepciune fiind plin, şi mai mult decât soarele cu viaţa îngereşte strălucind în lume, şi vieţuind cuvioase, ai întrecut legile laudelor cele de la noi. Ci primeşte-le părinte, măcar că nu te lăudăm cum se cuvine.

După datorie cântare alcătuim, întru mărită pomenirea ta. Dar nepricepându-ne spre laudele tale cele mai multe Atanasie, după vrednicie cerem să ni se dea nouă iertare, şi darul mântuirii prin tine cel desăvârşit.

Zburdările poftelor trupeşti cele din tinereţe le-ai omorât, în tinereţile tale agonisindu-ţi minte de bătrân şi stătătoare, Atanasie prea fericite; că cu dragostea înţelepciunii toate simţirile ţi-ai îndreptat.

A Născătoarei

Lucruri prea slăvite s-au grăit de tine în neamurile neamurilor, ceea ce ai încăput pe Dumnezeu Cuvântul în pântece şi curată ai rămas, de Dumnezeu Născătoare Marie. Pentru aceasta toţi te cinstim pe tine, cea după Dumnezeu folositoarea noastră.

Alt Canon, al Sfântului Chiril

facere a lui Ioan Monahul

Cântarea 1

Irmos: Adâncul Mării Roşii, cu urme neudate, pedestru trecându-I Israel cel de demult, cu mâinile lui Moise în chipul Crucii, puterea lui Amalec în pustie a biruit.

De la Dumnezeu luând darul cel dătător de lumină Chirile, şi luminos luminător arătându-te, cuvântătoare raze străluceşti nouă prin pomenirea ta, ca după vrednicie să te lăudăm.

Umplutu-te-ai de marea lumină a Duhului, Chirile înţelepte, ca un păzitor al poruncilor lui Hristos, şi curăţindu-te de patimi, te-ai făcut lăcaş prea înaltei Dumnezeiri, al Treimii cu adevărat.

Slavă...

Ca un plin de râvnă şi de îndrăzneală Chirile slăvite, toate limbile cele vătămătoare, împotriva lui Dumnezeu luptătoare, ale ereticilor celor răi credincioşi, fără minciună le-ai vădit, apărând dreapta credinţă.

Şi acum..., a Născătoarei

Cel ce a călcat porunca Ziditorului, cel mai întâi din oameni amăgindu-se, s-a lepădat din desfătare. Dar tu născând pe Mântuitorul, pe acela ce o a călcat cumplit, iarăşi l-ai chemat, Maică Fecioară.

Catavasie: Pământul cel roditor de adâncime, uscat l-a trecut oarecând soarele; căci ca un zid s-a închegat apa de amândouă părţile, trecând poporul marea pe-destru şi lui Dumnezeu cu plăcere cântând: să cântăm Domnului, căci cu Slavă S-a prea slăvit.

Canonul Născătoarei de Dumnezeu

Cântarea a 3-a

Irmos: Suflete sterp şi neroditor câştigă-ţi rod bine slăvit, şi bine rodit făcându-te strigă: Întăritu-m-am prin tine Dumnezeule, nu este sfânt, nu este drept, afară de tine Doamne.

Luminează-mă cu lumina feţei tale Stăpână, pe mine cel ce sunt acoperit cu multe păcate şi mă mântuieşte, ca să strig Fiului tău: Sfânt eşti Doamne.

Iacov mai înainte te-a văzut pe tine scară Fecioară, deci pe mine cel căzut întru adâncimea patimilor lumeşti, ridică-mă spre înălţimea Cerului, prea curată Stă-până.

Eu sunt cel căzut întru adâncimea dezmierdărilor lumeşti, Preasfântă Stăpână, ridi-că-mă pe mine, şi mă curăţeşte, mântuindu-mă de patimi şi de scârbe şi de întristări.

Isaia cel sfinţit luminându-se prea sfinţit, oarecând cu Dumnezeiescul Duh, a stri-gat: Iată Fecioara va lua în pântece pe Dumnezeu, întrupându-se pentru milos-tivirea cea necuprinsă.

Eva cea mai de înainte a supus blestemului neamul omenesc prin mâncarea din pom, iar tu Preacurată născând pe Ziditorul, ai adus omenirea la bună cuvântare.

Alt Canon, al Sfântului Atanasie

Cântarea a 3-a

Irmos: Cel ce ai întărit din început cerurile cu priceperea şi ai întemeiat pământul peste ape, întăreşte-mă pe piatra poruncilor Tale, Hristoase; că nu este Sfânt afară de Tine, Unule Iubitorule de oameni.

Curăţindu-ţi de toată spurcăciunea sufletul şi trupul Atanasie, biserică te-ai arătat vrednică lui Dumnezeu. Pentru aceasta plinirea Treimii întru tine s-a odihnit, de sfinţenie tăinuitorule prea fericite.

Sufletul tău, precum a poftit darul Mângâietorului, aflându-l curăţit de patimi, lucrările arătate dintr-însul şi-a arătat, şi luminător luminos părinte lumii te-a pus.

Canon arhieriei ca un arhiereu te-ai arătat şi viaţa ta pildă celei lucrătoare, iar cuvântul tău înţelepte, chip luminat al privirii la cele de sus, şi învăţătura ta cu adevărat de Dumnezeu grăitoare s-a arătat.

A Născătoarei

Decât Heruvimii şi decât Serafimii mai înaltă te-ai arătat, Născătoare de Dumnezeu. Că tu una ai primit în pântecele tău pe Dumnezeu cel neîncăput, ceea ce eşti fără prihană. Pentru aceasta toţi credincioşii pe tine curată cu cântări te fericim.

Alt Canon, al Sfântului Chiril

Cântarea a 3-a

Irmos: Se veseleşte de Tine Biserica Ta, Hristoase, strigând: Tu eşti Puterea mea, Doamne şi Scăparea şi Întărirea mea.

Întărit fiind întru Hristos, meşteşugirile vicleanului balaur cu minte tare, Chirile ca o ţesătură de păianjen le-ai rupt.

Tina patimilor din suflet o ai lepădat Chirile, surpând toată înălţarea gândurilor ce s-au înălţat asupra lui Hristos.

Slavă...

Ca un bine priceput nevoitor, Părinte, te-ai ferit tare de toată patima dulceţii trupeşti, ca de un lucru vătămător şi amăgitor.

Şi acum..., a Născătoarei

Îngerul Gavriil bucuria cea mai presus de cuvânt ţi-a spus ţie: Bucură-te, lăcaşul lui Dumnezeu, întru care a se sălăşlui bine a voit.

Condacul Sfântului Atanasie, glas 2:

Podobie: Cu curgerile sângiurilor...

Învăţăturile dreptei credinţe sădind, spinii relei credinţe ai tăiat, înmulţind sămânţa credinţei cu plouarea Duhului, cuvioase. Pentru aceasta pe tine te lăudăm, Atanasie.

Icos: Pomenirea cea cinstită a lui Atanasie şi a lui Chiril, cu cântări să o lăudăm astăzi credincioşii, că aceştia pe Arie cel înşelător şi pe Eunomie împreună cu Sabelie i-au surpat întru adâncul piericiunii lor, dându-i pe ei focului celui veşnic, ca să-i arză, ca pe unii ce au hulit fără dreptate întruparea Mântuitorului. Pentru aceasta te lăudăm pe tine, Atanasie.

Sedealna Sfântului Atanasie, glas 3:

Podobie: De frumuseţea fecioriei tale şi de prea luminată curăţia ta Gavriil mirându-se, a strigat ţie, Născătoare de Dumnezeu: Ce laudă vrednică voi aduce ţie? Sau cum te voi numi pe tine? Nu mă pricep şi mă minunez! Pentru aceasta, precum mi s-a poruncit, strig ţie: Bucură-te, ceea ce eşti plină de har.

Precum mai înainte a rânduit cel ce te-a chemat pe tine, te-ai făcut înainte închipuire a nemuririi, că omorând cu bună credinţă vicleşugurile lui Arie, ai rămas nevătămat şi biruitor adevărului părinte Atanasie, lauda credincioşilor. Pentru aceasta lăudându-te după datorie, săvârşim dumnezeiască pomenirea ta.

Slavă..., a Sfântului Chiril, glasul şi Podobie asemenea

Înşelăciunile eresurilor ai înfruntat şi credinţa cea dreptslăvitoare ai luminat, ca unul ce ai fost grăitor de Dumnezeu şi bine credincios, ai propovăduit în lume, ca să cinstească o Treime întru o Dumnezeire. Cea întru o fiinţă cu firea şi neamestecată cu feţele. Pentru aceasta şi noi adunându-ne prea lăudate Chirile, cinstim pomenirea ta.

Şi acum..., a Născătoarei

De dumnezeiasca fire nedespărţindu-se, trup s-a făcut în pântecele tău şi întrupându-se Dumnezeu a rămas, cela ce după naştere pe tine Maică Fecioară, ca şi mai înainte de naştere te-a păzit fără prihană însuşi Domnul. Pe care cu osârdie roagă-l, să dăruiască nouă mare milă.

Canonul Născătoarei de Dumnezeu

Cântarea a 4-a

Irmos: Pus-ai spre noi tare dragoste Doamne. Că pe Unul născut Fiul tău pentru noi la moarte l-ai dat. Pentru aceasta strigăm ţie, mulţumind: Slavă puterii Tale Doamne.

Rănile sufletului meu vindecă-le Stăpână curată, şi mă scapă de patimile cele aducătoare de moarte, ridicându-mă către viaţa mântuirii, ceea ce ai născut viaţa.

Ocârmuitoare fii mie prea curată, cela ce mă învăluiesc totdeauna în marea cugetelor lumeşti, şi mă povăţuieşte către limanul mântuirii, Preasfântă Fecioară.

Dacă au văzut îngerii. Fecioară curată, că a ieşit din pântecele tău Fiul lui Dumnezeu cu veselie ziceau: Slavă naşterii tale, Stăpână Fecioară.

Mântuieşte-mă Maică curată din robia patimilor, ceea ce ai născut pe Stăpânul cel ce a luat chip de rob şi la limanul legii îndreptează-mă Fecioară.

Arătatu-te-ai scaun prea luminat al Împăratului Ceresc, Fecioară întru care voind s-a odihnit cu trupul şi a ridicat osteneala noastră cea multă şi a aşezat pe om la scaunul cel împărătesc, precum bine a voit.

Alt Canon, al Sfântului Atanasie

Cântarea a 4-a

Irmos: Tu eşti tăria mea, Doamne, Tu, şi puterea mea, Tu, Dumnezeul meu, Tu, bucuria mea, Cel ce n-ai părăsit sânurile părinteşti şi a noastră sărăcie ai cercetat-o. Pentru aceasta, cu proorocul Avacum strig către Tine: Slavă puterii Tale, Iubitorule de oameni.

Toată suflarea cea de viaţă purtătoare a Duhului lui Hristos întru tine a suflat, care de sus a venit cu dumnezeiască cuviinţă în foişor şi pe ucenici i-a umplut, apostol al treisprezecelea te-a arătat părinte pe tine, care ai propovăduit credinţa dreptmăritoare.

Tu cu dumnezeiasca râvnă foarte aprins, în sinod împreună nevoindu-te şi mai înainte până ce te-ai făcut tu mai întâi pe scaun şezător, în Niceea ai propovăduit

pe cea de o fiinţă. Pentru aceasta Hristos mai mare păstor şi învăţător Bisericii pe tine te-a pus.

Încredinţate fiind ţie cârmele Bisericii, din dumnezeiască rânduială Atanasie, toate limbile cele bârfelnice vătămătoare de suflet ale ereticilor, ca o secure oarecare le-ai tăiat, dezrădăcinându-le ca pe nişte spini şi înţelepţeşte ai arat sămânţa cuvântului adăpând.

De limba ta cea de foc s-a ars despărţirea cea înstrăinătoare a lui Arie şi amestecarea lui Savelie, răutăţile cele fără îndreptare şi care aduc cele întocmai cu cinstea, la rea cinste şi împreună cu dânşii toată hula ereticească, o, Atanasie.

A Născătoarei

Tu eşti lauda credincioşilor, ceea ce nu şti de mire, tu folositoarea, tu scăparea creştinilor, zid şi liman, căci către Fiul tău rugăciuni aduci ceea ce eşti cu totul fără prihană, şi mântuieşti din primejdii pe cei ce cu credinţă şi cu dragoste te cunosc Născătoare de Dumnezeu curată.

Alt Canon, al Sfântului Chiril

Cântarea a 4-a

Irmos: Ridicat pe Cruce văzându-Te Biserica pe Tine, Soarele dreptăţii, a stat întru a sa rânduială, precum se cuvine, strigând: Mărire puterii Tale, Doamne!

Văzându-te pe tine Hristos biruind patimile cele de suflet pierzătoare, şi cu gândul înfrânându-ţi trupul de Dumnezeu purtătorule Chirile, arhipăstor dumnezeieştii Biserici, părinte te-a pus.

Moştenitor făcându-te ca un fiu iubit bunătăţii lui Marcu celei părinteşti şi scaunului lui primitor ai fost, urmelor dumnezeiescului evanghelist urmând.

Slavă....

De Hristos ca o oaie te-ai păstorit, iar ca un păstor ai păstorit turma părinte cu cuvintele tale cele de suflet hrănitoare, ca cu nişte ierburi şi flori ale darului dindestul hrănindu-o.

Şi acum..., a Născătoarei

Tirania morţii cea mâncătoare, Maica lui Dumnezeu, o ai călcat, născând viaţa cea nemuritoare. Preacurată, pentru aceasta ţie strigăm: Bucură-te, de Dumnezeu Născătoare prea lăudată.

Canonul Născătoarei de Dumnezeu

Cântarea a 5-a

Irmos: Cela ce eşti nevăzut, pe pământ te-ai arătat şi cu oamenii de bunăvoie ai petrecut cel necuprins. Pentru aceasta la tine mânecând, cântăm ţie Iubitorule de oameni.

Ca ceea ce ai purtat în braţe, pe cel ce poartă toate cu dumnezeiasca voie, Născătoare de Dumnezeu, caută spre mine, şi mă mântuieşte de cugete netrebnice, cele ce sunt spre patimi.

Odorul fecioriei tu eşti prea curată Fecioară. Drept aceea pe mine cel tras de amăgirile dezmierdărilor lumeşti, mântuieşte-mă Maica lui Dumnezeu

Norule cel luminos al soarelui, luminează-mi mie lumină ca să risipească întunericul păcatelor mele, dă-mi mână mie celui ce sunt căzut în noroiul păcatelor, ridică-mă de unde zac, căci tu singură eşti îndreptarea mea.

Edenul cel încuiat prin călcarea poruncii celor întâi zidiţi, mi s-a deschis prin naşterea ta Fecioară, ceea ce ai născut pe Hristos viaţa noastră.

Aliatule cel luminat al Stăpânului, arată-mă pe mine casă luminii, uşa cea neumblată, deschide-mi calea pocăinţei, povăţuindu-mă către viaţa nemuritoare.

Alt Canon, al Sfântului Atanasie

Cântarea a 5-a

Irmos: Pentru ce m-ai lepădat de la faţa Ta, Cel ce eşti lumină neapusă? Că m-a acoperit întunericul cel vrăjmaş pe mine, ticălosul. Ci, Te rog, întoarce-mă şi la lumina poruncilor Tale îndreptează căile mele.

Pe Hristos având părinte grăind prin organul cel cu bun glas al limbii tale, ai ruşinat eresul idolesc cu Scripturile, pe cei rătăciţi îndreptându-i şi întorcându-i la adevăratul Dumnezeu, părinte Atanasie.

Eresurile cele a tot pierzătoare părinte le-ai biruit, cu cuvintele şi cu scrisorile, înşelăciunea cea de multe feluri izgonindu-o din lume, cu înţelepte dovediri şi luminat arătând credinţa dreptmăritoare, neputând să-ţi răspundă împotrivă fericite.

Învăţător mare cu adevărat între învăţători înţelepte Atanasie, cu cuvânt nemincinos împreună cu apostolii te-a numărat Biserica lui Hristos părinte, pe tine care ai arătat cuvântul credinţei cel fără prihană.

A Născătoarei

Ceea ce ai agonisit îndrăzneală ca o Maică către Fiul tău prea curată, purtarea de grijă pentru noi cei de un neam nu o trece cu vederea rugămu-ne. Că noi creştinii pe tine una către Stăpânul rugătoare milostivă te-am pus înainte.

Alt Canon, al Sfântului Chiril

Cântarea a 5-a

Irmos: Tu, Doamne, Lumina mea în lume ai venit, Lumina cea sfântă, care întorci din întunericul necunoştinţei, pe cei ce Te laudă cu credinţă.

Curgerii râului, ce este plină de apă cu adevărat s-a asemănat cuvântul tău Chirile, întorcând meşteşugirile celor rău credincioşi.

Despărţirea cea urâtă a lui Arie, o Chirile, întocmai şi amestecarea cea spurcată a lui Sabelie din temelie o ai surpat.

Slavă...

Cuvintele tale cele de bogăţie făcătoare, ca nişte aur o Chirile şi ca nişte vistierii şi pietre scumpe, le-ai lăsat Bisericii lui Hristos.

Şi acum..., a Născătoarei

Icoana Sfântului tău chip Curată, cu adevărat goneşte dracii, şi pe credincioşi sfinţeşte şi mântuieşte sufletele noastre.

Canonul Născătoarei de Dumnezeu

Cântarea a 6-a

Irmos: Adâncul cel mai de jos al păcatelor m-a înconjurat şi se sfârşeşte duhul meu. Ci întinzându-ţi Stăpâne braţul tău cel înalt, ca pe Petru, Îndreptătorule mântuieşte-mă.

Scăpare de greşeli ca o bună dăruieşte-mi mie robului tău, Preacurată, celui ce cu credinţă cer folosinţa ta, şi mă scoate de la judecata ce va să fie.

Striga-voi ziua şi noaptea către tine Preacurată şi mă voi mântui, şi voi trece peste zidul desfătărilor şi voi scăpa de bântuielile dracilor prin mijlocirea ta.

Cu totul sunt ticălos şi totdeauna arătat m-am spurcat, fiind cuprins de necurăţii şi văzând acum dinapoia picioarelor mele moartea, strig ţie Născătoare de Dumnezeu, ajută-mi mie.

Omoară, Preacurată zburdările cugetelor celor viclene, care totdeauna chinuiesc pe smerit sufletul meu şi mă înviază rogu-mă.

Preasfântă Fecioară ceea ce eşti bucuria îngerilor, umple de bucurie cugetul meu cel mâhnit şi cu lenea cufundat.

Alt Canon, al Sfântului Atanasie

Cântarea a 6-a

Irmos: Curăţeşte-mă, Mântuitorule, că multe sunt fărădelegile mele şi Te rog, ridică-mă din adâncul răutăţilor; căci către Tine am strigat şi mă auzi, Dumnezeul mântuirii mele.

Semănător de sămânţă străină asupra întrupării lui Hristos Cuvântului, pământeanului celui nou arătându-se Apolinarie, tare s-a mustrat de tine prea fericite, ca un nebun şi lipsit de minte.

Ape cu curgeri cuvântătoare, ce s-au vărsat din buzele tale, ca din izvorul darului cel pururea curgător cuvioase, mai dulci decât mierea ca dintru o fântână credincioşii scoatem.

Minunează-se fiecare, părinte, precum se cuvine de ale tale înţelepte scrisori, cu dragoste cuprinzându-le, eresurile cele ce vreau să răsară văzându-le gonite de la tine după proorocie.

A Născătoarei

Să ne izbăvim de cumplitele greşeli cu rugăciunile tale Născătoare de Dumnezeu curată, şi să dobândim dumnezeiasca strălucire a Fiului lui Dumnezeu, Celui ce S-a întrupat din tine negrăit, prea cinstită.

Alt Canon, al Sfântului Chiril

Cântarea a 6-a

Irmos: Jertfi-voi Ţie cu glas de laudă, Doamne, Biserica strigă către tine, de sângele demonilor curăţindu-se, cu Sângele cel curs prin milostivire din coasta Ta.

Cu cleştele, Serafimul i-a dat proorocului cărbune, iar tu Bisericii lui Hristos cu mâinile tale, de sfinţenie tăinuitorule, îi dai curăţire, din dumnezeiescul foc fiind aprins.

Nu pe cei de altă seminţie de pe lângă hotar, ca Samson ai pierdut, ci toate învăţăturile cele de altfel ale celor de altă credinţă, şi putere ortodocşilor ai dat Chirile.

Slavă...

Soborului celui de Dumnezeu ales cu adevărat ajutător fiind, vrăjmăşia lui Nestorie, îndrăzneala cea hulitoare asupra lui Hristos, o ai surpat părinte, suflând cu râvnă pentru adevărată Maica lui Dumnezeu.

Şi acum..., a Născătoarei

Luminezi cu Cel născut al tău toate marginile, de Dumnezeu Născătoare Fecioară, că tu una te-ai arătat curată din veac, având pe Soarele dreptăţii.

Condac, glas 4:

Podobie: Arătatu-Te-ai astăzi lumii şi Lumina Ta, Doamne s-a însemnat peste noi care cu cunoştinţă Te lăudăm, venit-ai şi Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată.

Ierarhilor cei prea mari ai bunei credinţe şi vitejilor apărători ai Bisericii lui Hristos, păziţi pe toţi cei ce cântă: Mântuieşte, Îndurate, pe cei ce te cinstesc pe tine cu credinţă.

Icos: Cu mâna ta cea necuprinsă şi cu puterea cea negrăită, Biserica ta acum o ai făcut Cer îndurate, arătând cu adevărat pe aceşti doi mari şi cuvioşi luminători străluciţi, care au luminat lumea, împreună cu prea înţeleptul Atanasie pe dumnezeiescul Chiril. Deci cu rugăciunile lor gonind noaptea eresurilor, risipeşte toată negura vrăjmaşilor Mântuitorule, şi cu înfricoşată lumina ta luminează mulţimile credincioşilor, ca să glăsuiască şi să strige ţie: Mântuieşte, Îndurate, pe cei ce te cinstesc pe tine cu credinţă.

Sinaxar

În această lună în ziua a optsprezecea, pomenirea celor dintru sfinţi părinţilor noştri Atanasie şi Chiril, patriarhii Alexandriei.

Stih: Atanasie, ca şi după moarte viază, eu rostesc,
Căci drepţii şi după moarte vieţuiesc.
Făptura astăzi tăcerea lui Chiril prăznuieşte,
Dar nu şi pomenirea sfârşitului celui pururea pomenit vesteşte.
În această lună în a optsprezecea zi, Atanasie din viaţă se sfârşi.

Dintru aceştia Sfântul Atanasie a fost în zilele marelui împărat Constantin, care la Sinodul dintâi ce s-a făcut la Niceea, nefiind încă episcop, ca diacon, cu înţelepte cuvinte din ştiinţă şi cu dovediri din Sfânta Scriptură a ruşinat pe Arie, iar după moartea lui Alexandru, făcându-se arhiepiscop Alexandriei, l-a izgonit prin multe locuri Constandie şi pătimind patruzeci şi doi de ani prin goane, se mută către Domnul.

Iar Sfântul Chiril era în zilele împăratului Teodosie cel mic, nepot fiind lui Teofil arhiepiscopul Alexandriei şi următor scaunului lui. Deci a fost reazem şi ajutător sinodului al treilea ce s-a făcut la Efes şi a caterisit pe rău credinciosul Nestorie, care a bârfit multe hule împotriva Sfintei Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu.

Deci strălucind cu multe bunătăţi, Sfântul acesta Chiril, întru Domnul a răposat.

Însă Sfântul Atanasie era după chipul trupului om de mijloc la vârstă, cam spătos şi la stat cam gârbov, vesel la faţă, frumos la obraz, pleşuv, cu nasul plecat, grăsuliu la fălci, cu barba lungă şi tăiat puţin la gură, nu prea cărunt, nici de tot alb, ci cam pleşuv.

Iar Sfântul Chiril cu puţin mai neted la faţă, cu sprâncenele groase şi mari, aduse şi rotunde şi neted la frunte, cu nasul plecat, gros la nări împresurat, pometii obra-

zului laţi şi buzele mai groase, cam pleşuvatec la frunte, barbă deasă şi lungă, cu părul cam galben, amestecând cărunteţe.

Şi se face prăznuirea lor în sfânta biserică cea mare.

Tot în această zi, Sfânta muceniță Xeni, care în foc s-a săvârşit.

Stih: Hristos a venit oarecând să pună foc pe pământ,
Xeni hrănind focul cu străin chip se află suferind.

Tot în această zi, pomenirea prea cuviosului părintelui nostru Marchian celui din Cipru.

Stih: Şi Marchian, chipul nevoinţei străin a avut,
Nu către sânge, ci către cele ce începătoriile întunericului sunt.

Cu ale lor sfinte rugăciuni, Doamne miluieşte-ne şi ne mântuieşte pe noi, Amin.

Canonul Născătoarei de Dumnezeu

Cântarea a 7-a

Irmos: Cei trei tineri în cuptor Treimea închipuindu-o, îngrozirea focului au călcat cântând şi strigând: Bine eşti cuvântat, Dumnezeul părinţilor noştri.

Izvorule, cel ce izvorăşti apa iertării, curgerea păcatelor mele usucă-o, dăruindu-mi mie izvor de lacrimi, ca să te slăvesc pe tine pururea Născătoare de Dumnezeu.

Elisabeta prin graiuri prooroceşti slăvind slava ta Preacurată, măririle naşterii tale celei dumnezeieşti bucurându-se le-a propovăduit arătat, că tu eşti veselia tuturor şi lauda.

Inima mea ceea ce se clăteşte totdeauna cu valurile lumeşti, o linişteşte Maică Fecioară, povăţuindu-mă către limanul mântuirii.

Răsărind Soarele slavei din tine norul cel uşor Născătoare de Dumnezeu (mai presus de gând) a luminat toată zidirea, drept aceea cu cuget binecredincios te slăvesc Fecioară Maică.

Alt Canon, al Sfântului Atanasie

Cântarea a 7-a

Irmos: De pogorârea lui Dumnezeu focul s-a ruşinat de demult în Babilon. Pentru aceasta, tinerii în cuptor, cu picioare sprintene, ca într-o grădină verde dănţuind, cântau: Binecuvântat este Dumnezeul părinţilor noştri.

Pe Cuvântul cel întocmai cinstit şi împreună cu Tatăl pe scaun şezător, pe Fiul Unul Născut cu dreaptă credinţă propovăduindu-l, părinte, cela ce eşti cu numele nemuririi numit, iarăşi înveţi că Duhul împreună cu Tatăl şi cu Fiul este întru o fire şi de o fiinţă.

Pe tine învăţătorul arătat propovăduitor de cele sfinte, al luminii celei în trei luminător, vestind credinţa ortodoxă până la marginile pământului, văzându-te tatăl păgânătăţii, goniri asupra ta a ridicat.

Nevoi nenumărate au fost care ai luat fericite, nevoindu-te pentru buna credinţă, şi cununile aşijderea nenumărate, că diamant ai fost celor ce bat, iar ca un magnet la tine ai atras pe toţi.

Învăţăturile cele străine şi cele osebite de Biserica lui Hristos gonindu-le, Treimea o ai teologhisit în ipostasuri, şi unimea Dumnezeirii; căreia ai cântat: Bine eşti cuvântat, Dumnezeul părinţilor noştri.

A Născătoarei

Pe Maria cea prea curată şi prea sfântă să o lăudăm, că printr-însa ne izvorăşte nouă harul darurilor celor mai presus de minte, ca din izvorul dumnezeieştii bunătăţi, pe care cu gând binecredincios acum să o fericim.

Alt Canon, al Sfântului Chiril

Cântarea a 7-a

Irmos: În cuptorul persienesc, tinerii lui Avraam, de dorirea dreptei credinţe, mai mult decât de văpaia focului fiind aprinşi, au strigat: Binecuvântat eşti în Biserica Slavei Tale, Doamne.

În muntele Sinai în nor de demult intrând Moise, fericite Chirile, a luat legea, care ucidea cu Scriptura; iar tu ai descoperit frumuseţea cea ascunsă a Duhului.

Punerile de lege cele date mai înainte ca unor prunci prin vorbe întunecate părinte, înţelegerile cele ca nişte trandafiri cu frunze acoperite, tu le-ai descoperit, tâlcuind închipuirile prea luminat.

Cărţile cele cu anevoie de cuprins ale propovăduitorilor de Dumnezeu, şi ale proorocilor celor de Dumnezeu, primiţi, cu darul Duhului Celui plinitor fiind insuflate Chirile, acelea nouă curat le-ai descoperit.

Slavă...

Întru neamestecată împreunare dumnezeiască, şi întru netăiată despărţire, luminat părinte de Dumnezeu grăind, trei Ipostasuri ai zis Chirile neschimbate întru o fiinţă, şi întru o Dumnezeire.

Şi acum..., a Născătoarei

Ceea ce eşti lăcaş sfinţit dumnezeiesc, al Celui Preaînalt, bucură-te, că prin tine s-a dat bucuria, Născătoare de Dumnezeu, celor ce strigă: Binecuvântată eşti tu între femei, ceea ce eşti cu totul fără prihană, Stăpână.

Canonul Născătoarei de Dumnezeu

Cântarea a 8-a

Irmos: Pe cel ce s-a pogorât în văpaie, la tinerii evreieşti, cu putere dumnezeiască, pe Domnul cel ce s-a arătat, preoţi bine Îl cuvântaţi, şi-l prea înălţaţi întru toţi vecii.

Maica lui Dumnezeu, scapă-mă de supărările patimilor, care viscolesc sufletul meu, că nu am altă nădejde afară de tine Stăpână. Pentru aceasta dă-mi mila ta cea bogată.

Maică prea curată, nouă celor ce ne căim, şi către Hristos alergăm, şi dorim ca să luăm iertare de păcate, pe acesta fă-l milostiv tuturor, Stăpâna lumii.

Născut-ai cu trup pe Dumnezeu Cuvântul cel fără început, Născătoare de Dumnezeu, cel ce este cu dumnezeiasca naştere mai înainte de veci din Tatăl fără mamă: Bine este cuvântat Rodul pântecelui tău, Stăpână.

Vindecându-mă cu naşterea ta prea curată Maica lui Dumnezeu de omorârea trupească cea de demult, şi lepădând blestemul şi stricăciunea şi moartea care s-a pricinuit din păcat, împreună cu oştile cele de sus te slăvim.

Alt Canon, al Sfântului Atanasie

Cântarea a 8-a

Irmos: De şapte ori cuptorul, chinuitorul haldeilor, l-a ars nebuneşte, pentru cinstitorii de Dumnezeu; dar văzându-i pe aceştia mântuiţi de o putere mai mare, Făcătorului şi Izbăvitorului a strigat: Tineri, binecuvântaţi-L, preoţi lăudaţi-L, popoare prea înălţaţi-L întru toţi vecii.

Podoaba arhiereilor cea bine slăvită, Atanasie, stâlpul luminii, şi întărirea Bisericii, apărătorule al Treimii, trâmbiţa cea de aur a teologiei, şi al vieţii călugăreşti adevărate scriitorule de îndreptare, împreună cu noi prăznuind, preoţi săvârşind, popoare credincioase aducând lui Hristos în veci.

Cu numirea nemuririi numit ai fost cu adevărat, că pe cei ce se zăbovesc la cea lucrătoare cu cuvântul i-ai întrecut, şi pe cei iscusiţi în cuvânt prin adeverirea vieţii biruindu-i, întru amândouă ai covârşit pe cei prea înalţi. Pentru aceasta cu bunătate prea înaltă strălucind, nemuritoare pomenire ai câştigat în veci.

Prea luminată arhierie ai arătat, de cele cereşti tăinuitorule de Dumnezeu primite, prin nevoinţele tale cele vitejeşti, şi înşelăciunea o ai gonit cu ale tale dese izgoniri pentru Treimea, pe care propovăduindu-o ai strigat: Tatălui vă închinaţi, pe Fiul Dumnezeu îl numiţi, pe Duhul lăudaţi întru toţi vecii.

A Născătoarei

Lăcaş luminii celei neapuse te-ai făcut Preacurată, că ai născut lumina celor din întuneric şi din umbră, care luminează pe toate cu darul cunoştinţei de Dumnezeu, căruia neîncetat credincioşii cântăm: Tineri binecuvântaţi, preoţi lăudaţi, popoare prea înălţaţi-l pe el întru toţi vecii.

Alt Canon, al Sfântului Chiril

Cântarea a 8-a

Irmos: Mâinile întinzându-şi Daniel, gurile leilor cele deschise în groapă le-a încuiat; şi puterea focului a stins, cu virtutea încingându-se, tinerii cei iubitori de dreaptă credinţă cântând: Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului pe Domnul!

Ca un val de mare cu adevărat, întru tine s-a vărsat izvorul înţelepciunii. Pentru că râuri pururea curgătoare de învăţături creştineşti au curs din pântecele tău părinte, precum mai înainte a zis Hristos. Că covârşesc nisipul cuvintele tale cele de Dumnezeu grăitoare.

Păstor şi învăţător înţelept Bisericii arătându-te, amândouă testamentele luminat le-ai tâlcuit Chirile cuvioase, care ca o anghiră şi duhovniceşti moşteniri având cuvintele tale strigă: Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Binecuvântăm pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Domnul.

Tu de unirea cea negrăită a Cuvântului celui prea meşter, ce s-a întrupat pentru noi, înveţi Chirile, şi de aceste păreri amândouă a nedespărţirii, asemenea şi a amestecării te-ai ferit, strigând: Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Şi acum..., a Născătoarei

Marie, Stăpâna tuturor, scapă ticălosul meu suflet cel stăpânit de patimile trupeşti cele cumplite şi de spurcate greşeli, cu puterea ta cea tare, şi-i dă iertare de greşeli şi mărirea cea nestricată.

Canonul Născătoarei de Dumnezeu

Cântarea a 9-a

Irmos: La muntele Sinai, în rug te-a văzut Moise, pe tine care ai zămislit în pântece focul Dumnezeirii fără de ardere, iar Daniil te-a văzut munte netăiat, Isaia te-a numit toiag odrăslit din rădăcina lui David.

Cu îndestularea vieţii celei curveşti, către iad acum m-am apropiat, Fecioară ceea ce ai prea multă îndurare, ca ceea ce nespus ai născut pe bunul Dumnezeu, milostivindu-te mântuieşte-mă.

Unule Împărate, frică-mi este de a doua venire a ta, şi mă tem, că fără măsură ţi-am greşit şi nu mă fac mai bun prin pocăinţă, ci ca unul ce eşti bun, întoarce-mă şi mă

mântuieşte Iisuse, prin rugăciunile cele bine primite, ale celeia ce te-a născut pe tine.

Locuind în pântecele tău cel ce locuieşte întru înălţime, te-a făcut pe tine mai desfătată decât cerurile, Marie Născătoare de Dumnezeu; pe care neîncetat roagă-l pentru noi robii tăi.

Urmând cuvintelor tale neamurile neamurilor, pe tine te vom ferici pururea, Marie; căci ai născut pe Dumnezeu cel cu adevărat fericit, prea curată Fecioară.

Izvor de tămăduiri având-te pe tine prea curată, adapă-mă pe mine cel cuprins de zăduful patimilor lumeşti, ca ceea ce ai născut izvorul vieţii, Născătoare de Dumnezeu Fecioară.

Alt Canon, al Sfântului Atanasie

Cântarea a 9-a

Irmos: Spăimântatu-s-a de aceasta cerul şi marginile pământului s-au minunat, că Dumnezeu S-a arătat oamenilor trupeşte şi pântecele tău s-a făcut mai desfătat decât cerurile. Pentru aceasta, pe tine, Născătoare de Dumnezeu, începătoriile cetelor îngereşti şi omeneşti, te măresc.

Strălucitu-ţi-a viaţa ca un fulger şi s-a revărsat vestirea ta ca un tunet părinte tuturor, pe cât soarele vede, că din Cer de sus ai avut insuflarea ta cu adevărat. Pentru aceasta nu ţi-a stins pomenirea ta mormântul, pricinuitorul uitării Atanasie.

Cu lumina cea întreit luminătoare şi întreit strălucitoare, prea luminat acum fiind strălucit, cântăreţilor tăi răsplătiri în chip de raze de soare, ca printr-o oglindă luminoasă de sus le trimiţi, şi ţie pe ei îi agoniseşti fericite, măcar că este mare şi mai presus de vrednicie, covârşind cererea.

Cântând te rugăm pe tine cu dinadinsul: Pentru Biserică roagă-te, să dăruiască prin Cruce biruinţă conducătorilor, şi credinţei ortodoxe putere asupra eresurilor vrăjmaşilor, şi nouă mântuire, şi lumii pace, întru pomenirea ta Atanasie.

A Născătoarei

Ca ceea ce ai născut pe Mântuitorul şi răscumpărătorul, mântuire a dobândi învredniceşte-mă Fecioară prea curată, cu rugăciunile tale dezlegând legăturile greşelilor

mele. Că toate câte voieşti acum le faci, ca ceea ce ai purtat în braţe pe Împăratul tuturor, cel cu bunătatea fără asemănare.

Alt Canon, al Sfântului Chiril

Cântarea a 9-a

Irmos: Eva, adică, prin boala neascultării, blestemul înăuntru a adus. Iar tu, Fecioară, de Dumnezeu Născătoare, prin Odrasla cea purtată de tine în pântece, lumii binecuvântare ai înflorit. Pentru aceasta, cu toţii te mărim.

Înălţarea cea ridicată asupra cunoştinţei lui Hristos şi a dumnezeieştii Maicii lui, Chirile, toată nedumnezeirea lui Nestorie tare o ai surpat, asemenea şi îndoirea fiilor şi amestecarea firilor celor fără de cap.

Cu puterea înţelegerilor, şi cu luminarea darului, pe Treimea de o fiinţă, şi pe Dumnezeu Fiul întrupat ai teologhisit fericite, şi arătându-te Născătoarei de Dumnezeu apărător, între cei de sus acum te proslăveşti.

Slavă...

De sus spre noi cântăreţii tăi te uită, pururea mărite părinte, cu milostivire, conducătorilor celor de cruce purtători biruinţă dându-le, şi înălţând cu rugăciunile tale cornul ortodocşilor, şi luminând pe cei ce măresc pomenirea ta.

Şi acum..., a Născătoarei

Inima mea cea neroditoare de dumnezeieşti fapte bune, prea curată Născătoare de Dumnezeu, arată-o de roadă aducătoare, Fecioară ceea ce te-ai născut din cea stearpă, prin sfatul celui ce a făcut toate cu voia, ca să te laud pe tine, cea prea lăudată.

Luminânda

Podobie: Cu ucenicii să ne suim în muntele Galileei, prin credinţă să vedem pe Hristos zicând: Că a luat putere a celor de sus şi a celor de jos; să ne învăţăm cum învaţă, a boteza toate neamurile în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh şi a petrece cu tăinuitorii, precum S-a făgăduit până în sfârşitul vea-cului.

Preaînaltei Dumnezeirii Treimii v-aţi arătat, prea înţelepţi tăinuitori şi apărători, Atanasie fericite şi Chirile de Dumnezeu arătătorule, pe Arie surpând, împreună cu

dânsul şi pe Savelie, încă şi pe Nestorie cel rău credincios, împreună cu dânşii şi toată altă înşelăciune a păgâneştilor eresuri, arhiereii Domnului.

Slavă..., Şi acum..., a Născătoarei

Muntele lui Dumnezeu cel prea sfânt şi sfeşnicul şi năstrapa şi sicriul şi masa şi toiagul şi cădelniţa, şi dumnezeiescul scaun şi uşa şi Biserica şi cămara, pe cea curată şi Fecioară să o lăudăm cei de Dumnezeu gânditori, din care Dumnezeu întrupându-se fără schimbare şi mai presus de fire, a îndumnezeit omenirea cu împreunarea cea negrăită.

La Laude

Stihirile pe 4, glas 4:

Podobie: Ca pe un viteaz...

Cu strălucirea dumnezeieştilor tale cuvinte cuvioase, toată Biserica se împodobeşte, şi cu bună credinţă se înfrumuseţează cu podoabe frumoase, şi cinsteşte după datorie întru-tot prăznuită pomenirea ta Atanasie; cela ce eşti lauda bunei credinţe a preoţilor, luminat şi mare propovăduitor, şi al Treimii apărător.

Cu dogmele tale cele de foc, toată materia eresurilor cea ca vreascurile se arde prea înţelepte, şi adunarea înţelegerilor necredincioşilor celor neplecaţi, întru adâncuri se cufundă Chirile; şi cu dogmele înţelepciunii tale se împodobeşte fericite, în toate zilele Biserica credincioşilor, care cu mare glas te cinsteşte pe tine.

Cu strălucirile propovăduirii pe cei dintru întuneric i-ai luminat, şi toată înşelăciunea o ai gonit, nevoi pătimind tare pentru credinţă Atanasie, ca un păstor adevărat, ca un temei neclintit al Bisericii lui Hristos, prea mărite. Pentru aceasta adunându-ne, pe tine te cinstim cu cântări, bucurându-ne.

Glas 3, singur glasul. Chinonicul: Bucuraţi-vă dreptii întru Domnul...

Pe Atanasie şi Chiril, lauda cea mare a arhiereilor, pe folositorii cei după podoaba sfinţeniei nebiruiţi, să-i lăudăm; că aceştia adunările eresurilor tăindu-le cu puterea Duhului, biruinţe Ortodoxiei au ridicat în toată lumea, numărând cu bună credinţă taina Treimii, prin osebirea feţelor, şi iarăşi împreunându-o întru una fără amestecare prin întocmirea fiinţei, şi ca Heruvimii de Dumnezeu grăind, se roagă pururea pentru sufletele noastre.

Slavă..., glas 3, a Iui Ghermano

Trâmbiţa cea mare a adevărului, mult pătimitorul Atanasie astăzi la ospăţ cheamă Biserica. Luminat toţi credincioşii să mergem la prăznuirea bunului păstor, cu cântări cinstind sfinţitele lui osteneli; ca prin rugăciunile lui să luăm de la Hristos Dumnezeu mare milă.

Şi acum..., a Născătoarei

Stăpână ceea ce eşti nădejdea şi folositoarea mea, ridică prea curată mâinile tale către Fiul tău, şi-l roagă pe el cu îndrăzneală ca pe un făcător de bine, să ne miluiască pe noi în ziua judecăţii.

Slavoslavia cea mare, Ecteniile şi Otpustul. Ceasul întâi şi cel desăvârşit Otpust.

Canon de rugăciune către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria la sărbătoarea Sfântului ierarh Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei şi a Sfântului ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei

Icoană pictată de Anastase T. Enache

Cântarea 1

Irmos: Să cântăm Domnului, Celui ce a făcut minuni mari în Marea Roşie. Căci cu marea a acoperit pe cei potrivnici şi a mântuit pe Israel. Aceluia Unuia să-I cântăm, că S-a preaslăvit.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

A ta curăţie, prea curată Fecioară, a curăţit întinăciunea şi urâciunea lumii. Deci pe mine, cel ce am căzut în tina patimilor cu râurile rugăciunilor tale curăţeşte-mă de întinăciunea patimilor.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, cu apele rugăciunilor tale rourează-mi smeritul meu suflet, cel ce se topeşte de văpaia mulţimii păcatelor mele, ca dobândind dumnezeiască răcorire, cu cântări să te măresc pe tine, prea curată.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Arată-te, prea curată Stăpână, scăpare mie, celui netrebnic şi mă izbăveşte de mulţimea patimilor mele cele tulburătoare, care înconjoară şi scârbesc acum smeritul meu suflet.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Ispitit fiind, cu osârdie, de viscolele cele cumplite ale păcatelor celor ce mă stăpânesc, izbăveşte-mă, Preacurată, pe mine robul tău şi la limanul mântuirii mă povăţuieşte.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Odihnitu-S-a Hristos întru tine, Ceea ce singură eşti binecuvântată şi S-a îmbrăcat din tine în Trupul Său, vrând să mă îmbrace pe mine cel dezbrăcat.

Cântarea a 3-a

Irmos: Suflete sterp şi neroditor, câştigă-ţi rod de laudă şi bine rodit şi veselindute, strigă: întăritu-m-am prin Tine, Dumnezeule; nu este sfânt şi nu este drept, afară de Tine, Doamne.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Luminează-mă cu lumina feţei tale, Stăpână, pe mine cel ce sunt acoperit cu multe păcate şi mă miluieşte, ca să strig Fiului tău: Sfânt eşti, Doamne.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Patriarhul Iacob mai înainte te-a văzut pe tine scară, Fecioară. Pentru aceasta pe mine, cel căzut întru adâncul patimilor lumeşti, ridică-mă spre înălţimea cerului, prea curată Stăpână.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Eu sunt cel căzut întru adâncul dezmierdărilor lumeşti, Preasfântă Stăpână, ridică-mă pe mine şi mă curăţeşte, izbăvindu-mă de patimi şi de nevoi şi de întristări.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Proorocul Isaia cel sfinţit luminându-se oarecând cu Dumnezeiescul Duh, a strigat: Iată, Fecioara va lua în pântece pe Dumnezeu, Cel ce Se va Întrupa, pentru milostivirea cea necuprinsă.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Eva cea din început a supus blestemului neamul omenesc, prin mâncarea din pom; iar tu, Preacurată, născând pe Ziditorul, ai adus omenirea la binecuvântare.

Cântarea a 4-a

Irmos: Pus-ai spre noi dragoste tare, Doamne, că pe Unul-Născut Fiul Tău pentru noi la moarte L-ai dat. Pentru acesta strigăm Ţie cu mulţumire: Slavă puterii Tale, Doamne.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Rănile sufletului meu vindecă-le, Stăpână curată şi mă izbăveşte de patimile cele aducătoare de moarte, ridicându-mă către viaţa de mântuire, ceea ce ai născut Viaţa.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Ocârmuitoare fii mie, prea curată, celui ce sunt înviforat totdeauna de marea cugetelor lumeşti şi mă povăţuieşte către limanul mântuirii, Preasfântă Fecioară.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Dacă au văzut îngerii, Fecioară curată, că a ieşit din pântecele tău Fiul lui Dumnezeu, cu veselie ziceau: Slavă Naşterii tale, Stăpână Fecioară.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Izbăveşte-mă, Maică curată, ceea ce ai născut pe Stăpânul, care a luat chip de rob, în lumea patimilor şi la limanul legii îndreptează-mă, Fecioară.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Arătatu-te-ai Fecioară, scaun prea luminat al Împăratului Ceresc, întru care, voind S-a odihnit cu Trupul, ridicând osteneala noastră cea multă şi a aşezat pe om pe Scaunul cel Împărătesc, precum a binevoit.

Cântarea a 5-a

Irmos: Cel ce eşti Nevăzut pe pământ Te-ai arătat şi cu oamenii de bunăvoie ai petrecut, Cel ce eşti Neajuns. Pentru aceasta la Tine nădăjduind, cântăm Ţie, Iubitorule de oameni.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Ca ceea ce ai purtat în braţe pe Cel ce poartă toate, cu dumnezeiască voie, Născătoare de Dumnezeu, caută spre mine şi mă izbăveşte de cugetele cele netrebnice, care duc la patimi.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Odorul fecioriei tu eşti, prea curată Fecioară. Drept aceea pe mine cel atras de amăgirile dezmierdărilor lumeşti izbăveşte-mă, Maica lui Dumnezeu.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Norule cel luminos al Soarelui, luminează-mi mie lumină, ca să se risipească întunericul păcatelor mele; dă-mi mână mie, celui ce sunt căzut în noroiul păcatelor şi ridică-mă de unde zac, că tu singură eşti îndreptarea mea.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Edenul cel încuiat prin călcarea poruncii celor întâi zidiţi mi s-a deschis prin naşterea ta, Fecioară, ceea ce ai născut pe Hristos, Viaţa noastră.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Cămara cea luminată a Stăpânului, arată-mă pe mine casă luminii; uşa cea neumblată, deschide-mi calea pocăinţei, povăţuindu-mă către Viaţa cea nemuritoare.

Cântarea a 6-a

Irmos: Adâncul cel mai de jos al păcatelor m-a înconjurat şi se sfârşeşte duhul meu. Ci, întinzând, Stăpâne, braţul Tău cel Înalt, ca pe apostolul Petru, Îndreptătorule, mântuieşte-mă.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Izbăvire de greşeli, ca o bună, dăruieşte-mi mie, robului tău, Preacurată şi mă scoate de la judecata ce va să fie.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Striga-voi ziua şi noaptea către tine, Preacurată şi mă voi mântui; şi voi trece peste zidul desfătărilor şi mă voi izbăvi de bântuielile demonilor prin mijlocirea ta.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Cu totul sunt ticălos şi întotdeauna m-am întinat, fiind cuprins de necurăţie; şi văzând acum venind pe urmele mele moartea, strig ţie: Născătoare de Dumnezeu, ajută-mi mie.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Omoară, Preacurată, zburdările cugetelor celor viclene, care totdeauna chinuiesc smeritul meu suflet şi ajută-mi să fiu viu prin credinţă şi prin fapte bune.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Preasfântă Fecioară, ceea ce eşti bucuria îngerilor, umple de bucurie cugetul meu cel mâhnit şi în lene cufundat.

Cântarea a 7-a

Irmos: Cei trei tineri, Treimea în cuptor închipuind, îngrozirea focului au călcat, cântând şi strigând: bine eşti cuvântat Doamne, Dumnezeul părinţilor noştri.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Izvorule, cel ce izvorăşti Apa iertării, curgerile păcatelor mele spală-le, dăruindu-mi izvor de lacrimi, ca să te măresc pe tine pururea, Născătoare de Dumnezeu.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Dreapta Elisabeta prin graiuri prooroceşti lăudând mărirea ta, Preacurată, de măririle naşterii tale celei dumnezeieşti bucurându-se, le-a propovăduit în chip lămurit; că tu eşti veselia şi lauda tuturor.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Inima mea, care este clătinată întotdeauna de valurile lumeşti, linişteşte-o, Maică Fecioară, povăţuindu-mă către limanul mântuirii.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Răsărind Soarele Slavei din tine, norul cel uşor, Născătoare de Dumnezeu, mai presus de gând a luminat toată zidirea; drept aceea cu cuget binecredincios te măresc, Fecioară Maică.

Cântarea a 8-a

Irmos: Pe Cel ce S-a pogorât în văpaie cu putere dumnezeiască la tinerii evrei, pe Domnul, Cel ce S-a arătat, preoţi lăudaţi-L şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Izbăveşte-mă, Maică a lui Dumnezeu, de supărările patimilor, care viscolesc sufletul meu, că nu am altă nădejde afară de tine, Stăpână. Pentru aceasta dă-mi mila ta cea bogată.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Maică prea curată, pe Fiul tău fă-L Milostiv nouă tuturor celor ce ne căim şi către Hristos alergăm şi dorim să dobândim iertare de păcate, Stăpâna lumii.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Născut-ai cu Trup pe Dumnezeu Cuvântul Cel fără de început, Născătoare de Dumnezeu, pe Cel ce cu dumnezeiasca Naştere este mai înainte de veci din Tatăl, fără de maică; bine este cuvântat Rodul pântecelui tău, Stăpână.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Vindecându-ne cu naşterea ta, prea curată Maică a lui Dumnezeu, de omorârea trupească cea de demult şi lepădând blestemul şi stricăciunea şi moartea care s-a pricinuit din păcat, împreună cu Oştile cele de sus te mărim.

Cântarea a 9-a

Irmos: În Muntele Sinai, în rug te-a văzut Moise, pe tine, Ceea ce ai zămislit în pântece Focul Dumnezeirii, fără de ardere; Daniil te-a văzut munte netăiat, iar Isaia te-a numit toiag odrăslit din rădăcina lui David.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Cu îndestularea vieţii celei desfrânate, către iad acum m-am apropiat. Ci tu, Fecioară, care ai nespus de multă îndurare, ca ceea ce ai născut pe Bunul Dumnezeu, în chip mai presus de cuvânt, milostivindu-te, miluieşte-mă.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Unule Împărate, frică-mi este de a doua venire a ta şi mă tem, pentru că fără mă-sură Ţi-am greşit şi nu mă fac mai bun prin pocăinţă. Ci, ca Cel ce eşti Bun întoarce-mă şi mă mântuieşte, Iisuse, pentru rugăciunile cele bineprimite ale celei ce Te-a născut pe Tine.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Locuind în pântecele tău Cel ce locuieşte întru Înălţime, te-a făcut pe tine mai desfătată decât cerurile, Marie, Născătoare de Dumnezeu. Pe Acela neîncetat roagă-L pentru noi robii tăi.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Urmând cuvintelor tale, neamurile neamurilor, pe tine, te vom ferici pururea, Marie; că ai născut pe Dumnezeu Cel cu adevărat Fericit, prea curată Fecioară.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Izvor de tămăduiri avându-te pe tine, prea curată, adapă-mă pe mine cel cuprins de arşiţa patimilor lumeşti, ca ceea ce ai născut Izvorul vieţii, Născătoare de Dumnezeu, Fecioară.

Sedelna Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, glasul al 8-lea. **Podobie:** Pe Înţelepciunea şi Cuvântul în pântecele tău zămislind fără ardere, Maica lui Dumne-zeu, în chip de negrăit ai născut pe Cel ce a făcut toate şi în braţele tale ai avut pe Cel ce ţine toate şi la sân ai hrănit pe Cel ce hrăneşte lumea. Pentru aceasta, te rog pe tine, Preasfântă Fecioară, să mă izbăveşti de greşeli, când va fi să stau înaintea feţei Ziditorului meu, Stăpână Fecioară curată, atunci să-mi dăruieşti ajutorul tău, că pe tine te am nădejde eu, robul tău.

Arătatu-te-ai, prea curată Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, tron cu totul de aur al lui Dumnezeu şi Rai aşternut cu flori; că purtând în sânul tău pe Dumnezeu, ne umpli pe noi cu mireasma dumnezeieştilor haruri. Pentru aceasta noi toţi te propovăduim pe tine pururea Maică a lui Dumnezeu şi te mărim.

Acatistul Sfinților ierarhi Atanasie cel mare și Chiril, arhiepiscopii Alexandriei (18 ianuarie)

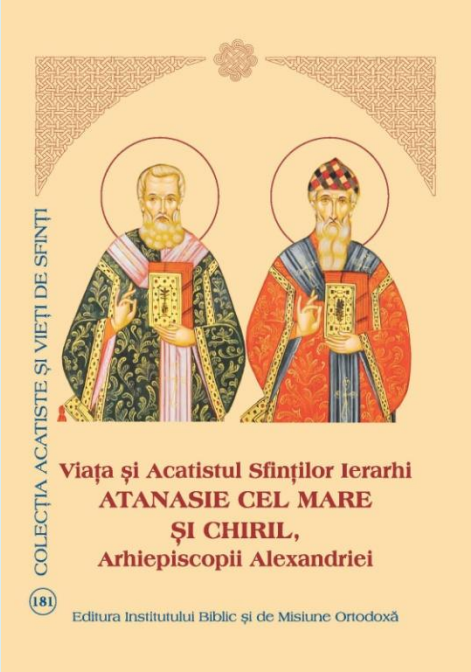

[Preotul, după ce își pune epitrahilul și felonul, deschide dvera și dă obișnuita binecuvântare din fața Sfintei Mese, zicând: Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna, acum și puru rea și în vecii vecilor.
Strana: Amin.]

Dacă nu este preot de față, în locul binecuvântării de mai sus, diaconul, monahul sau mireanul, va rosti: Pentru rugăciunile Sfinților părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește-ne pe noi. Amin.

Apoi se rostesc rugăciunile începătoare:

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le împlineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te sălăşluieşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;
Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău.

[Dacă este preot de faţă, zice: Că a Ta este Împărăţia, şi puterea, şi slava: a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Strana: Amin.]

Dacă nu va fi preot de faţă, diaconul, monahul sau mireanul, va rosti: Pentru rugăciunile Sfinţilor Părinţilor noştri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluieşte-ne pe noi. Amin.

Apoi se zic troparele de umilinţă:

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpân, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.
Doamne, miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută şi acum ca un Milostiv şi ne

izbăveşte pe noi de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi suntem poporul Tău, toţi lucrul mâinilor Tale şi numele Tău chemăm.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Uşa milostivirii deschide-o nouă,binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine din nevoi, că tu eşti mântuirea neamului creştinesc.

Simbolul credinţei

Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atoţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute.
Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, Născut, nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.
Care pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire.S-a pogorât din ceruri Şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara Şi S-a făcut om.
Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, Şi a pătimit şi S-a îngropat.
Şi a înviat a treia zi după Scripturi .
Şi S-a suit la ceruri şi Şade de-a dreapta Tatălui. Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, A cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.
Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, care din Tatăl purcede,
Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, care a grăit prin prooroci.
Întru-una Sfântă Sobornicească şi apostolească Biserică,
Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor,
Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie. **Amin !**

Doamne, miluieşte ! (de 12 ori)

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Veniţi să ne închinăm Împăratului nostru Dumnezeu.
Veniţi să ne închinăm, şi să cădem la Hristos Împăratul nostru Dumnezeu.
Veniţi să ne închinăm, şi să cădem la însuşi Hristos Împăratul şi Dumnezeul nostru.

***Apoi:* Psalmul 142**

1. Doamne, auzi rugăciunea mea, ascultă cererea mea, întru credincioşia Ta, auzi-mă, întru dreptatea Ta.
2. Să nu intri la judecată cu robul Tău, că nimeni din cei vii nu-i drept înaintea Ta.
3. Vrăjmaşul prigoneşte sufletul meu şi viaţa mea o calcă în picioare; făcutu-m-a să locuiesc în întuneric ca morţii cei din veacuri.
4. Mâhnit e duhul în mine şi inima mea încremenită înlăuntrul meu.
5. Adusu-mi-am aminte de zilele cele de demult; cugetat-am la toate lucrurile Tale, la faptele mâinilor Tale m-am gândit.
6. Întins-am către Tine mâinile mele, sufletul meu ca un pământ însetoşat.
7. Degrab auzi-mă, Doamne, că a slăbit duhul meu. Nu-ţi întoarce faţa Ta de la mine, ca să nu mă asemăn celor ce se coboară în mormânt.
8. Fă să aud dimineaţa mila Ta, că la Tine îmi este nădejdea. Arată-mi calea pe care voi merge, că la Tine am ridicat sufletul meu.
9. Scapă-mă de vrăjmaşii mei, că la Tine alerg, Doamne.
10. Învaţă-mă să fac voia Ta, că Tu eşti Dumnezeul meu. Duhul Tău cel bun să mă povăţuiască la pământul dreptăţii.
11. Pentru numele Tău, Doamne, dăruieşte-mi viaţă. Întru dreptatea Ta scoate din necaz sufletul meu.
12. Fă bunătate de stârpeşte pe vrăjmaşii mei şi pierde pe toţi cei ce necăjesc sufletul meu, că eu sunt robul Tău.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Aliluia, aliluia, aliluia, slavă Ţie, Dumnezeule! (de 3 ori).

Şi îndată se cântă, pe glasul al 3-lea: ***Dumnezeu este Domnul şi S-a arătat nouă. Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului. (de 3 ori),*** *apoi:*

Troparul Sfinţilor Atanasie şi Chiril: Pe ierarhii Domnului, pe tâlcuitorii dogmelor; pe păstorii alexandrinilor propovăduitori ai adevărului, perechea cea iubită de Dumnezeu; pe strălucitii luminători, risipitori ai întunericului celor nelegiuiţi: pe Sfântul Atanasie cel mare, secerătorul ereticilor, împreună cu Sfântul ierarh Chiril, cel ce a cinstit precum se cuvine pe Născătoarea de Dumnezeu, veniţi toţi iubitorii de prăznuire şi adunându-ne cu veselie şi cu cântări să-i cinstim; că ei se roagă neîncetat lui Dumnezeu pentru noi toţi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. al Născătoarei-Învierii, același glas:

Gavriil, zicând ţie, Fecioară: „Bucură-te!”, împreună cu glasul S-a întrupat Stăpânul tuturor, întru tine, chivotul cel sfânt, precum a zis dreptul David. Arătatu-te-ai mai desfătată decât cerurile, ceea ce ai purtat pe Făcătorul tău. Slavă Celui ce S-a sălăşluit întru tine! Slavă Celui ce S-a născut din tine! Slavă Celui ce ne-a mântuit pe noi prin naşterea ta!

Apoi: ***Doamne, miluieşte !*** (de 3 ori)

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Psalmul 50

1. Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta
2. Şi după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegea mea.
3. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea şi de păcatul meu mă curăţeşte.
4. Că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea.
5. Ţie unuia am greşit şi rău înaintea Ta am făcut, aşa încât drept eşti Tu întru cuvintele Tale şi biruitor când vei judeca Tu.
6. Că iată întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea.
7. Că iată adevărul ai iubit; cele nearătate şi cele ascunse ale înţelepciunii Tale mi-ai arătat mie.
8. Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi; spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi.
9. Auzului meu vei da bucurie şi veselie; bucura-se-vor oasele mele cele smerite.
10. Întoarce faţa Ta de la păcatele mele şi toate fărădelegile mele şterge-le.
11. Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele.
12. Nu mă lepăda de la faţa Ta şi Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine.
13. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale şi cu duh stăpânitor mă întăreşte.
14. Învăţa-voi pe cei fărădelege căile Tale şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce.
15. Izbăveşte-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta.
16. Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta.
17. Că de ai fi voit jertfă, Ţi-aş fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi.
18. Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi.

19. Fă bine, Doamne, întru bună voirea Ta, Sionului şi să se zidească zidurile Ierusalimului.
20. Atunci vei binevoi jertfa dreptăţii, prinosul şi arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău viţei.

Condacele si icoasele

Condacul 1

Pe voi, părinții noştri aleşi de Hristos, Păstorul cel mare, ca întâistătători ai vestitei cetăți a Alexandriei, vă lăudăm în cântări duhovniceşti şi vă rugăm să mijlociți către Domnul pentru Biserica dreptmăritoare, pentru cetatea voastră şi pentru toți cei ce vă cheamă în ajutor, cu dragoste grăind: ***Bucurați-vă, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, stâlpi neclintiți ai Ortodoxiei!***

Icosul 1

Îngeri pământeşti şi oameni cereşti v-ați arătat, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, fiind luminați cu adevărata cunoaştere de Dumnezeu şi, ca mari ierarhi şi învățători pe scaunul arhiepiscopal din Alexandria, ați nimicit învățătura ereticilor, iar pe cei dreptslăvitori i-ați adăpat din izvoarele credinței adevărate. De aceea şi noi, întăriți în Ortodoxie, grăim către voi acestea:
Bucurați-vă, cei ce ați lepădat înşelăciunea acestei lumi;
Bucurați-vă, cei ce v-ați păzit neclintiți în viața curată şi fără de prihană;
Bucurați-vă, cei ce ați iubit din toată inima numai pe Hristos;
Bucurați-vă, cei ce ați supus voia voastră voii lui Dumnezeu;
Bucurați-vă, cei prin care se arată strălucirea adevăratei credințe;
Bucurați-vă, cei ce cu bărbăție ați luat jugul lui Hristos;
Bucurați-vă, propovăduitori ai dumnezeieştii înțelepciuni;
Bucurați-vă, vase alese ale Sfântului Duh;
Bucurați-vă, lucrători credincioşi în via Domnului;
Bucurați-vă, podoabe ale Bisericii Ortodoxe;
Bucurați-vă, arhipăstori ai Sfintei Biserici a Alexandriei;
Bucurați-vă, moştenitori ai veşnicei bucurii;
Bucurați-vă, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, stâlpi neclintiți ai Ortodoxiei!

Condacul 2

Văzând Domnul, Ştiutorul inimilor, voința ta statornică, înțelepciunea, viața sfântă dreapta credință de care ai dat dovadă, te-a pus pe tine, părinte Atanasie, în sfeşnicul Bisericii Alexandriei, ca să răspândeşti lumina Sfintei Evanghelii în toate părțile Răsăritului, pentru care aducem lui Dumnezeu cântare de mulțumire: ***Aliluia!***

Icosul 2

Plecându-vă voii lui Dumnezeu, cu minte luminată şi inimă curată, aţi luat jugul cel bun al lui Hristos şi aţi mers pe urmele apostolilor în toate ostenelile lor, Sfinţilor Atanasie şi Chiril, părinţii noştri, din belşug semănând cuvântul lui Dumnezeu, luminând turma voastră cu harul şi întărind pe mulţi în credinţa ortodoxă. De aceea şi noi, povăţuiţi cu învăţăturile voastre, strigăm aşa:
Bucuraţi-vă, cei binecuvântaţi de Dumnezeu din copilărie;
Bucuraţi-vă, cei ce aţi urmat din tot sufletul viaţa călugărească;
Bucuraţi-vă, cei ce v-aţi nevoit în adevărata simplitate şi isihie;
Bucuraţi-vă, cei ce încă din tinereţe v-aţi închinat viaţa lui Dumnezeu;
Bucuraţi-vă, cei ce aţi slujit Domnului cu credinţă;
Bucuraţi-vă, primitori vrednici ai harului preoţiei;
Bucuraţi-vă, cei ce jertfa fără de sânge pentru toţi oamenii aţi adus-o;
Bucuraţi-vă, prea înţelepţi păstori şi învăţători ai Bisericii;
Bucuraţi-vă, vrednici următori ai apostolilor;
Bucuraţi-vă, cei ce vă adăpaţi din izvoarele duhovniceşti ale Scripturilor;
Bucuraţi-vă, cei ce fără frică aţi vestit adevărata credinţă;
Bucuraţi-vă, scutul şi apărarea Bisericii Egiptului;
Bucuraţi-vă, Sfinţilor ierarhi Atanasie şi Chiril, stâlpi neclintiţi ai Ortodoxiei!

Condacul 3

Cu puterea minţii tale celei luminate de harul dumnezeiesc, ai propovăduit Treimea de o Fiinţă: pe Tatăl fără de început, pe Fiul cel ce S-a întrupat şi pe Duhul atotsfinţitorul, fericite Chiril, arătându-te luptător şi apărător al Născătoarei de Dumnezeu împotriva învăţăturilor eretice. Iar noi, ca pe un dumnezeiesc scriitor al tainei Dumnezeirii în Treime, te mărim şi luminându-ne cu învăţătura ta, cântăm lui Hristos Dumnezeu, celui ce te-a proslăvit: ***Aliluia!***

Icosul 3

Având mare râvnă pentru dreapta credinţă, părinţilor prea fericiţi Atanasie şi Chiril, cu arma Crucii v-aţi într-armat şi sabia cuvântului lui Dumnezeu aţi luat. Ca nişte ostaşi ai Tatălui ceresc, aţi ruşinat pe diavol, vrăjmaşul mântuirii, tăind neghinele învăţăturilor eretice, mântuind sufletele celor rătăciţi, iar pe cei credincioşi în evlavie şi dreaptă credinţă întărindu-i. De aceea şi noi, cei luminaţi prin rugăciunea voastră, cu dragoste cântăm aşa:
Bucuraţi-vă, cei ce aţi urmat marilor pustnici în nevoinţă şi înfrânare;
Bucuraţi-vă, cei ce, prin pilda vieţii voastre, pe mulţi i-aţi întors la Dumnezeu;
Bucuraţi-vă, binevestitori ai adevărului Evangheliei;
Bucuraţi-vă, îndrumători ai noştri în mărturisirea credinţei ortodoxe;
Bucuraţi-vă, cinstitori ai Preasfintei Treimi începătoare de viaţă;

Bucurați-vă, cei aprinşi cu focul iubirii de Dumnezeu, asemenea Serafimilor;
Bucurați-vă, cei ce aţi dezrădăcinat slujirea eretică;
Bucurați-vă, cei ce prea măriți pe adevăratul Dumnezeu;
Bucurați-vă, cei ce i-aţi adus la credinţă pe cei necredincioşi şi fără de Dumnezeu;
Bucurați-vă, buni păzitori ai turmei voastre cuvântătoare;
Bucurați-vă, cei prin care se prea măreşte sfânta credinţă;
Bucurați-vă, că şi noi, păcătoşii, numele voastre le chemăm cu credinţă;
Bucurați-vă, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, stâlpi neclintiți ai Ortodoxiei!

Condacul 4

Iscând furtuna răutăţii şi a duşmăniei, diavolul căuta ca, prin rău credincioşii arieni, să nimicească Biserica lui Hristos cu smintelile lui. Tu însă, părinte Atanasie, ai vestit cu glas mare Cuvântul mântuirii în Niceea, la întâiul Sinod Ecumenic, ai ruşinat cu totul învăţătura lui Arieşi ai propovăduit pe PreasfântaTreime de o fiinţă, învăţându-i pe toţi să cânte lui Dumnezeu cu dragoste: ***Aliluia!***

Icosul 4

Aţi auzit glasul lui Hristos, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, care v-a chemat să staţi neclintiți pentru credinţă, până la moarte şi, urmându-l în vremea vieţii voastre pământeşti, nu aţi avut odihnă din pricina necurmatelor osteneli pentru mântuirea turmei de lupii cei răpitori, dar acum aţi dobândit odihnă veşnică în lăcaşurile cereşti, pentru care slăvim ostenelile voastre, cântând aşa:
Bucurați-vă, apărători înflăcărați ai adevărului lui Hristos;
Bucurați-vă, tâlcuitori iscusiți ai descoperirilor dumnezeieşti;
Bucurați-vă, cei ce aţi vădit învăţătura eretică a lui Arie;
Bucurați-vă, apologeți nebiruiți ai Bisericii dreptmăritoare;
Bucurați-vă, cei ce, prin înţeleaptă vorbire, aţi închis gurile celor rătăciți;
Bucurați-vă, ostaşi veghetori, străjeri ai credinţei;
Bucurați-vă, păstori în neîncetată stare de jertfă;
Bucurați-vă, cei ce aţi fost mereu gata să vă puneți sufletul pentru fiii duhovniceşti;
Bucurați-vă, vistierii bogate de adâncă teologie;
Bucurați-vă, cei ce aţi sădit în lume dreapta credinţă şi evlavia;
Bucurați-vă, mărturisitori ai Preasfintei Treimi;
Bucurați-vă, călăuzitori nerătăciți la limanul mântuirii;
Bucurați-vă, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, stâlpi neclintiți ai Ortodoxiei!

Condacul 5

În Alexandria te-ai arătat, Sfinte Chiril, ca o stea călăuzitoare, luminată de Soarele Dreptăţii, Hristos Dumnezeu, strălucind peste părțile Răsăritului şi, precum steaua

de la Betleem a povățuit altădată pe magii din Persia, la fel şi tu, sfinte, calea credinței drepte ai arătat; pentru aceea, cântăm cu mulțțumire Domnului: ***Aliluia!***

Icosul 5

Văzând fiii Bisericii din Alexandria că ați binevestit Evanghelia şi că ați apărat fără teamă credința cea adevărată în Dumnezeu, au urmat pilda viețuirii voastre. Iar voi, ca buni păstori, cu dragoste i-ați povățuit pe cei ce doreau mântuirea, mulțumind Domnului pentru milostivirea Lui cea negrăită către cei ce-L caută cu toată inima. Pentru aceasta, în cântări de bucurie vă prea mărim pe voi, Sfinților părinți, şi grăim:

Bucurați-vă, rugători călăuziți de Duhul Sfânt;
Bucurați-vă, luminători ai sufletelor noastre;
Bucurați-vă, cei ce v-ați pus întreaga viață în slujba credinței;
Bucurați-vă, cei ce ne-ați lăsat vrednică pildă cum să-L slăvim pe Hristos;
Bucurați-vă, ierarhi plini de har, prin care ereziile s-au risipit;
Bucurați-vă, înțelepți scriitori, apărători ai dogmelor ortodoxe;
Bucurați-vă, cei ce pe diavolul şi pe slugile lui i-ați alungat;
Bucurați-vă, apărători prea slăviți ai dreptei credințe;
Bucurați-vă, cei ce ați dobândit râvna pentru credință a lui Ilie Tesviteanul;
Bucurați-vă, cei ce, precum prorocul Daniil, pe Domnul L-ați slăvit;
Bucurați-vă, lucrători harnici pe ogorul Domnului;
Bucurați-vă, cei ce nici după moarte nu v-ați depărtat de turma voastră;
Bucurați-vă, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, stâlpi neclintiți ai Ortodoxiei!

Condacul 6

Propovăduitor al adevăratei învățături despre Preasfânta Treime te-ai arătat lumii, ierarhe Atanasie. Cu puterea cuvintelor tale pline de har şi a scrierilor insuflate de Dumnezeu, ai ruşinat înşelarea lui Arie şi ai răbdat multe suferințe de la duşmanii Ortodoxiei: cinci izgoniri nedrepte de pe tronul Alexandriei, întemnițare şi multe prigoniri. Pentru aceasta, privindu-te toți ca pe păstorul cel bun care-şi pune sufletul pentru oile sale, Îi aducem lui Dumnezeu cântarea de laudă: ***Aliluia!***

Icosul 6

Ca nişte luminători ați strălucit pe cerul Bisericii, Sfinților ierarhi, prin nevoința vieții voastre arătând tuturor credincioşilor calea către Hristos, Lumina cea ne-apusă. De aceea, vă rugăm să ne ajutați ca, prin harul Lui, să lepădăm întunericul necredinței şi al neînfrânării care stăpâneşte în lume, încât, împreună cu toți cei ce iubesc şi cinstesc pe Dunmnezeu în duh şi adevăr, să cântăm aşa:

Bucurați-vă, cei ce ați luminat lumea prin puterea cuvintelor voastre;
Bucurați-vă, purtători ai luminii lui Hristos prin întunericul acestui veac;

Bucurați-vă, stele mult strălucitoare, care ne călăuziți în noaptea ispitelor;
Bucuraţi-vă, candele aprinse în Biserica lui Hristos;
Bucuraţi-vă, râvnitori fierbinți pentru apărarea dreptei credințe;
Bucurați-vă, dascăli de cuget şi de simțire ortodoxă;
Bucurați-vă, cei ce ați răbdat de la eretici amenințări şi prigoniri;
Bucurați-vă, cei ce, fiind defăimați, Dumnezeu pentru toate;
Bucurați-vă, luptători neînfricaţi prin cuvânt şi scrieri;
Bucuraţi-vă, cetăți de scăpare ale celor prigoniți pentru adevăr;
Bucurați-vă, părinți duhovniceşti trăitori ai îndumnezeirii;
Bucurați-vă, călăuzitori ai noştri către patria cerească;
Bucurați-vă, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, stâlpi neclintiți ai Ortodoxiei!

Condacul 7

Vrând ereticii să te izgonească de pe tronul Bisericii Alexandriei, Sfinte Chiril, te-au clevetit înaintea împăratului Teodosie, însă Dumnezeu, ştiind viața ta cea îmbunătățită, a ruşinat pe clevetitori şi a risipit toată adunarea lor, iar pe tine te-a aşezat în fruntea Sinodului Ecumenic din Efes. Iar tu, părinte, în Sobor ruşinând erezia lui Nestorie, ai prea mărit pe Născătoarea de Dumnezeu şi Maica Luminii, iar pe Hristos, Dumnezeu Omul, L-ai slăvit, cântându-i: ***Aliluia!***

Icosul 7

Prin ostenelile voastre în via lui Hristos cea nou răsădită, v-ați arătat vrednici lucrători şi păzitori, Sfinților părinți, pentru care, ca nişte slugi credincioase ați intrat în bucuria Domnului, iar acum, în ceruri, mijlociți înaintea lui Dumnezeu pentru apărarea şi răspândirea dreptei credințe, dar şi pentru mântuirea noastră, a păcătoşilor, a celor ce cântăm aşa:
Bucurați-vă, cei ce ați risipit eresurile lui Arie şi Nestorie;
Bucurați-vă, apărători ai noştri de învățăturile rău credincioşilor;
Bucurați-vă, învățători ai celor rătăciți de la calea cea dreaptă;
Bucurați-vă, cei ce, cu lumina harului, luminați pe cei întunecați la minte;
Bucurați-vă, cei ce, cu apele iubirii, ne adăpați brazdele inimilor, spre rodire;
Bucurați-vă, străjeri neobosiți întru apărarea turmei duhovniceşti;
Bucurați-vă, ostaşi ai lui Hristos, încă din viață încununați cu slava Lui;
Bucuraţi-vă, alungători ai lupilor îmbrăcați în piei de oi;
Bucurați-vă, izvoare prin care Dumnezeu revarsă vindecări sufleteşti;
Bucurați-vă, povățuitori ai credincioşilor în urcuşul mântuirii;
Bucurați-vă, ierarhi sfinţiți care aduceți Bisericii întărire şi pace;
Bucurați-vă, cei ce preschimbați întristările noastre în bucurie;
Bucurați-vă, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, stâlpi neclintiți ai Ortodoxiei!

Condacul 8

O nouă furtună s-a abătut asupra Bisericii lui Dumnezeu, când împăratul Iulian s-a întors la cinstirea zeilor mincinoşi. Atunci, duşmanii s-au ridicat asupra ta, ierarhe Atanasie, şi l-au sfătuit pe împărat să te piardă. Dar tu, sfinte, ai prorocit că această tulburare se va stinge grabnic şi te-ai rugat Domnului să zădărnicească relele planuri urzite împotriva creştinilor, ca toţi credincioşii, cu mulţumire, să cânte lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icosul 8

Toți dreptslăvitorii creştini mărturisesc ajutorul vostru plin de har, Sfinților ierarhi Atanasie și Chiril, văzându-vă că ne apărați de dezbinare, ne feriți de năvălirea vrăjmaşilor şi ne izbăviți de tot felul de necazuri. De aceea şi noi, credincioşii fii ai Bisericii lui Hristos, vă aducem laudele acestea:
Bucurați-vă, trăitori ai învățăturilor Evangheliei;
Bucurați-vă, cei mult iubiți de credincioşii evlavioşi;
Bucurați-vă, mijlocitori pentru toţi cei ce vă cinstesc;
Bucurați-vă, cei ce aţi ţinut aprinsă lumina lui Hristos şi în vreme de furtună;
Bucurați-vă, cei ce multora aţi deschis uşa Împărăției cerurilor;
Bucurați-vă, rugători pentru mântuirea neamului creştinesc;
Bucurați-vă, pilde de curăție şi neprihănire întru Domnul;
Bucuraţi-vă, nume la auzul cărora dreptcredincioşii se veselesc;
Bucurați-vă, adevărați păzitori ai dragostei lui Dumnezeu;
Bucurați-vă, învățători înțelepți ai creştinilor din toate timpurile;
Bucurați-vă, cei ce aţi fost încununați cu diadema răbdării;
Bucurați-vă, cei ce străluciți cu lumina cea veşnică în ceruri;
Bucurați-vă, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, stâlpi neclintiți ai Ortodoxiei!

Condacul 9

Toată firea îngerească este uimită de puterea credinței tale, Sfinte ierarhe Chiril, că Domnul te-a arătat apărător neclintit al Ortodoxiei. Tu pretutindeni ai vestit adevărul Evangheliei, mângâind pe cei credincioşi şi astfel i-ai păzit de învățăturile eretice. De aceea, nici acum nu ne părăsi, şi întăreşte-ne pe toți în dreapta credință şi în unire, ca să cântăm cu bucurie Preasfintei Treimi: ***Aliluia!***

Icosul 9

Cu mult curaj aţi propovăduit dreapta credință prin cuvântări şi Scrieri minunate, Sfinților Atanasie şi Chiril, cei de Dumnezeu înțelepțiți. Voi aţi teologhisit despre întruparea Cuvântului, luminând sufletele multora şi arătându-le calea spre mântuire, pe care aţi păşit fără şovăire până la fericitul vostru sfârşit. Iar noi, bucu-

rându-ne că vă avem învățători şi rugători înaintea Preasfintei Treimi, vă cinstim, grăind:
Bucurați-vă, buni păstori şi fierbinte râvnitori pentru dreapta credință;
Bucurați-vă, cei ce ați înmulțit talantul încredințat vouă;
Bucurați-vă, pelerini neobosiți pe calea către Patria cerească;
Bucurați-vă, locuitori ai cerului împreună cu cetele îngereşti;
Bucurați-vă, luminători ai celor ce sunt în întunericul rătăcirii;
Bucurați-vă, cei ce, pentru aceasta, mari vă numiți în Împărăția lui Dumnezeu;
Bucurați-vă, cei împodobiți de Hristos cu slava cea veşnică;
Bucurați-vă, cei ce în rândul marilor Sfinți ierarhi sunteți cinstiți;
Bucurați-vă, învățători a toată lumea, de Dumnezeu înțelepțiți;
Bucurați-vă, cei ce dimpreună cu toți Sfinții vă rugați acum pentru noi;
Bucurați-vă, cei prin care s-a prea slăvit şi întărit credința creştinească;
Bucurați-vă, cei ale căror nume sunt scrise în ceruri, dar şi în inimile credincioşilor;
Bucurați-vă, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, stâlpi neclintiți ai Ortodoxiei!

Condacul 10

Păzind turma lui Hristos de prigonitori, Sfinte ierarhe Atanasie, nu te-ai înfricoşat de mânia împăraților, nici de clevetirile ereticilor, nici de întemniţări. Ci, pe toate acestea răbdându-le ca un vrednic ostaş al lui Hristos nu ai încetat să-i luminezi pe păstoriții tăi, rugându-te ca să stea neclintiți în dreapta credință, să nu se teamă de uneltirile vrăjmaşului, iar în mâhniri şi în năpaste să mulțumească pentru toate lui Dumnezeu, cântându-I: ***Aliluia!***

Icosul 10

Apărători nebiruiți sunteți tuturor creştinilor dreptslăvitori, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, că Făcătorul cerului şi al pământului v-a ales să fiți pe pământ stâlpi neclintiți ai adevăratei credințe. De aceea, rugați-vă să ne învrednicim de harul lui Dumnezeu şi să viețuim în adevăr noi toți, cei ce vă iubim şi cu credință grăim:
Bucurați-vă, apostoli care ați propovăduit fără teamă adevărul lui Hristos;
Bucurați-vă, dascăli ai dogmelor dreptei credințe;
Bucurați-vă, cei ce purtați cuvintele dumnezeieşti în inimile voastre;
Bucurați-vă, cei ce ne-ați lăsat comoara cea duhovnicească a scrierilor voastre;
Bucurați-vă, cei ce păziți sufletele noastre de orice fel de rătăcire;
Bucurați-vă, cei prin ale căror rugăciuni biruim uneltirile diavoleşti;
Bucurați-vă, vindecători ai bolilor noastre sufleteşti şi trupeşti;
Bucurați-vă, limanuri neînviforate în năpastele ce ne cuprind;
Bucurați-vă, vistierii pline de bunătăți vremelnice şi veşnice;
Bucurați-vă, mijlocitori ai noştri la tronul Judecătorului Ceresc;

Bucurați-vă, cei ce, având inimă curată, Îl vedeți acum pe Dumnezeu;
Bucurați-vă, cei ce nici după mutarea în cereştile lăcaşuri, grija pentru noi nu ați uitat-o;
Bucurați-vă, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, stâlpi neclintiți ai Ortodoxiei!

Condacul 11
Rugăciunea pe care o aducem astăzi înaintea icoanei voastre, ascultați-o cu milostivire, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, şi fiți mijlocitori pentru cei ce vă cer ajutorul vostru cel plin de har, dăruindu-le celor bolnavi vindecare, celor întristați mângâiere, celor în nevoi izbăvire, ca, bucurându-ne, să slăvim pe Dumnezeu, cântându-l: ***Aliluia!***

Icosul 11
Luminători prea străluciți şi făcători de minuni v-ați arătat, Sfinților părinți, că din vremurile vechi şi până acum mijlociți pentru toți bine credincioşii creştini, rugându-vă neîncetat lui Dumnezeu să dăruiască iertare de greşeli tuturor celor ce cu dragoste cinstesc sfântă pomenirea voastră şi cântă aşa:
Bucurați-vă, cei ale căror icoane ne sunt ferestre către cer;
Bucurați-vă, că în toată creştinătatea sunt cinstite numele voastre;
Bucurați-vă, cei ce ne izbăviți de năvălirea celor de alt neam;
Bucurați-vă, apărători ai credinței şi pururea rugători pentru noi;
Bucurați-vă, învățători ai înțelepciunii cereşti;
Bucurați-vă, prea străluciți luminători a toată lumea;
Bucurați-vă, că fiii Bisericii, prin mijlocirea voastră, se mântuiesc;
Bucurați-vă, purtători ai poverilor celor necăjiți şi întristați;
Bucurați-vă, nădejdea şi apărarea noastră în tot felul de necazuri;
Bucurați-vă, dumnezeiasca mângâiere în vremuri de restrişte;
Bucurați-vă, cei ce Îl milostiviți spre noi pe Stăpânul tuturor;
Bucurați-vă, cei prin care se întăreşte Biserica lui Hristos;
Bucurați-vă, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, stâlpi neclintiți ai Ortodoxiei!

Condacul 12
Prăznuim pomenirea voastră cea binecuvântată, Sfinților ierarhi ai lui Hristos, Atanasie şi Chiril, şi, adunându-ne înaintea cinstitei voastre icoane, suntem apărați prin mijlocirea voastră, că v-ați arătat vindecători de boli, învățători celor rătăciți şi grabnic ajutători tuturor celor ce vă cheamă în rugăciune şi cântă lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icosul 12

Lăudând viața voastră sfântă pe pământ și slava voastră în ceruri, cu smerenie vă rugăm, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, să ne dăruiți putere de sus asupra vrăjmaşilor văzuți şi nevăzuți, să ne fiți ajutători spre toate cele de folos şi să ne binecuvântați cu pace, dragoste, credință statornică, inimă curată şi frică de Dumnezeu, ca toți, dobândind lumina harului, să vă cântăm cu bucurie aşa:
Bucură-te, mare Atanasie, cel ce porți numele nemuririi,
Bucură-te, luminat învățător al Bisericii lui Hristos;
Bucură-te, Sfinte Chiril, cel ce ai dezrădăcinat rătăcirea lui Nestorie;
Bucură-te, slavă și întărire a tronului Alexandriei;
Bucură-te, cinstite Atanasie, că pentru dreapta credință ai fost izgonit;
Bucură-te, cel ce în taină prin rugăciune îţi păzeşti turma ta;
Bucură-te, înțelepte Chiril, cel ce mult te-ai ostenit pentru prea cinstirea Născătoarei de Dumnezeu,
Bucură-te, că la adormirea ta însăşi Maica Domnului a venit;
Bucură-te, fericite Atanasie, că marele Antonie ți-a lăsat veşmântul său;
Bucură-te, că sfintele tale moaşte în Biserica Sfânta Sofia din Constantinopol au fost aşezate;
Bucură-te, vrednicule Chiril, neîntrecut propovăduitor al înțelepciuni lui Dumnezeu;
Bucură-te, părinte Atanasie, slăvit arhiereu al Dumnezeului preaînalt;
Bucurați-vă, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, stâlpi neclintiți ai Ortodoxiei!

Condacul 13 (de trei ori)
O, păstori ai noştri întru tot slăviți, Sfinților ierarhi Atanasie și Chiril, primiți această puțină rugăciune a noastră, adusă din smerite inimi, cereți pentru noi de la Hristos Dumnezeu întărire în credința cea adevărată, ca fără prihană să umblăm întru poruncile Domnului şi, cu mijlocirea voastră, să ajungem în Împărăția cerurilor, ca să ne învrednicim cu bucurie să cântăm dimpreună cu voi, cântarea de biruință: ***Aliluia!***

Apoi se citesc iarăşi:

Icosul 1
Îngeri pământeşti şi oameni cereşti v-ați arătat, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, fiind luminați cu adevărata cunoaştere de Dumnezeu şi, ca mari ierarhi şi învățători pe scaunul arhiepiscopal din Alexandria, ați nimicit învațătura ereticilor, iar pe cei dreptslăvitori i-ați adăpat din izvoarele credinței adevărate. De aceea şi noi, întăriți în Ortodoxie, grăim către voi acestea:
Bucurați-vă, cei ce ați lepădat înşelăciunea acestei lumi;
Bucurați-vă, cei ce v-ați păzit neclintiți în viața curată şi fără de prihană;

Bucurați-vă, cei ce ați iubit din toată inima numai pe Hristos;
Bucurați-vă, cei ce ați supus voia voastră voii lui Dumnezeu;
Bucurați-vă, cei prin care se arată strălucirea adevăratei credințe;
Bucurați-vă, cei ce cu bărbăție ați luat jugul lui Hristos;
Bucurați-vă, propovăduitori ai dumnezeieștii înțelepciuni;
Bucurați-vă, vase alese ale Sfântului Duh;
Bucurați-vă, lucrători credincioşi în via Domnului;
Bucurați-vă, podoabe ale Bisericii Ortodoxe;
Bucurați-vă, arhipăstori ai Sfintei Biserici a Alexandriei;
Bucurați-vă, moştenitori ai veşnicei bucurii;
Bucurați-vă, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, stâlpi neclintiți ai Ortodoxiei!

Condacul 1

Pe voi, părinții noştri aleşi de Hristos, Păstorul cel mare, ca întâistătători ai vestitei cetăți a Alexandriei, vă lăudăm în cântări duhovniceşti şi vă rugăm să mijlociți către Domnul pentru Biserica dreptmăritoare, pentru cetatea voastră şi pentru toți cei ce vă cheamă în ajutor, cu dragoste grăind: ***Bucurați-vă, Sfinților ierarhi Atanasie şi Chiril, stâlpi neclintiți ai Ortodoxiei!***

După care rostim această:

Rugăciune

O, întru tot lăudaților părinți ai noştri, Atanasie şi Chiril, ierarhi luminaţi de Dumnezeu ai Bisericii, apărători neînfricați ai Ortodoxiei, izgonitori ai eresurilor, apărători ai dreptei credințe, doctori iscusiți ai celor bolnavi, sprijinitori grabnici ai celor aflați în necazuri şi calzi mijlocitori pentru toți cei ce aleargă la voi cu credință, ajutați-ne pe noi, păcătoşi, în viața aceasta, plină de încercări, de ispite şi de întristări, şi rugați-vă lui Dumnezeu să ne dăruiască iertare de păcate, îndreptare vieții, sporire în virute şi moştenirea Împărăției cerurilor, ca, dimpreună cu voi să slăvim pe Treimea cea de o ființă: pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

După citirea Acatistului, rostim rugăciunea: Cuvine-se, cu adevărat, să te fericim pe tine, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită şi prea nevinovată şi Maica Dumnezeului nostru. Ceea ce eşti mai cinstită decât Heruvimii şi mai slăvită, fără de asemănare, decât Serafimii, care, fără stricăciune, pe Dumnezeu-Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.

[Dacă este preot, acesta rosteşte Ectenia întreită, după care face otpustul mic.]

În lipsa preotului, după rugăciunea către Maica Domnului, zicem: Pentru rugăciunile Sfinţilor părinţilor noştri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluieşte-ne pe noi. Amin.

Sursa:
https://doarortodox.ro/2018/01/18/troparul-vietile-si-rugaciuni-catre-sf-ierarhi-ai-alexandriei-atanasie-si-chiril-18-ianuarie/

https://www.librariacartilorbisericesti.ro/librarie/viata-si-acatistul-sfintilor-atanasicel-mare-si-chiril/?cn-reloaded=1&cn-reloaded=1

Imnografie

Troparul Sfinţilor Atanasie şi Chiril: Pe ierarhii Domnului, pe tâlcuitorii dogmelor; pe păstorii alexandrinilor propovăduitori ai adevărului, perechea cea iubită de Dumnezeu; pe strălucitii luminători, risipitori ai întunericului celor nelegiuiţi: pe Sfântul Atanasie cel mare, secerătorul ereticilor, împreună cu Sfântul ierarh Chiril, cel ce a cinstit precum se cuvine pe Născătoarea de Dumnezeu, veniţi toţi iubitorii de prăznuire şi adunându-ne cu veselie şi cu cântări să-i cinstim; că ei se roagă neîncetat lui Dumnezeu pentru noi toţi.

Sfântul ierarh Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei (18 ianuarie şi 2 mai)

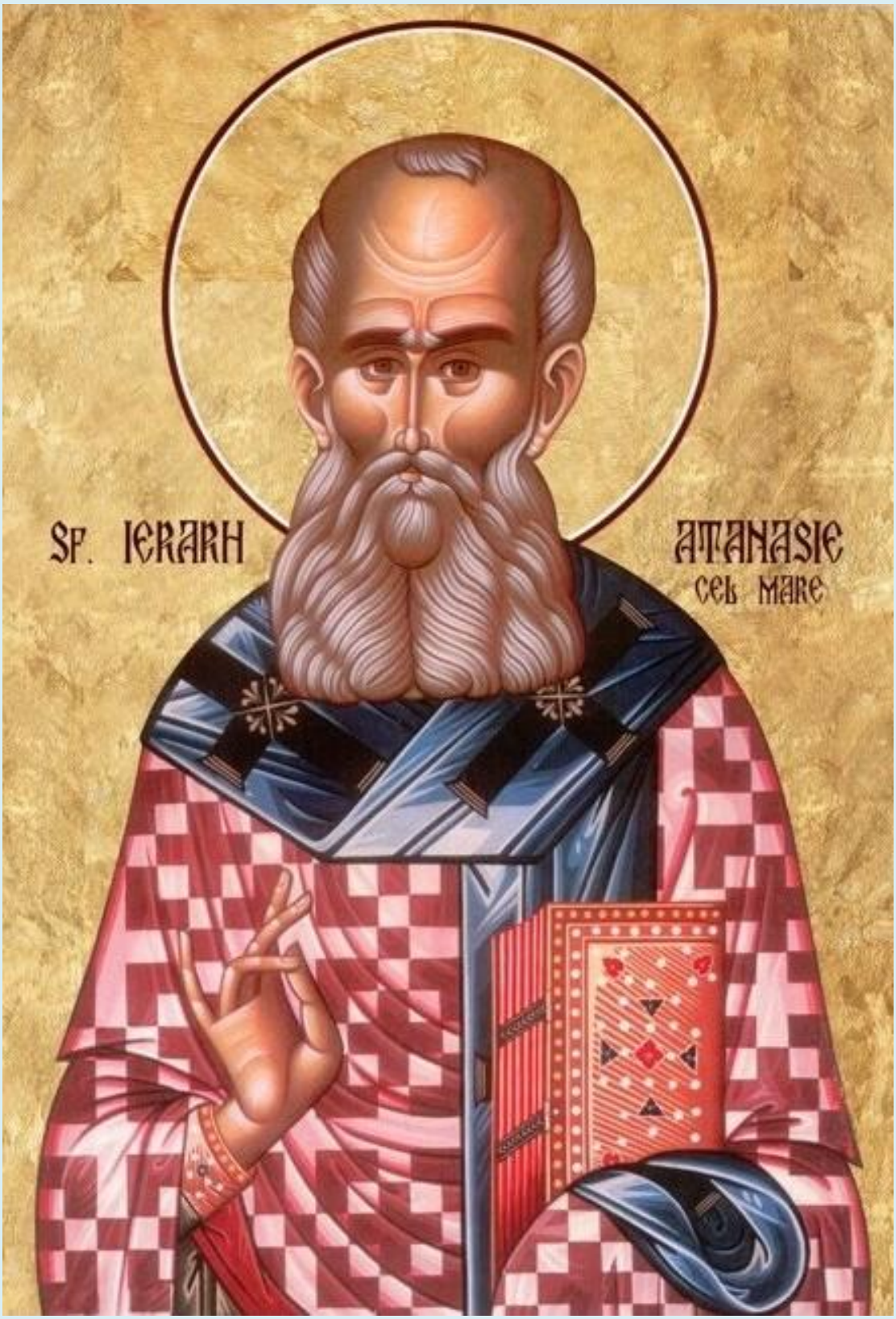

Canon de rugăciune către Sfântul ierarh Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei (18 ianuarie)

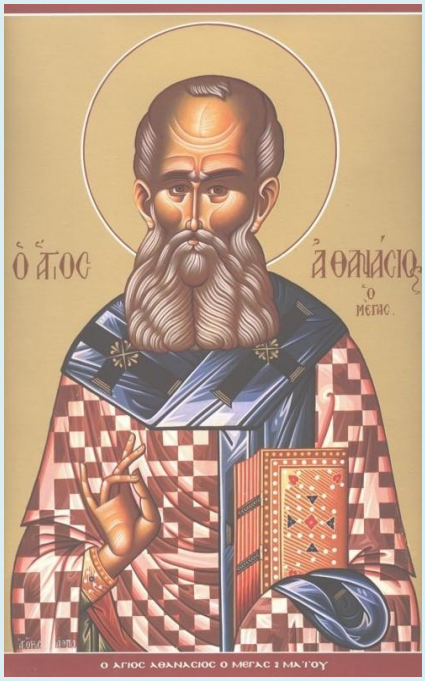

Troparul Sfântului ierarh Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei, glasul al 3-lea: Pe ierarhii Domnului, pe tâlcuitorii dogmelor; pe păstorii alexandrinilor propovăduitori ai adevărului, perechea cea iubită de Dumnezeu; pe străluciţii luminători, risipitori ai întunericului celor nelegiuiţi: pe Sfântul Atanasie cel mare, secerătorul ereticilor, împreună cu Sfântul ierarh Chiril, cel ce a cinstit precum se cuvine pe Născătoarea de Dumnezeu, veniţi toţi iubitorii de prăznuire şi adunându-ne cu veselie şi cu cântări să-i cinstim; că ei se roagă neîncetat lui Dumnezeu pentru noi toţi.

Cântarea 1

Irmos: Pe Faraon cel ce era purtat în carele de război, l-a cufundat toiagul lui Moise, cel ce a făcut minuni de demult, lovind în chipul Crucii şi despărţind marea. Şi pe Israel cel fugărit, care mergea pe picioare, l-a mântuit, pe cel ce cânta cântare lui Dumnezeu.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Laudă aducând Sfântului Atanasie, ca şi cum aş lăuda fapta cea bună, lauda mea o îndrept mai ales către Dumnezeu, de la care se dă oamenilor harul faptelor bune,

cel vrednic de laudă, al cărui chip şi pecete însufleţită a fost Sfântul ierarh Atanasie.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

De dumnezeiasca înţelepciune fiind plin, fericite şi mai mult decât soarele cu viaţa de înger strălucind, cuvioase, ai covârşit Legile laudelor noastre. Ci, primeşte, părinte, să te lăudăm după cuviinţă.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Cântare vrednică de strălucita ta pomenire îşi aducem ţie; dar nepricepându-ne a-ţi aduce şi mai multe cântări vrednice de tine, Sfinte Atanasie, cerem să ni se dea iertare, prin tine şi harul mântuirii.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Zburdările poftelor trupeşti cu putere potolindu-le, din tinereţile tale minte de bătrân şi cumpănită ai câştigat, Sfinte Atanasie prea fericite. Căci cu dragostea de înţelepciune, toate simţirile ţi-ai orânduit.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Lucruri prea mărite s-au grăit despre tine în neamuri şi neamuri, ceea ce pe Dumnezeu Cuvântul în pântece ai încăput şi curată ai rămas, de Dumnezeu Născătoare, Marie. Pentru acesta toţi te cinstim pe tine, ocrotitoarea noastră cea după Dumnezeu.

Cântarea a 3-a

Irmos: Cel ce ai întărit din început cerurile cu priceperea şi ai întemeiat pământul peste ape, întăreşte-mă pe piatra poruncilor Tale, Hristoase; că nu este Sfânt afară de Tine, Unule Iubitorule de oameni.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Curăţindu-ţi sufletul şi trupul de toată întinăciunea, Sfinte Atanasie, biserică vrednică lui Dumnezeu te-ai arătat. Pentru aceasta plinirea Treimii întru tine s-a odihnit, cunoscătorule al Tainelor sfinte, prea fericite.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Harul Mângâietorului aflând sufletul tău curat de patimi, precum ai dorit şi-a arătat întru el lucrările lămurite şi te-a pus pe tine, părinte, luceafăr luminos în lume.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Dreptar ierarhiei te-ai arătat ierarhilor şi viaţa ta a fost pildă lucrătoare; iar cuvântul tău, înţelepte, chip luminos al cugetării celei adânci; şi învăţătura ta munte de teologie s-a arătat.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Decât Heruvimii şi decât Serafimii mai înaltă te-ai arătat, Născătoare de Dumnezeu; că tu singură, ai primit în pântecele tău pe Dumnezeu Cel Neîncăput, ceea ce eşti fără prihană. Pentru aceasta toţi credincioşii pe tine, curată, cu cântări te fericim.

Cântarea a 4-a

Irmos: Tu eşti tăria mea, Doamne, Tu, şi puterea mea, Tu, Dumnezeul meu, Tu, bucuria mea, Cel ce n-ai părăsit sânurile părinteşti şi a noastră sărăcie ai cercetat-o. Pentru aceasta, cu proorocul Avacum strig către Tine: Slavă puterii Tale, Iubitorule de oameni.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Toată suflarea cea de viaţă purtătoare a Duhului lui Hristos, care mai înainte de sus a venit cu dumnezeiască cuviinţă în foişor şi pe ucenici i-a umplut, întru tine suflând, apostol al treisprezecelea te-a arătat, părinte, pe tine, care ai propovăduit credinţa creştină.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

De dumnezeiasca râvnă puternic fiind aprins şi mai înainte de a ajunge întâistătător al Sinodului, luând parte la luptă, ai propovăduit în Niceea că Fiul este de o fiinţă cu Tatăl. Pentru aceasta, mai mare păstor şi învăţător al Bisericii pe tine te-a pus Hristos.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Încredinţată fiindu-ţi din dumnezeiască rânduială cârma Bisericii, Sfinte ierarhe Atanasie, toate bârfelile vătămătoare de suflet ale ereticilor ca şi cu o secure le-ai tăiat, dezrădăcinându-le ca pe nişte spini; şi cu înţelepciune udând, ai sădit sămânţa Cuvântului.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Cu limba ta cea de foc ai ars, Sfinte Atanasie, erezia cea ticăloasă a lui Arie şi rătăcirea cea nelegiuită a lui Sabelie, care erau cu desăvârşire potrivnice dreptei cinstiri de Dumnezeu şi deopotrivă de rele; şi împreună cu ele ai ars şi toată hula cea eretică.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Tu, pururea Fecioară, eşti lauda credincioşilor; tu eşti ocrotirea, tu eşti scăparea creştinilor, zid de apărare şi liman; cu rugăciuni aduci către Fiul tău, ceea ce eşti cu totul fără prihană; şi izbăveşti din primejdii pe cei ce cu credinţă şi cu dragoste te mărturisesc pe tine Născătoare de Dumnezeu.

Cântarea a 5-a

Irmos: Pentru ce m-ai lepădat de la faţa Ta, Cel ce eşti lumină neapusă? Că m-a acoperit întunericul cel vrăjmaş pe mine, ticălosul. Ci, Te rog, întoarce-mă şi la lumina poruncilor Tale îndreptează căile mele.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Pe Hristos avându-L, părinte, vorbind prin organul cel cu bun glas al graiului tău, ai ruşinat în scris toată închinarea la idoli, îndreptând pe cei rătăciţi şi întorcându-i la adevăratul Dumnezeu, părinte Atanasie.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Eresurile cele atotpierzătoare le-ai biruit, părinte, cu cuvântări şi cu scrieri, alungând înşelăciunea cea de multe feluri din lume, cu înţelepte dovediri şi ai propovăduit fără de împotrivire credinţa creştină, fericite.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Pe tine, învăţătorul cel cu adevărat mare al învăţătorilor, înţelepte părinte Atanasie, cu grai nemeşteşugit te-a fericit Biserica lui Hristos împreună cu apostolii, ca pe cel ce ai arătat limpede cuvântul cel fără de prihană al credinţei.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Ceea ce ai agonisit îndrăzneală de Maică spre Fiul tău, prea curată, nu ne îndepărta pe noi, cei de o fiinţă cu tine. Că noi creştinii pe tine, una rugătoare stăruitoare către Stăpânul te punem înainte.

Cântarea a 6-a

Irmos: Curăţeşte-mă, Mântuitorule, că multe sunt fărădelegile mele şi Te rog, ridică-mă din adâncul răutăţilor; căci către Tine am strigat şi mă auzi, Dumnezeul mântuirii mele.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Apolinarie arătându-se semănător de sămânţă străină de judecata şi mintea omenească, despre firea omenească a lui Hristos, cu putere a fost vădit de tine, prea fericite, ca un nebun şi lipsit de minte.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Din Izvorul cel pururea curgător al harului, mai dulce decât mierea, scoatem noi credincioşii, ca din apele unui izvor, apele cuvântătoare, ce se revarsă prin buzele tale, cuvioase.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Să se minuneze oricine, părinte, cu drept cuvânt, de scrierile tale, stăruind cu înţelepciune asupra lor, că va vedea răsturnându-se de mai înainte prin tine, după proorocie, eresurile ce aveau să răsară.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Să ne izbăvim de cumplitele greşeli cu rugăciunile tale, Născătoare de Dumnezeu, Curată şi să dobândim Dumnezeiasca Strălucire a Fiului lui Dumnezeu, Cel ce S-a Întrupat din tine în chip de negrăit, prea cinstită.

Condac, glasul al 2-lea. **Podobie:** Cu curgerile sângiurilor...

Învăţăturile dreptei credinţe sădind şi spinii relei credinţe tăind, ai înmulţit sămânţa credinţei cu ploaia Duhului, cuvioase. Pentru aceasta pe tine te lăudăm Sfinte ierarhe Atanasie.

Condac, glasul al 4-lea. **Podobie:** Arătatu-Te-ai astăzi lumii şi Lumina Ta, Doamne s-a însemnat peste noi care cu cunoştinţă Te lăudăm, venit-ai şi Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată.

Ierarhilor prea mari ai Bisericii şi vitejilor apărători ai dreptei credinţe în Hristos, păziţi pe toţi cei ce cântă: mântuieşte, Îndurate, pe cei ce Te cinstesc pe Tine, cu credinţă.

Cântarea a 7-a

Irmos: De pogorârea lui Dumnezeu focul s-a ruşinat de demult în Babilon. Pentru aceasta, tinerii în cuptor, cu picioare sprintene, ca într-o grădină verde dănţuind, cântau: Binecuvântat este Dumnezeul părinţilor noştri.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Pe Cuvântul Cel întocmai cinstit cu Tatăl şi împreună pe Scaun Şezător, pe Fiul, Unul-Născut, cu dreaptă credinţă propovăduindu-L, părinte, cel ce eşti numit cu numele nemuririi, înveţi de asemenea că este de o Fire şi de o fiinţă şi împreună veşnic cu Duhul.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Pe tine, învăţătorule propovăduitor, slujitorul Tainelor Luminii celei în Trei Sori, tatăl nelegiuirii văzându-te, a ridicat asupra ta prigoane.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Nenumărate sunt primejdiile pe care le-ai îndurat, fericite, nevoindu-te pentru dreapta cinstire de Dumnezeu; dar şi cununile tale sunt nenumărate; că ai fost ca un diamant pentru cei ce loveau în tine şi cu sfinţenia vieţii tale ai atras la tine pe toţi.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Dogmele cele nepotrivite şi străine de Biserica lui Hristos le-ai îndepărtat şi Unitatea Dumnezeirii, Treimea, ai teologhisit-o în Ipostasuri, căreia ai cântat: bine eşti cuvântat Dumnezeul părinţilor noştri.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Pe Maria cea prea curată şi Preasfântă să o lăudăm; că printr-însa ne izvorăşte nouă, ca din izvorul dumnezeieştii bunătăţi, harul darurilor celor mai presus de minte; pe care, cu gând cucernic, acum să o fericim.

Cântarea a 8-a

Irmos: De şapte ori cuptorul, chinuitorul haldeilor, l-a ars nebuneşte, pentru cinstitorii de Dumnezeu; dar văzându-i pe aceştia mântuiţi de o putere mai mare, Făcătorului şi Izbăvitorului a strigat: Tineri, binecuvântaţi-L, preoţi lăudaţi-L, popoare prea înălţaţi-L întru toţi vecii.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Sfântul Atanasie, podoaba cea mărită a ierarhilor, stâlpul luminii şi întărirea Bisericii, apărătorul Treimii, trâmbiţa cea de aur a teologiei şi a vieţii călugăreşti celei adevărate, dătătorul de legi scrise, prăznuieşte acum împreună cu noi, aşezând preoţi şi aducând la Hristos popoare în veci.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Cu adevărat purtător al numelui nemuririi ai fost, că pe cei încercaţi i-ai întrecut cu cuvântul; şi pe cei iscusiţi în cuvânt prin viaţa cea aspră biruindu-i, ai depăşit pe cei mai de seamă dintre ei din amândouă părţile. Pentru aceasta, strălucind cu fapta bună cea mai înaltă, ai câştigat în veci nemuritoare pomenire.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Cu luptele tale cele vitejeşti ai arătat ierarhia mai strălucită, cugetătorule de Dumnezeu insuflat al Tainelor, căci cu ale tale dese prigoniri, înşelăciunea cea cu privire la Preasfânta Treime ai îndepărtat, propovăduind Treimea şi strigând: Tatălui vă închinaţi, pe Fiul Dumnezeu numiţi-L şi pe Duhul lăudaţi-L întru toţi vecii.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Locaş te-ai făcut Luminii celei neapuse, Preacurată; că Lumină ai născut celor din întuneric şi din umbră, care luminează toate cu harul cunoaşterii de Dumnezeu. Aceluia neîncetat credincioşii cântăm: tineri binecuvântaţi, preoţi lăudaţi, popoare prea înălţaţi-L pe El întru toţi vecii.

Cântarea a 9-a

Irmos: Spăimântatu-s-a de aceasta cerul şi marginile pământului s-au minunat, că Dumnezeu S-a arătat oamenilor trupeşte şi pântecele tău s-a făcut mai desfătat decât cerurile. Pentru aceasta, pe tine, Născătoare de Dumnezeu, începătoriile cetelor îngereşti şi omeneşti, te măresc.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Strălucitu-ţi-a viaţa, părinte, ca un fulger şi s-a revărsat cuvântul tău, ca un tunet tuturor, celor peste care soarele luminează. Că de sus, din cer, ai fost cu adevărat insuflat. Pentru aceasta, mormântul, pricinuitorul uitării, nu a stins pomenirea ta, Sfinte părinte Atanasie.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Cu Lumina cea întreit strălucitoare şi luminătoare mai strălucit fiind acum luminat, trimiţi de sus celor ce te laudă pe tine razele tale de lumină, limpede ca dintr-o oglindă; şi cu tine îi uneşti, fericite, chiar dacă cererea este mare şi covârşitoare.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Cântând te rugăm pe tine cu dinadinsul: pentru Biserică roagă-te, să se dăruiască tuturor creştinilor prin Cruce biruinţă, credinţei creştine putere asupra eresurilor vrăjmaşilor, iar nouă mântuire şi lumii pace, întru pomenirea ta, Sfinte Atanasie.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Ca ceea ce ai născut pe Mântuitorul şi Izbăvitorul, învredniceşte-mă a dobândi mântuire, Fecioară prea curată, cu rugăciunile tale, dezlegând legăturile greşelilor mele. Că toate câte le voieşti le şi săvârşeşti, ca ceea ce ai purtat în braţe pe Împăratul tuturor. Bunătatea cea fără asemănare.

Sedelna, glasul a 3-lea. **Podobie:** De credinţa cea dumnezeiască...

Într-armat-ai Biserica cu dumnezeieştile dogme, părinte; eresurile le-ai pustiit cu învăţăturile tale, calea dreptei cinstiri de Dumnezeu ai desăvârşit şi împreună cu apostolul Pavel credinţa ai păzit. Şi aşa s-a împlinit dorinţa ta, prea fericite, iar acum primeşti răsplata ostenelilor tale.

Sedelna Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, glasul a 3-lea. **Podobie:** De credinţa cea dumnezeiască...

Arătatu-te-ai, prea curată Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, Tron cu totul de aur al lui Dumnezeu şi Rai aşternut cu flori; că purtând în sânul tău pe Dumnezeu, ne umpli pe noi cu mireasma dumnezeieştilor haruri. Pentru aceasta noi toţi te propovăduim pe tine pururea Maică a lui Dumnezeu şi te mărim.

Canon de rugăciune către Sfântul ierarh Atanasie cel mare (2 mai)

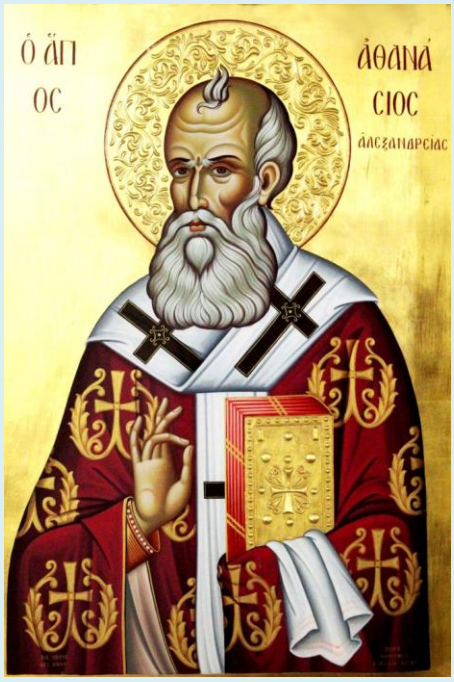

Troparul Sfântului ierarh Atanasie cel mare, glasul al 3-lea: Stâlp al Ortodoxiei ai fost, prin dumnezeieşti învăţături, întărind Biserica, ierarhe Atanasie; căci pe Fiul de o fiinţă cu Tatăl mărturisindu-L, ai ruşinat pe Arie. Părinte cuvioase, roagă pe Hristos Dumnezeu, să ne dăruiască nouă mare milă.

Cântarea 1

Irmos: Să cântăm Domnului, celui ce a povăţuit pe poporul Său prin Marea Roşie, cântare de biruinţă că S-a proslăvit.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Prin cuvinte insuflate de Dumnezeu toţi să cinstim după vrednicie pe Atanasie, ca pe unul ce a avut în Biserică laudă nemuritoare, pe care şi după moarte l-a mărit Hristos Dumnezeu, ca pe un slujitor al Său.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Întinzându-ţi cugetele întru Duhul Sfânt, la adâncul privirii, sfinţite tăinuitorule, ai urmat bogăţia cuvintelor celor dumnezeieşti, şi ai îmbogăţit lumea părinte.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Ca o luminare înaltă a dumnezeieştilor învăţături, pe cei viforaţi în noianul înşelăciunii, îi îndreptezi pururea cu liniştea cuvintelor tale, părinte, către limanul harului.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Lăudămu-te, Fecioară Născătoare de Dumnezeu prea curată, ceea ce eşti căruţă de heruvimi, din care S-a născut Dumnezeu; căci tu singură te-ai făcut izvor nestricăciunii, izvorând tuturor viaţă, din care scoţând luăm tămăduiri.

Cântarea a 3-a

Irmos: Întăritu-s-a inima mea întru Domnul, înălţatu-s-a fruntea mea întru Dumnezeul meu; lărgitu-s-a gura mea asupra vrăjmaşilor mei; veselitu-m-am de mântuirea Ta.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Cu fulgerele cuvintelor tale ierarhe, ai întunecat învăţătura lui Arie cea orbită, făcându-te ochi credincioşilor.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Îmbrăcatu-te-ai cuvioase cu veşmântul adevărului, cel ţesut cu ostenelile şi sudorile tale, prin har slujind lui Hristos.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Ca un voievod al adunării celei de Dumnezeu alese, într-armându-te cu sabia Duhului, ai tăiat năvălirea hulitorilor de Dumnezeu.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Ceea ce ai primit pe Dumnezeu în pântecele tău, şi întrupat L-ai născut pe El, Cel ce a izbăvit pe oameni din stricăciune, roagă-L Născătoare de Dumnezeu, ca să ne mântuim noi.

Cântarea a 4-a

Irmos: Auzit-am, Doamne, glasul Tău şi m-am temut; că Dumnezeu prea vecuitor fiind, cu negrăit Sfat Întrupându-Te, ai ieşit din Fecioară: Slavă pogorârii Tale, Hristoase, Slavă puterii Tale.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Câştigând în inima ta izvorul vieţii, ai adăpat toată lumea, părinte cuvioase.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Împlinit-ai în trupul tău, cuvioase părinte, patimile Domnului, pentru Biserica Lui.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Izgonit fiind de cei fără de Dumnezeu, cuvioase părinte, ai izgonit de la turma ta înşelăciunea cea arienească.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Maică prea curată, binecuvântată Fecioară, mântuieşte de toată nevoia pe cei ce te laudă pe tine, prea curată.

Cântarea a 5-a

Irmos: Doamne, Dumnezeul nostru, pacea Ta dă-ne-o nouă; Doamne, Dumnezeul nostru, câştigă-ne pe noi; Doamne, afară de Tine pe altul nu ştim, numele Tău numim.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Cei ce locuiţi pe pământ învăţaţi-vă dreptatea, povăţuindu-vă de cuvintele lui Atanasie, căci el prin credinţă s-a arătat gură Cuvântului, celui mai înainte de veci.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Arătându-te, fericite, luminător nebiruit al Bisericii lui Hristos Dumnezeului nostru, ai surpat toate uneltirile lui Arie.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Prin rugăciunile ierarhului Tău, Doamne, trimite-ne nouă, îndurările Tale, şi ca un milostiv fă-ne vrednici de Împărăţia Ta.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Să lăudăm pe ceea ce a odrăslit din David, ca pe una ce a zămislit în pântece pe Fiul lui Dumnezeu, şi L-a născut cu trup şi după naştere a rămas fecioară curată.

Cântarea a 6-a

Irmos: Strigat-am cu glasuri...

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Făcut-ai, fericite, Biserica lui Hristos cu adevărat rai, semănând într-însa cuvântul dreptei credinţe, şi ai tăiat spinii eresurilor.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Nil înţelegător, râu al harului te-ai arătat, dând credincioşilor roadele învăţăturilor dreptei credinţe, şi hrănind marginile, de Dumnezeu purtătorule.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Să lăudăm pe prea curata Maică, pe Fecioara după naştere, care a încăput în pântece pe Cel neîncăput întru toate, pe Cuvântul cel împreună-veşnic cu Tatăl şi cu Duhul.

Condac, glasul al 2-lea:

Podobie: Cu curgerile sângiurilor...

Ale Ortodoxiei învăţături sădind, spinii relei socotinţe ai tăiat, înmulţind sămânţa credinţei cu plouarea Duhului cuvioase. Pentru aceasta lăudăm pomenirea ta.

Cântarea a 7-a

Irmos: Cei trei tineri în cuptor...

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Făcându-ţi inima ta plină de bunuri ca un fagure de stup, ne izvorăşti dulceaţa Ortodoxiei, pe care culegând-o, strigăm: Binecuvântat eşti Dumnezeul părinţilor noştri.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

De asupririle celor fără de Dumnezeu nu te-ai spăimântat, cuvioase şi umplându-te de îndrăzneala dreptei credinţe, duhovniceşte ai strigat: Bine cuvântat eşti Dumnezeul părinţilor noştri.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Fiind tu, cuvioase, nedespărţit de Duhul, ai păzit nedespărţită propovăduirea Treimii, strigând: Binecuvântat eşti Dumnezeul părinţilor noştri.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Născutu-Te-ai din Fecioară precum bine ai voit Doamne, şi ai izbăvit din stricăciune viaţa noastră; pentru aceasta strigăm ţie: Binecuvântat eşti Dumnezeul părinţilor noştri.

Cântarea a 8-a

Irmos: Pe Fiul, Cel ce S-a născut...

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Grăind lumii dogmele nemuririi, lămurit te-ai arătat şi în lucruri nemuritor Atanasie; pentru aceea şi noi împreună cu îngerii lăudăm şi binecuvântăm pe Hristos, şi-L prea înălţăm întru toţi vecii.

Binecuvântăm pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Domnul.

Cu dreaptă credinţă dogmatizând pe Treimea cea de o fiinţă, ai înfruntat cugetul cel rău al lui Savelie împreună cu al lui Arie. Pentru aceea fugind noi de împleticirea lor cea potrivnică, lăudăm, binecuvântăm şi prea înălţăm pe Hristos în veci.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Pe Cel ce S-a sălăşluit în pântecele Maicii Fecioare, şi negrăit S-a născut dintr-însa, şi o a păzit iarăşi Fecioară după naştere, ca pe un Dumnezeu adevărat Îl lăudăm credincioşii, Îl binecuvântăm şi-L prea înălţăm în veci.

Cântarea a 9-a

Irmos: Pe tine Rugul cel nears pe care te-a văzut Moise şi scară însufleţită pe care a văzut-o Iacov, poartă cerească, prin care a trecut Unul Dumnezeu, cu cântări te mărim, Maică prea curată.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Arătându-ţi sufletul tău neîntinată oglindă a lui Dumnezeu, prin fapte şi prin cuvinte, străluceşti lumii arătări dumnezeieşti, prea fericite.

Stih: ***Sfinte părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Arătatu-te-ai trâmbiţă bunei glăsuiri a cunoştinţei, de Dumnezeu cugetătorule, ridicând cugetele noastre cu cuvintele bărbăţiei, asupra vrăjmaşilor celor luptători împotriva lui Dumnezeu.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Pe tine cel ce cu adevărat te-ai arătat pahar al înţelepciunii, şi ne adăpi cu băutura cea trează a dreptei credinţei, cu cântări te mărim.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Pe tine prea curată, ceea ce ai zămislit în pântece pe Cuvântul cel neîncăput, şi negrăit L-ai născut cu trup, te mărim credincioşii, Născătoare de Dumnezeu.

Sedelna, glasul al 3-lea. Podobie: De frumuseţea fecioriei tale şi de prea luminată curăţia ta Gavriil mirându-se, a strigat ţie, Născătoare de Dumnezeu: Ce laudă vrednică voi aduce ţie? Sau cum te voi numi pe tine? Nu mă pricep şi mă minunez! Pentru aceasta, precum mi s-a poruncit, strig ţie: Bucură-te, ceea ce eşti plină de har.

Înşelăciunea eresurilor o ai vădit, şi credinţa ortodoxă o ai propovăduit, ca un grăitor de Dumnezeu. Cu dreaptă credinţă luminat arătând în lume, ierarhe, Treimea

întru unimea Dumnezeirii, în fire de o fiinţă, şi în feţe neamestecate. Pentru aceasta şi adunându-ne, cu credinţă săvârşim pomenirea ta, părinte Atanasie.

În această lună (mai), ziua a doua - Aducerea moaştelor celui dintru sfinţi părintelui nostru Atanasie cel mare, patriarhul Alexandriei (Minei)

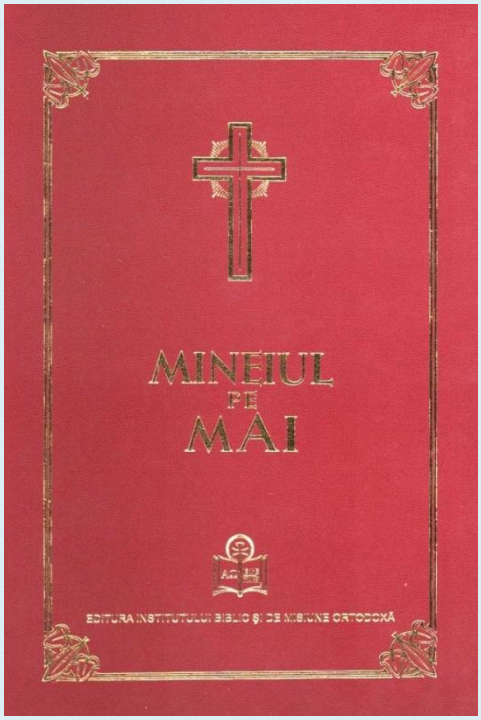

La Vecernie

La Doamne, strigat-am..., se pun stilurile ierarhului pe 6.

Stihirile ierarhului, glasul al 4-lea:

Podobie: Cel ce de sus ai fost chemat...

Cela ce te-ai învrednicit vieţii celei fără de moarte, propovăduind pe Hristos Dătătorul de viaţă, pe Fiul şi Cuvântul cel pururea de o Fiinţă şi înfiinţat cu Tatăl cel fără început, cu limba ta cea de foc ai ars materia eresurilor, mărite, şi pe Arie de la Biserica lui Hristos l-ai izgonit, şi prin cuvintele tale cele dumnezeieşti ai luminat inimile credincioşilor, înţelepte, ca să se închine Treimii Celei întru o Fiinţă.

Arătatu-te-ai ca un dumnezeiesc izvor, plin de apele Duhului, cel ce eşti întocmai cu îngerii; şi adăpat cu dumnezeieşti învăţături, adăpi toată plinirea Bisericii, şi îneci adunarea ereticilor prin adâncul cuvintelor tale celor dumnezeieşti părinte. Căci tu ai mărturisit pe Stăpânul Hristos a fi de o Fiinţă cu Tatăl cel ce L-a născut, prea înţelepte dumnezeiescule Atanasie prea fericite.

Ca un grăitor de taine, şi dumnezeiesc arhiereu, ai răbdat nevoi şi izgoniri, şi asupreli în mulţi ani pentru credinţa lui Hristos; şi arătat ai propovăduit pe Hristos, cel fără de început, a fi de o Fiinţă şi pururea înfiinţat, şi împreună lucrător cu Tatăl cel întâi începător, şi fără început. Pentru aceasta arătat împodobindu-te cu învăţăturile cele luminate, te-ai arătat la toată lumea, prea luminat.

Alte **Stihiri**, glasul al 5-lea:

Podobie: Prea cuvioase părinte...

Prea cuvioase părinte de Dumnezeu arătătorule Atanasie, din pruncie te-ai cunoscut luminător Bisericii, strălucind cu prea luminoase vederi, şi îmbogăţindu-te cu tot felul de bunătăţi, şi cu cuvintele cele suflătoare de foc, ai ars eresurile, şi pe toţi credincioşii i-ai îndreptat către lumina cea dumnezeiască a Treimii, care se înţelege întru o Dumnezeire, şi are slava cea de o Fiinţă. Pe Aceasta îmblânzeşte-o, şi Acesteia pururea te roagă, ca să se dăruiască lumii, un cuget, pace şi mare milă.

Prea cuvioase părinte de Dumnezeu grăitorule Atanasie, numindu-te cu un nume al frumuseţii celei fără de moarte, pe cărarea cea mijlocitoare a acesteia ai mers, şi arătat împodobindu-te cu lumina vieţii, ai câştigat cuget curat, şi te-ai arătat apărător Cuvântului şi insuflat cu Preasfântul Duh, de care luminându-te, ai biruit pe toţi vrăjmaşii, şi îngrădindu-te nebiruit te-ai arătat, şi îndumnezeindu-te te-ai făcut părtaş Acestuia, sfinte; cere ca să se dăruiască tuturor un cuget, pace şi mare milă.

Prea cuvioase părinte mărturisitorule Atanasie, suferind dese nevoi şi năpaste, te-ai învrednicit hranei celei din Rai, şi sălăşluindu-te în curţile cele dumnezeieşti, te-ai apropiat către pomul vieţii celei nestricăcioase, şi ca un biruitor împodobindu-te cu cununa nestricăciunii prea fericite, şi împestrindu-te cu diadema împărăţiei celei de sus; cere de la Hristos, de Dumnezeu înţelepţite ca să se dăruiască Bisericii un cuget, pace şi mare milă.

Slavă..., glasul al 6-lea, a lui Ghermano

Pe ierarhul lui Hristos Atanasie, toţi să-l lăudăm; căci învăţăturile lui Arie toate le-a stricat, şi puterea Preasfintei Treimi în toată lumea luminat o a vestit, pe un Dumnezeu în trei feţe nedespărţit. Căruia se şi roagă pentru noi, cei ce săvârşim cu credinţă pomenirea lui.

Şi acum..., a praznicului

Stihoavna praznicului sau a sfântului, glasul al 5-lea.

Podobie: Bucură-te, Cămara...

Bucură-te, îndreptătorul faptelor bune, cel ce pentru credinţă prea tare te-ai nevoit, şi risipind părerea cea rea a lui Arie, cu vinele cinstitelor tale cuvinte Atanasie, luminat ai învăţat, o putere a Dumnezeirii, în trei ipostasuri cunoscută, din care toate cele gândite şi văzute, prin singură bunătatea s-au adus întru a fi, şi lămurind cele necuprinse ale dumnezeieştii lucrări, pe Hristos roagă-L, să trimită sufletelor noastre mare milă.

Stih: Gura mea va grăi înţelepciune, şi cugetul inimii mele pricepere.

Bucură-te, întemeierea patriarhilor, trâmbiţă bine glăsuitoare, minte bine pricepută, limbă prea ascuţită, ochiul cel luminos, arătarea dogmelor celor drepte, păstorule prea adevărate, sfeşnice prea strălucite, secure care tai toată materia eresurilor, şi o arzi cu focul Duhului, stâlpul cel neclintit, turnul cel nemişcat, care ai propovăduit luminat puterea Treimii cea mai presus de fire; pe care o roagă să dea sufletelor noastre mare milă.

Stih: Preoţii Tăi, Doamne se vor îmbrăca întru dreptate şi cuvioşii Tăi se vor bucura.

Bucură-te, numirea vieţii celei nesfârşite, cu adevărat strălucită şi turturea prea frumoasă, care dimpreună cu puii cei sfinţiţi împreună cu însoţitorul tău ai zburat de pe pământ către cele cereşti, unde norul Sfinţilor mucenici se bucură, unde este lumina cea neînserată, unde se cunoaşte veselia cea neîncetată, şi cetele cele cereşti, şi luminile sfinţilor, unde se aude dumnezeiescul glas al celor ce prăznuiesc. Unde este Hristos cel ce dăruieşte lumii mare milă.

Slavă..., glasul al 3-lea, a lui Ghermano

Iarăşi Nilul cel curgător de aur, şi cu numele nemuririi numit, prin pomenirea cea de peste an viindu-ne nouă, cu bune adăugiri îşi varsă apele nemuririi cele cu aur curgătoare, şi roduri dând de hrana nemuririi, prin teologia sa cea prea înaltă, ne învaţă să ne închinăm Stăpânirii, Treimii celei nedespărţite, şi vărsând din sine dumnezeieştile învăţături, adapă cugetele credincioşilor, şi se roagă pentru sufletele noastre.

Şi acum..., a praznicului

Tropar, glasul al 3-lea: Stâlp Ortodoxei ai fost, prin dumnezeieşti învăţături, întărind Biserica ierarhe Atanasie; căci pe Fiul de o Fiinţă cu Tatăl mărturisindu-L, ai ruşinat pe Arie. Părinte cuvioase, roagă pe Hristos Dumnezeu, să ne dăruiască nouă mare milă.

Slavă..., Şi acum..., a praznicului

La Utrenie

Canoanele al praznicului cu Irmosul pe 6 și al Sfântului pe 6.

Canonul Sfântului

Cântarea 1

Irmos: Să cântăm Domnului, celui ce a povăţuit pe poporul Său prin Marea Roşie, cântare de biruinţă că S-a proslăvit.

Prin cuvinte insuflate de Dumnezeu toţi să cinstim după vrednicie pe Atanasie, ca pe unul ce a avut în Biserică laudă nemuritoare, pe care şi după moarte l-a mărit Hristos Dumnezeu, ca pe o plăcută slugă a Sa.

Întinzându-ţi cugetele întru Duhul Sfânt, la adâncul privirii sfinţite tăinuitorule, ai urmat bogăţia cuvintelor celor dumnezeieşti, şi ai îmbogăţit lumea, părinte.

Slavă...

Ca o luminare înaltă a dumnezeieştilor învăţături, pe cei viforaţi în noianul înşelăciunii, îi îndreptezi pururea cu liniştea cuvintelor tale, părinte, către limanul darului.

Şi acum..., a Născătoarei

Lăudămu-te Fecioară Născătoare de Dumnezeu prea curată, ceea ce eşti căruţă heruvimică, din care S-a născut Dumnezeu; căci tu singură te-ai făcut izvor nestricăciunii, izvorând tuturor viaţă, din care scoţând luăm tămăduiri.

Catavasia praznicului.

Cântarea a 3-a

Irmos: Întăritu-s-a inima mea întru Domnul, înălţatu-s-a fruntea mea întru Dumnezeul meu; lărgitu-s-a gura mea asupra vrăjmaşilor mei; veselitu-m-am de mântuirea Ta.

Cu fulgerele cuvintelor tale ierarhe, ai întunecat învăţătura lui Arie cea orbită, făcându-te ochi credincioşilor.

Îmbrăcatu-te-ai cuvioase cu veşmântul adevărului cel ţesut cu ostenelile şi sudorile tale, prin dar slujind lui Hristos.

Slavă...

Ca un voievod adunării celei de Dumnezeu alese, într-armându-te cu sabia Duhului, ai tăiat năvălirea luptătorilor de Dumnezeu.

Şi acum..., a Născătoarei

Ceea ce ai primit pe Dumnezeu în pântecele tău, şi întrupat L-ai născut pe Dânsul, Cel ce a mântuit pe oameni din stricăciune, roagă-L, Născătoare de Dumnezeu, ca să ne mântuim noi.

Condacul şi Icosul praznicului.

Sedealna, glasul al 3-lea:

Podobie: De frumuseţea fecioriei tale şi de prea luminată curăţia ta Gavriil mirându-se, a strigat ţie, Născătoare de Dumnezeu: Ce laudă vrednică voi aduce ţie? Sau cum te voi numi pe tine? Nu mă pricep şi mă minunez! Pentru aceasta, precum mi s-a poruncit, strig ţie: Bucură-te, ceea ce eşti plină de har.

Înşelăciunea eresurilor o ai vădit şi credinţa ortodoxă o ai propovăduit, ca un grăitor de Dumnezeu, cu bună credinţă luminat arătând în lume ierarhe trei feţe întru Unimea Dumnezeirii, în fire de o Fiinţă, şi în feţe neamestecate. Pentru aceasta şi adunându-ne, cu credinţă săvârşim pomenirea ta părinte Atanasie. (de două ori)

Slavă..., Şi, acum..., a praznicului

Cântarea a 4-a

Irmos: Auzit-am, Doamne, glasul Tău şi m-am temut; că Dumnezeu prea vecuitor fiind, cu negrăit Sfat Întrupându-Te, ai ieşit din Fecioară: Slavă pogorârii Tale, Hristoase, Slavă puterii Tale.

Câştigând în inima ta izvorul vieţii, ai adăpat toată lumea părinte cuvioase.

Împlinit-ai în trupul tău cuvioase părinte patimile Domnului, pentru Biserica Lui.

Slavă...

Izgonindu-te de cei fără de Dumnezeu cuvioase părinte, ai izgonit de la turma ta înşelăciunea cea arienească.

Şi acum... a Născătoarei

Maică prea curată binecuvântată Fecioară, mântuieşte de toată nevoia pe cei ce te laudă pe tine, prea curată.

Cântarea a 5-a

Irmos: Doamne, Dumnezeul nostru, pacea Ta dă-ne-o nouă; Doamne, Dumnezeul nostru, câştigă-ne pe noi; Doamne, afară de Tine pe altul nu ştim, numele Tău numim.

Cei ce locuiţi pe pământ învăţaţi-vă dreptatea, povăţuindu-vă de cuvintele lui Atanasie, căci el prin credinţă s-a arătat gură Cuvântului, Celui mai-nainte de veci.

Arătându-te, fericite, luminător nebiruit al Bisericii lui Hristos Dumnezeului nostru, ai surpat toate măiestriile lui Arie.

Slavă...

Prin rugăciunile ierarhului Tău, Doamne, trimite-ne nouă îndurările Tale, şi ca un Milostiv fă-ne vrednici împărăţiei Tale.

Şi acum..., a Născătoarei

Să lăudăm pe ceea ce a odrăslit din David, ca pe una ce a zămislit în pântece pe Fiul lui Dumnezeu, şi L-a născut cu trup, şi după naştere a rămas Fecioară curată.

Cântarea a 6-a

Irmos: Strigat-am cu glasuri…

Făcut-ai, fericite, pe Biserica lui Hristos cu adevărat Rai, semănând într-însa cuvântul bunei credințe, şi ai tăiat spinii eresurilor.

Slavă...

Nil înţelegător, râu al darului te-ai arătat, dând credincioşilor rodurile învăţăturilor bunei credinţe, şi hrănind marginile, de Dumnezeu purtătorule.

Şi acum..., a Născătoarei

Să lăudăm pe prea curata Maică, pe Fecioara după naştere, care a încăput în pântece pe Cel neîncăput întru toate, pe Cuvântul cel împreună veşnic cu Tatăl şi cu Duhul.

Condac, glasul al 2-lea:

Podobie: Cu curgerile săngiurilor...

Ale Ortodoxiei învăţături sădind, spinii relei socotinţe ai tăiai, înmulţind sămânţa credinţei cu plouarea Duhului, cuvioase. Pentru aceasta lăudăm pomenirea ta.

Icos: Pomenirea lui Atanasie cea întrutot prăznuită credincioşii cu cântări să o lăudăm astăzi, că acesta pe Arie cel înşelător, şi pe Eunomie împreună cu Sabelie, prin învăţăturile adevărului i-a surpat, focului celui veşnic dându-i pe dânşii ca să ardă, ca pe cei ce au hulit cu nedreptate împotriva întrupării Mântuitorului, care toţi proorocii mai-nainte o au vestit. Pentru aceasta lăudăm pomenirea lui.

Sinaxar

Întru această lună în 2 zile, aducerea moaştelor celui dintru Sfinţi părintelui nostru Atanasie cel mare, patriarhul Alexandriei.

Stih: Atanasie, unde te duci nu cumva încă şi mort.
Pe cel ce porţi numele nemuririi, la izgonire te trimit.
Luna lui mai în a doua zi.
Moaştele lui Atanasie, din mormânt ieşi.

Acest sfânt a petrecut pe pământ viaţă îngerească, iar nevoinţele, cu ce s-a nevoit pentru dreapta credinţă, şi împotrivirile ce a avut de la răii învăţători eretici, şi cele cu nedreptate, dese izgoniri şi mincinoase năpaste ce a suferit, sunt scrise pe larg şi la alte istorii, şi le aduce la mijloc şi de Dumnezeu grăitorul Grigorie. Drept aceea nu putem să povestim cele ce se spun în multe feluri de mulţi, fiind de prisos. Iar obişnuita rânduială a slujbei lui mai-nainte s-a scris în a optsprezecea zi a lui ianuarie.

Tot în această zi, chinuirea Sfinţilor mucenici Esper şi Zoi soţia lui, şi a fiilor lor Chiriac şi Teodul.

Stih: Pe Esper şi pe Zoi, de viaţă focul este despărţind,
Cei ce de singură neînserată viaţă era dorind.
Ca nişte pâini calde primeşte Mântuitorule doi fraţi,
Ce de curând din cuptorul focului au ieşit nevătămaţi.

Aceşti Sfinţi, Esper şi Zoi, erau pe vremea împăratului Adrian, care deşii erau robi cu trupul oarecăruia Catal şi Tedradiei soţiei sale, dintre care mutaţi fiind de la Roma, i-au fost cumpărat pe ei robi din Pamfilia, ci însă cu sufletele erau slobozi. Pentru care nici cu trupurile au suferit a sluji la stăpâni păgâni, care cinsteau şi se închinau idolilor, în locul Făcătorului şi Ziditorului a toate. Căci Chiriac şi Teodul fiii lor, zicând către maica lor, să nu locuiască mai mult împreună cu păgânii, ci să se despartă de ei, ca nu împreună cu ei să fie daţi pierzării; însă ea zicându-le că aceia sunt domnii lor, ei dimpotrivă strigând ca să se facă slobozi prin sângele cel pentru Hristos.

Acum şi maica lor, unindu-se cu ei, întărindu-i pe ei, şi ducându-se la Catal, i-a spus că adică Domnul nostru Iisus Hristos, este Stăpân sufletelor lor, iar că de la oarecare întâmplare, având aceia stăpânirea trupurilor lor, mult mai cinstită le este lor stăpânirea lui Hristos. Căci ziceau ei: Mai ales trebuie a ne supune lui Dumnezeu, decât oamenilor.

Deci spăimântându-se despre aceasta Catal, deodată adică i-a trimis pe ei împreună cu maica lor la Tritonie către tatăl lor Esper. Iar apoi mai în urmă, prăznuind Catal, naşterile fiului ce i se născuse, a socotit să le trimită lor din cele pregătite, vin şi carne, cercând de se vor împărtăşi ei din cele jertfite idolilor. Iar ei în loc să se împărtăşească de acelea, prin sfătuirea maicii lor, le-au aruncat câinilor, de care înştiinţându-se Catal, şi aprizându-se de mânie, mai întâi a poruncit să fie spânzuraţi copiii de picioare şi să-i strujească cu unghii de fier, către care strigau părinţii lor şi le da îndrăzneală, a nu se supune, ci a suferi până în sfârşit, privind

către cununa muceniciei. Apoi a poruncit să fie pogorâţi şi împreună cu maica lor să fie cumplit bătuţi. După aceia a poruncit să fie băgaţi sfinţi în cuptor ars cu foc, întru care şi intrând şi-au dat sufletele lor la Dumnezeu.

Iar de dimineaţă răsunând în cuptor glasuri, ca şi când oarecari cântând, deschizând cuptorul, pe nimenea n-au aflat, ci pe singuri sfinţii, în chipul celor ce dorm cu feţele spre răsărit. Şi se săvârşeşte soborul lor în prea sfântul mucenicescul lor locaş ce se află la Defteron.

Tot în această zi, prea cuviosul părintele nostru Iordan făcătorul de minuni, cu pace s-a săvârşit.

Stih: Deşi în ascunsurile pământului Iordane te topeşti,
Nouă însă de acolo ca Iordanul minuni izvorăşti.

Cu ale lor sfinte rugăciuni, Doamne, miluieşte-ne şi ne mântuieşte pe noi, Amin.

Cântarea a 7-a

Irmos: Cei trei tineri au defăimat porunca cea fără de Dumnezeu de a cinsti chipul cel de aur în câmpul Deira şi aruncaţi în mijlocul focului, răcorindu-se, au cântat: Binecuvântat eşti Dumnezeul părinţilor noştri.

Făcându-ţi inima ta plină de bunătăţi ca un fagur de albine, ne izvorăşti dulceaţa Ortodoxiei, pe care culegând-o strigăm: Bine eşti cuvântat Dumnezeul părinţilor noştri.

De silirile celor fără de Dumnezeu nu te-ai spăimântat, cuvioase, şi umplându-te de îndrăzneala bunei credinţe, duhovniceşte ai strigat: Bine eşti cuvântat Dumnezeul părinţilor noştri.

Slavă...

Fiind tu cuvioase nedespărţit de Duhul, ai păzit nedespărţită propovăduirea Treimii, strigând: Bine eşti cuvântat Dumnezeul părinţilor noştri.

Şi acum..., a Născătoarei

Născutu-te-ai din Fecioară precum bine ai voit, Doamne, şi ai izbăvit de stricăciune viaţa noastră, pentru aceasta strigăm Ţie: Bine eşti cuvântat Dumnezeul părinţilor noştri.

Cântarea a 8-a

Irmos: Pe Fiul, Cel ce S-a născut...

Grăind lumii dogmele nemuririi, arătat te-ai arătat şi în lucruri nemuritor Atanasie; pentru aceea şi noi împreună cu îngerii lăudăm şi binecuvântăm pe Hristos, şi-L prea înălţăm întru toţi vecii.

Binecuvântăm pe Tatăl, şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Domnul.

Cu bună credinţă dogmatisind pe Treimea cea de o Fiinţă, ai înfruntat cugetul cel rău al lui Sabelie împreună cu al lui Arie. Pentru aceea fugind noi de împleticirea lor cea potrivnică, lăudăm, binecuvântăm, şi prea înălţăm pe Hristos în veci.

Şi acum..., a Născătoarei

Pe Cel ce S-a sălăşluit în pântecele Maicii Fecioare, şi negrăit S-a născut dintr-însa, şi o a păzit iarăşi Fecioară după naştere, ca pe un Dumnezeu adevărat Îl lăudăm credincioşii, bine Îl cuvântăm şi-L prea înălţăm în veci.

Cântarea a 9-a

Irmos: Pe tine, Rugul cel nears pe care te-a văzut Moise şi scară însufleţită pe care a văzut-o Iacov, poartă cerească, prin care a trecut Unul Dumnezeu, cu cântări te mărim, Maică prea curată.

Arătându-ţi sufletul tău neîntinată oglindă a lui Dumnezeu prin fapte şi prin cuvinte, străluceşti lumii arătări dumnezeieşti, prea fericite.

Arătatu-te-ai trâmbiţă bunei glăsuiri a cunoştinţei, de Dumnezeu cugetătorule, ridicând cugetele noastre cu cuvintele bărbăţiei, asupra vrăjmaşilor celor luptători de Dumnezeu.

Slavă...

Pe tine cel ce cu adevărat te-ai arătat pahar înțelepciunii şi ne adăpi cu băutura trezvicioasă a bunei credinţe, cu cântări te mărim.

Şi acum..., a Născătoarei

Pe tine, prea curată, ceea ce ai zămislit în pântece pe Cuvântul cel neîncăput, şi negrăit L-ai născut cu trup, te slăvim credincioşii, Născătoare de Dumnezeu.

Luminânda

Podobie: Cel ce ai împodobit cerul cu stele, ca un Dumnezeu, şi prin îngerii Tăi tot pământul luminezi, Făcătorule a toate, mântuieşte pe cei ce Te laudă pe Tine.

Pe lauda arhiereilor, pe hrănitorul Egiptului, pe podoaba nemuririi, pe surpătorul lui Arie, şi pe apărătorul credincioşilor, pe marele Atanasie, întru cântări să-l lăudăm. (de două ori)

Slavă..., Şi acum..., a praznicului

La Laude

Stihirile pe 6, ale praznicului 3, şi ale ierarhului 3, glasul al 4-lea:

Podobie: Ca pe un viteaz..

De dogmele tale cele înfocate, toată materia eresurilor cea uscăcioasă se arde, prea înţelepte, şi oastea necredincioşilor celor nesupuşi se îneacă întru adâncimile înţelegerilor tale cuvioase Atanasie şi cu dogmele tale totdeauna se împodobeşte adunarea credincioşilor, cinstindu-te cu mare glas pe tine, fericite.

Cu strălucirea dumnezeieştilor tale cuvinte, cuvioase, toată Biserica se împodobeşte, şi cu bună credinţă se înfrumuseţează cu podoabe frumoase, şi după datorie cinsteşte întrutot prăznuită pomenirea ta, Atanasie, cela ce eşti lauda bunei credinţe a preoţilor, luminat şi mare propovăduitor şi apărător al Treimii.

Cu toiagul dogmelor tale prea înţelepte, ai izgonit pe lupii cei înțelegători de la Biserica lui Hristos, şi cu întăririle cuvintelor tale o ai îngrădit pe dânsa împrejur, punându-o nestricată şi nevătămată înaintea lui Hristos. Pe care roagă-L să se mântuiască de stricăciune şi de primejdii, cei ce cu credinţă săvârşesc pururea cinstită pomenirea ta.

Slavă..., glasul al 4-lea

Trâmbița cea mare a Bisericii, mult pătimitorul Atanasie, la ospăţ astăzi cheamă lumea cu veselie. Deci toți credincioşii să întâmpinăm prăznuirea bunului păstor, cinstind cu laude ostenelile lui cele sfințite, ca prin rugăciunile lui să luăm de la Hristos mare milă.

Şi acum..., a prazni-cului

De va voi cel mai mare facem Slavoslovia cea mare; iar de nu, Stihoavna praz-ni-cului.

Slavă..., a Sfântului, glasul al 3-lea, a lui Ghermano

Pe lauda cea mare a arhiereilor, pe viteazul cel nebiruit, Atanasie, cu sfinţită cuviinţă să-l lăudăm; căci acesta risipind taberele eresurilor cu puterea Duhului, a ridicat biruinţele Ortodoxiei în toată lumea, numărând cu bună credinţă taina Treimii pentru osebirea feţelor, şi iarăşi împreunându-o într-una fără amestecare, pentru unirea Fiinţei, şi teologhisind ca heruvimii, se roagă pentru sufletele noa-stre.

Şi acum..., a prazni-cului

Şi cealaltă slujbă a Utreniei.

La Liturghie

Fericirile, din Canonul prazni-cului, Cântarea ce va fi de rând, pe 4, şi din Canonul Ierarhului, Cântarea a 6-a, pe 4. Prochimenul, glasul al 7-lea. Scumpă este înaintea Domnului... Apostolul către Evrei: Fraţilor, Arhiereu cu acesta se cuvenea, să fie nouă... Aliluia, glasul al 2-lea: Preoţii Tăi se vor îmbrăcă întru dreptate... Evan-ghelia de la Matei: Zis-a Domnul ucenicilor Săi: Voi sunteţi lumina lumii... Chinonicul: Întru pomenirea veşnică va fi...

Vezi: Iar cine va voi să facă Polieleu, sau Priveghere Sfântului Atanasie, să caute slujba la luna ianuarie în 18 zile, numai să o deosebească de a Sfântului Chiril.

Imnografie

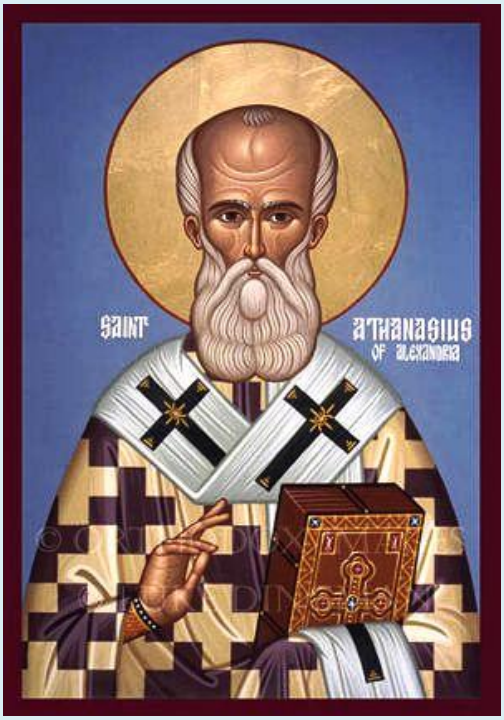

Condacul Sfântului ierarh Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei: Ierarhilor prea mari ai Bisericii şi vitejilor apărători ai dreptei credinţe în Hristos, păziţi pe toţi cei ce cântă: mântuieşte, Îndurate, pe cei ce Te cinstesc pe Tine, cu credinţă.

Condacul Sfântului ierarh Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei: Învăţăturile dreptei credinţe sădind şi spinii relei credinţe tăind, ai înmulţit sămânţa credinţei cu ploaia Duhului, cuvioase. Pentru aceasta pe tine te lăudăm Sfinte ierarhe Atanasie.

Troparul Sfântului ierarh Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei: Pe ierarhii Domnului, pe tâlcuitorii dogmelor; pe păstorii alexandrinilor propovăduitori ai adevărului, perechea cea iubită de Dumnezeu; pe străluciţii luminători, risipitori ai întunericului celor nelegiuiţi: pe Sfântul Atanasie cel mare, secerătorul ereticilor, împreună cu Sfântul ierarh Chiril, cel ce a cinstit precum se cuvine pe Născătoarea de Dumnezeu, veniţi toţi iubitorii de prăznuire şi adunându-ne cu veselie şi cu cântări să-i cinstim; că ei se roagă neîncetat lui Dumnezeu pentru noi toţi.

Condacul Sfântului ierarh Atanasie cel mare (2 mai): Ale Ortodoxiei învăţături sădind, spinii relei socotinţe ai tăiat, înmulţind sămânţa credinţei cu plouarea Duhului cuvioase. Pentru aceasta lăudăm pomenirea ta.

Troparul Sfântului ierarh Atanasie cel mare (2 mai): Stâlp al Ortodoxiei ai fost, prin dumnezeieşti învăţături, întărind Biserica, ierarhe Atanasie; căci pe Fiul de o fiinţă cu Tatăl mărturisindu-L, ai ruşinat pe Arie. Părinte cuvioase, roagă pe Hristos Dumnezeu, să ne dăruiască nouă mare milă.

Vieţile Sfinţilor - Viaţa celui între Sfinţi părintele nostru Atanasie mărturisitorul, arhiepiscopul Alexandriei

Chipul cel viu şi fără de moarte al faptelor bune care s-a ridicat spre plăcerea lui Dumnezeu, adică Sfântul Atanasie cel mare, avea patrie cetatea Alexandria cea prea slăvită din Egipt şi părinţi creştini drept-credincioşi care vieţuiau după Dumnezeu. Dar ce fel avea să fie cu dânsul mai pe urmă, s-a arătat chiar în copilăria sa.

Pentru că, jucându-se cu alţi copii de o vârstă cu el pe malul mării, făcea cele ce văzuse în biserică, urmând cu obiceiul copilăresc acelor sfinţiţi slujitori ai lui Dumnezeu şi asemănându-se lor. Căci copiii cei ce erau cu dânsul l-au hirotonisit episcop, iar el pe unii dintr-înşii i-a făcut prezbiteri, iar pe alţii diaconi, şi aduceau la dânsul şi pe alţi copii elini, care erau încă nebotezaţi. Atunci el îi boteza cu apa din mare, zicând asupra lor cuvintele de la Taina Sfântului Botez, precum auzise de la prezbiterul din biserică; apoi adăugă şi oarecare învăţătură pentru dânşii, pe cât putea înţelegerea copilărească.

În acea vreme, era patriarh în Alexandria cel întru sfinţi părintele nostru Alexandru; acesta din întâmplare privind de la un loc înalt spre malul mării şi văzând jucăriile copilăreşti, se miră de cele ce se făceau de dânşii; apoi văzând botezul ce se făcea de Atanasie, îndată a poruncit ca să prindă pe toţi copiii cu episcopul lor şi să-i aducă la sine. Deci, i-a întrebat ce făceau în jocurile lor? Iar ei, ca copiii, întâi se temeau, iar după aceea au spus toate, cum pe Atanasie l-au pus episcop şi cum

acela a botezat pe copiii cei elini. Iar patriarhul, cercetându-i cu dinadinsul, se sârguia să ştie pe care i-a botezat, cum îi întreba el înaintea botezului şi ce răspundeau aceia; şi a cunoscut că se săvârşiseră toate după legea credinţei noastre. Deci, sfătuindu-se cu clerul său, patriarhul a socotit ca bun Botezul copiilor şi adevărat, apoi l-a întărit prin ungerea cu sfântul mir.

După aceea, chemând pe părinţii lui Atanasie, l-a încredinţat lor, că întru bună învăţătura cărţii crescându-şi copilul lor, să-l aducă iarăşi la dânsul, şi mai ales la Sfânta Biserică a lui Dumnezeu, după ce va creşte. Pentru că mai dinainte vedea în el darul lui Dumnezeu şi aşa s-a şi făcut.

După ce Atanasie a învăţat carte din destul şi la toată filosofia cea din afară s-a deprins, l-au dus părinţii la Preasfinţitul Patriarh Alexandru, ca şi Ana pe Samuil, şi în dar l-au dăruit lui Dumnezeu. Atunci patriarhul l-a făcut cleric, în care rânduială s-a luptat cu ereticii, din tinereţe, ca un viteaz ostaş, şi a răbdat multe de la dânşii, încât nu se pot spune toate; dar nici nu se cade a trece sub tăcere câteva nevoinţe mai alese şi fapte ale lui.

În acea vreme, Arie tulbura Biserica lui Dumnezeu cu eresul său, care hulea pe Fiul lui Dumnezeu, zicând că: "A fost o vreme, când Fiul n-a fost şi cum că dintru fiinţă s-a făcut". ***Pentru care pricină s-a adunat soborul cel dintâi, în cetatea Niceei (325), din porunca marelui Constantin; la care a venit şi Sfântul Atanasie, fiind diacon atunci al Bisericii alexandrenilor, împreună cu Alexandru, episcopul lui.*** Şi ca un fierbinte apărător al sfintei şi dreptei credinţe, Atanasie s-a nevoit mult împotriva lui Arie, împreună cu soborul sfinţilor părinţi, care a blestemat pe Arie şi l-a osândit.

Însă meşteşugăreţul acela de eretic, deşi a fost biruit şi a fost abia viu, dar nici aşa din răutate n-a încetat; căci prin ucenici şi prin cei de un gând cu el îşi vărsa veninul eresurilor sale pretutindeni; căci având mulţi mijlocitori pentru sine la împărat şi, mai ales pe Eusebiu, episcopul Nicomidiei, cu alţi episcopi de acelaşi eres, prin aceştia îşi mijlocea mila la marele Constantin, ca adică să fie iertat de surghiun şi să se întoarcă în Alexandria. Pentru că Eusebiu încredinţa pe împărat, cu înşelăciune, cum că Arie nu are nici o învăţătură potrivnică, nici nu propovăduieşte ceva neunit cu Biserica, ci spunea că din zavistie răbda nevoi de la episcopi şi cum că cearta este numai pentru cuvintele cele scolastice, iar nu pentru credinţă.

Împăratul fiind bun cu inima şi fără răutate, neştiind meşteşugirile şi vicleşugurile lor cele eretice, a crezut minciuna şi a poruncit să nu mai fie întrebare prin cuvinte,

ca să nu fie bisericilor dezbinare; deci cu milă a poruncit să se întoarcă Arie la locul său în Alexandria.

Acest rău eretic a ajuns să tulbure de obşte Biserica din Alexandria. Greu lucru era acela şi dureros drept-credincioşilor, iar mai ales Sfântului Atanasie, ca unui înarmat ostaş al lui Hristos şi apărător tare al învăţăturilor celor drepte ale bunei credinţe, căci acesta, şi cu limba cea de Dumnezeu înţelepţită şi cu mâna cea bine scriitoare, gonea lupul acela, prin scrisorile sale şi prin propovăduire, văzând răutatea lui; apoi îndemna pe Preasfinţitul său arhiepiscop Alexandru ca să scrie la împăratul, arătând că slăbiciunea împăratului este pricinuitoare basmelor eretice, fiindcă crede pe Arie, cel ce s-a lepădat de dreapta credinţă şi chiar de Dumnezeu; deci, uitând împăratul că Arie este lepădat de toţi sfinţii părinţi, îl primeşte şi îl lasă ca să tulbure învăţăturile părinţilor cele neclătinate.

Atunci împăratul, fiind îndemnat de Eusebiu ereticul, a scris către dânşii cuvinte mai aspre, îngrozindu-i prin scoaterea din cinstea lor, de nu vor tăcea. Însă aceasta a făcut-o dreptcredinciosul şi bunul împărat nu slujind mâniei, nici pe arieni iubind, ci având râvnă, deşi nu după judecată, ca adică bisericile să fie fără dezbinare, cu dreaptă inima iubind pacea acolo unde nicidecum nu se putea să fie pace; căci cum putea fi erezia cu dreapta credinţă la un loc?

După aceasta, prea sfinţitul Alexandru a răposat, iar după dânsul Sfântul Atanasie a luat scaunul, alegându-se de toţi cei drept- credincioşi cu un glas, ca un vrednic vas păstrător de mir. Atunci semănătorii de neghină cei ascunşi, adică arienii, au tăcut până la o vreme, nefăcând război pe faţă cu Atanasie. Apoi, îndemnându-i diavolul, şi-au descoperit vicleşugul şi otrava răutăţii, care se încuibase înăuntrul lor, de vreme ce Preasfinţitul Atanasie nu primea la împărtăşire bisericească pe Arie cel fără de lege, deşi avea scrisori împărăteşti ca să fie primit.

Drept aceea, a început pretutindeni a ridica învrăjbiri asupra celui nevinovat şi a face zavistii cumplite, sîrguindu-se ca să-l gonească nu numai de pe scaun, ci şi din cetate, pe cel ce era vrednic de cereştile locuinţe. Dar el era nemişcat, cântând ca David: De s-ar rândui asupra mea tabără, nu se va înfricoşa inima mea. Iar începător al sfatului celui viclean era Eusebiu, cel mai sus pomenit, care numai numele de drept-credincios purta, iar cu lucrul era rău credincios şi vas al necurăţeniei.

Acela, cu cei de un gând cu sine, intrând la împăratul, şi găsind vreme potrivită, tulbura toate, ca să dea jos pe Atanasie de pe scaun. Căci socotea ereticul că de îl va supăra pe Atanasie, lesne îi va birui şi pe ceilalţi credincioşi, iar învăţătura lui

Arie o va întări. Drept aceea, a adus asupra dreptului clevetiri nedrepte şi a alcătuit pricini mincinoase, precum ereticilor se părea că este de crezut. Apoi a cumpărat cu bani pe următorul eresului lui Meletie, adică pe Ision şi pe Evdemon cel bogat în vicleşug, cum şi pe Calinic, prea renumitul în răutate.

Iată greşelile ce se puneau asupra lui Atanasie:

- *Mai întâi zicea că sileşte pe egipteni ca să dea odăjdii Bisericii Alexandriei, spre îmbrăcarea preoţilor, adică veşminte de in, catapetesme de altar, perdele şi alte podoabe bisericeşti.*
- *Al doilea, că nu este voitor de bine al împăratului şi că scrisorile împărăteşti le defăima.*
- *Al treilea, că este iubitor de argint şi că a trimis spre pază un sicriu plin cu aur la unul din prietenii săi.*
- *La acestea s-a adăugat a patra pricină, aceea adusă de Ishiran, mincinosul preot al Mariotului; pentru că acel viclean şi înşelător, meşter întru răutate, luând nume de preot fără de obişnuita sfinţenie asupra sa şi lucrând multe lucruri de ruşine şi cumplite, nu numai s-a arătat vrednic de lepădare şi de ocară, ci şi de nemilostiva pedeapsă.*

Fericitul Atanasie, înştiinţându-se de cele spuse despre dânsul, fiind sârguitor cercetător al acestora, şi ca o piatră de Lidia, precum se zice, a trimis pe Macarie, prezbiterul, la Mariot; ca, cercetând cu dinadinsul, să ştie toate lucrurile cele rele ale lui Ishiran.

Iar acesta, temându-se de cercetare şi de mustrare, a fugit de acolo şi mergând în Nicomidia, la Eusebiu, episcopul, s-a apropiat de Atanasie, strigând fără ruşine asupra lui, clevetindu-l şi amar ocărându-l; pentru că într-acest fel este răutatea vrăjmaşului şi când nu are adevărata făţărnicie, atunci se ţine de minciună şi pe faţă se într-armează asupra adevărului. Iar Eusebiu şi cei cu dânsul au socotit pe Ishiran ca pe un preot adevărat, deşi era depărtat de Dumnezeu şi călcător de sfinţitele pravile; apoi îl cinstea pe acela foarte mult, pentru că este firesc ca fiecare să iubească pe cel asemenea cu sine, sau în răutate sau în bunătate.

Drept aceea, ei arzând de mânie asupra lui Atanasie, din multă urâciune, o! ce plin de mare bucurie au văzut pe Ishiran! Pe acest suflet plin de îndrăzneală îl înteţeau cu nădejdea bunătăţilor şi cu treaptă de episcopie făgăduiau a-l cinsti, numai de ar putea ca să alcătuiască vreo năpăstuire şi clevetire asupra dreptului, dându-i ca plată începătoria peste multe suflete şi treapta episcopiei, pentru clevetire şi grăire de rău.

El fiind meşter la un lucru ca acela, se încuraja, aruncând minciuni asupra lui Atanasie, celui nevinovat şi zicând că Macarie prezbiterul, după porunca lui, năvălind tâlhăreşte asupra bisericii lui Ishiran, l-a scos cu mare mânie din altar, apoi Sfinţita Masă a răsturnat-o şi a prăvălit-o la pământ, iar paharul dumnezeieştilor Taine l-a sfărâmat şi sfintele cărţi cu foc le-a ars.

Această clevetire a lui Ishiran primind-o ca un adevăr urâtorii lui Atanasie, şi alte clevetiri aruncând, s-au apropiat de împăratul Constantin, clevetind asupra Sfântului Atanasie, şi prin aceea mai ales întărâtau pe împăratul spre mânie, căci ziceau: "Atanasie defaimă scrisorile stăpânirii voastre, nu ascultă poruncile împărăteşti, neprimind pe Arie la împărtăşirea bisericească".

Împăratul la început s-a tulburat puţin, apoi, socotind lucrul acela, era întru nepricepere; pentru că ştia faptele bune ale lui Atanasie, dar şi cuvintele celor ce cleveteau asupra lui le socotea că sunt vrednice de credinţă.

Drept aceea, el ţinea calea de mijloc, încât nici pe Atanasie nu-l osândea, nici nu nesocotea cercetările cele pentru dânsul. De vreme ce atunci erau sărbători în Ierusalim şi din toate părţile se adunau episcopi, a poruncit acestora ca, adunându-se în Tir, să facă cercetare despre marele Atanasie; la fel şi despre Arie, să judece dacă este cu adevărat precum învaţă acela în hotarele sfintei credinţe şi dacă se ţine de învăţăturile cele drepte ale adevărului; şi dacă a suferit surghiun din zavistie, apoi iarăşi să fie primit de cler şi de sobor, după aceea să se unească cu celălalt corp bisericesc; iar de vedeau împotrivire şi că învaţă cele îndărătnice, apoi să fie judecat după sfintele legi şi să-şi ia pedeapsa cea vrednică după faptele sale.

Sosind atunci al 30-lea an al împărăţiei lui Constantin, în care se adunaseră din diferite cetăţi episcopii în Tir, Macarie, prezbiterul, fu adus de ostaşi cu mâinile legate; iar între ei era şi voievodul, vrând să judece împreună cu episcopii, la fel şi alţii din alte stăpâniri mireneşti; atunci au stat de fată şi clevetitorii şi judecata a început.

Deci, chemară pe Atanasie, pârât mai întâi pentru îmbrăcăminţile cele bisericeşti şi pentru perdele, apoi pentru iubirea de averi cu nedreptate; dar îndată acea clevetire s-a văzut că e mincinoasă şi cu încredinţare s-a arătat neomenia lor. Deci, aceasta astfel fiind, a venit în ceasul acela de la împărat o scrisoare la judecată, prin care defăima mult pe clevetitori, iar pe Atanasie îl apăra de pricinile cele nedrepte.

Apoi cu blândeţe şi cu prieteşug îl chemă la împărat, căci doi prezbiteri din Biserica Alexandriei, Apis şi Macarie (nu acesta care se adusese legat la judecată,

ci altul cu acelaşi nume), venind în Nicomidia, au spus împăratului toate cele despre Atanasie: cum învrăjbitorii au scornit lucruri mincinoase asupra sfântului bărbat şi au făcut sfat viclean.

Iar împăratul cunoscând adevărul şi clevetirea care ieşise din zavistie, a trimis o scrisoare către episcopii care se aflau la judecata în Tir; deci, când s-a citit scrisoarea la judecata aceea, îndată pe eusebieni i-a cuprins frica şi nu ştiau ce să facă; însă de multă zavistie pornindu-se, nu încetau din sălbăticia lor, nici nu s-au socotit că au fost biruiţi şi ruşinaţi, ci întorcându-se la alte minciuni, cleveteau asupra prezbiterului Macarie, cel adus la judecată şi de faţă se punea şi Ishiran; iar martori erau eusebienii, pe care Atanasie mai înainte i-a îndepărtat ca pe nişte mincinoşi şi nevrednici de credinţă.
Apoi, Atanasie vrea ca să se dovedească cu încredinţare de este Ishiran preot cu adevărat şi pentru pricina aceasta singur făgăduia să răspundă.

Acestea grăindu-le el, judecătorii n-au voit astfel, ci făceau judecata asupra lui Macarie. Şi slăbind clevetitorii cu minciuni, era trebuinţă ca să se facă cercetare la locul acela unde ziceau că s-a făcut de către Macarie risipirea altarului, adică în Mariot.

Dar văzând Atanasie că sunt trimişi în Mariot clevetitorii care erau blestemaţi, şi nesuferind nedreptatea ce se făcea, a zis: ***"S-a stins dreptatea, adevărul s-a călcat, a pierit dreapta judecată, a fugit de la judecători legiuita cercetare şi privirea cu de-amănuntul a lucrurilor; căci nu este cu cuviinţă ca acel ce voieşte să se îndrepte să fie în legături, iar clevetitorilor şi vrăjmaşilor să se dea dreptate şi tot ei să judece pe cel ce-l clevetesc".***

Acestea le spunea marele Atanasie pe faţă şi la tot soborul le mărturisea. Deci, văzând că nimic nu sporeşte, înmulţindu-se învrăjbitorii şi zavistnicii asupra lui, s-au dus în taină la împărat; atunci soborul acela, sau mai bine aş zice acea vicleană adunare, a judecat pe Atanasie în lipsă.

Şi făcându-se în Mariot cercetare nedreaptă pentru faptul cel spus înainte şi făcându-se toate după voia şi pofta vrăjmaşilor, a judecat ca Atanasie să fie scos cu desăvârşire din scaun, când ei înşişi erau vrednici de îndepărtare. Apoi au mers la Ierusalim, unde pe Arie, luptătorul de Dumnezeu, l-au primit la împărtăşirea bisericească, aceia care numai cu limbă se numeau dreptcredincioşi, iar la soborul care a fost în Niceea, cu prefacere au iscălit că primesc cuvintele "de-o fiinţă".

Dar cei ce ţineau credinţa cea dreaptă cu inima şi cu gura, aceia luând aminte la cuvintele şi povestirile lui Arie şi cu dinadinsul pe acelea judecându-le, au cunoscut înşelăciunea care se tăinuia sub ascunderea cuvintelor celor multe şi vânând pe acela, ca pe o vulpe, l-au văzut ca pe un vrăjmaş al adevărului.

Apoi o altă scrisoare a venit de la împăratul, spunând lui Atanasie să vină la dânsul (căci Atanasie nu ajunsese la împărat); la fel şi tuturor clevetitorilor şi judecătorilor le poruncea ca degrabă să vină înaintea lui.

Această veste a adus multă frică soborului, pentru că se temeau învrăjbitorii, care făcuseră judecata nedreaptă, ca să nu se vădească nedreptatea lor; de aceea cei mai mulţi s-au dus la locul lor. Iar Eusebiu şi Teognis, episcopul Niceei şi ceilalţi, pentru unele pricini găsite cu meşteşug, au voit să zăbovească în acel loc nu puţină vreme, iar împăratului i-au răspuns prin scrisori.

În acea vreme Atanasie fiind înaintea împăratului, în Nicomidia, s-a apărat cu dreptate şi curaj de clevetirea cea privitoare la aur. Dar Eusebiu zăbovind mult, şi la împărat voind să vină, împăratul a trimis pe Atanasie cu scrisorile sale în Alexandria, la scaunul lui, dovedind toate clevetirile cele asupra lui uşoare şi nedrepte.

Deci, şezând Sfântul Atanasie pe scaunul său, fiind şi Arie în Alexandria, multă tulburare şi gâlceavă se făcea de arieni în popor. Iar fericitul Atanasie, nesuferind să vadă nu numai Alexandria, ci şi Egiptul tulburat de Arie, a înştiinţat despre toate prin scrisoare pe împărat, îndemnându-l să facă izbândire luptătorului de Dumnezeu şi tulburătorului de popor.

Atunci a venit în Alexandria fără întârziere porunca de la împărat ca să ducă pe Arie legat la judecata împărătească.

Arie fiind dus din Alexandria la împărat, când era în Cezareea, s-a întâlnit cu Eusebiu, episcopul Nicomidiei, cu Teognis al Niceei şi cu Maris, episcopul Calcedonului, cei de un gând cu el, şi, sfătuindu-se împreună, alte clevetiri au alcătuit asupra lui Atanasie, netemându-se de Dumnezeu, nici cruţând pe bărbatul cel nevinovat, ci o dorire având, să acopere adevărul cu minciuna, precum zice dumnezeiescul Isaia: Zămislesc osteneala şi nasc fărădelege, cei ce şi-au pus nădejdea lor în minciună. Deci, aceia au zis:" Să ne acoperim cu minciuna". Acea sârguinţă aveau acei eretici fărădelege, adică să dea jos pe fericitul Atanasie de pe scaunul său, ca mai mare putere să aibă asupra credincioşilor.

Drept aceea, Arie a mers la împărat, vrând ca să se justifice, iar Eusebiu şi cei cu dânsul să ajute nedreptăţii lui Arie; iar asupra lui Atanasie şi asupra adevărului să mărturisească minciuna pe faţă. Deci, când au stat înaintea împăratului, îndată au fost întrebaţi de sobor ce au făcut în Tir şi ce au lucrat acolo, ce fel de judecată au făcut pentru Atanasie.

Iar ei au răspuns, zicând: "Pentru celelalte greşeli ale lui Atanasie, o! împărate, nu ne mâhnim, ci numai pentru Sfântul Altar, pe care el l-a risipit şi pentru paharul cel cu Sfintele Taine pe care l-a sfărâmat în bucăţi; apoi pentru că grâul ce se trimitea după obicei din Alexandria la Constantinopol l-a oprit a se trimite şi l-a ţinut la sine, de această mâhnire suntem cuprinşi; acestea ne întristează, ele rănesc sufletul nostru. Martor la aceste fapte rele ale lui sunt: Adamatie, Anuvion şi Arvestion; iar pentru toate acestea fiind vădit de către episcopi, a fugit de judecata cea vrednică după faptele sale, însă de scoaterea din scaun n-a putut fugi, ci de obşte s-a lepădat de tot soborul, ca unul ce a îndrăznit nişte lucruri rele ca acestea".

Acestea grăindu-se, împăratul mai întâi tăcând, se tulbura în sine, apoi neputând să îmblânzească pe clevetitori, a zis ca Atanasie să fie trimis o vreme în Galia; dar nu pentru că a crezut clevetirea şi nici de mânie nu era cuprins, ci ca Biserica să aibă pace, precum cu dovada mărturisesc cei ce ştiu rânduiala împărătească. Pentru că vedea împăratul câţi episcopi s-au sculat împotriva lui Atanasie şi câtă gâlceavă era pentru dânsul în poporul Alexandriei şi al Egiptului. Deci, vrând să aline o furtună ca aceea şi să potolească tulburarea pricinuită de atâţia episcopi, a zis sfântului să se îndepărteze din cetate câtăva vreme.

După aceasta, împăratul s-a dus din viaţă, după 30 de ani de domnie, iar de la naştere având 65 de ani. El după moarte a lăsat moştenitori ai împărăţiei sale pe cei trei fii: Constantin, Constanţiu şi Constans, cărora le-a împărţit împărăţia; iar celui mai mare fiu, Constantin, i-a dat cea mai mare parte din împărăţie. Şi pentru că nu era nici unul din fii la sfârşitul lui, testamentul lui l-a încredinţat unui prezbiter, care avea sufletul în taină vătămat de reaua credinţă a lui Arie.

Şi precum ascundea eresul, aşa şi testamentul împărătesc l-a tăinuit; apoi, fiind de mulţi întrebat, dacă împăratul la moartea lui a făcut vreun testament, el n-a spus. Şi avea pe ascuns părtaşi la acest lucru pe oarecare din famenii împărăteşti. Întârziind cel mai mare fiu, Constantin, să vină la tatăl său care murise, Constanţiu din Antiohia s-a grăbit şi a venit mai înainte de toţi. Aceluia preotul i-a dat în ascuns testamentul împărătesc, iar pentru aceasta cerea un dar de la dânsul, ca şi el să se apropie de arieni şi să le ajute; apoi să mărturisească precum că Hristos nu este Dumnezeu, nici Stăpân a toate, ci făptură, iar nu făcător.

O! neînţelegere şi nebunie! Cel mai sus zis Eusebiu şi ceilalţi cu dânsul aşteptau ca să alcătuiască şi să întărească învăţătura credinţei lui Arie; însă numai dacă noul împărat ar întări surghiunirea lui Atanasie, care, după ei, cu dreptate şi foarte bine s-ar fi făcut.

În acea vreme au atras la credinţa lor pe cel ce era mai mare în palatele împărăteşti, şi de la acela şi până la ceilalţi fameni a intrat boala ereziei lui Arie, care prin firea lor erau lesnicioşi spre primirea răului. Apoi şi soţia împăratului îndărătnicindu-se, s-a umplut de acea vătămare eretică. După aceea, la sfârşit, chiar împăratul se înşelă de socoteala ariană şi s-a ridicat asupra Domnului Hristos, Stăpânul său; încât s-a împlinit cuvântul dumnezeiescului Ieremia: Păstorii au făcut păgânătate asupra Mea; deci, la arătare a poruncit ca să fie primită învăţătura lui Arie şi aşa toţi episcopii ca dânsul înţelegeau, iar pe cei ce nu se vor supune, să-i silească a o primi.

În acea mare furtună şi tulburare, cârmacii bisericeşti (patriarhii) erau aceştia: Maxim al Ierusalimului (333-350), Alexandru al Constantinopolului (327-337), şi acesta de care vorbim, adică Atanasie al Alexandriei (328-373), care deşi era în surghiun, însă nu lăsase cârma bisericii, cu cuvântul şi cu scrisul îndreptând dreapta credinţă.

Iar Eusebiu al Nicomidiei, cu cei ce erau cu dânsul, pentru a sa rea credinţă, cu osârdie se nevoia ridicând război asupra celor dreptcredincioşi, pentru că nu era acolo cineva ca să stea împotriva lui Arie; căci mulţi dintre stăpânitori se alipiseră de dânsul, iar Atanasie era în surghiun.

Dar Atotînţeleptul Dumnezeu a risipit sfaturile lor, tăind răutatea şi viaţa lui Arie, a cărui limbă hulitoare cu cât scotea cuvinte asupra dreptei credinţe, cu atât mai mult cele dinăuntru s-au vărsat şi zăcea ticălosul aruncat în locurile cele murdare; apoi, cu judecată dreaptă, limba cea neînfrânată a tăcut şi vasul cel rău, plin de gunoiul vicleanului, după vrednicie s-a deşertat. Astfel, acel începător de eres lepădându-şi sufletul şi trupul pierind cu ticăloşie, Eusebiu şi cei de o răutate cu dânsul au luat singuri toată osteneala pentru apărarea şi lăţirea eresului, având pe famenii împărăteşti ca pe nişte mâini, care le ajutau foarte mult.

Şi multă sârguinţă aveau, cum ar putea să astupe gura lui Atanasie, ca să nu înveţe dreapta credinţă; ***însă Dumnezeu, purtătorul de grijă al tuturor, a înduplecat inima celui mai mare fiu al marelui împărat Constantin, care avea acelaşi nume de Constantin, şi precum cu anii şi cu întâietatea era cel mai mare dintre fraţi, aşa şi cu stăpânirea împărătească mai întâi, având stăpânirea cea de sus a Galiei***

(337-340). Acela a eliberat pe Sfântul Atanasie din surghiun şi l-a trimis la scaunul Alexandriei, cu scrierile acestea: "Biruitorul Constantin scrie Bisericii Alexandriei şi poporului să se bucure; socotesc că nici unul nu este între voi, care să nu ştie faptele marelui propovăduitor al dreptei credinţe şi învăţătorul legii lui Dumnezeu, adică Atanasie, căruia nu de mult i s-a întâmplat ca să vină asupra lui război de obşte de la vrăjmaşii adevărului şi cum i s-a poruncit să petreacă în Galia cu mine, ca să poată o vreme scăpa de nevoia ce se află asupra capului lui, iar el n-a fost osândit cu totul la izgonire; dar i-au dat pace, nelăsând să vină asupra-i nimic din cele fără de voie, deşi este răbdător cu adevărat ca nimeni altul, căci cu dumne-zeiasca râvnă aprinzându-se, orice fel de greutate cu înlesnire putea suferi; chiar fericitul Constantin, tatăl nostru, voia să-l întoarcă degrabă la scaun, însă venind la sfârşitul vieţii lui şi neajungând ca să-şi îndeplinească gândul pentru dânsul, mie, moştenitorul său, mi-a lăsat lucrul acesta, dându-mi desăvârşita poruncă pentru bărbatul acesta; deci, vă poruncesc ca acum, cu toată cinstea şi cu luminate întâmpinări, să-l primiţi".

Cu o scrisoare împărătească ca aceasta Sfântul Atanasie a ajuns la Alexandria şi l-a primit cu bucurie soborul credincioşilor. Iar câţi erau de credinţa cea arienească, adunându-se între dânşii, iarăşi au ridicat asupra lui războaie şi tulburări, iar pricinile clevetirii asupra sfântului le dădeau eusebienii, zicând că fără judecata soborului s-a întors la scaun şi numai după voia sa a intrat în biserică; apoi cleveteau pe fericitul despre o mână moartă, ca şi cum prin aceea ar face farmece şi vrăji, fiind singuri ticăloşii cu adevărat vrăjitori şi fermecători.

Iar mâna aceea ziceau că ar fi a lui Arsenie, un cleric, ca şi cum cu un meşteşug oarecare al lui Atanasie ar fi fost mâna aceea tăiată; şi aceasta au adus-o vrăjmaşii la auzul împăratului Constanţiu, şi cu osârdie îl rugau ca îndată să osândească pe Atanasie la veşnicul surghiun; însă împăratul a poruncit ca mai întâi să se facă cercetare pentru acesta: şi, de se va afla Atanasie vinovat de păcatul ce s-a zis, atunci după lege să primească judecata.

A trimis pe un bărbat Arhelau, unul din casnicii săi, împreună cu Non, cârmuitorul din Fenicia, spre încredinţata cercetare a lucrului acestuia. Aceia când au ajuns în Tir, unde aştepta Atanasie, au amânat cercetarea puţină vreme, până ce vor veni din Alexandria clevetitorii cei aşteptaţi, care ziceau că acea fărădelege a lui Atanasie, adică tăierea mâinii lui Arsenie şi farmecele, ei înşişi cu ochii lor le-au văzut; însă aceasta amânare a cercetării s-a făcut prin dumnezeiasca rânduială, precum şi sfârşitul va arăta.

Căci Dumnezeu de sus privind pe toţi şi izbăvind pe cel năpăstuit de cei ce îi făceau strâmbătate, a îndelungat vremea până ce Arsenie, despre care potrivnicii cleveteau asupra lui Atanasie, avea să fie în Tir; iar Arsenie acela era unul din clevetitorii Bisericii Alexandriei, citeţ cu rânduiala, care făcând o fărădelege mare, avea să aibă judecata nemilostivă şi pedeapsa, de care temându-se, a fugit, nefiind ştiut de nimeni multă vreme; iar viclenii potrivnici ai lui Atanasie, fiind isteţi întru răutate şi neaşteptând ca Arsenie să se mai arate de ruşine pentru păcatul cel făcut cu îndrăzneală, au spus că este a lui mâna cea moartă, iar pe Atanasie pretutindeni îl propovăduiau că a făcut o fărădelege urâtă; însă străbătând vestea prin toate părţile, cum că Atanasie pentru mâna cea tăiată a lui Arsenie suferă judecata, a auzit şi acel Arsenie,care se ascundea în locuri neştiute; iar el, milostivindu-se spre părintele şi făcătorul său de bine, apoi durându-l inima pentru adevărul cel ce cu nedreptate se biruia de minciună, a ieşit din locurile cele ascunse, în care se ascundea şi, pe ascuns venind în Tir, lui Atanasie singur s-a arătat deosebit, căzând la sfintele lui picioare.

Deci, fericitul Atanasie bucurându-se de venirea lui, i-a poruncit ca să nu se arate înainte de judecată.

***

Iar urâciunea potrivnicilor prea înrăutătită nu se alina, ci ei nu se săturau de mincinoase clevetiri asupra lui Atanasie, adăugind mai multă răutate şi minciună; căci au momit ticăloşii eretici pe o femeie fără ruşine, ca să zică despre Atanasie cum că el, găzduind la dânsa, a silit-o şi a făcut fărădelege.

Deci, când judecătorii şi clevetitorii au stat de faţă, s-a adus înăuntru femeia aceea plângând şi jeluindu-se asupra lui Atanasie, pe care niciodată nu-l văzuse, nici nu ştia ce fel este la chip; iar ea zicea:" L-am primit pe el în casa mea, pentru Dumnezeu, ca pe un bărbat cinstit şi sfânt, dorind să dea casei mele binecuvântare şi iată că cele ruşinoase am primit de la dânsul; pentru că fiind miezul nopţii, a venit la mine pe când dormeam şi cu sila m-a batjocorit, nescoţându-mă nimeni din mâinile lui, căci toţi cei din casa mea dormeau cu somn greu".

Astfel, pe când ea fără ruşine bârfea şi clevetea, un prieten al lui Atanasie, anume Timotei, prezbiterul, stând cu dânsul dinafară de uşă şi auzind clevetirea aceea, s-a pornit cu duhul şi fără de veste intrând înăuntru, a stat înaintea clevetitoarei aceleia, ca şi cum era Atanasie, şi zicea către dânsa cu îndrăzneală: "Femeie, eu te-am silit întru această noapte, precum tu grăieşti? Eu?". Iar ea fără ruşine a strigat către judecători, zicând: "Acesta este nelegiuitul, acesta este vrăjmaşul curăţiei

mele, acesta, iar nu altul este cel ce a găzduit la mine; care pentru facerea de bine a mea, cu batjocura mi-a răsplătit".

Acestea auzindu-le judecătorii, au râs, iar potrivnicii s-au ruşinat foarte mult, pentru că s-a descoperit minciuna lor şi li s-a făcut ruşine şi ocară; deci toţi mirându-se de acea nedreaptă clevetire, n-au socotit lui Atanasie acel păcat.

***

Dar ce au făcut potrivnicii? Pe cea dintâi ruşine vrând s-o acopere, cu a doua clevetire au început a mustra pe sfântul bărbat pentru farmece, şi au adus la mijloc o mână moartă, lucru urât şi de spaimă la vedere şi cu acea mână fără ruşine arătau asupra sfântului, zicând: "Aceasta o! Atanasie te vădeşte pe tine, aceasta te prinde şi te ţine tare, ca să nu scapi de judecată; de aceasta nici cu cuvintele, nici cu meşteşugul, nici cu alt vicleşug nu vei putea să scapi.

Ştiu toţi pe Arsenie, căruia tu cu nedreptate şi cu nemilostivire i-ai tăiat mâna aceasta. Deci, spune acum la ce lucru aveai trebuinţă de aceasta? Şi pentru care pricină ai tăiat-o?".

Iar el cu glas blând, precum se cădea unui bărbat următor lui Hristos, Domnul său, Celui judecat oarecând de iudei, Care nu s-a împotrivit nici nu a strigat, ci ca o oaie spre înjunghiere S-a dus, pe de o parte tăcând, iar pe de alta cu blândeţe răspunzând, zicea: ***"Cine este dintre voi care ştie pe Arsenie bine? Sau cine este ca să spună cu adeverire că aceasta mână este a lui?"***

Deci, pe când mulţi se sculau de pe scaunele lor şi ziceau că ştiu bine pe Arsenie şi că aceasta este mâna lui, îndată Atanasie luând perdeaua, a poruncit lui Arsenie ca să stea în mijloc. Deci, Arsenie a stat în mijlocul judecăţii aceleia viu şi sănătos, având amândouă mâinile întregi.

Iar fericitul căutând spre clevetitori, le-a zis: ***"Nu este acesta cel cunoscut tuturor alexandrinilor, nu este acesta Arsenie? Nu este acesta căruia voi ziceţi că îi este mâna tăiată?".***

Şi a poruncit lui Arsenie ca mai întâi mâna dreaptă, apoi mâna stângă să-şi întindă şi Atanasie a strigat, ca şi cum chemând pe cei ce erau departe de adevăr: ***"Iată, o! bărbaţilor şi Arsenie, iată şi mâinile lui care nicidecum nu au cunoscut tăiere; arătaţi voi pe Arsenie al vostru de-l aveţi şi spuneţi a cui este acea mână tăiată, care pe voi singuri, că pe cei ce aţi făcut acea tăiere vă osândiţi".***

Atunci toţi s-au umplut de negrăită ruşine şi acoperindu-şi fetele, au ieşit de la judecată şi au rămas numai purtătorii de arme. Iar poporul cel plin de amăgire arienească, văzând pe episcopi şi pe judecători ieşind cu mâhnire, a înconjurat pe Atanasie, dosădindu-l cu cuvinte aspre; numindu-l vrăjitor şi fermecător mincinos şi multe alte cuvinte scoţând asupra lui şi ocărându-l şi mâinile ridicându-le ca să-l sfâşie şi să-l ucidă.

Şi cu adevărat o făceau şi aceea de nu i-ar fi îmblânzit Arhelau, omul cel împărătesc, şi de n-ar fi răpit pe Atanasie din mijlocul lor.

Arhelau, bun cu obiceiul, văzând nevinovăţia lui Atanasie, cum şi mulţimea învrăjbitorilor şi răutatea lor cea neîmblânzită, l-a sfătuit ca, tăinuindu-se, să fugă şi să se ascundă acolo, unde n-ar putea nimeni să-l afle. Deci, luând pe Atanasie, l-a scos afară din cetate, prin ieşiri ascunse, ferindu-se de poporul care se tulbură.

Drept aceea, sfântul a fugit, iar judecătorii cei nedrepţi în altă zi adunându-se iar fără Arhelau, omul cel împărătesc, au judecat pe dreptul Atanasie, ca pe un desfrânat, vrăjitor şi fermecător. Şi scriind pricinile osândirii acestuia, le-au împrăştiat pretutindeni, închizând cetăţile şi bisericile prin toate părţile; apoi au ridicat şi au mâniat asupra lui şi pe împăratul Constanţiu atât de mult, încât acesta făgăduia averi şi cinste acelora care i-ar spune lui unde se afla Atanasie, viu sau mort, şi să-i aducă capul.

Iar el izgonindu-se, nu ca din hotarele stăpânirii greceşti, ci ca din toată lumea, şi tăinuindu-se într-o groapă adâncă, care altădată a fost fântână şi acum se pustiise, fiind fără apă şi uscată, multă vreme a stat ascuns, neştiind nimeni despre dânsul, decât numai un iubitor de Dumnezeu care-l hrănea acolo. Apoi, începând unii a-l afla şi a doua zi vrând să-l prindă, căci era urmărit pretutindeni cu multă sârguinţă, el prin dumnezeiasca purtare de grijă, ieşind noaptea din groapă s-a dus aiurea; apoi temându-se ca să nu-l afle şi să-l prindă, s-a dus în locuri necunoscute.

Atunci împărăţea la Apus cel mai mic frate, Constans, după moartea celui mai mare frate Constantin, care a fost ucis de ostaşi în Acvileea, lângă râul Alsa. Apoi fericitul Atanasie, mergând în Europa, la Iuliu, papa al Romei şi de însuşi împăratul Constans apropiindu-se, toate cele despre sine le-a spus cu de amănuntul.

În acea vreme a fost în Antiohia sinodul episcopilor Răsăritului, care se adunaseră pentru sfinţirea bisericii pe care marele Constantin a început a o zidi şi a săvârşit-o Constanţiu, fiul lui, iar atunci se făcea sfinţirea; pentru care pricină s-au adunat

acolo toţi episcopii de la Răsărit, între care erau mulţi arieni; aceia cu ajutorul împăratului, adunând vicleanul lor sobor, iarăşi au judecat pe Sfântul Atanasie, care atunci era în Apus, şi au trimis la papa Iuliu, în Roma, scrisori cu clevetiri asupra lui Atanasie şi pornind pe papă ca să-l judece şi el; iar la Alexandria, în locul lui Atanasie, mai întâi au ales pe Eusebiu din Emesa, bărbat învăţat, dar acela n-a voit, ştiind ce fel de râvnă are poporul Alexandriei pentru păstorul său Atanasie.

Apoi au pus în scaunul acela pe Grigorie din Capadocia, arian rău credincios, care neajungând în Alexandria, l-a întâmpinat Atanasie; pentru ca papa Iuliu cercetând cu de amănuntul clevetirile cele puse asupra lui Atanasie şi cunoscând că sunt mincinoase, a lăsat pe Atanasie la scaunul lui, cu scrisorile sale, prin care ameninţa foarte tare pe cei care au îndrăznit a-l alunga. Deci a fost primit sfântul cu bucurie mare de credincioşii Alexandriei.

Potrivnicii înştiinţându-se despre aceea, fiindcă acum murise povăţuitorul lor, Eusebiu al Nicomidiei, s-au tulburat foarte şi îndată au îndemnat pe împărat să trimită oaste cu Grigorie din Capadocia, ca să-l pună în scaun. Deci împăratul a trimis cu acel eretic Grigorie, ales de eretici, pe un voievod anume Sirian, şi mulţime de soldaţi înarmaţi, poruncindu-i să omoare pe Atanasie, iar lui Grigorie să-i dea episcopia.

Pe când în sobornicească biserică din Alexandria se săvârşea slujba cea de toată noaptea, fiind praznic şi tot credinciosul popor cu păstorul său Atanasie priveghea în biserică, cântând, a venit Sirian voievodul, cu ostaşi înarmaţi ca la război; şi înconjurând biserica, a cruţat pe popor, vrând numai pe Atanasie a-l căuta spre ucidere, dar Dumnezeu acoperindu-l, s-a tăinuit de popor şi a ieşit din biserică; a scăpat ca peştele din mijlocul mrejei şi s-a întors iarăşi la Roma. Iar rău credinciosul Grigorie, luând scaunul Alexandriei ca un răpitor, s-a făcut tulburare cumplită în popor, care a ars o biserică ce se numea a lui Dionisie.

Sfântul Atanasie a petrecut în Roma trei ani, cinstindu-se foarte mult de împărat şi de către papa Iuliu. Şi acolo avea prieten pe Sfântul Pavel, arhiepiscopul Constantinopolului, care la fel era izgonit de pe scaun de către păgâni. Apoi, prin sfatul împăraţilor Constanţiu şi Constans, s-a făcut sobor de către episcoii Răsăritului şi ai Apusului în Sardica (Sofia, anul 343), despre mărturisirea credinţei, cum şi despre Atanasie şi Pavel; şi erau acolo episcopi din Apus mai mult de trei sute, iar din Răsărit mai mulţi de şapte zeci, între care se afla şi cel mai înainte pomenit, adică Ishiran, care în acea vreme era episcop al Mariotului.

Drept aceea, episcopii care se adunaseră din Asia, nici nu voiau să se vadă cu cei din Apus, până nu vor goni din soborul lor pe Atanasie şi pe Pavel iar cei din Apus nici nu voiau să audă de cuvintele lor. Deci, s-au dus îndată cei din Răsărit în ţara lor; dar ajungând la Filipopol, cetatea Traciei, acolo adunând soborul lor, sau mai bine zis vicleană adunare, au dat anatemii pe faţă cuvântul "de o fiinţă". O, răbdarea Ta, Hristoase, Împărate! Adică au blestemat mărturisirea celor ce zic că Fiul este de o fiinţă cu Tatăl. Apoi acea păgânătate a lor au trimis-o pretutindeni, celor care erau sub ascultarea lor.

Despre acestea înştiinţându-se sfinţii părinţi, care erau în Sardica, mai întâi au dat anatemei acel sobor ereticesc şi de Dumnezeu hulitor, cum şi rău slăvitoarea lor mărturisire; apoi pe clevetitorii lui Atanasie i-au scos din treptele lor, iar hotărârea sfintei credinţe făcută în Niceea întărind-o mai bine, au propovăduit pe Dumnezeu Fiul, că este de o fiinţă cu Dumnezeu Tatăl, în putere şi în dumnezeire.

După toate acestea, Constans, împăratul Apusului, prin scrisorile sale, a rugat pe fratele său Constanţiu, împăratul Răsăritului, ca să poruncească lui Atanasie şi Pavel să se întoarcă la scaunele lor. Iar Constanţiu neprimind întoarcerea lor, împăratul Constans i-a scris înapoi cu cuvinte mai aspre, zicând: "De nu mă vei asculta de voie, atunci chiar şi nevrând tu, voi pune pe fiecare dintr-înşii în scaunul lor, pentru că cu putere şi cu arme voi veni asupra ta".

Atunci împăratul Constanţiu, temându-se de îngrozirea fratelui său, a primit pe Sfântul Pavel, care venise mai înainte, şi la scaunul său cu cinste l-a trimis; iar pe Sfântul Atanasie cu scrisorile sale, l-a chemat la sine de la Roma, şi vorbind cu dânsul, l-a văzut că este bărbat foarte înţelept şi de Dumnezeu insuflat şi s-a mirat de înţelepciunea lui cea mare; apoi a făcut multă cinste, întorcându-l la scaunul lui cu slavă, şi chiar el însuşi l-a petrecut şi a scris către poporul Alexandriei şi către toţi episcopii şi boierii care erau în Egipt, către Nestorie, Augustalie şi către stăpânitorii care erau în Tebaida şi în Libia, ca să primească pe Atanasie cu multă cinste şi cucernicie.

Fericitul întărindu-se cu acele scrisori împărăteşti, s-a dus prin Siria, prin Palestina şi apoi în Sfânta Cetate a Ierusalimului, unde a fost primit cu dragoste de Preasfinţitul Maxim mărturisitorul, episcopul Ierusalimului; şi şi-au spus unul altuia primejdiile şi ispitele care le-au pătimit pentru Hristos; apoi prea sfinţitul patriarh, chemând pe episcopii Răsăritului, aceia care de frica arienilor s-au învoit la alungarea lui Atanasie, i-a făcut prieteni cu Atanasie şi care i-au dat lui vrednica cinste; iar el cu bucurie le-a iertat toate greşelile.

A venit apoi în Alexandria, la scaunul său, cu multă cinstire, întâmpinându-l tot poporul cu negrăită bucurie; şi adunându-se toţi episcopii şi boierii, la primirea lui, l-au dus înăuntru cu cinste. Aceasta a fost a treia izgonire a Sfântului Atanasie, după celelalte două şi astfel a fost întoarcerea lui la scaun.

După nenumărate osteneli şi dureri, răsuflând puţin, apoi socotind că cealaltă viaţă a sa o va petrece în odihnă, s-au ridicat asupra lui iarăşi învăluirile primejdiilor cumplite; căci, când păgânul Magnenţiu, voievodul oştilor Romei, s-au sfătuit cu cei de un gând ai săi şi au ucis pe dreptcredinciosul împărat Constans, stăpânul său (anul 350), atunci arienii au ridicat iarăşi cornul lor şi au pornit război cumplit asupra Bisericii lui Hristos. Deci, iarăşi au început asupra lui Atanasie a porni bântuielile, prigonirile şi răutatea cea veche; iarăşi au ieşit împărăteştile porunci şi îngrozirile lui Atanasie, înfricoşările pe uscat şi pe mare. Pentru că cel mai sus pomenit Grigorie din Capadocia, care mai înainte se alesese de arieni la scaun în locul lui Atanasie, venind în Alexandria, a cutremurat Egiptul, a mişcat Palestina şi a umplut tot Răsăritul de tulburări; apoi au fost alungaţi luminătorii lumii de la scaunele lor: Sfântul Maxim din Ierusalim şi Sfântul Pavel din Constantinopol.

În Alexandria, cele ce s-au făcut, singur Sfântul Atanasie le spune astfel: ***"Au venit unii din Alexandria, căutând să ne ucidă şi cele de acum au fost mai amare decât cele dintâi; pentru că oastea a înconjurat biserica deodată şi, în loc de rugăciuni, erau strigări, răcnete şi tulburări"; acestea au fost în sfintele 40 de zile.***

Apoi, intrând Grigorie din Capadocia, pe care-l trimiseseră macedonienii şi arienii şi-a împlinit răutatea cu care se deprinsese de la cei ce l-au trimis; pentru că după săptămâna Sfintelor Paşti, fecioarele erau aruncate în închisori, episcopii erau legaţi şi purtaţi de ostaşi, casele sărmanilor şi ale văduvelor se jefuiau şi se făcea în cetate război desăvârşit: creştinii ieşeau noaptea din cetate, bisericile se pecetluiau şi clericii se primejduiau pentru fraţii lor; toate acestea erau cu adevărat cumplite, dar după aceea, s-au făcut altele şi mai cumplite.

Pentru că, după sfintele 50 de zile, poporul postind, a ieşit la mormântul Sfântului Mucenic Petru, ca să se roage, căci toţi fugeau de Grigorie şi de împărtăşirea lui. Deci, înştiinţându-se prea vicleanul acela despre aceasta, a îndemnat asupra lor pe generalul Sebastian, care era maniheu cu credinţa; iar el cu mulţime de ostaşi, purtând săbii, arce şi săgeţi, s-a repezit în biserică, năvălind asupra poporului; dar a găsit puţini rugându-se, căci cei mai mulţi se duseseră, fiindcă se întârziase vremea.

Iar celor ce erau în biserică, acelora le-a făcut mai cumplită muncire: ca aprinzând un foc mare şi punând pe fecioare lângă foc, le silea să mărturisească că sunt de credinţa lui Arie şi după ce n-a putut să le silească pe acestea, căci le-a văzut cu totul nebăgătoare de seamă de foc şi de îngroziri - şi fiind nebiruite în dreapta lor credinţa, le-a dezbrăcat; apoi a poruncit să le bată fără cruţare, iar feţele lor le-au zdrobit cu rănile, încât după multă vreme, abia au putut fi cunoscute de ai lor. Iar pe nişte bărbaţi, 40 la număr, i-a chinuit cu o chinuire nouă, pentru că, tăind toiege de finic, cu ghimpi ascuţiţi, le-a jupuit spatele; aşa încât trupurile unora le tăiau cu ghimpii cei înfipţi, iar alţii nesuferind durerile, au murit de răni. Apoi pe toate fecioarele, mai ales pe cele ce le-au chinuit, le-au trimis la surghiun în marele Oasim, iar trupurile cele moarte ale ucişilor creştini drept-credincioşi n-au lăsat să le ia ai lor, ci ostaşii le-au ascuns într-un loc, socotind în acest chip să se ascundă sălbăticia lor atât de mare. Aşa au făcut cei înşelaţi cu mintea şi nebuni; iar cei drept-credincioşi bucurându-se de pătimitorii lor şi de mărturisirea lor cea tare, dar tânguindu-se de trupurile lor cele neştiute, s-a vădit mai mult păgânătatea şi sălbăticia chinuitorilor.

După aceasta au trimis în surghiun pe episcopii din Egipt şi din Libia: pe Amonie, Mon, Gaie, Filon, Ermi, Paulin, Psinosir, Nilamon, Agaton, Agamfon, Marcu şi alt Amonie şi Marcu, Dracontie, Adelfie, Agatinodor; iar pe preoţii Ierax, Dioscor şi alţii, atât de mult îi chinuiau cu amar, încât unii au murit pe drumuri, alţii în surghiun. Deci, au osândit la veşnic surghiun mai mult de 30 de episcopi; - căci sârguinţa lor era ca a lui Ahab, de ar fi putut din tot pământul să scoată şi să piardă adevărul. Scriind acestea însuşi marele Atanasie singur, a înştiinţat despre fugirea sa; iar celelalte le va spune povestirea care va urma.

Constanţiu împăratul, după moartea fratelui său, împăratul Constans, biruind pe Magnenţiu, stăpânea Răsăritul şi Apusul; şi precum în Răsărit aşa şi în Apus răspândea erezia arienească, silind pe episcopii apuseni, în toate chipurile, pe unii cu frică, iar pe alţii cu îmbunări, cu daruri şi cu alte înşelăciuni, spre a se învoi cu erezia lui Arie şi să fie părtaşi la credinţa lor cea rea. Apoi a poruncit ca să se adune sobor în Mediolan, cetatea Italiei, pentru alungarea lui Atanasie, pentru că aşa credeau, că se va întări erezia, când Atanasie va fi cu totul lepădat şi pierdut dintre cei vii.

Drept aceea, mulţi au ajuns la un gând cu împăratul, unii de frică, alţii de cinstea împărătească fiind atraşi; iar cei ce erau tari în dreapta credinţă, s-au ferit de soborul acelora; unul ca acela era Eusebiu, episcopul Vercellaei, Dionisie al Mediolanului, Rodan al Tolosaei, Paulin al Treverului şi Lucifer al Calavritei; aceştia n-au iscălit alungarea lui Atanasie, socotind că aceasta este lepădarea

dreptei credinţe. Pentru aceasta ei au fost trimişi la Arimini, în surghiun; iar toţi ceilalţi episcopi s-au adunat în Mediolan (355) şi au judecat pe Atanasie ca să fie alungat.

Nu este cu necuviinţă ca să povestim aici despre neiscălirea lui Eusebiu şi Dionisie, la soborul cel nedrept. Adunându-se în Mediolan vreo 30 de episcopi şi neaşteptând să vie alţi drept- credincioşi, au alcătuit singuri soborul, iscălindu-şi numele lor, iar Dionisie al Mediolanului, care nu era de mult ridicat la rânduiala episcopiei, şi tânăr fiind de ani, a fost silit ca să iscălească la acel sobor pentru că s-a ruşinat de episcopii cei vechi şi cinstiţi, de aceea a iscălit împreună cu dânşii. După aceasta, dreptcredinciosul Eusebiu al Vercelaei, bătrân de ani, a venit în Mediolan - după ce se săvârşise acel sinod numai cu iscăliturile acelora - şi-l întrebă pe Dionisie: "Ce se face în acest sinod?" Iar Dionisie spunând că acum s-a săvârşit nedreapta judecată asupra lui Atanasie, a mărturisit cu multă jale şi căinţă greşeala sa, ca fiind înşelat, a iscălit alungarea lui Atanasie; deci, l-a mustrat pentru aceasta fericitul Eusebiu, ca un părinte pe fiu, căci Dionisie îl avea pe Eusebiu ca părinte duhovnicesc, întâi pentru bătrâneţile lui şi al doilea pentru că era de mai mulţi ani episcop al Vercelaei şi era mai presus decât al Mediolanului.

Însă văzând Eusebiu pocăinţa lui Dionisie, nu-l lăsă să se mâhnească şi zicea: "Eu ştiu ce să fac pentru ca să se şteargă numele tău din mijlocul lor". Atunci, înştiinţându-se episcopii arieni de venirea lui Eusebiu, l-au chemat în adunarea lor şi i-au arătat judecata cea alcătuită despre lepădarea lui Atanasie cu iscăliturile lor; deci, ei voiau, ca şi el să-şi pună numele acolo, iar Eusebiu făcându-se ca şi cum s-ar învoi şi ar iscăli la soborul lor, a luat hârtia şi citea numele episcopilor care se iscăliseră, şi ajungând la numele lui Dionisie, a strigat ca şi cum se mâhnise, zicând: "Unde voi pune eu numele meu, sub Dionisie? Nicidecum Dionisie mai sus decât mine să fie! Voi ziceţi că Fiul lui Dumnezeu nu poate să fie asemenea cu Dumnezeu Tatăl, atunci de ce aţi cinstit pe fiul meu mai mult decât pe mine?"

Deci, nu voia să se iscălească până ce numele lui Dionisie nu se va şterge din locul cel mai de sus. Deci episcopii arieni dorind foarte mult să aibă iscălitura lui Eusebiu şi vrând ca să-l mângâie, au poruncit ca să fie şters numele lui Dionisie. Şi chiar Dionisie şi-a şters numele de pe hârtie, cu mâna sa, ca şi cum locul cel mai de sus l-ar da bătrânului Eusebiu al Vercelaei, iar el să se iscălească sub dânsul.

Fiind şters numele lui Dionisie, încât nici urmă de literă nu se mai vedea, fericitul Eusebiu s-a lepădat de învoirea cea prefăcută a soborului lor şi a mărturisit adevărul, râzând de arieni şi zicând: "Nici eu nu mă voi întina cu fărădelegile voastre, nici pe fiul meu Dionisie nu-l voi lăsa să fie părtaş la răutatea voastră, că

nu este cu dreptate a iscăli judecată nedreaptă, spre alungarea nevinovatului arhiereu, oprind aceasta legea lui Dumnezeu şi bisericeasca pravilă. Deci, să vă fie tuturor în ştire că Eusebiu şi Dionisie nu vor mai iscăli judecata voastră cea plină de răutate şi de fărădelege. Şi mulţumim lui Dumnezeu, care a izbăvit pe Dionisie din cursa voastră, şi care ne-a dat o pricepere ca aceasta, ca numele lui care era scris rău, în mijlocul numelor voastre, să fie şters".

Văzând arienii cum au râs de ei Eusebiu şi Dionisie, şi ca să le facă rău, au pus mâna pe ei şi, ocărându-i, i-au trimis în surghiun pe amândoi; şi atâta rău i-au făcut în surghiun fericitului Eusebiu, încât a murit mucenicește.

Auzind Sfântul Atanasie de toate acestea şi cum că ostaşii eparhului cu porunca împărătească vin ca să-l prindă, el, înştiinţându-se printr-o arătare dumnezeiască, a ieşit din episcopie în miezul nopţii şi s-a ascuns la o oarecare fecioară îmbunătăţită, care era sfinţită lui Dumnezeu şi adevărată roabă a lui Hristos. Deci, s-a tăinuit până la sfârşitul împăratului Constanţiu şi nu ştia nimeni de dânsul decât numai Dumnezeu şi acea sfântă fecioară, iar cărţile ce-i trebuiau lui împrumutându-le de la alţii i le aducea ea, despre care unii spun că ar fi fost Sfânta Sinclitichia. Acolo petrecând sfântul, a scris multe scrisori contra ereticilor.

Iar poporul Alexandriei căuta pe Sfântul Atanasie, păstorul lor, bătând pretutindeni locurile, pentru că se mâhneau de dânsul şi cu atâta nevoinţă îl căutau, încât fiecare şi-ar fi pus sufletul pentru a-l afla.

Sfânta Biserică era cuprinsă de multă tânguire, pentru că eresul lui Arie se întărise nu numai la Răsărit, ci şi la Apus. Deci, cu împărătească poruncă în Italia şi în tot Apusul episcopii erau izgoniţi de pe scaunele lor, adică aceia care nu au voit să iscălească cum că Fiul nu este de o fiinţă cu Tatăl.

În acea vreme a fost izgonit şi cel între sfinţi Liberiu, care luase scaunul Romei, după fericitul Iuliu, moştenitorul Sfântului Silvestru, pentru dreapta credinţă; iar în locul lui s-a ridicat dintre eretici unul oarecare Felix.

Astfel, o vreme îndelungată strâmtorându-se şi chinuindu-se pretutindeni Sfânta Biserică de către eretici, a sosit sfârşitul împăratului Constanţiu, care fiind între Capadocia şi Cilicia, în locul ce se numea izvoarele Mopsiei, acolo s-a lipsit de viaţă şi de împărăţie.

La fel a ajuns judecata lui Dumnezeu şi pe Grigore, acel mincinos episcop al Alexandriei, pus de eretici, şi a pierit ticălosul cu mare vâlvă, fiind ucis de poporul elinesc, făcându-se tulburare pentru un loc oarecare elinesc, care era în Alexandria, şi pe care el a vrut să-l ia.

Venind la împărăţie Iulian, după Constanţiu, şi toate rânduielile şi legile lui Constanţiu sîrguindu-se să le răstoarne şi scăpând de izgonire pe toţi, s-a înştiinţat despre aceasta Atanasie, care se temea ca nu şi pe Iulian să-l înşele arienii cu păgânătatea lor; pentru că încă nu se arătase depărtarea lui Iulian şi cea desăvârşită lepădare a lui Hristos.

Deci, fiind noapte, a ieşit Sfântul Atanasie din casa fecioarei, în care se ascunsese, şi s-a dus în mijlocul Bisericii Alexandriei. Atunci mare bucurie s-a pricinuit celor dreptcredincioşi, căci s-au adunat de pretutindeni ca să-l vadă, clericii şi cetăţenii, iar tot poporul privea la dânsul cu mulţumire şi cu dragoste îl cuprindea. Apoi, prin venirea lui, umplându-se de îndrăzneală, îndată pe toţi arienii i-au izgonit din Alexandria; iar cetatea s-a încredinţat lui Atanasie, păstorul şi învăţătorul lor.

După aceasta, Iulian cel fără de lege, care mai înainte în taină s-a lepădat de Hristos, acum s-a arătat pe faţă, pentru că întărindu-se la împărăţie, s-a lepădat de Hristos şi înaintea tuturor a hulit sfântul Lui nume, apoi s-a închinat idolilor, şi deschizând pretutindeni templele, a poruncit să se aducă jertfe necurate zeilor; atunci erau pretutindeni temple şi fum, ardere de animale şi sânge.

Pentru care lucru fiind mustrat de stâlpii cei mari şi învăţătorii bisericeşti, a ridicat asupra Bisericii cumplită prigonire, iar la început asupra Sfântului Atanasie, pentru că Iulian sfătuindu-se cu cei de un gând cu sine şi întrebând pe înţelepţii vrăjitori, fermecătorii şi descântătorii lui, cum le-ar fi cu putinţă ca să piardă lumea creştinătatea, s-a hotărât de toţi ca Atanasie să fie ridicat şi pierdut de pe pământ. Pentru că ei ziceau: "De se va dărâma temelia, apoi cu înlesnire şi cealaltă parte a credinţei creştineşti se va risipi".

***

De aceea, s-a făcut iarăşi judecată nedreaptă asupra lui Atanasie, iarăşi s-a trimis oaste în Alexandria, iarăşi s-a tulburat cetatea şi era înconjurată Biserica de mâna celor înarmaţi, iar pe Atanasie îl căutau spre ucidere. ***Atunci sfântul iarăşi acoperindu-se de Dumnezeu şi trecând prin mijlocul lor, a scăpat din mâinile celor ce-l căutau; apoi noaptea s-a dus la râul Nil şi urcându-se într-o corabie ce***

mergea în Tebaida, l-au ajuns tovarăşii lui şi cu lacrimi îi ziceau: "Unde te duci iarăşi de la noi, părinte? Cui ne laşi pe noi, ca pe nişte oi ce n-au păstor?".

Iar sfântul a răspuns către dânşii: ***"Nu plângeţi, fiilor, căci această tulburare pe care o vedem degrabă va înceta".*** Acestea zicându-le, s-a dus în calea sa.

Atunci venea degrabă în urma lui un voievod, căruia i se poruncise de tiranul ca unde va ajunge pe Atanasie, acolo să-l ucidă. Unul din cei ce erau cu Atanasie văzând de departe pe voievodul acela în urma lor, plutind cu corabia, şi cunoscându-l bine, îndemna pe vâslaşii săi să vâslească repede, ca să scape de cei ce-i prigoneau.
Iar Sfântul Atanasie aşteptând puţin şi cunoscând ceea ce era să fie, a poruncit vâslaşilor să întoarcă corabia iarăşi spre Alexandria. Dar ei îndoindu-se, le-a poruncit din nou să îndraznească; deci, întorcând cârma şi corabia drept spre Alexandria, plutea în preajma prigonitorilor. Şi când voievodul era aproape, barbarii având ochii întunecaţi ca o ceaţă, nu vedeau şi pluteau alături. Iar Atanasie întreba: ***"Pe cine căutaţi?"***

Ei răspunseră: "Pe Atanasie căutăm; nu l-aţi văzut pe el undeva?".

Iar el le-a zis: ***"Puţin mai înainte de voi a apucat plutind cu o corabie, şi părea că fuge de un prigonitor al lui; goniţi şi-l veţi ajunge".***

Şi aşa sfântul a scăpat din mâinile ucigaşilor şi intrând în Alexandria, pe toţi credincioşii i-a umplut de bucurie, însă s-a ascuns până la moartea lui Iulian.

Pierind degrabă acel împărat urât de Dumnezeu, a venit după dânsul Iovian (363-364), creştin dreptcredincios; şi atunci Sfântul Atanasie fără temere a şezut pe scaunul său, cârmuind Biserica.

Dar şi Iovian la împărăţie n-a zăbovit, pentru că numai şapte luni împărăţind, a murit în Galatia şi s-a suit pe tron Valens (364-378), care era vătămat cu păgânătatea, deci au început iarăşi primejdiile asupra Bisericii. Pentru că acel rău credincios împărat, luând stăpânirea, nu se îngrijea pentru pacea cea de obşte, nici de rânduiala oştilor, nici de biruirea vrăjmaşilor, ci îndată a început a se sârgui cum ar înmulţi şi ar întări eresul arian; deci, gonea pe arhiereii cei credincioşi de pe scaunele lor, cei care nu se învoiau cu păgânătatea lui.

Atunci a izgonit mai întâi pe Sfântul Meletie, arhiepiscopul Antiohiei, apoi şi pe acest mare între pătimitori, adică pe Atanasie, căuta să-l prindă.

Deci, când acel război, care prigonea şi surpa Biserica lui Hristos pretutindeni, a venit în Alexandria şi cu porunca eparhului voiau să prindă pe Sfântul Atanasie, ***fericitul acesta a ieşit în taină din cetate şi ascunzându-se într-un mormânt, 4 luni a şezut acolo, neştiind nimeni despre dânsul; atunci toată Alexandria mîhnindu-se şi tânguindu-se după Sfântul Atanasie, s-a umplut de multă tulburare de aceasta; căci cu atât de multe şi atât de mari necazuri creştinii erau necăjiţi de împăraţii lor, încât ei voiau să ridice armele ca să pornească război.***

Înştiinţându-se de aceasta împăratul şi temându-se de a lor îndrăzneală şi de războiul cel dintre dânşii, a poruncit, chiar şi nevrând, ca Atanasie să-şi aibă fără frică scaunul său. ***Astfel bătrânul Atanasie, bătrânul ostaş al lui Hristos, după ostenelile cele lungi şi după nevoinţele cele multe pentru dreapta credinţă şi după atâtea izgoniri, acum vieţuind puţină vreme în linişte şi pace pe scaunul său, s-a odihnit întru Domnul şi s-a dus către părinţii săi, către patriarhi, către prooroci, către apostoli, către mucenici şi către mărturisitori; căci s-a nevoit ca ei pe pământ.***

El a fost episcop 46 de ani şi a lăsat după sine moştenitor al scaunului pe fericitul Petru, prietenul său şi părtaşul tuturor primejdiilor sale. Iar el s-a dus ca să ia luminatele cununi şi negrăitele răsplătiri ale bunătăţilor de la Hristos, Domnul său, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine slavă şi stăpânire şi cinste şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Notă. În această viaţă a Sfântului Atanasie se pomeneşte de Ision, care a continuat eresul lui Meletie. De aceea, trebuie să se ştie cine era acel Meletie. Ca nu cineva să-l socotească că este Meletie, patriarhul Antiohiei (360-381), care a fost dreptcredincios şi sfânt. Căci Sfântul Meletie, patriarhul Antiohiei, cu mulţi ani mai pe urmă a fost după acel eretic Meletie, care a fost episcop la Licopolis, în Egipt, şi în vremea prigonirii a jertfit idolilor. Pentru aceasta a fost scos mai pe urmă de Sfântul Petru, arhiepiscopul Alexandriei din rânduiala sa, pentru că el, alcătuind dogme potrivnice credinţei celei drepte, pe mulţi i-a atras după sine. Ucenicii lui, în loc de creştini, se numeau "meletieni", căci ereticul Meletie cu ucenicii săi ajuta arienilor. Pentru acel Meletie scrie Socrate Scolasticul, în cartea I, cap. III.

În această zi, împreună cu Sfântul Atanasie se cinsteşte şi pomenirea celui între sfinţi, părintele nostru Chiril, arhiepiscopul Alexandriei, a cărui viaţă se va povesti la 9 iunie.

Sinaxar - Pomenirea celor între Sfinţi părinţii noştri Atanasie şi Chiril, patriarhi ai Alexandriei

În această lună (ianuarie), în ziua a optsprezecea, pomenirea celor între Sfinţi părinţii noştri Atanasie şi Chiril, patriarhi ai Alexandriei.

Sfântul Atanasie cel mare, arhiepiscopul Alexandriei

Sfântul Atanasie a trăit în zilele marelui împărat Constantin şi ale urmaşilor săi. A luat parte la Sinodul întâi ecumenic de la Niceea, unde, diacon fiind, a ruşinat pe Arie prin înţelepciunea şi dovezile aduse din Sfânta Scriptură.

După moartea lui Alexandru a ajuns arhiepiscop al Alexandriei, dar a fost alungat de împăratul Constantin prin multe locuri şi multe a pătimit, fiind continuu prigonit timp de patruzeci şi doi de ani.

Mântuitorul Hristos, a Cărui Dumnezeire a apărat-o cu îndârjire, l-a aşezat la bătrâneţe iarăşi în scaunul arhiepiscopiei sale, de unde s-a mutat către Domnul.

Sfântul Chiril, patriarh de Alexandria

Iar Sfântul Chiril a trăit în zilele împăratului Teodosie cel mic, fiind nepot şi urmaş în scaun al lui Teofil, arhiepiscopul Alexandriei.

Sfântul Chiril a fost apărător la Sinodul al treilea Ecumenic din Efes, unde a înfruntat pe rău credinciosul Nestorie, care a bârfit multe hule împotriva Sfintei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu.

Deci, strălucind cu multe bunătăţi sufleteşti, Sfântul Chiril a răposat întru Domnul

În ce priveşte făptura lor,

- ✓ *Sfântul Atanasie era un om de statură potrivită, puţin cam spătos şi cam gârbovit, cu faţa veselă, cu culoarea feţei plăcută, pleşuv, cu nasul puţin încovoiat, barba nu lungă, dar lată, acoperindu-i obrajii, cu gura mică, nu prea cărunt, nici de tot alb, ci numai puţin gălbui.*
- ✓ *Iar Sfântul Chiril avea faţa netedă, sprâncenele groase, mari şi încercuite îi împodobeau fruntea; nasul încovoiat cu nările pleoştite; obrazul lat, buzele groase, gura largă, cam pleşuv la tâmple, barba deasă, lungă şi cuvioasă, cu părul des şi gălbui amestecat cu căruntețe.*

Sinaxar - Pomenirea aducerii moaştelor celui dintre Sfinţi părintele nostru Atanasie cel mare, patriarhul Alexandriei (2 mai)

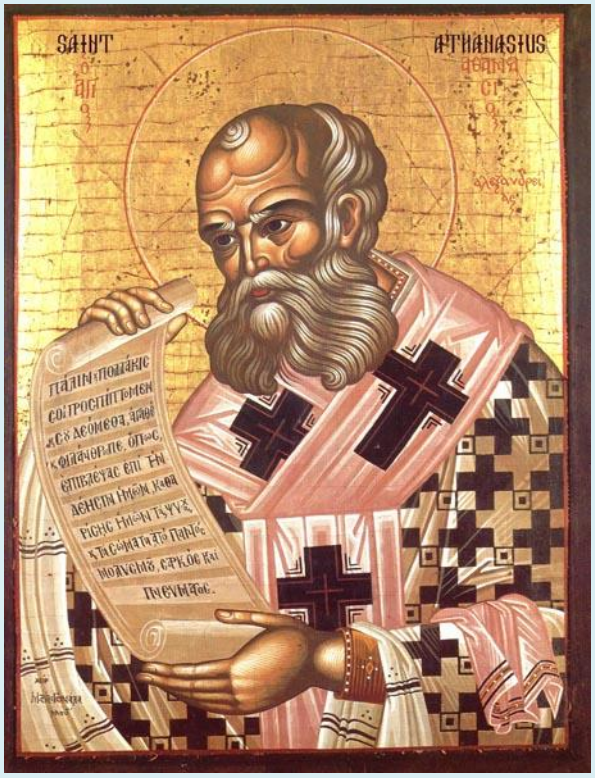

În această lună (mai), în ziua a doua, pomenirea aducerii moaştelor celui dintre sfinţi părintele nostru Atanasie cel mare, patriarhul Alexandriei.

Acest sfânt a petrecut pe pământ viaţă îngerească, iar nevoinţele cu care s-a nevoit pentru dreapta credinţă, şi împotrivirile ce a avut din partea învăţătorilor eretici, şi desele izgoniri şi mincinoasele năpaste ce a suferit sunt scrise pe larg şi la alte istorii, şi le înfăţişează şi de Dumnezeu grăitorul Grigorie. Drept aceea nu putem să povestim cele ce se spun în multe feluri de mulţi. Iar obişnuita rânduială a slujbei lui se face în 18 ianuarie.

Arhid. Ştefan Sfarghie - Sinaxar - Sfinţii ierarhi Atanasie şi Chiril, arhiepiscopii Alexandriei

Sfântul Atanasie a trăit pe vremea împăratului Constantin (306-337) şi sub ceilalţi împăraţi, până în vremea lui Valens (364-378). Era din cetatea Alexandriei şi după neam era mai mult egiptean decât grec. Copil fiind, a cunoscut vremea prigoanelor, în timpul cărora voia să mărturisească dreapta credinţă înaintea păgânilor. A crescut învăţând carte în lumea Bisericii şi a poporului de care era iubit.

Era diacon când l-a însoţit pe episcopul său, Sfântul Alexandru al Alexandriei, la Sinodul I Ecumenic de la Niceea, din anul 325, unde l-a combătut pe ereticul Arie.

Ajuns patriarh al Alexandriei, toată viaţa Sfântul Atanasie a luptat contra arianismului, a îndurat izgoniri de pe scaunul său, mărturisind până la capăt dreapta credinţă, ca un adevărat stâlp al Ortodoxiei.

La 77 de ani, întors la scaunul său după a 5-a izgonire, Sfântul Atanasie a adormit cu pace în Domnul, în anul 373.

***

Sfântul Chiril al Alexandriei a trăit pe vremea împăratului Teodosie cel mic (408-450). A strălucit între anii 420-433, fiind reazem şi ajutător la Sinodul al III-lea Ecumenic de la Efes (431), unde l-a combătut pe ereticul Nestorie, care interpretând greşit taina Întrupării lui Dumnezeu, o defăima pe Maica Domnului.

Strălucind, deci, cu râvna pentru dreapta cinstire a Maicii Domnului în Biserică, atât la Sinod, cât şi prin cărţile sale, Sfântul Chiril şi-a dat sufletul în mâinile Domnului în anul 444, Biserica numărându-l între marii sfinţi ierarhi şi dascăli a toată creştinătatea.

Arhid. Ştefan Sfarghie - Sinaxar - Sfinţii ierarhi Atanasie şi Chiril, arhiepiscopii Alexandriei

18 ian, 2020

Sfântul Atanasie a trăit pe vremea împăratului Constantin (306-337) şi sub ceilalţi împăraţi, până în vremea lui Valens (364-378). Era diacon când l-a însoţit pe episcopul său, Sfântul Alexandru al Alexandriei, la Sinodul I Ecumenic de la Niceea, din anul 325, unde l-a combătut pe ereticul Arie.

Ajuns patriarh al Alexandriei, toată viaţa, Sfântul Atanasie a luptat contra arianismului, a îndurat izgoniri de pe scaunul său, mărturisind până la capăt dreapta credinţă, ca un adevărat stâlp al Ortodoxiei.

La 77 de ani, întors la scaunul său după a 5-a izgonire, Sfântul Atanasie a adormit cu pace în Domnul, în anul 373.

***

Sfântul Chiril al Alexandriei a trăit pe vremea împăratului Teodosie cel mic (408-450).

A strălucit între anii 420 şi 433, fiind reazem şi ajutător la Sinodul al III-lea Ecumenic de la Efes (431), unde l-a combătut pe ereticul Nestorie care a interpretat greşit taina Întrupării lui Dumnezeu, defăimând-o pe Maica Domnului.

Strălucind, deci, cu râvna pentru dreapta cinstire a Maicii Domnului în Biserică atât la Sinod, cât şi prin cărţile sale, Sfântul Chiril şi-a dat sufletul în mâinile Domnului în anul 444.

Iulian Dumitraşcu - Calendar ortodox - Sfinții ierarhi Atanasie și Chiril, arhiepiscopii Alexandriei

1. Sfântul Atanasie cel mare - S-a născut în anul 295, în Alexandria Egiptului, din părinți creștini. La 8 iunie 328, Sfântul Atanasie cel mare a ocupat scaunul Patriarhiei din Alexandria, deși nu avea decât treizeci de ani. Cu trei ani mai înainte se ținuse la Niceea cel dintâi Sinod Ecumenic care osândise erezia lui Arie.

Tânărul Atanasie își dovedise acolo cunoștințele teologice, credința și dragostea lui pentru Mântuitorul Iisus Hristos. După osândirea lui Arie, unii din episcopii ce acceptaseră erezia lui, nu renunțaseră la această erezie. Lupta între creștinii drept credincioși și eretici a continuat cu înverșunare. Sfântul Atanasie și-a apărat dreapta credință cu tot focul inimii sale, deși a fost învinuit de multe nedreptăți.

Sfântul Grigore de Nazianz spune despre Sfântul Atanasie că: „Era așa de smerit, încât nimeni nu putea să ducă mai departe virtutea aceasta ca el. Blând și plăcut primea pe toți. Era indulgent fără slăbiciune și tare fără asprime”.

D`Alban Butler et D. Godescard spune de asemenea: „Sfântul Atanasie, episcopul Alexandriei, era un om foarte distins la învățătură și sfințenie. El a suferit o persecuție atât universală, încât părea că tot pământul hotărâse pierderea sa”.

La 2 mai 373, Sfântul Atanasie a trecut într-o viață mai bună. Timp de 46 de ani biruise toate răutățile ereticilor.

Cu cinci zile înainte de a trece la cele veșnice, a hotărât ca urmașul său să fie preotul Petru, care a și fost ales patriarh sub numele de Petru al II-lea al Alexandriei (373-381).

Tropar, glasul 3: Stâlp al Ortodoxiei ai fost, prin dumnezeieşti învăţături, întărind Biserica, ierarhe Atanasie; căci pe Fiul de o fiinţă cu Tatăl mărturisindu-L, ai ruşinat pe Arie. Părinte cuvioase, roagă pe Hristos Dumnezeu, să ne dăruiască nouă mare milă.

***

2. Sfântul Chiril, patriarhul Alexandriei - Pomenirea Sfântului Chiril se face la 9 iunie, ziua când s-a mutat la Domnul. Este însă amintit şi la 18 ianuarie pentru că acum se face prăznuirea plecării sale din Alexandria la Efes, la Sinodul al III-lea Ecumenic (în 431).

Tropar, glasul 8: Îndreptătorule al Ortodoxiei, învăţătorule al dreptei cinstiri de Dumnezeu şi al curăţiei şi luminătorule al lumii, podoaba călugărilor cea de Dumnezeu insuflată Sfinte ierarhe Chiril, înţelepte, cu învăţăturile tale pe toţi i-ai luminat. Alăută duhovnicească, roagă-te lui Hristos Dumnezeu ca să mântuiască sufletele noastre.

Calendar Ortodox - Aducerea moaștelor Sfântului ierarh Atanasie cel mare; Sfântul ierarh Atanasie al III-lea (Patelarie), patriarhul Constantinopolului; Sfânta Matrona de la Moscova

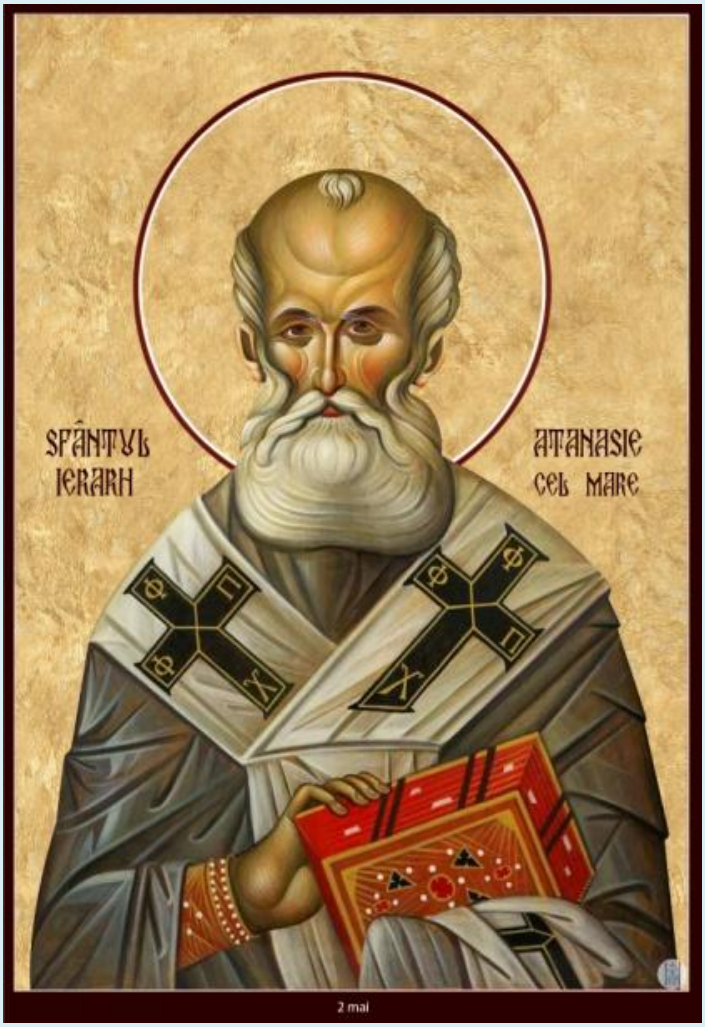

Aducerea moaştelor Sfântului ierarh Atanasie cel mare

Sfântul Atanasie cel mare s-a născut în Alexandria în anul 295 şi a trecut la cele veşnice pe 2 mai 373. Sfântul Atanasie a fost înmormântat în biserica de la Bucole de la periferia Alexandriei, zidită peste mormântul Sfântului evanghelist Marcu, primul episcop al oraşului şi întemeietorul bisericii din Egipt.

Locul înmormântării Sfântului Atanasie a fost ţinut secret de creştinii alexandrini, de teama arienilor. De aceea, Biserica Ortodoxă sărbătoreşte astăzi aducerea moaştelor sfântului din Biserica din Bucole din Alexandria la Constantinopol, lucru care a fost făcut după mulţi ani de la trecerea la cele veşnice a Sfântului Atanasie.

Sfântul ierarh Atanasie Patelarie, patriarhul Constantinopolului

Sfântul Atanasie Patelarie s-a născut către sfârşitul veacului al XVI-lea, în oraşul Rethimno, din insula Creta, primind la botez numele de Alexie. El a purtat crucea a nenumărate încercări, mărturisind dreapta credinţă într-o perioadă de mari tulburări pentru creştinătatea răsăriteană.

Încă din fragedă vârstă se străduia să împlinească poruncile Evangheliei. Râv-nind la viaţa duhovnicească, se îndeletnicea cu citirea Vieţilor Sfinţilor, aprinzându-se adesea de dorul de a urma nevoinţele acestora.

După moartea tatălui său s-a călugărit la metocul sinaitic din Iraclion, primind numele de Atanasie. Dorind însă o viaţă duhovnicească mai înaltă, după ce a vieţuit o vreme într-o mănăstire din Tesalonic, unde a fost hirotonit ierodiacon, a plecat în Sfântul Munte Athos, la Mănăstirea Esfigmenu, apoi la Xiropotamu, unde i s-a dat ascultarea de a sluji la trapeză.

Se hrănea doar cu pâine şi apă, iar nopţile le petrecea în rugăciune, dormind câteva ore şi având drept aşternut, atât vara cât şi iarna, pământul gol. După un pelerinaj

în Ţara Sfântă şi la Muntele Sinai, Atanasie Patelarie a venit pe la anul 1626 în Ţara Românească, ca dascăl. Aici a tradus Psaltirea în limba greacă populară.

Marele patriarh al Constantinopolului, Chiril Lucaris († 1638), l-a chemat pe Atanasie la Constantinopol, să sprijine credinţa ortodoxă atacată de necreştini şi de eretici. În anul 1631 este ales mitropolit al Tesalonicului. De aici, el va trimite mai multe scrisori ţarului Rusiei, cerându-i sprijin pentru mitropolia sa, care era asuprită de turci.

În anul 1634, când patriarhul Chiril Lucaris este trimis în exil, la Constantinopol este aşezat, pentru puţină vreme, mitropolitul Atanasie al Tesalonicului. În cele din urmă, otomanii l-au silit să părăsească tronul patriarhal.

Nevoit să strângă milostenie pentru a plăti datoriile mitropoliei, a plecat spre Moldova, unde a găsit sprijin la curtea evlaviosului domnitor Vasile Lupu (1634-1653), care l-a trimis la Mănăstirea Sfântul ierarh Nicolae din Galaţi.

Întorcându-se însă la Constantinopol, este reales patriarh în vara anului 1652. N-a păstorit însă decât puţină vreme, după care a fost nevoit să renunţe, din pricina potrivniciei turcilor otomani, şi s-a întors la Galaţi.

Slujitorii bisericeşti şi credincioşii din oraşul de la Dunăre s-au bucurat mult de blânda şi înţeleapta păstorire a patriarhului Atanasie, care s-a arătat statornic în credinţă, purtându-şi crucea în chip neşovăielnic.

Sfântul Atanasie şi-a exprimat dorinţa de a-şi sfârşi viaţa la Mănăstirea Sfântul Nicolae din Galaţi (pe care o numea „mănăstirea sa”), dar voia lui Dumnezeu a fost alta: astfel, el a continuat să strângă milostenie pentru creştinii celorlalte Biserici Ortodoxe căzute sub ocupaţie otomană.

Ajungând pentru aceasta în Rusia, fiind bătrân şi bolnav, a primit însemnate daruri de la ţar şi de la patriarhul Nicon (1652-1666). La întoarcere a rămas în cetatea Lubnî (din Ucraina), unde s-a aşezat la Mănăstirea Schimbarea la Faţă din Mgarsk. Cunoscându-şi mai dinainte vremea sfârşitului, Sfântul Atanasie a alcătuit un testament prin care a împărţit darurile primite de la ţar mai multor mănăstiri şi biserici din Moldova, din Sfântul Munte Athos şi din Muntele Sinai.

A rânduit de asemenea a se aduce daruri şi la Mănăstirea Sfântul Nicolae din Galaţi. Apoi s-a rugat pentru toţi păstoriţii săi, pentru cei ce i-au făcut bine şi

pentru cei care l-au prigonit ori nedreptăţit în viaţă; şi-a cerut iertare de la toţi, iertându-i la rândul său pe toţi.

Cu cugetul împăcat şi încrezător în marea milostivire a lui Dumnezeu, având pe buze şi în inimă rugăciunea, a adormit în Domnul la 5 aprilie 1654, a treia zi de Paşti, în genunchi, cu Sfânta Evanghelie în mâini, rostind cu glas stins: „Doamne, primeşte sufletul meu!”

A fost îmbrăcat în veşminte arhiereşti şi aşezat în jilţ, ţinând în mână cârja. Apoi a fost pus într-un mormânt săpat înlăuntrul bisericii Mănăstirii din Mgarsk.

Prin rânduială dumnezeiască, trupul ostenit de nenumărate nevoinţe al cinstitului ierarh a rămas neschimbat. Lucrul acesta s-a aflat după opt ani de la mutarea sa la locaşurile cele veşnice, atunci când mitropolitul Paisie Ligaridis al Gazei, venind la Mănăstirea din Lubnî, a avut o vedenie.

Sfântul Atanasie i s-a arătat şi i-a cerut să fie scos din mormânt. Când acesta a fost deschis, trupul Sfântului Atanasie era întreg şi neputrezit, răspândind bună mireasmă.

Sfintele moaşte au fost aşezate cu mare cinste în partea dreaptă a bisericii, în ziua de 1 februarie 1662, iar pomenirea între Sfinţi a ierarhului Atanasie Pate-larie s-a hotărât a fi la 2 mai, odată cu cea a ocrotitorului său, Sfântul Atanasie al Alexandriei. Cinstitele moaşte au rămas neatinse de focul care a cuprins de două ori biserica, dar nu şi pe vieţuitorii mănăstirii, pe care i-a păzit sfântul.

La începutul veacului al XX-lea, Sfintele sale moaşte au fost duse la Harkov, iar din anul 1943 au fost puse spre închinare, în catedrala Buna Vestire din acel oraş.

În toamna anului 2004, când se împlineau 350 de ani de la mutarea sa la ceruri, a fost adusă de la Harkov, la Galaţi, un fragment din moaştele Sfântului Atanasie Patelarie.

Sfânta Matrona

Sfânta Matrona s-a născut în anul 1881, în satul Sebino din ţinutul rusesc Tula. Părinţii ei, Dimitrie şi Natalia, ţărani foarte evlavioşi şi cinstiţi, au dus o viaţă foarte modestă alături de cei patru copii ai lor, Matrona fiind cea mai mică, dobândită pe când părinţii nu mai erau tineri. Până să o nască, mama se gândea să o ducă la orfelinat, însă la scurt timp i s-a arătat în vis o pasăre albă cu chip de om şi cu ochii închişi, aşezată pe mâna ei dreaptă. Luând visul acesta drept semn de mustrare, femeia temătoare de Dumnezeu a renunţat să-şi mai lase copila la orfelinat. Deşi s-a născut fără vedere, mama sa a iubit-o nespus de mult.

Încă de la început Dumnezeu a dorit să descopere pe vasul Său cel ales; în vremea afundării în apa Botezului, s-a văzut un nor de tămâie cu bună mireasmă ridicându-se din cristelniţă. Mai mult, pe pieptul pruncei se putea vedea o ridică-tură în semnul crucii. Miercurea şi vinerea nu se alăpta, ci dormea toată ziua. Întrucât din naştere era lipsită de vedere, copiii adesea o batjocoreau, pricină pentru care încă din copilărie se ferea de oameni, încetând să mai iasă din casă şi dăruindu-se rugăciunii şi cugetării la cele dumnezeieşti.

Locuind în apropierea bisericii satului, mergea la toate slujbele, stând neclintită şi învăţând cu timpul toate cântările. Chiar dacă îi lipsea vederea cea din afară, vederea cea duhovnicească a făcut-o să iubească nespus de mult icoanele, astfel că în camera sa întregul perete de sus până jos era plin de icoane în faţa cărora ardeau neîncetat candele şi dinaintea cărora se ruga îndelungate ceasuri, cuprin-zând în inima sa de copil întreaga lume.

Pe când avea 6-7 ani, s-au arătat darurile duhovniceşti primite de la Dumnezeu, prin care putea vedea limpede gândurile şi păcatele oamenilor. Datorită purtării de grijă a boierului satului, Sfânta Matrona a făcut pelerinaje la Kiev, Moscova şi Sankt Petersburg.

Acolo, intrând în Catedrala unde slujea Sfântul Ioan de Kronstadt, acesta a poruncit ca poporul să se dea la o parte şi să îi facă loc tinerei Matrona, pe atunci de numai 14 ani, numind-o „al optulea stâlp al Rusiei", cuvinte prin care o arăta ca una dintre puţinii rugători pentru patria care avea să fie cuprinsă de persecuţia ateistă bolşevică.

Pe când avea 17 ani, Sfânta Matrona nu a mai putut merge. Din acea clipă a stat tot restul vieţii mai mult întinsă pe pat, dăruindu-se cu mai multă osârdie rugă-ciunii, postirii şi mângâierii celor ce veneau la ea.

Curând au sosit vremuri grele şi tulburi peste Rusia: revoluţia, confiscarea pământurilor şi foametea.

În anul 1925, pe când avea 40 de ani, Sfânta a venit în Moscova, locuind pe rând în diferite case ale creştinilor, dar fără a se înregistra oficial, întrucât era căutată pentru a fi arestată.

Vieţuind aproape trei decenii în capitala Rusiei, ea a fost o mare rugătoare, săvârşind acea slujire duhovnicească, prin care a întors pe calea mântuirii mul-ţime de oameni. La ea veneau zilnic oameni pentru a primi izbăvire de mâhniri şi necazuri, dar şi vindecare de boli. Fericita îi liniştea, îi mângâia pe cap, îi însemna cu sfânta cruce şi le spunea cuvinte de încurajare ori se ruga pentru ei. Povăţuirile fericitei arătau însemnătatea discreţiei şi a smereniei.

Îndemna pe credincioşi, ca, atunci, când merg la preot sau duhovnic pentru sfat, să se roage ca Domnul să-l înţelepţească, încât să primească îndrumarea potrivită şi să evite a merge de la un preot la altul.

Pe cei foarte râvnitori îi povăţuia să nu se deosebească de ceilalţi oameni printr-o înfăţişare exterioară aparte. Ţinea mult la purtarea răbdătoare în necazuri. Sfătuia ca, la slujbe, privirea să nu caute spre nimeni, ochii să fie închişi sau îndreptaţi către o icoană din biserică.

Sfânta a primit oamenii credincioşi care o căutau pentru sfat şi mângâiere sufletească, până la sfârşitul vieţii, cu totul dezinteresată de vreun avantaj material.

În ultimele zile de suferinţă, a fost spovedită de duhovnic şi a primit cu smerenie Sfintele Taine. La 2 mai 1952, s-a mutat în lăcaşurile cele de sus, iar la 8 martie 1998, au fost descoperite moaştele sale nestricate, răspândind bună mireasmă, care au fost aşezate în mănăstirea Acoperământul Maicii Domnului din Mos-cova.

La 2 mai 1999, fericita Matrona a fost trecută în rândul sfinţilor de Biserica Rusiei, cinstirea sa răspândindu-se apoi în lumea întreagă, datorită mulţimii de minuni săvârşite credincioşilor.

Proloagele - Pomenirea celor între Sfinţi părinţii noştri Atanasie şi Chiril, patriarhii Alexandriei (18 ianuarie)

Luna ianuarie în 18 zile: Pomenirea celor între Sfinţi părinţii noştri Atanasie şi Chiril, patriarhii Alexandriei.

Dintre aceştia, Sfântul Atanasie a trăit în zilele marelui împărat Constantin (306-337) şi sub toţi împăraţii, până în vremea lui Valens împăratul (364-378). Era din cetatea Alexandriei şi, după neam, mai mult egiptean decât grec. Copil fiind, el a cunoscut vremea prigoanelor, care l-au călit pentru mărturisirea credinţei. A crescut învăţând carte în lumea Bisericii şi a poporului de care era iubit.

Era numai diacon când, însoţind pe episcopul său, Sfântul Alexandru din Alexandria, Atanasie a fost la Sinodul cel dintâi de la Niceea (325), unde cu dovezi nezdruncinate a arătat rătăcirea lui Arie şi a cerut osândirea ereziei lui. Şi s-a statornicit la Niceea învăţătura de totdeauna a Bisericii, că Iisus Domnul şi Mântuitorul lumii este Dumnezeu ascuns în om, Dumnezeu adevărat, de o fiinţă cu Tatăl şi nu o simplă făptură, cum zicea Arie, şi credinţa aceasta o mărturisim noi şi astăzi, când zicem Simbolul credinţei, Simbol care atunci la Niceea a fost întocmit. Învăţătura aceasta este piatra de temelie a Creştinătăţii.

Ajuns episcop şi patriarh în Alexandria, toată viaţa Sfântului Atanasie a fost o luptă contra ereziei lui Arie şi o luptă pentru mărturisirea de credinţă de la Niceea,

o luptă de 45 de ani, trebuind să îndure 5 izgoniri de pe scaunul său, mărturisind până la capăt dreapta credinţă, ca un adevărat stâlp al Ortodoxiei.

A ţinut tot timpul legătura frăţească cu Sfântul Antonie şi cu monahii din Egipt şi adesea, la nevoie, se ascundea printre ei. Iar când a fost izgonit în Apus, în Galia, în Iliric şi la Roma, a chemat tot Apusul la apărarea credinţei de la Niceea, ca un străjer al Ortodoxiei, făcându-se una cu ea şi luptând pentru mărturisirea ei prin cuvânt, cu fapta, cu cărţile pe care le-a scris.

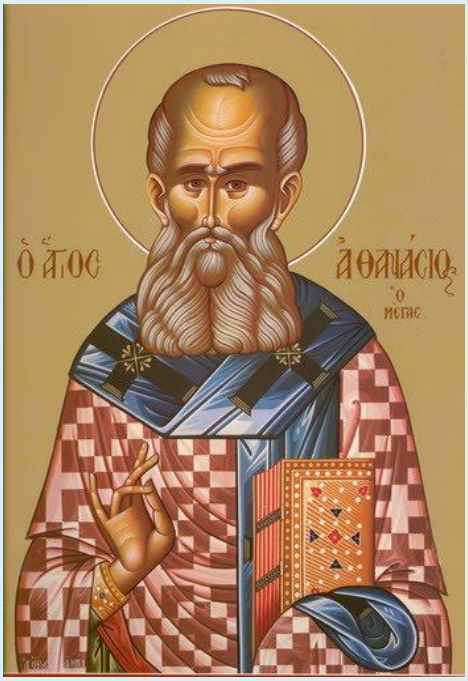

La 77 de ani, întors la scaunul său, după a 5-a izgonire, după 45 de ani de luptă, încununat de vrednicii şi de pătimiri pentru dreapta credinţă, Sfântul Atanasie cu pace a adormit în Domnul (373), iar Biserica, cinstindu-l ca pe un mare Părinte al Ortodoxiei, îl numără în ceata Sfinţilor ei.

***

Şi Sfântul Chiril a fost tot din Alexandria, însă în zilele binecuvântatului şi binecredinciosului împărat Teodosie cel mic (403-450), fiind nepot lui Teofil, patriarhul Alexandriei şi următor la scaunul acestuia (412). Şi era desăvârşit învăţat în cărţile Bisericii, în cărţile greceşti şi latineşti, mai ales era iscusit în filosofie şi în fapte bune.

Deci, a strălucit mai vârtos între anii 420-433, fiind reazim şi ajutor celui de al treilea sinod ce s-a făcut la Efes (431), unde s-a condamnat învăţătura rău

credinciosului Nestorie, care înţelegând greşit taina întrupării lui Dumnezeu, nu numai că nu cinstea pe Maica Domnului, ci mai vârtos neîncetat o defăima. Şi nevrând Nestorie să-şi cunoască rătăcirea lui, împăratul a hotărât adunarea celui de al treilea Sinod, la Efes. Drept, aceea, laolaltă cu toată credinţa creştinătăţii de totdeauna, Sfântul Chiril, împreună cu tot Sinodul celor peste două sute de episcopi adunaţi la Efes, au statornicit, contra lui Nestorie, dreapta învăţătură că Domnul Hristos este nu numai Om adevărat, dar şi Dumnezeu adevărat, şi, de aceea, Preacurata Fecioară Maria, care L-a născut, nu este numai o Născătoare de om sau de Hristos, cum învăţa Nestorie, ci merită numele de Născătoare de Dumnezeu după trup (nu după dumnezeire), ca una care a primit să dea trup de om lui Dumnezeu, ca una din care Fiul lui Dumnezeu Cel veşnic a luat trupul Său de om, cu care a mântuit lumea. Ea este Născătoarea trupului lui Dumnezeu şi nu Născătoarea trupului unui simplu om şi trebuie cinstită după cuviinţă.

Strălucind, deci, cu râvna aceasta a lui pentru dreapta cinstire a lui Hristos şi a Maicii Domnului în Biserică, atât la Sinod, cât şi prin cărţile pe care le-a scris, şi strălucind şi prin multe alte bunătăţi, Sfântul patriarh Chiril din Alexandria a răposat cu pace în Domnul (în 444), la adânci bătrâneţi, Biserica numărându-l între marii Sfinţi ierarhi şi dascăli a toată creştinătatea.

Întru această zi, cuvânt din Pateric, că bine este a se osteni călugării.

A venit un călugăr la egumenul Siluan, din muntele Sinai, şi, văzând pe fraţi lucrând, a zis stareţului: "Să nu lucraţi lucrare pieritoare, că Maria partea cea bună şi-a ales." Iar stareţul a zis ucenicului său Zaharia: "Să duci pe fratele acesta în cămara cea deşartă." Iar când au început fraţii a mânca, se uita cel închis prin ferestruică şi aştepta, doar îl vor chema şi pe el la masă. Si fiindcă nu l-a chemat pe el nimeni, sculându-se, a venit la Stareţ şi a zis: "Poate nu mâncaţi astăzi, părinte ?" Şi a răspuns stareţul: "Acum noi am mâncat." Iar fratele a zis: "Dar pentru ce nu m-aţi chemat şi pe mine ?" Şi i-a grăit lui stareţul: "Tu eşti om duhovnicesc şi nu ai trebuinţă de mâncarea aceasta, iar noi trupeşti suntem şi trebuie să mâncăm, pentru aceasta ne şi ostenim lucrând, iar tu, fiindcă ţi-ai ales partea cea bună, să citeşti cărţile şi să te hrăneşti cu cuvintele cele duhovniceşti." Deci, acestea auzindu-le fratele acela, a pus metanie până la pământ, cerându-şi iertare. După aceea, i-a grăit lui stareţul: "Frate, fiecărui om, de mare folos îi sunt ostenelile, că, până şi Maria, din pricina ostenelilor Martei a fost laudată la cină."

Întru această zi, cuvânt despre Sfântul Chiril, patriarhul Alexandriei.

Sfântul acesta Chiril, om fiind, măcar că era atât de înaintat în sfinţenie, avea încă oarecare patimă omenească, dar a îndreptat-o pe aceasta în chip minunat. Ascultaţi care era patima şi îndreptarea ei: Fiind marele Chiril rudenie şi nepot patriarhului Teofil, vrăjmaşul Sfântului Ioan Hrisostom, şi crezând adevărate toate mincinoasele învinuiri care le grăia unchiul său Teofil contra Sfântului Ioan Hrisostom, nu din răutate, ci din prea mare încredere în unchiul său, fericitul Chiril se pornise şi el asupra sfinţitului şi dumnezeiescului Hrisostom, având mânie asupra lui, nu numai când acesta trăia, ci şi după moartea lui. Pentru aceasta, nu voia nici să-l pomenească în pomelnicele celorlalţi patriarhi, precum era şi este obiceiul.

Deci, Apotic, atunci patriarh al Constantinopolului, a scris către fericitul Chiril o scrisoare, arătând că şi el a fost o vreme vrăjmaşul lui Hrisostom, dar, mai pe urmă, cunoscând nevinovăţia şi curăţia acelui bărbat sfânt, s-a pocăit de greşeala lui şi a pomenit numele lui Hrisostom împreună cu ceilalţi Sfinţi, şi-l sfătuia frăţeşte pe Sfântul Chiril, să scrie numele lui Hrisostom în pomelnice şi să-l pomenească.

Însă Chiril nu-l asculta, nevoind să defaime sinodul ţinut împotriva lui Hrisostom, pe vremea unchiului său Teofil. A mai scris către Chiril patriarhul şi Sfântul Isidor Pelusiotul, ca unul ce-i era rudenie şi mai bătrân cu vârsta, sfătuindu-l că nu se cuvine a judeca pe cineva din oameni, până nu va cerceta el singur amănunţit pricina şi greşeala omului aceluia.

Încă şi altă epistolă a mai scris Sfântul Isidor către Chiril, în care-i zicea: "Mă numeşti că sunt părintele tău şi mă tem de osândă. Ascultă-mă pe mine, să nu te osândeşti şi tu de Dreptul Judecător, Cel ce nu caută la faţă, leapădă-ţi mânia asupra celui mort şi nu tulbura Biserica celor vii, pricinuindu-i nelinişte".

Deci, citind scrisorile Sfântului Isidor, a început fericitul Chiril a se îndrepta şi a-şi cunoaşte greşeala. Dar s-a îndreptat desăvârşit, având un vis ca acesta: ***I s-a arătat Sfântul, că se află într-un loc de negrăită frumuseţe şi bucurie. Vedea acolo pe Avraam, Isaac şi Iacob şi Sfinţi mulţi din Legea veche şi din cea nouă a Evangheliei. Şi a văzut în acel loc o Biserică luminată, de neîntrecută frumuseţe, iar înăutru popor mult, care cânta o dulce cântare. Şi, intrând Sfântul în biserică, s-a umplut cu totul de bucurie şi de dulceaţă în inima sa, că vedea pe Doamna noastră, Născătoarea de Dumnezeu, de îngeri mulţi înconjurată şi strălucind de negrăită slavă. Mai vedea acolo şi pe Sfântul Ioan Hrisostom, stând aproape de Născătoarea de Dumnezeu, cu mare cinste şi strălucind cu minunată lumină, ca un înger al lui Dumnezeu, şi ţinând în mâini cartea învăţăturilor sale. Şi mai erau şi alţi bărbaţi slăviţi, mulţime, care stăteau cu dânsul ca nişte slujitori, înarmaţi toţi, ca şi când aveau de dat o luptă oarecare.***

Deci, dorea fericitul Chiril să se închine Stăpânei, Născătoarei de Dumnezeu şi, pornind, a alergat spre ea ca să-i facă închinăciune, dar îndată Sfântul Ioan, împreună cu purtătorii săi de suliţi, au alergat cu mânie împotriva lui şi nu numai că l-au oprit de a se apropia de Maica Domnului, dar şi din biserica aceea l-au izgonit.

Şi cum stătea Sfântul Chiril, frământând întru sine mânia sa contra Sfântului Ioan Hrisostom, care-l izgonise din biserică, iată, a auzit pe Stăpâna noastră, Născătoarea de Dumnezeu, mijlocind către Sfântul Ioan, ca să-l ierte şi să nu-l gonească din biserica aceea, zicând: "Iartă pe Chiril, a zis Preasfânta către Ioan, că din necunoştinţă a luat pornirea lui cea rea împotriva ta şi vei vedea, când îşi va da seama, că din neştiinţă, a ajuns la acea pornire rea". Dar Ioan se arăta că nu primea să-l ierte. Atunci, Preasfânta Născătoarea de Dumnezeu, a zis către Sfântul Ioan: "Pentru dragostea mea, iartă-l, că mult s-a nevoit pentru cinstirea mea, ruşinând şi înfruntând pe Nestorie, ocărâtorul meu, iar pe mine, Născătoarea de Dumnezeu, propovăduindu-mă oamenilor. Iată-l că mult s-a ostenit pentru mine."

Acestea auzindu-le Hrisostom de la Născătoarea de Dumnezeu, îndată s-a îmblânzit şi, chemându-l înlăuntru a îmbrăţişat pe Sfântul Chiril, ca un prieten pe prietenul său, şi cu dragoste îl săruta. Şi astfel, s-au împăcat şi s-au

împrietenit Sfinţii amândoi, în visul acela, prin mijlocirea Născătoarei de Dumnezeu.

Deci, Sfântul Chiril, deşteptându-se şi socotind în amănunt acest vis, s-a pocăit mult şi singur se certă pe sine, pentru o patimă deşartă şi nesocotită împotriva unui bărbat sfânt şi bineplăcut lui Dumnezeu. Şi, adunând îndată pe toţi episcopii Egiptului, a făcut mare sărbătoare lui Hrisostom, a scris numele lui în diptice şi-l pomenea împreună cu Sfinţii cei mai mari şi în fiecare an îl fericea pe el cu cuvinte de laudă. Şi aşa s-a ridicat pata aceasta de pe sfinţenia Sfântului Chiril.

Proloage - Aducerea moaştelui celui dintre Sfinţi, părintelui nostru Atanasie cel mare, patriarhul Alexandriei (2 mai)

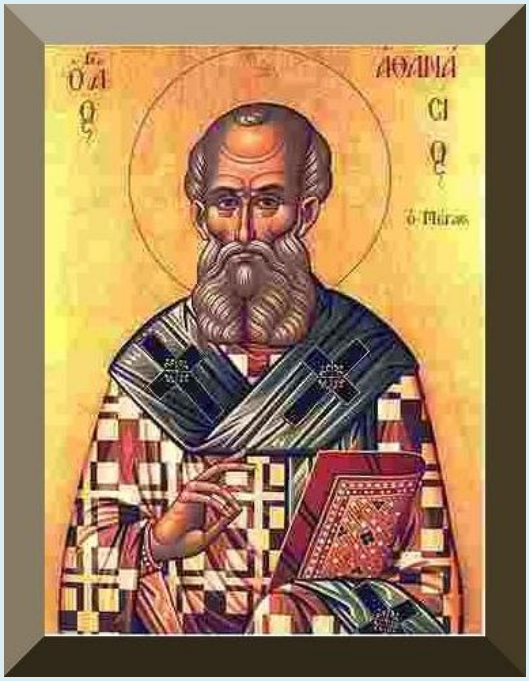

Luna mai în 2 zile: aducerea moaştelui celui dintre Sfinţi, Părintelui nostru Atanasie cel mare, patriarhul Alexandriei

Viaţa Sfântului Atanasie a fost istorisită la 18 ianuarie, când se face pomenirea lui în toată Biserica Ortodoxă.

Iar, întru această zi, se prăznuieşte aşezarea sfintelor sale moaşte, la loc de cinste, în Biserica patriarhiei din Alexandria, spre cinstirea lor de toţi cei credincioşi.

Deci, Sfântul Atanasie, bătrânul ostaş al lui Hristos, se odihneşte în Domnul şi s-a adăugat la ceata înaintaşilor săi, patriarhii, proorocii, apostolii, mucenicii şi mărturisitorii cu care s-a asemănat în nevoinţe.

El mijloceşte pentru cei ce cu credinţă şi cu dragoste îl cheamă în ajutor şi cinstesc sfintele sale moaşte. Iar el s-a dus să ia luminatele cununi şi negrăitele răsplătiri, de la Hristos, Domnul său, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, Se cuvine slava şi stăpânirea, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Sfântul Nicolae Velimirovici – Proloagele de la Ohrida - Pomenirea Sfântului Atanasie cel mare, arhiepiscopul Alexandriei (18 ianuarie)

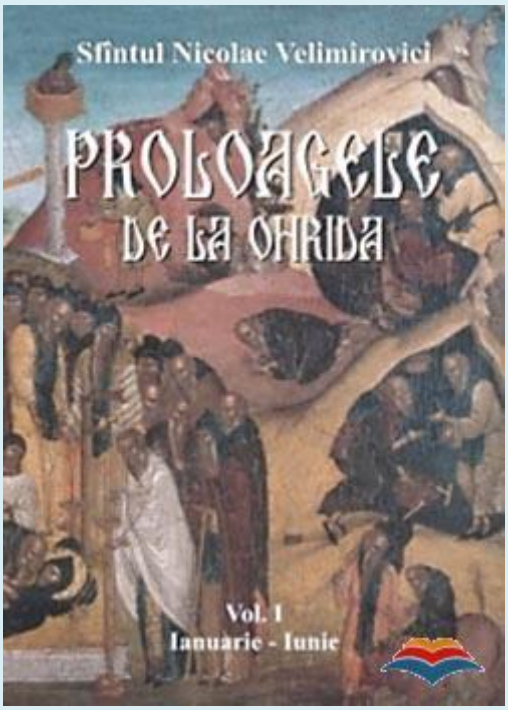

Atanasie s-a născut la Alexandria în anul 296 d. Hr. şi din frageda lui copilărie a iubit viaţa duhovnicească.

El a fost diaconul arhiepiscopului Alexandru, pe care 1-a însoţit la Sinodul întâi Ecumenic de la Niceea (325). La acest sinod s-a arătat cunoscut Atanasie pentru învăţătura lui, pentru dragostea şi râvna lui pentru Ortodoxie. ***El a scris Simbolul Credinţei cel care a fost adoptat la acel Sinod.***

După moartea lui Alexandru, Atanasie a fost înscăunat episcop al Alexandriei, în această stare el a rămas timp de patruzeci de ani, deşi nu pe toţi i-a petrecut pe tronul arhiepiscopal.

Cu puţine răgazuri, el a fost prigonit de eretici toată viaţa lui. Dintre împăraţi, cel mai mult 1-au prigonit Constanţius, Iulian şi Valens; dintre episcopi, Eusebius al Nicomidiei şi mulţi alţii. Iar dintre eretici, Arie şi următorii lui.

Atanasie a fost forţat să se ascundă de la faţa prigonitorilor lui, chiar şi într-o fântână, într-un mormânt, prin casele unor oameni, şi în pustie. De două ori a fost forţat să scape la Roma.

Numai cu puţin înaintea morţii a aflat liniştea un timp şi şi-a putut păstori ca un bun păstor turma lui cea bună care l-a iubit cu adevărat.

Puţini sunt sfinţii care au fost prigoniţi cu atâta sălbăticie şi duh de ucidere ca Sfântul Atanasie. Dar sufletul lui măreţ le-a indurat pe toate cu răbdare pentru dragostea lui Hristos, iar la sfârşit a ieşit biruitor din toate chinurile lui îndelungate şi teribile.

Pentru sfat, mângâiere şi liniştire Sfântul Atanasie îl cerceta adesea pe Sfântul Antonie, pe care îl respecta ca pe un părinte duhovnicesc.

Ca om care a pus în cuvinte cel mai mare adevăr al lumii şi vieţii, Sfântul Atanasie a trebuit să sufere până la sânge pentru acel adevăr, până în anul 373 după Hristos, când Domnul i-a dăruit odihna în împărăţia Sa, ca unui rob iubit al Său.

Cântare de laudă lui Hristos, înţelepciunea lui Dumnezeu

Prin Atanasie s-a arătat înţelepciunea
Şi Adevărul lui Dumnezeu i-a luminat pe oameni.

Ei au văzut că Adevărul este dulce, nicicum amar.
Căci pentru oricine Îl bea până la sfârşit El este dulce,
Şi oricui suferă pentru El până la sfârşit, El îi este drag.
Hristos Mântuitorul, înţelepciunea lui Dumnezeu,
Este măsura veşniciei acelora
Care păşesc prin lume fără nici o nădejde în ea,
Care păşesc prin lume ca printr-un cimitir,
Care văd în om slăbiciunea robiei
Care văd în continentele pământului arii de cernere a sufletelor,
Iar în oceanele lui doar nişte lacuri vremelnice.

Măsura lui Hristos să o iubim, credinţa noastră,
Căci prin ea Hristos niciodată nu ne va părăsi.

Orice altă măsură va pieri,
Căci cu nici o alta nu putem cunoaşte
Alfa şi Omega care este Hristos,
Ci toate măsurile omeneşti înşelătoare sunt
Ca cele ce se văd în lumina lunii
când ea lunecă pe ape.

Dar măsura lui Hristos
străbate oceanele până în străfunduri.
Căci dintre toate tainele cea mai mare e El.

De la Sfânta Sa Naştere, şi până la a Lui Răstignire,
El este măsura întregii zidiri.

Prin El sfinţii Lui au îndurat fără să murmure
Chinuri măsurate de lume cu măsuri diavoleşti,
Ei le-au îndurat pe acestea fără să murmure,
Căci prin El, schingiuirile nu-i puteau durea.

Cugetare

La întrebarea: ***„De ce a venit Fiul lui Dumnezeu în lume chip de om luând, iar nu vreun alt fel de înfăţişare?"***

***Sfântul Atanasie** a răspuns într-un fel dumnezeiesc: „Dar cum altfel să fi venit în lume Fiul lui Dumnezeu? Ca soarele ori ca luna, ori ca stelele sau focul, sau suflarea vântului? Nu, El a venit ca om, pentru că nu a dorit uluirea noastră ci vindecarea şi povăţuirea celor ce se chinuiesc. Nu a venit în chipurile stihiilor, pentru că aceasta ar fi însemnat teatru. Căci a trebuit ca Vindecătorul şi învăţătorul nu doar să vină, ci şi să slujească omenirea suferindă şi să Se arate cu un chip pe care să îl poată înţelege şi urma omenirea. Nimic din zidire nu I-a greşit cu nimic Ziditorului, decât numai omul: nici soarele, nici luna, nici stelele, nici stihiile. Nici unele dintre acestea nu şi-a călcat menirea sa, ci doar omul. Dimpotrivă, ele singure au rămas credincioase Ziditorului lor, împăratului, Cuvântului care le-a adus în fiinţă. Pe când omul s-a rupt de cauza lui bună şi s-a alipit de minciună, punând înşelăciunea în locul adevărului, iar închinarea cuvenită Făcătorului a dat-o pietrelor şi sieşi. De ce se miră atunci unii că Dumnezeu a venit în lume chip de om luând pentru ca să mântuiască omenirea?"*

Cu adevărat, aşa putem să-i întrebăm şi pe necredincioşii zilelor noastre: cum altfel aţi fi dorit să vie Dumnezeu în lume, dacă nu în chip de om?

Sfântul Nicolae Velimirovici - Proloagele de la Ohrida - Pomenirea Sfântului Atanasie cel mare, arhiepiscopul Alexandriei (2 mai)

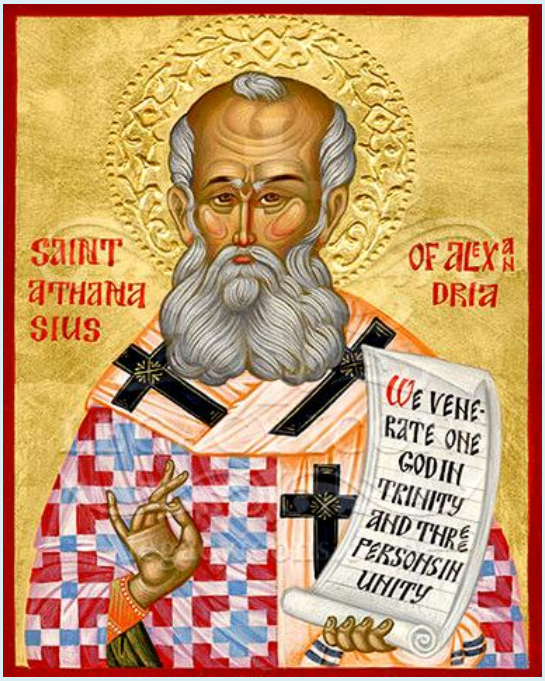

În această zi, se pomeneşte mutarea sfintelor moaşte de minuni făcătoare ale Sfântului Atanasie, precum şi minunile care au avut loc în această zi, la mutarea lor.

Viaţa şi faptele minunate ale acestui sfânt sunt pomenite în optsprezece zile ale lunii ianuarie.

Sfântul Atanasie cel mare - Omilii duhovniceşti - Epistolă către Amoun, monahul

https://www.academia.edu/43075358/Sf%C3%A2ntul_Atanasie_cel_mare_-_Omilii_duhovnice%C5%9Fti

***

Toată creaţia lui Dumnezeu este bună şi curată, pentru că nimic nefolositor şi necurat nu a făcut Cuvântul lui Dumnezeu. ***„Pentru că suntem lui Dumnezeu bună mireasmă a lui Hristos între cei ce se mântuiesc” (2 Corinteni 2:15)***, după [cum spune] apostolul.

Pentru că diferite sunt şi viclene săgeţile diavolului, iar pe cei mai nevinovaţi, după opinia lor, îi face să se tulbure şi le pune piedici fraţilor în obişnuita lor asceză, răspândind pe ascuns aceste cugete murdare şi contagioase. Vino să îndepărtăm cu harul Mântuitorului nostru, şi cu puţinele cuvinte, greşeala celui viclean şi să sprijinim părerea celor simpli. Şi aceasta, deoarece, toate sunt curate pentru cei curaţi la inimă, pe când pentru cei necuraţi, necurată este şi conştiinţa [lor] pentru totdeauna.

Admir viclenia diavolului, pentru că, în timp ce este aceeaşi stricăciune şi catastrofă, propune cugetări, în mod aparent, ale purităţii. Lucrul acesta pe care-l înfăptuieşte este, mai curând, capcană fără încercare. Deoarece, după cum am spus,

pentru a le atrage atenţia asceţilor [1] de la obişnuita şi mântuitoare studiere, şi pentru a părea că este puternic, provoacă incidente care aţâţă la tulburare şi care, bineînţeles, nimic folositor nu aduc vieţii, fără numai pălăvrăgeli inutile şi discuţii [contradictorii], pe care trebuie să le evităm [2].

Aşadar, spune-mi iubite şi cuvioase, ce păcat sau ce [lucru] necurat conţine o scurgere firească? [3] Ca şi cum cineva ar vrea să considere păcat şi secreţiile nazale şi scuipatul care ies din nas şi din gură; dar pe lângă aceste [exemple], putem să menţionăm mult mai multe, adică secreţiile stomacale ale pântecelui, care au fost date organismului viu şi au devenit necesare pentru întreţinerea vieţii.

Şi iară, dacă credem că omul este lucrul mâinilor lui Dumnezeu, cum spun Sfintele Scripturi, cum putea din putere curată să devină un lucru întinat? Şi dacă în „El trăim şi ne mişcăm şi suntem” [4], nimic necurat nu avem înăuntrul nostru. Pentru că ne-am întinat numai când am săvârşit cel mai necurat păcat. Când însă aceasta se întâmplă fără să vrem, în mod spontan, atunci o vom îndura ca pe o necesitate fizică, împreună cu celelalte secreţii, precum am spus.

Dar, întrucât aceştia, care vor numai să aducă obiecţii la cele numite în mod corect sau, mai curând, acestora care au fost create de către Dumnezeu, aduc şi un text scripturistic, şi anume că „Cele ce ies din gură pornesc din inimă, şi acelea spurcă pe om” [5].

Prin urmare, în mod forţat, le vom îndrepta această nerozie, pentru că nu îi vom spune nedumerire. În primul rând, întrucât este nefondat, datorită ignoranţei lor [6], interpretează în mod greşit Scripturile [7]. Dumnezeiescul citat, înseamnă lucrul acesta: la câţiva care aveau nedumeriri cu privire la mâncare, ca şi aceştia de aici, Domnul Însuşi rezolvând neştiinţa lor sau, [mai bine spus] descoperind viclenia lor, spune că nu lucrurile exterioare, adică cele care se pregătesc să intre într-un spaţiu, ci dimpotrivă, cele interioare sunt cele care întinează pe om. Apoi, explică

---

[1] *Călugăr sau călugăriţa care s-a retras într-un loc ferit de lume, petrecându-şi viaţa în post şi în rugăciune; sihastru; pustnic; schimnic. Persoană care duce o viaţă austeră şi retrasă.*

[2] *Tit 3:9: ,,Iar de întrebările nebuneşti şi de înşirări de neamuri şi de certuri şi de sfădirile pentru Lege, fereşte-te căci sunt nefolositoare şi deşarte”.*

[3] *Care se petrece în mod firesc, care este proprie firii.*

[4] *Faptele Ap. 17:28.*

[5] *Matei 15:18.*

[6] *Neştiinţă de carte, lipsă de cultură, etc.*

[7] *2 Petru 3:16: ,,... sunt unele lucruri cu anevoie de înţeles, pe care cei neştiutori şi neîntăriţi le răstălmăcesc, ca şi pe celelalte Scripturi, spre a lor pierzare”.*

şi de unde provin acestea: nu din pântece, ci din inimă. Deoarece cunoaşte că acolo, în inimă, există [depozitate] multe lucruri viclene ale cugetelor întinate şi ale altor păcate. Mai pe scurt, acelaşi lucru ne învaţă şi apostolul, zicând: ***„Dar nu mâncarea ne va pune înaintea lui Dumnezeu. Căci nici dacă vom mânca nu ne prisoseşte, nici dacă nu vom mânca nu ne lipseşte”*** [8]**.**

Ar putea cineva să spună în situaţia de faţă, în mod binevenit: o scurgere naturală, firească, nu ne va înfăţişa înaintea lui Dumnezeu pentru pedeapsă.

Însă şi medicii se exprimă ca şi specialişti ca să apere aceasta, încât aceia să fie ruşinaţi încă şi de cei din afara mediului teologic, şi anume că, în organismul viu, s-au dat câteva ieşiri indispensabile ca să elimine ceea ce este nefolositor, care există în interiorul fiecărui organ nutrit al trupului nostru. Precum firele de păr sunt cele mai de prisos [realităţi] ale capului, şi decât lichide se elimină de către acestea, şi ale pântecelui sunt materiile rezultate prin digestie, iar, apoi, porii seminali, toate acestea sunt scurgeri fireşti.

Aşadar, care este iubitorule de Dumnezeu părinte, păcatul, când Însuşi Domnul, Care a creat viaţa, a vrut şi a creat aceste părţi ale organismului viu cu diferite funcţii anatomice, astfel încât să aibă astfel de ieşiri? Deoarece, nu trebuie să păstrăm obiecţiile viclenilor (pentru că pot să spună): „Prin urmare, nu este păcat nici folosirea reală, dacă organele genitale au fost plăsmuite de către Creator”); le vom astupa gura adresându-le întrebările: Ce numeşti folosire? Pe cea legală, pe care şi Dumnezeu a îngăduit-o zicând: „Creşteţi şi vă înmulţiţi şi umpleţi pământul” [9], pe care şi apostolul o acceptă zicând: „Cinstită să fie nunta întru toate şi patul nespurcat” [10] sau pe folosirea libertină, cea care se face pe ascuns şi este adulter? [11]

Deoarece, şi pentru celelalte care se petrec în viaţă vom găsi că există o folosire firească, conformă legii, şi alta contrară acesteia. După cum nu se permite să ucidem, dar în timp de război omorul duşmanilor este legal şi vrednic de laudă, astfel încât, o valoare excepţională au toţi cei care au excelat în război şi busturile lor stau drepte, făcându-se cunoscute izbânzile lor. Încât acelaşi lucru, în alt timp nu este permis, chiar dacă se permite în timpuri corespunzătoare şi se iartă. Aceeaşi raţiune este valabilă şi pentru actul sexual. Fericit este acela care în tinereţea lui, după ce s-a căsătorit, a folosit în mod liber organele genitale pentru naşterea de

---

[8] *1 Corinteni 8:8.*
[9] *Facere 1:28.*
[10] *Evrei 13:4.*
[11] *Pentru cei căsătoriţi, şi desfrânare pentru cei necăsătoriţi.*

prunci. Iar dacă le-a folosit pentru desfrânare, îl va aştepta răsplata cuvenită scrisă de apostol pentru desfrânaţi şi pentru bărbaţii adulteri [12].

Pentru această problem două căi există în viaţă. Una este mai modestă şi lumească, anume căsătoria, iar cealaltă cale este îngerească şi de neîntrecut, cea a fecioriei. Dacă cineva va prefera opusul fecioriei, calea vieţii lumeşti, căsătoria nu are nicio acuzaţie, însă nu va primi atât de multe daruri [13]. Va primi, bineînţeles, şi acesta daruri pentru că-şi va da rodul categoriei celor treizeci. Dar, dacă cineva va primi să urmeze neprihănita şi îngerească cale, chiar dacă este grea de trecut şi grea de realizat, vizavi de prima cale, va primi daruri mult mai mari. Pentru că a produs perfectul rod al categoriei celor o sută [14].

Aşadar, problemele indecente şi necurate au primit de la aceştia propriile lor rezolvări, chiar dacă au fost rezolvate mai dinainte de către dumnezeieştile Scrieri [15].

Prin urmare, întăreşte-ţi, o, părinte, mulţimile care sunt în jurul tău, mângâindu-le cu învăţăturile apostolilor, conducând sufletele lor cu preceptele evanghelice şi sfătuindu-i din Psalmi: „Doamne, mântuieşte sufletul meu după cuvântul Tău” [16], învăţând adorarea Lui cu inimă curată. Aceasta cunoscând-o însuşi –proo-rocul, ca şi cum s-ar raporta la sine însuşi, zice: „Inimă curată zideşte înăuntrul meu, Dumnezeule” [17], ca să nu mă tulbure gândurile necurate. Şi iarăşi zice David: „Şi cu duh stăpânitor mă întăreşte” [18], încât chiar dacă mă vor tulbura gândurile, o mare putere de la Tine să mă sprijine, ca să-mi fie temelie.

Iar tu, sfătuindu-I cu acestea şi cu cele asemănătoare, spune acestora care cu greu se supun adevărului: „Voi învăţa pe cei fărădelege căile Tale” [19] şi, având îndrăzneală şi convingere în Domnul, că îi vei convinge să se îndepărteze de la o astfel de răutate, cântă: „Şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce” [20].

---

[12] *Evrei 13:4 „Cinstită să fie nunta întru toate şi patul nespurcat. Iar pe desfrânaţi îi va judeca Dumnezeu”.*
[13] *Sensul este acela de harismă, har.*
[14] *Matei 18:8 „Altele au căzut pe pământ bun şi au dat rod: una o sută, alta şaizeci, alta treizeci”.*
[15] *Adică răspunsurile care s-au formulat împotriva ereticilor şi a celor lipsiţi de instruire şi de cultură elementară, a ignoranţilor.*
[16] *Psalmul 118:107.*
[17] *Psalmul 50:12.*
[18] *Psalmul 50:13.*
[19] *Psalmul 50:14.*
[20] *Psalmul 50:14.*

Măcar aceia care cu rea intenţie discută pe această temă, să-şi oprească efortul lor zadarnic, aceia, care cu onestitate au şovăială legată de această temă, să se întărească cu duh stăpânitor.

Câţi nu cunoaşteţi bine adevărul, ţineţi-l întreg şi neclintit, prin Iisus Hristos, Domnul nostru, împreună cu Care Îi aparţine Tatălui şi Duhului Sfânt, slava şi puterea în veci. Amin.

(Extras din cartea: Sfântul Atanasie cel mare - Omilii duhovniceşti)

Cei pe care îi socotim păcătoşi pot fi mai vrednici de mântuire decât noi

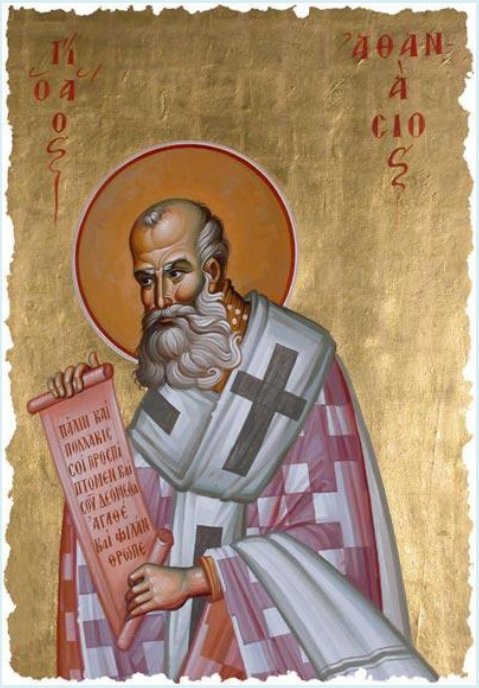

Să ne aducem aminte, fraţilor, de Domnul care zice: „Nu judecaţi, ca să nu fiţi judecaţi!”. Şi iarăşi, de apostolul care ne învaţă zicând: „Cel ce pare că stă să se păzească, să nu cadă”. Şi iarăşi: „Păzeşte-te pe tine ca nu cumva să fii ispitit şi tu”. Că mulţi la arătare au greşit, dar în taină s-au pocăit şi iertare au dobândit şi pe Sfântul Duh L-au primit. Deci, cei care ni se par nouă că sunt păcătoşi, la Dumnezeu sunt drepţi, pentru că păcatele lor le vedem, dar pocăinţa lor n-o vedem. Că şi Filimon acela, măscăriciul din Egipt, numai un lucru mare de pocăinţă a făcut şi a ajuns la măsura Sfântului Macarie, pustnicul.

De aceea, de am vedea chiar cu ochii noştri pe cei care greşesc, să nu-i osândim. Că zece paşi depărtându-se cineva de la faţa noastră, nu ştim ce a făcut faţă de Dumnezeu sau de este Dumnezeu cu dânsul. Că Iuda vânzătorul, când se lumina spre joi, împreună cu Hristos era şi cu ucenicii Lui, iar tâlharul era între tâlhari şi între ucigaşii de oameni. Iar, după ce a venit ziua de vineri, Iuda s-a dus întru întunericul cel din afară, iar tâlharul, împreună cu Hristos, în Rai s-a sălăşluit. Pentru aceea nu se cade să osândim pe omul care greşeşte, de vreme ce Domnul îl va judeca. Iar toată judecata Tatăl a dat-o Fiului.

Drept aceea, acela care judecă pe cei ce greşesc îşi răpeşte pentru sine dregătoria lui Hristos. Şi unul ca acela este un antihrist, adică potrivnic al lui Hristos. Dar cine ar fi ştiut milostivirea cea multă a lui Dumnezeu, de n-ar fi arătat-o El singur

oamenilor, primind pe păcătoşii care se pocăiesc, precum pe desfrânata, pe vameşul sau pe Manase cel spurcat, care 52 de ani a slujit idolilor, iar după aceea într-un ceas pocăindu-se a dobândit iertare? Că fiind închis într-o cuşcă de aramă în Babilon şi înăuntru cântându-şi cântarea sa, îngerul Domnului a spart arama şi îndată l-a scos şi l-a dus în Ierusalim şi cealaltă vreme a petrecut-o întru pocăinţă.

(Sfântul ierarh Atanasie, Din cuvintele duhovnicești ale Sfinților Părinți, Editura Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, Suceava, 2003, p. 171)

Cuvântarea Sfântului Grigorie Teologul întru cinstirea marelui Atanasie

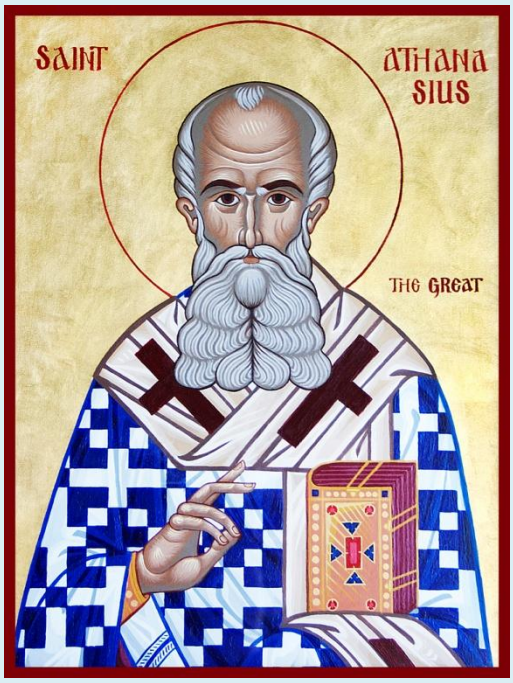

Lăudând pe Atanasie, voi lăuda virtutea, căci e tot una să vorbesc de el şi să slăvesc virtutea, pentru că avea sau ca să vorbim mai adevărat, are cuprinsă într-însul toată virtutea. Toţi cei care au trăit potrivit lui Dumnezeu, trăiesc [în continuare] pentru Dumnezeu, chiar dacă au plecat din lumea aceasta. De aceea Dumnezeu îi aude şi pe Avraam, şi pe Isaac, şi pe Iacov, ca Unul ce nu e Dumnezeul celor morţi, ci al celor vii. Lăudând virtutea, voi lăuda pe Dumnezeu, de la Care vine oamenilor virtutea, şi călăuzirea şi întoarcerea spre El, prin strălucirea înrudită cu noi.

Din atât de multe şi mari bunuri pe care le aveam şi le-om avea de la Dumnezeu, şi despre care i-ar fi greu cuiva să spună cât de mari şi de însemnate sunt, cel mai mare şi cel mai plin de dragoste de oameni este aplecarea spre Dânsul şi apropierea de Dânsul. Căci ce e soarele pentru lucrările simţite, aceea e Dumnezeu pentru cele gândite. Soarele luminează lumea văzută, Dumnezeu pe cea nevăzută; unul face priveliştile cele trupeşti asemănătoare Soarelui, celălalt face firile cugetătoare asemănătoare lui Dumnezeu. Şi precum cel dintâi, dând celor văzători putinţa de a vedea, iar celor văzute putinţa de a fi văzute, este cel mai frumos lucru din cele văzute, tot astfel Dumnezeu, hărăzind celor ce gândesc şi celor ce sunt gândite, unora putinţa de a gândi, celorlalte putinţa de a fi gândite, este Fiinţa cea mai înaltă din cele cuprinse cu mintea, la care se opreşte orice dorinţă şi dincolo de care nu se poate ajunge nicăieri. Căci nici chiar mintea cea mai înţeleaptă, cea mai pătrun-

zătoare şi cea mai curioasă nu are - sau nu va avea - ceva mai înalt. Aceasta e culmea lucrurilor dorite.

Şi dacă dăm de aceasta, se odihneşte orice cercetare. Şi cine, prin cugetare sau cercetare, despicând materia şi scârbindu-se de această carne, fie c-o numim nor sau înveliş, a izbutit să se împreune cu Dumnezeu şi să aibă parte de lumina cea mai neîntinată, pe cât îi e cu putinţă firii omeneşti, fericit e acela atât pentru plecarea de aici, cât şi din pricina îndumnezeirii de acolo, pe care ne-o hărăzeşte înţelepciunea cea adevărată şi ridicarea deasupra doimii celei materialnice prin unimea gândită în Treime.

Cel care, însă, biruit fiind de perechea [cea materialnică], e atât de înglodat în lut, încât nu poate să-şi ridice privirile spre razele adevărului, şi suindu-se deasupra şi fiind chemat spre cele de sus, nu e în stare să se ridice deasupra celor de jos, nefericit e acesta din pricina orbirii lui, chiar dacă are parte de belşugul celor pământeşti; şi cu atât mai nefericit, cu cât e mai amăgit de acest belşug şi e ispitit să socotească drept frumos altceva decât adevăratul Frumos, culegând roada rea a unei păreri rele, sau să ia drept întuneric, ori să vadă ca foc, ceea ce n-a cunoscut că este lumină.

Şi acum, şi în vechime, de puţini [căci puţini erau ai lui Dumnezeu, deşi toţi erau făpturile Lui, fie că aceştia erau legiuitori, generali, preoţi, prooroci, evanghelişti, apostoli, păstori, învăţători] au fost gândite aceste lucruri în plinătatea şi tâlcul lor duhovnicesc; şi dintre toţi aceştia, au fost gândite şi de cel prea slăvit acum.

De cine vreau să vorbesc? De Enoh acela, de Noe, de Avraam, de Isaac, de Iacov, de cei doisprezece patriarhi, de Moise, de Aaron, de Isus [Sirah], de judecători, de David, de Solomon întrucâtva, de Ilie, de Elisei, de proorocii dinainte de luarea în robie, de cei de după robie, şi apoi de acestea - cele din urmă ca rând, dar cele dintâi prin adevărul lor - privitoare la întruparea lui Hristos, sau la înălţarea Lui la cer, la lumina de dinainte de lumină, la cuvântul de dinainte de cuvânt, la mijlocitorul de dinaintea mijlocitorului, mijlocitorul Vechiului şi Noului Testament, la prea măritul Ioan, la ucenicii lui Hristos, la cei de după Hristos, fie puşi în fruntea norodului, fie destăinuiţi prin cuvânt, sau cunoscuţi prin semne, sau săvârşiţi prin sânge.

Pe unii dintre aceştia Atanasie i-a ajuns prin râvna lui, iar faţă de alţii a rămas doar cu puţin în urmă. Pe unii chiar i-a întrecut - dacă vorba mea nu e prea cutezătoare - căutând să semene unora prin cuvântul său, altora prin faptă, prin blândeţe, prin osârdie, prin primejdii, unora prin cele mai multe, altora în toate. Luând de la unul

una, de la altul alta, asemenea celor ce zugrăvesc chipuri de o neasemănată frumuseţe, şi contopindu-le pe toate în sufletul său, a întruchipat din toate o singură icoană a virtuţii, biruind prin faptă pe cei destoinici la vorbă, iar prin vorbă pe cei destoinici la faptă; şi dacă vrei, prin cuvânt, pe cei renumiţi prin vorbire, iar prin faptă, pe cei mai bogaţi în fapte; iar pe cei care erau mijlocii în amândouă, întrecându-i prin una din ele, iar pe cei care din amândouă atinseseră culmea, lăsându-i în urma sa prin amândouă. Şi dacă e mare lucru pentru cei de dinaintea lui că au ajuns să-i slujească acestuia drept pildă a virtuţii, nu face mai puţină cinste sfântului nostru faptul că şi el a ajuns a fi o pildă pentru urmaşii săi.

A povesti şi a admira toate însuşirile lui ar cere prea mult timp şi ar fi nepotrivit cu rostul cuvântării de azi. Acest lucru şi-ar avea locul mai degrabă într-o istorie [hagiografică] decât într-o cuvântare de laudă. A povesti aceste lucruri într-o scriere aparte, ca pe ceva plin de învăţătură şi dulceaţă pentru urmaşii noştri, ar fi pentru mine ca o rugăciune la fel cu viaţa schimnicului Antonie, pe care acela a scris-o ca o legiuire pentru viaţa pustnicilor, în chipul unei poveşti.

Culegând puţine din faptele lui cele multe, şi anume pe acelea pe care mi le pune la îndemână ca mai cunoscute aducerea mea aminte, pentru ca să ne împlinim o dorinţă şi să ne facem cuvenita datorie faţă de acest praznic, cele mai multe le vom lăsa pe seama celor ştiutori. De altfel, nici nu se cade şi nici nu e bine ca să cinstim vieţile celor nelegiuiţi prin pomeniri, şi să trecem sub tăcere pe cei care au vieţuit în cucernicie, şi aceasta într-un oraş [Constantinopol] pe care abia dacă numeroase pilde ale virtuţii l-ar putea mântui şi care, precum ia în glumă alergările cu cai şi teatrele, tot astfel şi pe cele dumnezeieşti.

De mic copil [Atanasie] fu crescut în obiceiurile şi învăţăturile dumnezeieşti, îndeletnicindu-se doar puţin cu ştiinţele cele lumeşti, ca să nu pară cu totul nepriceput în acestea şi să cunoască şi pe cele pe care hotărâse să le dispreţuiască. Firea lui cea de soi şi năzuitoare nu era ispitită să zăbovească întru cele deşarte, ca să nu păţească la fel ca luptacii [luptătorii în arenă] neştiutori, care, lovind mai mult văzduhul decât pe vrăjmaşi, pierd răsplata. Şi ostenindu-se ca nimeni altul să cunoască Vechiul Testament şi pe cel Nou în întregime, îşi îmbogăţeşte ştiinţa şi strălucirea vieţii, şi pe amândouă minunat le împleteşte într-un lanţ cu adevărat de aur, pe care nu mulţi pot să-l împletească slujindu-se de viaţă ca de o călăuză a ştiinţei, iar de ştiinţă ca de o pecete. Căci începutul înţelepciunii şi cel dintâi leagăn al ei e frică de Dumnezeu; iar înţelepciunea, întrecând frica şi urcându-se până la iubire, ne face prieteni ai lui Dumnezeu, schimbându-ne din slugi în fii ai Lui.

Fiind crescut şi învăţat astfel, aşa cum ar trebui să fie acum şi cei ce într-o zi au să fie puşi în fruntea norodului, şi să umble cu marele trup al lui Hristos, potrivit voinţei şi prevederii dumnezeieşti, care de departe statorniceşte temeliile lucrurilor mari, e ales în acest înalt scaun şi ajunge unul dintre cei care se apropie de Dumnezeu şi se învredniceşte de ceata şi cinul cel sfânt; şi străbătând pe rând toate treptele (ca să scurtez povestirea celor din mijloc), i se încredinţează întâietatea asupra norodului, adică e pus în fruntea tuturor noroadelor [21].

Şi nu pot să spun dacă ia acest rang preoţesc ca răsplată a virtuţii, sau ca izvor şi viaţă a Bisericii. Căci el, ca şi Ismael, avea să adape Biserica însetată de setea adevărului şi să o învioreze, precum Ilie cu apa şivoiului a înviorat pământul crăpat de secetă, şi dându-i puţin răgaz, să o cheme iar la viaţă şi să lase lui Israel sămânţă, ca să nu ajungem ca Sodoma şi Gomora, a căror stricăciune e vestită şi a căror pieire e încă şi mai vestită, după ce au fost arse cu foc şi pucioasă. Prin aceasta, nouă, care eram năruiţi, ni s-a trezit cornul mântuirii şi ni s-a aruncat la vreme piatra de colţ care se leagă pe sine împreună cu celelalte, sau [ni s-a dat] focul curăţitor de materia cea şubredă şi rea, sau ciurul cel plugăresc, prin care se ciuruie ce e uşor şi ce e greu în credinţele noastre, sau cuţitul care taie rădăcina răutăţii.

Cuvântul îşi găseşte tovarăşul său, iar duhul primeşte pe cel ce avea să lupte pentru el până la cea din urmă suflare. Astfel, din pricina acestora, prin glasul poporului întreg, apostoliceşte şi duhovniceşte, nu în felul rău care a biruit mai târziu, adică prin omoruri şi silnicie, e adus în scaunul lui Marcu [22], nu mai prejos urmaş al cu-cerniciei aceluia pe cât al întâietăţii. Prin aceasta e mult departe de ei; prin aceea, e numaidecât după el. Moştenirea aceasta trebuie socotită în înţelesul ei adevărat. Căci una e sprijinitoarea credinţei şi a scaunului, cealaltă e duşmana credinţei şi a scaunului; una are numai numele, cealaltă are moştenirea cu adevărat. Urmaş este cel silnicit, nu cel ce siluieşte; urmaş după lege e cel ales, nu cel ce calcă legea; nu cel care se împotriveşte credinţei, ci cel de aceeaşi credinţă. Afară numai dacă nu era cineva să-l socotească urmaş în felul cum urmează boala după sănătate, întunericul după lumină, vremea rea după senin, aiureala după cuminţenie. Căci cum e ales, aşa îşi rânduieşte şi păstoritul. Nu începe să cadă din pricina saţiului în păcatul trufiei, îndată ce e înscăunat, precum păţesc cei care ajung domni prin silnicie sau pun mâna pe o moştenire neaşteptată. Aceasta e treabă vrednică de nişte preoţi mincinoşi şi înaintaţi prin înşelăciune, nevrednici de chemarea lor,

[21] *Patriarhul din Alexandria a fost până la o vreme socotit cel mai influent dintre toţi păstorii Răsăritului.*

[22] *Marcu evanghelistul a fost cel dintâi episcop al Alexandriei, zice-se.*

care, fără să fi ajutat cu nimic pentru preoţie şi fără să fi pătimit ceva pentru bine, se dovedesc a fi în acest timp şi ucenici, şi învăţători în ale cucerniciei, curăţând pe alţii înainte de a se fi curăţit pe sine. Ieri furi ai celor sfinte, azi preoţi, ieri afară dintru cele sfinte, iar azi călăuzitori şi îndrumători spre Sfintele Taine, învechiţi în rele şi proaspeţi în evlavie; ceea ce e fapta harului omenesc, nu a Duhului. După ce trec cu sila prin toate treptele, la urmă silnicesc şi cucernicia.

La ei, nu firea lor ne dă chezăşie de treapta [pe care stau], căci treapta aceasta ne dă chezăşie de firea lor, schimbând aşa de mult rânduiala lucrurilor. Ei sunt datori de mai multe jertfe pentru ei înşişi decât pentru neştiinţele norodului lor. Oricum, fac una din aceste două greşeli: sau că iartă prea mari păcate, pentru că ei înşişi au nevoie de iertare, pentru ca astfel blestemăţia să nu fie stânjenită şi să poată fi învăţată şi de alţii; sau că se arată cu prea mare asprime în păstoria lor, ca să-şi tăinuiască păcatele.

Atanasie nu s-a făcut vinovat de nici unul din aceste păcate, ci era mare prin faptele sale şi smerit în cugetul său. Ca virtute nu-l putea ajunge nimeni, dar ca om era foarte apropiat, blând, blajin, simţitor la relele altora, dulce la vorbă, mai dulce încă la fire, îngeresc la chip, mai îngeresc încă la cuget. Mustrarea lui era senină, lauda plină de învăţătură, silindu-se să nu strice nici unul din aceste două bunuri prin lipsă de măsură, ci fiind în stare să facă o mustrare părintească şi o laudă plină de stăpânire, duios fără moleşeală şi aspru fără străşnicie; şi una din aceste însuşiri era datorită cumpătării sale, cealaltă cuminţeniei, iar amândouă înţelepciunii, pentru că sfântul, din pricina firii lui îndestulătoare, ca să înveţe pe oameni n-avea nevoie de cuvânt, şi din pricina cuvântului, avea puţină nevoie de toiag, şi din pricina toiagului ce lovea cu blândeţe, avea încă şi mai puţină nevoie de a tăia.

Cum v-aş putea zugrăvi pe acest om? Pavel, luându-ne-o înainte, a scris despre una în acea parte în care proslăveşte pe marele Arhiereu, pe Cel ce a străbătut cerurile (cuvântul meu va cuteza să meargă şi până la acestea, de vreme ce Hristos ştie pe cei ce trăiesc potrivit lui Hristos), şi despre cealaltă, în cartea în care, scriindu-i lui Timotei, îi dă îndrumări, arătându-i cum trebuie să fie cel ce vrea să ajungă episcop. Căci, dacă ai măsura după această îndrumare, ca şi după un îndreptar, pe cel lăudat pentru aceste virtuţi, vei vedea îndată limpede potrivirea.

Veniţi dar aici să îl sărbătoriţi împreună cu mine, care mă ostenesc cu această cuvântare, vrând să trec în grabă peste cele mai multe din însuşirile lui, dar fiind ţinut pe loc când de una, când de alta, şi neputând să aflu pe cea care le biruie pe toate, ca şi la un trup peste tot potrivit şi frumos. Căci mereu îmi pare mai frumoasă cea care îmi vine în minte, şi astfel îmi târăşte cuvântarea spre ea. Veniţi

deci şi deosebiţi virtuţile lui, voi toţi câţi aţi fost martori şi lăudători ai aceluia; veniţi de faceţi o întrecere frumoasă între voi laolaltă; bărbaţii deopotrivă cu femeile, flăcăii cu fetele, bătrânii împreună cu tinerii, preoţii şi norodul, pustnicii şi chinovnicii, cei săraci cu duhul şi cei învăţaţi, toţi câţi trăiţi în lumea gândului sau a faptei. Unul să-i laude oarecum netrupeasca şi nematerialnica lui stăruinţă în posturi şi rugăciuni; altul, neînfrânta şi dârza lui răbdare în veghi şi cântări; altul, chipul cum a ocrotit pe cei sărmani; altul, împotrivirea faţă de cei de sus şi mlădierea faţă de cei smeriţi; fetele să laude pe colăcerul (vornicelul) lor; nevestele, pe îndreptătorul lor; cei din pustie, pe îmbărbătătorul lor; chinovnicii, pe legiuitorul lor; cei săraci cu duhul, pe călăuza lor; cei învăţaţi, pe cuvântătorul despre Dumnezeu; cei desfrânaţi, pe cel ce le fu ca un frâu; cei nenorociţi, pe mângâietorul lor; cei cărunţi, să laude pe cel ce le fu ca un toiag; tinerimea pe cel ce i-a fost învăţător; sărăcimea, pe cel ce a chivernisit; bogătaşii, pe cel ce a fost ca un iconom. Şi cred că şi văduvele îl vor lăuda pe cel ce le fu ocrotitor, şi orfanii pe părintele lor, şi cerşetorii pe cel ce ţinea la dânşii; străinii - pe cel iubitor de oaspeţi; fraţii - pe cel iubitor de fraţi; bolnavii - pe cel care-i vindeca şi îngrijea de orice boală; sănătoşii - pe păstrătorul sănătăţii; şi toţi îl vor lăuda pe cel care s-a făcut toate pentru toţi, pentru ca să-i câştige pe toţi sau pe cei mai mulţi.

De toate acestea să se minuneze şi să le proslăvească alţii, care au vreme să se mire de micile sale virtuţi. Şi când zic mici, zic asemuindu-l pe el cu el însuşi, şi punând alături unele însuşiri ale lui faţă de altele tot ale lui. Căci, precum am auzit că „din pricina prea marii slave, nu a fost slăvit ceea ce s-a slăvit, oricât ar fi de strălucit“, de vreme ce chiar puţine din însuşirile aceluia pentru alţii ar fi de ajuns spre a ajunge vestiţi. Ci noi, deoarece n-am putea răbda să încheiem cuvântarea stăruind numai asupra celor mărunte, să ne îndreptăm spre lucrul cel mai de căpetenie al lui. Şi e o faptă a lui Dumnezeu, ca să spunem ceva vrednic de măreaţa vorbire şi de sufletul aceluia despre care e vorba acum.

Era pe vremea când înfloreau ale noastre şi erau în bună stare, atunci când această teologie guralivă, şlefuită şi iscusită [de azi] nici măcar nu era îngăduită să pătrundă în sălaşurile dumnezeieşti, nefiind totuna să te joci cu pietricele, care, prin iuţeala cu care sunt schimbate, iau vederile, sau a face scamatorii în faţa privitorilor cu tot felul de judecăţi destrăbălate, cu a spune ori a asculta ceva mai nou şi mai meşteşugit despre Dumnezeu; ci era socotit drept cucernicie graiul bărbătesc şi nemeşteşugit. De când însă de-alde Sextius şi Pyron şi limba lor cea cârtitoare s-au furişat în bisericile noastre ca o cumplită şi de obiceiuri stricătoare boleşniţă, pălăvrăgeala a început să treacă drept învăţătură şi, cum spune despre atenieni

cartea Faptelor [23], nu mai avem vreme pentru nimic altceva decât să ascultăm sau să spunem lucruri nefolositoare. O, Ieremia care va plânge asupra tulburării şi beznei noastre, el, care singur ştia să-şi potrivească jalea cu pătimirea! Începutul acestei turbări făcutu-l-a Arie, după care şi sminteala s-a numit [24]. El şi-a luat pedeapsa pentru gura lui spurcată, care [fiind dată omului ca] unealtă de rugăciune, nu de boală, la el ajuns-a loc de deşertare pentru cele spurcate din trup, pătimind şi el de aceeaşi rumpere ca şi Iuda, pentru că deopotrivă cu acesta a vândut Cuvântul. Şi moştenind alţii această boală, rânduiră meşteşugul nelegiuirii, acei care, punând pe seama Celui Nenăscut Dumnezeirea, alungară din Dumnezeire nu numai naşterea, ci şi purcederea, cinstind Treimea numai prin tovărăşia numelui, sau nelăsându-I nici măcar aceasta.

Nu însă fericitul acela, cu adevărat omul lui Dumnezeu şi mare trâmbiţă a adevărului. Ci ştiind că a contopi cele trei ipostasuri, e ceva nedumnezeiesc, născocit de Sabeliu, care cel dintâi a încercat contopirea Dumnezeirii, iar pe de altă parte că a despărţi după firile lor cele trei ipostasuri este o ştirbire străină de Dumnezeire, [Atanasie] a păstrat cum se cade Unimea - ca una ce se cuvine Dumnezeirii - şi a propovăduit adevărul despre cele trei chipuri, ca pe unele ce se potrivesc firilor lor deosebite, neamestecându-le nici într-una, nici despărţindu-le în trei, ci rămânând în hotarele dreptei credinţe şi ferindu-se deopotrivă de a se apropia sau a se împotrivi fără rost la una din aceste două greşeli. Şi de aceea mai întâi în Sfântul Sinod de la Niceea, făcând parte din numărul celor trei sute douăzeci şi opt de bărbaţi învăţaţi, el s-a împotrivit acestei boli, pe cât i-a stat în putinţă. Şi măcar că nu era încă rânduit printre episcopi, totuşi era socotit printre fruntaşii celor adunaţi, căci cinstea dată virtuţii nu era mai prejos decât cea dată rangului. Apoi răul fiind răspândit de suflul celui viclean, şi bântuind din ce în ce mai mult, începură şi pătimirile [lui Atanasie], de care plin e aproape tot uscatul şi marea. Vajnic fu războiul în jurul acestui bărbătesc ocrotitor al Cuvântului. Căci cei mai mulţi se rânduiră de partea potrivnicului, iar pacostele curgeau când dintr-o parte, când din alta. Nelegiuirea e mare născătoare de blestemăţii şi cutezătoare foarte spre faptă. Şi cum era să cruţe pe oameni cei ce nu cruţau nici Dumnezeirea?

Una dintre aceste navale [împotriva sfântului] fu şi cea mai cruntă. (…) Aţi auzit că şi în vie creşte mărăcinele, iar Iuda vânzătorul era unul dintre ucenici. Sunt unii care nu scutesc de această greşeală [25] nici pe tizul meu [26]. Acesta, venind în

---

[23] *Faptele Apostolilor*
[24] *E vorba de erezia numită arianiasm.*
[25] *Arianism*
[26] *Poate Grigore din Capadocia, partizan al arianismului.*

Alexandria din dragoste pentru învăţătură, şi fiind cinstit de Atanasie ca şi cel mai drag dintre copiii lui şi fiind unul care se bucura de cea mai mare încredere în ochii sfântului, plănuieşte o răscoală împotriva tatălui şi ocrotitorului său. Fapta era a altora, dar cu aceştia era mâna lui Avesalom, cum se zice. Dacă vreunul dintre voi cunoaşte mâna întru care sfântul a fost înşelat, şi pe mortul viu, şi surghiunirea cea nedreaptă, ştie ce vreau să spun. Dar voi căuta să uit aceste lucruri. (…) Lupta se dă între virtute şi pizmă, aceasta năzuind să biruie binele, cealaltă să rămână nebiruită şi să rabde orice; una, să facă să izbândească răutatea, luptând prin pedepsirea celor drepţi; cealaltă, să facă pe cei buni să rămână biruitori chiar în mijlocul nenorocirilor. Şi ce spune Cel ce vorbeşte către dânsul prin furtună şi nori, Cel încet spre pedeapsă şi iute spre răsplată? La sfârşitul pătimirilor îl agrăieşte prin strălucită căinicie pe luptător şi îi dezvăluie taina rănii, zicând: „Crezi că degeaba am stat de vorbă cu tine ca să te arăţi drept?” (vezi Iov 40, 8). Aceasta e leacul rănilor, aceasta e cununa pătimirii, aceasta e răsplata răbdării. Cele următoare sunt poate mărunte - chiar dacă unora le par mari - şi rânduite din pricina unor lucruri mărunte, ca atunci când Iov primeşte o avere de două ori mai mare decât cea pierdută.

(…) Dar ar fi fost mai de mirare dacă cel drept nu s-ar fi înflăcărat prin pricina nedreptăţilor. După aceasta Atanasie pleacă şi îşi pregăteşte un surghiun cât se poate de frumos, căci el se retrage în mănăstirile sfinte şi dumnezeieşti din Egipt.Cei care se despart de lume şi îmbrăţişează deşertul trăiesc pentru Dumnezeu mai mult decât toţi cei ce dăinuiesc întru trup, căci petrec o viaţă de pustnic singuratic şi, vorbind numai cu sine şi cu Dumnezeu, ei ştiu numai această lume pe care o cunosc în pustie; iar ceilalţi, desfătându-se laolaltă întru pravila iubirii, fiind în acelaşi timp, şi pustnici şi lumeşti, morţi pentru ceilalţi oameni şi pentru alte treburi, câte sunt în lume, treburi tulburate şi tulburătoare, ce prin feluritele lor schimbări râd de noi, îşi ţin loc de lume unii altora şi îşi ascut virtutea luându-se la întrecere unii cu alţii.

Printre aceştia zăbovind, marele Atanasie era ca un fel de mijlocitor şi împăciuitor al tuturor celorlalţi, după pilda Celui care prin sângele Său a făcut pace. Astfel, schimbă viaţa paşnică într-una obştească, arătând că şi preoţia e lucru înţelept, iar înţelepciunea are nevoie de învăţătură. Astfel le potrivi pe amândouă, şi topi laolaltă şi fapta liniştită şi liniştea făptuitoare, dovedind că schimnicia se poate arăta nu atât prin singurătatea trupului, cât prin statornicia năravurilor, precum marele David, care era în acelaşi timp şi foarte aprig la fapte, şi foarte singuratic, dacă vorba lui „Singur sunt, până voi trece” (Ps. 140, 10) vrea să însemneze acest lucru, şi e de mare preţ pentru a dovedi spusa mea, şi vrednică de crezare. De aceea, cei care întrec pe alţii prin virtute sunt cu atât întrecuţi de cugetarea lui

[David] cu cât întrec ei pe alţii, şi ajutând cu puţin la desăvârşirea preoţiei, se desăvârşesc mai mult în înţelepciune. Părerea lui Atanasie era lege pentru ei, iar ce nu încuviinţa el era de toţi socotit că neîncuviinţat. Sfaturile lui erau pentru ei ca legile lui Moise şi era mai cinstit deci decât sunt cinstiţi sfinţii de către oameni. Şi când veneau vreunii, prigonind pe sfântul ca pe o fiară, cu toate că îl căutau peste tot, nu-l puteau găsi, iar schimnicii îi nesocoteau cu totul şi îşi întindeau grumazul spre săbii, primejduindu-se ca pentru Hristos, iar pătimirea pentru el o socoteau ca un mare câştig întru înţelepciune, cu mult mai dumnezeiesc şi mai înalt decât lungile postiri, culcările pe pământul gol şi celelalte suferinţe întru care se desfată pustnicii pururea.

Întru acestea dăinuia atunci sfântul, lăudând acea spusă înţeleaptă a lui Solomon: „Tot lucrul îşi are vremea sa" (Eccl. 3, 1) şi de aceea sta ascuns câtva timp, ferindu-se de vremea războiului, pentru ca să se arate o dată cu venirea păcii, care cu adevărat a şi venit puţin după aceea. (…)

(…)Avu loc un Sinod, mai întâi în Seleucia, în biserica Sfintei Tecla şi mai apoi în acest mare oraş [Constantinopol], care, ca şi cel dintâi, fiind cunoscute până acum prin frumuseşea lor, au ajuns acum (…) la cele mai de ocară nume, fie că trebuie să numim acest sinod „Turnul lui Babel", care bine a făcut de a despărţi limbile (o, de le-ar fi despărţit şi la acel Sinod la care înţelegerea nu era decât spre pagubă!), fie că-l numim „Divanul lui Caiafa", de către care a fost judecat Hristos, fie că îi zicem cu alt nume asemănător. Sinodul acesta a răsturnat vechea credinţă dreaptă şi a vlăguit pe apărătorul Treimii, săpând val împrejur şi clătinând cu născocirile lor acel „de o fiinţă", deschizând porţile nelegiuiri prin mijlocirea celor scrise (în Sfânta Scriptură), chipurile, din cinste faţă de Scriptură şi faţă de înţelesul cuvintelor alese; de fapt, însă, furişând arianismul, care nu e în Scriptură. Căci vorba aceea din Scriptură, „asemenea" [27], era o nadă a nelegiuirii, făurită pentru cei săraci cu duhul din arama nelegiuirii, ca un chip care se potriveşte deopotrivă la toţi trecătorii sau ca un coturn care se potriveşte pentru amândouă picioarele, sau ca un ciur care se întoarce spre toate vânturile, luându-şi în ajutor nelegiuirea scrisă de curând sau născocirea împotriva adevărului. Erau meşteri în a face rău şi nu ştiau să facă binele.

După aceea, prefăcuta osândire a ereticilor, pe care cu vorba îi dădeau pe faţă, pentru ca isprava lor să aibă crezământ, dar în fapt nu făceau alta decât să ducă mai

---

[27] *În cele din urmă cearta dintre ortodocşi şi arieni se reducea la controversa asupra chestiunii de a şti dacă "Fiul e de o fiinţă cu Tatăl" (ouooucnoq), cum susţinea Atanasie (şi ortodocşii), sau era numai „asemănător" (ouoiouoioq) cum susţinea Arie (şi urmaşii lui).*

departe erezia; mustrând nu nelegiuirea cea fără măsură, ci Scriptura ca necredincioasă arătând-o [28]. Aşa ajunseră lumenii (cei lumeşti) judecători ai celor sfinte, de aici învălmăşeala cea nouă, priveliştea obştească şi întrebările tainice, şi cercetarea nelegiuită a vieţii [29], şi pârâtorii cei nesuferiţi, şi judecata asupra vorbelor spuse. Unii scoşi din scaun pe nedrept, alţii puşi în locul lor, cerând zapisul nelegiuirii ca un lucru trebuincios, şi cerneala gata, şi pârâtorul aproape. Aşa ceva au păţit şi mulţi dintre noi, care altfel erau nebiruiţi, nepăcătuind cu cugetul, ci ademeniţi de scriere, şi împreunându-se cu răii şi la unele şi la altele, luând parte la fum dacă nu la foc.

Pentru care lucru adesea am lăcrimat, văzând învălmăşeala de atunci a nelegiuirii şi prigoana ivită acum împotriva Cuvântului celui drept din partea celor ce trebuiau să fie ocrotitorii Cuvântului, „Cu adevărat - după cum s-a scris - păstorii s-au smintit" (Ier. 10, 21) şi „Păstorii mulţi la număr au stricat via mea" (Ier. 12,10) şi au făcut de ocară partea ce trebuia să ne fie dragă, adică Biserica lui Dumnezeu, întocmită cu multă sudoare şi vărsare de sânge de către cei de dinainte şi de după Hristos, ca şi prin marile pătimiri ale însuşi Dumnezeului nostru; afară numai de foarte puţini, care au fost nesocotiţi din pricina neînsemnătăţii lor, sau de alţii care s-au împotrivit prin virtutea lor, şi care trebuiau să fie lăsaţi ca o sămânţă şi rădăcină pentru Israel, ca să înflorească iarăşi şi să se trezească la viaţă prin belşugul Duhului.

Toţi s-au dat de partea veacului, numai întru atât deosebindu-se între ei, că unii s-au molipsit mai devreme, alţii fură puşi în rândul al doilea, fie clătinându-se de teamă, fie robiţi de nevoie sau amăgiţi de linguşire, sau ademeniţi din pricina neştiinţei, ceea ce e şi mai vrednic de iertare, dacă şi asta se poate ierta unora cărora li s-a încredinţat călăuzirea norodului. Căci precum nu sunt la fel poftele leilor cu ale celorlalte dobitoace, şi nici ale bărbaţilor cu ale femeilor, nici ale bătrânilor cu ale tinerilor, ci e o deosebire nu mică şi între vârste, şi între soiuri, tot aşa nu seamănă poftele cârmuitorilor cu ale celor ocârmuiţi. Pe cei din popor suntem adesea gata să-i iertăm pentru aceste patimi, deoarece pe ei adesea îi scuză chiar lipsa lor de pricepere. ***Dar cum vom îngădui acest lucru învăţătorului, care îndreaptă neştiinţa celorlalţi, dacă n-o fi un dascăl mincinos? Cum nu ar fi ciudat ca nici unui roman să nu-i fie îngăduit să nu cunoască legea, chiar de-ar fi oricât de necioplit sau bădăran, şi să nu fie nici o lege care să vie în ajutorul celor care greşesc din neştiinţă, iar învăţătorilor mântuirii să le fie necunoscute***

[28] *Un pasaj destul de obscur pentru cine nu cunoaşte amănuntele acestei lupte.*
[29] *Aluzii la procesul lui Atanasie şi la învinuirile ce i se aduceau.*

învăţăturile de căpetenie ale mântuirii, chiar dacă s-ar întâmpla ca în alte privinţe să fie mai săraci cu duhul şi fără o judecată prea adâncă?

Fie-le iertat celor care din neştiinţă îl urmează (pe Arie), dar ce vei zice de ceilalţi, care dându-se drept oameni pătrunzători, s-au lăsat biruiţi de răpunătorii lor, din pricinile arătate mai sus, şi care au batjocorit cortul dreptei credinţe, ca şi cum s-ar fi ivit ceva vrednic de mustrare care i-a făcut să-şi schimbe legea? Ci aud Scriptura zicând că odată cerul şi pământul se vor cutremura, ca şi cum s-ar fi întâmplat acest lucru şi mai înainte, încercând să arate, cred, o mare preschimbare a lucrurilor; iar cel de pe urmă cutremur, dacă ne luăm după Pavel, nu va fi altceva decât a doua venire a lui Hristos, cu prefacerea şi mutarea lumii de acum într-una neclintită şi neschimbătoare. Ci eu nu socotesc cutremurele ce au fost înainte întru nimic mai prejos decât acest cutremur prin care se răscoleşte de către noi toată înţelepciunea şi dragostea de Dumnezeu şi tot ce a fost orânduit de cei ce se îndeletnicesc cu cele de sus, care deşi în altele sunt paşnici şi aşezaţi, întru aceasta nu rabdă să fie paşnici, adică să vândă pe Dumnezeu de dragul hodinei lor, căci ei sunt cu tot dinadinsul aici [pe pământ] foarte dârji şi bătăioşi, căci aşa e de mare văpaia râvnei, că mai degrabă ar trece peste datoria lor decât să-şi uite datoria. Şi se rupe [de la credinţa lui Arie] şi o mare parte din norod, ca un stol de păsări ce zboară după cele ce au pornit, şi nici acum nu încetează de a sta împreună [cu noi].

Iată ce a fost pentru noi Atanasie, câtă vreme ca un stâlp a sprijinit Biserica; iată ce fu pentru noi şi după ce se a fost impiedicatde clevetirile celor răi. (…) Şi după ce vijelia nedreptăţii, stricătorul legii, înaintemergătorul celui rău s-a ales cu această pedeapsă (pe care nu eu sunt chemat s-o laud, căci noi trebuie să vedem nu ce a păţit el, ci ce trebuie să facem noi), se întoarse luptătorul acela din frumoasa lui călătorie (căci aşa numesc eu surghiunul lui suferit pentru Treime şi împreună cu Treimea). Şi i-a găsit aşa de veseli pe cei din oraş [Alexandria], şi aproape din întreg Egiptul, care din toate părţile se strângeau în acelaşi loc şi pe orice ridicătură, ca unii să se umple de glasul lui măcar, alţii numai de chipul lui, iar alţii - după cum am auzit despre apostoli - ca să se sfinţească de umbra lui numai şi de noua înfăţişare a trupului său, încât dintre mulţi cei care în toată vremea adesea au avut parte de cinstiri şi întâmpinări, fie stăpânitori, de popoare sau feţe bisericeşti, nici unul nu-şi aduce aminte de o întâmpinare mai numeroasă şi mai strălucită decât aceasta. Cu aceasta se poate asemăna numai acea întâmpinare de care a avut parte tot Atanasie, când s-a întors întâia oară tot din surghiun, şi tot în acest oraş.

(…) Atât de mare era cinstea de care se bucură şi aşa de mare era uimirea pricinuită de primirea pomenită acum. Căci împărţindu-se pe neamuri, pe vârste şi meserii (aşa se orânduiesc orăşenii aceştia când vor să-i facă cuiva o cinste

obştească, de nu pot să vă povestesc prin cuvinte acea măreaţă privelişte), erau ca un fluviu. (…)

În acest chip şi cu aşa primire de sărbătoare veni în oraşul său acel om minunat. Dar oare trăia el cum se cade pentru cei ce au să fie în fruntea unui aşa de mare norod? N-a dat învăţături potrivite cu viaţa lui? Nu s-a luptat precum a şi propovăduit? S-a primejduit el mai puţin decât vreunul dintre acei ce s-au luptat pentru cuvânt? A fost el mai puţin cinstit de cele pentru care a luptat? A făcut de ruşine, după întoarcerea sa, cinstea ce i s-a dat la întoarcere? Nu, ci toate se potrivesc laolaltă, ca la o harfă, sau la un cântec; atât viaţa, cât şi cuvântul, luptele, primejdiile, întoarcerea, cele de după întoarcere. Căci, luând în primire Biserica, el n-a păţit la fel cu cei orbiţi de mânie nemăsurată, care se înverşunează împotriva a tot ce le iese mai întâi înainte, măcar că uneori ar fi loc şi pentru cruţare, când mânia e stăpână. Ci a socotit că mai ales acesta trebuie să fie timpul numelui celui bun, pentru că tot cel ce pătimeşte răul e mai aplecat spre cumpătare, iar cel ce are putinţa de a se răzbuna e mai aplecat spre necumpătare. El s-a purtat aşa de blând şi de blajin cu cei ce l-au asuprit, încât nici unul dintre aceştia n-a putut să spună că întoarcerea lui i-a fost neplăcută. El a curăţit casa lui Dumnezeu de cei ce târguiau pe Dumnezeu şi vindeau pe Hristos, ca să se ia şi după această pildă a lui Hristos (vezi mai ales In. 2, 15), săvârşind însă acest lucru nu cu frânghia împletită, ci cu cuvântul cel înduplecător; iar pe răzvrătiţi i-a împăcat între ei şi cu sine însuşi, fără să aibă nevoie de nici un ajutor de undeva.

Scapă de asuprire pe cei silniciţi, nefăcând nici o deosebire între cei de credinţa lui şi cei de credinţă potrivnică. Ridică Cuvântul căzut; se face din nou slobodă Treimea pusă iarăşi pe sfeşnic, cu strălucita lumină a Dumnezeirii celei adevărate fulgerând în sufletele tuturor. Dă iar pravile lumii întregi, întoarce iarăşi tot cugetul spre sine însuşi, unora poruncindu-le, pe alţii învăţându-i sau pe unii îndemânându-i, ba chiar şi pe cei ce se apropiau nechemaţi înţelepţindu-i, punând o singură lege: voinţa, căci numai această singură era îndestulătoare călăuză spre mai bine. Într-un cuvânt, el ia pildă de la firile a două pietre vestite: căci faţă de cei ce-l loveau, se face diamant, iar faţă de răzvrătiţi-magnet, care prin o tainică putere atrage fierul spre sine şi îşi însuşeşte tot ce-i mai tare în lucruri. Ci pizma n-avea să rabde acestea, văzând că Biserica se întoarce iar spre vechea ei slavă şi sănătate, după grabnica vindecare ca a unei răni în trup. De aceea stârneşte împotriva lui pe împăratul cel apostat [30] faţă de sine însuşi, ce şi-a luat numele după blestemăţia lui, căruia numai vremea scurtă i-a stat împotrivă. Acesta, cel dintâi dintre împăraţii creştini, s-a îndârjit pe Hristos şi, ajungând împărat, când i-a venit vremea a dat la

[30] *Iulian, 362-3*

lumină vasiliscul nelegiuirii, pe care de multă vreme cu dureri ca de facere îl clocea în sine. Şi se arată nerecunoscător faţă de împăratul care i-a încredinţat cele împărăteşti, şi mai nerecunoscător încă faţă de Dumnezeu, Care-l mântuise. Şi născoceşte una dintre cele mai sălbatice prigoane ce au fost vreodată, amestecând, chipurile, silnicia cu înduplecarea (căci pizmuia pe pătimitori pentru răsplata luptei lor), făcând îndoielnică bărbăţia luptelor, potrivindu-şi moravurile după întorto-cherile şi îmbinările vorbelor, sau, ca să vorbim mai drept, ostenindu-se cu acelea din pricina firii sale, întruchipând prin iscusinţa meşteşugului răul ce clocea în el. Astfel, el socoti că e puţin lucru să răpui tot neamul creştinesc şi că e mare treabă să birui pe Atanasie cât şi virtutea ce se ascundea în cuvântările acestuia. Căci vedea că în planul său împotriva noastră deloc nu izbândeşte din pricina împotrivirii şi străjuirii acelui om, care - lucru ciudat - împlinea întruna golurile din rândurile creştinilor prin adaosuri smulse de la păgâni, prin înţelepciunea sa.

Dar văzând acel năpraznic prigonitor şi strâmb-judecător şi gândindu-se că nu mai zăboveşte întru prefăcătoria sa şi în minciuna iscusinţei sale, ci dându-şi răutatea pe faţă, dezrădăcinează fără ocol pe Atanasie din oraş. Căci s-ar fi căzut să trâmbiţeze fără târguiala biruinţă în trei lupte a acelui viteaz. Nu trecu multă vreme şi pedeapsa, încredinţată pe mâna perşilor, îl judecă acolo pe cel blestemat; şi ea, care l-a dus ca pe un împărat plin de râvnă, îl aduce îndărăt ca mort, nici jelit măcar, neavând - pe cât am auzit - nici parte de un mormânt, ci cutremurat [31] şi fiert de pământul cutremurat chiar de el, şi asta ca un început al judecăţii viitoare.

Se ridică alt împărat [32], cu un obraz nu neruşinat, precum acel pomenit mai sus, şi care n-a asuprit poporul lui Israel prin munci grele şi prin fruntaşi, ci foarte drept-credincios şi blând, care, ca să-şi aştearnă cea mai bună temelie împărăţiei sale şi să înceapă bună prăvilire de unde trebuie, iartă de surghiun pe episcopi şi pe toţi ceilalţi, şi mai înainte de toţi pe cel ce prin virtute sta în fruntea tuturor şi care pe faţă se războise pentru credinţa dreaptă. El cercetează adevărul credinţei noastre sfâşiate şi tulburate de mulţi şi dezbinate în multe păreri şi părţi, pentru ca, ajutat de Duhul, să aducă întreaga lume la împreună mărturisire, iar dacă nu, să îmbră-ţişeze cel puţin el cea mai bună credinţă, iar aceleia să-i împrumute puterea, şi s-o capete de la ea, cugetând cu măreţie şi slavă despre tainele cele mai mari. Întru aceasta s-a şi arătat mai ales curăţenia acestui bărbat şi trăinicia credinţei lui în Hristos. Căci pe câtă vreme toţi cei ce sunt de o credinţă cu noi se împart în trei: unii care greşesc în privinţa Fiului, alţii (mai numeroşi) care greşesc faţă de Duhul Sfânt (greşeală care e socotită mai mică) şi puţini care au păreri drepte în

---

[31] *De cutremurul ce - zice-se - a avut loc în momentul morţii sale.*
[32] *Jovian, 363-4.*

amândouă aceste privinţe; Atanasie, singur şi cel dintâi, sau împreună cu foarte puţini, are curajul să îmbrăţişeze adevărul, mărturisind în scris limpede şi desluşit Dumnezeirea şi Fiinţa unică a celor trei Ipostasuri; şi ceea ce s-a hărăzit mai înainte unui mare număr de Părinţi cu privire la Fiul, acelaşi lucru face şi el mai târziu cu privire la Sfântul Duh, insuflat fiind, şi aducând împăratului [33] un dar într-adevăr împărătesc şi măreţ, adică dreapta credinţă în scris împotriva nelegiuirii nescrise, pentru ca împărat să se lupte cu împărat, cuvânt cu cuvânt şi slovă cu slovă [34].

Mi se pare că această mărturisire au cinstit-o şi cei din Apus, şi cei din Răsărit ca pe un lucru trainic, unii zicând că dreapta credinţă trebuie să o ducem până acolo unde ţine mintea (dacă putem crede ceva din spusele lor), iar mai departe nu, ca pe o stârpitură ce moare în zgău; alţii spun s-o aprindem numai puţintel, ca pe o scânteie, atât cât să curăţim veacul, sau pe cei mai înfierbântaţi dintre drept-credincioşi sau dragostea de Dumnezeu a noroadelor. Alţii sunt de părere că trebuie să spunem slobod adevărul, iar de partea acestora sunt şi eu. Căci nu cutez să mă mândresc cu nimic mai mult decât cu aceea - fără să mai chivernisesc teama mea, nici cugetul celor mai plăpânzi (căci destul l-au chivernisit), care nici măcar n-au luat ce era străin, ci le-au stricat pe ale noastre, ceea ce e fapta unor răi chivernisitori - că scoţând dobânda la lumină, şi cu osârdie crescând-o, şi în faţa tuturor punând-o, mereu desăvârşitu-s-a.

Dar nu acest lucru e mai vrednic de mirare la el, căci ce e de mirare dacă cel ce s-a luptat aievea pentru adevăr a mărturisit adevărul în scris? Ceea ce e însă îndeosebi vrednic de mirare la acest om, şi ceea ce ar fi păcat să trecem sub tăcere din pricina vremii care aduce atâtea dihonii, este fapta următoare, pe care o voi adăuga la cele spuse mai sus, căci ea poate fi de mult folos celor ce o iau ca pildă.

Căci după cum dintr-o apă se desface nu numai ce a lăsat mâna care a scos apă, ci şi cât a fost cuprins cu mâna şi s-a scurs printre degete, tot astfel şi de la noi se desface nu numai ce e nelegiuit, ci şi ce e mai potrivit cu dreapta credinţă, nu numai când e vorba de păreri mărunte, ce uşor pot fi trecute cu vederea (căci acest lucru n-ar fi aşa de cumplit), dar chiar şi cu privire la acele cuvinte care dau acelaşi înţeles. Când la noi, potrivit dreptei credinţe, se pomeneşte de o Fiinţă şi trei Ipostasuri, prima arată firea Dumnezeirii, celelalte - însuşirile celor trei, care sunt înţelese şi de latini la fel, numai că ei nu pot, din pricina stângăciei limbii lor şi sărăciei de cuvinte, să facă deosebire între Fiinţă şi Ipostas, şi de aceea le

[33] *Lui Dumnezeu.*
[34] *E vorba de cuvântările lui Atanasie împotriva arienilor.*

înlocuiesc cu cele trei feţe, pentru ca astfel să nu fie nevoiţi a crede în trei fiinţe. Şi atunci ce se întâmplă? Un lucru aşa de vrednic de râs şi de milă! Li s-a părut că e o deosebire de credinţă, când de fapt nu era decât o măruntă gâlceavă pentru un sunet. De aici s-a născocit sabelianismul, cu cele trei feţe, şi arianismul, cu cele trei persoane, plăsmuiri ale gâlcevirii. Sporindu-se mereu mâhnirea pe care o stârneşte râvna şi gâlceava, era primejdie ca împreună cu silabele să se rupă şi marginile lor [35]. Văzând şi auzind aceasta, fericitul acela, şi cu adevărat om al lui Dumnezeu, şi mare chivernisitor de suflete, a crezut că nu trebuie să treacă cu vederea această ciudată şi fără rost despicare a Cuvântului, găsind de la sine un leac pentru această meteahnă.

Şi cum face aceasta? Chemă amândouă părţile la sine cu blândeţe şi dragoste, şi cercetând înţelesul celor spuse, când văzu că ei glăsuiesc aidoma şi nu se deosebesc întru nimic, îngăduindu-le să păstreze numirile, îi leagă prin fapte; o treabă mai folositoare decât marile osteneli şi cuvântări, pe care le fac toţi care au oarecare râvnă şi care poate tocmai de aceea născocesc ceva nou despre Cuvânt. Această ispravă e mai vrednică de cinste decât toate veghile şi culcatul pe jos, al căror folos merge până la fapta dreaptă, şi e vrednică de vestitele surghiunuri şi bejenii ale omului acestuia, căci de lucrurile pentru care s-a hotărât să pătimească, s-a şi îngrijit după pătimirea sa, şi a continuat să facă tot astfel şi cu alţii, pe unii lăudându-i, pe alţii cu măsură mustrându-i; trezind pe unii din toropeală şi domolind râvna aprinsă a altora; îngrijind pe unii să nu se poticnească şi ostenindu-se să aducă pe calea dreaptă pe cei poticniţi.

Simplu la fire, cu multe feţe în cârmuirea lui, înţelept la vorbă, încă mai înţelept la minte, mai smerit cu cei smeriţi, încă şi mai mândru cu cei trufaşi, iubitor de oaspeţi, îndatoritor, ajutător împotriva relelor, întrunind el singur cu adevărat toate însuşirile pe care elenii le împart fiecăruia dintre zeii lor. Voi adăuga că mai era răbdător, feciorelnic, paşnic, împăciuitor şi călăuză pentru sufletele ce pornesc de aici în lumea cealaltă.

O, câte numiri nu îmi pune mie la îndemână virtutea acestui bărbat, când vreau să-i dau toate numele ce i se cuvin! A trăit astfel, a propovăduit şi a dat altora învăţătură, încât viaţa şi felul lui sunt socotite ca pildă a episcopilor, iar părerile lui sunt pravile dreptei credinţe. Şi ce plată primeşte el pentru cucernicia lui (căci nici asta nu trebuie s-o trecem cu vederea)? Sfârşeşte viaţa într-o bătrâneţe verde şi e pus alături de părinţii săi patriarhii, proorocii, apostolii, mucenicii, care au luptat pentru adevăr.

---

[35] *V. Bardenhewer, op. cit, III, 77-79.*

Şi ca să-i fac şi o cuvântare de mormânt, la ieşirea lui [din această viaţă], avu parte de o cinste şi mai mare decât avusese cu prilejul intrării sale [în Alexandria], stârnind multe lacrimi şi lăsând în cugetele tuturor o amintire despre slava lui mai mare decât cea văzută cu ochii.

Dar, o, fiinţă scumpă şi sfântă, tu, care pentru alte bunuri ai cinstit îndeosebi şi măsura în vorbire şi în tăcere, pune aici o stavilă cuvântării noastre, care, dacă e mai prejos de adevăr, a căutat după puterile ei să te oglindească! Ci tu de sus priveşte cu îndurare la noi şi fă desăvârşit norodul tău închinător al Treimei desăvârşite, celei văzute şi cinstite întru Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Iar pe noi, în timp de pace, ocroteşte-ne şi ne păstoreşte; de va fi însă luptă, suie-ne şi ia-ne cu tine, de ne aşează împreună cu tine şi cu cei deopotrivă cu tine - oricât de grea ni-i rugămintea - întru Hristos, Domnul Nostru, Căruia I se cuvine toată slava, mărirea şi puterea în veci. Amin“.

Sfântul ierarh Atanasie, mărturisitorul - stânca şi stâlpul cel mare al Bisericii sau cum este prigonită iubirea fierbinte pentru Adevăr

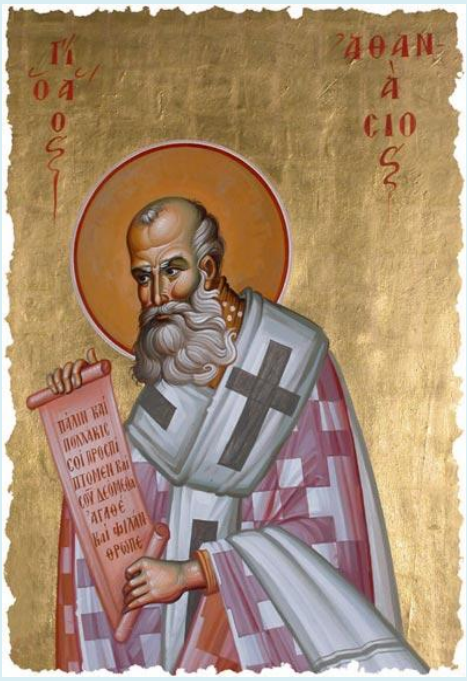

Citind viaţa Sfântului Atanasie cel mare, obţinem o întruchipare vie a cuvintelor prin care Sfântul apostol Pavel a descris pe toţi cei care au fost prigoniţi pentru dreptatea şi adevărul lui Dumnezeu: “Ei, de care lumea nu era vrednică, au rătăcit în pustii, şi în munţi, şi în peşteri, şi în crăpăturile pământului (Evrei 11, 38).

Aşa cum ne spune şi Sfântul Nicolae al Ohridei, puţini au fost sfinţii care au suferit atâtea prigoane precum Sfântul Atanasie cel mare. Arienii au complotat neîncetat împotriva Sfântului Atanasie, pe care l-au prigonit reuşind să îl alunge de pe scaunul arhieresc al Alexandriei de nenumărate ori. Regizând neîncetate procese şi aducând repetate mărturii mincinoase împotriva Sfântului Atanasie, au reuşit să controleze o parte mare a Bisericii din Răsărit. Pentru a-şi da pe faţă erezia, au convocat inclusiv “sinoade ticăloase” în care au dat anatemei principiul „de o fiinţei” Fiului cu Tatăl, sau, ca cel de la Mediolan, după ce episcopii dreptei credinţe fuseseră alungaţi din părţile Egiptului, pentru a-l condamna pe Sfântul Atanasie.

Ereticii au profitat şi de ajutorul împăraţilor arieni şi al instituţiilor statale ale vremii. Au avut, astfel, de partea lor, puterea statală, adică ajutorul “puternicilor pământului”.

Dar aceasta s-a îngăduit ca să se arate că întotdeauna erezia nu se limitează doar la strâmbarea şi falsificarea unui adevăr de credinţă teoretic, ci se vădeşte şi prin mijloacele samavolnice pe care le foloseşte pentru a se răspândi.

Într-adevăr, răutatea ascunsă în erezie, oricât de mult ar încerca să se prezinte ca "adevăr" şi oricât de rafinat ar minţi, se vădeşte şi prin silnicia mijloacelor folosite pentru a se impune. Biserica se impune prin puterea Duhului Sfânt, prin Adevărul Întrupat, prin slujire, dragoste. Erezia, însă, se impune cu sila, cu forţa şi, pentru a se vedea josnicia până la capăt şi încălcând până şi legea omenească, juridică.

De altfel, acesta este criteriul între un biet om care nu cunoaşte dreapta credinţă dar care este măcar sincer, moral şi un slujbaş al tatălui minciunii. Primul nu va încerca să silească pe cineva, nici să îl păcălească, nici nu va făţarnici ceea ce crede, acoperind cu mii de valuri ceea ce crede el de fapt. În schimb, slujbaşul ucigaşului de oameni îl urmează pe Cain în îndârjirea cu care caută să elimine pe susţinătorii Adevărului, prin minciuna şi făţărnicia cu care caută să păcălească oamenii simpli, şi prin abuzurile, ilegalităţile, deciziile arbitrare şi samavolnice la care se dedă. Şi, astfel, descoperim că luptătorul împotriva adevărului dumnezeiesc este de fapt un nihilist. Aşa s-au vădit şi fariseii. Ei, care făceau atâta caz de Lege şi de respectarea preceptelor sale, au fost călcători josnici de lege, ucigaşi de om, "oameni ai Legii" care au înscenat procese cu mărturii mincinoase.

O altă lecţie a acestei erezii întemeiate pe hulă şi propagată prin mărturii mincinoase, procese samavolnice, nedreptate şi violenţă, este legată de strategia aleasă de împăratul Constantin cel mare. Acesta a ales să nu îl îndepărteze pe Arie din Biserică, având o atitudine moderată, „de mijloc" faţă de acuzaţiile aduse de către păstorii iubitori de Hristos împotriva acestuia. Nefiind la curent cu adevărurile de credinţă, cu dogmele, împăratul a considerat, probabil, că cearta dintre Arie şi ceilalţi episcopi este mai mult una circumstanţială, una ce ţine de dezbinările „fireşti", invidiile şi intrigile cu care suntem obişnuiţi să vedem că sunt locuite instituţiile omeneşti. Atitudinea sa "moale" faţă de Arie a încurajat însă ereziile îndreptate împotriva lui Hristos. Pentru că minciuna, nedreptatea, nu se mulţumeşte cu un deget şi nu este interesată de „pace" - ea vrea stăpânire, nu se opreşte până ce nu merge până la capăt.

Încă o lecţie pentru noi, care se desprinde din viaţa Sfântului Atanasie cel mare este că „Trebuie să ascultăm de Dumnezeu mai mult decât de oameni". (Fapte 5, 29). Altfel, nu va împiedica nimic lucrarea răutăţii. Slăbiciunea împăratului Constantin a fost urmată de adoptarea de-a dreptul a ereziei ariene de către fiul său Constanţiu, după care a urmat Iulian Apostatul.

Să Îl lăudăm pe Dumnezeu întru sfinţii săi! 46 de ani de neîncetate lupte, prigoniri, judecăţi nedrepte, condamnări nedrepte, nimic nu a abătut pe ostaşul lui Hristos de la calea adevărului. Ca şi atunci, nici astăzi "nu e nimic nou sub soare", iar puţinii iubitori înflăcăraţi ai adevărului lui Hristos - adevăr niciodată primit de lumea stăpânită de cel rău - sunt persecutaţi pretutindeni de cei pentru care puterea, slava şi bogăţiile cele deşarte sunt mai preţioase decât "ocara lui Hristos".

Şi azi jertfa Sfântului Atanasie, ca şi a tuturor marilor mărturisitori ai credinţei, este dispreţuită, iar Sfântul este prigonit, indirect, încă o dată, şi după moartea şi proslăvirea sa, prin socotirea ca fiind ceva de nimic, peste care se poate trece foarte uşor, de dragul "iubirii" făţarnice, mai precis a comandamentelor masonice de unire "creştină" universală. Dacă ar mai trăi, şi Sfântul Atanasie ar fi considerat "mândru", "lipsit de dragoste", "extremist" şi "fudamentalist", pentru râvna sa pentru nişte "detalii" dogmatice atât de insignifiante pentru apostaţii de azi!

Părintele Dumitru Stăniloae descriindu-l pe Sfântul Atanasie cel mare: "O potrivită caracterizare a personalităţii şi a rolului decisiv al Sfântului Atanasie, în impunerea învăţăturii creştine despre Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu şi despre Sfânta Treime, a schiţat Bardenhewer. Reproducem unele rânduri din ea: «Atanasie este una din cele mai puternice apariţii în istoria Bisericii. Nu s-a mai dat niciodată o hotărâre bisericească de importanţa de o fiinţei, de la Niceea, şi niciodată vreo hotărâre bisericească nu a mai provocat o luptă ca cea dintre niceeni şi antiniceeni. Fără îndoială, partida antiniceeană s-a despărţit în tabere adverse, caracterizate suficient prin numiri ca: anomei, omei, omiusieni. Dar continua lor opoziţie faţă de termenul homousios (de o fiinţă), de la Niceea, părea de neînvins…

Atanasie stătea în fruntea niceenilor ca o stâncă în mare. De cinci ori a trebuit să plece în exil sau să fugă din oraşul lui… Dar credinţa lui a rămas neclintită… El era pentru tot Răsăritul, stâlpul Bisericii… El a sperat împotriva oricărei speranţe. Nu s-a îndoit niciodată de victoria finală a cauzei sale. Nu a cunoscut interese personale. Persoana lui este ireproşabilă. Ura adversarilor a trebuit să recurgă la tot felul de minciuni. Nici critica timpului mai nou nu a putut descoperi în el nimic lipsit de nobleţe sau criticabil… Că a mai găsit răgaz pentru întinsa sa activitate literară e un lucru surprinzător. Cele mai multe din scrierile sale stau în slujba luptei sale…

Dar în timpul luptei a întocmit şi scrieri de alt cuprins; şi unele destul de întinse, care, spre deosebire de tema luptei sale, urmăreau tendinţe ascetice şi de zidire sufletească. E neîndoielnic că nu i-a stat departe de inimă condeiul. Dar totul în

scrisul său stă în legătură cu tema sa favorită: întruparea Cuvântului… în aceasta constă în bună parte şi succesul hotărâtor al cuvântului său.

Simţul său creştin se ridică peste afirmaţiile necredincioase ale adversarilor. Familiaritatea sa cu Sfânta Scriptură îi procură o bogăţie nesecată de argumente; ascuţişul natural al vederii sale ştie să doboare orice obiecţie şi tonul cald, înălţat, izvorând din cea mai adâncă convingere are o mare forţă cuceritoare. Nu se arată ca un mare savant. Nu pune mare preţ nici pe forma estetică».

Alipirea să la tema principală a dumnezeirii Cuvântului îl face adeseori să se repete. «Dar totdeauna expunerea să se distinge prin claritate şi precizie». Fotie îi dă această notă: «E clar, neartificial şi simplu, dar plin de putere, de un conţinut dens şi de o consecvenţă şi de o originalitate cu totul minunată»-. (Biblioteca, cod. 140). Atanasie a fost nu numai reprezentantul cel mai neîncovoiat, dar şi cel mai talentat avocat literar al Sinodului de la Niceea»".

(Din: Sfântul Atanasie cel mare, Scrieri, I, trad. şi studiu introductiv de pr. Dumitru Stăniloae, EIBDMBOR, Bucureşti, 1987)

"Nu aflăm în ele (în scrierile apologetice ale Sfântului Atanasie cel mare, nota noastră) obiectivitatea rece, ci căldura iubirii pentru dreapta credinţă. Dar nu se implică în această căldură iubirea pentru adevărul însuşi? Sfântul Atanasie foloseşte cuvinte tari pentru caracterizarea adversarilor şi pentru doctrinele false susţinute de ei. Dar nu exprimă tocmai prin aceasta convingerea sa că susţine adevărul? Poate vorbi cineva despre vreun adevăr, sau despre ceea ce socoteşte el că e adevăr fără căldură, socotită adeseori pasiune?

Această pasiune curată pentru adevăr străbate şi întreaga Epistolă despre sinoadele din Rimini şi Seleucia. Dar ea arată totodată faptul real că episcopii arieni fruntaşi convocând, sub protecţia împăratului, tot felul de sinoade, împotriva termenului «de o fiinţă» stabilit la Niceea, recurgeau mereu la alte şi alte formule mai mult sau mai puţin ascuns ariene, pentru a câştiga pe episcopii care nu aprobau uşor, cu toată presiunea imperială exercitată asupra lor, formule prea direct ariene.

În această scriere Sfântul Atanasie descrie toate măştile sub care căutau arienii să-şi impună erezia lor, metodă care până la urmă s-a soldat cu un eşec total.

Sfântul Atanasie analizează în această scriere succesiunea tuturor formulelor ariene date nu numai de cele două, sinoade de le Rimini şi Seleucia, ci de toate sinoadele ariene începând cu cel de la Tyr, din 335, şi până la cel din 359, din amintitele

localităţi, formule ce se contraziceau în aparenţă, dar coincideau în opoziţia ariană faţă de Niceea.

La sinodul convocat de el în 362, în Alexandria, Sfântul Atanasie va absolvi de vină pe toţi episcopii care au acceptat acele formule din frică. Scrierea e preţioasă atât prin subtilele demascări ale conţinutului eronat al diferitelor formule ariene cât şi prin istorisirea luptelor doctrinare din acel timp. Faţă de toate acele formule Sfântul Atanasie apără expresia «de o fiinţă», stabilită la Niceea, într-o formă mai speculativă, deosebită de argumentarea ei biblică din Cele trei cuvântări împotriva arienilor".

(Sfântul Atanasie cel mare, Scrieri, II, trad. şi studiu introductiv de pr. Dumitru Stăniloae, EIBDMBOR, Bucureşti, 1988)

Intrarea în Ierusalim. Predica Sfântului Vasile al Kineşmei despre entuziasmul nestatornic şi calea împărătească. “Orice s-ar întâmpla cu voi, să nu scăpaţi din mâini haina lui Hristos, să mergeţi neabătut pe linia urmării Lui!”

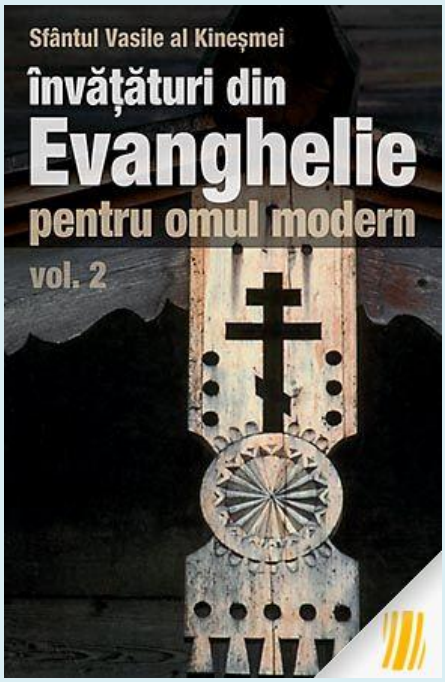

Despre virtutea statorniciei şi despre calea împărătească

[Tâlcuire din Evanghelia după Marcu - (Capitolul 11, versetele 1-10)]

“Explicând însemnătatea evenimentelor legate de Intrarea Domnului în Ierusalim, aşa cum sunt descrise ele la Evanghelistul Matei (Mt. 21, 1-10), Sfântul Ioan Gură de Aur spune că asina pe care au adus-o ucenicii, împreună cu mânzul, la Domnul lor simboliza poporul iudeu. Domnul n-a vrut să şadă pe ea, dând de înţeles prin asta că poporul ales a fost lepădat pentru necredinţa sa, că s-a luat de la el Împărăţia lui Dumnezeu şi că a fost dată poporului care va face roadele ei (Mt. 21, 43). Mânzul, pe care nu-l călărise nimeni, simbolizează, după spusele Sfântului, toate popoarele păgâne noi, puţin cunoscute în istoria vechi-testamentară, care au alcătuit la început tânăra Biserică a lui Hristos şi au primit jugul cel uşor al Evangheliei. Haina cu care Apostolii au acoperit mânzul simboliza învăţătura Lui. Astfel, toate acestea marcau o cotitură fundamentală în planul iconomiei dumnezeieşti de mântuire a omului: însemnătatea excep-ţională pe care o avea poporul lui Israel în Vechiul Testament a trecut de la el la alte popoare. Şezând pe mânz, Domnul a arătat că primeşte popoarele acestea sub călăuzirea Sa.

Aceasta este interpretarea pe care o da Sfântul Ioan. Biserica Nouă, care a cuprins în sine tinerele popoare păgâne, a primit drept de cetăţenie în Împărăţia lui Dumnezeu. Până atunci a fost valabil principiul: întâi să se sature copiii, căci nu este bine să iei pâinea copiilor şi s-o arunci câinilor. Întrucât dintre popoarele păgâne care au intrat în Biserica nou-testamentară face parte şi poporul nostru, este limpede ce mare însemnătate are şi pentru noi Intrarea Domnului în Ierusalim.

Lăsând însă deoparte latura simbolică a evenimentului, trebuie spus că şi în sensul istoric el are mare însemnătate. Acesta este punctul culminant al gloriei, la care viaţa Mântuitorului s-a ridicat pentru a se încheia sângeros imediat după aceea. Steaua măririi pământeşti a modestului Proroc din Galileea nu a strălucit niciodată atât de tare! Numele Lui nu a fost rostit niciodată cu atâta entuziasm şi atâta nădejde, de atâtea mii de guri. Niciodată nu L-a înconjurat o mulţime atât de numeroasă, gata să se plece înaintea Lui şi să meargă oriunde va voi El, la cel mai mic semn al Lui… întreg Ierusalimul s-a pus în mişcare (v. Mt. 21, 10).

De această dată, Domnul nu fuge de glorie şi de manifestările furtunoase ale entuziasmului şi respectului faţă de El. De obicei evită zarva şi agitaţia omenească şi nu caută onoruri şi veneraţie din partea poporului, fiindcă pentru lucrarea Sa nu era nici o nevoie de aceasta. De această dată însă El nu pune capăt strigătelor de jubilare, şi atunci când fariseii, turbaţi de furie, Îi cer să le interzică ucenicilor cântarea de slavoslovie, Domnul răspunde: Dacă vor tăcea aceştia, pietrele vor striga (Lc. 19,40).

E limpede că El avea un scop aparte pentru care a îngăduit această procesiune triumfală, în care nu putem vedea doar o manifestare întâmplătoare a sentimentului popular care se acumulase şi îşi caută expresie.

Putem întrezări acest scop din cuvintele pe care Mântuitorul le adresează în acest moment Ierusalimului şi care sunt păstrate la Evanghelistul Luca.

Văzând cetatea, a plâns pentru ea, zicând: „Dacă ai fi cunoscut şi tu, în ziua aceasta, cele ce sunt spre pacea ta! Dar acum ascunse sunt de ochii tăi, căci vor veni zile peste tine, când duşmanii tăi vor săpa sunt în jurul tău şi te vor împresura şi te vor strâmtora din toate părţile, şi te vor face una cu pământul, şi pe fiii tăi care sunt în tine, şi nu vor lăsa în tine piatră pe piatră pentru că nu ai cunoscut vremea cercetării tale (Lc. 19, 42-44).

Intrarea triumfală a Domnului în Ierusalim este cel din urmă avertisment către poporul necuvios. De câte ori a predicat Domnul în pieţele lui şi în templul lui! De

câte ori locuitorii Ierusalimului au fost martori ai neobişnuitei puteri cu care El lucra minuni, însă inimile lor împietrite nu s-au lăsat cucerite de farmecul cuvintelor Lui, nu s-au plecat, cu tulburare evlavioasă, în faţa puterii Lui, nu L-au recunoscut în El pe Mesia! Acum, intrând în cetate glorios, înconjurat de o mulţime ce jubila, Domnul caută din nou să atragă atenţia locuitorilor ei, să le deschidă ochii, care văzând nu vedeau, să le amintească vestita prezicere a Proorocului Zaharia: Bucură-te foarte, fiica Sionului, veseleşte-te, fiica Ierusalimului, căci, iată, împăratul tău vine la tine drept şi biruitor, smerit şi călare pe asin, pe mânzul asinei (Zah. 9,9).

Vai! Totul a fost zadarnic! Nici de această dată Ierusalimul nu a recunoscut vremea cercetării sale, nu a recunoscut cele ce erau spre pacea lui!

Nu s-au înmuiat inimile învârtoşate, şi locuitorii Ierusalimului au fost cei dintâi care au luat parte la cea mai cumplită fărădelege care s-a săvârşit vreodată în istoria lumii: la răstignirea Domnului.

Avertismentul nu a fost înţeles, şi mai apoi s-a împlinit îngrozitoarea prorocie a Mântuitorului: oraşul a fost dărâmat din temelii.

Pe de altă parte, Intrarea triumfală a Domnului în Ierusalim are încă o trăsătură (fără îndoială, nu întâmplătoare) care arată scopul aparte al acestui eveniment.

Domnul intră în oraş înconjurat de o mulţime nenumărată, în strigăte de bucurie şi în entuziasmul general. Calea pe care avea să treacă este aşternută cu haine, sub picioarele asinului sunt aruncate ramuri de finic. Din toate părţile se aud strigăte de bucurie şi de entuziasm: Osana! Bine este cuvântat cel ce vine în numele Domnului!

Toate acestea amintesc mult de o procesiune triumfală, şi totodată sunt atât de deosebite faţă de obişnuitele triumfuri ale generalilor şi ale marilor cuceritori!

Atunci când un general roman se întorcea în Cetatea Eternă după o victorie importantă asupra duşmanilor, îşi făcea de obicei intrarea într-un car aurit, la care erau înhămaţi patru cai albi pursânge; deasupra capului său, o statuie a zeiţei Victoria întindea o cunună de aur; în jur mărşăluiau regimentele întoarse împreună cu el, iar în faţa lui mergea mulţimea prizonierilor şi era dusă pradă de război.

Cât de puţin semăna cu un trufaş împărat roman smeritul şi blândul nostru Mântuitor călare pe un mic asin, care păşea mărunt pe străzile pietruite ale

Ierusalimului, într-o ciudată dizarmonie cu aureola de glorie cu care jubilarea poporului Îl înconjura pe Marele Proroc în acel moment! De obicei, pe asini mergeau ţăranii la oraş, la piaţă - şi bineînţeles că Domnul le-a poruncit dinadins ucenicilor Lui să Îi aducă un asin în vederea acestei intrări triumfale.
Călare pe asin, îmbrăcat simplu, fără armură strălucitoare, fără cunună de învingător pe cap, Mântuitorul părea întruchiparea păcii şi a blândeţii. În această privelişte nu era nimic războinic, nimic care să amintească fie şi de departe triumfurile generalilor romani. Pentru orice om lipsit de prejudecăţi era absolut limpede că Acest Proroc din Galileea nu va fi niciodată cuceritorul strălucit şi puternic cu care închipuirea evreilor îl identifică pe Mesia. Fără îndoială că tocmai asta voia să dea de înţeles Domnul.

Procesiunea Lui a fost plină de glorie şi măreţie, dar asta în virtutea strălucirii măreţiei morale, nu a măreţiei pământeşti, deşarte. Domnul S-a luptat toată viaţa cu această prejudecată, care prinsese rădăcini trainice în mintea poporului şi chiar a propriilor Săi ucenici, care şi-l închipuiau pe Mesia doar ca pe un monarh pământesc de felul lui Solomon sau David, dar mai strălucitor şi mai puternic. Acum, El le dă din nou următorilor Săi o lecţie grăitoare cu privire la faptul că Împărăţia Lui nu este o împărăţie a măreţiei exterioare, la fel ca toate împărăţiile acestei lumi, ci o împărăţie pur duhovnicească, măreaţă prin frumuseţea şi sfinţenia sa lăuntrică. Din păcate, gloata nu înţelege nici acum această lecţie şi, orbită de prejudecăţile mândriei naţionale, este gata să vadă şi în smeritul învăţător din Nazaret, care mergea călare pe un asin, un viitor împărat plin de glorie, fără să observe că aşteptările sale nu se potrivesc cu înfăţişarea Lui. Ea este deja gata să Îl proclame împărat şi, presupunând că în sfârşit se împlinesc vechile sale aşteptări, strigă nebuneşte: Bine este cuvântată împărăţia ce vine a părintelui nostru David! Osana întru cei de Sus!

Însă chipul Mântuitorului este trist şi ochii Lui sunt plini de lacrimi. El este absolut singur cu gândurile Sale. Nimeni din gloată nu-L înţelege, nu-L înţeleg nici măcar ucenicii Lui cei mai apropiaţi, care sunt antrenaţi de entuziasmul general. Toţi aşteaptă de la El să Se declare împărat, să Se pună în fruntea oştirilor israelite şi să le ducă, pe calea glorioasă a biruinţelor, la răsturnarea odiosului jug roman, la independenţă, la putere. El ştie însă că aşteptările lor sunt zadarnice, că nu poate să le dea asta, că nu pentru asta a venit, că este vorba de aceeaşi ispită cu care a încercat, la începutul slujirii Lui, să-L înşele diavolul, că dacă gloata ar şti asta şi nu s-ar amăgi cu nădejdi deşarte ar fi mai moderată în manifestarea entuziasmului său.

El ştie că după câteva zile această gloată Îi va întoarce spatele ca unui amăgitor din pricină că nu-i va îndreptaţi aşteptările; ştie că, deşi El nu le-a promis nimic şi s-a străduit în repetate rânduri să îi scoată din rătăcire, dovedindu-le că nădejdile lor sunt deşarte, ei tot Îl vor urî, din dezamăgire, şi că aceiaşi oameni care acum strigă cu atâta entuziasm: Osana! vor striga peste câteva zile cu înverşunare: Răstigneşte-L!

Iată de ce este trist chipul Domnului nostru Iisus Hristos! Într-adevăr, ce uriaşă schimbare! Iată-i pe aceşti oameni ce par a fi gata să îşi dea viaţa pentru iubitul lor Proroc… Au răguşit de atâtea strigăte triumfătoare, ochii le ard de entuziasm, în mâinile lor se leagănă mii de ramuri de finic, ridicându-se şi coborându-se ca o pădure în furtună, hainele colorate flutură în văzduh ca nişte pete aprinse… Această gloată orientală pătimaşă, agitată, şi-a găsit eroul!.. După câteva zile, tabloul se schimbă radical: aceleaşi feţe, însă pline de înverşunare; ochii le ard de ură; mii de pumni strânşi se ridică ameninţător; din guri li se revarsă blesteme şi hule… Iar înaintea lor se află Acelaşi Mântuitor, liniştit şi măreţ în blândeţea Sa, în a Cărui inimă atât entuziasmul, cât şi ura lor întâmpină doar durere şi compasiune.

Gloata e nestatornică, şi mulţi dintre cei ce fuseseră cândva ucenici ai Domnu-lui, care îl ascultau cu încântare şi erau gata să îl urmeze peste tot L-au trădat şi s-au lipsit de cununa veşnicei fericiri. Nu au avut destulă statornicie.

Aceasta este pentru noi o mare lecţie, mai ales pentru cei care sunt începători pe calea creştină. După cât se pare, nestatornicia este unul dintre păcatele de moarte ale firii poporului nostru. Ne pasionăm uşor de orice lucru nou, ne avântăm cu încântare la orice lucrare nouă, mai ales dacă poartă pecetea idealismului, însă pasiunile acestea se răcesc la fel de repede cum apar, iar cele dintâi piedici ne potolesc ardoarea, încordarea voinţei ne oboseşte repede şi, în faţa unei căi lungi, pe care se vede un şir nesfârşit de greutăţi, pe noi pune stăpânire descurajarea. Ne lăsăm păgubaşi chiar fără a fi încercat să ne luptăm.

Deosebit de funest se face simţită această lipsă a statorniciei în viaţa duhovnicească. Câţi tineri n-au pierit duhovniceşte din pricina lipsei de răbdare! La început, când în penumbra ignoranţei religioase a vieţii obişnuite înaintea lor străluceşte orbitor lumina adevărului evanghelic, ei nu se pot împotrivi, căci nu te poţi împotrivi adevărului atunci când l-ai recunoscut. Se dedică cu pasiune noii vieţi, în care totul le aduce atâta bucurie, este perceput atât de profund şi spune atât de mult inimii. La început, în ei este atâta râvnă, încât aproape întotdeauna se transformă într-o năzuinţă către asceză.

Formele obişnuite ale slujirii lui Dumnezeu, care nu cer mare încordare, li se par prea slabe, prea încete, şi de obicei se împovărează de capul lor cu nesfârşite pravile de postire, de rugăciune, de metanii şi de alte nevoinţe ale vieţii ascetice. Vai! Cu cât iau mai mult asupra lor, cu atât obosesc mai repede, şi cu cât este mai puternică pornirea de la început, cu atât se face simţită mai grabnic lipsa statorniciei. După câteva luni ei merg deja în virtutea inerţiei, se simt cumva pierduţi, de parcă rezultatele râvnei lor nu corespund cu aşteptările pe care le aveau, şi răceala primei dezamăgiri şi a nedumeririlor se furişează în suflet.

Puţin câte puţin, se „coace” prima îndoială fatală: „Oare este bună calea pe care am ales-o?” - şi, simţindu-se corecţi în osârdia lor, ei se străduie să îşi explice nereuşita şi insatisfacţia nu prin nepriceperea lor duhovnicească, ci prin aceea că au fost înşelaţi. Acesta este deja un pas spre necredinţă şi, mergând mai departe pe această cale, în cele din urmă renunţă cu desăvârşire la calea vieţii duhovniceşti şi trec în tabăra vrăjmaşilor Evangheliei. Şi se fac omului cele din urmă mai rău decât necredinţa dintâi.

Poate că amănuntele acestui proces nu sunt întotdeauna la fel, însă, oricum ar fi, această nestatornicie, această incapacitate de a-ţi ţine nerăbdarea în frâu şi trista înclinaţie spre a ceda rapid duhului dezamăgirii şi descurajării fac multe victime, mai ales în rândul tineretului. Dacă am putea înconjura cu privirea întregul câmp al

luptei duhovniceşti din această lume, ni s-ar părea că un cimitir acoperit de cadavrele nădejdilor nedate în pârg şi al avânturilor pierite înainte de vreme.

Statornicia până la capăt, până la moarte, este indispensabilă. Nu ajunge doar să porneşti pe calea creştină, ci trebuie să şi ajungi la ţintă - şi dacă viaţa creştină, după cum zice Sfântul apostol Pavel, e ca o alergare în arenă, în care toţi luăm parte la întrecere, este limpede că premiul îl primesc doar cei care aleargă până la finiş. Atletul care la jumătatea cursei încetează să mai alerge se elimină singur de pe lista pretendenţilor la victorie, şi oricât de rapid ar fi alergat prima jumătate a cursei, asta nu îi va aduce nici un folos: e un efort zadarnic.

Şi dreptul, dacă se va abate de la dreptatea sa şi se va purta cu nedreptate şi va face toate acele ticăloşii pe care le face nelegiuitul, va fi el oare viu? Toate faptele lui bune, pe care le va fi făcut, nu se vor pomeni, ci pentru nelegiuirea sa, pe care va fi făcut-o, şi pentru păcatele sale, pe care le-a săvârşit, va muri (Iez. 18, 24).

Fii credincios până la moarte, şi îţi voi da ţie cununa vieţii (Apoc. 2, 10) - iată regula fundamentală a vieţii duhovniceşti.

Cum să facem asta? Nu vom vorbi aici despre stăruinţa în viaţa duhovnicească: despre încordarea îndelungată a voinţei şi despre lucrarea dârză de biruire a greutăţilor întâlnite în cale. Despre aceasta am vorbit deja mai înainte. Aici este vorba doar de statornicie, adică despre capacitatea de a păstra neschimbate până la capăt scopul şi orientarea fundamentală a vieţii.

Se înţelege de la sine că este imposibil să oferim un răspuns exhaustiv la întrebarea dată, fiindcă aici totul depinde, în ultimă instanţă, de voia lui Dumnezeu. Domnul are puterea să-l mântuiască pe om chiar şi în situaţiile cele mai disperate. Totuşi, putem arăta o serie de piedici sau de paşi greşiţi care, stârnind dezamăgirea sau descurajarea, împiedică mai mult decât orice sta-tornicia vieţii duhovniceşti şi care trebuie evitate cu multă grijă!

Cea mai obişnuită piedică este aici orientarea greşită a nădejdilor fundamentale chiar la începutul vieţii duhovniceşti. De ce gloata care era gata aproape să Îl divinizeze pe Domnul L-a trădat atât de curând? Am văzut deja că cea mai însemnată cauză a acestei dezamăgiri a constat în aceea că aşteptau de la Mântuitorul ceea ce El nu putea să dea. Gloata voia să Îi impună voia sa şi nădejdile sale, şi s-a mâniat atunci când El nu i S-a supus, ci a mers pe calea Sa. Ovaţiile zgomotoase cu care ea L-a întâmpinat pe Domnul nu arătau dragoste faţă de El personal, nici încântare de învăţătura Lui, ci nădejdea că El va putea să-i

înfăptuiască visele şi dorinţele. În acele clipe, oamenii care jubilau Îl urmau pe Mântuitorul nu fiindcă preţuiau în El imaginea supremei desăvârşiri duhovniceşti şi recunoşteau adevărul profund al cuvintelor Lui, ci fiindcă aşteptau de la El satisfacerea mândriei lor naţionale, şi atunci când au văzut că s-au înşelat în aşteptările lor reacţia a fost inevitabilă.

Aşa se întâmplă şi în viaţa duhovnicească. Păşind pentru prima dată pe calea religioasă, oamenii îşi fixează adeseori scopuri proprii, fără a se întreba deloc ce vrea Dumnezeu de la ei. Unii cred că bunăstarea lor materială va fi ocrotită de Dumnezeu şi, ca atare, din acest punct de vedere vor propăşi. Alţii visează la glorie, onoruri şi influenţă pe calea lucrării religioase. Alţii privesc religia ca pe un mijloc de a face carieră. Poate că foarte mulţi nici nu abordează religia cu asemenea calcule grosolan-materialiste, însă doresc să ajungă cât mai repede la sfinţenie şi chiar să primească darul facerii de minuni. În toate aceste cazuri, religia nu reprezintă un scop în sine, ci doar un mijloc de a atinge scopuri de cu totul altă natură, aproape întotdeauna egoiste. Omul nu caută atunci fericirea de a se pleca înaintea măreţiei dumnezeieşti cu evlavie şi cu dragoste, ci, strict vorbind, Îi rezervă Făcătorului lumii un rol auxiliar, nedemn de El, cerându-I doar împlinirea cât mai grabnică a propriilor dorinţe.

Se poate spune cu toată încrederea că nici un om care apucă pe calea vieţii religioase cu un scop de acest fel nu va primi vreodată ceva, nu va ajunge nicăieri şi va fi silit, mai devreme sau mai târziu, să renunţe la calea aceasta, nefăcând decât să-şi irosească eforturile şi timpul. Mai mult decât atât: dezamăgirea stârneşte în el chiar şi duşmănie faţă de Dumnezeu, îl pune în ce priveşte mântuirea sa într-o situaţie mai proastă decât cea în care se afla înainte de a începe nevoinţa religioasă.

Un episcop scrie despre aceasta următoarele: „Am cunoscut mulţi tineri care au pierit în acest fel. Îmi aduc aminte de un tânăr talentat ce s-a lăsat furat de visul de a deveni episcop. A început să se roage la nesfârşit, stând în picioare la pravilă nopţi întregi; şi-a impus un post aspru, dar întrucât avea doar optsprezece ani şi-a dat seama repede că va avea de dus aceasta nevoinţă prea multă vreme până când va veni momentul când va putea, potrivit regulilor canonice, să primească hirotonia. Râvna i-a ajuns fix jumătate de an, după care a început să ducă o viaţă împrăştiată şi în scurtă vreme a ajuns la fundul dezmăţului.

Am cunoscut şi un alt tânăr, care a luat asupra sa nevoinţa nebuniei pentru Hristos, însă aceasta a fost doar un entuziasm copilăresc: pur şi simplu îi plăcea să se prostească şi să facă sub masca nebuniei pentru Hristos tot felul de lucruri aiurite şi

caraghioase, care atrăgeau atenţia naivă a rugătorilor simpli. În el îşi spunea cuvântul vâna de umorist şi de actor. Totuşi, după doi ani s-a săturat de toate acestea şi a început să bea.

Îmi mai aduc aminte şi de o tânără din popor, care aproape că s-a istovit de moarte cu nevoinţa rugăciunii, zi şi noapte citind Psaltirea şi făcând metanii. În setea sa de nevoinţă, tot timpul se agita: ba s-a băgat în subsolul plin de igrasie al bisericii, s-a declarat zăvorâtă şi se hrănea numai cu pâine şi apă, ba a început să facă pe nebuna pentru Hristos, nepunând mâncare în gură cu săptămânile, ba şi-a pus pe ea lanţuri grele… Şi toate astea de capul ei, în pofida sfaturilor primite de la stareţi încercaţi. Pe de o parte, poza în faţa gloatei, care se extazia de nevoinţele ei; pe de altă parte, o chinuia setea orgolioasă de sfinţenie, dorinţa de a fi mai presus de ceilalţi şi visul tainic de a primi, pentru acele osteneli, darul clarviziunii sau vindecărilor - tot cu scopul de a-i uimi pe admiratori. A sfârşit prin a-şi pierde minţile.“

În nevoinţa vieţii creştine, poţi rezista până la capăt numai în cazul când nu cauţi nici un fel de scopuri de altă natură, ci îţi găseşti suprema fericire în religia însăşi, în iubirea de Dumnezeu şi în unirea cu El. Nevoinţele, ostenelile şi lipsurile incredibile pentru noi pe care le-au purtat vechii pustnici şi mucenici ai creştinismului ar fi fost cu neputinţă de îndurat dacă ei nu şi-ar fi găsit în ei înşişi izvorul fericirii.

Pe oricare din marii luminători ai creştinismului l-am lua, vom afla că statornicia şi tăria lui în slujirea lui Dumnezeu au fost determinate de adânca lui dragoste de Dumnezeu Făcătorul şi de lumina curată a Evangheliei, dragoste liberă de orice imbolduri personale egoiste.

Iată în faţa noastră chipul marelui luptător pentru Ortodoxie împotriva ereziei ariene: Sfântul Atanasie, care şi-a dedicat întreaga viaţă acestei lupte şi a rezistat în ea până la sfârşit.

Pe când era încă tânăr, la vârsta de 29 de ani, în cinul de diacon al Bisericii Alexandriei, el şi-a însoţit episcopul la Sinodul de la Niceea, unde l-a combătut cu convingere şi cu elocvenţă pe Arie, care învăţa că firea Fiului lui Dumnezeu este zidită. Argumentele lui Atanasie, cunoaşterea şi înţelegerea textelor sfinte de care el a dat dovadă, au biruit: arianismul a fost condamnat. Lupta însă abia începea. Biruiţi pe teren teologic, arienii au pornit pe calea manevrelor de culise şi a intrigilor politice. Ei au obţinut de la împăratul Constantin un edict de primire a lor în comuniune cu Biserica Ortodoxă, în numele păcii bisericeşti.

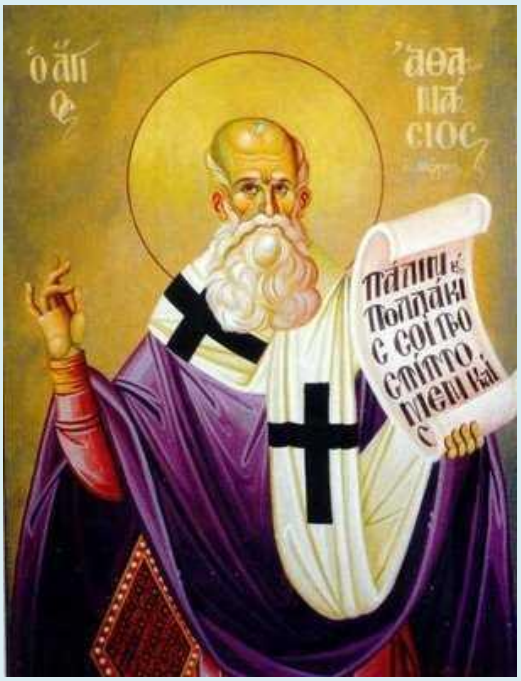

Sfântul Atanasie

Atanasie, care pe atunci devenise deja episcop al Alexandriei, nu s-a supus acestui edict, considerându-l inadmisibil din punct de vedere canonic, şi a fost imediat exilat în Gallia de împărat. Acesta a fost primul său exil. După moartea lui Constantin s-a întors la catedra sa, dar acolo fusese numit deja arianul Grigorie, care a intrat în oraş cu un detaşament militar. Atanasie a fost nevoit să fugă la Roma. Înscăunat iarăşi în Alexandria la scurtă vreme după aceea, a continuat să provoace ura arienilor apărând energic Ortodoxia. S-a poruncit să fie înlăturat cu forţa, şi abia a scăpat de la moarte. A fugit în pustia Egiptului, unde a fost primit cu dragoste de către călugării schitului. Pe capul lui s-a pus recompensă, şi din sihăstria sa a trimis epistole peste tot în apărarea dumnezeirii Fiului.

Din pustie s-a întors iarăşi la Alexandria, spre marea bucurie a fiilor credincioşi ai Bisericii Ortodoxe, dar sub Iulian apostatul a fost dat un nou edict: să fie izgonit Atanasie oriunde s-ar afla.

„Să nu vă tulburaţi, copiii mei, spunea Sfântul plecând din nou în surghiun, acesta este numai un norişor… O să treacă repede!”

Într-adevăr, Iulian a fost ucis nu după multă vreme, şi Atanasie s-a întors, dar sub împăratul Valens a fost silit să fugă iarăşi. Numai ultimii ani din viaţa lui au trecut într-o relativă linişte, dar cât de multe a avut de îndurat! Şi nimic nu i-a putut zdrobi statornicia şi devotamentul neclintit faţă de Ortodoxie. Omul acesta Îl iubea

din tot sufletul pe Dumnezeu şi iubea din tot sufletul adevărul, şi numai lor le slujea cu abnegaţie. În aceasta constă taina forţei şi fidelităţii sale.

O altă condiţie obligatorie a statorniciei în viaţa creştină este credinţa ne-strămutată în puterea şi în biruinţa finală a binelui atât în viaţa personală, cât şi în cea obştească.

Dacă nu crezi în victoria binelui nu poţi, în general, să înaintezi nici măcar cu un pas în viaţa duhovnicească, şi orice facere de bine, în orice formă a sa, devine atunci lipsită de scop şi sens. Asta nu înseamnă, desigur, că trebuie să aşteptăm ca această biruinţă să vină încă din timpul vieţii noastre. Nu: asta se poate întâmpla în viitorul îndepărtat, dar să rămânem neabătuţi pe calea noastră şi, la nevoie, să ne jertfim putem doar dacă avem încredere neclintită în succesul final al lucrării noastre.

Dar toţi prorocii Vechiului Testament, din care doar puţini au murit de moarte bună? Oare nu credinţa fierbinte în bine şi în biruinţa lui finală răsună în cuvântările lor de mustrare pasionată? Şi nu dragostea de dreptate i-a făcut să nesocotească toate primejdiile şi să rişte o moarte aproape sigură din partea compatrioţilor mâniaţi de mustrările lor?

Dar cum poate să apară această încredere în triumful binelui atunci când viaţa oferă atâtea exemple contrare, de biruinţă a răului asupra binelui?

În lume există două categorii de forţe: pozitive, creatoare, şi negative, distructive. Forţele distructive se disting prin caracterul lor furtunos şi impresionant, şi ca atare acţiunea lor este deosebit de evidentă şi lasă o puternică impresie de forţă stihinică şi invincibilitate. Cutremurele, erupţiile vulcanice, furtunile, taifunurile, tornadele - toate aceste fenomene înfricoşătoare ale naturii şochează imaginaţia privitorului prin puterea lor fabuloasă. În realitate însă această impresie este, de regulă, exagerată, şi după ce furtuna trece se dovedeşte aproape întotdeauna că rezultatele acţiunii ei distrugătoare nu sunt atât de mari cum s-ar fi putut crede judecând după prima impresie.

Pe lângă asta, acţiunea tuturor forţelor distructive e de scurtă durată, şi echilibrul naturii, pe care ele îl perturbă, se reface rapid. Pe lângă aceste forţe distrugătoare există şi forţe pozitive, ziditoare. Acestea sunt liniştite, tăcute, aproape neobservate, însă nebiruite în lucrarea lor. Toate forţele cele mai mari ale naturii - forţa gravitaţiei, forţa căldurii şi luminii solare, forţa creşterii organice şi aşa mai departe - acţionează fără zarvă, fără efecte vizibile subite, însă neîncetat, neabătut,

nebiruit. În ciocnirile cu forţele distructive, ele întotdeauna precumpănesc în economia generală a vieţii. Erupţiile vulcanice pot arunca în aer cantităţi enorme de materie, însă aceasta cade toată înapoi, învinsă de puterea gravitaţii Pământului.

Acelaşi lucru se petrece şi în lumea duhovnicească. Şi aici forţele distructive sunt mai gălăgioase şi mai de efect în manifestările lor, şi câteodată pare că ele învinge binele, însă această biruinţă e doar vremelnică, şi forţele liniştite, line, ale binelui - blândeţea, smerenia, dragostea, răbdarea - care lucrează pe neobservate, însă necontenit şi sigur, vor fi totuşi biruitoare, până la urma urmei, în viaţa lumii. Iată de ce aceste puteri line sunt preţuite în creştinism ca cele mai mari virtuţi, fiindcă ele duc la biruinţa idealului creştin al binelui.

Încă două sfaturi privitoare la păstrarea statorniciei în orientarea creştină a vieţii. Economisiţi-vă puterile – sau, mai bine zis, folosiţi-vă de ele în mod raţional. Nu trebuie să suprasolicitaţi şi să vă supraîncărcaţi cu nevoinţe peste puterile voastre, fiindcă nu veţi suporta mult timp această încordare. Pe de altă parte, nu trebuie să slăbiţi prea mult intensitatea vieţii duhovniceşti, fiindcă rezultatul inevitabil al acestei atitudini va fi reprezentat întotdeauna de lene, de apatie şi de degradarea treptată a forţelor duhovniceşti. Trebuie neapărat să găsiţi calea de mijloc sau, aşa cum zic Sfinţii Părinţi, să mergeţi pe calea împărătească. Sentimentul unei anumite încordări a voinţei trebuie să fie întotdeauna prezent, dar nu trebuie să fie însoţit de epuizarea forţei duhovniceşti - iar pentru a găsi această cale de mijloc, această cale împărătească, este neapărată nevoie de virtutea care în ascetică se cheamă dreapta socotinţă sau mai modern, discernământ.

În fine, orice s-ar întâmpla cu voi, orice primejdii aţi întâlni în calea voastră, prin orice căderi morale aţi trece, să nu scăpaţi din mâini haina lui Hristos, să vă ţineţi neabătut de o singură direcţie, să mergeţi neabătut pe linia urmării lui Hristos. Căderile sunt inevitabile, dar important este pentru om să nu scape din mâini haina Domnului, să nu piardă legătură cu El, fiindcă atunci totul e reparabil.

Să fiţi ca un copil care se agaţă strâns de rochia mamei. Chiar dacă vă veţi poticni, chiar dacă veţi cădea şi vă veţi mânji de murdăria păcatului şi întinăciunii lumeşti, asta nu înseamnă încă pierzarea inevitabilă… Sculaţi-vă şi mergeţi mai departe - cu lacrimi, poate, cu întristare adâncă pentru cădere - dar nu scăpaţi din mâini haina lui Hristos!“

(din: Sfântul Vasile al Kineşmei, Evanghelia pentru omul modern. Învăţături din Evanghelia după Marcu – vol. 2, Editura Sophia, 2013)

Alexandru Briciu - Sfântul Atanasie, arhiepiscopul ortodox de neclintit

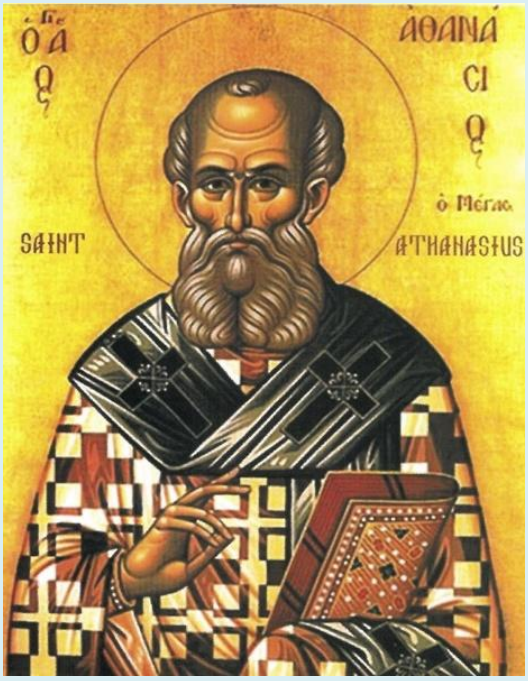

Atanasie cel mare, arhiepiscopul Alexandriei, pomenit astăzi în calendarul Bisericii ortodoxe, este unul dintre Sfinţii Părinţi creatori de teologie în veacul al IV-lea, când învăţătura de credinţă a trebuit să răspundă provocărilor unor erezii. S-a născut în Alexandria la finele secolului al III-lea (296-298) şi s-a mutat la cereştile locaşuri la 2 mai 373. Scrierile sale despre întruparea Fiului lui Dumnezeu au fost de referinţă în pregătirea şi desfăşurarea Primului Sinod Ecumenic, impunându-se ulterior drept canonice în Biserică.

Colecţia „Părinţi şi Scriitori Bisericeşti“ păstrează două volume sub semnătura sa, cu următoarele titluri:

- *„Cuvânt împotriva elinilor; Cuvânt despre întruparea Cuvântului; Trei cuvinte împotriva arienilor“ (vol. 15) şi*
- *„Epistole; Viaţa cuviosului Părintelui nostru Antonie“ (vol. 16).*

În ceea ce priveşte întâistătătorul Bisericii Ortodoxe din Alexandria, istoricii folosesc atât titlul de patriarh, cât şi arhiepiscop, episcop sau papă.

Despre copilăria sa nu se cunosc foarte multe lucruri, însă elocvenţa ce transpare din scrierile sale denotă o educaţie aleasă, accesibilă la acea vreme copiilor şi tinerilor de clasă peste medie. Slujirea sa în Biserică a coincis cu vremuri de grea încercare, când credinţa ortodoxă căuta să se formuleze în concepte.

Sfântului Atanasie i se recunoaşte un rol decisiv atât în delimitarea credinţei creştine faţă de sistemele filozofice, cât şi în stabilirea adevărului ortodox drept răspuns la provocările învăţăturii greşite ce numea pe Fiul creatură a Tatălui. Era diacon şi secretar al Sfântului ierarh Alexandru al Alexandriei la Primul Sinod Ecumenic, de la Niceea, din 325.

Rufin, în „Istoria bisericească“, aminteşte o istorioară despre întâlnirea dintre arhiepiscopul Alexandru şi copilul Atanasie. Ierarhul invitase câţiva preoţi la o masă după privegherea închinată sărbătorii Sfântului Petru, episcop martir predecesor al său în scaunul alexandrin. Aşteptând sacerdoţii, Alexandru privea pe fereastră un grup de copii jucându-se la malul mării. Urmărindu-i, a observat că împlineau, reverenţios, ritualul creştin al botezului. A trimis să fie aduşi la reşedinţa sa, pentru a-i cunoaşte. Dintre toţi, i-a atras atenţia copilul care juca rolul episcopului care îi „boteza“ pe prietenii săi, căruia i-a recomandat să intre, la vremea rânduită, în cler. Apropierea timpurie de arhiepiscopul Alexandriei i-ar fi putut asigura un mediu propice dezvoltării intelectuale de care a dat dovadă mai târziu.

Campionul Ortodoxiei

Prin scrierile sale anterioare Sinodului va fi contribuit la pregătirea discuţiilor teologice. După mutarea la Domnul a Sfântului Alexandru, a fost hirotonit arhiereu şi ales întâistătător al eparhiei apostolice a Sfântului evanghelist Marcu, unde a păstorit vreme de 45 de ani. La Alexandria l-a primit pe Sfântul Frumentie, care, mirean fiind, propovăduise noilor convertiţi din Abisinia (Etiopia de astăzi) şi cerea episcop pentru acea zonă. Sfântul Atanasie l-a hirotonit arhiereu, iar Frumentie a devenit luminătorul Abisiniei.

În această demnitate i-a revenit sarcina de a pune în aplicare hotărârile Sinodului I Ecumenic, în Alexandria Egiptului, acolo unde preotul Arie răspândise învăţăturile eretice, şi unde partizanii săi militau pentru reprimirea sa. Tânărul arhiepiscop al Alexandriei a rămas ferm atunci când Eusebiu de Nicomidia, apropiat al lui Constantin cel mare, l-a influenţat pe împărat să ceară reintegrarea lui Arie în clerul ortodox, pe motiv că tezele sale fuseseră greşit interpretate. Au urmat o serie de acuzaţii la adresa sa, formulate în special de episcopi arieni şi semiarieni. Pe toate acestea avea să le demonteze sfântul prin scrieri elaborate după anii 350.

În multe exiluri

În anul 335 a trebuit să apară în faţa unui sinod arian reunit la Tir, unde l-au însoţit 50 de episcopi sufragani pregătiţi să dea bună mărturie despre arhipăstorul lor. Ajunşi acolo, au realizat că judecata era un simulacru, acuzatorii fiind în număr superior. A părăsit acel sinod, îndreptându-se către Constantinopol, pentru a-l vedea pe împărat.

Sfântul Constantin se întorcea de la vânătoare când, în mijlocul unei străzi, l-a întâlnit pe Sfântul Atanasie, care îi cerea o audienţă. A trebuit ca împăratul să fie încredinţat de unul dintre apropiaţii săi că în faţa sa nu era un impostor, ci însuşi arhiepiscopul Alexandriei. Ierarhul nu îi cerea decât o instanţă de judecată dreaptă în faţa căreia să demonteze acuzaţiile ce i se aduc. Sau să participe împăratul însuşi la întâlnirea sa cu acuzatorii. Împăratul a fost de acord. Întrucât între acuzatorii săi se regăseau ierarhi apropiaţi lui Constantin, aceştia l-au condamnat pe Atanasie, care a fost exilat în Galia, la Trier (astăzi în vestul Germaniei), cel mai vechi scaun episcopal din nordul Alpilor.

În Occident a fost primit cu bunăvoinţă de Sfântul Maximin de Trier şi de fiul cel mare al împăratului, Constantin. În noiembrie 337 a revenit la Alexandria, dar numai pentru doi ani. Lista patriarhilor Alexandriei numără între întâistătători pe un Grigorie al Capadociei între anii 339 şi 346, arian nerecunoscut în dipticele ortodoxe.

În acest răstimp, Atanasie s-a întors la Roma, unde, după cuvintele Sfântului ierarh Grigorie Teologul, a făcut ca tot Apusul să devină atanasian.

Sinodul local de la Roma din 343 îl declară nevinovat de acuzaţiile aduse. Între apărătorii săi din Apus se numără şi Sfântul Osius de Cordoba, convins de ortodoxia sa în timpul Sinodului de la Sardica.

La moartea lui Grigorie Capadocianul, în 346, împăratul Constant intervine pentru revenirea sa în scaunul apostolic. A urmat un deceniu de păstorire neîntreruptă la Alexandria, însă nu lipsit de intrigi ariene. După moartea lui Constant, fratele său, Constanţiu, provoacă hotărârile a două sinoade (353 şi 355) ce îl condamnau.

În noaptea de 8 februarie 356 abia scapă cu viaţă din mâinile unui grup de soldaţi veniţi să-l aresteze chiar în timpul slujbei. Ia din nou calea exilului, peregrinând în pustia Egiptului, Palestina, Siria, Asia Mică şi Occident.

Al treilea exil a fost folosit drept prilej de aşezare a teologiei sale în scris, deopotrivă dogmatică şi apologetică. Gheorghe Capadocianul uzurpa în această

perioadă scaunul apostolic alexandrin, iar la moartea sa, arienii pregăteau pe un anume Pistus.

Un decret al împăratului Iulian ce acorda episcopilor „galileeni“ alungaţi de predecesorul său dreptul de a se întoarce în oraşele şi provinciile lor i-a permis arhiepiscopului legitim să revină în demnitatea sa. Împăratul Iulian l-a rechemat în Alexandria la începutul lui 362, doar pentru a-l exila în toamna aceluiaşi an, întrucât era un adversar redutabil al planului său de restabilire a cultului păgân. Iulian moare în iulie 363, iar urmaşul său ortodox, Iovian, îl reprimeşte ca patriarh.

Împăratul arian Valens provoacă o nouă condamnare, dar după patru luni este nevoit să îl reprimească în scaun, la presiunile poporului.

Cele cinci exiluri l-au purtat în întreaga lume, însă credinţa sa a rămas de neclintit. În întreaga lume creştină Atanasie s-a impus ca ierarh ortodox. Influenţele politice ale antiniceenilor au reuşit să-l alunge din demnitatea patriarhală, dar nu i-au ştirbit prestigiul.

Patrologul german Otto Bardenhewer amintea cuvintele patriarhului Fotie din lucrarea „Biblioteca“ despre Sfântul Atanasie cel mare: „Este clar, neartificial şi simplu, dar plin de putere, de un conţinut dens şi de o consecvenţă şi de o originalitate cu totul minunată“. Şi concluzionează: „Atanasie a fost nu numai reprezentantul cel mai neîncovoiat, dar şi cel mai talentat avocat literar al Sinodului de la Niceea“.

„Viaţa Sfântului Antonie“, model de aghiografie în lumea creştină

Dintre scrierile sale, deosebit de importantă pentru spiritualitatea ortodoxă este „Viaţa Sfântului Antonie“, care s-a impus drept model de aghiografie în întreaga lume creştină.

Sfântul ierarh Atanasie cel mare a apărat cu fervoare învăţătura ortodoxă până la trecerea la Domnul petrecută la 2 mai 373. A fost înmormântat în Alexandria, însă trupul său a fost ulterior dus în Italia.

Papa Shenouda al III-lea a readus cinstitele sale moaşte la Cairo în data de 15 mai 1973, după întâlnirea cu Papa Paul al VI-lea la Vatican.

În prezent, sunt depuse spre venerare în noua catedrală coptă închinată Sfântului apostol Marcu din Cairo, Egipt.

Alexandru Briciu, 14 ianuarie 2015

Pr. lector dr. Ştefan Buchiu - Aspectul cosmic al mântuirii în opera Sfântului Atanasie cel mare

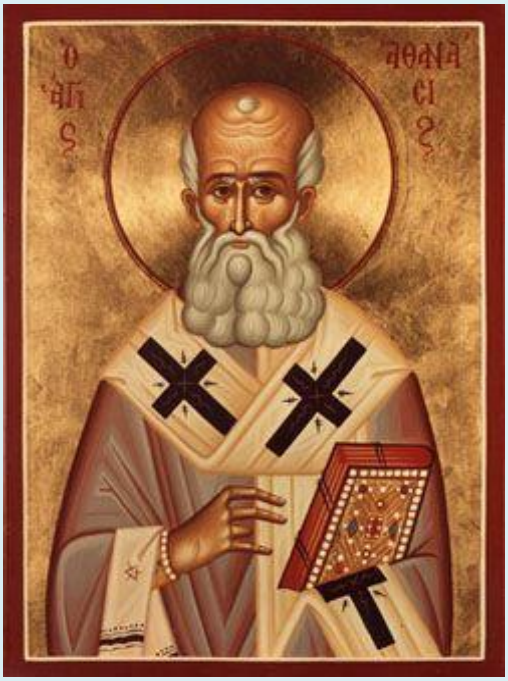

Toată teologia Sfântului Atanasie cel mare este "o teologie a Logosului văzut ca Persoană dumnezeiască egală cu Tatăl. Logosul ca Persoană, care e şi Raţiunea din care iradiază raţiunile tuturor lucrurilor, şi Cuvânt, care vorbeşte prin toate lucrurile, vrând să-i lege pe oameni de Sine, este atât Creatorul şi Proniatorul lumii, cât şi Mântuitorul ei".

Pornind de la această afirmaţie - adevăruri referitoare la telologia Sfântului Atanasie - putem spune că este o deosebire "fundamentală între aria ortodoxă şi apusul creştin. Evadarea din cosmologie (capitol nou deschis în teologia noastră ortodoxă, de o valoare excepţională pentru viaţă, şi misiunea Bisericii) şi preferinţa pentru istoricism, având drept cauză teama de panteism şi implicit premise dualiste, a condus în Occident, la separarea mai mult sau mai puţin declarată a Persoanei Mântuitorului", astăzi "o bună parte a teologiei contemporane a început de mai multă vreme să vorbească despre Iisus al istoriei, şi de un Hristos al gloriei, spărgând astfel unitatea Persoanei lui Hristos" făcându-se încercarea de a integra sau cel puţin de a acomoda Persoana lui Hristos unui sistem filosofic sau altul, ca liber deismul, existenţialismul, etc., sfidându-se hotărârile Sinodului de la Calcedon, formulele hristologice calcedoniene (nemascat, neschimbat, neîmpărţit şi nedespărţit), fiind stâlpii credinţei şi Bisericii Ortodoxe.

De exemplu, "episcopul J.A.T. Robinson declară că formulă de la Calcedon nu este o soluţie, ci o expunere de probleme, care ar trebui să fie revăzută pentru o teologie naturalistă, şi pentru Iisus "om de geniu". Hristos fiind înţeles astfel, făcându-se abstracţie de dumnezeirea Sa, "creştinismul se transformă într-o religie secularizată, şi agresivă, fără Dumnezeu". El nu mai este nici Mântuitor şi Domn, ci este un "model", alăturându-se altor "intemeitori de religii şi mântuitori".

"În întâmpinarea acestor concepţii, şi din motive foarte asemănătoare, Sfântul Atanasie cel mare îl numeşte consecvent pe Mântuitorul Hristos Creator şi Atotştiutor, dezvoltând ceea ce s-ar putea numi o hristologie cosmologică sau o cosmologie hristologică, al cărui preambul nu poate fi decât clarificare " în spiritul revelaţiei " a raporturilor dintre om, şi creaţie şi dezvăluirea urmărilor cosmice ale căderii".

Există, deci un singur mijlocitor al creaţiei şi al răscumpărării. "Creaţia, şi răscumpărarea sunt intim, şi necesar legate prin acţiunea lui Hristos cosmic", nu era cu putinţă altuia să rezidească în om existenţa după chipul Dumnezeu decât Chipul Tatălui. "Şi nu era cu putinţă altuia să facă prin înviere, pe muritor nemuritor, decât celui ce era însuşi viaţa, adică Domnul nostru Iisus Hristos" .

1. Urmările căderii în păcat a Protopărinţilor şi necesitatea Întrupării

Să revedem în ce constă căderea şi greutatea ei? "Dumnezeu nu a creat pe oameni pur şi simplu ca pe toate făpturile necuvântătoare, ci l-a făcut după chipul Lui, împărtăşindu-i puterea Cuvântului Său, pentru ca, fiind un fel de umbre ale Cuvântului, şi raţionale, să se poată menţine în fericire".

În virtutea chipului lui Dumnezeu în oameni, ei posedau deci o viaţă dumnezeiască şi nemurirea fericită. Privilegiul expus mai sus forma măreţia omului şi cauza căderii care va zdruncina întreg cosmosul. Căci Dumnezeu dă primilor oameni în Rai o lege. "Iar, dacă vor călca porunca, şi întorcându-se, se vor face răi, să ştie că vor avea să sufere în moarte; stricăciunea era după fire şi nu vor mai vieţui în Rai, ci murind vor rămâne în afara acestuia, în moarte, şi în stricăciune... Iar "a muri cu moarte" ce este altceva decât nu numai a muri, ci, şi a rămâne în stricăciunea morţii".

Într-adevăr "omul este după fire muritor, ca unul ce a făcut din ele ce nu sunt. Dar pentru asemănarea lui cu Cel ce este... ar fi ajuns nestricăcios.... Dar oamenii depărtându-se de cele veşnice, şi prin sfatul diavolului întorcându-se spre cele ale stricăciunii" au primit osânda morţii cu care fuseseră ameninţaţi, călcând porunca

se întoarse la starea lor firească, aşa încât după cum au avut obârşia din nimic, tot astfel să poată fi aduşi de stricăciune la nimic în decursul vremii.

Sfântul Atanasie afirma ca şi Platon că răul nu are fiinţă şi Dumnezeu nu l-a făcut nici nu l-a voit "Iar cele ce sunt, sunt cele bune, şi cele ce nu sunt, sunt cele rele. Şi zic că cele bune sunt, pentru că au modelele (paradigmele) lor în Dumnezeu. Care este. Iar cele rele zic că nu sunt, pentru că nu sunt, dar au fost plăsmuite prin gândurile omeneşti", răul fiind închipuit Şi urzit prin libertatea omului. Înţelegerea Sfântului Atanasie este următoarea: omul în virtutea libertăţii sale a putut să iubească pe Dumnezeu sau pe sine însuşi (fără Dumnezeu).

Omul a putut să vadă pe Dumnezeu în lume, dar a putut să se folosească de lume şi pentru altceva: pentru poftele simţurilor sale. Omul putea să se mişte în ambele părţi, spre Făcător şi spre făptură; alegând ce se putea face, a lăsat ce se cădea să facă. Şi astfel, prin înşelăciunea diavolului păcătuieşte. Pentru Sfântul Atanasie, păcatul începe cu nesupunerea, dar el nu mai vede nesupunerea în efectele ei asupra legăturilor omului cu diavolul, ori cu Dumnezeu, ci în groaznica ei influenţă asupra sufletului păcătosului. Acesta intră în adevărata esenţă a fiinţei sale ca o forţă distrugătoare. Nu este socotit ca un fapt, ori ca nişte fapte care atrag pedeapsa, ci ca o stricăciune, care aduce îndată moartea, care este urmare a neascultării poruncii.

Cuvântul lui Dumnezeu e lămurit, trupul moare în urma păcatului, fiind muritor din fire; dar şi sufletul, deşi în chip fizic e nemuritor, cade sub puterea morţii în iad, locul îndepărtării de Dumnezeu. Omul nu numai că va muri (cu trupul), dar va rămâne în stricăciunea morţii (cu sufletul), ceea ce constituie o distincţie între moartea fizică şi cea spirituală.

Şi iată acum marea dilemă, pe care o va realiza numai Întruparea Fiului: Dumnezeu nu putea să nu împlinească sentinţa dată de mai înainte "cu moarte veţi muri". Pe de altă parte, moartea care era executorul acestei pedepse, se identifică oarecum cu diavolul, ţinând ca într-o închisoare pe cei căzuţi. Creaţia dumnezeiască, chipul lui Dumnezeu Însuşi, putea fi lăsată de El în stricăciunea morţii? Iată pe larg expunerea acestei tragice situaţii: "moartea, precum am zis, se întărea împotriva noastră prin lege. Şi nu era cu putinţă a scăpa de această lege dat fiindcă Dumnezeu o orânduise din pricina neascultării. Era de neînţeles, dar trebuia să se producă, pentru că Dumnezeu care a grăit, s-ar fi arătat că a minţit... Dar nu era potrivit cu bunătatea lui Dumnezeu să se strice cele făcut de El, datorită înşelăciunii uneltite de diavol împotriva oamenilor".

2. Îndumnezeirea omului şi a cosmosului

Dacă Dumnezeu nu putea ierta pur şi simplu din dragoste faţă de creaturi, fiindcă ar fi contravenit credibilităţii Sale (s-ar fi arătat mincinos), nici prin pocăinţă nu putea oamenii să câştige iertarea: "Pe de o parte, pocăinţa nu putea să-i ridice pe oameni din cele ale firii, căci aşa face să înceteze doar păcatul. Dacă ar fi fost deci numai păcatul, şi nu, şi stricăciunea ca urmarea lui, ar fi fost de ajuns pocăinţa".

Nimeni dintre făpturi nu putea aduce iertarea "căci creatura n-ar putea fi nicicând mântuită de către altă creatură, precum nici nu s-ar fi creat creaturile de către o creatură, deci dacă Cuvântul n-ar fi fost Creator", slăbiciunea omenească l-ar fi mânat spre legea morţii.

De aceea este necesară acţiunea Fiului lui Dumnezeu Însuşi. Această acţiune avea scopul să redea omului nestricăciunea şi nemurirea pierdute prin păcat. Viaţa trebuia să ia locul morţii în fiinţă omenească, devenită templu, aşa precum cosmosul însuşi este locaş al celui Preaînalt. În cuvinte de o pătrundere unică "Părintele Ortodoxiei" a descris măreţia Întrupării arătând însemnătatea ei neasemănată pentru cosmosul întreg. Toate acestea erau realizate prin Întruparea Cuvântului şi moartea Sa pe Cruce, învierea Lui fiind dovada îndeplinirii acestei misiuni şi garanţia nemuririi noastre.

Sfântul Atanasie cel mare pleacă de la ideea că omul ca fiinţă, căzută nu putea fi ridicată din nou la starea dintâi, decât prin Întruparea Cuvântului veşnic, Fiu al lui Dumnezeu şi Dumnezeu adevărat. Pe de o parte, Hristos este consubstanţial cu Tatăl prin îndumnezeirea Sa, iar pe de altă parte, El este consubstanţial cu noi prin umanitatea Sa. Prin urmare, există două consubstanţialităţi, însă o singură persoană, care este, în acelaşi timp, Dumnezeu adevărat şi Om adevărat. Prin întrupare, firea noastră este prefăcută de Cuvântul, cu care am devenit concorporali, El, "făcându-Se om pentru ca noi să ne facem dumnezei".

Propoziţia întâlnită de trei ori la Sfântul Irineu, o întâlnim şi la Sfântul Atanasie, devenind un leitmotiv pentru teologii din toate timpurile. "Dumnezeu coboară în adâncurile cele mai de dedesubt deschise în creaţie prin păcatul lui Adam, pentru ca omul să poată urca la dumnezeire". Unirea firii dumnezeieşti cu cea omenească deschide larg naturii omeneşti calea spre transcendenţa divină...

"Logosul a luat trup omenesc, creat, pentru ca să-l îndumnezeiască (iar în viitor să învieze, şi să rămână nemuritor)... ca să fie asigurată mântuirea şi în îndumnezeirea omului". Această îndumnezeire, căpătată prin Întruparea Logosului, subînţelege o

conştiinţă mai desăvârşită a dumnezeirii şi o înnoire a fiinţei noastre: după suflet devenim fiii lui Dumnezeu, iar după trup nemuritori.

Sfântul Atanasie expune în toată splendoarea ei teoria mistică ontologică a Răscumpărării ce se săvârşeşte prin umanitatea asumată de El şi ridicată la cel mai înalt grad de îndumnezeire, prin jertfă şi înviere. Aşadar, aspectul ontologic al răscumpărării se referă la această perfecţionare intimă, fiinţială, a fiinţei omeneşti prin jertfa Mântuitorului. Sub acest aspect, ascultarea şi moartea ca jertfă a lui Iisus Hristos, a ridicat forma omenească însuşită de El, desăvârşind-o până la îndumnezeire. Se arăta că opera de mântuire are o direcţie către Dumnezeu şi alta către natura omenească a Mântuitorului.

Trupul purificat şi înviat al lui Hristos stă într-o legătură cu trupul nostru al tuturor. El e ca un aluat, sau ca un focar iradiant, înnoit şi înviat al întregii corporalităţi umane. Deoarece corupţia şi moartea era în om, nu în afară, căderea omului nefiind numai morală şi intelectuală, ci ontologică, lucrarea Logosului întrupat nu a fost numai învăţătură şi iertare, ci vindecare şi restaurare a firii umane după chipul Ziditorului: "De aceea în mod cuvenit s-a folosit de un organ ca omul, şi Cuvântul stă întins prin el la toate". Fiul lui Dumnezeu luând firea noastră, a vindecat rănile păcatului "căci Cuvântul îmbrăcând trupul, precum s-a arătat de multe ori, s-a vindecat toată muşcătura, şarpelui din el", văzându-se şi din aceasta aspectul ontologic al mântuirii în gândirea Sfântului Atanasie.

Moartea Domnului era cerută, dar de dreptatea dumnezeiască ("cu moarte veţi muri"), iar Întruparea Sa de păcătoşenia oamenilor. Moartea Sa e sfârşitul legii şi proclamarea dragostei lui Dumnezeu. Sfântul Atanasie afirma cu tărie unicitatea morţii Mântuitorului care este jertfă prin excelenţă. "Dar a avut fraţi, când a îmbrăcat trupul cel asemenea cu al nostu, pe care aducându-I prin Sine Însuşi s-a numit Arhiereu, şi S-a făcut milos şi credincios... ci având să fie crezut în cele ce le spune şi le face şi pentru că aduce o jertfă credincioasă care rămâne şi nu cade".

Sfântul Atanasie prea măreşte şi universalitatea efectelor întrupării şi ale morţii Mântuitorului. Cuvântul cel Întrupat se aşează prin Întrupare într-o legătură mai strânsă cu întregul cosmos. El este prin creaţie în tot cosmosul şi în fiinţă umană. Dacă e aşa, nimic nu-l împiedică să se unească în mod mai special cu ea. Căci omul e cel ce a căzut şi avea lipsă de vindecare. Dar omul fiind împletit cu natura, vindecarea lui se întinde şi asupra acesteia, "căci toate părţile creaţiei le-a stins Domnul, şi pe toate le-a eliberat de toată amărăciunea şi a dat pe faţă puterile rele, cum zice Sfântul apostol Pavel. "Dezbrăcând (de putere) începătoriile, şi stăpâniile, le-a dat de ocară în văzul tuturor, biruind asupra lor prin cruce" (Col. II, 15), ca să

nu mai poată fi amăgită ca să afle peste tot pe Cuvântul adevărat al lui Dumnezeu. Astfel, din toate părţile şi peste tot fiind împresurat omul, şi văzând peste tot întinsă dumnezeirea Cuvântului, adică în cer, în iad, în om pe pământ, nu mai e amăgit cu privire la Dumnezeu, numai acestuia I se închină şi prin El cunoaşte pe Tatăl".

Astfel, Sfântul Atanasie admite răscumpărarea întregii făpturi, aducând ca dovadă textul de la Romani 8, 19, unde apostolul zice că întreaga făptura aşteaptă descoperirea fiilor lui Dumnezeu, că pentru aceasta Mântuitorul este cel întâi născut şi faţă de ea, iar răscumpărarea se referă şi la ea " conform argumentării contra arienilor la textul de la Pilde VIII: "Domnul m-a zidit pe mine început căilor Sale întru lucrurile Sale".

Prin Hristos s-a arătat că Dumnezeu este în toate, dar nu se identifică cu nici una din acestea, căci toate sunt create omul a devenit liber în cosmos. Ştiinţa a putut să se dezvolte. Dumnezeu, Creatorul tuturor şi Mântuitorul lor, este Cel ce dă toate fiecărei persoane umane ca dar al iubirii Sale. Dependenţa cosmosului de Hristos, Cuvântul întrupat, indică Sfântul Atanasie şi prin următoarele cuvinte: "La moartea cărui om soarele s-a întunecat şi pământul s-a cutremurat? Iată, oamenii mor până azi şi au murit încă de la început. Când s-a întâmplat pentru ei vreo minune?". Forţa spirituală a celui înnoit prin Cuvântul se repercutează asupra cosmosului. "Învierea lui Hristos, ca, şi întreaga Sa lucrare mântuitoare, înseamnă restaurarea şi sfinţirea trupului, îndumnezeirea firii umane întregi, adică transfigurarea materiei, care nu mai e opacă lui Dumnezeu, ci devine mijloc de comunicare între El şi om. Înviind trupul Său Hristos a aşezat premisa învierii tuturor şi înnoirii creaţiei. Sfântul Atansie arată cât se poate de tranşant ca Hristos " pe Cruce şi prin Înviere " a adus vindecare zidirii, Înviere şi Sfinţire, pregătind marea transfigurare eshatologică, îndumnezeirea, care departe de a fi o sacralitate panteistă lumii, înseamnă salvarea eternă şi reală a lumii şi "dă un orizont cosmic credinţei", totul fiind izbăvit de Hristos creat din nou.

Învierea lui Hristos, făcându-L transparent în trup pe Logosul Creator, redescoperă sensul întregii creaţii, devenind lege pentru creaţia întreagă, pentru întreg cosmosul.

Wikipedia - Atanasie din Alexandria

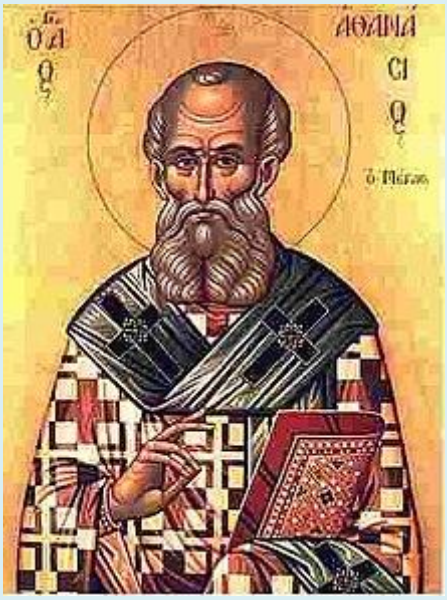

Sfântul Atanasie (Atanasiu) cel mare (n. ca. 295 - d. 2 mai 373, Alexandria, Egipt) a fost un episcop creștin din secolul al IV-lea cu un rol de seamă în combaterea arianismului. Este venerat ca sfânt în Biserica Romano-Catolică, în Biserica Ortodoxă, în Biserica greco-catolică și în Biserica Coptă.

Născut: c. 295 Alexandria, Egipt;
Decedat:2 mai 373 Alexandria, Egipt;
Venerat în: Biserica Catolică, Biserica Ortodoxă, în Biserica greco-catolică, în Biserica Coptă;
Rămășițe pământești: Catedrala Ortodoxă Coptă Sf. Marcu, Alexandria, Egipt, Biserica Santa Croce, Veneția, Italia
Sărbătoare: 2 mai în Biserica Catolică, 18 ianuarie în Biserica Ortodoxă și în Biserica greco-catolică, în 15 mai Biserica Coptă

Viața

Atanasie sau Atanasiu s-a născut în anul 295, la Alexandria, Egipt, din părinți cu o stare socială bună, dar despre care nu se știe dacă erau creștini sau păgâni. A urmat școlile bisericești din Alexandria, unde a primit o educație creștină, dar a frecventat și școlile grecești de filozofie, dobândind o educație clasică. La vârsta de 17 ani, în anul 312, este făcut citeț, iar în anul 319 diacon. La scurt timp după aceasta este învestit în funcția de secretar al patriarhului Alexandru, pe care îl însoțește la Primul conciliu de la Niceea din 325.

Activitate

Patriarhul de atunci, Alexandru, a prezis că Atanasie va deține la un moment dat o funcție înaltă. Până la 20 de ani, Atanasie a scris un tratat intitulat "Despre întrupare", susținând și explicând că Iisus Hristos s-a născut Dumnezeu și om.

În jurul anului 319, când Atanasie a fost diacon, un preot pe nume Arie de Alexandria, un preot ieșit chiar din sânul Bisericii din Alexandria, a început să învețe că a fost un timp înainte ca Dumnezeu Tatăl să-l creeze pe Fiul în care Fiul nu a existat. Atanasie a răspuns că această creare a Fiului din Tatăl, sau crearea Logosului, a fost o relație eternă între ei, nu un eveniment ce a avut loc în timp. Așa a început lupta creștinismului împotriva ereziei ariene. Atanasie a luptat toată viața lui împotriva arianismului.

Ca diacon, l-a însoțit pe Alexandru al Alexandriei la primul Sinod din Niceea, în anul 325, unde s-a formulat Simbolul credinței din Niceea și a fost condamnat Arie și adepții lui.

Biserica coptă are o tradiție potrivit căreia Atanasie a fost principalul autor al simbolului de credință de la Niceea și de aceea a fost numit apărătorul credinței.

Episcopatul

Pe data de 9 mai 328, la vârsta de 33 de ani, i-a urmat lui Alexandru ca episcop de Alexandria, devenind cel de-al 20-lea patriarh al Bisericii din Alexandria, poziție pe care a avut-o timp de 45 de ani, din care 16 i-a petrecut în exil.

În urma ridicărilor și căderilor influenței arianismului, Atanasie a fost alungat din Alexandria cel puțin de cinci ori, fiind readus în scaunul episcopal mai târziu. Din această cauză a fost numit Athanasius contra mundum sau Atanasie împotriva lumii. S-a bucurat de sprijinul papei Iuliu I (337-351), care l-a susținut contra arienilor.

Exilul

Apărător îndârjit al dreptei credințe în timpul crizei ariene, îndată după Conciliul Ecumenic din Niceea, a plătit rezistența sa eroică prin cinci perioade de exil, în care a fost trimis de împărații Constantin al II-lea, Constant, Iulian Apostatul și Valens.

Atanasie avea stofă de luptător şi, când era necesar să lupte cu adversarii săi, el era cel care pornea mai întâi la atac: "Îmi pare bine atunci când trebuie să mă apăr", scrie el în "Apologia fugii". Avea curaj atât de mult că ar fi putut da şi altora, dar ştiind cine sunt adversarii săi (odată l-au acuzat că ar fi asasinat pe episcopul Arseniu, care nu după mult timp a apărut viu şi sănătos) nu aştepta în casă ca ei să vină şi să pună mâna pe el, ci fugile sale uneori au fost adevărate lovituri de teatru, şi el însuşi le descrie cu multă vervă.

Monahism

Ultimele două perioade de exil le-a petrecut în pustiu, alături de prietenii săi pustnici, care, deşi oarecum rupţi de structurile sociale şi bisericeşti normale, se simţeau bine în compania unui episcop autoritar şi intransigent ca Atanasie. Pentru aceşti pustnici, vijeliosul episcop de Alexandria a scris o mare operă: "Istoria arianilor pentru monahi"; din ea ne-au rămas puţine pagini, dar suficiente pentru a ne da seama de temperamentul lui Atanasie.

În numeroasele lui peregrinări forţate a ajuns şi în Apus, la Roma şi Trier; aici a făcut să fie cunoscut monahismul egiptean, ca formă de viaţă organizată într-un mod original în mijlocul pustiului; drept exemplu viu a prezentat figura impunătoare a Sfântului Antonie, în celebra lucrare "Vita Antonii" - "Viaţa lui Antonie", care de-a lungul veacurilor avea să atragă spre liniştea mănăstirilor nenumărate suflete însetate după adevărata pace şi desăvârşire a vieţii.

Canonul Bibliei

În Sinodul de la Laodiceea din jurul anului 363, în canonul 59 se stabilea ca la serviciul divin să se citească doar din cărţile canonice, iar în canonul 60 (a cărui autenticitate este dubioasă, deoarece lipseşte din diverse manuscrise şi ar fi putut fi adăugat ulterior pentru a specifica dispoziţiile canonului 59 se dădea o listă cu 26 de cărţi ale Noului Testament, aproape identică cu lista canonului lui de astăzi.

La scurt timp după acest sinod, Sfântul Atanasie, episcopul Alexandriei, în scrisoarea a XXX-a festivă din anul 367, ne dă o listă a cărţilor canonice, care acoperă întru totul lista canonului de astăzi. Ea este considerată de istorici drept prima menţiune scrisă a celor 27 de cărţi care compun azi Noul Testament şi numai a lor. Canonul era încă disputat în acea vreme, iar scrisoarea sa nu a rezolvat disputele. Consensul în privinţa acestui canon s-a format începând cu secolul a V-lea.

Spre deosebire de Atanasie, canonul 60 nu consideră Apocalipsa lui Ioan drept parte a Scripturii. În orice caz, canonul Bibliei a fost stabilit în mod oficial abia în secolul a XVI-lea pentru Biserica Catolică și abia în secolul al XVII-lea pentru Bisericile ortodoxe.

Într-o scrisoare din 367, Atanasie descrie importanța pe care o dă celor 27 de cărți din Noul Testament: „Acestea sunt fântâni ale mântuirii, care îi satură pe cei însetați prin cuvintele pe care le conțin. Doar în acestea este proclamată învățătura evlaviei. Nimeni să nu adauge și nimeni să nu scoată ceva din acestea.”

Impactul asupra literaturii gnostice a fost puternic. Din cauza listei celor 27 de cărți din Noul Testament, tezaurul gnostic a stat ascuns de la sfârșitul secolului al IV-lea timp de o mie cinci sute de ani. Manuscrisele care formează Biblioteca de la Nag Hammadi au fost ascunse de călugări egipteni la puțin timp după 367.

Deces

Sfântul Atanasie a fost înmormântat în Alexandria, dar trupul său a fost mai târziu transferat în Italia. Papa Shenouda III al Alexandriei a readus sfintele sale moaște în Egipt pe data de 15 mai 1973, după vizita de la Vatican și întâlnirea cu papa Paul al VI-lea.

Astăzi ele sunt păstrate în noua catedrala coptă Sfântul Marcu din Deir El-Anba Rowais, Abbassiya din Cairo, Egipt.

Bibliografie

Arnold, Duane W.-H., 1991 The Early Episcopal Career of Athanasius of Alexandria;

Alexander of Alexandria "Catholic Epistle", The Ecole Initiative, http://ecole.evansville.edu/arians/alex1.htm;

Arius, “Arius’ letter to Eusebius of Nicomedia” from Theodoret’s, Ecclesiastical History, ser. 2, vol. 3, 41, The Ecole Initiative, http://ecole.evansville.edu/arians/arius1.htm;

Attwater, Donald and Catherine Rachel John. The Penguin Dictionary of Saints. 3rd edition. New York: Penguin Books, 1993. ISBN 0-14-051312-4;

Barnes, Timothy D., Athanasius and Constantius : Theology and Politics in the Constantinian Empire (Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1993);

Barnes, Timothy D., Constantine and Eusebius (Cambridge Mass: Harvard University Press, 1981);

Brakke, David, 1995. Athanasius and the Politics of Asceticism;
Chadwick, Henry, "Faith and Order at the Council of Nicaea", Harvard Theological Review LIII (Cambridge Mass: 1960), 171-195;
Ernest, James D., The Bible in Athanasius of Alexandria (Leiden: Brill, 2004);
Haas, Christopher "The Arians of Alexandria", Vigiliae Christianae Vol. 47, no. 3 (1993), 234-245;
Hanson, R.P.C., The Search for the Christian Doctrine of God: The Arian Controversy, 318-381 (T.&T. Clark 1988);
Kannengiesser, Charles, "Alexander and Arius of Alexandria: The last Ante-Nicene theologians", Miscelanea En Homenaje Al P. Antonio Orbe Compostellanum Vol. XXXV, no. 1-2. (Santiago de Compostela, 1990), 391-403;
Kannengiesser, Charles "Athanasius of Alexandria vs. Arius: The Alexandrian Crisis", în: The Roots of Egyptian Christianity (Studies in Antiquity and Christianity), ed. Birger A. Pearson and James E. Goehring (1986), 204-215;
Ng, Nathan K. K., 2001 The Spirituality of Athanasius;
Rubenstein, Richard E., When Jesus Became God: The Epic Fight over Christ's Divinity in the Last Days of Rome (New York: Harcourt Brace & Company, 1999);
Williams, Rowan Arius: Heresy and Tradition (London: Darton, Longman and Todd, 1987);

orthodoxwiki - Atanasie al Alexandriei

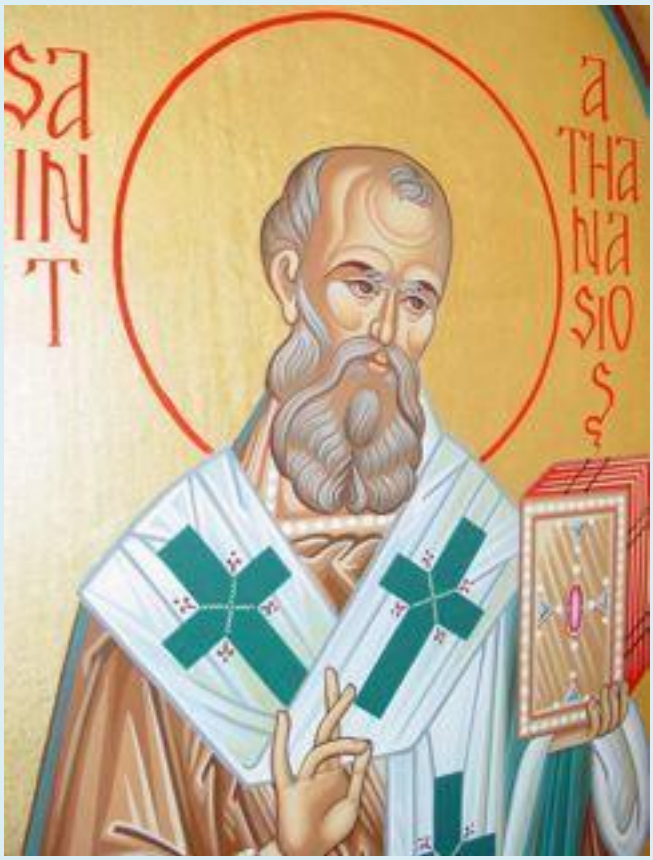

Părintele nostru între sfinți Atanasie al Alexandriei (în grecește Ἀθανάσιος, „Nemuritorul”) a fost episcop al Alexandriei și un mare teolog din secolul al IV-lea. Este numit de asemenea Atanasie cel mare (și, în Biserica coptă, Atanasie apostolicul). S-a născut în anul 298 și a murit la 2 mai 373. Prăznuirea sa în Biserica Ortodoxă se face pe data de 18 ianuarie, iar pe 2 mai se face pomenirea aducerii moaștelor sale.

Viața

S-a născut din părinți păgâni. Fiind la școală, a văzut un grup de creștini la rugăciune și când le-a cerut să li se alăture ei au refuzat. De atunci s-a declarat creștin. Patriarhul de atunci, papa Alexandru, a prezis că Atanasie va deține la un moment dat o funcție înaltă.

Până la 20 de ani, Atanasie a scris un tratat intitulat „Despre întrupare”, susținând și explicând că Iisus Hristos s-a născut Dumnezeu și Om. În jurul anului 319, când Atanasie era diacon, un preot pe nume Arie a început să învețe că a fost un timp,

înainte ca Dumnezeu Tatăl să-l purceadă pe Fiul, în care Fiul nu a existat. Atanasie a răspuns că purcederea Fiului din Tatăl, naşterea sau facerea Cuvântului, a fost o relaţie eternă între ei, nu un eveniment ce a avut loc în timp. Aşa a început lupta creştinismului împotriva ereziei lui Arie.

Atanasie a luptat toată viaţa lui împotriva arianismului. Ca diacon, l-a însoţit pe Alexandru al Alexandriei la primul Sinod din Niceea, în anul 325, unde s-a formulat simbolul credinţei din Niceea şi a fost anatemizat Arie şi adepţii lui. Biserica coptă are o tradiţie potrivit căreia Atanasie a fost principalul autor al simbolului de credinţă de la Niceea şi de aceea a fost numit apărătorul credinţei.

Pe data de 9 mai 328 i-a urmat lui Alexandru ca episcop de Alexandria, devenind cel de-al 20-lea patriarh al bisericii din Alexandria, poziţie pe care a avut-o timp de 45 de ani, din care 16 i-a petrecut în exil. În urma ridicărilor şi căderilor influenţei arianismului, Atanasie a fost alungat din Alexandria cel puţin de cinci ori, fiind readus în scaunul episcopal mai târziu. Din această cauză a fost numit Athanasius contra mundum sau Atanasie împotriva lumii. În timpul unor exiluri, a stat ceva timp cu Părinţii pustiei, călugări şi pustnici din regiuni îndepărtate din Egipt.

Atanasie este de asemenea prima persoană care a identificat cele 27 de cărţi ale Noului Testament de astăzi; până la scrisoarea sa de Paşte se foloseau diferite liste asemănătoare. Totuşi, lista sa a fost cea modificată de o serie de sinoade şi a devenit o listă universală recunoscută ca fiind canonul Noului Testament.

A scris de asemenea o biografie a lui Antonie cel mare care mai târziu a fost o sursă de inspiraţie pentru monahii creştini din est şi vest. Crezul atanasian îi este atribuit de tradiţie lui, deşi este posibil să nu fie creaţia sa.

Sfântul Atanasie a fost înmormântat în Alexandria, dar trupul său a fost mai târziu transferat în Italia. Papa Shenouda III a readus sfintele sale moaşte în Egipt pe data de 15 mai 1973, după vizita de la Vatican şi întâlnirea cu papa Paul al VI-lea. Astăzi ele sunt păstrate în noua catedrală coptă Sfântul Marcu din Deir El-Anba Rowais, Abbassiya din Cairo, Egipt.

Iată un tropar al Sfântului Atanasie cântat în unele Biserici ortodoxe:
O, Sfinte părinte Atanasie,
Ca un stâlp al Ortodoxiei
Ai tăgăduit eresul lui Arie
Arătând că Tatăl şi Fiul sunt de o fiinţă.
O, mărite părinte, roagă pe Hristos Domnul nostru

să mântuiască sufletele noastre.

Teologie

Față de învățătura lui Origen, Sfântul Atanasie cel mare a creat toate premisele pentru victoria deplină a învățăturii creștine, despre deoființimea Fiului cu Tatăl.

Sfântul Atanasie cel mare a pus un accent deosebit pe identitatea de natură dintre Tatăl și Fiul, folosind expresia strălucire și chip al Tatălui. El arată că în această strălucire și în acest chip este lumina Tatălui și întreg modelul.

Sfântul Atanasie consideră pe Fiul egal cu Tatăl, una cu El, de o ființă cu Tatăl, existând din veci cu El, deoarece Tatăl fiind pururea trebuie să fie și ceea ce este propriu Lui, care este Cuvântul și Înțelepciunea.

Pentru Sfântul Atanasie dacă Fiul nu este din veci cu Tatăl nu există nici Treimea din veci, ci asta ar însemna că mai înainte a fost monadă și s-au făcut trei mai târziu prin adaos. Această contradicție este descoperită de el la arieni, care făceau din Fiul o ființă mărginită și temporală arătându-l doar ca un membru al Treimii. După arieni Dumnezeu ar trebui să fie mai întâi o monadă sterilă ce a devenit în timp o treime ale căror elemente sunt în parte absolute, în parte create, deoarece Dumnezeu a trimis dumnezeirea sa ființei create Fiului și Duhului Sfânt.

Afirmând deoființimea Fiului cu Tatăl, Sfântul Atanasie face distincția netă între Dumnezeu și lume asigurând transcendența lui Dumnezeu ca treime de persoane față de lume: „Treimea nu este făcută, ci este veșnică, iar de n-a fost din veci nu poate fi nici acum”.

Pentru a vorbi despre raportul dintre persoană și natură, Sfântul Atanasie a folosit ca sinonime noțiunea de ființă și ipostas. O astfel de întrebuințare nu conține elemente subiective pentru că realitățile pe care el le vizează sunt dincolo de termen.

În teologia catolică unii istorici ai dogmelor au arătat că Sfântul Atanasie ar fi confundat cei doi termeni ousia și ipostas, iar ca revanșă ar fi făcut mai apoi distincția dinte ousia și ipostas.

Alții au însă o viziune mai obiectivă cu privire la acest aspect. Walter Castor spune: „pe când Origen nu distingea în mod clar între realitate și împlinire, Atanasie înfăptuia deja o convertire prudentă și putea să vorbească de trei ipostasuri în

care se păstrează natura unică a lui Dumnezeu. Noutatea concepției sale raportată la neoplatonism constă în aceea că el a ocolit ideea de trepte și nu subordona, ci coordona cele trei ipostasuri”.

Citate

„Dumnezeu este veșnic nemuritor, puternic, lumină, Împărat Atotțiitor, Luminător, Domnul, Dumnezeu Creator și Făcător. Acesta trebuie să fie și în chip ca cel ce vede pe Fiul să vadă și pe Tatăl”. (Cuvântarea către elini).

„Dacă Fiul nu este născut din propria ființă a Tatălui și a fost făcut din nimic, Treimea însăși a luat ființă din nimic și a fost cândva când n-a fost și o vreme Treimea este o lipsă și n-a fost deplină, a fost cu lipsă înainte de a se fi născut Fiul și deplină după ce a fost făcut”. (Cuvântarea I, Împotriva arienilor).

Imnografie

Tropar, glasul al 3-lea: Pe ierarhii Domnului, pe tâlcuitorii dogmelor, pe păstorii alexandrinilor propovăduitori ai adevărului, perechea cea iubită de Dumnezeu; pe strălucitii luminători, risipitori ai întunericului celor nelegiuiți: pe Atanasie cel mare, secerătorul ereticilor, împreună cu Chiril, cel ce a cinstit precum se cuvenea pe Născătoarea de Dumnezeu, veniți cu toții iubitorii de prăznuire și, adunându-ne cu veselie și cu cântări să-i cinstim; că ei se roagă neîncetat lui Dumnezeu pentru noi.

Condac, glasul al 2-lea: Învățăturile dreptei credințe sădind și spinii relei credințe tăind, ai înmulțit sămânța credinței cu ploaia Duhului, cuvioase. Pentru aceasta pe tine te lăudăm, Atanasie.

Alt condac, glasul al 4-lea: Ierarhilor prea mari ai Bisericii și viteji apărători a dreptei credințe a lui Hristos, păziți pe toți cei ce cântă: mântuiește, Îndurate, pe cei ce Te cinstesc pe Tine cu credință.

Iconografie

Dionisie din Furna arată că Sfântul cuvios Atanasie cel mare se zugrăvește nu prea bătrân (Dionisie spune când „bătrân”, când „de vârstă mijlocie”), lat în spate și puțin gârbovit, pleșuv, cu nas coroiat, „la fălci grăsuliu”, cu barbă lungă, lată și puțin despărțită sus și mai degrabă sură, nu întru totul albită. Poartă înscrisul:

„Iarăși și iarăși și de multe ori cădem la Tine și Ție ne rugăm, Bunule și Iubitorule de oameni...”

Dionisie din Furna, Erminia picturii bizantine, ed. Sophia, București, 2000, pp. 151, 195, 204, 239.

Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei (18 ianuarie/ 9 iunie)

Canon de rugăciune către Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei (18 ianuarie)

Troparul Sfântului ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei, glasul al 3-lea: Pe ierarhii Domnului, pe tâlcuitorii dogmelor; pe păstorii alexandrinilor propovăduitori ai adevărului, perechea cea iubită de Dumnezeu; pe strălucitii luminători, risipitori ai întunericului celor nelegiuiţi: pe Sfântul Atanasie cel mare, secerătorul ereticilor, împreună cu Sfântul ierarh Chiril, cel ce a cinstit precum se cuvine pe Născătoarea de Dumnezeu, veniţi toţi iubitorii de prăznuire şi adunându-ne cu veselie şi cu cântări să-i cinstim; că ei se roagă neîncetat lui Dumnezeu pentru noi toţi.

Cântarea 1

Irmos: Adâncul Mării Roşii, cu urme neudate, pedestru trecându-I Israel cel de demult, cu mâinile lui Moise în chipul Crucii, puterea lui Amalec în pustie a biruit.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

De la Dumnezeu primind harul cel dătător de lumină, Sfinte părinte Chiril şi luminător strălucit arătându-te, raze cuvântătoare străluceşte nouă, prin pomenirea ta, ca după vrednicie să te lăudăm.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Umplutu-te-ai de marea Lumină a Duhului, înţelepte Chiril, ca un păzitor al poruncilor lui Hristos; şi curăţindu-te de patimi, te-ai făcut locaş adevărat al Preasfintei Treimi, Celei mai presus de toate.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Ca un plin de râvnă şi de îndrăzneală, mărite ierarhe Chiril, toate bârfelile cele potrivnice lui Dumnezeu ale ereziilor cele nelegiuite le-ai dat fără de greşeală pe faţă, apărând dreapta credinţă.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Cel dintâi dintre oameni care a călcat porunca Ziditorului amăgindu-se, a fost scos afară din desfătare; iar tu, născând pe Izbăvitorul, iarăşi l-ai chemat, Maică Fecioară, pe cel cumplit căzut.

Catavasie: Pământul cel roditor de adâncime, uscat l-a trecut oarecând soarele; căci ca un zid s-a închegat apa de amândouă părţile, trecând poporul marea pedestru şi lui Dumnezeu cu plăcere cântând: să cântăm Domnului, căci cu Slavă S-a prea slăvit.

Cântarea a 3-a

Irmos: Se veseleşte de Tine Biserica Ta, Hristoase, strigând: Tu eşti Puterea mea, Doamne şi Scăparea şi Întărirea mea.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Întărit fiind întru Hristos, ai rupt meşteşugirile vicleanului, cu minte tare, părinte Chiril, ca pe o ţesătură de păianjen.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Lepădând tina patimilor din suflet, prea sfinţite părinte Chiril, ai surpat toată înălţarea gândurilor ce s-au ridicat împotriva lui Hristos.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Ca un priceput luptător, părinte, tare te-ai ferit de toate plăcerile trupeşti, ca de un lucru vătămător şi înşelător.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Îngerul Gavriil ţi-a grăit ţie, Bucuria cea mai presus de cuvânt: Bucură-te, cortul lui Dumnezeu, care bine a voit a Se sălăşlui întru tine!

Catavasie: Întărirea celor ce nădăjduiesc spre Tine, întăreşte, Doamne, Biserica Ta, pe care o ai câştigat cu Scump Sângele Tău.

Cântarea a 4-a

Irmos: Ridicat pe Cruce văzându-Te Biserica pe Tine, Soarele dreptăţii, a stat întru a sa rânduială, precum se cuvine, strigând: Mărire Puterii Tale, Doamne!

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Văzându-te Hristos biruind patimile cele de suflet pierzătoare şi înfrânându-ţi trupul cu chibzuinţă, de Dumnezeu purtătorule părinte Chiril, te-a pus arhipăstor al dumnezeieştii Biserici, părinte.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Moştenind părintească faptă bună, ca un vlăstar iubit al lui Marcu, ai ajuns urmaş al tronului său, mergând pe urmele dumnezeiescului evanghelist.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

De Hristos ca o oaie ai fost păstorit; iar ca un păstor ai păstorit turma, părinte, cu cuvintele tale cele de suflet hrănitoare din destul hrănind-o, ca şi cu nişte ierburi şi flori ale harului.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Tirania morţii cea mistuitoare ai călcat-o, Maica lui Dumnezeu, născând Viaţa cea neîmbătrânitoare, prea curată; pentru aceasta strigăm ţie: Bucură-te de Dumnezeu Născătoare, prea luminată.

Catavasie: Acoperit-a cerurile bunătatea Ta, Hristoase; că ieşind din Chivotul Sfinţirii Tale, din Maică nevătămată, în Biserica Slavei Tale Te-ai arătat ca un Prunc în braţe purtat; şi s-au umplut toate de lauda Ta.

Cântarea a 5-a

Irmos: Tu, Doamne, Lumina mea în lume ai venit, Lumina cea sfântă, care întorci din întunericul necunoştinţei, pe cei ce Te laudă cu credinţă.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Ca un adevărat puhoi năvalnic al unui râu plin de ape multe este cuvântul tău, părinte Chiril, care abate meşteşugirile celor rău credincioşi.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Rătăcirea cea neruşinată a lui Arie şi erezia cea necurată a lui Sabelie din temelie le-ai surpat, prea sfinţite părinte Chiril.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Lăsat-ai cuvântările tale cele pline de bogăţie, părinte Chiril, Bisericii lui Hristos, ca pe nişte vistierii de aur şi ca pe nişte pietre scumpe.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Icoana sfântului tău chip, Curată, alungă cu adevărat demonii, pe credincioşi sfinţeşte şi izbăveşte sufletele noastre.

Catavasie: Când a văzut Isaia, în vedenie, pe Dumnezeu pe scaun prea înalt, de Îngerii Slavei înconjurat, a strigat: O, eu ticălosul! Că am văzut mai înainte pe Domnul Întrupat, pe Cel ce stăpâneşte pacea şi lumina cea adevărată.

Cântarea a 6-a

Irmos: Jertfi-voi Ţie cu glas de laudă, Doamne, Biserica strigă către tine, de sângele demonilor curăţindu-se, cu Sângele cel curs prin milostivire din coasta Ta.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Serafimul cu cleştele a dat proorocului cărbunele, iar tu, cunoscătorule al Tainelor, dai Bisericii lui Hristos cu mâinile tale curăţirea cea aprinsă ca un cărbune din Dumnezeiescul Foc.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Nu ai doborât ca Samson pe cei de altă seminţie, de lângă hotare; ci, toate învăţăturile cele greşite ale celor de altă credinţă le-ai nimicit şi ai dat putere credincioşilor, părinte Chiril.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Sinodului celui de Dumnezeu adunat, în chip vădit căpetenie fiindu-i, vrăjmăşia lui Nestorie şi îndrăzneala cea luptătoare împotriva lui Hristos ai surpat-o, părinte, însufleţit de râvnă pentru cea cu adevărat Maica lui Dumnezeu.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Luminezi cu Fiul tău toate marginile, de Dumnezeu Născătoare Fecioară; că tu singură te-ai arătat curată din veac, având pe Soarele dreptăţii.

Catavasie: Strigat-a Ţie bătrânul, văzând cu ochii mântuirea, care a venit popoarelor de la Dumnezeu: Hristoase, Tu eşti Dumnezeul meu.

Condac, glasul al 4-lea:

Podobie: Arătatu-Te-ai astăzi lumii şi Lumina Ta, Doamne s-a însemnat peste noi care cu cunoştinţă Te lăudăm, venit-ai şi Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată.

Ierarhilor prea mari ai Bisericii şi vitejilor apărători ai dreptei credinţe în Hristos, păziţi pe toţi cei ce cântă: mântuieşte, Îndurate, pe cei ce Te cinstesc pe Tine, cu credinţă.

Cântarea a 7-a

Irmos: În cuptorul persienesc, tinerii lui Avraam, de dorirea dreptei credinţe, mai mult decât de văpaia focului fiind aprinşi, au strigat: Binecuvântat eşti în Biserica slavei Tale, Doamne.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

În muntele Sinai, în nor, altă dată intrând Moise, fericite Chiril, a primit în mâinile sale Legea, care ucidea cu litera; iar tu ai descoperit frumuseţea cea ascunsă a Duhului.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Legile cele date mai înainte prin cuvinte întunecate, ca unor prunci şi învăţăturile cele ca nişte boboci de trandafiri neînfloriţi, le-ai dat pe faţă, părinte, tâlcuind în chip lămurit asemănările dintre ele.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Cărţile insuflate de harul plinitor al Duhului, dar cu anevoie de înţeles ale dumnezeieştilor propovăduiri şi ale de Dumnezeu insuflaţilor prooroci, pe acelea limpede le-ai lămurit.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Lămurit ai grăit, părinte Chiril, că sunt Trei Ipostasuri în Dumnezeiasca Unire Neamestecate şi în despărţire Neîmpărţite şi ai zis că Acestea sunt neschimbate întru o Fiinţă şi o Dumnezeire.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Ceea ce eşti locaş sfinţit şi dumnezeiesc al Celui Preaînalt; Bucură-te, că prin tine, Născătoare de Dumnezeu, s-a dat bucurie celor ce strigă: Binecuvântată eşti tu între femei, ceea ce eşti cu totul fără prihană, Stăpână.

Catavasie: Pe Tine, Cel ce ai răcorit în foc pe tinerii care Dumnezeu Te-au numit şi în Fecioară nepătată Te-ai Sălăşluit, Dumnezeu Cuvântul, Te lăudăm, cântând cu dreaptă credinţă: bine este cuvântat Dumnezeul părinţilor noştri.

Cântarea a 8-a

Irmos: Mâinile întinzându-şi Daniel, gurile leilor cele deschise în groapă le-a încuiat; şi puterea focului a stins, cu virtutea încingându-se, tinerii cei iubitori de dreaptă credinţă cântând: Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului pe Domnul!

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Ca un val de mare s-a revărsat întru tine, cu adevărat, izvorul înţelepciunii. Şi râuri pururea curgătoare de dogme creştineşti au curs dinlăuntrul tău, părinte, precum mai înainte a zis Hristos. Că scrierile tale cele de Dumnezeu grăitoare covârşesc nisipul.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Păstor şi învăţător înţelept al Bisericii arătându-te, ai tâlcuit limpede amândouă Testamentele, prea cuvioase părinte Chiril; iar noi având cuvintele tale ca o ancoră tare şi părintească moştenire, strigăm: binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Binecuvântăm pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Domnul.

Unirea cea Neamestecată şi Nedespărţită a Cuvântului celui minunat, care S-a Întrupat pentru noi, tu ne înveţi părinte Chiril, înclinând deopotrivă amândouă părţile balanţei şi strigând: binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Marie, Stăpâna tuturor, cu puterea ta cea tare, scapă ticălosul meu suflet cel stăpânit de patimile trupeşti cele cumplite şi de spurcatele greşeli şi-i dă slobozire de greşeli şi mărirea cea nestricăcioasă.

Catavasie:

Să lăudăm, bine să cuvântăm şi să ne închinăm Domnului, cântându-I şi prea înălţându-L pe Dânsul întru toţi vecii.

În focul cel mistuitor uniţi fiind tinerii, cei ce au fost cei dintâi în cinstirea de Dumnezeu, dar de văpaie nefiind vătămaţi, cântare dumnezeiască au cântat: binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Cântarea a 9-a

Irmos: Eva, adică, prin boala neascultării, blestemul înăuntru a adus. Iar tu, Fecioară, de Dumnezeu Născătoare, prin Odrasla cea purtată de tine în pântece, lumii binecuvântare ai înflorit. Pentru aceasta, cu toţii te mărim.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Înălțimea cunoștinței celei fără de Dumnezeu a lui Nestorie, ridicată împotriva lui Hristos și a Maicii lui Dumnezeu, toată ai nimicit-o, părinte Chiril; și împreună cu ea și amestecarea celor două firi în Fiul, pe care o susțineau cei numiți akefali.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Cu puterea înțelegerilor și cu luminarea harului, ai teologhisit, fericite, Treimea Cea de o ființă și pe Fiul Cel Întrupat, Dumnezeu; și arătându-te apărător al Născătoarei de Dumnezeu, acum între cei de sus ești prea mărit.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Uită-te cu milostivire de sus spre noi, cântăreții tăi, pururea mărite părinte; poporului celui de Cruce purtător, biruință dând și înălțând cu rugăciunile tale fruntea ortodocșilor și luminând pe cei ce măresc cu dragoste sfântă pomenirea ta.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Inima mea cea stearpă de dumnezeiești fapte bune, prea curată Născătoare de Dumnezeu, arat-o aducătoare de roadă, Fecioară, ceea ce te-ai născut din cea stearpă, prin voia Celui ce a făcut toate cu cuvântul; ca să te laud pe tine, cea prea lăudată.

Catavasie: În Lege, în umbră și în Scriptură închipuire vedem noi credincioșii: toată partea bărbătească, ce deschide pântecele, Sfânt lui Dumnezeu este. Deci pe Cuvântul Cel mai înainte Născut, Fiul Tatălui Celui fără de început, Cel Întâi-Născut din Maică fără ispită bărbătească, Îl slăvim.

Sedelna, glasul a 3-lea. **Podobie:** De credința cea dumnezeiască...

Arătatu-te-ai, prea cuvioase părinte Chiril, temelie dumnezeiască a Bisericii, că ai înfruntat cugetele cele rele ale lui Nestorie cu cele douăsprezece hotărâri ale tale și ai lămurit deplin învățătura despre Născătoarea de Dumnezeu. Căpetenie a ritorilor, roagă pe Hristos Dumnezeu să ne dăruiască nouă mare milă.

Sedelna Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, glasul a 3-lea. **Podobie:** De credința cea dumnezeiască...

Arătatu-te-ai, prea curată Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, tron cu totul de aur al lui Dumnezeu și Rai așternut cu flori; că purtând în sânul tău pe Dumnezeu, ne

umpli pe noi cu mireasma dumnezeieştilor haruri. Pentru aceasta noi toţi te propovăduim pe tine pururea Maică a lui Dumnezeu şi te mărim.

Canon de rugăciune către Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei

Troparul Sfântului ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei, glasul al 3-lea: Pe ierarhii Domnului, pe tâlcuitorii dogmelor; pe păstorii alexandrinilor propovăduitori ai adevărului, perechea cea iubită de Dumnezeu; pe strălucitii luminători, risipitori ai întunericului celor nelegiuiţi: pe Sfântul Atanasie cel nare, secerătorul ereticilor, împreună cu Sfântul ierarh Chiril, cel ce a cinstit precum se cuvine pe Născătoarea de Dumnezeu, veniţi toţi iubitorii de prăznuire şi adunându-ne cu veselie şi cu cântări să-i cinstim; că ei se roagă neîncetat lui Dumnezeu pentru noi toţi.

Cântarea 1

Irmos: Adâncul Mării Roşii, cu urme neudate, pedestru trecându-l Israel cel de demult, cu mâinile lui Moise în chipul Crucii, puterea lui Amalec în pustie a biruit.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

De la Dumnezeu primind harul cel dătător de lumină, Sfinte părinte Chiril şi luminător strălucit arătându-te, raze cuvântătoare străluceşte nouă, prin pomenirea ta, ca după vrednicie să te lăudăm.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Umplutu-te-ai de marea Lumină a Duhului, înţelepte Chiril, ca un păzitor al poruncilor lui Hristos; şi curăţindu-te de patimi, te-ai făcut locaş adevărat al Preasfintei Treimi, celei mai presus de toate.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Ca un plin de râvnă şi de îndrăzneală, mărite ierarhe Chiril, toate bârfelile cele potrivnice lui Dumnezeu ale ereziilor cele nelegiuite le-ai dat fără de greşeală pe faţă, apărând dreapta credinţă.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Cel dintâi dintre oameni care a călcat porunca Ziditorului amăgindu-se, a fost scos afară din desfătare; iar tu, născând pe Izbăvitorul, iarăşi l-ai chemat, Maică Fecioară, pe cel cumplit căzut.

Catavasie: Pământul cel roditor de adâncime, uscat l-a trecut oarecând soarele; căci ca un zid s-a închegat apa de amândouă părţile, trecând poporul marea pe-destru şi lui Dumnezeu cu plăcere cântând: să cântăm Domnului, căci cu Slavă S-a prea slăvit.

Cântarea a 3-a

Irmos: Se veseleşte de Tine Biserica Ta Hristoase, strigând: Tu eşti Puterea mea, Doamne şi Scăparea şi Întărirea.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Întărit fiind întru Hristos, ai rupt meşteşugirile vicleanului, cu minte tare, părinte Chiril, ca pe o ţesătură de păianjen.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Lepădând tina patimilor din suflet, prea sfinţite părinte Chiril, ai surpat toată înălţarea gândurilor ce s-au ridicat împotriva lui Hristos.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Ca un priceput luptător, părinte, tare te-ai ferit de toate plăcerile trupeşti, ca de un lucru vătămător şi înşelător.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Îngerul Gavriil ţi-a grăit Ţie bucuria cea mai presus de cuvânt: Bucură-te, cortul lui Dumnezeu, care bine a voit a Se sălăşlui întru tine!

Catavasie: Întărirea celor ce nădăjduiesc spre Tine, întăreşte, Doamne, Biserica Ta, pe care o ai câştigat cu scump Sângele Tău.

Cântarea a 4-a

Irmos: Ridicat pe cruce văzându-Te Biserica pe Tine, Soarele dreptăţii, a stat întru a sa rânduială, precum se cuvine strigând: Slavă puterii Tale, Doamne.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Văzându-te Hristos biruind patimile cele de suflet pierzătoare şi înfrânându-ţi trupul cu chibzuinţă, de Dumnezeu purtătorule părinte Chiril, te-a pus arhipăstor al dumnezeieştii Biserici, părinte.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Moştenind părintească faptă bună, ca un vlăstar iubit al lui Marcu, ai ajuns urmaş al tronului său, mergând pe urmele dumnezeiescului evanghelist.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

De Hristos ca o oaie ai fost păstorit; iar ca un păstor ai păstorit turma, părinte, cu cuvintele tale cele de suflet hrănitoare din destul hrănind-o, ca şi cu nişte ierburi şi flori ale harului.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Tirania morţii cea mistuitoare ai călcat-o, Maica lui Dumnezeu, născând Viaţa cea neîmbătrânitoare, prea curată; pentru aceasta strigăm ţie: Bucură-te de Dumnezeu Născătoare, prea luminată.

Catavasie: Acoperit-a cerurile bunătatea Ta, Hristoase; că ieşind din Chivotul Sfinţirii Tale, din Maică nevătămată, în Biserica Slavei Tale Te-ai arătat ca un Prunc în braţe purtat; şi s-au umplut toate de lauda Ta.

Cântarea a 5-a

Irmos: Tu, Doamne, Lumina mea în lume ai venit, Lumina cea sfântă, care întorci din întunericul necunoştinţei, pe cei ce Te laudă pe Tine cu credinţă.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Ca un adevărat puhoi năvalnic al unui râu plin de ape multe este cuvântul tău, părinte Chiril, care abate meşteşugirile celor rău credincioşi.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Rătăcirea cea neruşinată a lui Arie şi erezia cea necurată a lui Sabelie din temelie le-ai surpat, prea sfinţite părinte Chiril.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Lăsat-ai cuvântările tale cele pline de bogăţie, părinte Chiril, Bisericii lui Hristos, ca pe nişte vistierii de aur şi ca pe nişte pietre scumpe.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Icoana sfântului tău chip, Curată, alungă cu adevărat demonii, pe credincioşi sfinţeşte şi izbăveşte sufletele noastre.

Catavasie: Când a văzut Isaia, în vedenie, pe Dumnezeu pe Scaun Preaînalt, de Îngerii Slavei înconjurat, a strigat: O, eu ticălosul! Că am văzut mai înainte pe Domnul Întrupat, pe Cel ce stăpâneşte pacea şi lumina cea adevărată.

Cântarea a 6-a

Irmos: Jertfi-voi ţie cu glas de laudă, Doamne, Biserica strigă către Tine, de sângele demonilor curăţindu-se cu sângele cel curs prin milostivire din coasta Ta.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Serafimul cu cleştele a dat proorocului cărbunele, iar tu, cunoscătorule al Tainelor, dai Bisericii lui Hristos cu mâinile tale curăţirea cea aprinsă ca un cărbune din dumnezeiescul Foc.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Nu ai doborât ca Samson pe cei de altă seminţie, de lângă hotare; ci, toate învăţăturile cele greşite ale celor de altă credinţă le-ai nimicit şi ai dat putere credincioşilor, părinte Chiril.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Sinodului celui de Dumnezeu adunat, în chip vădit căpetenie fiindu-i, vrăjmăşia lui Nestorie şi îndrăzneala cea luptătoare împotriva lui Hristos ai surpat-o, părinte, însufleţit de râvnă pentru cea cu adevărat Maica lui Dumnezeu.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Luminezi cu Fiul tău toate marginile, de Dumnezeu Născătoare Fecioară; că tu singură te-ai arătat curată din veac, având pe Soarele dreptăţii.

Catavasie: Strigat-a Ţie bătrânul, văzând cu ochii mântuirea, care a venit popoarelor de la Dumnezeu: Hristoase, Tu eşti Dumnezeul meu.

Condac, glasul al 4-lea:

Podobie: Arătatu-Te-ai astăzi lumii şi Lumina Ta, Doamne s-a însemnat peste noi care cu cunoştinţă Te lăudăm, venit-ai şi Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată.

Ierarhilor prea mari ai Bisericii şi vitejilor apărători ai dreptei credinţe în Hristos, păziţi pe toţi cei ce cântă: mântuieşte, Îndurate, pe cei ce Te cinstesc pe Tine, cu credinţă.

Cântarea a 7-a

Irmos: În cuptorul persienesc tinerii lui Avraam, cu pofta bunei credinţe, mai vârtos decât cu văpaia focului fiind aprinşi au strigat: Bine eşti cuvântat în Biserica slavei Tale, Doamne.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

În muntele Sinai, în nor, altă dată intrând Moise, fericite Chiril, a primit în mâinile sale Legea, care ucidea cu litera; iar tu ai descoperit frumuseţea cea ascunsă a Duhului.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Legile cele date mai înainte prin cuvinte întunecate, ca unor prunci şi învăţăturile cele ca nişte boboci de trandafiri neînfloriţi, le-ai dat pe faţă, părinte, tâlcuind în chip lămurit asemănările dintre ele.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Cărţile insuflate de harul plinitor al Duhului, dar cu anevoie de înţeles ale dumnezeieştilor propovăduiri şi ale de Dumnezeu insuflaţilor prooroci, pe acelea limpede le-ai lămurit.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Lămurit ai grăit, părinte Chiril, că sunt Trei Ipostasuri în Dumnezeiasca Unire Neamestecate şi în despărţire Neîmpărţite şi ai zis că Acestea sunt Neschimbate întru o Fiinţă şi o Dumnezeire.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Ceea ce eşti locaş sfinţit şi dumnezeiesc al Celui Preaînalt; Bucură-te, că prin tine, Născătoare de Dumnezeu, s-a dat bucurie celor ce strigă: Binecuvântată eşti tu între femei, ceea ce eşti cu totul fără prihană, Stăpână.

Catavasie: Pe Tine, Cel ce ai răcorit în foc pe tinerii care Dumnezeu Te-au numit şi în Fecioară nepătată Te-ai Sălăşluit, Dumnezeu Cuvântul, Te lăudăm, cântând cu dreaptă credinţă: bine este cuvântat Dumnezeul părinţilor noştri.

Cântarea a 8-a

Irmos: Mâinile întinzându-şi Daniil, gurile leilor cele deschise în groapă le-a încuiat; şi puterea focului au stins, cu buna faptă încingându-se, tinerii cei iubitori de dreapta credinţă, strigând: Binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Ca un val de mare s-a revărsat întru tine, cu adevărat, izvorul înţelepciunii. Şi râuri pururea curgătoare de dogme creştineşti au curs dinlăuntrul tău, părinte, precum mai înainte a zis Hristos. Că scrierile tale cele de Dumnezeu grăitoare covârşesc nisipul.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Păstor şi învăţător înţelept al Bisericii arătându-te, ai tâlcuit limpede amândouă Testamentele, prea cuvioase părinte Chiril; iar noi având cuvintele tale ca o ancoră tare şi părintească moştenire, strigăm: binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Binecuvântăm pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Domnul.

Unirea cea Neamestecată şi Nedespărţită a Cuvântului celui Minunat, care S-a Întrupat pentru noi, tu ne înveţi părinte Chiril, înclinând deopotrivă amândouă părţile balanţei şi strigând: binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Marie, Stăpâna tuturor, cu puterea ta cea tare, scapă ticălosul meu suflet cel stăpânit de patimile trupeşti cele cumplite şi de spurcatele greşeli şi-i dă slobozire de greşeli şi mărirea cea nestricăcioasă.

Catavasie:

Să lăudăm, bine să cuvântăm şi să ne închinăm Domnului, cântându-I şi prea înălţându-L pe Dânsul întru toţi vecii.

În focul cel mistuitor uniţi fiind tinerii, cei ce au fost cei dintâi în cinstirea de Dumnezeu, dar de văpaie nefiind vătămaţi, cântare dumnezeiască au cântat: binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Cântarea a 9-a

Irmos: Eva prin boala neascultării blestem înăuntru a adus, iar tu, Fecioară, de Dumnezeu Născătoare, prin Odrasla purtării în pântece, lumii binecuvântare ai înflorit. Pentru aceasta, toţi te slăvim.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Înălţimea cunoştinţei celei fără de Dumnezeu a lui Nestorie, ridicată împotriva lui Hristos şi a Maicii lui Dumnezeu, toată ai nimicit-o, părinte Chiril; şi împreună cu ea şi amestecarea celor două firi în Fiul, pe care o susţineau cei numiţi akefali.

Stih: ***Sfinte părinte Chiril, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Cu puterea înţelegerilor şi cu luminarea harului, ai teologhisit, fericite, Treimea Cea de o fiinţă şi pe Fiul Cel Întrupat, Dumnezeu; şi arătându-te apărător al Născătoarei de Dumnezeu, acum între cei de sus eşti prea mărit.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Uită-te cu milostivire de sus spre noi, cântăreţii tăi, pururea mărite părinte; poporului celui de Cruce purtător, biruinţă dând şi înălţând cu rugăciunile tale fruntea ortodocşilor şi luminând pe cei ce măresc cu dragoste sfântă pomenirea ta.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Inima mea cea stearpă de dumnezeieşti fapte bune, prea curată Născătoare de Dumnezeu, arat-o aducătoare de roadă, Fecioară, ceea ce te-ai născut din cea stearpă, prin voia Celui ce a făcut toate cu cuvântul; ca să te laud pe tine, cea prea lăudată.

Catavasie: În Lege, în umbră şi în Scriptură închipuire vedem noi credincioşii: toată partea bărbătească, ce deschide pântecele, Sfânt lui Dumnezeu este. Deci pe Cuvântul Cel mai înainte Născut, Fiul Tatălui Celui fără de început, Cel Întâi-Născut din Maică fără ispită bărbătească, Îl slăvim.

Sedelna, glasul a 3-lea. **Podobie:** De credinţa cea dumnezeiască...

Arătatu-te-ai, prea cuvioase părinte Chiril, temelie dumnezeiască a Bisericii, că ai înfruntat cugetele cele rele ale lui Nestorie cu cele douăsprezece hotărâri ale tale şi ai lămurit deplin învăţătura despre Născătoarea de Dumnezeu. Căpetenie a ritorilor, roagă pe Hristos Dumnezeu să ne dăruiască nouă mare milă.

Sedelna Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, glasul a 3-lea. **Podobie:** De credinţa cea dumnezeiască...

Arătatu-te-ai, prea curată Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, tron cu totul de aur al lui Dumnezeu şi Rai aşternut cu flori; că purtând în sânul tău pe Dumnezeu, ne umpli pe noi cu mireasma dumnezeieştilor haruri. Pentru aceasta noi toţi te propovăduim pe tine pururea Maică a lui Dumnezeu şi te mărim.

În această lună (iunie), ziua a noua - Cel dintru sfinţi părintele nostru Chiril, papă al Alexandriei (Minei)

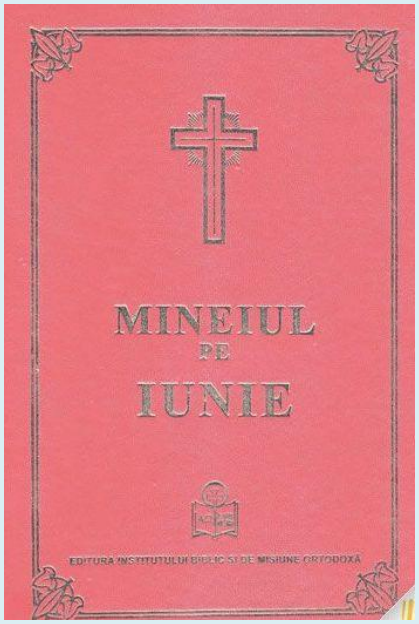

La Vecernie

La Doamne strigat-am..., punem **Stihirile** pe 6, glasul al 4-lea:

Podobie: Ca pe un viteaz...

Cu luminările Duhului, luminându-ţi cugetul, te-ai făcut soare dătător de lumină, şi ca nişte raze ai trimis dogmele pe la toate marginile, luminând plinirea credincioşilor, prea fericite, şi gonind întunericul eresurilor, cu puterea Celui ce a strălucit din Fecioară, purtătorule de Dumnezeu Chirile.

Cu bună grăire a cuvintelor tale, prea sfinţite Chirile, se înfrumuseţează toată Biserica, şi prin buna credinţă se împodobeşte cu podoabe frumoase, şi-ţi cinsteşte cu sfinţenie sfântă adormirea ta, pururea pomenite, cela ce eşti lauda arhiereilor, începătorule al părinţilor, părtinitorule al prea sfinţitului Sinod.

Cu dogmele tale cele înfocate ai ars toată materia cea uscăcioasă a eresurilor, prea înţelepte, şi întru adâncimea înţelegerilor, se îneacă tabăra celor neplecaţi cu credinţă rea, prea sfinţite Chirile. Şi cu învăţăturile tale, pururea se înfrumuseţează Biserica credincioşilor, cinstindu-te cu glas mare, fericite.

Slavă..., glasul al 6-lea

Dreaptă slugă bună şi credincioasă, bine lucrătorule al viei lui Hristos, tu şi greutatea zilei ai purtat, tu şi talantul cel dat ţie l-ai înmulţit, şi celor ce au venit după tine nu le-ai pizmuit. Pentru aceasta porţile cereşti ţie s-au deschis. Intră întru bucuria Domnului tău, şi te roagă pentru noi Sfinte Chirile.

Şi acum..., a prazniculuiui

Iar de va fi în post, a Născătoarei: Pizmuind vicleanul cel potrivnic, turmei tale prea curată, pururea se luptă, vrând să o facă luişi mâncare. Ci tu de Dumnezeu Născătoare, scapă-ne pe noi de vătămarea lui.

A Crucii, a Născătoarei

Fecioara şi Maica Ta cea curată, văzând pe poporul cel fărădelege, cu nedreptate pironindu-Te pe Tine pe lemn precum Simeon mai-nainte a zis, Mântuitorule, la rărunchi se rănea.

Stihoavna prazniculuiui sau a Octoihului

Slavă..., glasul al 6-lea

Omule al lui Dumnezeu şi credincioasă slugă, sluga Domnului, bărbatul doririlor, vasul alegerii, stâlpul şi întărirea Bisericii, al împărăţiei moştenitorule, nu tăcea, a striga pentru noi către Domnul.

Şi acum..., a prazniculuiui

Iar de va fi în post, a Născătoarei: Prefacerea celor scârbiţi, izbăvirea celor neputincioşi fiind Născătoare de Dumnezeu Fecioară, mântuieşte cetatea şi norodul, pacea celor din războaie, liniştea celor înviforaţi, una folositoarea credincioşilor.

A Crucii, a Născătoarei

Ceea ce Te-a născut pe Tine, Hristoase, văzându-Te răstignit, striga: Ce este Fiul meu această străină taină pe care o văd ? Cum mori cu trupul spânzurat pe lemn, Dătătorule de viaţă?

Troparul glasul al 8-lea: Îndreptătorule al Ortodoxiei, învăţătorule al dreptei cinstiri de Dumnezeu şi al curăţiei şi luminătorule al lumii, podoaba călugărilor cea de Dumnezeu insuflată Chirile înţelepte, cu învăţăturile tale pe toţi i-ai luminat. Alăută duhovnicească, roagă-te lui Hristos Dumnezeu ca să mântuiască sufletele noastre.

Slavă..., Şi acum..., al praznicului sau al Născătoarei

La Utrenie

Canoanele al praznicului cu Irmosul pe 6, iar de va fi în post, amândouă Canoanele Octoihului fără mucenicine, şi al sfântului pe 6.

Canonul Sfântului

facere a lui Teofan

Cântarea 1-a

Irmos: Adâncul Mării Roşii cu urme neudate, pedestru trecându-l Israil cel de demult cu mâinile lui Moise în chipul Crucii, puterea lui Amalic în pustie a biruit.

Ca unul ce te-ai arătat luminător luminat, prin raze cuvântătoare, ne străluceşti nouă de la Dumnezeu, darul Duhului cel dătător de lumină, ca după vrednicie să lăudăm pomenirea ta, Chirile.

Umplutu-te-ai de luminarea Dumnezeiescului Duh, Chirile, ca un păzitor poruncilor lui Hristos, şi fiind curăţit de patimi, te-ai făcut cu adevărat lăcaş Treimii, celei prea îndumnezeite.

Slavă...

Ca un plin de râvnă şi de îndrăzneală mărite Chirile, fără de minciună ai stricat toate bârfelile cele împotriva lui Dumnezeu, ale eresurilor celor cu credinţă rea, fiind părtinitor Ortodoxiei.

Şi acum..., a Născătoarei

Ca ceea ce ai născut pe Făcătorul a toate, pe Mântuitorul şi Domnul, ai tămăduit zdrobirea omenirii, care era sfărâmată de căderea strămoşilor, prea curată Mireasă a lui Dumnezeu.

Cântarea a 3-a

Irmos: Veselească-se de tine Biserica...

Întărindu-te întru Hristos, Chirile, cu cuget întărit ai rupt măiestriile vicleanului balaur, ca pe o ţesătură a păianjenului.

Scuturat-ai de la sufletul tău Chirile noroiul patimilor surpând toată înălţimea cugetelor, care s-a ridicat împotriva lui Hristos.

Slavă...

Ca un nevoitor cu bună socoteală, tare te-ai abătut de către toată buna pătimire a trupului, ca de o stricăcioasă şi vicleană, părinte Chirile.

Şi acum..., a Născătoarei

Pe ceea ce între femei singură este binecuvântată, ca pe un lăcaş al lui Dumnezeu, cu toţii să o slăvim întru veselie, cu tot felul de bună cuviință.

Irmosul: Veselească-se de Tine Biserica Ta, Hristoase, strigând: Tu eşti puterea mea, Doamne, şi scăparea şi întărirea.

Sedealna, glasul al 8-lea:

Podobie: Pe Înţelepciunea şi Cuvântul în pântecele tău zămislind fără ardere, Maica lui Dumnezeu, în chip de negrăit ai născut pe Cel ce a făcut toate şi în braţele tale ai avut pe Cel ce ţine toate şi la sân ai hrănit pe Cel ce hrăneşte lumea. Pentru aceasta, te rog pe tine, Preasfântă Fecioară, să mă izbăveşti de greşeli, când va fi să stau înaintea feţei Ziditorului meu, Stăpână Fecioară curată, atunci să-mi dăruieşti ajutorul tău, că pe tine te am nădejde eu, robul tău.

Îmbogăţindu-te de dumnezeiască înţelepciune, părinte, ai izbucnit izvoare de dogme, care spală noroiul cel prea stricat al eresurilor, adăpând cu darul inimile credincioşilor, şi brazdele Bisericii le satură Chirile. Pentru aceasta cu dragoste cinstindu-te, săvârşim pomenirea ta, de Dumnezeu insuflate, prea lăudate ierarhe.

Roagă-te lui Hristos Dumnezeu, iertare de greşeli să dăruiască, celor ce cu dragoste prăznuiesc sfântă pomenirea ta. (de două ori.)

Slavă..., Şi acum..., a praznicului

Iar de va fi în post, a Născătoarei: Pe înţelepciunea şi Cuvântul în pântecele tău zămislind fără de ardere, Maica lui Dumnezeu, lumii ai născut, pe Cela ce ţine lumea, şi în braţe ai avut pe Cela ce cuprinde toate pe Dătătorul de hrană al tuturor şi Făcătorul şi Domnul. Pentru aceasta te rog pe tine Preasfântă Fecioară, şi cu credinţă te slăvesc, ca să mă mântuieşti de greşeli, când voi vrea să stau înaintea feţei Ziditorului meu. Stăpână Fecioară curată, al tău ajutor atunci să-mi dăruieşti, pentru că poţi, câte le voieşti, prea lăudată.

A Crucii, a Născătoarei

Mieluşeaua văzând pe Cruce pe Mielul şi Păstorul şi Mântuitorul, se văita lăcrimând, şi cu amar striga: Lumea se veseleşte luând izbăvire, iar pântecele meu se aprinde văzând răstignirea Ta, pe care o rabzi pentru milostivirea milei, îndelungrăbdătorule Doamne, adâncule al milei, şi izvorul cel nedeşertat, milostiveşte-Te şi dăruieşte iertare de greşeli, celor ce laudă cu credinţă dumnezeieştile Tale patimi.

Cântarea a 4-a

Irmos: Ridicat pe Cruce văzându-Te Biserica pe Tine Soarele dreptăţii, a stătut întru a sa rânduială, precum se cuvine strigând: Slavă puterii Tale, Doamne.

Văzându-te Hristos pe tine Chirile, că ai biruit patimile cele stricăcioase ale sufletului, şi cu bună socotinţă ai supus trupul, purtătorule de Dumnezeu părinte, te-a pus pe tine mai mare scaunului Bisericii celei dumnezeieşti.

Ca un fiu iubit moştenind bunătatea lui Marcu cea părintească, te-a făcut primitor şi scaunului, urmând după urmele dumnezeiescului evanghelist.

Slavă...

Ca o oaie ai fost păstorit de Hristos, iar ca un păstor ai păstorit turma cu cuvinte înţelepte hrănitoare de suflet, hrănindu-o din destul, ca în nişte verdeaţă în florile darului, părinte Chirile.

Şi acum..., a Născătoarei

Cu cuviinţă dumnezeiască ai născut Fecioară pe Dumnezeu Cuvântul întrupat din tine, şi ai rămas Fecioară. Pentru aceasta cu glasuri netăcute prin credinţă neîndoită, strigăm către tine: Bucură-te, Stăpână.

Cântarea a 5-a

Irmos: Tu, Doamne lumina mea în lume ai venit, Lumina cea sfântă, care întorci dintru întunericul necunoştinţei, pe cei ce Te laudă pe Tine cu credinţă.

Cuvântul tău o Chirile, se aseamănă întru adevăr cu o curgere iute de pârâu încântător, care surpă măiestriile celor cu credinţă rea.

Din temelie ai surpat întocmai scârbelnica despărţire a lui Arie, şi spurcata amestecare a lui Savelie, o Chirile.

Slavă...

Lăsat-ai o Chirile la Biserica lui Hristos cuvintele tale cele îmbogăţitoare ca nişte aur, şi ca nişte comori mai scumpe decât pietrele cele de mult preţ.

Şi acum..., a Născătoarei

Cine poate să tâlcuiască taina ta Preacurată? Căci ai încăput în pântecele tău, pe Cela ce nu-L încape toată zidirea.

Cântarea a 6-a

Irmos: Jertfi-voi ţie ca glas...

Serafimul a dat proorocului jăratecul cu cleştele, iar tu dai cu mâinile Bisericii lui Hristos curăţirea cea aprinsă ca jeratecul din Focul cel dumnezeiesc, sfinţite tăinuitorule.

Nu ai sfărâmat pe cel de alt neam ca Samson pe vrăjmaşii lui, ci ai sfărâmat toate învăţăturile cele străine ale celor de altă credinţă, şi ai dat ortodocşilor biruinţă, Chirile.

Slavă...

Fiind tu adevărat povăţuitor la Sinodul cel de Dumnezeu adunat, ai surpat semeţia cea cu credinţă rea a lui Nestorie vrăjmaşul lui Hristos, fiind osârdnic cu râvna pentru Maica lui Dumnezeu cea adevărată, părinte.

Şi acum..., a Născătoarei

Mirele cel înţelegător, aflându-te pe tine cu totul porumbiţă desăvârşită şi prea frumoasă, şi crin luminat, şi floare a văilor, S-a sălăşluit întru tine, o Maica lui Dumnezeu.

Irmosul: Jertfi-voi Ție cu glas de laudă Doamne, Biserica strigă către Tine, de sângele dracilor curăţindu-se, cu sângele cel curs prin milostivire din coasta Ta.

Condacul şi Icosul praznicului sau al sfântului, glasul al 6-lea.

Podobie: Plinind rânduiala cea pentru...

Adâncul învăţăturilor cuvântării de Dumnezeu, arătat ne-ai izvorât nouă din izvoarele Mântuitorului, care îneacă eresurile, fericite, şi turma nevătămată de întreitele valuri o păzeşte; că marginilor eşti învăţător, ca cel ce arăţi cele dumnezeieşti.

Icos: Foarte înfrumuseţat către dimineaţă se arată soarele fiind purtător de lumină, întunericul se goneşte, şi luna slăbeşte, căci nu stă noaptea; ziua străluceşte, văzduhul luminează, Cerul ne arată nouă împodobit, îmbunătăţeşte pământul, lucrând răsărirea florilor, străluceşte marea, şi împreună înfrumuseţează toată lumea, întru care decât toate acestea mai luminos este Chiril, ale căruia învăţăturile cele înţelepte mântuiesc pe cei de sub Cer. Căci acesta luminează sufletele credincioşilor, şi prin buna credință pururea biruieşte eresurile. Că marginilor este învăţător, ca cel ce arată cele dumnezeieşti.

Sinaxar

În această lună, în ziua a noua, pomenirea celui dintru Sfinţi părintelui nostru Chiril, papă al Alexandriei.

Stih: Laud pe Chiril, cel către Domnul cu iubire,
Şi apărătorul Doamnei pururea Fecioarei,
Murind Chiril al Alexandriei papă.
Către Domnul tuturor domnilor se mută.

Sfântul Chiril a fost pe vremea împăratului Teodosie celui mic, nepot de soră fiind lui Teofil, arhiepiscopul Alexandriei şi diadoh scaunului. Fost-a încă şi apărător Sfântului al treilea Sinod a toată lumea ce s-a adunat în Efes, şi a surpat pe rău credinciosul Nestorie, care dogmatisea multe hule împotriva Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu. Deci strălucind întru multe bune isprăvi, s-a mutat către Domnul.

Tot în această zi, pomenirea Sfintelor cinci canonice fecioare: Tecla, Mariamni, Marta, Mana şi Enata.

Stih: Pe catihetele călugăriţe pentru iubirea de argint,
Le-a omorât jertfitorul, o, preot vrednic de jelit.

În zilele lui Savorie împăratul perşilor, aproape de satul Aza, era un oarecare preot Pavel cu numele, plin de bogăţie, având întru a sa sinodie cinci canonice, fecioare. Deci acestea se aflau împodobite şi strălucite cu lumina bunătăţilor, liturghisind Pavel şi cântând împreună cu ele slujba, şi păstrând el cele ce li se da de ele, care se aflau ziua şi noaptea lucrând poruncile lui Dumnezeu.

Iar urătorul de bine diavol, nesuferind sporirea lor cea după Dumnezeu, văzându-o cum creşte pe toată ziua şi se lăţeşte spre cele mai bune, ce meşteşugeşte, şi ce

face? Pregăteşte pe oarecine, să se vestească la Tars arhimagului, întâiul vrăjitor împărătesc, că se află un oarecare preot creştin plin de bogăţie, şi că de voieşte să câştige bogăţia lui, să-l aducă înaintea sa, împreună cu fecioarele ce le are întovărăşite, care fecioare nelepădându-se de credinţa lor, el va dobândi toată avuţia lor, dându-le pe ele spre tăiere.

Atunci el îndată l-a adus pe el de faţă împreună cu fecioarele, şi cu toată averea sa. Şi intrând satana în inima preotului, a zis către arhimagul: Pentru ce ai luat banii mei, nefăcându-ţi eu nici un rău ?

Şi acela răspunzând i-a zis: Pentru că eşti creştin, şi nu păzeşti poruncile împărăteşti.

Şi Pavel i-a zis: Şi ce-mi porunceşti ca să fac?

Iar acela i-a răspuns: De te vei închina soarelui şi vei mânca sânge de jertfe, ia-ţi ale tale şi du-te la casa ta.
Atunci ticălosul căutând împrejur şi văzându-şi averea jos zăcând, a zis: Fac toate câte îmi vei zice. Şi închinându-se soarelui, a mâncat şi din sângele jertfelor cel închegat, şi a băut dintru el.

Iar după ce arhimagul, n-a nimerit în scopul său, a zis către Pavel: înduplecă şi pe fecioarele cele împreună cu tine ca să facă ceea ce tu ai făcut, şi să se însoţească cu bărbaţi, şi atunci luaţi-vă bogăţia şi mergeţi unde voiţi.

Deci Pavel apropiindu-se de fecioare le-a zis: Arhimagul luând banii noştri, ne-au adus de faţă, îndemnându-ne ca să facem voia împăratului şi aşa ne va da înapoi pe toate ale noastre. Şi iată eu am mâncat, şi am băut din sângele jertfelor, şi m-am închinat soarelui şi focului. Deci prin mine vă îndeamnă şi pe voi ca să faceţi aceasta, şi mai apoi să luaţi ale voastre şi să vă duceţi.

Iar fecioarele ca într-o unire mai întâi scuipând în faţa lui i-au zis: De ce ai cutezat tu a face aceasta, şi a ne îndemna încă şi pe noi ? Iată un al doilea Iuda te-ai arătat. Acela pentru bani dând la moarte pe învăţătorul şi Stăpânul nostru, şi câştigând banii s-a spânzurat după ce l-a vândut pe el. Iată şi tu ticălosule, ca un al doilea Iuda, pentru bani ţi-ai pierdut sufletul tău, şi nici ai venit întru cugetare despre bogatul acela, ce avea mulţi bani şi zicea: Suflete ai multe bunătăţi, mănâncă, bea, veseleşte-te. Pentru aceasta a auzit: Nebunule întru această noapte vor cere sufletul tău de la tine, iar cele ce ai gătit, ale cui vor fi: Deci îţi zicem ţie, stând înaintea lui

Dumnezeu, că amândouă întâmplările, şi a bogatului şi a Iudei se vor împlini de tine. Şi iarăşi l-a scuipat pe el în faţă, ca pe un lepădat.

Atunci din porunca arhimagului fără de cruţare au fost bătute în multe ceasuri fecioarele, care suferind toiegele ziceau: Noi ne închinăm Domnului nostru Iisus Hristos, iar poruncilor împărăteşti nu ne plecăm, şi fă cea ce voieşti.

Iar arhimagul uneltind toate chipurile ca să câştige banii lui Pavel, a hotărât ca prin mâna lui Pavel, să se taie cu sabia capetele cinstitelor fecioare, socotind că Pavel nu se va pleca a o face aceasta, şi că aceasta făcându-se, va câştiga toţi banii, dat fiind morţii şi Pavel împreună cu sfintele fecioare.

Iar ticălosul acela auzind aceasta, şi iarăşi căutând împrejur şi văzându-şi banii, a zis: Fac toate câte îmi vei porunci, şi luând sabia a stătut aproape de fecioare, iar sfintele văzându-l s-au spăimântat, şi cu glas au zis către el: Ticălosule! Păstor fiind, ai ieşit împotriva turmei tale, ca un lup sălbatic ca să ne omori, pe noi? Acesta este Sfântul trup şi sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, care-l primeam din necuratele tale mâini ? Să ştii că sabia cea de la tine nouă ne este viaţă veşnică, şi noi cu adevărat ne ducem la Domnul nostru Iisus Hristos, iar tu pe cum mai-nainte ţi-am zis, degrab îţi vei pierde sufletul împreună cu bogăţia, prin spânzurare cu funie şi te vei duce spre tovarăşul tău Iuda. Acestea şi altele oarecare i-au vorbit, şi făcând mai întâi rugăciune, li s-a tăiat de el capetele.

Atunci a zis arhimagul către el: Să ştii Pavele că întru nici unul din oameni am văzut, această a ta iscusinţă şi isteţime. Pentru aceasta fără de ştirea împăratului nu te pot face slobod, căci vestindui-se lui prin mine pentru tine, întru mare cinste te va pune; deci acum veseleşte-te împreună cu noi, şi dimineaţă vom face cunoscut cele pentru tine.

Iar ticălosul acela a răspuns: Fie precum ai poruncit. Şi în noaptea aceea trimiţând arhimagul pe slugile sale, le-a poruncit ca să-i lege grumazul lui Pavel cu o funie şi să-l spânzure, şi aşa cu silnicie şi-a lepădat sufletul său. Iar dimineaţa intrând la el arhimagul, după ce l-a aflat spânzurat, propovăduia, că el singur s-ar fi spânzurat, şi a poruncit ca să-l pogoare şi să-l arunce spre mâncare câinilor. Şi aşa a luat sfârşit cele mai-nainte zise de sfintele femei, îndoită moarte prea ticălosul Pavel suferind.

Tot în această zi, Sfântul sfinţitul mucenic Alexandru, episcopul Prusiei care de sabie s-a săvârşit.

Stih: Prea înfrumuseţată ţie podoaba preoţiei.
Îţi este Alexandre, strălucită nevoinţa sabiei.

Tot în această zi, Sfântul mucenic Anania, care de sabie s-a săvârşit.

Stih: Împotriva înşelăciunii avea gura ca sabia.
Mucenicul Anania pe care îl omoară sabia.

Tot în această zi, cuviosul Chir, care cu pace s a săvârşit.

Stih: Nedefăimând Chire, icoana cea înţelegătoare,
Te înfăţişezi lui Dumnezeu, căruia eşti după asemănare.

Tot în această zi, Sfintele trei fecioare mucenițe cele din Hio, care de sabie s-au săvârşit.

Stih: Vopsitu-s-au cu a sângiurilor vopsea.
Trei mirese ale lui Dumnezeu, omorându-le sabia.
Cu ale lor sfinte rugăciuni, Doamne miluieşte-ne şi ne mântuieşte pe noi, Amin.

Cântarea a 7-a

Irmos: În cuptorul persienesc tinerii lui Avraam, cu pofta bunei credinţe, mai vârtos decât cu văpaia focului fiind aprinşi, au strigat: Bine eşti cuvântat în Biserica slavei Tale, Doamne.

În muntele Sinai intrând odinioară în nor Moise, a luat legea, care grăieşte numai cele scrise. Iar tu fericite Chirile ai descoperit adâncimea Duhului, cea ascunsă într-însele.

Înţelegerile legii, ce au fost date mai-nainte prin pilde ca unor prunci, acoperite ca nişte boboci de trandafir, tu le-ai descoperit părinte, tâlcuind însemnările prea arătat.

Cărţile cele anevoie de înţelegere, ale proorocilor celor propovăduitori de Dumnezeu, şi de Dumnezeu cuprinşi, fiind tu insuflat cu darul Duhului, care a umplut pe aceia, curat ni le-ai descoperit nouă părinte Chirile.

Slavă...

Arătat teologhisind părinte Chirile, ai zis, trei Ipostasuri întru unire dumnezeiască, neamestecată, şi întru osebire, nedespărţite, şi neschimbate, întru o Fiinţă şi întru o Dumnezeire.

Şi acum..., a Născătoarei

Cela ce şade pe Scaunul Cel Înalt, aflându-te pe tine Fecioară pe pământ, scaun cuvios lui Dumnezeu, S-a odihnit. Bine eşti cuvântată tu, Născătoare de Dumnezeu, Stăpână prea curată.

Cântarea a 8-a

Irmos: Mâinile întinzându-şi...

Ca vărsarea mării a izvorât întru tine cu adevărat izvorul înţelepciunii, căci au curs din pântecele tău râuri pururea curgătoare de dogme ortodoxe, părinte, precum mai-nainte a zis Hristos, căci cărţile tale cele alese de Dumnezeu, întrec mulţimea nisipului.

Arătându-te păstor, şi înţelept învăţător al Bisericii, Chirile cuvioase, arătat ai descoperit amândouă aşezământurile, şi având cuvintele tale ca o întărire şi ca o moştenire părintească, strigă: Binecuvântaţi toate lucrurile, Domnului pe Domnul.

Binecuvântăm pe Tatăl, şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Domnul.

Unirea cea negrăită a atot-făcătorului, Cuvântului, ce S-a întrupat pentru noi, o propovăduieşti că este neosebită, neamestecată şi întocmai; ferindu-te de schimbările una întru alta, strigi: Binecuvântaţi toate lucrurile, Domnului pe Domnul.

Şi acum..., a Născătoarei

Cu adevărat născând pe Dumnezeu, cu adevărat te-ai arătat Maică lui Dumnezeu, purtând adevărat numire de Dumnezeu, prea curată, adeverind numele Dumnezeirii după asemănarea Celui născut. Pentru aceasta credincioşii cu cuget dumnezeiesc, te slăvim pe tine, Născătoare de Dumnezeu, Stăpână fără prihană.

Irmos:

Să lăudăm, bine să cuvântăm şi să ne închinăm Domnului cântându-I şi prea înălţându-L pe Dânsul întru toţi vecii.

Mâinile întinzându-şi Daniil, gurile leilor cele deschise în groapă le-a încuiat, şi puterea focului a stins, cu buna faptă încingându-se, tinerii cei iubitori de buna-credinţă, strigând: Binecuvântaţi toate lucrurile, Domnului pe Domnul.

Cântarea a 9-a

Irmos: Eva adică prin boală...

Toată înălţarea, care s-a ridicat împotriva cunoştinţei lui Hristos şi a Maicii Lui, desăvârşit o ai surpat, Chirile, nedumnezeirea lui Nestorie de doi fii, asemenea şi amestecarea celor fără de trup o ai surpat.

Cu întregimea minţilor, şi cu luminarea darului, teologhisind pe Treimea de o Fiinţă, pe Fiul cel întrupat Dumnezeu, arătându-te părtinitor Născătoarei de Dumnezeu, acum te-ai proslăvit, fericite, întru cele dintru înălţime.

Slavă...

Uită-te de sus cu milostivire către noi, care te lăudăm pe tine, părinte, dând biruinţă celor purtători de Cruce şi prin rugăciunile tale înălţând cornul ortodocşilor şi luminează pe cei ce măresc pomenirea ta, pururea pomenite.

Şi acum..., a Născătoarei

Pe Jăratecul cel înţelegător, pe care l-a văzut Isaia, porţi în braţele tale Maica lui Dumnezeu, prea curată, înţelegându-Se în chipul nostru, care dă şi mântuire lumii. Pentru aceasta toţi te slăvim pe tine Fecioară.

Irmosul: Eva adică prin boala neascultării blestem înlăuntru a adus, iar tu Fecioară de Dumnezeu Născătoare, prin odrasla purtării în pântece, lumii binecuvântarea ai înflorit. Pentru aceasta, toţi te slăvim.

Luminânda

Podobie: Cu ucenicii să ne suim în muntele Galileei, prin credinţă să vedem pe Hristos zicând: Că a luat putere a celor de sus şi a celor de jos; să ne învăţăm cum învaţă, a boteza toate neamurile în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh şi a petrece cu tăinuitorii, precum S-a făgăduit până în sfârşitul veacului.

Pe cel ce a trecut simţirea şi cugetul, şi s-a învăţat adâncimea Duhului, pe dumnezeiescul scriitor de taină al Dumnezeieştii Treimi, ca pe un arhiereu al Domnului, şi ca pe un luptător pentru credinţă, să-l lăudăm. (de două ori)

Slavă..., Şi acum..., a praznicului

Iar de este în post, a Născătoarei: Cel ce nu sărută cu dragoste chipul tău Născătoare de Dumnezeu, prea curată, ca un Nestorie fără de minte, se aruncă în focul gheenei. Iar noi cu dragoste sărutăm chipul tău cel prea cinstit, Preasfântă Fecioară.

Stihoavna praznicului sau din Octoih

Slavă..., a sfântului, glasul al 6-lea

Moştenitorule al lui Dumnezeu, părtaşule al lui Hristos, slujitorule al Domnului, Chirile părintele nostru, după numele tău, aşa şi viaţa ta. Strălucit-a bătrâneţilor înţelepciune. Strălucirea feţei tale, mărturisea a sufletului nerăutate. Blândeţea te arăta tăcerea cuvântului. Viaţa ta slăvită, şi adormirea ta cu sfinţii, roagă-te pentru sufletele noastre.
Şi acum..., a praznicului

Iar de va fi în post, a Născătoarei:

Podobie: A treia zi ai înviat...

De mari daruri te-ai învrednicit, curată Fecioară, cinstită Maica lui Dumnezeu, că ai născut nouă cu trup, pe Hristos Dătătorul de viaţă spre mântuirea sufletelor noastre.

A Crucii, a Născătoarei

Stă Fecioara împreună cu ucenicul cel feciorelnic lângă Cruce oarecând, în vremea răstignirii, şi plângând, striga: Vai mie, cum pătimeşti Hristoase? Cela ce eşti nepătimirea tuturor.

Şi cealaltă slujbă a Utreniei după rânduială şi Otpustul.

Imnografie

Condacul Sfântului ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei (18 ianuarie): Ierarhilor prea mari ai Bisericii şi vitejilor apărători ai dreptei credinţe în Hristos, păziţi pe toţi cei ce cântă: mântuieşte, Îndurate, pe cei ce Te cinstesc pe Tine, cu credinţă.

Troparul Sfântului ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei (18 ianuarie): Pe ierarhii Domnului, pe tâlcuitorii dogmelor; pe păstorii alexandrinilor propovăduitori ai adevărului, perechea cea iubită de Dumnezeu; pe străluciţii luminători, risipitori ai întunericului celor nelegiuiţi: pe Sfântul Atanasie cel mare, secerătorul ereticilor, împreună cu Sfântul ierarh Chiril, cel ce a cinstit precum se cuvine pe Născătoarea de Dumnezeu, veniţi toţi iubitorii de prăznuire şi adunându-ne cu veselie şi cu cântări să-i cinstim; că ei se roagă neîncetat lui Dumnezeu pentru noi toţi.

Condacul Sfântului ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei (9 iunie): Adâncul învăţăturilor cuvântării de Dumnezeu, lămurit ne-ai izvorât nouă din izvoarele Mântuitorului, care îneacă eresurile, fericite şi turma nevătămată de întreitele valuri o păzeşte; că marginilor eşti învăţător, ca cel ce arăţi cele dumnezeieşti.

Troparul Sfântului ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei (9 iunie): Îndreptătorule al Ortodoxiei, învăţătorule al dreptei cinstiri de Dumnezeu şi al curăţiei şi

luminătorule al lumii, podoaba călugărilor cea de Dumnezeu insuflată Sfinte ierarhe Chiril, înţelepte, cu învăţăturile tale pe toţi i-ai luminat. Alăută duhovnicească, roagă-te lui Hristos Dumnezeu ca să mântuiască sufletele noastre.

Uită-te cu milostivire de sus spre noi, cântăreţii tăi, pururea mărite părinte; poporului celui de cruce purtător biruinţă dând şi înălţând cu rugăciunile tale fruntea ortodocşilor şi luminând pe cei ce măresc pomenirea ta. *(din Canonul Sfântului Chiril ce se citeşte la Utrenie)*

Preasfinţite Chiril, tâlcuit-ai cu duhul harului închipuirile Legii şi cuvintele greu de înţeles ale proorocilor, arătându-le pline de frumuseţe duhovnicească şi de lumina Evangheliei. Că ai dat la o parte vălul Scripturii şi ai descoperit vistieria cea ascunsă a Duhului, cu minunatele tale asemănări, ajungând la taina lui Hristos. Pentru aceasta ai arătat că amândouă Testamentele sunt în armonie cu Duhul, ca un cer ce se găseşte cuprins într-altul, şi ai deschis mintea noastră să înţeleagă Scripturile. Şi acum cerem ţie să te rogi pentru noi, cei ce săvârşim cu credinţă pomenirea ta. *(Laudă a Sfântului ce se cântă la Utrenie)*

Lăsat-ai cuvântările tale cele pline de bogăţie, părinte Chiril, Bisericii lui Hristos, ca pe nişte vistierii de aur şi ca pe nişte pietre scumpe. *(din Canonul Sfântului Chiril ce se citeşte la Utrenie)*

Vieţile Sfinţilor - Viaţa Sfântului ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei (9 iunie)

Marele între dascăli, Sfântul Chiril, era din Alexandria, născut din părinţi drept credincioşi şi de neam bun, nepot de soră al lui Teofil, patriarhul Alexandriei. Fiind crescut cu îngrijire, s-a făcut foarte iscusit în filosofie şi în fapte bune. El era desăvârşit învăţat şi deprins cu cărţile bisericeşti, elineşti şi latineşti, atât în înţelepciunea cea dinafară, cât şi în cea dinăuntru. El se îndeletnicea totdeauna cu citirea şi cugetarea dumnezeieştilor Scripturi.

Pentru aceea şi Teofil, unchiul lui, văzând în el atâta înţelepciune şi fapte bune, l-a numărat în rândul clericilor Bisericii, hirotonindu-l arhidiacon. ***Sfântul Chiril era sădit în grădina Bisericii lui Hristos, întocmai ca un crin binemirositor şi frumos, care înflorea cu curăţia şi cu faptele bune, şi care umplea pe credincioşi cu mirosul dumnezeieştii lui înţelepciuni.***

După ce a murit Teofil, toţi clericii de obşte şi mirenii au ales ca patriarh al Alexandriei pe dumnezeiescul Chiril, care, îndată ce s-a suit pe scaun, a izgonit din Alexandria pe eretici şi pe cei care se numeau novatiani.

***

Aceştia se asemănau cu fariseii şi se numeau între ei curaţi şi drepţi; pentru aceea purtau haine albe, ca să se arate prin aceasta curăţia petrecerii lor. Ei ziceau că cel

ce după botez va cădea în păcat de moarte, nu se cade să se primească în biserică; căci păcatul cel de moarte nu se spală, de nu se va boteza omul a doua oară. Ei nu îngăduiau a doua nuntă, numind-o desfrânare. Botezau a doua oară pe cei ce erau bine botezaţi, după dreapta credinţă şi mai aveau încă alte socoteli ereticeşti.

Ei s-au numit novatiani de la un oarecare Novat, începător al acestei erezii, care era preot în Roma pe vremea împăratului Decie şi care dorea să se facă episcop al Romei. Dar, fiindcă după moartea episcopului Favin, care a mărturisit pentru Hristos, Novat nu s-a făcut episcop, după cum poftea şi nădăjduia, ci s-a făcut fericitul Cornelie, pentru această pricină s-a despărţit de la sobornicească Biserică şi s-a făcut întru toate vrăjmaş al dumnezeiescului Cornelie şi al întregii Biserici creştine. Căci episcopul Cornelie primea iarăşi la Biserică pe creştinii care, de frica muncilor, se lepădaseră mai înainte de Hristos, pe vremea tiranului Decie; dacă la urmă, pocăindu-se, se întorceau iarăşi la credinţa în Hristos, cu lacrimi, aşa precum şi Hristos a primit pe apostolul Petru, care s-a lepădat de Dânsul mai înainte, dar, pe urmă, cu lacrimi, s-a pocăit.

Trufaşul Novat, nu numai că nu primea la pocăinţă pe cei ce se lepădau de Hristos, dar şi pe Cornelie îl prihănea, numindu-l părtaş şi tovarăş al închinătorilor de idoli. Cu acestea, el a câştigat şi pe alţii de un cuget cu el, făcându-se ca un nou episcop în Roma. De acolo s-a întins eresul şi dezbinarea aceasta până la Alexandria.

Pe nişte eretici ca aceştia i-a gonit Sfântul Chiril, împreună cu episcopul lor Teopempt - după cum am zis - îndată ce s-a făcut patriarh.

***

După aceea, s-au înarmat să gonească din locaşul lor şi pe draci. Aproape de Alexandria, ca la douăsprezece stadii, se afla un loc ce se numeşte Canovos şi aproape de acela, este un alt loc ce se numeşte Manutin, în care era o capişte veche locuită de draci. Drept aceea, tot locul acela era foarte înfricoşat de mulţimea duhurilor necurate ce locuiau acolo. Pe când trăia patriarhul Teofil, de multe ori a voit să curăţească acel loc de acele duhuri necurate ce locuiau acolo şi să-l facă locaş sfânt, spre a se prea mări Dumnezeu. Dar n-a putut; pe de o parte, pentru că a avut multe împiedicări; iar pe de alta, pentru că i-a urmat lui aproape moartea.

Însă, următorul lui Teofil, de trei ori fericitul Chiril, s-a îngrijit de aceasta şi cu osârdie se ruga lui Dumnezeu, ca să-i dea ajutor şi putere să izgonească din acel loc duhurile cele necurate. ***Drept aceea, i s-a arătat lui în vis îngerul Domnului şi i-a zis să aducă în locul acela cinstitele moaşte ale sfinţilor doctori fără de arginţi Chir şi Ioan şi astfel va fugi de acolo puterea diavolilor.*** Deci, Sfântul

Chiril, îndeplinind porunca îngerului fără de întârziere şi, după ce a adus în acel loc moaştele Sfinţilor doctori fără de arginţi şi a zidit acolo o biserică în numele lor, îndată au fugit de acolo duhurile cele necurate şi s-a făcut locul acela izvor de tămăduiri, prin darul sfinţilor fără de arginţi.

***

După ce sfântul a gonit din locul Alexandriei pe necuraţii şi gândiţii diavoli, a luat purtare de grijă să gonească şi pe văzuţii şi smintiţii diavoli, care erau urâtori de Hristos. Aceia erau evreii care locuiau de mult în Alexandria, din vremea în care s-a zidit cetatea aceasta de marele Alexandru, şi cu vremea s-au înmulţit foarte mult şi nu încetau - după obiceiul ce-l are acest neam iubitor de zavistie - de a bântui într-ascuns şi la arătare pe creştini, pentru ura cea neîmpăcată ce o au asupra lui Hristos şi a creştinilor. Ei pricinuiau multe amestecări, tulburări, vărsări de sânge şi ucideri.
Deci, chemând sfântul pe cei mai de căpetenie ai adunării lor, i-au sfătuit să oprească pe neamul lor de la aceste fapte păngărite şi să-i înţeleptească, iar blestemaţii aceia, nu numai că nu s-au înţelepţit, dar s-au făcut şi mai răi.

În Alexandria era o biserică foarte mare şi foarte frumoasă, care se numea "Biserica lui Alexandru", fiind zidită de episcopul Alexandru. Deci, evreii, voind să facă ceva rău creştinilor, s-au înarmat toţi şi, într-o noapte, au făcut un zgomot mare, alergând pe drumuri şi zicând pe la casele creştinilor: "Săriţi, că arde Biserica lui Alexandru".

Creştinii, auzind, au alergat îndată cu sârguinţă să stingă focul. Evreii, văzând aceasta, au sărit asupra creştinilor, începând a-i tăia pe unul cu sabia, pe altul cu cuţitul, pe altul îl ucideau cu suliţa, iar pe altul îl omorau cu orice apucau în mână; încât, în acea noapte, au ucis mare mulţime de creştini.

Sfântul Chiril, aflând dimineaţa de întâmplarea aceea, s-a mâhnit foarte tare şi căuta judecată asupra evreilor de la eparhul cetăţii, care se numea Orest. Dar eparhul, deşi era creştin, însă, fiindcă avea oarecare vrajbă asupra sfântului, era de partea evreilor ucigaşi.

Atunci dumnezeiescul Chiril, umplându-se de râvnă dumnezeiască, a luat cu el mulţime de creştini şi au gonit pe evrei din Alexandria, iar locuinţele lor le-au surpat şi le-au ars împreună cu sinagoga lor.

Eparhul, aflând de aceasta, s-a umplut de mânie asupra patriarhului şi a început a face rău rudeniilor şi prietenilor sfântului; încât şi pe gramaticul Ierax, bărbat renumit şi cinstit, l-a bătut fără de milă şi l-a dezbrăcat în privelişte.

De atunci se află între sfânt şi între eparh, mare neînţelegere şi neunire, pentru că sfântul părtinea pe creştini, iar eparhul pe evrei. De aceea au scris fiecare tânărului împărat Teodosie, despre pricina aceasta şi aşteptau să vină porunca de acolo.

***

După aceasta, a urmat în Alexandria şi o altă întâmplare rea, care s-a făcut pricină de ucideri şi de mare tulburare. Iată care este:

În cetatea Alexandria, era o fecioară filosoafă, fiica lui Teona filosoful, care se numea Ipatia, fată binecredincioasă şi îmbunătăţită. Ea învăţase filosofia din tânără vârstă de la tatăl său, sporind atât de mult în filosofie, încât întrecea cu înţelepciunea pe toţi filosofii vremii de atunci. Despre dânsa scrie şi înţeleptul Sinesie, episcopul Chirinei, lăudând-o cu cuvinte alese. Ea îşi păzea fecioria curată, nevoind să se însoţească cu bărbat; pe de o parte pentru dragostea lui Iisus Hristos iar pe de alta, să poată fără de tulburare să se îndeletnicească cu cărţile filosofiei.

Pentru aceea, bărbaţii cei râvnitori de înţelepciune, alergau în Alexandria din toate părţile, ca să audă înţelepciunea filosoafei Ipatia. Toţi clericii şi boierii şi întreg poporul o cinsteau şi ascultau cu dragoste sfaturile şi dojenile ei cele folositoare de suflet. Deci, această filosoafă, voind să facă pace între patriarh şi eparh, se ducea cu multă blândeţe şi smerenie, uneori la unul, alteori la celălalt şi cu cuvintele cele înţelepte şi pricepute, i-a înduplecat pe amândoi să se împace.

Preasfinţitul patriarh căuta mai înainte de aceasta să se împace cu eparhul; dar acela, fiind rău, pătimaş şi pomenitor de rău, nici nu voia să audă de pace.

Într-una din zile, pe când Ipatia filosoafa se întorcea cu careta la casa sa, nişte oamenii răi care nu doreau pacea eparhului şi a patriarhului, au năvălit asupra ei fără de veste şi, trăgând-o cu sila afară din caretă, i-au sfâşiat hainele şi au bătut-o fără de milă, până ce au omorât-o. Ei nu s-au săturat numai de acea răutate a lor, ci, cu neomenia şi cu nemilostivirea lor de fiară, au năvălit asupra trupului celui mort al fecioarei l-au tăiat bucăţi şi l-au ars în locul ce se numea Chinar.

Înştiinţându-se toţi alexandrinii de această jalnică ucidere şi rea întâmplare, s-au mâhnit foarte mult, mai ales înţelepţii cei iubitori de învăţătură. S-au mai înştiinţat încă de tulburarea aceasta şi monahii care locuiau în muntele Nitriei şi, umplându-

se de râvnă, s-au adunat ca la cinci sute. Deci, pogorându-se în Alexandria, în ajutorul şi apărarea patriarhului, au găsit pe drum din întâmplare pe eparhul în caretă şi îndată au început a striga, ocărându-l şi numindu-l slujitor de idoli, fiindcă mai înainte era elin, iar acum luase botezul în cetatea lui Constantin.

Unul din monahii aceia, fiind mai mânios, a aruncat o piatră asupra eparhului şi l-a lovit în cap. După aceea, adunându-se mulţime de popor, a alungat pe acel monah şi au scăpat pe eparh, iar slujitorii eparhului au prins pe un monah cu numele Amonie şi l-au dus la eparh. Acela, socotind că sfântul a pornit pe acei monahi asupra lui, s-a aprins de mânie şi atât de mult a muncit pe Amonie în mijlocul cetăţii, încât l-a omorât.

Sfântul, înştiinţându-se de acest lucru, s-a mâhnit şi a trimis de a luat trupul monahului şi l-a îngropat cu cinste.

Toate acestea au dat îndrăzneală evreilor, pe care îi izgonise sfântul din Alexandria, după cum am zis. Ei şi-au făcut mai întâi o sinagogă acolo unde se aflau, apoi ucigaşii de Hristos şi urâtorii de Dumnezeu au îndrăznit de au făcut şi acest lucru prea fărădelege, spre ocara şi ruşinea lui Hristos şi a creştinilor. Au făcut o cruce lungă, au prins un copil al unui creştin oarecare, pe care, dezbrăcându-l, l-au răstignit pe cruce, nu cu piroane, ci cu frânghii subţiri; apoi după ce au râs mult de dânsul, au scuipat în faţa lui şi l-au batjocorit întocmai cum părinţii lor au batjocorit pe Domnul; iar mai pe urmă de toate l-au bătut atât de mult până ce l-au omorât. Astfel acest copil binecuvântat s-a făcut părtaş şi următor al patimilor Domnului.

Dumnezeiescul Chiril, înştiinţându-se de toate acestea s-a plâns împăratului; care, deşi cu întârziere, însă a judecat cu dreptate. Împăratul a poruncit ca pe cei mai mari ai evreilor să-i muncească foarte tare, iar pe eparhul Orest l-a scos din dregătoria sa.

Scăpându-se Sfântul de tulburările cele mai de sus şi de smintelile acestea, îşi păstorea turma lui cea cuvântătoare cu sârguinţă şi cu plăcere de Dumnezeu, ca un păstor adevărat, având pace câtăva vreme.

Însă diavolul, vrăjmaşul păcii, al adevărului şi izvorul tuturor răutăţilor, n-a lăsat pe Sfântul Chiril şi pe ceilalţi creştini să se bucure multă vreme de această linişte; că a pornit război mare şi tulburare în toată Sfânta Biserică a lui Hristos, cu hulitorul eres al rău credinciosului Nestorie, asupra căruia se cădea să se nevoiască dumnezeiescul Chiril, apărătorul dreptei credinţe.

***

Acest Nestorie rău credincios, după ce a fost adus din Antiohia la Constantinopol şi ales patriarh după Sesinie, la începutul patriarhiei lui se arată pe dinafară dreptcredincios în credinţă şi nimic nu zicea împotriva acesteia; însă, în inima sa, ticălosul era eretic, numind pe Stăpânul Hristos "numai om, nu şi Dumnezeu", iar pe Născătoarea de Dumnezeu numind-o, nu Născătoare de Dumnezeu, ci "Născătoare de Hristos".

Astfel şi cei de un cuget cu Nestorie, adică episcopul Dorotei, cel care locuia împreună cu el şi preotul Anastasie, aceştia au început mai întâi să semene eresul întocmai ca nişte neghină printre grâu.

Episcopul Dorotei, învăţând pe popor la un praznic în biserica sobornicească a cetăţii lui Constantin, a strigat şi a zis acest cuvânt hulitor: "Care va numi pe Maria, Născătoare de Dumnezeu, să fie anatema". Iar Anastasie patriarhul, propovăduind în popor, a zis: "Să nu numească cineva pe Maria, Născătoare de Dumnezeu, pentru că Maria era fiinţă de neam omenesc. Şi, din trupul omului, cum este cu putinţă să se nască Dumnezeu?"

Aceste cuvinte hulitoare dacă le-a auzit poporul, a început să se tulbure; şipentru ca să se adeverească, au întrebat pe patriarhul Nestorie despre acestea. Dar ereticul Nestorie n-a mai putut să ascundă în inima sa otrava eresului; deodată a început a aduce hule împotriva lui Hristos şi a Născătoarei de Dumnezeu, zicând: "Eu nu voi numi Dumnezeu, pe Acela care s-a zămislit în pântece de femeie şi a aşteptat un număr de zile şi de luni, până să se nască; nici nu voi numi Născătoare de Dumnezeu, pe femeia care a născut om cu trup din firea sa".

De atunci înainte, au început în popor să se nască prigoniri şi împerecheri, adică, unii se împotriveau eresului lui Nestorie şi-l urau, iar alţii se împărtăşeau cu el şi primeau învăţătura lui. Aceste împerecheri se făceau nu numai în cetatea lui Constantin, ci mai în toată lumea şi la fiecare breaslă a credincioşilor. Acel eretic, Nestorie, împreună cu următorii lui au scris cărţi şi le-au trimis pretutindeni, chiar şi până în pustiuri, pe unde locuiau monahii. Deci, acel blestemat a atras la rătăcirea lui atât de mulţi, încât făceau parte cu el clerici, monahi şi mireni. Astfel, după cum mai înainte Arie a sfâşiat de sus haina lui Hristos cea ţesută, tot aşa şi Nestorie a sfâşiat toată plinirea Bisericii în multe părţi.

Înştiinţându-se de toate acestea, Sfântul Chiril din Alexandria s-a mâhnit foarte mult, ca un rob credincios al lui Hristos şi al Născătoarei de Dumnezeu ce era.

Deci, s-a înarmat ca să dea război pentru cinstea lor şi s-a pregătit, ca un păstor adevărat, să izgonească lupul cel răpitor din staulul oilor celor cuvântătoare.

Sfântul Chiril a scris mai întâi scrisori sfătuitoare către Nestorie, în care îl sfătuia, cu dragoste frăţească, să lepede nişte socoteli ereticeşti ca acestea şi, cu schimbarea lui în dreapta credinţă, să îndrepteze pe aceia pe care i-a atras mai înainte la reaua credinţă.

Rău credinciosul Nestorie, luând scrisorile Sfântului Chiril, nu numai că nu s-a îndreptat, ci mai rău s-a făcut, sârguindu-se să întindă şi mai mult eresul său; iar pe cei ce se împotriveau rătăcirii lui, clerici şi monahi, îi muncea cu diferite feluri de munci. Contra Sfântului Chiril se mânia cu multă mândrie, numindu-l eretic şi grăind contra lui multe clevetiri mincinoase şi nedrepte şi le semăna în popor.

Sfântul Chiril, văzând calea pe care a apucat Nestorie, i-a scris cu asprime, vădind eresul lui. El a mai scris şi clerului din Constantinopol şi împăratului; apoi a mai scris şi lui Celestin, episcopul Romei, şi celorlalţi patriarhi; de asemenea, a scris şi la diferite cetăţi şi laturi, dregători şi boieri. Chiar şi la mulţi pustnici şi monahi nu s-a lenevit fericitul a scrie, arătându-le din dumnezeieştile Scripturi, cât este de pierzătoare şi vătămătoare de suflete rătăcirea lui Nestorie, îndemnându-i pe toţi să se păzească de eresul acela ca de nişte otrăvuri aducătoare de moarte.

Mai pe urmă, eresul lui Nestorie creştea din zi în zi tot mai mult şi sporea din ce în ce mai rău.

Deci, dezbinarea Bisericii fiind mare şi mulţi din episcopi vătămându-se de eres; pentru aceasta, Teodosie cel tânăr, dreptcredinciosul împărat, vrând să îndrepteze aceste sminteli şi să cureţe Biserica lui Hristos şi grâul credinţei de mărăcinii şi neghinele rătăcirii lui Nestorie, a poruncit să se adune în Efes la anul 431 al treilea sinod a toată lumea.

Deci, s-au adunat două sute şi mai bine de episcopi din toată lumea; iar câţi nu puteau să meargă singuri pentru vreo împiedicare de nevoie, aceştia şi-au trimis delegaţii lor. De aceea şi Celestin, episcopul Romei, fiindcă nu putea să meargă la Efes de bătrâneţe şi slăbiciune, a scris Sfântului Chiril să ţină locul lui în sinod. Deci, cei mai mari ai acestui Sfânt Sinod erau:

- *întâi, Sfântul Chiril, ca locţiitor al episcopului Romei şi ca patriarh al Alexandriei;*
- *al doilea, Iuvenalie al Ierusalimului, şi*
- *al treilea, Memnon al Efesului.*

Deci, fericitul Chiril, aflându-se cel dintâi şezător pe scaun în sinodul acesta a toată lumea, a propovăduit împreună cu ceilalţi părinţi şi a învăţat: "Domnul nostru Iisus Hristos este unul după ipostas, Dumnezeu adevărat şi Om adevărat, iar Preacurata Fecioară Maria, care L-a născut pe El cu trup, este cu adevărat Născătoare de Dumnezeu".

Pentru aceea, s-a făcut mare bucurie la toţi credincioşii şi tot poporul cetăţii bătea din palme de bucurie şi zicea într-un glas: "Nu este mare Artemida efesenilor, după cum s-a zis de demult, ci este mai mare Preasfânta Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu".

Iar pe Nestorie, Sfinţii Părinţii ai acestui sinod l-au anatemizat şi l-au caterisit ca pe un eretic şi hulitor. Dar, fiindcă el nici aşa nu se liniştea, ci propovăduia eresul mai departe, pentru aceea l-au surghiunit în Tason - după cum zice Sfântul Teofan - apoi în Oasinul Arabiei, căruia pe turceşte îi zicea Iprim.

Pierzătorul Nestorie, aflându-se acolo, şi-a luat dumnezeieştile pedepse, pentru că limba lui cea hulitoare a putrezit şi a fost mâncată de viermi; tot asemenea a putrezit tot trupul lui. Iar în Tebaida cea de sus, ticălosul Nestorie a suferit moarte înfricoşată şi dureroasă, asemenea cu a lui Arie; fiindcă, pe când avea ieşirea afară, a început a vorbi contra lui Hristos şi contra Născătoarei de Dumnezeu. Pentru aceasta, îngerul Domnului l-a lovit şi s-au vărsat toate măruntaiele lui tocmai în ceasul necurăţeniei; şi acolo şi-a dat sufletul acel om rău, după cum povesteşte Sfântul Gherman al cetăţii lui Constantin.

O necinste şi o pedeapsă ca aceasta a luat ereticul Nestorie, cel de un gând cu iudeii; iar Sfântul Chiril a luat mare cinste de la sfântul al treilea Sinod a toată lumea, pentru că, după cum povesteşte Ioan Zinon în cuvântul de laudă pe care îl împleteşte Sfântului Chiril şi care se găseşte în cărţile scrise cu mâna lui, părinţii celui de-al treilea Sinod au dăruit dumnezeiescului Chiril aceste privilegii: să se numească judecător al lumii şi să poarte pe cap, când va sluji Sfânta Liturghie, un giulgiu subţire ca o basma.

- ✓ *Acestea arată întâi judecata cea minunată a toată lumea pe care a făcut-o Sfântul, unind toată lumea printr-o singură şi dreaptă credinţă, care era în acel timp împărţită de eresul lui Nestorie;*
- ✓ *şi al doilea, giulgiul cel subţire arată iscusinţa minţii şi socotelilor Sfântului cu care a întărit şi a explicat unirea acea după ipostas; fiindcă prin hotarul acesta, se arată împreună şi o faţă a lui Hristos şi două firi ale Lui.*

Acestea le-a povestit cuvântul pe scurt şi cu puţine vorbe, dar n-a fost aşa; pentru că, până să se adune sinodul cel mai sus zis ca prin el să întărească şi să întemeieze adevărata credinţă, Sfântul Chiril a pătimit multă necinste şi osteneală totdeauna. Căci a luat multe clevetiri neadevărate şi goniri de la ereticii cei de un gând cu Nestorie, pentru că ei, fiind ajutaţi de dregătorii cei lumeşti, au făcut adunarea lor şi au declarat mincinos şi eretic pe dumnezeiescul Chiril. Ei erau de un gând şi cu Apolinarie, care se lepădase de adevărata omenire a lui Hristos, fiindcă ziceau că Hristos nu are minte, ci dumnezeirea a împlinit locul minţii. Deci, ei au osândit pe Chiril ca pe un eretic, pârându-l împăratului prin scrisorile lor. Şi atât de mult au umblat cu pârile şi prihănirile lor, încât au întărâtat pe împărat cu urgie asupra Sfântului, din care pricină a fost aruncat în temniţă din Efes, purtând fiare şi nevoindu-se pentru adevăr împreună cu Memnon al Efesului.

După aceea împăratul, cercetând cu de-amănuntul şi găsind că toate acele pâri au fost mincinoase şi aflând nevinovăţia Sfântului, toate acele au smerit pe eretici şi i-au izgonit, iar pe Sfântul Chiril împreună cu cei de un gând cu dânsul, i-au pus iarăşi în scaunele lor; şi astfel răbdarea şi blândeţea au fost încununate cu laude.

***

Pentru ca să înţeleagă fiecare cât de urât a fost Maicii lui Dumnezeu eresul lui Nestorie, împotriva căruia s-a luptat atât de mult dumnezeiescul Chiril, este bine să spunem aici şi istoria pe care o povestesc părinţii Limonariului, Sofronie şi Ioan, unde ei scriu astfel: *"Am mers la părintele Chiril, preotul lavrei Calamonului, care este lângă Iordan, şi ne-a spus nouă acestea: "Într-una din zile, am văzut în somn pe Sfânta Maria Născătoarea de Dumnezeu, cu faţa luminată, cu haina roşie şi împreună cu dânsa, doi bărbaţi cu sfinţită cuviinţă, care stăteau afară de chilia mea. Eu am cunoscut că este Stăpâna Născătoare de Dumnezeu, iar cei doi bărbaţi care erau cu dânsa, erau Sfântul Ioan Botezătorul şi Sfântul Ioan, cuvântătorul de Dumnezeu. De aceea, am ieşit din chilia mea şi închinându-mă Născătoarei de Dumnezeu, am rugat-o pe ea să intre înăuntru, ca să-mi binecuvânteze chilia.*

Dar Născătoarea de Dumnezeu n-a voit nicidecum şi, fiindcă eu am rugat-o cu stăruinţă, am zis: "Să nu se întoarcă robul tău ruşinat şi defăimat de la tine", şi alte asemenea. Ea, căutând spre mine, mi-a spus: "Cum mă rogi să intru în chilia ta, când tu ai pe vrăjmaşul meu într-însa". Acestea zicând, s-a făcut nevăzută; iar eu, deşteptându-mă, am început a plânge şi a mă mâhni pentru cuvântul acesta al Născătoarei de Dumnezeu.

Deci, nefiind altcineva în chilia mea, afară de mine singur, mă gândeam, ca nu cumva să fi greşit cu vreun lucru oarecare sau cu gândul către Născătoarea de

Dumnezeu şi de aceea s-a întors de la mine; însă nu găseam nimic cu care să-i fi greşit întru ceva. Deci, aflându-mă întru nedumerire şi mâhnire, am luat o carte ca să citesc şi să mă mai mângâi în supărarea aceea. Acea carte era a lui Isihie, preotul Bisericii Ierusalimului, pe care o cerusem odată de la dânsul. Citind în ea, am aflat la sfârşitul cărţii două cuvinte hulitoare ale rău credinciosului Nestorie, de unde am cunoscut că el este vrăjmaşul Născătoarei de Dumnezeu; deci pe acela îl aveam în chilia mea.

Atunci am dat cartea înapoi la acela care mi-o dăduse, zicându-i: "Ia-ţi cartea ta, frate, că din ea mai mult am păgubit decât am folosit".

Iar acela, întrebându-mă şi aflând cauza acelei pagube - fiindcă i-am povestit vedenia - s-a umplut de râvnă dumnezeiască şi îndată a tăiat din carte acele cuvinte hulitoare şi le-a ars în foc, ca să nu se mai afle în chilia lui vrăjmaşul Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu".

***

Nu se cuvine să tăcem şi aceasta: Sfântul Chiril, cel mai desăvârşit prieten al lui Hristos şi atât de procopsit în sfinţenie, avea încă şi o oarecare prihană în dânsul, nu din răutate şi cunoştinţă, ci din oarecare prindere în minte şi necunoştinţă a adevărului. Numai unul Dumnezeu este fără de păcat şi singur este cu totul neprins de orice patimă, precum zice Grigorie, cuvântătorul de Dumnezeu. Iar sfinţii, oricât de îmbunătăţiţi ar fi ei, cu toate acestea sunt supuşi, ca şi oamenii la neputinţa omenească şi cad sub oarecare patimi omeneşti.

De aceea şi Sfântul Chiril, ca un om avea oarecare patimă omenească, însă a îndreptat-o pe aceasta într-un chip minunat. Care era patima şi care a fost îndreptarea ei? Ascultaţi: Marele Chiril, având rudenie şi unchi pe patriarhul Teofil, vrăjmaşul Sfântului Ioan Hrisostom, credea de adevărate mincinoasele prihăniri pe care le grăia Teofil contra vrăjmaşului lui, Hrisostom, nu din răutate, precum s-a zis mai sus, ci din neştiinţă şi din nerăutate, precum este scris: Bărbatul cel fără de răutate crede tot cuvântul. Deci, din aceste două pricini, a luat dumnezeiescul Chiril presupus rău asupra prea sfinţitului şi dumnezeiescului părinte Ioan Hrisostom, de unde se mânia asupra lui, nu numai când trăia, ci şi după moartea lui. Pentru aceasta, nici numele lui nu voia să-l pomenească în pomelnicele celorlalţi binecredincioşi patriarhi, precum era şi este obiceiul.

Deci, a scris către dumnezeiescul Chiril, Apotic, cel ce a fost după Arsachie patriarh al Constantinopolului, arătând că şi el a fost unul din vrăjmaşii lui Hrisostom; dar mai pe urmă, socotind nevinovăţia şi curăţenia acestui sfânt bărbat,

s-a pocăit de greşeala sa mai înainte şi a numărat şi a pomenit numele Sfântului Ioan Hrisostom, împreună cu ale celorlalţi sfinţi; deci, sfătuindu-l pe Sfântul Chiril frăţeşte, l-a rugat să facă şi el asemenea, să scrie numele lui Hrisostom în pomelnic şi să-l pomenească. Însă dumnezeiescul Chiril nu l-a ascultat, nevoind să prihănească sinodul ce s-a ţinut împotriva lui Hrisostom pe vremea lui Teofil.

A mai scris după aceasta către dumnezeiescul Chiril şi Sfântul Isidor Pelusiotul, ca unul ce era rudă cu el şi mai bătrân cu vârsta. Acela îl sfătuia cu îndrăzneală dar şi cu multă blândeţe cum că, nedrept şi fără de socoteală ţine mânie contra Sfântului Ioan Hrisostom şi cum că nu se cuvine fără de greşeală să judece cineva din oameni, mai înainte de a nu fi cercetat pricina şi greşeala omului cu de-amănuntul. Dumnezeu, cu toate că ştie toate mai înainte de a se face şi vede mai înainte cele ce au să fie ca şi cum ar fi de faţă, Sfânta Scriptură zice că s-a pogorât din cer singur la cetăţile dimprejurul Sodomei, ca să vadă dacă cu adevărat au păcătuit sodomitenii, aşa după cum strigarea Sodomei se suie înaintea Lui; iar de nu, să ştie: Strigarea Sodomei şi a Gomorei s-a înmulţit către Mine şi păcatele lor sunt foarte mari. Deci, pogorându-Mă, voi vedea de se săvârşeşte după strigarea lor care vine către Mine; iar de nu, să ştiu. Aceasta a făcut-o Domnul Cel a toate văzător, ca să ne dea pildă să nu credem îndată cuvintele pârâtorilor, ci singuri să cercetăm mai înainte până ce ne vom încredinţa desăvârşit, de este adevărat, aşa după cum auzim. Deci, şi ţie - zice către dumnezeiescul Chiril - ţi se cuvine să socoteşti mai întâi şi apoi să te mânii, după ce vei afla pricină binecuvântată de mânie.

Mulţi din cei ce au fost împreună cu tine la sinodul din Efes te spun pe faţă cum că te mânii cu nedreptate asupra nevinovatului Ioan şi, fiindcă eşti nepot al lui Teofil, urmezi în toate aşezării aceluia. Deci, precum acela şi-a declarat nebunia pe faţă, izgonind din scaunul său pe Ioan cel fără de greşeală, sfânt şi iubit al lui Dumnezeu, aşa faci şi tu; prihăneşti şi goneşti slava celui gonit, cu toate că acum este mort".

Altădată, Sfântul Isidor a scris altă epistolă, către acelaşi dumnezeiesc Chiril, în care zicea acestea: "Mă înfricoşează pildele care se află în dumnezeiasca Scriptură şi mă silesc să-ţi scriu cele ce îţi sunt de trebuinţă. Dacă eu îţi sunt părintele tău - precum mă numeşti - mă tem de osânda pe care a luat-o preotul Eli, cel din Legea veche, că nu a pedepsit precum se cădea pe fii săi care au păcătuit. Iar dacă eu sunt fiul tău, precum o ştiu eu însumi, mă înfricoşez să nu mă ajungă pedeapsa aceea pe care a luat-o Ionatan, fiul lui Saul; căci, putând să oprească pe tatăl său să nu caute vrăji, nu l-a împiedicat de la păcat; pentru aceasta, el a fost ucis cel dintâi în război. Deci, ca să nu fiu osândit, îţi zic ţie acelea care-ţi sunt spre folosul tău; să nu te osândeşti şi tu de la Dreptul Judecător Cel necăutător în faţă, ascultă-mă pe mine:

leapădă-ţi mânia care o ai asupra celui mort şi să nu tulburi Biserica celor vii, pricinuindu-i nelinişte".

În alt loc al epistolei sale zice: "Mă întrebi pentru ce şi cum s-a izgonit Ioan? Însă eu nu voiesc să-ţi răspund cu de-amănuntul, ca să nu mă arăt că osândesc şi prihanesc pe ceilalţi. Aceasta îţi zic ţie, cum că mulţi din cei fărădelege, cu mare nedreptate şi-au săvârşit răutatea lor asupra dreptului acela. Deci, în puţine cuvinte, îţi arăt starea Egiptului cu care te învecinezi. Egiptul s-a lepădat de Moise şi a slujit lui Faraon. Pe cei smeriţi i-a văzut cu bine; iar pe israilitenii care se osteneau i-a muncit. El n-a plătit lucrătorilor care zideau cetatea Egiptului. În nişte lucruri ca acestea Egiptul îndeletnicindu-se, a odrăslit pe Teofil, care cinstea aurul ca pe Dumnezeu. Împreună cu cei de un gând cu el, a urât şi a mâhnit pe Ioan, omul cel iubit al lui Dumnezeu şi propovăduitorul Domnului. Dar casa lui David creşte şi se întăreşte şi mai mult; iar casa lui Saul se micşorează şi se împuţinează precum vezi.

Dumnezeiescul Chiril, citind scrisorile acestea ale Sfântului Isidor, a început a-şi cunoaşte greşeala şi a se îndrepta. Deci, atunci a cunoscut adevărul şi de atunci s-a îndreptat desăvârşit, de când a văzut vedenia care urmează: ***Sfântului Chiril i s-a arătat odată într-un vis, că se afla într-un loc foarte frumos, plin de bucurie negrăită. Acolo vedea pe Avraam, pe Isaac, pe Iacov şi pe alţi minunaţi şi slăviţi bărbaţi ai Vechiului Testament. Asemenea vedea într-însul şi pe mulţi sfinţi care făceau parte din Noul Testament al Sfintei Evanghelii. În locul acela, a văzut şi o biserică minunată, a cărei frumuseţe era neîntrecută; iar înăuntrul bisericii se auzea o mulţime multă de popor, care cânta cu dulce melodie. Intrând şi sfântul în biserică, cu totul s-a înspăimântat cu mintea de vederea celor de acolo şi s-a umplut cu totul de bucurie şi de dulceaţă în inima sa. Căci vedea acolo şi pe Doamna noastră Născătoare de Dumnezeu înconjurată de mulţime de Sfinţi îngeri şi strălucită cu slavă negrăită de jur împrejur. Mai vedea şi pe Sfântul Ioan Hrisostom stând aproape de Născătoarea de Dumnezeu cu mare cinste şi strălucind cu lumină minunată, ca un înger al lui Dumnezeu, ţinând în mâini cartea învăţăturilor sale. Împreună cu Sfântul Ioan Hrisostom mai erau şi mulţi alţi bărbaţi slăviţi, care stăteau lângă dânsul ca nişte slujitori înarmaţi toţi, ca şi cum ar fi vrut să facă o izbândă oarecare.***

Dumnezeiescul Chiril, văzând acestea, dorea a merge să se închine Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu, chiar a şi alergat la ea ca să i se închine; dar îndată Sfântul Ioan, împreună cu purtătorii săi de suliţe, au alergat împotriva lui cu mânie şi, nu numai că l-au oprit de a se apropia de Născătoarea de Dumnezeu, dar şi din biserica aceea l-au izgonit.

Sfântul Chiril, în vremea când stătea cutremurat şi se socotea în sine cum se mânia contra Sfântului Ioan Hrisostom şi cum l-a izgonit din biserică, iată a auzit pe Stăpâna noastră, Născătoarea de Dumnezeu, mijlocind şi zicând către Sfântul Ioan să-l ierte şi să nu-l gonească din biserica aceea; căci nu din răutate, ci din neştiinţă a luat contra lui presupus rău: "Iartă pe Chiril - a zis Născătoarea de Dumnezeu către Sfântul Ioan - căci din necunoştinţa a luat presupusul cel rău pentru tine şi se va arăta că din neştiinţă a câştigat acest presupus rău, după ce îl va cunoaşte". Dar Ioan se arăta că nu primea să-l ierte.

Atunci Preasfânta Născătoare de Dumnezeu a zis către Sfântul Ioan: "Pentru dragostea mea, iartă-l. Căci mult s-a nevoit pentru cinstea mea, ocărând şi ruşinând pe Nestorie, ocărâtorul meu; iar pe mine, Născătoarea de Dumnezeu, propovăduindu-mă oamenilor! Iartă-l pentru mine, căci mult s-a ostenit pentru mine, pe ocărâtorul Nestorie ruşinându-l şi pe mine, Născătoarea de Dumnezeu, propovăduindu-mă!"

Acestea auzindu-le Hrisostom de la Născătoarea de Dumnezeu, îndată s-a îmblânzit şi, fiind chemat înăuntru, a îmbrăţişat pe Sfântul Chiril, ca un prieten pe prietenul său, şi de dragoste îl sărută cu iubire frăţească şi cu mare bucurie. Astfel s-au împăcat şi s-au împrietenit amândoi sfinţii între ei, în vedenia aceea, prin mijlocirea Născătoarei de Dumnezeu.

Deci, Sfântul Chiril, deşteptându-se şi socotind cu de-amănuntul această vedenie, s-a pocăit foarte mult şi singur se certa pe sine; căci atâta vreme a avut patimă deşartă şi nesocotită, contra unui bărbat prea sfânt şi bineplăcut lui Dumnezeu. Pentru aceea, adunând îndată pe toţi episcopii Egiptului, au făcut praznic mare şi sărbătoare Sfântului Ioan Hrisostom, a scris numele lui în diptică şi-l pomenea împreună cu sfinţii cei mari. În fiecare an îl fericea pe el cu cuvinte de laudă; iar Gheorghe, patriarhul Alexandriei, i-a scris viaţa lui, din care, mai pe urmă, a scris şi a alcătuit viaţa Sfântului Ioan Hrisostom, care se află în tomurile lui. Astfel s-a ridicat pata aceasta deasupra sfinţeniei dumnezeiescului Chiril.

De atunci, fericitul Chiril şi-a petrecut cealaltă vreme a vieţii sale cu petrecere minunată, păstorind turma sa cea cuvântătoare la păşunea cea aducătoare de viaţă, povăţuindu-i pe toţi la calea mântuirii cu mare înţelepciune şi cu ştiinţă duhovnicească, întorcând din rătăcirea diavolului pe cei rătăciţi.

Dovada învederată a înţelepciunii şi a ştiinţei sale este povestirea sa care urmează şi pe care voim să o adăugim aici ca pe o îndulcire a ascultătorilor şi astfel vom da sfârşit povestirii sale.

***

Părintele Daniil ne spune în Pateric, cum că în părţile cele mai de jos ale Egiptului era un bătrân cuvios, adică cu petrecerea sfânt, dar prost şi greoi la minte. Pentru aceea, din prostimea lui, socotea şi zicea că Melchisedec este fiul lui Dumnezeu. Aceasta au vestit-o unii Sfântului Chiril, care, chemând la sine pe bărbatul acela şi înştiinţându-se că face semne şi minuni şi orice va cere de la Dumnezeu îi arată lui, a uneltit o înţelepciune ca aceasta.

El a zis cu blândeţe către bătrân: ***"Părinte, un gând îmi zice mie că Melchisedec este fiul lui Dumnezeu şi alt gând iarăşi îmi zice, că nu este fiul lui Dumnezeu, ci este om şi arhiereu al lui Dumnezeu; deci, pentru aceasta am îndoială. Pentru aceea te-am chemat, să-ţi spun că să te rogi lui Dumnezeu, să-ţi descopere adevărul, ca să mi-l arăţi şi mie".***

Bătrânul, auzind aceasta şi bizuindu-se pe înţelegerea sa, a răspuns cu blândeţe dar şi cu îndrăzneală: "Lasă-mă, stăpâne, ca pentru aceasta să mă rog lui Dumnezeu trei zile, şi orice-mi va descoperi, voi arăta-o şi marii tale sfinţenii".

Deci, bătrânul, ducându-se în chilia lui, s-a închis trei zile şi a rugat cu căldură pe Dumnezeu să-i arate ce a fost Melchisedec.

Descoperindu-se adevărul de la Dumnezeu, s-a întors la Sfântul Chiril şi i-a zis: "Stăpâne, Melchisedec este om, iar nu fiul lui Dumnezeu".

Iar sfântul i-a zis: "***Şi de unde ştii, părinte?"***

Bătrânul i-a răspuns: "Dumnezeu mi-a arătat pe toţi patriarhii, unul după altul, de la Adam până la Melchisedec. Pe toţi aceia i-am văzut trecând pe dinaintea mea şi când a venit să treacă Melchisedec, mi-a zis îngerul Domnului: "Iată, acesta este Melchisedec!" Deci, m-am încredinţat cu adevărat, stăpâne, că desăvârşit este aşa".

Atunci, Sfântul Chiril, mulţumind lui Dumnezeu, s-a bucurat foarte mult că a izbăvit pe acel bătrân din rătăcire şi l-a eliberat cu pace. Deci, bătrânul, ducându-se, a mărturisit tuturor că Melchisedec este om iar nu Fiul lui Dumnezeu. Cu o înţelepciune ca aceasta şi cu astfel de meşteşug duhovnicesc al sfântului, s-a povăţuit bătrânul cel prost la cunoştinţa adevărului.

***

Sfântul Chiril, a trăit pe scaunul Alexandriei 32 de ani, scriind multe cărţi folositoare de suflet şi credincioase, dintre care cele mai alese sunt: Comorile şi Explicările la Sfânta Scriptură cea veche şi curăţând în zilele sale Biserica lui Hristos de eresuri, şi-a dat sfântul lui suflet în mâinile lui Dumnezeu, în a nouă zi a lunii iunie, zi în care se prăznuieşte adevărata lui pomenire. Căci în 18 zile ale lunii lui ianuarie nu este pomenirea sfârşitului său, ci pomenirea mergerii lui din Alexandria la Efes. Aceasta mergere a lui s-a judecat vrednică de praznic; căci a stat pricină de multe bunătăţi pentru Biserica lui Hristos, fiindcă prin ea s-a adunat Sfântul Sobor al treilea a toată lumea, eresul cel hulitor al lui Nestorie s-a izgonit şi dreapta credinţă s-a propovăduit lumii.

Astfel, Sfântul Chiril nevoindu-se cu bună nevoinţă, credinţa cea dreaptă întărind-o la sinod, împăcând lumea şi liniştind-o de tulburări, curăţind turma sa de eresuri şi viaţa sa împodobind-o cu fapte mari şi bune, s-a dus să-şi ia cununa pregătită lui de puitorul de nevoinţe Hristos, precum şi plata pentru osteneală.

Lângă el, la moartea Sfântului Chiril, a stat chiar Doamna şi Stăpâna Născătoare de Dumnezeu şi a cercetat pe robul său cu sârguinţă; căci el, în viaţa sa, a slujit ei cu credinţă şi mult s-a nevoit fericitul pentru cinstea ei. El acum se află în ceruri şi se bucură împreună cu toate cetele îngerilor, cu patriarhii, cu proorocii şi cu apostolii, cu ierarhii şi cu toţi sfinţii cei din veac. Dar mai ales cu cel desăvârşit şi iubit

prieten, cu dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, stă fără mijlocire înaintea scaunului lui Hristos Dumnezeul nostru şi înaintea Preacuratei Maicii Sale, pentru care s-a luptat şi a pătimit rău. Şi neîncetat roagă pe Preasfânta şi cea de o fiinţă Treime pentru toţi creştinii, ca să dobândească şi ei Împărăţia Cerurilor. Pe care, facă Dumnezeu ca să o dobândim şi noi toţi, cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine toată slava împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Sinaxar - Pomenirea celor între sfinţi părinţii noştri Atanasie şi Chiril, patriarhi ai Alexandriei (18 ianuarie)

În această lună (ianuarie), în ziua a optsprezecea, pomenirea celor între sfinţi părinţii noştri Atanasie şi Chiril, patriarhi ai Alexandriei.

Sfântul Atanasie cel mare, arhiepiscopul Alexandriei

Sfântul Atanasie a trăit în zilele marelui împărat Constantin şi ale urmaşilor săi. A luat parte la Sinodul întâi ecumenic de la Niceea, unde, diacon fiind, a ruşinat pe Arie prin înţelepciunea şi dovezile aduse din Sfânta Scriptură.

După moartea lui Alexandru a ajuns arhiepiscop al Alexandriei, dar a fost alungat de împăratul Constantin prin multe locuri şi multe a pătimit, fiind continuu prigonit timp de patruzeci şi doi de ani.

Mântuitorul Hristos, a Cărui Dumnezeire a apărat-o cu îndârjire, l-a aşezat la bătrâneţe iarăşi în scaunul arhiepiscopiei sale, de unde s-a mutat către Domnul.

Sfântul Chiril, patriarh de Alexandria

Iar Sfântul Chiril a trăit în zilele împăratului Teodosie cel mic, fiind nepot şi urmaş în scaun al lui Teofil, arhiepiscopul Alexandriei.

Sfântul Chiril a fost apărător la Sinodul al treilea Ecumenic din Efes, unde a înfruntat pe rău credinciosul Nestorie, care a bârfit multe hule împotriva Sfintei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu.

Deci, strălucind cu multe bunătăţi sufleteşti, Sfântul Chiril a răposat întru Domnul

În ce priveşte făptura lor,

- ✓ *Sfântul Atanasie era un om de statură potrivită, puţin cam spătos şi cam gârbovit, cu faţa veselă, cu culoarea feţei plăcută, pleşuv, cu nasul puţin încovoiat, barba nu lungă, dar lată, acoperindu-i obrajii, cu gura mică, nu prea cărunt, nici de tot alb, ci numai puţin gălbui.*
- ✓ *Iar Sfântul Chiril avea faţa netedă, sprâncenele groase, mari şi încercuite îi împodobeau fruntea; nasul încovoiat cu nările pleoştite; obrazul lat, buzele groase, gura largă, cam pleşuv la tâmple, barba deasă, lungă şi cuvioasă, cu părul des şi gălbui amestecat cu căruntețe.*

Sinaxar - Pomenirea celui dintre Sfinţi părintelui nostru Chiril, patriarh al Alexandriei (9 iunie)

În această lună (iunie), în ziua a noua, pomenirea celui dintre Sfinţi părintelui nostru Chiril, patriarh al Alexandriei.

Sfântul Chiril a fost pe vremea împăratului Teodosie cel mic, nepot de soră fiind lui Teofil, arhiepiscopul Alexandriei, şi urmaş în scaun.

Fost-a încă şi apărător al celui de-al treilea Sfânt Sinod a toată lumea ce s-a adunat în Efes (431) şi a surpat pe rău credinciosul Nestorie, care învăţa multe hule împotriva Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu. Deci strălucind întru multe bune isprăvi, s-a mutat către Domnul.

Sinaxar - Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei - 9 iunie

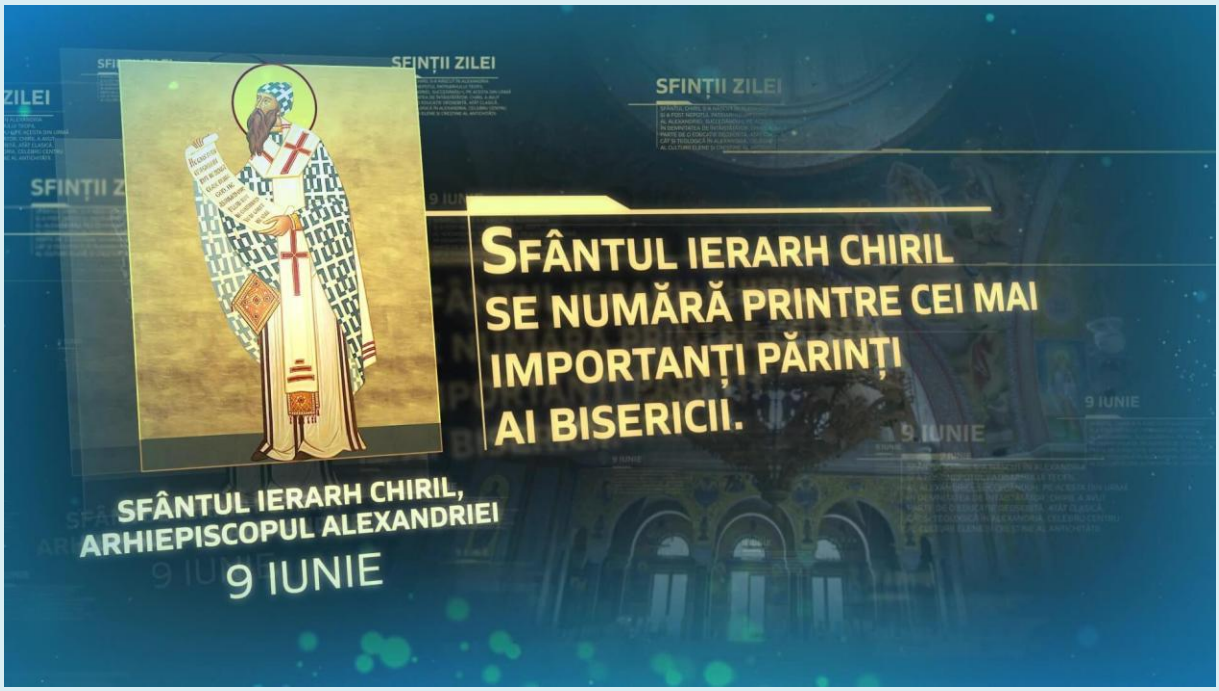

https://www.trinitas.tv/sfantul-ierarh-chiril-arhiepiscopul-alexandriei-9-iunie-2/

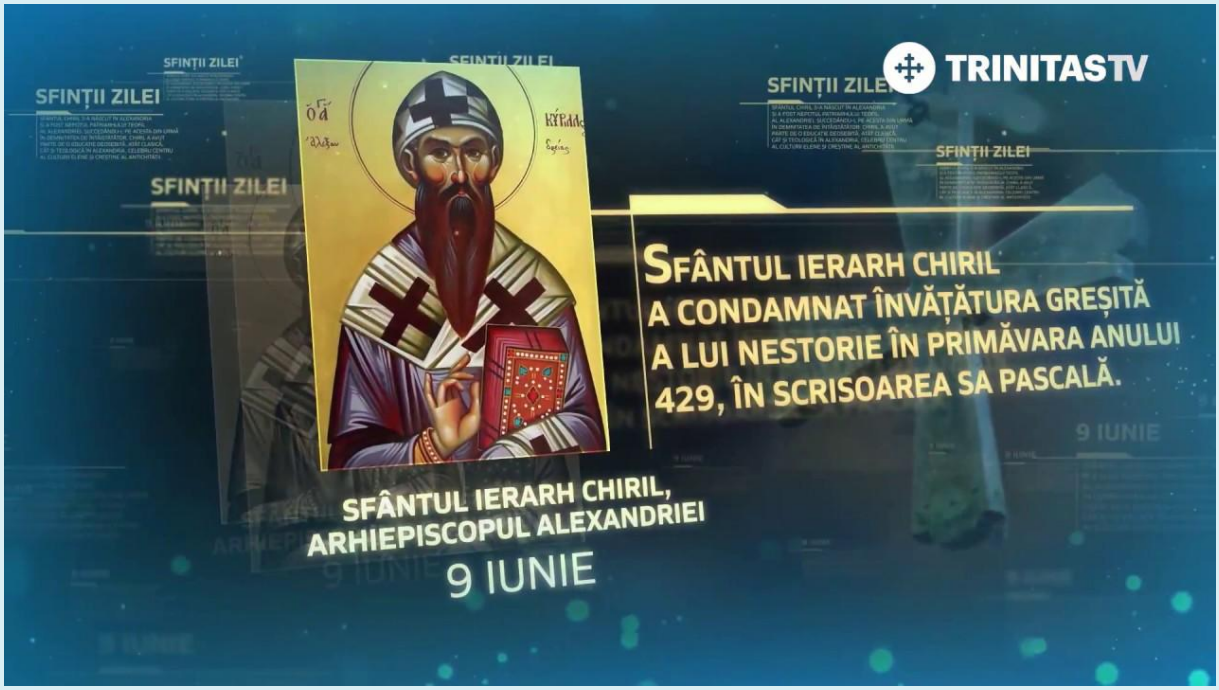

Sfântul Chiril al Alexandriei se numără între cei mai însemnați Părinți ai Bisericii, de numele căruia este legată lămurirea unei semnificative controverse privind învățătura de credință.

Sfântul Chiril s-a născut în Alexandria și a fost nepotul patriarhului Teofil al Alexandriei, succedându-l pe acesta din urmă în demnitatea de întâistătător. Chiril a avut parte de o educație deosebită, atât clasică, cât și teologică în Alexandria, celebru centru al culturii elene și creștine al antichității.

Sfântul Chiril a avut un rol proeminent în lămurirea unei controverse teologice legate de persoana Mântuitorului Hristos.

Nestorie, patriarhul Constantinopolului începând cu anul 428, a început să învețe greșit că sunt două persoane în Hristos, una dumnezeiască - Logosul sălășluită într-una omenească - bărbatul Iisus. În consecință, spunea Nestorie, Maica Domnului nu poate fi numită Născătoare de Dumnezeu, ci Născătoare de om.

Sfântul Chiril a condamnat această învățătură încă din primăvara anului 429 în scrisoarea sa pascală.

Au început o serie de dezbateri epistolare între cei doi patriarhi, însă fără nici un succes. Papa Celestin al Romei, l-a condamnat pe Nestorie, și avându-se în vederea și acest aspect împăratul Teodosie al II-lea a convocat cel de-al treilea Sinod Ecumenic. Părinții sinodali au condamnat pe Nestorie și învățătura sa. Maica Domnului poate fi numită Născătoare de Dumnezeu întrucât Cel ce s-a născut din ea este Dumnezeu.

„M-am mirat că unii chiar se îndoiesc dacă ar trebui sau nu să fie numită Fecioara Născătoare de Dumnezeu, scrie Sfântul Chiril monahilor din Egipt. Căci dacă Domnul Iisus Hristos este Dumnezeu, cum să nu fie Sfânta Fecioară care L-a născut Născătoare de Dumnezeu?”

Și de vreme ce Sfânta Fecioară a născut după trup pe Dumnezeu unit personal cu trupul, explică Sfântul Chiril într-o scrisoare către Nestorie, de aceea spunem că ea este și Născătoare de Dumnezeu, dar nu ca și cum natura Cuvântului și-a avut începutul existenței din trup.”

Învățăturile Sfântului Chiril au fost de o ascuțită pătrundere, el lăsând în urmă o neprețuită moștenire teologică și duhovnicească în corpusul bogat de scrieri ale sale care ni s-au păstrat.

Sfântul Chiril a trecut la Domnul în anul 444.

Arhid. Ștefan Sfarghie - Sinaxar - Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei

Sfântul ierarh Chiril s-a născut la Alexandria, în jurul anului 370 și provenea dintr-o familie deosebită, care dăduse deja pe patriarhul Teofil, unchiul și predecesorul său în scaun. Și-a făcut o cultură serioasă, frecventând didascaleul catehetic alexandrin, dar mai ales aprofundând operele Sfântului Atanasie, care i-au format convingeri profunde, precum și o subtilă și ascuțită gândire speculativă. Avea un caracter puternic, iar temperamentul și personalitatea sa erau deosebite.

Din anul 429 se angajează în lupta contra ereziei lui Nestorie. Acesta, ajuns patriarh al Constantinopolului la 10 aprilie 428, a început să predice împotriva învățăturii Bisericii care spune că Sfânta Fecioară Maria este „Născătoare de Dumnezeu”. Nestorie propunea sintagma „Născătoare de Hristos”.

Sfântul Chiril a luat atitudine, arătând că Hristos este o unică persoană, Dumnezeu și Om, iar Sfânta Fecioară Maria este pe drept cuvânt numită „Născătoare de Dumnezeu”, Theotokos. Fiul lui Dumnezeu, născut din veci din Tatăl, S-a născut ca om din Fecioara Maria și nu este vorba de două, ci de una și aceeași Persoană.

La 19 noiembrie 430, împăratul Teodosie II a convocat pentru anul 431 un Sinod Ecumenic la Efes (al treilea Sinod Ecumenic), care a început la data de 22 iunie.

Chiar din prima ședință, Nestorie a fost condamnat ca eretic și depus din scaun, aprobându-se învățătura Sfântului ierarh Chiril din Epistola dogmatică și hotărârile sinodului din Alexandria din 8 noiembrie 430.

Prin rolul său decisiv la Sinodul 3 Ecumenic de la Efes, ca și prin impunerea expresiei Theotokos, Sfântul Chiril s-a dovedit ca unul dintre cei mai mari părinți ai Bisericii, teologia sa hristologică și cea mariologică stând la baza formulelor dogmatice de la acest Sinod, anticipând și pregătind în același timp pe cele de la Calcedon și Constantinopol.

Opera scrisă a Sfântului Chiril este considerabilă, fiind cuprinsă în 10 volume din Patrologia greacă a lui Migne. Unele dintre operele sale au fost traduse chiar de unii dintre contemporanii săi în latină, siriacă, armeană, etiopiană și arabă, ceea ce arată de câtă prețuire se bucurau acestea.

Sfântul Chiril a trecut la Domnul pe 27 iunie 444. Biserica Ortodoxă îl prăznuiește împreună cu Sfântul Atanasie şi la 18 ianuarie.

Sinaxar - Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei (9 iunie)

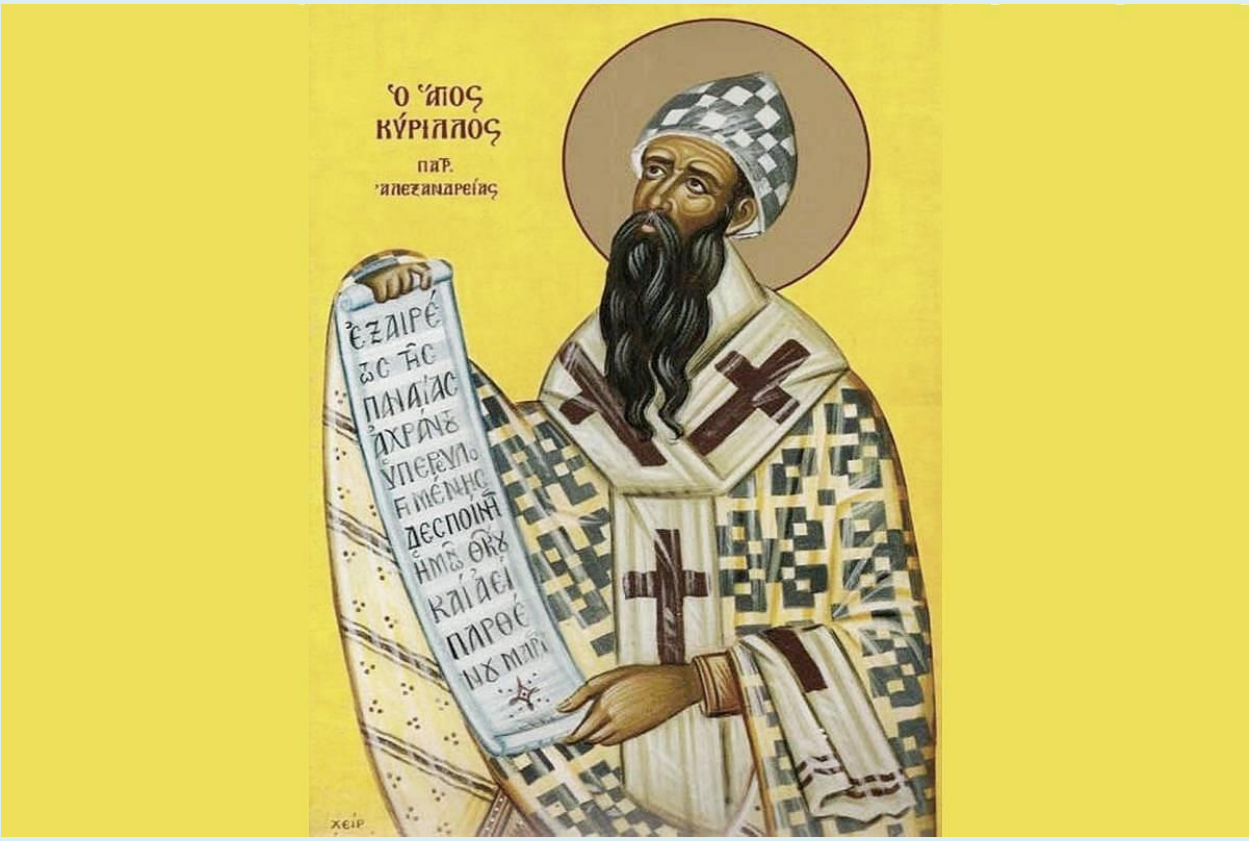

Sfântul Chiril a trăit în timpul domniei împăratului Teodosie al II-lea sau cel tânăr (408-450), fiind nepot de soră al arhiepiscopului Alexandriei, Teofil, şi urmaşul acestuia în scaunul arhieresc.

A fost un mare apărător al Ortodoxiei la Sinodul al treilea ecumenic care a avut loc la Efes în anul 431 şi a condamnat învăţătura eretică a lui Nestorie, care nu recunoştea că Preasfânta Fecioară Maria este Născătoare de Dumnezeu.

Strălucind în multe bune lucrări, după cum mărturiseşte cartea Proloagele, s-a mutat la Domnul.

Sfântul Chiril a fost un ierarh învățat și un scriitor prolific. Atât scrierile sale, cât și teologia sa ocupă un loc important în tradiția Părinților și a Bisericii Ortodoxe până astăzi. El a trăit între anii 378 şi 444, fiind unul dintre cei mai importanţi Sfinţi Părinţi ai Bisericii din secolul al V-lea.

Pomenirea lui se face şi la 18 ianuarie, împreună cu a Sfântului Atanasie cel mare.

Sorin Ioniţe - Calendar ortodox - Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei

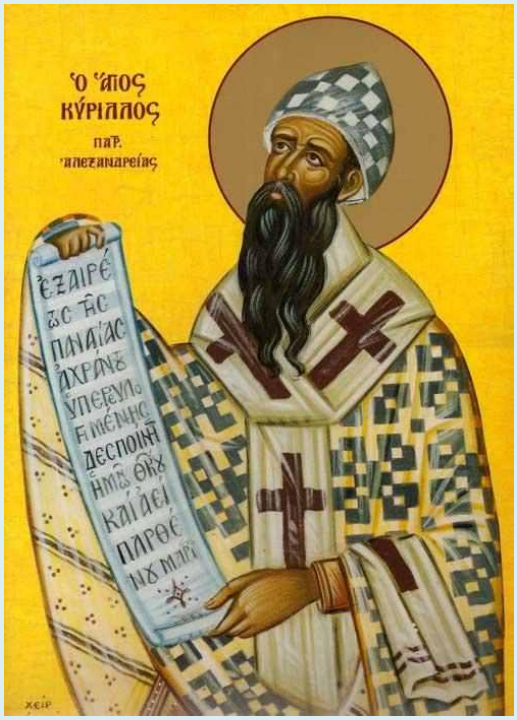

Biserica Ortodoxă cinstește în fiecare an în data de 9 iunie pe Sfântul Chiril al Alexandriei.

Născut în anul 370, în Alexandria Egiptului, provenea dintr-o familie cu bune calități educaționale, fapt ce va influența considerabil râvna sa.

Sfântul Chiril a beneficiat și de ajutorul duhovnicesc-moral al unchiului său, patriarhul Teofil al Alexandriei. Alături de acesta a participat la Sinodul din anul 403, cunoscut sub numele de ‘Sinodul de la Stejar’, acolo unde Sfântul Ioan Gură de Aur a fost depus din treapta ierarhică din motive politice.

După un timp, în anul 412, a devenit patriarh al Alexandriei.

Lucrurile s-au precipitat în anul 428 când Nestorie, patriarhul Constantinopolului, a răspândit erezia că în Mântuitorul Iisus Hristos sunt două persoane distincte (una umană și cealaltă divină), având concluzia că Maica Domnului nu poate fi numită Născătoare de Dumnezeu (Teotokos), ci cel mult Născătoare de om. A avut loc o corespondență între cei doi ierarhi, care s-a încheiat însă fără efect.

Ca umare a răspândirii ereziei nestoriene, a avut loc un sinod local la Roma, unde a fost condamnată învățătura lui Nestorie și aprobată cea a Sfântului Chiril.

În anul 431 a avut loc la Efes Sinodul al III-lea Sinod Ecumenic, care, sub conducerea Sfântului Chiril, a confirmat credința ortodoxă proclamându-se termenul de Teotokos - cuvânt ce susține prea cinstirea Maicii Domnului. Prin acest termen se arată că Cel ce S-a născut din ea este Fiul lui Dumnezeu ca om, nu un om deosebit de Fiul lui Dumnezeu.

Deranjat de decizia acestui sinod și de faptul că nu a participat la lucrările lui, patriarhul Ioan al Antiohiei (429-441) a convocat un sinod local în care a fost excomunicat patriarhul Chiril. Împăratul Teodosie al II-lea (408-450) a luat o măsură debusolantă hotărând depunerea din treaptă atât a lui Chiril, cât și a lui Nestorie.

În anul 433 însă, cumpănind mai bine situația, Ioan al Antiohiei a acceptat doar condamnarea lui Nestorie.

În anul 444 Sfântul Chiril s-a mutat la viața veșnică alături de Dumnezeu, pe care a încercat să Îl facă cunoscut tuturor oamenilor.

Părinte și scriitor al Bisericii

Prin scrierile sale profunde și greoaie, dar pline de înțelepciune dumnezeiască, Sfântul Chiril indică importante aspecte ale Credinței ortodoxe.

Lucrările de bază ale Sfântului se regăsesc în marea lor parte în nu mai puțin de 10 volume din Patrologia greacă. În limba română, în colecția Părinți și Scriitori Bisericești, prin aportul și traducerea consistentă a părintelui profesor Dumitru Stăniloae, textele Sfântului Chiril au ajuns cunoscute și la noi.

Astfel, volumele 38 - 41 din această celebră colecție cuprind următoarele titluri:

- ⇒ Închinarea și slujirea în Duh și Adevăr, în care se subliniază înlăturarea puterii literei legii, dar nu și a duhului ei;
- ⇒ Glafire la cărțile lui Moise, o interpretare alegorică a cărților lui Moise în sensul pregătirii pentru venirea lui Iisus Hristos și
- ⇒ Despre Sfânta Treime, lucrare de amploare dogmatică sub formă de dialog ce se vrea un puternic punct de plecare în combaterea arianismului.

Despre Sfânta Treime

Zăbovind asupra acestei scrieri de maximă importanță, subliniem utilizarea pe parcursul acesteia a termenului de o ființă în ceea ce privește Persoanele Sfintei Treimi.

Rămâne marcant răspunsul ce îl oferă Sfântul Chiril atunci când este provocat să vorbească despre cuvântul în cauză, văzut de unii o inovație, deoarece nu se află în cuprinsul Sfintei Scripturi: Sunt și alte cuvinte de același fel pe care nu ne-am obișnuit să le aplicăm naturii lui Dumnezeu, deși nu sunt cunoscute în sfintele și dumnezeiești Scripturi (de exemplu: netrupesc, fără formă, nemărginit, nestăpânit, necuprins), netrebuind să refuzăm termenii care ne ajută să aflăm adevărul.

Conform învățăturii Sfântului Chiril, Mântuitorul Iisus Hristos este Mijlocitorul către Dumnezeu pentru oameni, făcându-Se în acest mod accesibil naturii omenești. În ceea ce privește dumnezeirea Sfântului Duh sunt revelatoare următoarele cuvinte: Duhul lui Dumnezeu există și e prezent ființial în El, așa cum este duhul omenesc în om, așa cum atunci când numim pe cineva indicăm împreună cu el și duhul prezent în el.

Iată cum prin argumente logice, naturale se poate pătrunde misterul inefabil al Preasfintei Treimi.

O altă lucrare de excepție, considerată cea mai importantă scriere exegetică a Sfântului Chiril, o reprezintă Comentariul la Evanghelia Sfântului Ioan. Scrisă înainte de Sinodul al III-lea Ecumenic, această lucrare are un profund caracter dogmatic susținut prin texte biblice.

Concret, prin comentariul acesta Sfântul Chiril vrea să demonstreze dumnezeirea Mântuitorului, a Cuvântului Întrupat, împotriva ereziilor lui Nestorie și Arie. Pe mărturia și explicațiile acestuia se va clădi învățătura Bisericii despre Persoana lui Iisus Hristos ca Fiul lui Dumnezeu, Care Și-a făcut proprie și firea omenească, rămânând Unul din Treime, dar făcându-Se același și unul dintre oameni, introducând astfel pe Dumnezeu între oameni și pe om în Sfânta Treime, pentru ca prin El să se realizeze cea mai deplină comuniune între Dumnezeu cel în Treime și oameni.

Anatematismele

O ultimă epistolă a Sfântului Chiril către Nestorie cuprinde celebrele Anatematisme (blesteme) ale Sfântului Chiril, care nu sunt altceva decât 12 puncte statornice de vedere la care Sfântul ținea foarte mult.

Prin ele se dorea de fapt păzirea de păcatele împotriva Duhului Sfânt a tuturor celor care vor încerca să întineze adevărul de credință. Acestea concentrează punctele forte ale credinței cu dorința aprigă de a fi păstrate nealterate peste veacuri.

Iată un exemplu relevant preluat din Anatematisma I: Dacă cineva nu mărturisește că Emanuel este cu adevărat Dumnezeu și că pentru aceasta Prea Sfânta Fecioară este Născătoare de Dumnezeu; căci a născut trupește pre Cuvântul cel din Dumnezeu Tatăl, care S-a făcut trup: să fie anatema.

Osteneala activității Sfântului Chiril presupune demonstrarea dumnezeirii Domnului nostru Iisus Hristos, nucleul Credinței ortodoxe, care, păzit și astăzi, ne va oferi puterea de a înțelege planul lui Dumnezeu cu lumea: ridicarea omului la asemănarea cu El.

Ereziile nu trebuie să tulbure sufletele credincioșilor, ci trebuie să le fortifice în sufletele acestora credința creștină, ele fiind asemănate cu ploile vijelioase ce întăresc rădăcinile pomilor tineri.

Pentru omul modern de astăzi, obișnuit cu conceptele timpurilor noastre, o astfel de abordare a înțelegerii lui Dumnezeu fie ar fi dusă la extremă în sensul unei clarificări mult prea omenești, fie o ar fi tratată fără un interes deosebit.

Sfântul Chiril reprezintă exemplul neobosit de apărător al credinței, mergând pe linia Sfântului Atanasie cel mare. Contribuția Sfântului Chiril a solidificat în timp învățătura revelată Bisericii de către Însuși Mântuitorul Iisus Hristos.

Proloagele - Pomenirea celor între Sfinţi, părinţii noştri Atanasie şi Chiril, patriarhii Alexandriei

Luna ianuarie în 18 zile: Pomenirea celor între Sfinţi, părinţii noştri Atanasie şi Chiril, patriarhii Alexandriei.

Dintre aceştia, Sfântul Atanasie a trăit în zilele marelui împărat Constantin (306-337) şi sub toţi împăraţii, până în vremea lui Valens împăratul (364-378). Era din cetatea Alexandriei şi, după neam, mai mult egiptean decât grec. Copil fiind, el a cunoscut vremea prigoanelor, care l-au călit pentru mărturisirea credinţei. A crescut învăţând carte în lumea Bisericii şi a poporului de care era iubit.

Era numai diacon când, însoţind pe episcopul său, Sfântul Alexandru din Alexandria, Atanasie a fost la Sinodul cel dintâi de la Niceea (325), unde cu dovezi nezdruncinate a arătat rătăcirea lui Arie şi a cerut osândirea ereziei lui. Şi s-a statornicit la Niceea învăţătura de totdeauna a Bisericii, că Iisus Domnul şi Mântuitorul lumii este Dumnezeu ascuns în om, Dumnezeu adevărat, de o fiinţă cu Tatăl şi nu o simplă făptură, cum zicea Arie, şi credinţa aceasta o mărturisim noi şi astăzi, când zicem Simbolul credinţei, Simbol care atunci la Niceea a fost întocmit. Învăţătura aceasta este piatra de temelie a Creştinătăţii.

Ajuns episcop şi patriarh în Alexandria, toată viaţa Sfântului Atanasie a fost o luptă contra ereziei lui Arie şi o luptă pentru mărturisirea de credinţă de la Niceea, o luptă de 45 de ani, trebuind să îndure 5 izgoniri de pe scaunul său, mărturisind până la capăt dreapta credinţă, ca un adevărat stâlp al Ortodoxiei.

A ţinut tot timpul legătura frăţească cu Sfântul Antonie şi cu monahii din Egipt şi adesea, la nevoie, se ascundea printre ei. Iar când a fost izgonit în Apus, în Galia, în Iliric şi la Roma, a chemat tot Apusul la apărarea credinţei de la Niceea, ca un străjer al Ortodoxiei, făcându-se una cu ea şi luptând pentru mărturisirea ei prin cuvânt, cu fapta, cu cărţile pe care le-a scris.

La 77 de ani, întors la scaunul său, după a 5-a izgonire, după 45 de ani de luptă, încununat de vrednicii şi de pătimiri pentru dreapta credinţă, Sfântul Atanasie cu pace a adormit în Domnul (373), iar Biserica, cinstindu-l ca pe un mare Părinte al Ortodoxiei, îl numără în ceata Sfinţilor ei.

***

Şi Sfântul Chiril a fost tot din Alexandria, însă în zilele binecuvântatului şi binecredinciosului împărat Teodosie cel mic (403-450), fiind nepot lui Teofil, patriarhul Alexandriei şi următor la scaunul acestuia (412). Şi era desăvârşit învăţat în cărţile Bisericii, în cărţile greceşti şi latineşti, mai ales era iscusit în filosofie şi în fapte bune.

Deci, a strălucit mai vârtos între anii 420-433, fiind reazim şi ajutor celui de al treilea sinod ce s-a făcut la Efes (431), unde s-a condamnat învăţătura rău credinciosului Nestorie, care înţelegând greşit taina întrupării lui Dumnezeu, nu numai că nu cinstea pe Maica Domnului, ci mai vârtos neîncetat o defăima. Şi nevrând Nestorie să-şi cunoască rătăcirea lui, împăratul a hotărât adunarea celui de al treilea Sinod, la Efes. Drept, aceea, laolaltă cu toată credinţa creştinătăţii de totdeauna, Sfântul Chiril, împreună cu tot Sinodul celor peste două sute de episcopi adunaţi la Efes, au statornicit, contra lui Nestorie, dreapta învăţătură că Domnul Hristos este nu numai Om adevărat, dar şi Dumnezeu adevărat, şi, de aceea, Preacurata Fecioară Maria, care L-a născut, nu este numai o Născătoare de om sau de Hristos, cum învăţa Nestorie, ci merită numele de Născătoare de Dumnezeu după trup (nu după dumnezeire), ca una care a primit să dea trup de om lui Dumnezeu, ca una din care Fiul lui Dumnezeu Cel veşnic a luat trupul Său de om, cu care a mântuit lumea. Ea este Născătoarea trupului lui Dumnezeu şi nu Născătoarea trupului unui simplu om şi trebuie cinstită după cuviinţă.

Strălucind, deci, cu râvna aceasta a lui pentru dreapta cinstire a lui Hristos şi a Maicii Domnului în Biserică, atât la Sinod, cât şi prin cărţile pe care le-a scris, şi strălucind şi prin multe alte bunătăţi, Sfântul patriarh Chiril din Alexandria a răposat cu pace în Domnul (în 444), la adânci bătrâneţi, Biserica numărându-l între marii Sfinţi ierarhi şi dascăli a toată creştinătatea.

Întru această zi, cuvânt din Pateric, că bine este a se osteni călugării.

A venit un călugăr la egumenul Siluan, din muntele Sinai, şi, văzând pe fraţi lucrând, a zis stareţului: "Să nu lucraţi lucrare pieritoare, că Maria partea cea bună şi-a ales." Iar stareţul a zis ucenicului său Zaharia: "Să duci pe fratele acesta în cămara cea deşartă." Iar când au început fraţii a mânca, se uita cel închis prin ferestruică şi aştepta, doar îl vor chema şi pe el la masă. Si fiindcă nu l-a chemat pe el nimeni, sculându-se, a venit la Stareţ şi a zis: "Poate nu mâncaţi astăzi, părinte ?" Şi a răspuns stareţul: "Acum noi am mâncat." Iar fratele a zis: "Dar pentru ce nu m-aţi chemat şi pe mine ?" Şi i-a grăit lui stareţul: "Tu eşti om duhovnicesc şi nu ai trebuinţă de mâncarea aceasta, iar noi trupeşti suntem şi trebuie să mâncăm, pentru aceasta ne şi ostenim lucrând, iar tu, fiindcă ţi-ai ales partea cea bună, să citeşti cărţile şi să te hrăneşti cu cuvintele cele duhovniceşti." Deci, acestea auzindu-le fratele acela, a pus metanie până la pământ, cerându-şi iertare. După aceea, i-a grăit lui stareţul: "Frate, fiecărui om, de mare folos îi sunt ostenelile, că, până şi Maria, din pricina ostenelilor Martei a fost laudată la cină."

Întru această zi, cuvânt despre Sfântul Chiril, patriarhul Alexandriei.

Sfântul acesta Chiril, om fiind, măcar că era atât de înaintat în sfinţenie, avea încă oarecare patimă omenească, dar a îndreptat-o pe aceasta în chip minunat. Ascultaţi care era patima şi îndreptarea ei: Fiind marele Chiril rudenie şi nepot patriarhului Teofil, vrăjmaşul Sfântului Ioan Hrisostom, şi crezând adevărate toate mincinoasele învinuiri care le grăia unchiul său Teofil contra Sfântului Ioan Hrisostom, nu din răutate, ci din prea mare încredere în unchiul său, fericitul Chiril se pornise şi el asupra sfinţitului şi dumnezeiescului Hrisostom, având mânie asupra lui, nu numai când acesta trăia, ci şi după moartea lui. Pentru aceasta, nu voia nici să-l pomenească în pomelnicele celorlalţi patriarhi, precum era şi este obiceiul.

Deci, Apotic, atunci patriarh al Constantinopolului, a scris către fericitul Chiril o scrisoare, arătând că şi el a fost o vreme vrăjmaşul lui Hrisostom, dar, mai pe urmă, cunoscând nevinovăţia şi curăţia acelui bărbat sfânt, s-a pocăit de greşeala lui şi a pomenit numele lui Hrisostom împreună cu ceilalţi Sfinţi, şi-l sfătuia frăţeşte pe Sfântul Chiril, să scrie numele lui Hrisostom în pomelnice şi să-l pomenească.

Însă Chiril nu-l asculta, nevoind să defaime sinodul ţinut împotriva lui Hrisostom, pe vremea unchiului său Teofil. ***A mai scris către Chiril patriarhul şi Sfântul Isidor Pelusiotul, ca unul ce-i era rudenie şi mai bătrân cu vârsta, sfătuindu-l că nu se cuvine a judeca pe cineva din oameni, până nu va cerceta el singur amănunţit pricina şi greşeala omului aceluia.***

Încă şi altă epistolă a mai scris Sfântul Isidor către Chiril, în care-i zicea: "Mă numeşti că sunt părintele tău şi mă tem de osândă. Ascultă-mă pe mine, să nu te osândeşti şi tu de Dreptul Judecător, Cel ce nu caută la faţă, leapădă-ţi mânia asupra celui mort şi nu tulbura Biserica celor vii, pricinuindu-i nelinişte".

Deci, citind scrisorile Sfântului Isidor, a început fericitul Chiril a se îndrepta şi a-şi cunoaşte greşeala. Dar s-a îndreptat desăvârşit, având un vis ca acesta: ***I s-a arătat Sfântul, că se află într-un loc de negrăită frumuseţe şi bucurie. Vedea acolo pe Avraam, Isaac şi Iacob şi Sfinţi mulţi din Legea veche şi din cea nouă a Evangheliei. Şi a văzut în acel loc o Biserică luminată, de neîntrecută frumuseţe, iar înăutru popor mult, care cânta o dulce cântare. Şi, intrând Sfântul în biserică, s-a umplut cu totul de bucurie şi de dulceaţă în inima sa, că vedea pe Doamna noastră, Născătoarea de Dumnezeu, de îngeri mulţi înconjurată şi strălucind de negrăită slavă. Mai vedea acolo şi pe Sfântul Ioan Hrisostom, stând aproape de Născătoarea de Dumnezeu, cu mare cinste şi strălucind cu minunată lumină, ca un înger al lui Dumnezeu, şi ţinând în mâini cartea învăţăturilor sale. Şi mai erau şi alţi bărbaţi slăviţi, mulţime, care stăteau cu dânsul ca nişte slujitori, înarmaţi toţi, ca şi când aveau de dat o luptă oarecare.***

Deci, dorea fericitul Chiril să se închine Stăpânei, Născătoarei de Dumnezeu şi, pornind, a alergat spre ea ca să-i facă închinăciune, dar îndată Sfântul Ioan, împreună cu purtătorii săi de suliţi, au alergat cu mânie împotriva lui şi nu numai că l-au oprit de a se apropia de Maica Domnului, dar şi din biserica aceea l-au izgonit.

Şi cum stătea Sfântul Chiril, frământând întru sine mânia sa contra Sfântului Ioan Hrisostom, care-l izgonise din biserică, iată, a auzit pe Stăpâna noastră, Născătoarea de Dumnezeu, mijlocind către Sfântul Ioan, ca să-l ierte şi să nu-l gonească din biserica aceea, zicând: "Iartă pe Chiril, a zis Preasfânta către Ioan, că din necunoştinţă a luat pornirea lui cea rea împotriva ta şi vei vedea, când îşi va da seama, că din neştiinţă, a ajuns la acea pornire rea".
Dar Ioan se arăta că nu primea să-l ierte.

Atunci, Preasfânta Născătoarea de Dumnezeu, a zis către Sfântul Ioan: "Pentru dragostea mea, iartă-l, că mult s-a nevoit pentru cinstirea mea, ruşinând şi înfruntând pe Nestorie, ocărâtorul meu, iar pe mine, Născătoarea de Dumnezeu, propovăduindu-mă oamenilor. Iată-l că mult s-a ostenit pentru mine."

Acestea auzindu-le Hrisostom de la Născătoarea de Dumnezeu, îndată s-a îmblânzit şi, chemându-l înlăuntru a îmbrăţişat pe Sfântul Chiril, ca un prieten pe

prietenul său, şi cu dragoste îl săruta. Şi astfel, s-au împăcat şi s-au împrietenit Sfinţii amândoi, în visul acela, prin mijlocirea Născătoarei de Dumnezeu.

Deci, Sfântul Chiril, deşteptându-se şi socotind în amănunt acest vis, s-a pocăit mult şi singur se certa pe sine, pentru o patimă deşartă şi nesocotită împotriva unui bărbat sfânt şi bineplăcut lui Dumnezeu. Şi, adunând îndată pe toţi episcopii Egiptului, a făcut mare sărbătoare lui Hrisostom, a scris numele lui în diptice şi-l pomenea împreună cu Sfinţii cei mai mari şi în fiecare an îl fericea pe el cu cuvinte de laudă. Şi aşa s-a ridicat pata aceasta de pe sfinţenia Sfântului Chiril.

Sinaxar - Sfântul Chiril, arhiepiscopul Ierusalimului

Sfântul Chiril al Ierusalimului - icoană rusească contemporană

Sfântul Chiril s-a născut în Ierusalim, în jurul anului 314 d. Hr. și se trăgea după neam din Palestina. A fost hirotonit preot de către episcopul Ierusalimului, Maxim al III-lea (333-348 d. Hr.), căruia i-a și urmat la tronul episcopal la începutul anului 348 d. Hr., fie pentru că Maxim fusese înlăturat de ereticii arieni, fie pentru că adormise întru Domnul.

La început, Sfântul Chiril nu a fost preocupat de „subtilitățile” doctrinare și evita fără șovăire termenul „de o ființă”. De aceea, Acaciu, episcopul arian al Cezareii a aprobat alegerea lui și l-a hirotonit episcop. Dar s-a întâmplat ca și în cazul de mai târziu al Sfântului Meletie, patriarhul Antiohiei (prăznuirea sa se face pe 12 februarie). Sfântul Chiril nu a rămas în afara climatului epocii sale în ceea ce privește luptele doctrinare și, astfel, în primele luni de păstorire, prin faimosul său Cate-

hism, s-a dovedit a fi un apărător înverşunat al hotărârilor şi ai termenilor teologici stabiliţi de Sinodul I Ecumenic.

Prin lupta sa împotriva arianismului, Sfântul Chiril s-a bucurat şi de aprecirea membrilor Sinodului de la Constantinopol din anul 382 d. Hr.: *„Noi recunoaştem ca episcop al Bisericii-Mame a tuturor Bisericilor, al Bisericii din Ierusalim, pe prea venerabilul şi prea evlaviosul Chiril, cel iubit de Dumnezeu şi care a fost ales odinioară ăn chip canonic de către cei din provincie şi care în diferite împrejurări a luptat contra arienilor”.*

Poziţia dogmatică a Sfântului Chiril a fost prima cauză de rupere a legăturii cu episcopul Acaciu al Cezareii, care a căutat apoi diverse pretexte pentru a-l distruge pe Sfântul Chiril.

A doua cauză a fost disputa legată de jurisdicţia celor două scaune episcopale. Aşa cum se ştie, în urma distrugerii cetăţii Ierusalim, comunitatea creştină a fost răspândită în toate părţile, iar după refacerea acesteia, creştinii erau puţini la număr, de aceea Cezareea a devenit capitala Palestinei. După o vreme, când numărul creştinilor din Ierusalim s-a mărit, Episcopia din Ierusalim a cerut restabilirea vechii ei poziţii. În anul 325 d. Hr., Sinodul I Ecumenic a stabilit prin cele 7 Canoane să fie cinstit, potrivit obiceiului străvechi, mai ales episcopul Ailiei, adică al Ierusalimului, iar Mitropolia Cezareii să păstreze demnitatea ei proprie. Formularea ambiguă a canonului a provocat un conflict între Sfântul Chiril şi episcopul Acaciu.

Sfinţii ierarhi Chiril al Ierusalimului, Andrei Criteanul, Sofronie al Ierusalimului, sec XVI, Muzeul Bizantin din Atena

Acesta din urmă s-a aflat pe o poziție avantajoasă datorită sprijinului de care se bucura din partea împăratul arian Conastanțiu (337-361) și, găsind el un pretext împotriva Sfântului Chiril, anume că în vremea foametei a vândut relicvele sfinte și

ofrandele Bisericii pentru a oferi hrană oamenilor săraci, l-a depus din treaptă pe Sfântul Chiril prin Sinodul care a avut loc în Ierusalim, în anul 357 d. Hr. și l-a îndepărtat din cetate.

Sfântul Chiril a fost exilat în Tars din Cilicia, unde a fost primit de episcopul Silvan, care a respins pretenția episcopului Acaciu de a întrerupe comunicarea sa cu sfântul. Cu toate acestea, Sfântul Chiril a cerut membrilor Sinodului să-i fie cercetat cazul.

Într-adevăr, Sinodul care s-a întrunit în Ierusalim, în anul 359 d. Hr., a hotărât că este nevinovat, dar Acaciu, după ce s-a refugiat în Constantinopol, a zădărnicit hotărârile Sinodului din Ierusalim prin alt Sinod, care a avut loc în Constantinopol, în anul 360 d. Hr., susținând depunerea din treaptă și exilarea Sfântului Chiril.

Sfântul Chiril a revenit pe scaunul său episcopal, ca și ceilalți episcopi exilați, în anul 361 d. Hr., în vremea împăratului Iulian apostatul care, dorind să-i atragă de partea sa pe toți dușmanii împăratului Constanțiu, i-a adus înapoi pe toți arhiereii exilați de înaintașul său. Sfântul a simțit nevoia să se dedice păstoririi turmei sale de credincioși, dar după moartea lui Iulian apostatul, pe 26 iulie 363 d. Hr., a fost exilat din nou de împăratul Valens (364-378 d. Hr.) vreme de unsprezece ani, întorcându-se în Ierusalim după moartea împăratului, în anul 378 d. Hr.

Sfântul Chiril a adormit în pace în anul 387 d. Hr.

Opera sa principală a fost Catehezele (în total 23), care au fost rostite în perioada Postului mare și a Săptămânii mari din anul 348 d. Hr. în Biserica Învierii.

Scopul Catehezelor a fost pe de o parte introducerea catehumenilor în învățăturile de bază ale credinței și a vieții morale ale creștinilor, iar pe de altă parte tâlcuirea Sfintelor Taine ale Bisericii pe înțelesul duhovnicesc al celor ce primise botezul. Valoarea Catehezelor Sfântului Chiril este enormă. Nici o altă lucrare de până atunci nu prezentase cu atâta osârdie aproape toate slujbele religioase ale Bisericii Ortodoxe, precum și metoda lor sacramentală și sfințitoare, pusă în practică până astăzi în Biserică cu o asemănare uimitoare, așa încât suntem îndreptățiți să socotim Catehezele Sfântului Chiril o reconstituire tipărită și o păstrare în practică Tradiției apostolice.

Sfântul Chiril al Ierusalim, Minologhion Bizantin, sec. XIV

Tropar, glasul 8: Ai fost văzut în Sion înveşmântat în straie cuvioase, precum un strălucit stâlp al credinţei apostoleşti, te-ai făcut moştenitor al harului lor, ai adus lumii la cunoştinţă învăţăturile lor cucernice şi ai răspândit înţelepciunea lor. O, Sfinte Chiril, părinte şi ierarhe, roagă-te pentru noi.

Tropar, glasul 4: Îndreptător credinţei şi chip blândeţilor, învăţator înfrânării te-a arătat pe tine turmei tale adevărul lucrurilor. Pentru aceasta ai câştigat cu smerenia cele înalte, cu sărăcia cele bogate. Părinte ierarhe Chiril, roagă pe Hristos Dumnezeu ca să mântuiască sufletele noastre.

Sedealnă, glasul 8, Pe înţelepciunea şi Cuvântul…

Cu înţelepciunea Cuvântului îmbogăţindu-te, ai dat afară râurile învăţăturilor vieţii şi ai adăpat tot cugetul celor binecredincioşi; şi, cu toiag dumnezeiesc păstorindu-ţi turma, ai hrănit-o în dumnezeiasca livadă a cunoştinţei. Pentru aceasta, te lăudăm ca pe un păstor şi mare învăţător şi apărător al credinţei, ierarhe Chirile, strigând:

Roagă-te lui Hristos Dumnezeu să dăruiască iertare de greșeli celor ce prăznuiesc cu dragoste sfântă pomenirea ta.

Sursa:
https://www.pemptousia.ro/2014/03/sfantul-chiril-arhiepiscopul-ierusalimului-18-martie/

Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei, Egipt (18 ianuarie)

Acesta a trăit în vremea împăratului Teodosie cel mic, fiind nepot şi pentru firea sa aleasă şi bine plăcută lui Dumnezeu, urmaş în scaun al lui Teofil, arhiepiscopul Alexandriei.

La Sinodul al III-lea Ecumenic din Efes, Sfântul ierarh s-a arătat puternic apărător al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu împotriva ereziei lui Nestorie.

Fiind plin de râvnă, sfântul ierarh se luptă cu mult sârg pentru îndepărtarea ereziilor din cetate încredinţată sieşi spre păstorire, răbdând cu bărbăţie uneltirile şi învinuirile mincinoase.

Îndestulat de bunătăţi sufleteşti, Sfântul Chiril se mută în locaşurile cele de Sus în anul 444.

Pomenirea sa se săvârşeşte de două ori în an: la 18 ianuarie (dimpreună cu Sfântul ierarh Atanasie, şi el arhiepiscop al Alexandriei mai înainte de Sfântul Chiril) şi la 9 iunie.

Din rânduiala lui Dumnezeu, viaţa sa ne este în mare parte necunoscută, însă chipul său poate fi aflat în scrierile sale, în cinstirea Bisericii şi în icoane.

Scrierile sale traduse în limba română, în nu mai puţin de 4 volume, le avem în mare parte din râvna părintelui Dumitru Stăniloae. Dintre acestea, cea mai cunoscută este tâlcuirea la Evanghelia Sfântului Ioan, pe care părintele Stăniloae nu numai o traduce în limba română modernă, ci îi şi adaugă nu mai puţin de 2.226 de note explicative care îmbogăţesc nespus de mult textul şi îi descoperă cititorului profunzimi nebănuite.

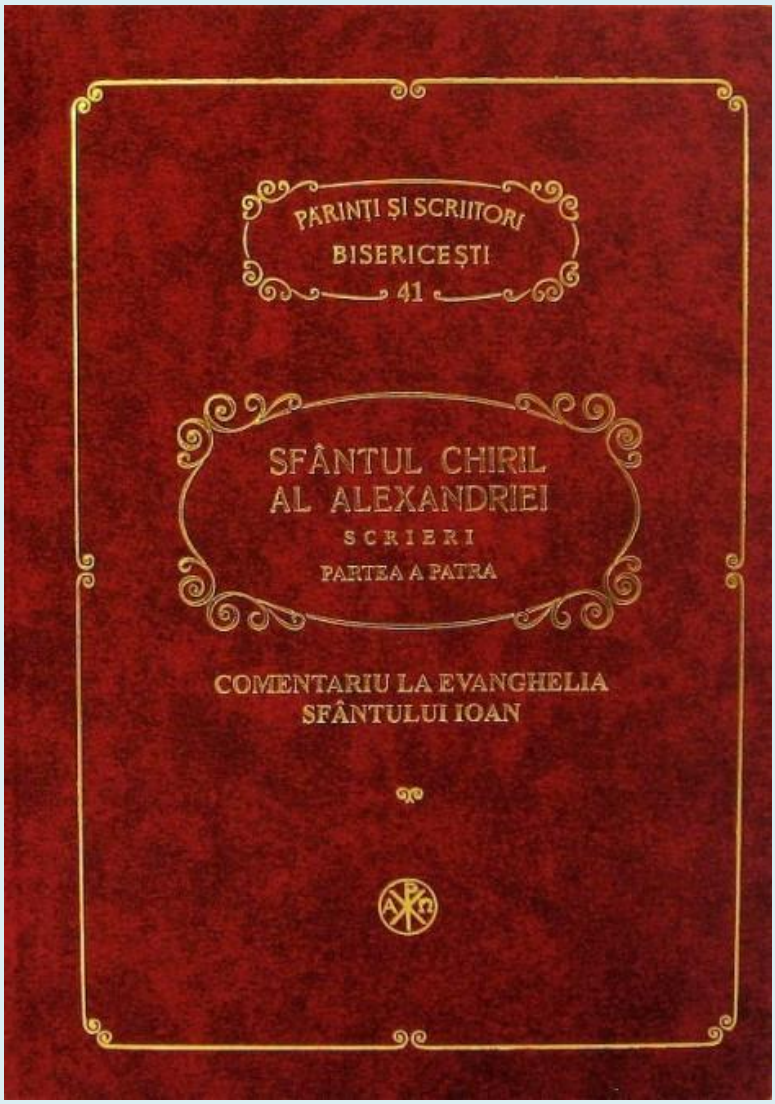

Sursa:
https://sfintisiicoane.wordpress.com/2012/01/17/sfantul-ierarh-chiril-arhiepiscopul-alexandriei-egipt-18-ianuarie/

Sfântul Chiril al Alexandriei, „apărătorul Maicii Domnului“

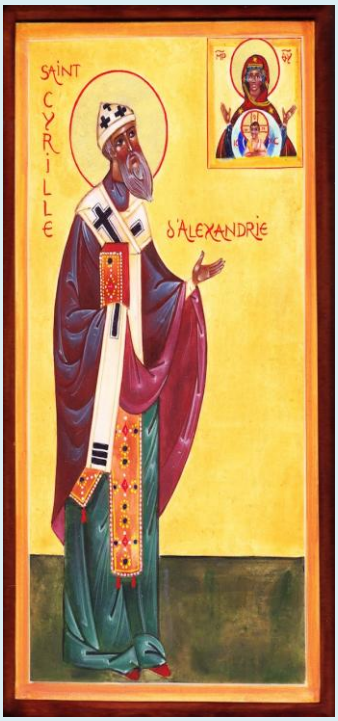

O minte luminată de harul divin se cunoaşte din cuvintele pe care le oferă şi operele pe care le creează. Sfântul Chiril al Alexandriei a fost unul dintre cei mai pătrunzători Părinţi, lăsând creştinătăţii o moştenire dogmatică nespus de importantă. A fost numit, în mod foarte convingător, „apărătorul Maicii Domnului“, pentru că, prin scrierile şi mărturisirea sa, Sinodul al III-lea Ecumenic a anatemizat ereziile fostului patriarh de Constantinopol, Nestorie. Sfântul Chiril, prin propovăduirea pe care a desfăşurat-o, a fost un vrednic urmaş al Sfântului Atanasie al Alexandriei, continuând cu spor eforturile anterioare ale acestuia.

Cunoaştem foarte puţine lucruri despre viaţa Sfântului Chiril înainte de ocuparea scaunului patriarhal din Alexandria. S-a născut în jurul anului 370 în acest faimos oraş, într-o familie de creştini. Unchiul său, Teofil, a ocupat scaunul de patriarh al Alexandriei între anii 385 şi 412, lui urmându-i Sfântul Chiril. Teofil a fost cel la iniţiativa căruia s-a organizat în anul 403 Sinodul de la Stejar, în urma căruia a fost condamnat pe nedrept Sfântul Ioan Hrisostom. Sfântul Chiril a participat şi el, fiind de acord cu hotărârea finală, probabil datorită influenţei unchiului său. Cert este că, mai târziu, Sfântul Chiril nu va mai repeta această greşeală în cadrul Sinodului al III-lea Ecumenic, atunci când va rosti o hotărâre dreaptă şi înţeleaptă împotriva ereticului Nestorie. Astfel, în 412, la vârsta de 42 de ani, Sfântul Chiril a fost ales patriarh al Alexandriei, datorită vieţii sale curate.

Un ierarh cu personalitate

Sfântul Chiril s-a dovedit încă de la începutul păstoririi sale un bărbat cu personalitate. A evitat să facă diverse compromisuri periculoase cu autorităţile, sau să îngăduie continuarea sărbătorilor păgâneşti în cetate.

Până în prezent, Sfântul Chiril este prezentat în unele studii de specialitate ca fiind un om impulsiv, foarte agresiv şi chiar făcut responsabil de gesturi nedemne de un ierarh.

Cel mai mult i se reproşează pretinsa implicare în uciderea filosoafei păgâne Hypathia, din anul 415. Este absurd să credem că o persoană care a lăsat o întreagă operă despre iubirea lui Dumnezeu faţă de om ar îndemna la crime. Hypathia a fost, într-adevăr, ucisă de un grup de creştini fanatici, dar implicarea Sfântului Chiril nu are la bază nici un argument.
I s-a mai reproşat, de asemenea, atitudinea orgolioasă în faţa problemelor dogmatice şi dorinţa de a se impune cu orice preţ împotriva patriarhiei constantinopolitane. Din nou, i se atribuie un comportament absurd, care nu se aplică deloc Sfântului Chiril. El a fost un om pregătit să apere dreapta credinţă, iar dacă înflăcărarea sa a fost interpretată greşit este doar vina unor pretinşi experţi care caută să denatureze adevărul.

Sinodul al III-lea Ecumenic

În anul 428, Nestorie devine patriarh al Constantinopolului. Era un om destul de cultivat, pregătit teologic, dar care nu reuşea să înţeleagă în mod corect unitatea celor două firi în persoana Mântuitorului Hristos. Nestorie considera că fiecare fire, atât cea dumnezeiască, cât şi cea umană are persoana ei şi, prin urmare, Mântuitorul are de fapt două persoane. De asemenea, o numea pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, doar Născătoare de om sau, în cel mai bun caz, Născătoare de Hristos. Nestorie tăia ipostasul dumnezeiesc în două, afirmând că Născătoarea de Dumnezeu nu putea să nască dumnezeirea, deci numele acordat nu i se potriveşte.

Sfântul Chiril a remarcat greşeala şi i-a cerut, începând cu anul 429, să renunţe la această eroare. Nestorie nu s-a supus şi aşa a avut loc Sinodul de la Efes, din anul 431. Sfântul Chiril a ajuns mai repede decât patriarhul Antiohiei, Ioan. Acesta îl susţinea pe Nestorie, acuzându-l pe Sfântul Chiril că doreşte să îşi mărească puterea. Odată ajuns la Efes, Sfântul Chiril a convocat Sinodul fără a-l mai aştepta pe Ioan, lucru care s-a dovedit a fi o greşeală. Atunci când Ioan al Antiohiei a sosit

şi a aflat că Nestorie fusese anatemizat, a convocat la rândul său un sinod şi l-a excomunicat pe Sfântul Chiril. Discuţiile între cei doi ierarhi s-au încheiat abia peste doi ani, atunci când au semnat o mărturisire de credinţă comună.

Acest fapt i-a atras noi critici Sfântului Chiril din partea susţinătorilor săi, care l-au acuzat că a renunţat la terminologia adoptată în favoarea celei antiohiene. A fost nevoie de o nouă rundă de explicaţii suplimentare pentru a-i împăca şi pe aceştia. În cele din urmă, hristologia chiriliană a biruit şi, în anul 444, Sfântul Chiril s-a stins în pace şi linişte.

Scrierile bogate în învăţături

În limba română, scrierile Sfântului Chiril au fost traduse în mare parte graţie râvnei părintelui Dumitru Stăniloae. Nu mai puţin de patru volume din colecţia „Părinţi şi Scriitori Bisericeşti“ au fost închinate acestui mare ierarh. Dintre ele, cea mai cunoscută este, fără îndoială, tâlcuirea Evangheliei după Ioan. Părintele Stăniloae a oferit nu doar o traducere modernă, ci şi nu mai puţin de 2.226 de note explicative care îmbogăţesc nespus de mult textul şi îi dezvăluie profunzimile ascunse cititorului neiniţiat.

În scurta introducere a acestei scrieri monumentale, părintele Stăniloae preciza: „Cele create depind în toate de altele şi, în ultimă analiză, de acel izvor independent, de la care primesc toate prin împărtăşire. Dumnezeirea le are toate prin Sine sau prin fire. Dar firea, care are sau este toată prin Sine, trebuie să aibă şi

bucuria iubirii desăvârşite, care înseamnă o comuniune de Persoane unite în grad suprem în unitatea firii.

Sfântul Chiril întemeiază astfel, în mod genial, hristologia şi învăţătura despre Sfânta Treime. Dumnezeirea ca existenţă absolută este astfel tema fundamentală în gândirea Sfântului Chiril în această operă“ (Comentariu la Evanghelia după Ioan, p.8).

Înţelepciune şi îndrăzneală

Isus, fiul lui Sirah, spunea: „Înţelepciunea ascunsă şi comoara neştiută, ce folos este de amândouă?“ (Eccl. 20:31).

Sfântul Chiril a îndemnat neîncetat la exercitarea darurilor primite de la Dumnezeu. „Socotesc că nu este bine să se cugete că Dumnezeu, Care a dat legile cele mai bune, a cerut conducătorilor poporului să-şi pună mâna pe gură, precum s-a scris, de teama de a atinge şi lucruri mai înalte decât le poate cuprinde mintea omenească, sau celor învăţaţi, să se reţină de la predarea cuvântului trebuincios spre evlavie şi cunoaşterea lui Dumnezeu, şi celor chemaţi spre învăţarea celorlalţi să aleagă tăcerea păgubitoare“ (Comentariu la Evanghelia după Ioan, p.11).

Orice om care ştie că posedă un anumit dar şi nu îl exercită greşeşte, altfel cum am mai putea vorbi despre un progres al celorlalţi? Este drept că exemplul personal ne ajută să oferim cea mai bună pildă, dar uneori este nevoie şi de cuvântul înţelepciunii. Dacă nu ne considerăm înţelepţi nu înseamnă că nu trebuie să propovăduim, dar se impune un discernământ. Lipsa de discernământ transformă orice înţelepciune în îndrăzneală păgubitoare de suflet.

„Alegând oamenii înţelepţi strălucirea cea vrednică de a fi râvnită, a modului de viaţă celui drept şi potrivit cu totul legii, ei au fost dăruitori şi către alţii al folosului celui de sus. Căci este scris: «Dacă tu te-ai făcut pe tine înţelept, fiule, fii înţelept şi pentru aproapele tău» (Proverbe 9:12). Iar cei ce sunt strâmbi cu inima şi cei ce nu au pricepere în mintea lor, şi cei ce nu se împărtăşesc câtuşi de puţin de lumina cea dumnezeiască, cei ce se împotrivesc învăţăturilor evlaviei, aceia deci au căpătat multă îndrăzneală în vorbire şi au ocărât slava cea negrăită a lui Dumnezeu sculându-se împotriva ei, apoi slobozind glasuri discordante, au grăit lucruri nedrepte împotriva Celui Preaînalt după cele cântate în imnuri de David în Psalmi“ (Zece cărţi împotriva lui Iulian apostatul, p.22). Se impune, deci, ca o condiţie de bază a înţelepciunii, dreapta credinţă şi împărtăşirea de Dumnezeu. Cuvântul despre Dumnezeu trebuie să urmeze experierii dragostei Lui.

În esenţă, teologia Sfântului Chiril izvorăşte dintr-o cunoaştere a iubirii divine faţă de om. Lucrul acesta o transformă într-o teologie vie, cuprinzătoare, cu adâncimi nebănuite. Chiar dacă stilul său literar nu este foarte apreciat, esenţa mesajului rămâne la fel de profundă. Sfântul Chiril este un teolog pururea actual.

Adrian Agachi, 09 iunie 2009

Sfântul Chiril al Alexandriei: De ce s-a inventat moartea trupului

„Omul a primit la început mişcarea liberă şi nesilită în toate cele ce le are de făcut. Dar prin amăgirile dracului a fost dus fără minte spre cele ce nu se cuveneau şi spre neascultarea lipsită de orice raţiune. De aceea a fost osândit la moarte şi la stricăciune, Dumnezeu prevăzând, precum socotesc, folosul din acestea. Căci odată întors omul spre păcat, şi îmbolnăvindu-se firea lui de patimi, răul a devenit pe pământ la fel de neîntrerupt ca şi în duhurile necurate. De aceea s-a inventat cu folos moartea trupului, care nu duce omul la pieirea totală, ci mai degrabă la înnoirea lui şi, ca să spunem aşa, a păstrat vasul neciobit într-un anumit timp pentru o refacere.

Creatorul n-a ignorat că se va întâmpla omului aceasta într-un anumit timp, dar a ştiut şi că odată cu înlăturarea aceasta şi de înlăturarea celor necuvenite şi de desfiinţarea stricăciunii şi de readucerea lui la starea cea bună şi de primirea de către el a bunătăţilor de la început.

Căci a ştiut că va trimite la o anumită vreme în chip omenesc pe Fiul Său care va muri pentru noi şi va desfiinţa stăpânirea morţii, ca să domnească şi peste morţi şi peste vii. Căci ce? Dacă n-au crezut toţi, mulţimea numărului celor mântuiţi fiind mai mare, va copleşi numărul celor pierduţi şi va împuţina durerea.”

(Sfântul Chiril al Alexandriei, Glafire, traducere din greceşte, introducere şi note de Pr. Prof. dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1992, pp. 14-15)

Epistola Sfântului Chiril către episcopul Ioan

„Toată lupta noastră pentru credinţă a avut ca temei faptul că Sfânta Fecioară este Maica lui Dumnezeu. Însă, dacă noi spunem că Sfântul Trup al lui Hristos, Mântuitorul nostru, al tuturor, este din cer şi nu de pe pământ, atunci cum ar mai putea fi considerată ca Maica lui Dumnezeu? Pe cine altul a purtat, dacă nu L-a născut după trup pe Emanuel?

Fericitul prooroc Isaia nu a minţit când a spus: ***Iată, Fecioara va lua în pântece şi va naşte fiu şi vor chema numele lui Emanuel (Is. 7,14), care înseamnă Dumnezeu este cu noi.*** Ceea ce Sfântul Gabriel a zis Fecioarei, este, de asemenea, cu totul adevărat: Nu te teme, Marie, căci ai aflat har de la Dumnezeu. şi iată, vei lua în pântece şi vei naşte fiu şi vei chema numele lui, Iisus (Lc. 1,30-31)... căci El va mântui poporul Său de păcatele lor (Mt. 1,21).

Astfel că, atunci când spunem că Domnul nostru Iisus Hristos este din cerul cel de sus, noi nu spunem că Sfântul Său Trup a fost adus de sus, din cer. Nu, noi îl urmăm pe dumnezeiescul Pavel, care a zis atât de limpede: «Omul cel dintâi este din pământ, pământesc; omul cel de-al doilea este din cer» (I Cor. 15,47), şi noi, de asemenea, ne amintim de Mântuitorul Însuşi, care a spus: «şi nimeni nu s-a suit în cer, decât Cel ce S-a coborât din cer, Fiul Omului, care este în cer» (In 3,13), deşi El a fost născut după trup din Sfânta Fecioară, aşa cum am spus mai înainte. Dumnezeu-Logosul S-a coborât de sus, din cer, «ci S-a deşertat pe Sine, chip de

rob luând» (Fil. 2,7), și a fost numit Fiul Omului, în timp ce a rămas ceea ce El era, adică Dumnezeu - pentru că El este fără de schimbare și nestricăcios prin fire, și din această cauză El a zis că «S-a coborât din cer», și s-a înțeles acum că este una cu trupul Său și este numit «omul din cer» [36] . Același om este desăvârșit în dumnezeire și perfect în umanitate, și noi Îl înțelegem a fi un prosopon, pentru că există «un singur Domn Iisus Hristos» (I Cor. 8,6), deși noi suntem conștienți de diferența dintre firile din care s-a format negrăita unire.

Acelora care spun că a existat un amestec, sau o confuzie, sau o îmbinare între Dumnezeu-Logosul și trup, să le fie oprite gurile de dumnezeiasca cugetare, pentru că asemenea oameni sunt cei care răspândesc astfel de calomnii despre mine, cum că eu aș fi spus aceasta. Dar departe de mine a gândi așa ceva, fiindcă eu consider că cel care ar gândi astfel, cum că există vreo umbră de schimbare [37] în dumnezeiasca fire a Logosului, trebuie să fie complet nebun. Căci El rămâne ceea ce este și nu se schimbă și nici nu suferă alterarea. Mai mult, cu toții mărturisim că dumnezeiescul Logos este nestricăcios, chiar dacă, în a Sa prea înțeleaptă iconomie a tainei, El este văzut cum Își atribuie suferințele ce vin odată cu trupul. Prea înțeleptul Petru spune: «fiindcă Hristos a pătimit cu trupul» (I Pt. 4, 1), și nu în firea dumnezeirii Sale de necuprins. El poartă suferințele propriului trup printr-o iconomică asumare de Sine, așa cum am spus, pentru ca noi să credem că El este Mântuitorul tuturor, lucru care a fost prezis de vocea profetului care grăiește în locul Lui: «Spatele l-am dat spre bătăi și obrajii mei spre pălmuiri, și fața Mea nu am ferit-o de rușinea scuipărilor» (Is. 50,6).

Să fie Sfinția Voastră încredințată că noi urmăm părerile alor noștri Sfinți Părinți, în special pe cea a fericitului și renumitului Părinte Atanasie. Noi refuzăm să fim diferiți față de ei în vreun lucru; să nu se îndoiască nimeni de aceasta. Aș fi redat multe paragrafe din Părinți care confirmă cuvintele mele cu ale lor, dacă nu m-aș fi temut că scrisoarea ar fi putut deveni obositoare din cauza lungimii. Noi nu vom îngădui ca credința, sau mai degrabă Simbolul de Credință (Crezul niceean), care a fost formulat de Sfinții noștri Părinți, care s-au adunat mai înainte la Niceea, să fie modificat de cineva. Nu ne vom permite nouă înșine și nimănui altcuiva a schimba un singur cuvânt din ceea ce s-a scris aici, sau de a pășii peste vreo singură silabă; căci noi ne amintim de cel care a zis: «Nu muta hotarul străvechi pe care l-au însemnat părinți tăi» (Pilde 22, 28). Căci cine altul a vorbit prin ei decât numai Duhul lui Dumnezeu Tatăl, care purcede din El și totuși nu este străin Fiului în

---

[36] *„Omul cel dintâi este din pământ, pământesc; omul cel de-al doilea este din cer" (I Cor. 15,47).*

[37] *Cf. Iac. 1,17.*

ceea ce privește firea? Cuvintele sfinţilor tâlcuitori ne confirmă acest punct de vedere, căci... dumnezeiescul Pavel scrie: «Iar cei ce sunt în carne nu pot să placă lui Dumnezeu. Dar voi nu sunteţi în carne, ci în Duh, dacă Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi. Iar dacă cineva nu are Duhul lui Hristos, acela nu este al Lui» (Rom. 8,8-9).” [38]

Ceea ce Sfântul Chiril a prezentat mai sus se află în deplin acord cu formula de mai târziu de la Calcedon [39]

---

[38] *Vezi scrisoarea sa în întregime, în J.A. McGuckin,,,Scrisoarea lui Chiril către Ioan al Antiohiei”,în Saint Cyril of Alexandria and the Christological Controversy, pp. 343-348. Vezi, de asemenea, Ep. 39, PG 77:173-182.*

[39] *Părintele Ioannis Romanides comentează: ,,Ortodocşii necalcedonieni acuză de secole pe calcedonienii ortodocşi căsunt nestorieni. Pe de altă parte, calcedonienii îi acuză pe necalcedonieni fie că sunt monofiziţi - ceea ce înseamnă că ei cred într-o ousia în Hristos - fie că insist unilateral pe terminologia lui Chiril până la excluderea chiar a definiției lui Chiril referitoare la cele două firi din mărturisirea de credinţă către Ioan al Antiohiei, care a adus reconcilierea în 433... Nestorie a respins faptul că Cel care a fost născut din Fecioară este consubstanţial [de o fiinţă] cu Tatăl după dumnezeire și astfel este prin fire Dumnezeu... El credea că numele de Hristos nu se potrivește Logosului, ci este numele persoanei de legătură născute din Maria și în care Logosul locuiește și care a fost asumată de Logos... În lumina negării sale a celor două naşteri a Logosului și a îndoitei deofiinţimi a unuia și aceluiași Logos, Fiul lui Dumnezeu, și același, de asemenea, Fiu al Mariei, și astfel a adevăratei semnificaţii a termenului Theotokos, insistența lui Nestorie cum că el nu desparte pe Hristos în două persoane, ci doar firile și numele, a fost considerată o batjocură la adresa credinţei. Pe acest temei el a fost condamnat de Sinoadele al III-lea și al IV-lea Ecumenice și respins de Ioan al Antiohiei și Leon al Romei.*

Reconcilierea din 433 dintre Chiril și Ioan al Antiohiei a fost înlesnită de mărturisirea antiohiană a îndoitei naşteri și deofiinţimi a Domnului nostru Iisus Hristos, Fiul cel Unul născut al lui Dumnezeu, aceeași dogmă respinsă atât de violent de Nestorie și chiar și de Teodoret. În mărturisirea sa, Ioan afirmă clar că Fiul cel Unul născut al lui Dumnezeu S-a născut din Tatăl mai înainte de veacuri conform dumnezeirii Sale. Iar în zilele din urmă, același Fiu al lui Dumnezeu, pentru noi și pentru mântuirea noastră, S-a născut după trup din Fecioara Maria, la fel (a se observa căel vorbește aici clar despre Fiul Unul născut și nu despre Prosopon-ul din unirea celor două firi, al lui Nestorie și Teodoret) de o fiinţă cu Tatăl, după dumnezeire, și de o fiinţă cu noi, după umanitate (Mansi, iv. 292)...

În scrisoarea sa către Acachie al Mitilenei (PG 77:184-201), Chiril chiar subliniază faptul că această mărturisire antiohiană a îndoitei naşteri și a îndoitei deofiinţimi ale Unuia și Aceluiași Logos, nu poate fi suspectată de nestorianism, de vreme ce aceasta este exact ceea ce Nestorie neagă(PG 77:189-192, 197).

Desigur, Chiril prefer să vorbească despre o singură fire (physis) sau ipostas al lui Dumnezeu-Cuvântul întrupat şi făcut om, de vreme ce aceasta apără mai bine unirea şi atribuirea tuturor acelor lucruri care aparţin lui Hristos Cuvântul ca subiect al tuturor actelor dumnezeieşti sau umane. Pentru Chiril, physis semnifică un comportament concret şi individual ca subiect de sine şi conform proprietăţilor sale fireşti. Astfel, singura fire a lui Dumnezeu Cuvântul întrupat, luând asupra Sa prin a doua Sa naştere, o umanitate reală, perfectă şi deplină, are atât ousia, cât şi trăsăturile fireşti specifice oamenilor. Astfel, Însuşi Logosul care este Hristos şi trăieşte cu adevărat viaţa de om, fără să Se schimbe în vreun fel în dumnezeirea Sa, rămâne ceea ce era... Lucrul asupra căruia stăruie Chiril şi care, poate că într-o zi, va atrage mai multă atenţie din partea necalcedonienilor este că, oricât de mult ar insista cineva în privinţa acurateţii formulării teologice, este o pură cari-catură faptul de a acuza pe cineva că este nestorian dacă accept îndoita naştere şi îndoita deofiinţime a Logosului ca bază pentru titlul de Theotokos, ca şi pentru atribuirea atributelor umane şi divine şi a energiilor Logosului, care este un singur subiect întrupat şi care acţionează conform dumnezeirii Sale şi conform umanităţii Sale însuşite. Aceasta este ceea ce negau Teodor, Nestorie şi Teodoret; şi acesta este miezul Ortodoxiei. Sfântul Chiril a înţeles acest lucru şi este datoria noastră a-l aşeza în centrul discuţiilor noastre...

De asemenea, definiţia de la Calcedon este clară în această privinţă. «Urmând Sfinţilor Părinţi, noi învăţăm şi mărturisim cu toţii că Domnul nostru Iisus Hristos este unul şi acelaşi Fiu, perfect în ce priveşte dumnezeirea şi perfect în ce priveşte umanitatea, Dumnezeu adevărat şi om adevărat, având un suflet raţional şi un trup; de aceeaşi fire cu Tatăl în privinţa dumnezeirii şi de aceeaşi fire cu noi în privinţa firii umane... în privinţa dumnezeirii - născut din Tatăl mai înainte de veacuri; în privinţa firii umane - născut în timpurile din urmă din Fecioara Maria, Născătoarea de Dumnezeu, pentru noi şi pentru mântuirea noastră...» (Mansi, vii, 116)

Este imposibil de acceptat părerea multora cum că Chiril s-ar fi lepădat de ale sale Douăsprezece capitol de dragul reconcilierii cu Ioan. De unul singur nu avea nici o putere de a modifica în vreun fel deciziile unui Sinod Ecumenic şi nu există nici o dovadă în sens contrar. Deşi se pare că Sinodul Endemus de la Constantinopol aexagerat în privinţa meritelor lui Chiril din 433, a acceptat cele Douăsprezece capitoleca parte a Efesului, care a fost aprobat în totalitate (Mansi, vi, 665). În lumina mărturiilor este clar că «Scrisoarea a III-a către Nestorie» a lui Chiril, inclusiv cele Douăsprezece capitole, nu a fost repudiată de Calcedon, aşa cum pretind mulţi. Dimpotrivă, cele Douăsprezece capitol (Doisprezece anatematisme) au fost folosite ca punct de plecare în poziţia Sinodului faţă de nestorianism şi Tomosul lui Leon. Ar trebui remarcat că la Chiril, în «Scrisoarea a III-a către Nestorie», aprobată de Efes şi Calcedon, se vorbeşte despre un ipostas al lui Dumnezeu Logosul întrupat şi nu despre o physis a lui Dumnezeu Logosul întrupat. Desigur, aceşti termeni sunt absolut sinonimi pentru Chiril. La Sinodul din Alexandria (362), prezidat de Sfântul Atanasie cel mare, s-a decis adoptarea modalităţii capadociene de a distinge între ipostas şi ousia atunci când este vorba de Sfânta Treime. Nici o decizie nu s-a luat în privinţa termenului physis. Urmarea a fost că tradiţia capadociană a echivalat physis cu ousia, în timp ce tradiţia alexandrină a echivalat physis cu ipostas. Natura accidentală acestei echivalări a lui physis fie cu ipostas, fie cuousia, trebuie luată în mod serios în consideraţie pentru a înţelege istoria dezbaterilor hristologice dintre 448 şi 451". Vezi textul următor despre Sfântul Chiril: „One Physis or Hypostasis of God the Logos

(traducere de Dragoș Dâscă în Sinaxarul mare al Bisericii Ortodoxe. Luna iunie - pomenirea celui între Sfinţi Părintele nostru Chiril, patriarhul Alexandriei, în curs de apariţie la Editura Doxologia)

Incarnate and Chalcedon", de Părintele Ioannis Romanides, în Greek Ortho-dox Theological Review, vol. X, 2 Winter 1964-1965; http: //www.romanity.org/htm/rom.-08.en.st_-cyrils_one_physis_or_hyposta-sis_of_....

Sfântul Chiril, condeiul de aur al tainelor dumnezeieşti

De-a lungul istoriei, credinţa ortodoxă a avut deosebite personalităţi prin care a ieşit la lumină adevărul dumnezeiesc al acesteia. Dacă secolul al IV-lea a dăruit Bisericii stâlpii de nădejde, secolul următor l-a dat lumii pe Sfântul Chiril, cel care şi-a adus o contribuţie deosebită la lămurirea unor teme "incomode" ale credinţei străbune: Taina Preasfintei Treimi, Dumnezeirea Mântuitorului, prea cinstirea Maicii Domnului. Astăzi, în ziua prăznuirii acestui mare sfânt, îi închinăm şi noi aceste rânduri.

Când oamenii încearcă să-şi explice pe cale strict raţională unele taine ale credinţei, efortul lor de a ajunge la înţelegerea acestora se diminuează precoce. Majoritatea greşelilor în materie de credinţă, pe care teologia le numeşte erezii, au apărut datorită acestui fapt. Promotorul oficial şi arhicunoscut al acestora a fost preotul Arie, care a dus la extremă negativă şi la o înţelegere pur omenească a Întrupării lui Dumnezeu. El susţinea că Mântuitorul Iisus Hristos nu este Dumnezeu adevărat. La scurt timp, episcopul Macedonie înţelegea şi propovăduia greşit învăţătura despre persoana Sfântului Duh.

Aceste încercări şi totodată moduri de elaborare a credinţei ortodoxe nu s-au oprit aici. Din nou Persoana Mântuitorului Iisus Hristos este înţeleasă greşit, răspândindu-se o altă dilemă în sânul Bisericii: ce presupune Persoana Întrupată a lui Hristos? În anul 428, patriarhul Constantinopolului, Nestorie, generează o greşeală

teologică legată de acest subiect. Astfel, el susţinea şi, mai grav, propovăduia din calitatea de ierarh faptul că în Iisus Hristos sunt două Persoane distincte: una dumnezeiască şi una omenească. De aici, ca într-un joc de domino, învăţătura în ceea ce priveşte prea cinstirea Maicii Domnului şi vrednicia acesteia de a fi numită "Născătoare de Dumnezeu" este pusă în discuţie. Aceasta este perioada în care Sfântul Chiril îşi va reliefa calităţile sale şi vremea în care se va statornici adevărul credinţei ortodoxe prin osteneala sa.

Măsura şi posibilitatea înţelegerii lui Dumnezeu sunt subliniate astfel de Sfântul Chiril: "Fără luminarea prin Duhul, nu ar ajunge cineva la cunoaşterea Adevărului, nici nu s-ar dărui înţelegerea exactă a dumnezeieştilor dogme, pe cât e cu putinţă oamenilor".

Iată cum Sfântul Chiril introduce tema cunoaşterii lui Dumnezeu în dorinţa Acestuia de a se face cunoscut la nivelul înţelegerii umane, căci "tainele din Scriptura de Dumnezeu insuflată sunt mai presus de mintea noastră, dar nu e fără strălucire acest dar, chiar dacă se arată într-o cunoştinţă modestă despre Hristos". ***Prin aceste cuvinte, Sfântul Chiril ne oferă principiul de bază al cunoaşterii lui Dumnezeu: luminarea credinţei este posibilă doar cu asistenţa Sfântului Duh.***

Părinte şi scriitor al Bisericii

Prin scrierile sale profunde şi greoaie, dar pline de înţelepciune dumnezeiască, Sfântul Chiril indică importante aspecte ale credinţei ortodoxe. Lucrările de bază ale Sfântului se regăsesc în marea lor parte în nu mai puţin de 10 volume din Patrologia greacă.

În limba română, în colecţia "Părinţi şi Scriitori Bisericeşti", prin aportul şi traducerea consistentă a părintelui profesor Dumitru Stăniloae, textele Sfântului Chiril au ajuns cunoscute şi la noi. Astfel, volumele 38, 39, 40 şi 41 din această celebră colecţie cuprind următoarele titluri:

- "Închinarea şi slujirea în Duh şi Adevăr", în care se subliniază înlăturarea puterii literei legii, dar nu şi a duhului ei;
- "Glafire la cărţile lui Moise", o interpretare alegorică a cărţilor lui Moise în sensul pregătirii pentru venirea lui Iisus Hristos,
- "Despre Sfânta Treime", lucrare de amploare dogmatică sub formă de dialog ce se vrea un puternic punct de plecare în combaterea arianismului.

Zăbovind asupra acestei scrieri de maximă importanţă, subliniem utilizarea pe parcursul acesteia a termenului "de o fiinţă" în ceea ce priveşte Persoanele Sfintei Treimi.

Rămâne marcant răspunsul ce îl oferă Sfântul Chiril atunci când este provocat să vorbească despre cuvântul în cauză, văzut de unii o inovaţie, deoarece nu se află în cuprinsul Sfintei Scripturi: "Sunt şi alte cuvinte de acelaşi fel pe care nu ne-am obişnuit să le aplicăm naturii lui Dumnezeu, deşi nu sunt cunoscute în sfintele şi dumnezeieştile Scripturi (de exemplu: netrupesc, fără formă, nemărginit, nestăpânit, necuprins), netrebuind să refuzăm termenii care ne ajută să aflăm adevărul".

Conform învăţăturii Sfântului Chiril, Mântuitorul Iisus Hristos este "Mijlocitorul către Dumnezeu pentru oameni, făcându-Se în acest mod accesibil naturii omeneşti".

În ceea ce priveşte dumnezeirea Sfântului Duh sunt revelatoare următoarele cuvinte: "Duhul lui Dumnezeu există şi e prezent fiinţial în El, aşa cum este duhul omenesc în om, aşa cum atunci când numim pe cineva indicăm împreună cu el şi duhul prezent în el".

Iată cum prin argumente logice, naturale se poate pătrunde misterul inefabil al Preasfintei Treimi.

Anatematismele

O altă lucrare de excepţie, considerată cea mai importantă scriere exegetică a Sfântului Chiril, o reprezintă "Comentariul la Evanghelia Sfântului Ioan". Scrisă înainte de Sinodul al III-lea Ecumenic, această lucrare are un profund caracter dogmatic susţinut prin texte biblice. Concret, prin comentariul acesta Sfântul Chiril

vrea să demonstreze dumnezeirea Mântuitorului, a Cuvântului Întrupat, împotriva ereziilor lui Nestorie şi Arie.

Pe mărturia şi explicaţiile acestuia se va clădi învăţătura Bisericii despre Persoana lui Iisus Hristos ca Fiul lui Dumnezeu, Care Şi-a făcut proprie şi firea omenească, rămânând Unul din Treime, dar făcându-Se acelaşi şi unul dintre oameni, introducând astfel pe Dumnezeu între oameni şi pe om în Sfânta Treime, pentru ca prin El să se realizeze cea mai deplină comuniune între Dumnezeu cel în Treime şi oameni.

O ultimă epistolă a Sfântului Chiril către Nestorie cuprinde "celebrele" Anatematisme (blesteme) ale Sfântului Chiril, care nu sunt altceva decât 12 puncte statornice de vedere la care Sfântul ţinea foarte mult. Prin ele se dorea de fapt păzirea de păcatele împotriva Duhului Sfânt a tuturor celor care vor încerca să întineze adevărul de credinţă. Acestea concentrează punctele forte ale credinţei cu dorinţa aprigă de a fi păstrate nealterate peste veacuri.

Iată un exemplu relevant preluat din Anatematisma I: "Dacă cineva nu mărturiseşte că Emanuel este cu adevărat Dumnezeu şi că pentru aceasta Prea Sfânta Fecioară este Născătoare de Dumnezeu; căci a născut trupeşte pe Cuvântul cel din Dumnezeu Tatăl, care S-a făcut trup: să fie anatema".

Osteneala activităţii Sfântului Chiril presupune demonstrarea dumnezeirii Domnului nostru Iisus Hristos, nucleul credinţei ortodoxe, care, păzit şi astăzi, ne va oferi puterea de a înţelege planul lui Dumnezeu cu lumea: ridicarea omului la asemănarea cu El.

Ereziile nu trebuie să tulbure sufletele credincioşilor, ci, din contră, trebuie să le fortifice în sufletele acestora credinţa creştină, ele fiind asemănate cu ploile vijelioase ce întăresc rădăcinile pomilor tineri. Pentru omul modern de astăzi, obişnuit cu conceptele timpurilor noastre, o astfel de abordare a înţelegerii lui Dumnezeu fie ar fi dusă la extremă în sensul unei clarificări mult prea omeneşti, fie o ar fi tratată fără un interes deosebit.

Sfântul Chiril reprezintă exemplul neobosit de apărător al credinţei, mergând pe linia Sfântului Atanasie cel mare. Contribuţia Sfântului Chiril a solidificat în timp învăţătura revelată Bisericii de către Însuşi Mântuitorul Iisus Hristos.

Date biografice

Născut în anul 370, în Alexandria Egiptului, provenea dintr-o familie cu bune calităţi educaţionale, fapt ce va influenţa considerabil râvna sa. Sfântul Chiril a beneficiat şi de ajutorul duhovnicesc-moral al unchiului său, patriarhul Teofil al Alexandriei. Alături de acesta va participa la Sinodul din anul 403, cunoscut sub numele de "Sinodul de la Stejar", acolo unde Sfântul Ioan Gură de Aur a fost depus din treapta ierarhică din motive politice.

Peste câtva timp, şi anume în anul 412, va deveni patriarh al Alexandriei. Lucrurile se precipită însă în anul 428 când Nestorie, patriarhul Constantinopolului, răspândeşte erezia că în Mântuitorul Iisus Hristos sunt două persoane distincte (una umană şi cealaltă divină), având concluzia că Maica Domnului nu poate fi numită "Născătoare de Dumnezeu" (Teotokos), ci cel mult Născătoare de om. Are loc o corespondenţă între cei doi ierarhi, care se încheie însă fără efectul scontat. Urmare a răspândirii ereziei nestoriene, are loc un sinod local la Roma, unde se condamnă învăţătura lui Nestorie şi se aprobă cea a Sfântului Chiril.

În anul 431 are loc la Efes Sinodul ce va rămâne cunoscut în tradiţia Bisericii sub numele de al III-lea Sinod Ecumenic, care, sub conducerea Sfântului Chiril, va confirma credinţa ortodoxă proclamându-se termenul de "Teotokos" - cuvânt ce susţine prea cinstirea Maicii Domnului, precizându-se prin aceasta că Cel ce S-a născut din ea este Fiul lui Dumnezeu ca om, nu un om deosebit de Fiul lui Dumnezeu.

Deranjat de decizia acestui sinod şi de faptul că nu a participat la lucrările lui, patriarhul Ioan al Antiohiei (429-441) va convoca un sinod local la care va obţine excomunicarea lui Chiril. Împăratul Teodosie al II-lea (408-450) va lua o măsură debusolantă hotărând depunerea din treaptă atât a lui Chiril, cât şi a lui Nestorie.

În anul 433 însă, cumpănind mai bine situaţia, Ioan al Antiohiei acceptă doar condamnarea lui Nestorie.

Anul 444 reprezintă anul în care Sfântul Chiril s-a mutat la viaţa veşnică alături de Dumnezeu, pe care a încercat să Îl facă cunoscut tuturor oamenilor.

Grigore Meşteroaie, 08 iunie 2010

Sfântul Ambrozie al Milanului - Rugăciunea învaţă la fel ca şi dialogul

(In. 17, 1) Acestea a vorbit Iisus şi, ridicând ochii Săi la cer, a zis: Părinte, a venit ceasul! Prea slăveşte pe Fiul Tău, ca şi Fiul să Te prea slăvească.

Domnul nostru, singurul născut, care este veşnic cu Tatăl, care a luat şi chipul unui rob, S-ar fi rugat în tăcere dacă era necesar. Însă, prin rugăciunea cu voce tare, a dorit să se arate pe Sine ca unul care S-a rugat Tatălui; El Şi-a adus aminte că trebuia nu doar să se roage, ci să şi predice. Şi astfel, rugăciunea pe care ne-a adus-o nouă, ne-a făcut-o cunoscută. Pentru că nu doar discursul Său, ci şi rugăciunile Lui, au fost o sursă de desăvârşire a ucenicilor Săi - şi pentru noi, care o citim astăzi.

(Sfântul Ambrozie al Milanului, Tratat la Evanghelia după Ioan 104, 2, traducere pentru Doxologia.ro de Alexandra Zurba)

Sfântul ierarh Chiril, patriarhul Alexandriei, „judecător al lumii”

Sfântul Chiril a primit mare cinste la al III-lea Sfânt Sinod a toată lumea, pentru că, după cum povestește Ioan Zonara în cuvântul de laudă pe care l-a compus pentru Sfântul Chiril și care se găsește în cărţile cele scrise cu mâna lui, Părinţii celui de-al III-lea Sinod au dăruit dumnezeiescului Chiril aceste privilegii: să se numească „judecător al lumii” și să poarte pe cap, când va sluji Sfânta Liturghie, un giulgiu subţire ca un mandelion. Iar numele de „judecător al lumii” arată judecata cea minunată a toată lumea pe care a făcut-o sfântul, unind prin dreapta credinţă toată lumea, care era în acel timp împărţită de eresul lui Nestorie. Giulgiul cel subţire arată subtilitatea minţii și a cugetărilor sfântului cu care a întărit și a dogmatisit unirea cea după ipostas; fiindcă prin hotarul acesta se arată împreună și o faţă a lui Hristos, și două firi ale Lui. De asemenea, a fost numit și papă, lucru care a intrat în tradiţia succesorilor săi. Totodată, au adoptat obiceiul purtării a două mitre, deși nu erau două mitre distincte: era una singură, împodobită cu două

vârfuri [40]. De asemenea, i-au dăruit două epitrahile, deși nu separate, ci precum unul singur: unite la mijloc și separate jos, dând impresia că ar fi două [41].

Dorim să atragem atenţia că, până să adune sinodul cel mai sus zis, ca prin el să întărească și să întemeieze adevărata credinţă, Sfântul Chiril a pătimit multă necinste și osteneală. Fiindcă a fost foarte mult nedreptăţit şi prigonit de ereticii cei de un gând cu Nestorie, pentru că ei, fiind ajutaţi de dregătorii lumești, au făcut propriul sinod și au propovăduit minciuna că dumnezeiescul Chiril este eretic și de un gând cu Apolinarie cel tânăr, care a trăit în a doua jumătate a secolului al IV-lea.

Acest eretic I-a atribuit lui Hristos un trup uman și un suflet uman, dar nu și o minte raţională, așezând în locul acesteia Logosul dumnezeiesc. În locul unei înţelegeri corecte a Dumnezeului-Om, dumnezeul lui Apolinarie a purtat trup, iar dumnezeul lui Nestorie era un om care L-a purtat pe Dumnezeu. Umanitatea lui Hristos mutilată de Apolinarie implică doar o mântuire parţială. El nu a putut înţelege că, pentru a fi un Mântuitor absolut, era necesar ca Hristos să fie nu doar

---

[40] *În iconografie, patriarhul Chiril poartă o bonetă deosebită, ţuguiată. Acesta este privilegiul patriarhului Alexandriei. Adesea este împodobită cu cruci. The Oxford Dictionary of Byzantium s.v. „Cyril". Photius Kontoglu, în a sa Ekphrasis (vol. I, Atena, 1960, p. 133), afirmă, de asemenea, că acest ierarh se distinge în icono-grafie printr-un acoperământ al capului personal. El este văzut purtând o skoufia (bonetă), brodată cu multe cruci.*

[41] *După Efes, Chiril a răspuns unei anchete făcute de episcopul Succensus, cu privire la obiecţiile antiohiene. Una dintre probleme era firea Logosului. „Dacă Logosul, care a fost născut tainic de Tatăl și care, după aceea, a ieșit ca om dintr-o femeie prin asumarea trupului (nu trup lipsit de viaţă, ci trup înzestrat cu viaţă și raţiune), este de fapt cu adevărat Fiul Cel Unul, El nu poate fi despărţit în două persoane sau doi fii, ci rămâne unul, dar nu fără de trup, sau necorporal, ci având propriul Său trup într-o inseparabilă unire. A spune aceasta nu poate implica un amestec, o fuziune, sau orice altceva de acest gen; cum ar putea? Dacă noi spunem că Fiul Cel Unul născut al lui Dumnezeu a luat trup și a devenit «un» om, aceasta nu implică că El S-a «amestecat», așa cum presupun ei; firea Logosului nu s-a transferat firii trupului și nici firea trupului nu s-a transferat firii Logosului. Nu, ci în timp ce fiecare element a rămas la caracterul său firesc din motivul tocmai amintit, tainic și cu neputinţă de spus în cuvinte, El ne-a arătat o singură fire (dar așa cum am spus, firea întrupată), a Fiului. «Unul» este un termen aplicat cum trebuie nu doar unor elemente distincte principale, ci unor asemenea entităţi compuse precum este omul, alcătuit din trup și suflet. Sufletul și trupul sunt diferite și nu sunt consubstanţiale. Unite totuși, ele constituie firea unică a omului, în ciuda faptului că diferenţa din firea elementelor aduse în unire este prezentă în starea amestecului." Ep. 46,3, „A doua epistolă către Episcopul Succensus al Dio-cezareei", în Acta Conciliorum Oecumenicorum I, 1, 6, pp. 159. 11-10.7, citat în Russel, „The Nestorian Controversy", în Cyril of Alexandria, p. 42; PG 77: 237-245.*

un Dumnezeu deplin, ci și Om deplin. Această erezie a fost combătută de Sfinţii Atanasie, Grigorie Teologul, Vasile cel mare și Epifanie.

(traducere de Dragoș Dâscă în Sinaxarul mare al Bisericii Ortodoxe. Luna iunie - pomenirea celui între Sfinţi Părintele nostru Chiril, patriarhul Alexandriei, în curs de apariţie la Editura Doxologia)

Paul Gavrilyuk - Contribuţia Sfântului Chiril al Alexandriei la dogma asumării

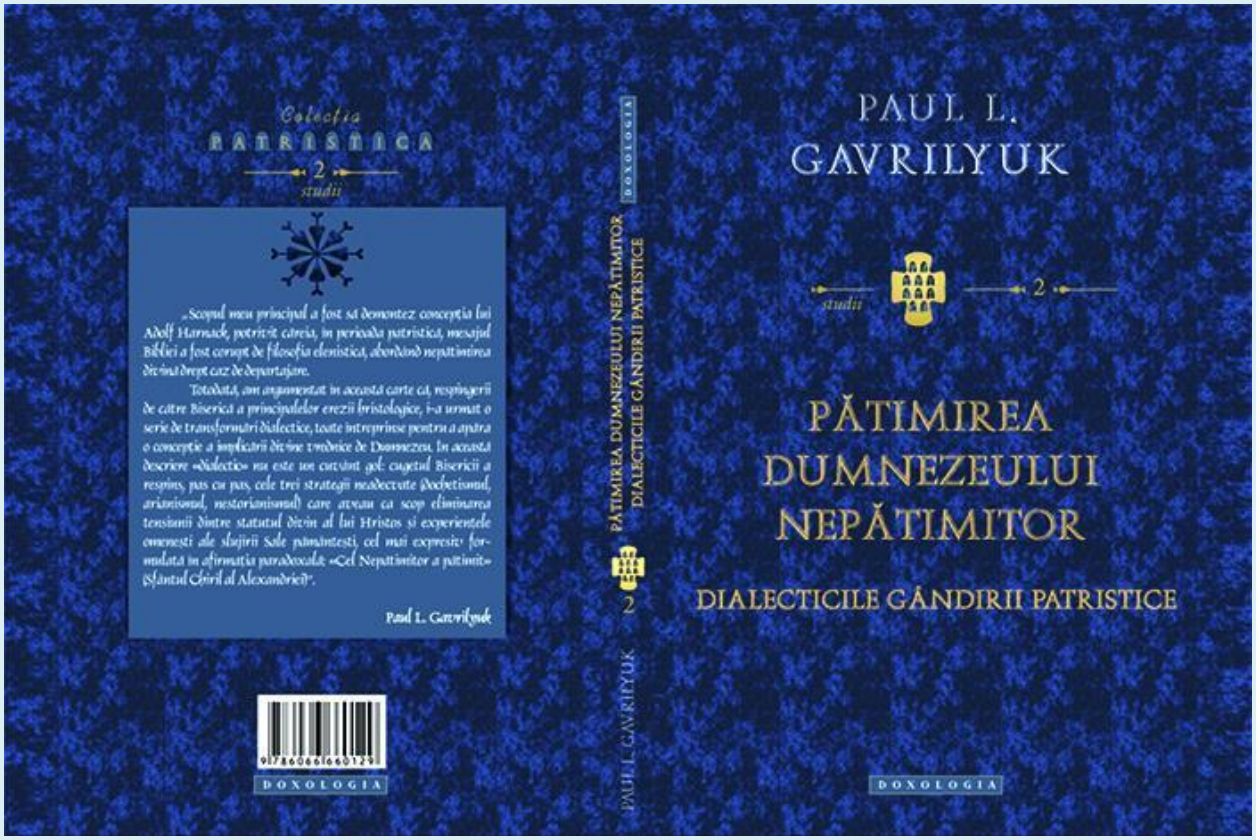

Dacă a existat o idee centrală care exprima pentru Chiril adâncimea divinei deşertări de Sine, a fost cea potrivit căreia Dumnezeu a făcut din viaţa omenească viaţa Sa (idia) [42]. Chenoza, pentru Chiril, a fost idiopoiesis şi oikeiosis, asumarea de către Dumnezeu a însuşirilor omeneşti. Fără supunerea compă-timitoare a lui Dumnezeu la limitările existenţei omeneşti, precum setea, foamea, oboseala, necunoaşterea, teama şi moartea, deşertarea de sine a lui Hristos nu ar fi fost decât un simplu cuvânt [43].

Desigur, Sfântul Chiril nu a introdus ideea de asumare în teologia patristică. Sfântului Atanasie, aşa cum ne amintim, a recurs la această idee în contextul crizei ariene [44]. Chiril preţuia deosebit de mult Epistula ad Epictetum a lui Atanasie, care

---

[42] *Vezi McGuckin, Christological Controversy, pp. 201-207. Pentru o abordare exhaustivă a dogmei chiriliene a asumării, vezi D.A. Keating, „The Appropriation of Divine Life in Cyril of Alexandria"*

[43] *Ad augustas, 8 (ACO 1. 1. 5. 29-30); 15 (ACO 1. 1. 5. 33); Ad monachos, 18*

[44] *Vezi mai sus, pp. 206-208*

conţinea dogma asumării în forma sa cea mai dezvoltată. Chiril s-a sprijinit pe epistolă ca pe o afirmaţie normativă de credinţă şi în mai multe ocazii s-a plâns de coruperea de către nestorieni a copiilor epistolei, care se pare că se bucura de o circulaţie largă [45]. Pentru Chiril, teoria asumării a devenit „cheia gândirii Sfinţilor Părinţi" [46]. Asumarea trupului însemna că, în Întrupare, Dumnezeu a acţionat şi a pătimit în şi prin trup, şi nu a făcut nimic separat de trup.

Chiril a subliniat în repetate rânduri că „trup" semnifica firea omenească deplină, completă, cu suflet raţional [47]. Făcând astfel, el nu doar cosmetiza obiecţiile teologice ale celor care îl suspectau de simpatii apolinariste [48]. Sufletul omenesc al lui Hristos a fost la fel de important pentru Chiril pe cât a fost pentru Părinţii Capadocieni, în special pentru Grigorie de Nazianz [49]. Chiril a subliniat faptul că fără sufletul omenesc Cuvântul divin ar fi incapabil să experieze astfel de afecte omeneşti precum frica, întristarea şi mâhnirea. A atribui aceste afecte direct „divinităţii dezgolite" ar fi un antropomorfism vulgar, ar însemna să-L acuzăm pe Dumnezeu că este lipsit de putere şi laş [50][9]. În acelaşi timp, un trup lipsit de minte şi suflet ar fi fost la fel de incapabil să simtă aceste emoţii: „Un trup lipsit de suflet şi minte nu ar putea simţi întristare, la fel cum nu ar putea naşte nici un fel de întristare, nici nu ar putea fi covârşit de frica de lucrurile ce se vor întâmpla în viitor. Sufletul raţional este cel care trebuie considerat că experiază astfel de lucruri prin cercetarea împreună cu mintea a ceea ce s-a petrecut şi prin deducerea celor ce se vor petrece" [51]. Pentru a participa deplin la condiţia omenească, Dumnezeu a asumat o constituţie omenească completă, un trup înzestrat cu suflet raţional.

Ca şi Sfântul Grigorie de Nyssa înaintea sa, Chiril a făcut deosebire între pathē naturale şi inocente, precum frica, întristarea, foamea şi îngrijorarea, şi cele

---

[45] *Ad Acacium Melitenum, 21; Ad Succensum, I. 11; Ep. 39. 11*
[46] *Chiril, Ad Nestorium, II. 7*
[47] *Quod unus, 718D; Ad Nestorium, III. 8; Răspunsuri lui Tiberius, 7; De symbolo, 14; Ad Succensum, II. 2; Contra Nestorium, II. Prooem (ACO 1. 1. 6. 33); Scholia, 25*
[48] *Pentru o critică a afirmaţiei lui Grillmeier că Sfântul Chiril a neglijat funcţia soteriologică a sufletului lui Hristos, vezi L. Welch, „Logos-Sarx?", pp. 271-292; J. McGuckin, Christological Controversy, pp. 206-207. Pentru un studiu cuprinzător despre această chestiune, vezi S. McKinion,Words, pp. 149-159*
[49] *Gr. Naz., Ep. 101. 7*
[50] *Aşa cum am discutat în Capitolul al II-lea, Chiril a recunoscut că Dumnezeu a fost capabil pe cont propriu să experieze afecte cuvenite lui Dumnezeu, precum mânia şi bucuria*
[51] *Ad augustas, 44 (ACO 1. 1. 5. 58)*

păcătoase [52]. Prin operarea acestei deosebiri, Chiril s-a despărţit de învăţătura morală a stoicilor, pentru care toate pathē, în mod special frica şi întristarea, erau boli ale sufletului. Chiril a explicat că, în timpul slujirii Sale pământeşti, Cuvântul a încuviinţat ca propriul trup să experieze patimi naturale şi în acelaşi timp l-a împiedicat de la experierea celor păcătoase.

Chiril descrie acţiunile specifice ale Cuvântului într-o varietate de moduri. Citim că Cuvântul a consimţit să-şi supună trupul acelor pathē naturale. Cuvântul a ţinut sub control pathē-le naturale şi, de exemplu, nu a permis ca întristarea şi mâhnirea să devină copleşitoare. De asemenea, Dumnezeu a întărit trupul în perioade de încercare. El Şi-a învăţat trupul cum să reziste atacului ispitelor. Cel mai important, prezenţa Cuvântului în Hristos a schimbat experienţele prin care trec oamenii obişnuiţi din necesitate, din cauza constituţiei lor trupeşti şi psihologice, în acţiuni voluntare [53].

Chiril a vorbit despre faptul că pătimirea lui Hristos este voluntară în trei moduri distincte, dar corelate:
(1) Hristos putea evita pătimirea dacă ar fi ales astfel;
(2) Hristos nu era în neştiinţă de cauză în ceea ce priveşte Patima Sa: dimpotrivă, El ştia dinainte rezultatul final al activităţii Sale, inclusiv circumstanţele şi timpul morţii Sale;
(3) Hristos a ales să pătimească din compasiune pentru neamul omenesc. Hristos nu a fost obligat să pătimească, El nu a pătimit în necunoştinţă de cauză sau fără un scop [54] . În acelaşi timp, pătimirea şi întristarea Sa au fost reale şi au inclus un grad de deliberare şi ezitare omenească, aşa cum se vede în rugăciunea Sa din Grădina Ghetsimani.

Aici, din nou, Chiril intenţionează să susţină un echilibru delicat între două adevăruri la fel de importante: pătimirea Cuvântului în trup a fost cu adevărat omenească (nu în aparenţă) şi nu a fost doar omenească.

Rezultatul suferinţei voluntare a Cuvântului a fost faptul că „trupul a [fost] învăţat să simtă lucruri mai presus de propria Sa fire” [55] . Care a fost natura acestei

---

[52] *In Ioannem, 8 (PG 74:703E): „Acum, frica şi timiditatea fiind afecte fireşti în noi, nu trebuie clasificate în rândul păcatelor”, trad. Russell, Cyril, p. 120.Cf. Scholia, p. 35*
[53] *In Lucam, Predica a 12-a (la Luca 4, 2)*
[54] *In Ioannem, 8 (PG 74: 705B-C); 4. 1 (331A-E); 11. 9 (970B); In Lucam, Predica a 12 (la Luca 4, 28); Scholia, 25*
[55] *In Ioannem, 7, trad. Randell, p. 122*

transformări? Pentru Chiril, asumarea de către Cuvântul a unui suflet omenesc capabil să simtă emoţii a avut consecinţe soteriologice de o mare amploare: „Căci dacă [Hristos] nu S-ar fi temut (me edeiliasen), firea Lui omenească nu s-ar fi eliberat de teamă (tou deilian). Dacă nu S-ar fi întristat (elupethe), firea nu s-ar fi izbăvit de întristare. Dacă nu S-ar fi tulburat şi speriat firea Lui omenească, nu ar fi ajuns vreodată liberă de ele. Şi pentru toate cele ce se întâmplă omeneşte (anthrwpinws gegonotwn), vei afla potrivindu-se aceeaşi raţiune din Hristos. Patimile omeneşti ale trupului (sarkos pathe) se mişcă nu ca să stăpânească în El aşa cum stăpânesc în noi, ci ca să se desfiinţeze, prin puterea Cuvântului sălăşluit în trup, firea Lui omenească ridicându-se la o stare mai bună.” [56]

Departe de a fi fost un apolinarist sub acoperire, Sfântul Chiril ar trebui să fie creditat cu dezvoltarea teoriei atanasiene a asumării într-o direcţie care făcea sufletul omenesc al lui Hristos la fel de important din punct de vedere soteriologic precum trupul Său: „Aşa precum fiecare însuşire a trupului Său devine a Sa (oikeiutai), tot astfel se petrece şi cu însuşirile sufletului Său” [57]. Sufletul avea nevoie de vindecare, la fel precum trupul. În mod corespunzător, când Hristos Şi-a dat sufletul Tatălui, El a făcut posibil astfel ca sufletele noastre să urmeze sufletului Său, în loc să fie trimise jos, în iad [58].

În elaborarea teoriei asumării, Sfântul Chiril se bazează pe motivele principale ale concepţiei Sfântului Irineu despre recapitulare. Cuvântul divin a devenit om pentru a reconstitui (ajnastoivcein) în Sine toate aspectele existenţei omeneşti, de la viaţă la moarte, în afară de păcat [59]. În Hristos, firea omenească a dobândit cea mai înaltă împlinire a Sa prin faptul că a devenit trupul Cuvântului.

După ce S-a întrupat, Cuvântul nu a săvârşit nici o acţiune în afara sau separat de trupul Său. Comentând despre vindecarea paraliticului din Luca, Chiril a accentuat că Hristos a vindecat bolnavii atingându-i cu mâna Sa, deşi El era cu totul capabil să-i vindece cu cuvântul sau chiar prin simpla înclinare a voinţei Sale. În concepţia

---

[56] *In Ioannem, 8 (PG 74: 92D) [Sfântul Chiril al Alexandriei, Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan, traducere de Pr. Dumitru Stăniloae, PSB 41, EIBMBOR, Bucureşti, 2000, p. 540]. Cf. (Ps.-?) At., Ar. 3. 57. Natura transformatoare a asumării de către Logos a afectelor omeneşti este accentuată de Wiles, The Spiritual Gospel, pp. 146-157. Eu însă dezaprob afirmaţia lui Wiles conform căreia Chiril a considerat că rolul sufletului este cu totul pasiv. Vezi Wiles, „The Nature of the Early Debate about Christ’s Human Soul”, p. 150*

[57] *Ad augustas, 44 (ACO 1. 1. 5. 58)*

[58] *Ibidem(ACO 1. 1. 5. 59)*

[59] *Quod unus, 724C*

lui Chiril, Hristos a ales această metodă de vindecare pentru a ne arăta că dumnezeiescul Cuvânt nu face nimic fără trupul Său. În această unire nedespărţită, trupul lui Hristos a devenit dătător de viaţă [60].

Capacitatea trupului Cuvântului de a împărtăşi viaţă veşnică a avut pentru Chiril implicaţii practice vitale şi a fost imediat legată de concepţia sa despre Tainele Euharistiei şi Botezului. Nestorie a susţinut că ar fi neadecvată ideea că Dumnezeirea S-a rupt în mai multe părţi şi apoi S-a împărţit credincioşilor sub forma pâinii şi a vinului. El a pus întrebarea destul de direct: „Ce mâncăm? Dumnezeirea sau trupul?" [61]. Dacă acestea erau singurele două alternative, Chiril ar fi recunoscut că elementele sfinţite nu erau transformate în „dumnezeirea dezgolită". În acelaşi timp, ele nu reprezentau trupul şi sângele omului asumat, văzute separat de Cuvântul dumnezeiesc.

În concepţia lui Chiril, prima opinie era clar absurdă, de vreme ce firea divină era incorporală şi, prin urmare, nu putea fi frântă în bucăţi; cea de-a doua opinie era neadecvată, pentru că un simplu trup omenesc nu putea fi dătător de viaţă pe baza meritelor proprii: „Când mâncăm, noi nu consumăm Dumnezeirea - să piară un astfel de gând nelegiuit - ci propriul trup al Cuvântului, care a devenit de viaţă dătător fiindcă este trupul Celui ce trăieşte datorită Tatălui" [62].

Ar trebui să se remarce că aceeaşi schimbare dialectică - părticelele euharistice nu reprezintă nici divinitatea simplă, nici simpla omenitate - a fost făcută de Apolinarie cu cincizeci de ani înainte de Chiril, într-o dezbatere cu teologi neidentificaţi a căror linie de gândire era remarcabil de asemănătoare cu cea a lui Nestorie [63]. Totuşi este meritul Sfântului Chiril că avem o dezvoltare creatoare a acestei şi a altor intuiţii apolinariste.

---

[60] *In Lucam, Predica a 12-a (la Luca 4, 31); Predica a 36-a (la Luca 7, 11-18). Chiril a exprimat aceeaşi idee referitor la învierea minunată a fiicei lui Iair, în In Lucam, Predica a 46-a (la Luca 8, 49-56)*

[61] *Contra Nestorium, 4. 4 (ACO 1. 1. 6. 84)*

[62] *Ibidem, 4, 5 (ACO 1. 1. 6. 85), trad. Russell, Cyril, p. 169. Cf. Ad Nestorium, III. 7; anatematisma a 11-a; Explicatio duodecim capitum, 28 (ACO 1. 1. 5. 24); Quod unus, 776C-777E; Ep. 11A. 5; Ad augustas, 45 (ACO 1. 1. 5. 59); De symbolo, 28. Pentru o discuţie a acestei chestiuni, vezi Chadwick, „Eucharist and Christology", pp. 153-157; Ezra Gebremedhin, Life-Giving Blessing*

[63] *Despre această chestiune, vezi un articol important scris de Kelley McCarthy Spoerl, „The Liturgical Argument in Apollinaris", pp. 142-144*

Precum în zilele slujirii Sale pământeşti Cuvântul întrupat vindeca prin atingere, tot astfel în Sfânta Euharistie credincioşii ating cu buzele lor şi se împărtăşesc cu trupul şi sângele pe care Dumnezeu Cuvântul şi le-a impropriat [64]. Hristos a folosit în mod deliberat un limbaj fizic concret: Hristos ascunde seminţele nemu-ririi în noi prin introducerea trupului Său în trupurile noastre. Sfântul Chiril încuraja împărtăşirea deasă, accentuând că viaţa nemuritoare era împărtăşită în mod fizic credincioşilor care se apropiau de Taină cu evlavie şi pocăinţă [65].

Teoria asumării putea fi aplicată cu forţă egală Tainei Botezului. Când a fost pusă întrebarea: „Întru a cărui moarte erau catehumenii botezaţi?", Nestorie, în mod predictibil, a răspuns că era neadecvat şi absurd să vorbeşti despre moartea Dumnezeirii. Chiril a răspuns că soluţia lui Nestorie era la fel de neadecvată: moartea unui simplu om, chiar unit într-o legătură de onoare cu Dumnezeirea, nu putea să asigure mântuirea. Era necesar ca Dumnezeu să pătimească şi să moară în firea umană pentru a cuceri moartea prin moarte şi pentru a restaura nemurirea şi nestricăciunea. Aceasta nu însemna că „divinitatea dezgolită" a murit, ci că, prin asumarea trupului, Dumnezeu Şi-a împropriat moartea omenească [66]. Principalele contururi ale acestui argument erau deja prezente în corpusul de scrieri apolinariste, la care Chiril avea acces [67].

Pentru a explica mai clar acest punct de vedere mai degrabă obscur, Chiril a făcut apel la analogia morţii şi naşterii fiinţei omeneşti. În cazul morţii unui om cu trup muritor şi suflet nemuritor, nu spunem: „Trupul lui Petru a murit". Spunem însă: „Petru a murit", înţelegând că sufletul lui Petru nu încetează să existe când este separat de trupul său. Această modalitate de exprimare subliniază faptul că Petru este un singur subiect atât al experienţelor trupeşti, cât şi al celor psihice. De asemenea, am putea la fel de bine să vorbim despre Dumnezeu Cuvântul răstignit

---

[64] *Chadwick, „Eucharist and Christology", pp. 155-157*

[65] *In Ioannem, 3. 6 (324D-325A). Un argument similar a fost întrebuinţat de Apolinarie. Joseph Hogan, „Our Bodily Union with Christ", pp. 10-15*

[66] *Quod unus, 773D-E: „Aşa cum am spus deja, El a asumat un trup capabil să poată gusta moartea şi să se poată întoarce din nou la viaţă, pentru ca El Însuşi să poată rămâne nepătimitor şi totuşi să se poată spune că pătimeşte în trupul Său (sarki te idia legoito pathein)", trad. McGuckin, On the Unity of Christ, p. 127. Cf. Ad monachos, 23: „Cum se poate spune că Viaţa a murit? Fiindcă Viaţa a pătimit moartea în propriul Său trup pentru ca să poată fi dezvăluit ca viaţă atunci când a adus trupul din nou la viaţă", trad. ibidem, p. 259. Cf., de asemenea, Ad augustas, 7, 9, 41 (ACO 1. 1. 5. 29, 30, 56-57); Ad monachos, 25; Explicatio duodecim capitum, 23 (ACO 1. 1. 5. 23); De symbolo, 28; Nestorie, Quaternion, 16*

[67] *Apolinarie, Ad Dionysium, 6; De fide et incarnatione, 5. 196. 26-197. 15. Vezi Spoerl, „Liturgical Argument", pp. 140-141*

şi care a murit cu trupul (înţelegând că Cuvântul nu a încetat să existe în ciuda morţii trupului Său), în loc să atribuie pătimirea şi moartea doar omului singur [68].

În mod asemănător, când se naşte un om nu se spune: „Mama lui Petru a născut trupul lui Petru", ci „S-a născut Petru". Înţelegem că mama lui Petru i-a furnizat trupul lui embrionic, în timp ce Dumnezeu a introdus mai presus de cuvânt duhul de viaţă dătător în embrionul în creştere al lui Petru. Oricum, ar fi la fel de pedant şi de ciudat să spunem atât „A murit trupul lui Petru!", cât şi „Mama lui Petru a născut trupul lui Petru şi nu sufletul său". Când ne referim la individul întreg, subliniem faptul că avem în vedere un singur agent, iar nu doi agenţi slab uniţi unul de celălalt. Din aceste motive, întrebuinţarea denumirii de Theotokos este cu totul justificată, de vreme ce Maria a născut pe Domnul întrupat cel Unul şi nedespărţit, nu o fiinţă omenească separată [69].

*

Obiecţia fundamentală a lui Nestorie a fost cea potrivit căreia, ca urmare a calificărilor sau descrierilor pe care Chiril le-a dat theopathiei, nu mai era nimic esenţial care să deosebească poziţia lui Chiril de a sa. Nestorie afirma nepătimirea firii divine şi tot astfel făcea şi Chiril. Singura deosebire era că Chiril afirma aceste două adevăruri într-o modalitate mai puţin coerentă. Aşadar, care era motivul să se dezbată asupra unor diferenţe nesemnificative de exprimare [70]?
Sfântul Chiril a răspuns că deosebirea era profundă. În timp ce Nestorie susţinea nepătimirea divină absolută, care submina unitatea persoanei lui Hristos, Chiril avea o concepţie substanţial diferită despre nepătimirea divină. Pentru Chiril, nepătimirea divină însemna că Cuvântul a rămas nebiruit de pătimire şi de moarte şi că a fost incapabil să experieze pătimirea în a Sa „divinitate dezgolită", ci numai în şi prin trup. Prezenţa Cuvântului a transformat pătimirile omeneşti ale lui Hristos, în timp ce a păstrat realitatea lor tragică. Cuvântul era într-un sens restrâns pătimitor până în gradul în care Şi-a impropriat pătimirile omenităţii. Asumând experienţele omenităţii, Cuvântul le-a direcţionat către un scop mântuitor şi le-a

---

[68] *Chiril, Ep. 6, 1; Quod unus, 764D-E: „Cuvântul era viu chiar şi când trupul Său sfânt gusta moartea, pentru că atunci când moartea zăcea înfrântă şi stricăciunea călcată în picioare, puterea învierii a putut fi revărsată peste întreg neamul omenesc", trad. McGuckin, On the Unity of Christ, p. 115*

[69] *Ad monachos, 12. Apolinarie, De fide et incarnatione, 5. 196. 22, cel mai probabil a fost primul care a introdus argumentul marian în contextul dezbaterii despre unitatea persoanei lui Hristos. Vezi Spoerl, „Liturgical Argument", pp. 138-139*

[70] *Scholia, 35*

făcut dătătoare de viaţă.

În cele din urmă, Nestorie a dizolvat paradoxul Întrupării, în timp ce Sfântul Chiril a păstrat-o cu atenţie prin plasarea unităţii lui Hristos ca centru al teologiei sale. Concepţia lui Nestorie despre Întrupare justifica numai înălţarea omului, o simplă alăturare a fiinţei omeneşti de Dumnezeu, şi nu lăsa loc pentru chenoza - deşertarea de sine a Cuvântului divin. Nestorie considera că teoria chiriliană a asumării este o dovadă de teologhisire stângace care, în cele din urmă, ducea la confuzie şi amestecul celor două persoane în Hristos. Chiril a obiectat spunând că pentru a rămâne credincioşi Crezului de la Niceea, trebuie să fie accentuat caracterul central al divinei deşertări de sine în actul Întrupării. Chenoza lui Dumnezeu a asigurat theosis-ul umanităţii.

(Paul L. Gavrilyuk, fragment din Pătimirea Dumnezeului Nepătimitor. Dialecticile gândirii patristice, traducere de Dragoş Dâscă, Editura Doxologia, Iaşi, 2013)

Paul Gavrilyuk - Ce este deşertarea de Sine a lui Hristos?

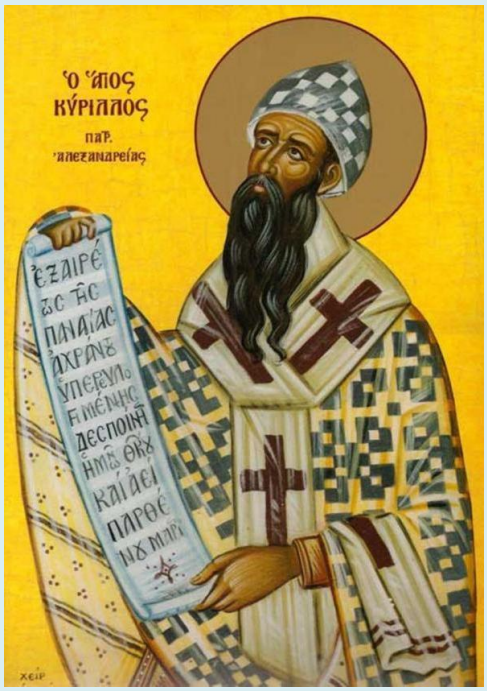

Întruparea pentru Chiril a însemnat coborârea lui Dumnezeu la limitările omenităţii şi faptul că a îngăduit ca „limitările omenităţii să aibă stăpânire peste Sine". Astfel, supunerea Cuvântului la limitările existenţei omeneşti a implicat o restrângere temporară a puterii divine şi a altor desăvârşiri.

***

În ce a constat deşertarea de Sine a Cuvântului divin? Atât Chiril, cât şi Nestorie erau de acord că deşertarea de Sine nu trebuia să fie văzută ca o stricăciune sau degradare a divinităţii. Cuvântul a rămas ceea ce era, anume Dumnezeu, şi nu Şi-a abandonat statutul Său divin [71].

Întrebarea, aşadar, trebuie să fie pusă cu o forţă nouă, ce s-a petrecut în chenoză? Dacă a fost vreo schimbare, cum ar putea fi descrisă această schimbare? Nestorie, urmându-l pe Teodor, a explicat că chenoza a constat în unirea (sunavfeia) omenităţii cu Cuvântul divin. Chiril a răspuns că unirea a fost ceva ce „orice alt om putea să facă cu Dumnezeu, fiind legat de El, ca să zicem aşa, în ceea ce priveşte

[71] *„Când spunem că El [Cuvântul] a fost «deşertat» nu a avut nici o referinţă derogatorie la propria fire a Cuvântului, nici, aşa cum s-ar putea crede, nu a fost schimbat sau făcut inferior în vreo privinţă", Scholia, 5, trad. McGuckin, Christological Controversy, p. 298. Cf. Ad monachos, 23.*

virtutea şi sfinţenia” [72]. Dacă îmbinarea nu a fost mai mult decât o adăugire externă a firii omeneşti la firea divină, în ce sens S-a deşertat? De ce anume S-a deşertat Cuvântul? Teodor era convins că, în măsura în care se poate vorbi de deşertare sau schimbare, aceste experienţe puteau fi atribuite numai omului asumat, nu lui Dumnezeu care a făcut asumarea [73].

Sfântul Chiril a răspuns că deşertarea nu a constat pur şi simplu în anexarea omenităţii la divinitate, care a rămas neafectată. Întruparea pentru Chiril a însemnat coborârea lui Dumnezeu la limitările omenităţii şi faptul că a îngăduit ca „limitările (metroi) omenităţii să aibă stăpânire peste Sine” (ejfjeJautw/~ toV kratei~n) [74]. Astfel, supunerea Cuvântului la limitările existenţei omeneşti a implicat o restrângere temporară a puterii divine şi a altor desăvârşiri.

Aşa cum Sfântul Chiril a subliniat în numeroase ocazii, Cuvântul a rămas nepătimitor în propria fire în tot timpul Întrupării. Susţinătorii teoriei căderii teologiei în filosofia elenistică izolează această afirmaţie în scrierile lui Chiril şi susţin că, în cele din urmă, Chiril a abandonat concepţiile sale teopashite radicale la fel cum au făcut şi oponenţii săi nestorieni. În această interpretare, Nestorie a fost în tot acest timp un susţinător filosof al nepătimirii, în timp ce Chiril a fost un teopashit inconsecvent şi ezitant. Dacă nu ar fi fost cadrul său filosofic inadecvat, spun ei, Chiril ar fi înţeles mai bine cum stau lucrurile şi s-ar fi alăturat celor care susţin astăzi pătimirea divină necondiţionată [75]

O astfel de interpretare a dovezilor, aşa cum am accentuat în mod repetat pe parcursul acestui studiu, îi plasează pe teologii patristici în categorii destul de artificiale de „biblişti” şi „filosofi”, „teopashiţi” şi „impasibilişti”. Aşa cum am evidenţiat mai devreme, „impasibilismul” nestorian reprezenta un tip special de evlavie care fusese inspirată de concepţia scripturistică a deosebirii ontologice dintre Creator şi creatură.

---

[72] *Quod unus, 733B, trad. McGuckin, On the Unity of Christ, p. 74.*
[73] *Teodor al Mopsuestiei, Omilii catehetice, 6. 6; 8. 7.*
[74] *Quod unus, 760C, trad. McGuckin, On the Unity of Christ, p. 110. Cf. Ad augustas, 44 (ACO 1. 1. 5. 58-59).*
[75] *J.D. McCoy propune metafizicile de proces drept un cadru mai adecvat din punct de vedere filosofic pentru înţelegerea pasibilităţii divine. Chiril, în interpretarea lui McCoy, a fost captivat de schema metafizică statică a platonismului târziu. Vezi articolul său „Philosophical Influences on the Doctrine of the Incarnation in Athanasius and Cyril of Alexandria”, pp. 362-391. Cf. Hallman, Descent of God, pp. 125-145.*

De asemenea, refuzul lui Chiril de a dizolva paradoxul Întrupării nu a fost determinat de filosofie, ci a fost motivat de dorinţa de a articula o învăţătură creştină distinctă despre implicarea divină. Într-adevăr, faptul de a susţine în afara cadrului Întrupării (aşa cum au tendinţa să facă mulţi teopashiţi contemporani) că „divinitatea simplă" pătimeşte sau că Dumnezeu pătimeşte întâmpină două probleme majore.

În primul rând, ar însemna că descrierile antropomorfice se aplică lui Dumnezeu literal, şi că Dumnezeu a avut o constituţie care I-ar fi permis să simtă pătimirea şi afectele omeneşti înainte de Întrupare [76].

În al doilea rând, ipoteza că firea divină putea ea însăşi să pătimească face ca asumarea firii umane să fie inutilă. Dacă Dumnezeu putea să pătimească precum oamenii fără să-Şi asume firea omenească, Întruparea ar fi fost nenecesară [77].

Când a spus că Cuvântul a pătimit nepătimitor, Sfântul Chiril nu a vrut să spună că Dumnezeu a rămas neafectat şi neimplicat în experienţele omeneşti ale lui Hristos. Dimpotrivă, intenţia clară a lui Chiril a fost să respingă orice astfel de concepţie. Mai degrabă Chiril a intenţionat să spună că limitărilor Întrupării s-a supus un subiect divin absolut, acceptând astfel toate consecinţele asociate cu această condiţie. Nu este întâmplător că afirmaţia apofatică potrivit căreia firea divină este nepătimitoare apare întotdeauna în scrierile lui Chiril în tandem cu afirmaţia că Dumnezeu a pătimit cu trupul.

Conştientizarea de către Chiril a subtilităţii echilibrului teologic pe care a încercat să-l menţină a fost îndeosebi vizibilă în schimbul de epistole cu episcopii care s-a petrecut după Sinodul de la Efes.
Într-una din aceste epistole, scrisă către Acachie din Vereea, care a cerut din partea facţiunii monofizite ca Chiril să-şi retracteze toate scrierile despre hristologie,

---

[76] *Sfântul Chiril dă glas cel mai clar acestei probleme în epistola sa către un admirator al lui Nestorie: „Sinodul [de la Efes] nu a spus în nici un caz că Însuşi Cuvântul, născut de Dumnezeu după fire, a murit sau a fost străpuns de suliţă în coastă. Căci ce fel de coastă, spune, rogu-te, are ceea ce este netrupesc? Sau cum ar fi putut Viaţa să moară? Dar sinodul a spus că, deoarece Cuvântul a fost unit cu trupul, când trupul Său pătimea, El Şi-a însuşit pătimirea, de vreme ce propriul Său trup pătimea", Ep. 10. 1 (ACO 1. 1. 1. 110-112). Chiril, de asemenea, abordează integral subiectul antropomorfismului în tratatul său Adversus Anthropomorphitas. Pentru o discuţie valoroasă a acestei opere, care o plasează în contextul pasibilismului modern, vezi E.P. Meijering, „Some Reflections on Cyril of Alexandria's Rejection of Anthropomorphism", pp. 297-301.*
[77] *Ad Succensum, ii. 2.*

Chiril era hotărât să susţină o tensiune teologică între transcendenţa divină şi implicarea divină în pătimire: „Eu [Chiril] cu siguranţă nu spun că orice confuzie sau îmbinare, sau amestec s-a petrecut, aşa cum susţin unii, fiindcă eu ştiu că Cuvântul lui Dumnezeu este prin fire fără de schimbare şi nealterabil, şi în firea Sa proprie este cu totul incapabil de vreo pătimire. Ceea ce este divin este nepătimitor şi nu admite nici măcar «umbră de schimbare» (Iacov 1, 17) sau pătimire. Dimpotrivă, este stabilit cu stabilitate de nestrămutat în realităţile propriei Sale bunătăţi. Susţin însă că Fiul lui Dumnezeu Cel Unul-născut, Hristosul şi Domnul Cel unul, care a pătimit cu trupul pentru noi, conform cu Scripturile, în special cu acea zicere a binecuvântatului Petru (I Petru 4, 1).” [78]

În acest pasaj, Chiril se distanţează cu atenţie de o eroare apolinaristă tipică, fuzionarea şi amestecarea celor două firi. Ar trebui să observăm, de asemenea, sprijinirea conştientă a lui Chiril pe Noul Testament în afirmarea atât a nepătimirii restrânse, cât şi a pătimirii restrânse.

În pasajul următor, Chiril şi-a explicat poziţia lui Succensus al Diocezareei, care împărtăşea rezervele orientalilor: „Desăvârşirea voastră [Succensus] expune raţionamentul pătimirii Mântuitorului nostru foarte corect şi înţelept, atunci când tu insişti că Fiul lui Dumnezeu Cel Unul-născut nu a experiat personal pătimirile trupeşti în propria Sa fire, aşa cum este înţeles că este, şi este, Dumnezeu, dar a pătimit în firea Sa pământească. Ambele aspecte, într-adevăr, trebuie să fie menţinute despre Fiul Său cel Unul Adevărat: absenţa pătimirii divine şi atribuirea Lui a pătimirii omeneşti, fiindcă trupul Său a pătimit cu adevărat. Totuşi aceşti oameni [orientalii], îşi imaginează că noi astfel introducem ceea ce ei numesc theopatheia; ci nu pot ţine seama de iconomia lui Dumnezeu şi fac încercări răuvoitoare să atribuie numai omului suferinţa, într-o preocupare prostească născută din falsa lor evlavie.” [79]

Chiril şi-a croit cu foarte mare măiestrie concepţia sa despre Întrupare între Scylla pătimirii lui Dumnezeu în propria Sa fire în afara iconomiei Întrupării şi Carbida pătimirii omului pe cont propriu. Chiril a diferenţiat între pătimirea absolută şi cea restrânsă. Pătimirea divină fără restrângeri implica faptul că Dumnezeu era antropomorfic şi supus slăbiciunii omeneşti. Pătimirea divină restrânsă, dimpotrivă, oferea posibilitatea pătimirii Dumnezeului transcendent în şi prin firea omenească.

---

[78] *Ad Acacium(al Vereei), 7.*
[79] *Ad Succensum, II. 4, trad. Wickham, Cyril, p. 91; italicele adăugate.*

Chiril a scos în evidenţă faptul că acuzaţia de theopatheia se aplica, strict vorbind, numai nepătimirii divine absolute, nu şi celei restrânse.

În pasajul citat mai jos, Chiril a formulat cel mai limpede faptul că nepătimirea divină a funcţionat ca un indicator al transcendenţei divine şi divinităţii ireductibile. Nepătimirea divină nu era menită să excludă pătimirea Cuvântului în firea omenească: „Cuvântul lui Dumnezeu este, desigur, neîndoielnic nepătimitor în propria Sa fire şi nimeni nu este atât de nebun ca să-şi închipuie că firea cea mai presus de toate să fie capabilă de pătimire; dar prin raţiunea însăşi a faptului că El a devenit om, luându-Şi trup din trupul Sfintei Fecioare, noi consimţim la principiile iconomiei divine şi susţinem că Cel care ca Dumnezeu este mai presus de pătimire a pătimit omeneşte în trupul Său".

Exemplele unor astfel de „afirmaţii în tandem" pot fi cu uşurinţă multiplicate [80]. Intenţia lui Chiril este limpede: el vrea să susţină atât divinitatea ireductibilă a lui Dumnezeu, cât şi implicarea lui Dumnezeu în experienţele omeneşti ale Întrupării. Deşi Dumnezeu nu a pătimit în firea Sa divină, El a pătimit în firea Sa omenească. Trupul a devenit un instrument care I-a permis Cuvântului să pătimească omeneşte [81].

Nestorie a obiectat că afirmaţia lui Chiril, cum că Dumnezeu a pătimit în altă fire, este o evitare a problemei, nu o rezolvare a ei. Nepătimirea divină pentru Nestorie era necondiţională şi absolută: ceea ce nu putea pătimi în propria fire nu putea pătimi în nici o altă fire [82]. Pentru a combate această critică, Chiril a dezvoltat ideea atanasiană despre asumarea de către Dumnezeu a însuşirilor omeneşti şi s-a inspirat dintr-o varietate de analogii tradiţionale care răsfrângeau lumină peste participarea divină în pătimirea trupului.

(Paul Gavrilyuk, Pătimirea Dumnezeului Nepătimitor. Dialecticile gândirii patristice, col. Patristica, ser. Studii, nr. 3, Editura Doxologia, 2013)

---

[80] *Ad Nestorium, II. 5; Scholia, 5, 13, 26; Explicatio duodecim capitum, 31. Ad Acacium (din Vereea), 7; Ad monachos, 23-24; Ep. 39. 9 (ACO 1. 1. 4. 17).*

[81] *Scholia, 25.*

[82] *Liber Heraclidis, 2. 1. 295. Chiril, Scholia, 33. Teodoret oferă în Eranistes, III. 221-224 un argument mai degrabă complicat în sprijinul afirmaţiei lui Nestorie.*

Paul Gavrilyuk - Importanţa imnului chenotic de la Filipeni 2, 5-11

„Gândul acesta să fie în voi care era şi în Hristos Iisus, care, Dumnezeu fiind în chip, n-a socotit o ştirbire a fi El întocmai cu Dumnezeu, ci S-a deşertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, şi la înfăţişare aflându-Se ca un om, S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, şi încă moarte pe cruce. Pentru aceea, şi Dumnezeu L-a prea înălţat şi I-a dăruit Lui nume, care este mai presus de orice nume; ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cereşti şi al celor pământeşti şi al celor de dedesubt. Şi să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl.” (Filip. 2, 5-11)

În concepţia Sfântului Chiril, preocuparea nestoriană cheie pentru distincţia dintre cele două firi era o idee relativ trivială, una care nu merita să fie accentuată în mod repetat. Urmându-l pe Sfântul Atanasie, Chiril a propus un punct de plecare diferit pentru înţelegerea Întrupării. Pentru el, cuvintele de la Filipeni 2, 5-11 ofereau un punct de intrare în înţelegerea articolului hristologic al crezului.

Deja într-un tratat timpuriu, scris la scurtă vreme după izbucnirea controversei nestoriene în 428, Chiril remarca: „Discuţia despre kenosis trebuie să preceadă alte chestiuni”. În a treia epistolă către Nestorie, Chiril a introdus cuvintele explicative „golindu-Se pe Sine” în mijlocul scurtei sale expuneri despre cel de-al doilea articol al Crezului: „Şi afirmăm că Cuvântul cel unul-născut al lui Dumnezeu... S-a

pogorât pentru mântuirea noastră, golindu-Se pe Sine, El este Cel care S-a întrupat şi a devenit om, adică a luat trup din Sfânta Fecioară, făcându-Şi-l al Său din pântece".

Chiril a rămas credincios regulii sale în scrierile ulterioare: orice interpretare a Întrupării trebuia să facă dreptate fragmentului de la Filipeni 2, 5-11.

Chiril a insistat că nu a fost un om locuit de Dumnezeu, ci Dumnezeu Cuvântul întrupat, care a fost subiectul tuturor afirmaţiilor despre Hristos. În epistola sa către monahii din Egipt, Chiril întreabă: „Ei bine, prietenii mei, faptul că Cuvântul lui Dumnezeu doar a locuit într-un om ar fi suficient să arate deşertarea Sa de Sine?" [83]. Dacă nu a existat nici o diferenţă calitativă între sfinţirea de către Dumnezeu a sfinţilor şi participarea lui Dumnezeu în viaţa lui Hristos, ar trebui să conchidem că Dumnezeu, în toate cele trei Persoane, S-a deşertat pe Sine în toate sufletele celor în care S-a sălăşluit. În afară de aceasta, dacă Iisus-omul purtător de Dumnezeu a fost vrednic de închinare, tot astfel ar trebui să fie toţi credincioşii obişnuiţi în care locuieşte Duhul lui Dumnezeu. Astfel, Chiril a înfruntat acuzaţia de theopatheia cu contra acuzaţia de anthrōpolatria [84]. În plus, o hristologie a unui om-purtător de Dumnezeu ar duce, de asemenea, la concluzia controversată că nu doar trupul lui Hristos, ci, de asemenea, trupurile tuturor celor în care a locuit Duhul erau dătătoare de viaţă [85].

Faptul că deşertarea a fost atribuită exclusiv persoanei omeneşti a dus, totodată, la următoarea problemă, pe care Chiril a evidenţiat-o în mod repetat: firea omenească este deja deşartă şi lipsită de putere şi, prin urmare, incapabilă să se deşarte mai mult. Bazându-se pe II Corinteni 8, 9, Chiril a remarcat că, de vreme ce umanitatea era „foarte săracă" în ochii lui Dumnezeu, nu ar fi fost posibil să „devină săracă". Sărăcia şi deşertarea reprezintă condiţia firească a omului; ele nu pot în principiu deveni scopurile sale voluntare în Întrupare. Omul nu poate renunţa la ceea ce nu are.

Chiril a exprimat acest gând cel mai puternic în al său Comentariu la Evanghelia după Luca, scris după Sinodul de la Efes: „Întreabă-te, aşadar, Cine a fost Cel care a fost primul în asemănarea cu Dumnezeu Tatăl şi a putut fi socotit ca fiind

---

[83] *Ad monachos, 14, trad. McGuckin, Christological Controversy, p. 253. Cf. Quod unus, 734E, 750C*

[84] *Chiril a avansat aceste argumente în Scholia, 18, 24; Quod unus, 771B; 732E; Contra Nestorium, 4. 6 (ACO 1. 1. 6. 89)*

[85] *Scholia, 24*

asemenea cu El, dar a luat chip de rob, şi a devenit apoi om şi, în afară de aceasta, S-a sărăcit pe Sine. A fost El din sămânţa lui David, aşa cum susţin aceştia [nestorienii], pe care ei Îl consideră că este diferit şi cu totul deosebit fiindcă este celălalt Fiu, distinct de Cuvântul lui Dumnezeu Tatăl? Dacă este aşa, să arate că El a fost dintotdeauna egal cu Tatăl. Să arate cum a luat chip de rob. Sau ce vom spune că era chip de rob? Şi cum S-a deşertat pe Sine? Căci ce este mai sărac decât firea omenească? El, prin urmare, care este chipul întocmai al lui Dumnezeu Tatăl, asemănarea şi expresia văzută a persoanei Sale, care luminează strălucitor în egalitate cu El, care prin dreptul firii este liber, iar jugul Împărăţiei Sale este pus pe întreaga creaţie - El este Cel care a luat chipul unui rob, adică a devenit om şi S-a sărăcit pe Sine prin faptul că a consimţit să rabde aceste lucruri omeneşti, în afară de păcat.” [86]

Numai cel în care deplinătatea lui Dumnezeu a locuit a putut deveni gol, numai cel care era bogat s-a aflat în poziţia de a renunţa la bogăţiile sale de dragul altora. Golirea unei simple fiinţe omeneşti nu ar putea fi deloc o golire [87].

În a sa Explicatio duodecim capitum scrisă în timpul arestului la domiciliu la Efes la sfârşitul verii lui 431, Chiril a accentuat că acele douăsprezece anatematisme faimoase au fost scrise în mod special împotriva celor care „spuneau că un om simplu (ajnqrwvpo" koinoV") a răbdat crucea de dragul nostru” [88].

(Paul Gavrilyuk, Pătimirea Dumnezeului Nepătimitor. Dialecticile gândirii patristice, traducere de Dragoş Dâscă, col. Patristica, ser. Studii nr. 2, Editura Doxologia, 2013)

---

[86] *Chiril, In Lucam, 11, trad. Smith, p. 80. Cf. Ad monachos, 13*

[87] *„Dacă a fost numai şi doar un om născut din femeie [aceasta este ceea ce Nestorie sugera numind-o pe Maria «purtătoare de om»], atunci cum a avut o astfel de plinătate încât să fie înţeles ca «deşertat»? Sau în ce stare măreaţă S-a aflat El mai înainte încât s-a putut spune că «S-a deşertat pe Sine»? Sau cum a fost El făcut după asemănarea oamenilor dacă El era deja astfel după fire?... Sau cum s-a putut zice despre El că a fost «deşertat», dacă Îşi asuma deplinătatea dumnezeirii?”. Scholia, 12, trad. McGuckin, Christological Controversy, p. 305. Cf. Quod unus, 730B, 777A-B*

[88] *Explicatio duodecim capitum, 31. Cf. Quod unus, 763B, 766C*

Paul Gavrilyuk - Originalitatea teologiei Sfântului Chiril al Alexandriei

În timp ce Nestorie susţinea nepătimirea divină absolută, care submina unitatea persoanei lui Hristos, Chiril avea o concepţie substanţial diferită despre nepătimirea divină. Pentru Chiril, nepătimirea divină însemna că Cuvântul a rămas nebiruit de pătimire şi de moarte şi că a fost incapabil să experieze pătimirea în a Sa „divinitate dezgolită", ci numai în şi prin trup. Prezenţa Cuvântului a transformat pătimirile omeneşti ale lui Hristos, în timp ce a păstrat realitatea lor tragică. Cuvântul era într-un sens restrâns pătimitor, până în gradul în care Şi-a impropriat pătimirile omenităţii. Asumând experienţele omenităţii, Cuvântul le-a direcţionat către un scop mântuitor şi le-a făcut dătătoare de viaţă.

În cele din urmă, Nestorie a dizolvat paradoxul Întrupării, în timp ce Sfântul Chiril a păstrat-o cu atenţie prin plasarea unităţii lui Hristos ca centru al teologiei sale. Concepţia lui Nestorie despre Întrupare justifica numai înălţarea omului, o simplă alăturare a fiinţei omeneşti de Dumnezeu, şi nu lăsa loc pentru chenoza - deşertarea de sine a Cuvântului divin.

Nestorie considera că teoria chiriliană a asumării este o dovadă de teologhisire stângace care, în cele din urmă, ducea la confuzie şi amestecul celor două persoane în Hristos.

Chiril a obiectat spunând că pentru a rămâne credincioşi Crezului de la Niceea, trebuie să fie accentuat caracterul central al divinei deşertări de sine în actul Întrupării. Chenoza lui Dumnezeu a asigurat theosis-ul umanităţii.

(Paul Gavrilyuk, Pătimirea Dumnezeului Nepătimitor. Dialecticile gândirii patristice, traducere de Dragoş Dâscă, col. Patristica, ser. Studii nr. 2, Editura Doxologia, 2013)

Iertarea este legată de înţelegerea slăbiciunii celuilalt şi a propriei noastre slăbiciuni

„Iertarea este legată de înţelegerea slăbiciunii celuilalt şi a propriei noastre slăbiciuni, de nevoia pe care o avem de celălalt. De ce să nu-l iert pe celălalt, când eu însumi mă simt plin de păcate? Care om poate spune că a făcut tot ce putea pentru ceilalţi?

Deşi ştiu că cineva este bolnav, din comoditate personală spun că sunt obosit ... Predic tot timpul pentru că nu-mi împlinesc toate datoriile faţă de ceilalţi. Nu fac poate rău, dar nu fac nici bine. Iar aceasta înseamnă a-i lăsa pe ceilalţi în singurătatea şi neputinţa lor. Se întâmplă atât de des ca cineva să simtă nevoia de a fi încurajat, ajutat, mângâiat; şi nu o fac; sunt mereu păcătos. Atunci de ce să nu iert celorlalţi; de ce să pretind altora mai mult decât pot să dau eu însumi?”

Venim la biserică ca să cerem iertarea păcatelor noastre. Avem nevoie de iertarea lui Dumnezeu pentru că avem conştiinţa stării noastre de păcătoşi: avem datorii faţă de Dumnezeu şi faţă de oameni, fiii Săi, şi nu suntem în stare să le plătim. „Un părinte din vechime spunea că omul se simte iertat atunci când nu mai face păcatul, când simte puterea pe care i-o dă Dumnezeu de a nu mai păcătui. Iertarea nu este o achitare; e puterea lui Dumnezeu pe care omul o simte venind în el. O dată ce neam mărturisit păcatul şi am primit iertarea lui Dumnezeu prin preot, ne vine ade-

seori să spunem: acum mă simt bine, simt puterea lui Dumnezeu în mine; simt că El se bucură de mine.

Când încetez să mai judec pe vreun om, când îl iert, acesta începe să-mi devină simpatic. Relaţia mea cu el se schimbă. Acelaşi lucru se întâmplă atunci când mă iartă Dumnezeu.

Sfântul Chiril al Alexandriei spunea adeseori că Dumnezeu ne priveşte ca pe fiii Săi. Vede pe faţa Fiului Său, feţele noastre. De aceea, spune el, trebuie să ne rugăm lui Iisus, să ne unim cu Iisus, să ajungem într-o dispoziţie de jertfă, de oferire de noi înşine în faţa Tatălui. Atunci vom simţi iubirea Tatălui. Iertarea este un act de iubire . Dacă îl iert pe cineva, încep să-I iubesc".

(Marc-Antoine Costa de Beauregard, Preot Dumitru Stăniloae, Mica dogmatică vorbită, dialoguri la Cernica, Editura Deisis, pp.199-200)

Când iert, încep să iubesc

Trebuie restaurată comunicarea dintre oameni. Acest lucru este cu putinţă numai prin compasiune, suferind pentru ei, jertfindu-ne pentru ei; doar astfel poţi deschide poarta celuilalt. Oamenii sunt foarte neîncrezători. Numai o dovadă de iubire, care merge până la jertfa prin care omul se dăruieşte celuilalt, poate câştiga inima celuilalt.

Atunci însă, Îl imităm pe Hristos. Dar această „imitaţie” a lui Hristos este o unire cu El; trebuie ca Hristos să Se încorporeze în noi şi să ne refacă în Sine după El, Modelul nostru originar. Iertarea este legată de înţelegerea slăbiciunii celuilalt şi a propriei noastre slăbiciuni, de nevoia pe care o avem de celălalt. De ce să nu-l iertăm pe celălalt, când eu însumi mă simt plin de păcate? Care om poate spune că a făcut tot ce putea pentru ceilalţi? Deşi ştiu că este bolnav, din comoditate personală spun că sunt obosit. Predic tot timpul pentru că nu-mi împlinesc toate datoriile faţă de ceilalţi. Nu fac poate rău, dar nu fac nici bine, iar aceasta înseamnă a-i lăsa pe ceilalţi în singurătatea şi neputinţa lor. Se întâmplă atât de des ca cineva să simtă nevoia de a fi încurajat, ajutat, mângâiat; şi nu o fac; sunt mereu păcătos. Atunci de ce să nu iert celorlalţi; de ce să pretind altora mai mult decât pot să dau eu însumi?”

Venim la biserică ca să cerem iertarea păcatelor noastre. Avem nevoie de iertarea lui Dumnezeu, pentru că avem conştiinţa stării noastre de păcătoşi: avem

datorii faţă de Dumnezeu şi faţă de oameni, fiii Săi, şi nu suntem în stare să le plătim.

Un părinte din vechime spunea că omul se simte iertat atunci când nu mai face păcatul, când simte puterea pe care i-o dă Dumnezeu de a nu mai păcătui. Iertarea nu este o achitare; e puterea lui Dumnezeu pe care omul o simte venind în el. Odată ce ne-am mărturisit păcatul şi am primit iertarea lui Dumnezeu prin preot, ne vine adeseori să spunem: acum mă simt bine, simt puterea lui Dumnezeu în mine; simt că El se bucură de mine. Când încetez să mai judec pe vreun om, când îl iert, acesta începe să-mi devină simpatic. Relaţia mea cu el se schimbă. Acelaşi lucru se întâmplă atunci când mă iartă Dumnezeu.

Sfântul Chiril al Alexandriei spunea adeseori că „Dumnezeu ne priveşte ca pe fiii Săi". Vede pe faţa Fiului Său, feţele noastre. De aceea, spune el, trebuie să ne rugăm lui Iisus, să ajungem într-o dispoziţie de jertfă, de oferire de noi înşine în faţa Tatălui. Atunci vom simţi iubirea Tatălui. Iertarea este un act de iubire. Dacă iert pe cineva, încep să-l iubesc. Ne putem încorpora în Iisus, invocându-L neîncetat. Primim atunci comunicarea iubirii Sale compătimitoare pentru toţi oamenii. Primim disponibilitatea Sa de a Se dărui. Rugându-ne lui Iisus, ne împărtăşim de Cel care este într-o permanentă dispoziţie de dăruire de Sine.

Nu noi ne punem în stare de jertfă: nu suntem în stare de aceasta. El singur are în permanenţă dispoziţia de a se dărui. Compasiunea este „o sfâşiere interioară pentru oameni". Hristos e în permanenţă în această stare. Slava Lui veşnică e slava iubirii care se dăruieşte în mod gratuit şi bucuros pentru a-l ajuta pe celălalt. Atunci când ne dăruim celorlalţi şi pentru ceilalţi prin iubire, devenim cu adevărat umani. Această compasiune biruie asupra morţii. Ea este iubirea mai puternică decât moartea. Murind Lui Însuşi pe Cruce, Hristos a omorât moartea.

De aceea, întreaga experienţă a iertării se identifică în grade diferite cu o experienţă a învierii. Simţirea spirituală a legăturii cu Hristos este o experienţă a comuniunii noastre cu Hristos Cel înviat, prin care avem o pregustare a învierii. Când îl iert pe celălalt, când sunt iertat, înaintez spre înviere. Sfântul Duh, care ne ajută să restabilim comuniunea prin iertare, actualizează într-o experienţă din ce în ce mai accentuată ceea ce cunoaştem prin credinţă despre Hristos Cel înviat. Ne face să simţim duhovniceşte legătura cu Hristos. Gustând astfel viaţa veşnică, anticipăm învierea universală pentru care trebuie să se pregătească întreaga creaţie. Biserica îi ajută pe oameni în această lucrare de pregătire personală şi a lumii, în vederea învierii lor obşteşti şi a transfigurării lumii.

(Pr. Dumitru Staniloae, Pr. Marc-Antoine Costa de Beauregard, Mica Dogmatică vorbită, dialoguri de la Cernica, Editura Deisis, Sibiu 2007)

Arhimandritul Teofil Părăian - „Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta” - porunca a cincea

Dumnezeu zice: „Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta” (Ieşirea 20, 12). E poruncă şi ţineţi seama de faptul că cele zece porunci ale lui Dumnezeu, după Sfântul Chiril al Alexandriei, sunt împărţite aşa: primele privesc raportul dintre om şi Dumnezeu, a cincea priveşte raportul dintre părinţi şi copii, iar celelalte privesc raportul între oameni şi oameni.

Sfântul Chiril al Alexandriei observă un lucru care mie mi-a plăcut foarte mult, de când l-am aflat (îmi pare rău că nu l-am gândit şi eu înainte de a-l afla), şi anume: întâi e Dumnezeu, apoi părinţii, şi după aceea sunt ceilalţi oameni!

Eu nu pot zice ca Sfânta Tereza de Lisieux: „Să ştiţi că am avut părinţi sfinţi!”... Părinţii mei au fost ca toţi oamenii. Ştiau de Dumnezeu, ştiau de biserică, ştiau de rugăciune, cât ştiau, nu făceau rugăciuni multe, nu citeau; mama, săraca, când punea mâna pe carte îi şi venea somnul! Şi chiar zicea: „Bată-l somn, că nu poci pune mâna pe carte. Cum pui mâna pe carte, cum îmi vine somnul!” Şi bineînţeles că şi pe cartea de rugăciuni dacă punea mâna, îi venea somnul. De ce? Pentru că era ostenită!

A venit pe aici o femeie din Moldova şi mi-a spus câte acatiste citeşte ea pe zi, şi altele, şi i-am zis: „Să ştii că acatistele părinţilor mei am fost eu şi fraţii mei!” Că ne-au crescut pe noi...

(Arhimandritul Teofil Părăian, Veniţi de luaţi bucurie, Editura Teognost, Cluj-Napoca, 2001, p. 105)

Sfântul Calist Angelicoudes - Orice ființă rațională să vadă și să se minuneze cât de mare este dragostea lui Dumnezeu pentru noi!

Că omul este foarte slab, atâta timp cât nu participă manifest la Duhul Sfânt

Îngerii și arhanghelii și în general orice putere și ierarhie cerească ar fi fără ordine, fără lege, nedeterminată, întunecată fără Duhul Sfânt, dar firea cea netrupească, neadormită și foarte ușoară, imaterială și cerească primește din veac de la Dumnezeu, fericitele iluminări.

Și omul? Omul cel pământesc sau mai degrabă lut, alcătuit dintr-o materie stricăcioasă și ușor de împrăștiat, prizonier în chip străin al acestui trup care îl atrage mereu în jos, căruia uitarea îi este tovarăș nedespărțit, ignoranța prieten de neînlăturat, trândăvia, însoțitor cumplit, pe care boala îl domesticește și sănătatea îl face îndrăzneț, slava îl orbește, bogăția îl întunecă, iar lipsa de cinste îl umilește, sărăcia îl micșorează, plăcerea îl tulbură, întristarea îl topește, mânia îl înnebunește, pofta îl moleșește, odihna îl face ușuratic, truda îl descurajează, desfătarea îl strică, foamea îl chinuie, gândurile îl muncesc și simțirea îl amăgește și mintea adeseori îl înșeală și cugetele îl dau pradă închipuirii, având o viață scurtă și trăind ani atât de puțini și având atâtea nevoi, într-un cuvânt, este cu neputință ca o asemenea ființă să împlinească ceva dintre cele ce se cuvin, fără feluritele puteri ale Duhului Sfânt.

De aceea Sfântul Pavel, știind că nu ne este nouă cu putință nici început bun și frumos să punem virtuții fără Duhul Sfânt, zice: „Dumnezeu este Cel ce lucrează în voi și ca să voiți și ca să săvârșiți, după a Lui bunăvoință” [89]. Și iarăși: „Deci nu este nici de la cel ce voiește, nici de la cel ce aleargă, ci de la Dumnezeu care binevoiește.” [90] Și iarăși: „Dumnezeu e Cel ce lucrează toate în toți” [91]. Dar dacă lucrează toate, atunci lucrează și începuturile lucrărilor iubitoare de Dumnezeu.

Astfel zice și dumnezeiescul Chiril: „Mii sunt plăcerile care pun stăpânire pe mintea omenească una atrăgându-l spre plăcerile trupului, alta, spre desfătări moleșitoare care veștejesc sufletul, alta spre iubirea de câștiguri străine, alta spre iubirea de laude și într-un cuvânt spre tot felul de lucruri care spurcă. Din acestea toate ne slobozește harul Duhului Sfânt, odată sălășluit în minte.” [92]

Iarăși despre iubirea lui Dumnezeu prin Duhul Sfânt.

Orice ființă rațională să vadă și să se minuneze cât de mare este această dragoste a lui Dumnezeu pentru noi! Fiindcă este unul dintre cele mai necesare/firești lucruri ca Făcătorul - mai ales pentru că firea Lui este liberă și nelipsită de nimic, fapt care Îl și mărturisește drept Dumnezeu - să fie mișcat de dragoste pentru a crea și, în consecință, să iubească făpturile create, mai cu seamă pe acelea pe care, mai presus de toate cele văzute, a binevoit să le facă după chipul și asemănarea Lui, adică pe oameni, despre care spune limpede Scriptura [93] că sunt de la Dumnezeu. Dar trebuie ca și aceste făpturi, adică oamenii, în mod analog, să iubească cu toată ființa lor un asemenea Creator.

Dumnezeu, din marea Lui bunătate, Se arată pururi făcând aceasta, conducând cele ale noastre, cum nu se poate mai bine, prin toată pronia Sa, dar omul, din feluritele pricini amintite mai sus, nu poate face ceea ce se cuvine, adică să caute scăpare la Dumnezeul iubirii și să poarte întru sine, ca un dreptar neuitat și neabătut, dorul după Dumnezeu. De vreme ce astfel stau lucrurile, vai, ce mare diferență față de marele dar al Atotînțeleptului și Atotputernicului nostru Creator, Cel nesfârșit în daruri! Căci Dumnezeu, în mod extraordinar, a făcut propria Lui dragoste comună cu a noastră, astfel încât, prin una și aceeași putere prin care Dumnezeu ne iubește pe noi, putem și noi înșine să-L iubim pe Dumnezeu.

---

[89] *Filipeni 2, 13.*
[90] *Romani 9, 16.*
[91] *I Corinteni 12, 6.*
[92] *Sfântul Chiril al Alexandriei, Contra lui Iulian, 10, PG 76, 1044 CD.*
[93] *Facerea 1, 26.*

(Sfântul Calist Angelicoudes, Trei tratate isihaste, traducere de Laura Enache, Editura Doxologia, 2012)

Orthodoxwiki - Chiril al Alexandriei

Sfântul Chiril al Alexandriei, frescă de la Mănăstirea Râșca

Părintele nostru între sfinți Chiril al Alexandriei a fost patriarh al Alexandriei pe vremea când aceasta era la apogeul influenței și puterii sale în sânul Imperiului Roman. Sfântul Chiril a fost un scriitor prolific, el fiind și protagonistul principal al controverselor hristologice din secolele al IV-lea și al V-lea. A fost figura centrală a Sinodului de la Efes din 431 care a culminat cu îndepărtarea lui Nestorie din scaunul de arhiepiscop al Constantinopolului. Sfântul Chiril este unul din Părinții Bisericii și faima sa în lumea ortodoxă i-a adus numele de „pecete a tuturor Părinților". Este prăznuit în Biserica ortodoxă atât în ziua de 9 iunie cât și pe data de 18 ianuarie, împreună cu Sfântul Atanasie al Alexandriei.

Viața

Sfântul Chiril s-a născut în jurul anului 378 într-o localitate mică din Egipt, Theodosios, aproape de Malalla el Kobra din zilele noastre. Fratele mamei sale, preotul Teofil, s-a ridicat până la importanta poziție de patriarh al Alexandriei. Rămânând în preajma fratelui ei, acesta a supravegheat buna educație a lui Chiril. Educația acestuia, reflectată în scrierile sale, dovedește cunoașterea scriitorilor

creștini ai vremii, printre care Eusebiu de Cezareea, Origen, Didim cel orb precum și a scriitorilor Bisericii alexandrine.

Bogata sa corespondență cu episcopul Celestin al Romei face dovada unei profunde cunoașteri a limbii latine. Educația pe care a primit-o era specifică epocii sale: între 390-392, când avea 12-14 ani, a făcut studii de gramatică, între 393-397, de la 15 la 20 ani, a făcut retorică (științele umaniste de astăzi), și între 398-402 a făcut studii biblice și de teologie creștină.

A fost tuns citeț de către unchiul său Teofil în Biserica Alexandriei și, sub îndrumarea lui, și-a sporit cunoașterea și a urcat treptele ierarhice. L-a sprijinit pe unchiul său în îndepărtarea Sfântului Ioan Hrisostom din funcția de arhiepiscop al Constantinopolului, problema fiind de ordin administrativ și nu doctrinar; de altfel, mai târziu Sfântul Chiril a sprijinit întoarcerea Sfântului Ioan Hrisostom, arătând curții imperiale puritatea doctrinei acestuia ca fiind opusă credinței neortodoxe a lui Nestorie.

După moartea patriarhului Teofil, la 15 octombrie 412, Sfântul Chiril a fost proclamat și a devenit patriarh la 18 octombrie 412, în ciuda opoziției îndârjite a susținătorilor candidatului arhidiacon Timotei în atmosfera instabilă a Alexandriei. Astfel, Sfântul Chiril a fost succesorul patriarhului Teofil în scaunul patriarhal al Alexandriei, având o poziție puternică și influentă, concurând-o pe cea de prefect al orașului.

În primii săi ani de patriarhat a fost prins în problemele unui oraș cosmopolit în care animozitățile dintre diferitele partide creștine, evrei și păgâni luau adesea forme violente. Acestea se suprapuneau pe fondul rivalității dintre Alexandria și Constantinopol și pe cel al conflictului dintre școlile alexandrină și antiohiană în ceea ce privește gândirea eclezială, evlavia și discursul teologic.

Aceste probleme s-au acutizat în 428 când scaunul din Constantinopol a devenit vacant. Nestorie, ca reprezentant al partidului antiohian, a fost înscăunat ca arhiepiscop al Constantinopolului la 10 aprilie 428 și a inflamat și mai mult spiritele susținând că termenul Theokotos (Născătoare de Dumnezeu) nu reflectă în mod adecvat poziția Fecioarei Maria în relația sa cu Iisus Hristos.

Astfel, Sfântul Chiril și partidul alexandrin și-au încrucișat săbiile cu cei din partidul antiohian la curtea imperială. După multe frământări, Augusta Pulcheria, sora mai mare a împăratului Teodosie al II-lea, l-a susținut pe Sfântul Chiril împotriva lui Nestorie. Pentru a-l îndepărta pe Sfântul Chiril, Nestorie i-a sugerat

împăratului să convoace un sinod ecumenic la Constantinopol. Dar împăratul Teodosie a convocat sinodul la Efes, o regiune în care Sfântul Chiril era apreciat. După luni întregi de dezbateri, Sinodul din 431 a sfârșit prin a-l îndepărta pe Nestorie din scaunul său și a-l trimite în exil.

Sfântul Chiril a murit la 27 iunie 444, dar controversele au continuat și în deceniile următoare, de la Sinodul tâlhăresc de la Efes din 449 până la Sinodul din Calcedon din 451, și chiar mult după acesta.

Teologie

Poziția teologică a Sfântului Chiril în disputele hristologice din timpul său a fost subiectul multor studii și discuții, el fiind revendicat ca sfânt atât de Bisericile Ortodoxe cât și de Bisericile Orientale (monofizite). Totuși, lucrările teologice ale reprezentanților acestor două familii creștine (a căror dialog teologic a fost oficializat în anul 1985) au confirmat că a existat o neînțelegere terminologică vizavi de termenul grec ”physis”.

Pentru Sfântul Chiril, în formularea sa ”mia physis tou Theou Logou sesarkomeni”, termenul ”physis” se referea la Persoana lui Hristos Dumnezeu ade-vărat (Dieu Cuvântul) și Om adevărat. Termenul ”physis” este deci echivalent termenului de ”persoană” ales de Sinodul IV Ecumenic de la Calcedon, la care Sfântul Chiril nu a participat pentru că murise între timp.

Moștenirea

Așa cum s-a spus mai sus, Sfântul Chiril a fost un ierarh învățat și un scriitor prolific.

În perioada timpurie a activității sale în Biserică a scris câteva exegeze, printre care:

- Comentarii la Vechiul Testament,
- Tratat împotriva arianismului,
- Comentarii la Evanghelia după Ioan și
- Dialoguri despre Sfânta Treime.

În 429, în timpul când controversele hristologice au luat amploare, prin mulțimea scrierilor sale a ținut piept adversarilor săi.

Atât scrierile sale cât și teologia sa ocupă un loc important în tradiția Părinților și a Bisericii ortodoxe până astăzi.
Casetă de succesiune:
Chiril al Alexandriei 412-444
Precedat de: Teofil I patriarh al Alexandriei
Urmat de: Dioscor I

Imnografie

Tropar, glasul al VIII-lea: Îndreptător credinței și chip blândeților, învățător înfrânării te-a arătat pe tine turmei tale adevărul lucrurilor. Pentru aceasta ai câștigat cu smerenia cele înalte, cu sărăcia cele bogate. Părinte ierarhe (N), roagă pe Hristos Dumnezeu ca să mântuiască sufletele noastre.

Condac, glasul al IV-lea: Împletiturile eresurilor rupând întru puterea lui Hristos, cu dumnezeiești cuvinte Biserica, Chirile, ai îmbogățit-o. Pentru aceasta și stai înainte cu cetele îngerilor lui Hristos rugându-te, fericite, cu osârdie să dăruiască tuturor iertare de greșeli.

Alt condac, glasul al VI-lea: Adâncul învățăturilor cuvântării de Dumnezeu, lămurit ne-ai izvorât nouă din izvoarele Mântuitorului, care înecă eresurile, fericite, și turma nevătămată de întreitele valuri o păzește; că marginilor ești învățător, ca cel ce arăți cele dumnezeiești.

Pentru pomenirea din 18 ianuarie, a se vedea imnografia de pe pagina Sfântului Atanasie al Alexandriei.

Iconografie

Dionisie din Furna arată Sfântul cuvios Chiril al Alexandriei se zugrăvește bătrân, pleșuv la frunte, cu fruntea și chipul netede, cu sprâncene mari, groase, rotunde, cu nas coroiat și nări groase, obrazul lat și buze groase; cu părul rar, gălbui, pe alocuri încărunțit; cu barbă lungă și deasă, despicată în două; poartă pe cap un acoperământ împodobit cu cruci. Ţine în mână înscrisul: „Mai ales pentru Preasfânta, Preacurata, Preabinecuvântata și pururea Fecioara Maria.” .

Se mai zugrăvește împreună cu Sfântul Atanasie al Alexandriei pentru pomenirea lor din 18 ianuarie și în icoana Sinodului al III-lea Ecumenic de la Efes, alături de ceilalți Sfinți Părinți de la acel Sinod, șezând pe scaune lângă împăratul Teodosie al II-lea.

Wikipedia - Chiril al Alexandriei

Chiril din Alexandria (n. ca. 375, Alexandria - d. 27 iunie 444, Alexandria) a fost patriarh al Alexandriei între 412-444, când orașul era la apogeul influenței sale în Imperiul Roman. Este considerat Părinte al Bisericii și învățător al Bisericii, dar împăratul roman Teodosiu al II-lea l-a condamnat pentru că se purta ca un faraon îngâmfat, iar episcopii nestorieni în Primul Conciliu de la Efes l-au declarat eretic, numindu-l un monstru, născut și educat pentru distrugerea bisericii.

Patriarh al Alexandriei

Unchiul său, patriarhul Teofil, a murit pe 15 octombrie 412, iar Chiril a fost numit patriarh pe 18 octombrie 412, deși partida îl favoriza pe arhidiaconul Timotei.

Persecutarea novatianilor și a evreilor

Chiril a urmat unchiului său într-o poziție cu multă putere și influență, rivalizând cu prefectul orașului, în vremuri de tulburări și conflicte, deseori violente, între locuitorii păgâni, evrei și creștini.

A început să-și exercite autoritatea prin închiderea bisericilor novatienilor și confiscarea lucrurilor lor sfinte.

Apoi a dorit să-i îndepărteze pe evrei și a cerut ca aceștia să fie înlăturați din oraș.

Orestes, prefectul orașului, nu vedea nici un sens în aceste atacuri, așa că s-a plâns lui Teodosiu, dar a fost respins de regenta Pulcheria, o creștină fanatică. Ca urmare, evreii au fost expulzați din oraș.

Uciderea Hypatiei

S-a afirmat, mai ales din cauza caracterului său impulsiv, că Sfântul Chiril ar fi responsabil de uciderea, în anul 415, a filozoafei neoplatoniciene Hypatia de către o bandă de creștini fanatici. Studii moderne consideră uciderea Hypatiei ca fiind rezultat al luptei între două facțiuni creștine, moderații lui Orestes, susținuți și de către Hypatia, și conservatorii lui Chiril. Chiril însuși considera studiul filozofiei drept erezie. Conform unui teolog catolic pe nume Otto Bardenhewer, atribuirea responsabilității pentru uciderea Hypatiei lui Chiril ar fi lipsită de temei real.

Sărbători

în calendarul romano-catolic: 27 iunie,
în calendarul ortodox și greco-catolic: 18 ianuarie.

Sfinţii Atanasie şi Chiril, apărătorii adevărului despre Hristos

La data de 18 ianuarie, Sinaxarele ortodoxe consemnează pomenirea „celor dintre Sfinţi Părinţilor noştri Atanasie şi Chiril, patriarhii Alexandriei“. Adică prăznuirea comună a celor mai de seamă ierarhi ai Bisericii Alexandriei şi, totodată, a unora dintre cei mai mari Părinţi şi dascăli ai Bisericii Universale. Vrednicia şi măreţia lor sunt inspirat evidenţiate şi în slujba sărbătorii: „Cu mâna Ta cea necuprinsă şi cu puterea cea negrăită, Biserica Ta acum o ai făcut Cer, Îndurate, arătând cu adevărat pe aceşti doi mari şi cuvioşi luminători străluciţi, care au luminat lumea, pe prea înţeleptul Atanasie împreună cu prea dumnezeiescul Chiril. Deci, cu rugăciunile lor gonind noaptea eresurilor, risipeşte toată negura vrăjmaşilor, Mântuitorule“ (Canonul Utreniei).

Neîntrecuţi teologi şi neînfricaţi apărători ai dreptei credinţe, ei au luptat împotriva a două dintre cele mai mari erezii ce au zguduit Biserica în veacurile al IV-lea şi al V-lea: arianismul şi nestorianismul. Contribuţia lor fundamentală este confirmată de faptul că nu se poate astăzi aborda teologia trinitară făcând abstracţie de învăţătura Sfântului Atanasie şi nici hristologia fără a ne raporta nemijlocit la scrierile Sfântului Chiril.

„Diacon, fără de barbă, şezând şi scriind începutul Simbolului Credinţei“

Marele Atanasie s-a născut în Alexandria, în 295 sau 296, şi a primit o temeinică educaţie clasică şi teologică. La 24 de ani a fost hirotonit diacon de către arhiepiscopul cetăţii, Alexandru, încredinţându-i-se totodată şi funcţia de secretar al

acestuia. În această calitate şi-a însoţit episcopul la lucrările Sinodului I Ecumenic de la Niceea din 325, care a condamnat erezia lui Arie.

Iconografia ortodoxă surprinde acest moment în scena intitulată Sinodul întâi Ecumenic, în care Atanasie apare zugrăvit ca „diacon, fără de barbă, şezând şi scriind începutul Simbolului Credinţei".

Preot în Alexandria, Arie începuse încă din 318 să-şi răspândească în public ideile sale eretice, învăţând că Fiul a fost creat din voinţa Tatălui, mai înainte de întemeierea lumii, dar nu din veşnicie, fiind de fapt un fiu adoptiv al Tatălui (deci străin de fiinţa dumnezeiască), cea mai înaltă creatură prin care Dumnezeu a creat toate făpturile. Erezia sa, tributară în foarte mare măsură concepţiilor filosofice ale vremii, a determinat reacţia promptă a episcopului său Alexandru, care a convocat un Sinod al episcopilor din Egipt, Libia şi Pentapole, ce l-a condamnat pe Arie şi doctrina sa trinitară. După ce a părăsit Egiptul, poposind în Cezareea Palestinei şi în Nicomidia, ereziarhul s-a reîntors în Alexandria, agitând puternic spiritele.

Îngrijorat de amploarea pe care o lua disputa, împăratul Constantin cel mare (306-337) a convocat cel dintâi Sinod Ecumenic, care şi-a desfăşurat lucrările la Niceea, între 20 mai şi 25 august 325, cu participarea a 318 ierarhi, prezidaţi de Eustatie al Antiohiei şi Alexandru al Constantinopolului. Sinodul, sub influenţa decisivă a diaconului Atanasie, a condamnat categoric erezia ariană şi a formulat un simbol de credinţă, cunoscut sub numele de Simbolul niceean, în care se afirma limpede dumnezeirea Fiului, precizându-se că El este de o fiinţă cu Tatăl.

Celor şapte articole de credinţă de la Niceea li s-au adăugat în 381 alte cinci articole, elaborate la Constantinopol de către Sinodul al II-lea Ecumenic, formând împreună Simbolul de Credinţă sau Crezul, folosit până astăzi în Biserica Ortodoxă.

Apărătorul Crezului de la Niceea

După moartea lui Alexandru, în 328, Sfântul Atanasie i-a urmat pe scaunul arhiepiscopal. Atitudinea sa intransigentă împotriva arienilor, opoziţia sa fermă faţă de iniţiativa reprimirii lui Arie în Biserică (care va muri pe neaşteptate în 336) i-au atras numeroşi duşmani.

Meletienii şi arienii, grupaţi sub conducerea episcopului Eusebiu de Nicomidia, au inventat numeroase capete de acuzare împotriva Sfântului, pe care le-au prezentat

împăratului, reuşind să-l convingă să convoace neîntârziat un Sinod care să analizeze cazul neînfricatului ierarh alexandrin.

Reuniţi în 335 într-un Sinod iniţial la Cezareea Palestinei, apoi la Tyr, acuzatorii l-au depus din treaptă şi l-au determinat pe împărat să-l exileze la Treveri, în Germania. Dar acesta nu a dispus numirea altui arhiepiscop pe scaunul Alexandriei şi nici nu l-a împiedicat pe Atanasie să comunice cu păstoriţii săi.

Redobândindu-şi scaunul după moartea lui Constantin cel mare (337), Sfântul a reuşit să întrunească în 338 un Sinod al episcopilor din Egipt, Libia şi Pentapole, care a recunoscut hotărârile Sinodului I Ecumenic şi a condamnat ferm acţiunile arienilor. Şi tot acum se pare că a finalizat cele Trei cuvântări împotriva arienilor, în care expune şi combate doctrina lui Arie, apărând definiţia dogmatică de la Niceea şi fundamentând teologia trinitară, într-o manieră devenită normativă în Biserica Ortodoxă.
El arată că crearea lumii, în timp, prin voinţa lui Dumnezeu este total diferită de „Naşterea după fire“ veşnică a Fiului din Tatăl, care presupune identitatea firii Născătorului cu Cel născut. Fiul lui Dumnezeu este necreat, veşnic şi de o fiinţă cu Tatăl şi S-a făcut om pentru ca omul să se poată îndumnezei.

După ce un nou Sinod arian (Antiohia, 339) l-a depus, Atanasie s-a refugiat la Roma, iar în locul său a fost instalat un intrus capadocian, pe nume Grigorie. Aici a reuşit să facă cunoscută Ortodoxia niceeană şi l-a convins pe papa Iuliu I să convoace un Sinod (341) care a condamnat arianismul şi care l-a absolvit pe Atanasie de acuzele invocate de duşmanii săi, pentru ca doi ani mai târziu Sinodul de la Sardica să-l repună în treapta episcopală.

La presiunile fratelui său Constans (împăratul Apusului), împăratul Constanţiu (337-361), fiul marelui Constantin, i-a permis în 345 Sfântului să se reîntoarcă la Alexandria, unde acesta a fost primit triumfal, ca mărturisitor şi apărător al Ortodoxiei.

Însă acelaşi Constanţiu, susţinător fervent al arianismului, a convocat mai târziu două Sinoade (Arles, 353 şi Milano, 355), care au respins Ortodoxia niceeană şi l-au condamnat din nou pe Sfântul Atanasie, care a fost exilat alături de papa Liberiu şi bătrânul episcop Osiu de Cordoba. Şi-a petrecut cei şase ani de exil (356-362) ascuns printre monahii egipteni din Tebaida şi Nitria, care au avut de suferit datorită refuzului de a-l preda autorităţilor pe Atanasie. Între timp, arienii instalaseră pe scaunul său pe un alt capadocian, Gheorghe, care, după ce fusese izgonit de credincioşi, s-a reîntors şi a sfârşit ucis de mâinile păgânilor în 361.

„Un Dumnezeu cinstim în Treime şi trei feţe întru o unime“

În ciuda pericolelor ce-l înconjurau, Sfântul Atanasie a reuşit să compună acum cele mai multe din scrierile sale consacrate apărării Crezului de la Niceea.

Dintre acestea, amintim doar Despre cele săvârşite de arieni, o lucrare adresată monahilor de pretutindeni, în care autorul condamnă în termeni duri politica imperială pro-ariană a lui Constanţiu.

Tot acum dezvoltă pentru întâia oară liniile fundamentale ale pnevmatologiei ortodoxe (învăţătura despre Sfântul Duh), în trei epistole adresate episcopului Serapion de Thmuis, şi compune celebra Viaţă a Sfântului Antonie cel mare, oferind cititorilor săi, monahi sau laici, un model desăvârşit de vieţuire duhovnicească.
Sfântul a revenit la Alexandria în 362, graţie ordinului emis de împăratul Iulian apostatul (361-363), ce prevedea rechemarea tuturor episcopilor exilaţi de Constanţiu.

Însă, tentativele sale de atragere la Ortodoxie a semiarienilor (care se arătau reticenţi faţă de folosirea termenului de o fiinţă), ce au condus la „Sinodul păcii“ sau „al mărturisitorilor“ (Alexandria, 362), nu au fost agreate de împăratul apostat care dorea dezbinarea Bisericii. Declarându-l pe Atanasie „distrugător al păcii şi duşman al zeilor“, acesta l-a expulzat din cetate, în octombrie acelaşi an, dorind chiar asasinarea sa. Cu ajutorul proniei divine, Sfântul a scăpat însă de urmăritorii trimişi de împărat, refugiindu-se în comunităţile monahale din Tebaida.

Deşi cel de-al IV-lea exil al marelui Atanasie s-a încheiat repede, odată cu moartea neaşteptată a lui Iulian, în 363, şi urcarea pe tron a lui Jovian (363-364), el a păstorit pentru scurt timp, căci împăratul Valens (364-378), simpatizant declarat al arienilor şi crunt persecutor al ortodocşilor, l-a condamnat în 365 la cel de-al V-lea exil. Urmărit noaptea de un grup de soldaţi care au înconjurat biserica în care slujea, Sfântul s-a ascuns timp de patru luni în vecinătatea Alexandriei. Temându-se însă de o iminentă revoltă a ortodocşilor din marea metropolă, Valens l-a graţiat pe Atanasie, care şi-a reocupat scaunul la 1 februarie 366, definitiv de data aceasta, până la trecerea sa la cele veşnice, pe 2 mai 373.

Stâlp neclintit al Ortodoxiei niceene, pentru apărarea căreia a răbdat 16 ani de exil, Sfântul Atanasie cel mare este prăznuit de Biserica ortodoxă atât la data de 18 ianuarie, cât şi pe 2 mai (aducerea moaştelor sale în Constantinopol).

În iconografie, el este redat în veşminte episcopale, dar în loc de sacos (veşmânt specific arhiereilor astăzi) poartă felon „polistavrion“ (veşmânt ornat cu numeroase cruci, folosit astăzi de către preoţi, dar comun celor două trepte clericale în sec. IV-V) şi având capul descoperit.

Conform indicaţiilor conţinute în Erminia picturii bizantine a lui Dionisie din Furna, Sfântul trebuie zugrăvit ca un „om de mijloc la vârstă, cam spătos şi la stat cam gârbov; vesel la faţă, frumos la fire, la cap pleşuv, cu nasul plecat, la fălci grăsuliu, cu barba lungă şi cam lătişoară şi tăiată puţintel la gură, nu prea cărunt, nici de tot alb, ci cam plavoş“. Semnificativ este şi unul dintre textele ce pot fi înscrise pe rotulusul pe care Sfântul îl ţine în mână: „Un Dumnezeu cinstim în Treime şi trei feţe (persoane) întru o unime, nici chipurile amestecând, nici fiinţa despărţind“.

„Pecetea Părinţilor“

Supranumit de către Anastasie Sinaitul „pecetea Părinţilor“, Sfântul Chiril s-a născut la Alexandria în jurul anului 370, fiind nepotul de soră al patriarhului cetăţii, Teofil. După ce a primit o frumoasă educaţie în cadrul Şcolii catehetice de aici, el a petrecut o perioadă de vieţuire ascetică într-una din comunităţile monahale din Egipt (conform mărturiei Sfântului Isidor Pelusiotul). Hirotonit diacon şi apoi preot de către Teofil, Chiril şi-a însoţit unchiul la Sinodul de la Stejar din 403, care a hotărât în mod nedrept depunerea din scaun a Sfântului Ioan Gură de Aur. Dar, 14 ani mai târziu, în 417, el va reintroduce, în dipticele Bisericii Alexandriei, numele Sfântului Ioan.

Pe 17 octombrie 412, Sfântul Chiril îi succeda în scaun patriarhului Teofil, evidenţiindu-se la începutul păstoririi sale printr-o politică intransigentă la adresa ereticilor novaţieni (care respingeau pocăinţa celor ce săvârşeau păcate de moarte după Botez).

Fără îndoială, meritul considerabil care l-a impus pe Sfântul Chiril în conştiinţa Bisericii a fost lupta sa neobosită împotriva ereziei lui Nestorie. Antiohian de origine, odată ajuns patriarh de Constantinopol în aprilie 428, a început să înveţe, sub influenţa dascălului său, Teodor de Mopsuestia, că în Iisus Hristos ar fi, de fapt, două persoane, una dumnezeiască şi una omenească - Dumnezeu-Cuvântul S-a sălăşluit prin har în omul Iisus, care singur a pătimit, a murit şi a înviat - şi, ca urmare, Fecioarei Maria nu i s-ar cuveni titlul de Theotokos (Născătoare de Dumnezeu), ci, cel mult, acela de Hristotokos (Născătoare de Hristos).

Omiliile patriarhului Nestorie au determinat intervenţia hotărâtă a Sfântului Chiril, care le-a condamnat în Omilia pascală din februarie 429, precum şi într-o epistolă mai extinsă, adresată cu ocazia Paştilor, în acelaşi an, monahilor egipteni. El îi va adresa ereziarhului însuşi două epistole, ultima fiind cunoscută sub numele de Epistola dogmatică. Mai mult chiar, Sfântul va reuşi să-l determine pe papa Celestin să condamne, într-un Sinod ţinut la Roma în august 430, erezia nestoriană.

În octombrie acelaşi an, Sinodul din Alexandria îi va cere imperios lui Nestorie să lepede ideile sale eretice şi să accepte doctrina hristologică a Sfântului Chiril, trimiţându-i Epistola sinodală ce avea anexate cele 12 anatematisme compuse de p-atriarhul alexandrin.

Hristologia Sfântului Chiril, devenită doctrină oficială a Bisericii ortodoxe, pornind de la proclamarea evanghelică: „Cuvântul S-a făcut trup“ (Ioan 1, 14), accentua faptul că în Iisus Hristos există o singură Persoană, cea a Cuvântului lui Dumnezeu, Care Şi-a asumat firea omenească, născându-Se în mod minunat la „plinirea vremii“ din Fecioara Maria, care este în sens propriu Născătoare de Dumnezeu. Cuvântul S-a unit după ipostas cu un trup însufleţit, care a devenit al Său propriu prin iconomie şi prin care a săvârşit mântuirea noastră.

„Al doilea Atanasie“

Temându-se de apariţia unei schisme de proporţii în biserică, în noiembrie 430 împăratul Teodosie al II-lea a convocat un Sinod Ecumenic (al III-lea) la Efes, pentru primăvara anului 431. În apărarea lui Nestorie au intervenit episcopii Andrei de Samosata şi Teodoret de Cyr, care au combătut cele 12 anatematisme, Sfântul Chiril răspunzând obiecţiilor fiecăruia prin câte o apologie. În plus, el a adresat împăratului Teodosie al II-lea o mărturisire de credinţă intitulată Despre credinţa adevărată în Domnul nostru Iisus Hristos, precum şi lucrarea Către regine, în două cărţi, adresate surorilor împăratului, Arcadia şi Maria, respectiv Pulheria.

Sinodul al III-lea Ecumenic şi-a deschis lucrările pe 22 iunie 431, sub preşedinţia Sfântului Chiril, hotărând încă din prima şedinţă depunerea şi condamnarea lui Nestorie. Sosit cu oarecare întârziere în Efes, patriarhul Ioan al Antiohiei, susţinător al lui Nestorie, a ţinut cu episcopii săi un contra-sinod, pe 27 iunie, în care i-a depus şi condamnat pe Sfântul Chiril şi pe Memnon al Efesului.

Pe 22 iulie, Părinţii Sinodului, cărora li se adăugaseră între timp legaţii papali, au aprobat hotărârea dogmatică ce confirma titlul de Născătoare de Dumnezeu atribuit Fecioarei Maria şi, implicit, cele 12 anatematisme ale Sfântului Chiril.

Nemulţumit de dezbinarea existentă între tabăra antiohienilor şi cea a Sfântului Chiril, împăratul Teodosie a dizolvat Sinodul, l-a înlăturat din scaun pe Nestorie şi i-a întemniţat pentru scurt timp pe Sfântul Chiril şi pe episcopul Memnon. Pe 15 octombrie, însă, cei doi au fost eliberaţi, iar împăratul a confirmat hotărârile dogmatice şi canoanele Sinodului al III-lea Ecumenic.

Pe 31 octombrie, Sfântul Chiril s-a întors în Alexandria, fiind primit ca un erou al credinţei, ca un „al doilea Atanasie".

După îndelungi dezbateri şi tatonări, în aprilie 433 s-a ajuns la o reconcilere între Sfântul Chiril al Alexandriei şi Ioan al Antiohiei, ambii semnând un Simbol de Unire în care se recunoştea calitatea Fecioarei Maria de Născătoare de Dumnezeu şi condamnarea lui Nestorie, simbol care va sta, prin sinteza dintre hristologia alexandrină şi cea antiohiană, la baza definiţiei dogmatice de la Calcedon (451).

Sfântul Chiril a trecut la cele veşnice pe 27 iunie 444, fiind prăznuit de Biserica ortodoxă atât la data de 18 ianuarie, împreună cu Sfântul Atanasie cel mare, cât şi separat, la data de 9 iunie.

În iconografie, el este redat în aceleaşi veşminte episcopale ca şi Sfântul Atanasie, dar purtând pe cap un acoperământ (mitră) împodobit cu cruci.

Iată cum apare el descris în Erminia picturii bizantine a lui Dionisie din Furna: „A fost puţintel neted la faţă şi la frunte, cu sprâncenele groase, mari şi rotunde, cu nasul plecat şi gros la nări, lat la obraz şi buzele mai groase; cu barba deasă şi lungă, cam pleşuvatic la frunte, cu părul rar, cam galben, amestecând căruntеţe".

De regulă, textul înscris pe rotulusul pe care-l poartă în mână este extras din dumnezeiasca Liturghie: „Mai ales pentru Preasfânta, prea curata, prea bine-cuvântata, mărita Stăpâna noastră de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria".

El mai apare zugrăvit şi în scena Sinodul al treilea ecumenic, în veşminte arhiereşti, şezând în dreapta împăratului Teodosie al II-lea, simetric faţă de patriarhul Juvenalie al Ierusalimului.

„Lumină din lumină şi putere şi chip adevărat al fiinţei Tatălui"

Dar noi ne ţinem cu îndrăzneală de dreapta credinţă, pe temeiul dumnezeieştilor Scripturi, punând-o ca un sfeşnic în candelabru şi zicând: Acesta este Fiul adevărat

al Tatălui, prin fire, propriu fiinţei Lui, Înţelepciunea unic născută şi Cuvântul adevărat şi unic al lui Dumnezeu. Nu este creatură şi făptură, ci Născutul propriu al fiinţei Lui. De aceea e Dumnezeu adevărat de o fiinţă cu Tatăl adevărat. Iar ceilalţi cărora le-a spus: „Eu am zis: dumnezei sunteţi“ (Ps 81, 6) numai prin împărtăşire au pe Cuvântul prin Duhul, având harul acesta de la Tatăl. Căci e pecetea ipostasului Tatălui (Evr 1, 3) şi lumină din lumină şi putere şi chip adevărat al fiinţei Tatălui. Căci aceasta a spus-o Însuşi Domnul: „Cel ce Mă vede pe Mine a văzut pe Tatăl“ (In 12, 9). Şi a existat pururea şi nu a fost niciodată când nu a fost. Căci Tatăl fiind veşnic, veşnic este şi Cuvântul şi Înţelepciunea Lui. *(Sfântul Atanasie cel mare, Trei cuvinte împotriva arienilor 1, 9)*

„Dacă cineva nu mărturiseşte că Cuvântul lui Dumnezeu-Tatăl S-a unit cu trupul după ipostas (…), să fie anatema!“

Dacă cineva nu mărturiseşte că Emanuil este cu adevărat Dumnezeu, iar Sfânta Fecioară pentru aceasta Născătoare de Dumnezeu, căci a născut trupeşte pe Cuvântul lui Dumnezeu Cel întrupat, să fie anatema!

Dacă cineva nu mărturiseşte că Cuvântul lui Dumnezeu-Tatăl S-a unit cu trupul după ipostas şi că Hristos este numai unul cu propriul Său trup, Acelaşi, adică Dumnezeu şi om deodată, să fie anatema! (…)

Dacă îndrăzneşte cineva să zică cum că Hristos este om purtător de Dumnezeu şi nu mai vârtos că este Dumnezeu adevărat, ca Fiu unic şi natural - întrucât „Cuvântul trup S-a făcut“ (In 1, 14) şi „S-a împărtăşit întru toate asemenea nouă sângelui şi trupului (Evr. 2, 14) - să fie anatema! (…)

Dacă îndrăzneşte cineva să zică cum că omul cel luat trebuie împreună adorat cu Dumnezeu-Cuvântul şi împreună mărit şi împreună numit Dumnezeu, ca un altul, şi nu cinsteşte mai vârtos cu o singură închinare pe Emanuil şi nu-I înalţă o singură doxologie, deoarece „Cuvântul trup S-a făcut“ (In 1, 14), să fie anatema! (…)

Dacă cineva nu mărturiseşte că trupul Domnului este făcător de viaţă şi propriu al Cuvântului lui Dumnezeu-Tatăl, ci zice că este al altuia oarecare afară de El, împreunat cu El după demnitate, adică ca şi unul care a avut numai locuirea divină şi nu e mai vârtos de viaţă făcător, precum am zis, fiindcă S-a făcut propriu al Cuvântului, Care pe toate le poate însufleţi, să fie anatema!

Dacă cineva nu mărturiseşte că Cuvântul lui Dumnezeu a pătimit cu trupul şi a fost răstignit cu trupul şi a gustat moartea cu trupul şi S-a făcut întâiul născut din morţi,

întrucât ca Dumnezeu este viaţă şi de viaţă făcător, să fie anatema! *(din Sfântul Chiril al Alexandriei, Cele 12 anatematisme împotriva lui Nestorie)*

Ştefan Ionescu berechet, 17 ianuarie 2010

Sursa:
http://ziarullumina.ro/sfintii-atanasie-si-chiril-aparatorii-adevarului-despre-hristos-35010.html

Sfinţii ierarhi Atanasie şi Chiril, campioni ai Ortodoxiei

Sfinţii Atanasie şi Chiril, ierarhi ai Alexandriei sunt cei mai aleşi apărători ai dreptei credinţe în faţa deviaţiilor ideatice şi a ereziilor raţionaliste care s-au ivit în istoria Bisericii.

***

Apărarea dreptei credinţe este nu numai o chestiune de principiu, ci o chestiune de viaţă şi de moarte, adeăvrul credinţei ducând la nemurire împreună cu Hristos, iar credinţa falsă ducând la moarte. Ei sunt astfel modele teologice de urmat, stâlpi puternici ai Ortodoxiei şi lumini ale Împărăţiei lui Dumnezeu pentru cei ce se roagă lor.

Sfântul Atanasie cel mare a fost cel de-al 20-lea episcop al Alexandriei şi rămâne unul dintre cei mai mari teologi ai creştinătăţii. Născut în 296, el este numit "campion al Ortodoxiei" în lupta sa de o viaţă împotriva arianismului. Această erezie, propagată de un preot din Alexandria pe nume Arie, a pus la îndoială dumnezeirea Mântuitorului Hristos, spunând că Acesta a fost creat, deci este inferior Tatălui. Arianismul a fost condamnat la Sinodul I Ecumenic de la Niceea şi de Sinodul al II-lea de la Constantinopol. De cinci ori Atanasie a fost exilat pentru apărarea credinţei în dumnezeirea lui Hristos.

În timpul vieţii sale s-a bucurat de 10 ani de relativă pace - atunci a scris multe dintre operele sale şi a propovăduit credinţa cea adevărată în eparhia sa. Lucrările sale sunt polemice, împotriva diferitelor aspecte ale arianismului.

Sfântul Chiril a fost şi el arhiepiscop al Alexandriei şi a trecut în veşnicie în 444. El este campionul luptei împotriva ereziei lui Nestorie. Această erezie propovăduia că umanitatea lui Hristos nu a fost deplină. La Sinodul de la Efes (431) Sfântul Chiril şi întreaga Biserică au condamnat nestorianismul, proclamând că Maica Domnului este Născătoare de Dumnezeu (Theotokos), fiind mama unică a lui Hristos cel unic, Dumnezeu şi Om.

Sfântul Chiril a fost şi întemniţat pentru trei luni şi depus din tronul patriarhal. El este numit "stâlp al Ortodoxiei" şi "pecete a tuturor Părinţilor Bisericii".

Retorica sa polemică de o mare profunzime teologică este un exemplu pentru teologia bizantină.

Sfinţii ierarhi Atanasie şi Chiril al Alexandriei - pilde de vieţuire creştină într-o lume care Îl urăşte pe Hristos

Istoria nu ne mai poate surprinde cu nimic. Revoltele în numele unei umanităţi dezumanizate, războaiele de cotropire pentru a dobândi resurse şi poziţii vitale, isteriile eshatologice, necredinţa şi dispreţul generalizat faţă de Biserică au mai pustiit şi în alte veacuri lumea creştină. Răcirea inimilor, lipsa cărărilor dintre fraţi, obscenitatea generalizată, diluarea dogmelor în numele „iubirii frăţeşti” nu sunt ispite noi, nemaiîntâlnite în istoria Bisericii. Toate aceste tulburări au fost născute şi sunt întreţinute de un spirit mort dar în acelaşi timp bătrân, mai bătrân decât multe cete îngereşti. Înţelepciunea lumii este înţelepciunea lui. Strălucirea lumii este mândria lui. El se făleşte cu căderea lumii în păcat fiindcă la Judecată acest spirit mort se va lăuda în faţa lui Hristos cu cei care i-au oferit viaţa şi sufletele ca să subziste prin ele.

Lumea, sălaşul patimilor, nu ne mai poate surprinde cu nimic. Atunci de unde teama şi frica de nenorociri? Din neascultare şi din neluare aminte. Trăim cu impresia că ascultarea este ceva ce ţine strict de viaţa monahală când, de fapt, ascultarea este o dispoziţie a firii care caută însănătoşirea prin harul Duhului. Neluarea aminte însă se referă la graba şi indiferenţa cu care trecem peste cuvântul Scripturii, al Sfinţilor Părinţi şi al duhovnicului.

De ce oare uriaşi ai Duhului precum prea cuviosul Seraphim Rose sau Sfântul Ignatie Briancianinov au ştiut cum să treacă netulburaţi peste ispitele acestei lumi încă în lume fiind? Doarece au luat aminte la glasul Sfinţilor Părinţi ai căror următori s-au făcut. Nu au citit ca să se mândrească, ca să ocupe un post, să bifeze titlul de doctor în CV sau ca să caute diverse pricini de poticneală pentru aproapele. Au citit pentru a se zidi sufleteşte şi pentru a căuta răspuns la problemele lumii în care trăiau.

Şi noi putem găsi astfel de răspuns chiar în Sfinţii pe care îi prăznuim astăzi, 18 ianuarie: Sfinţii Atanasie şi Chiril, patriarhii Alexandriei.

Iată ce scria Sfântul Vasile cel mare în epistola 82 (371/372) adresată Sfântului Atanasie cel mare: „Când îmi îndrept privirile spre evenimentele de astăzi şi cercetez greutăţile prin care fiecare pas înainte e oprit, ca şi cum ni s-ar pune beţe în roate, ajung la totală deznădejde. Când însă mă întorc iarăşi şi privesc la Sfinţia ta şi mă gândesc la faptul că pe tine te-a rânduit Domnul să fii doctor al bolilor prin care trec Bisericile, atunci prind din nou curaj; şi din deznădejdea în care căzusem, mă îndrept iarăşi cu nădejde spre zile mai bune”.

Vedeţi cum îl numeşte Sfântul Vasile pe Sfântul Atanasie? „Doctor al bolilor prin care trec Bisericile”. Aceasta fiindcă Sfântul Atanasie a fost unul din cei mai prigoniţi ierarhi nu doar ai vremii sale, ci şi din cei 2000 de ani de istorie creştină. A fost prigonit fiindcă şi-a pus sufletul pentru oile sale, pentru credincioşii peste care fusese numit păstor. Şi, ca orice păstor vrednic, Sfântul Atanasie s-a îngrijit ca turma sa să pască pe păşunea duhovnicească nu pe cea lumească, a trendului acestei lumi; iar trendul vremii sale era arianismul, o doctrină atât de plauzibilă şi firească pentru mintea raţională, care explica prin silogisme faptul că Hristos nu putea să fie Fiul lui Dumnezeu, să fie născut din veşnicie din Tatăl, de o fiinţă cu El. Nu, Sfântul Atanasie nu a făcut pact cu lumea, ci s-a luptat cu ea. S-a luptat cu trei împăraţi, cu episcopi căzuţi din dreapta credinţă, cu preoţi apostaţi. Nu a cruţat nimic pentru a oferi turmei sale „verdeaţa dumnezeieştilor cuvinte” (Sfântul Isaac Sirul) şi nu otrava eresurilor care erau atât de populare, atunci ca şi în zilele noastre.

Sfântul Nicolae Velimirovici sintetizează cel mai bine vitregiile prin care a trecut acest ierarh model: „Cu puţine răgazuri a fost prigonit de eretici toată viaţa lui. Dintre împăraţi, cel mai mult l-au prigonit Constanţius, Iulian şi Valens; dintre episcopi, Eusebius al Nicomidiei şi mulţi alţii. Dintre eretici, Arie şi urmăritorii lui. Atanasie a fost forţat să se ascundă de la faţa prigonitorilor lui, chiar şi într-o fântână, într-un mormânt, prin casele unor oameni şi în pustie. De două ori a

fost forţat să scape la Roma… Puţini sunt sfinţii care au fost prigoniţi cu atâta sălbăticie şi duh de ucidere ca Sfântul Atanasie”.

Urât de duşmani pentru dârzenia lui, cinstit ca sfânt, dar neînţeles de mulţi dintre creştinii ortodocşi, Sfântul Chiril al Alexandriei (370/380-444) a fost omul providenţial pentru ortodoxia niceeo-constantinopolitană. Urmaş al Sfântului Atanasie pe scaunul arhieresc al Alexandriei, Sfântul Chiril este un alt răspuns veşnic viu prin Hristos la problemele cu care se confruntă astăzi minoritatea ortodoxă.

Nu-mi explic de ce pentru mulţi creştini şi teologi ortodocşi Sfântul Chiril apare ca un personaj cel puţin dubios. Ei îl judecă pe Sfântul Chiril pe baza unor documente şi mărturii scrise chiar de păgâni precum filosoful Damascius şi popularizate în perioada iluministă de luptători împotriva lui Hristos precum Voltaire sau Gibbon… Mulţi spun că îi apreciază scrierile, dar nu îi cinstesc persoana. Nu înţeleg cum poţi cinsti (sau pretinde aceasta) scrierile sale dar nu poţi înţelege jertfa vieţii sale, iubirea neclintită faţă de Hristos. Mai facil este să vizionezi un film făcut de un regizor (ateu şi homosexual declarat), părtinitor, cu un scenariu total lipsit de acurateţe istorică în loc să citeşti mărturia Bisericii despre Sfântul Chiril căci doar aşa am putea înţelege de ce Sfântul Anastasie Sinaitul îl numea pe Sfântul Chiril „pecetea Părinţilor”, arătând astfel importanţa Sfântului Părinte alexandrin pentru teologia de viaţă mântuitoare a Bisericii. Numai aşa putem înţelege că numai un om cu viaţă sfântă ar fi putut să se opună atât de strălucit învăţăturilor viclene ale lui Nestorie, să clădească edificiul dogmatic al pururea fecioriei Maicii Domnului şi să aducă o extraordinar de importantă contribuţie la dogma hristologică, susţinând şi argumentând că în persoana Mântuitorului sunt unite firile Sale divină şi umană şi demonstrând că dacă Hristos Logosul este om adevărat şi Dumnezeu adevărat El este de o fiinţă/consubstanţial Tatălui şi mamei.

Să recunoaştem: Sfântul Chiril nu este chiar politically correct. De mic a urât lumea şi a iubit viaţa monahală. A crescut printre călugări eruditi şi nevoitori, nădăjduind să devină şi el precum aceştia. A fost un duşman neobosit al ereticilor; şi-a iubit turma atât de mult încât nu s-a sfiit să îi înfrunte pe dregătorii imperiali corupţi şi să îşi atragă duşmănia influentelor facţiuni ale păgânilor şi evreilor. Când a trebuit să taie eresul lui Nestorie nu a făcut compromisuri de credinţă şi nu a arătat toleranţă faţă de eretici. A fost un iubitor de monahi iar el însuşi a fost un monah erudit, trăitor şi iubitor al Părinţilor.

Atât de puternică a fost iubirea lui faţă de Hristos încât, scrie Sfântul Nicolae Velimirovici, „zidirea însăşi a fost uimită de credinţa Sfântului Chiril cel neclintit”.

Avem în aceşti doi mari ierarhi ai Bisericii doi mijlocitori înaintea lui Hristos. Avem în vieţile şi scrierile acestor doi mărturisitori şi învăţători ai credinţei răspunsurile la problemele cu care ne confruntăm astăzi.

Să ne amintim că suntem creştinii sfârşitului de veac, aceia care nu se vor mântui prin mari fapte ascetice, dar neapărat prin păstrarea credinţei ortodoxe neştirbite, şi să cerem ajutorul Sfinţilor ierarhi Atanasie şi Chiril ca să ne întărească să începem şi să trăim în Hristos „urmând în tot locul mărturisirilor Sfinţilor Părinţi care au fost făcute grăind în ei Duhul Sfânt şi ţinându-ne de ţelul noimelor pe care le putem afla în scrierile lor şi umblând ca pe calea împărătească” (Sfântul Chiril al Alexandriei, Epistola 17).

Dragoş Dâscă

***

Doxologia: Sfinţii ierarhi Atanasie şi Chiril, campioni ai Ortodoxiei

Sfinţii Atanasie şi Chiril, ierarhi ai Alexandriei sunt cei mai aleşi apărători ai dreptei credinţe în faţa deviaţiilor ideatice şi a ereziilor raţionaliste care s-au ivit în istoria Bisericii.

Apărarea dreptei credinţe este nu numai o chestiune de principiu, ci o chestiune de viaţă şi de moarte, adevărul credinţei ducând la nemurire împreună cu Hristos, iar credinţa falsă ducând la moarte. Ei sunt astfel modele teologice de urmat, stâlpi puternici ai Ortodoxiei şi lumini ale Împărăţiei lui Dumnezeu pentru cei ce se roagă lor.

Sfântul Atanasie cel mare a fost cel de-al 20-lea episcop al Alexandriei şi rămâne unul dintre cei mai mari teologi ai creştinătăţii. Născut în 296, el este numit "campion al Ortodoxiei" în lupta sa de o viaţă împotriva arianismului. Această erezie, propagată de un preot din Alexandria pe nume Arie, a pus la îndoială dumnezeirea Mântuitorului Hristos, spunând că Acesta a fost creat, deci este inferior Tatălui.

Arianismul a fost condamnat la Sinodul I Ecumenic de la Niceea şi de Sinodul al II-lea de la Constantinopol.

De cinci ori Atanasie a fost exilat pentru apărarea credinţei în dumnezeirea lui Hristos. În timpul vieţii sale s-a bucurat de 10 ani de relativă pace - atunci a scris multe dintre operele sale şi a propovăduit credinţa cea adevărată în eparhia sa. Lucrările sale sunt polemice, împotriva diferitelor aspecte ale arianismului.

Sfântul Chiril a fost şi el arhiepiscop al Alexandriei şi a trecut în veşnicie în 444. El este campionul luptei împotriva ereziei lui Nestorie. Această erezie propovăduia că umanitatea lui Hristos nu a fost deplină.

La Sinodul de la Efes (431) Sfântul Chiril şi întreaga Biserică au condamnat nestorianismul, proclamând că Maica Domnului este Născătoare de Dumnezeu (Theotokos), fiind mama unică a lui Hristos cel unic, Dumnezeu şi Om.

Sfântul Chiril a fost şi întemniţat pentru trei luni şi depus din tronul patriarhal. El este numit "stâlp al Ortodoxiei" şi "pecete a tuturor Părinţilor Bisericii".

Retorica sa polemică de o mare profunzime teologică este un exemplu pentru teologia bizantină.

Pr. Ioan Valentin Istrati

Sursa:
http://www.cuvantul-ortodox.ro/sfintii-ierarhi-atanasie-si-chiril-al-alexandriei-pilde-de-vietuire-crestina-intr-o-lume-care-il-uraste-pe-hristos/

Pr. Eugeniu Rogoti - Sfinții Atanasie și Chiril, mărturisire şi statornicie în credinţă

18 ian, 2021

Sărbătorirea comună de peste an a Sfinților arhiepiscopi ai Alexandriei Atanasie și Chiril ne este aşezată înainte ca imbold la meditație asupra rolului și rostului creștinului în cadrul Bisericii. Acești doi mari sfinți teologi au luptat pentru păstrarea credinței ortodoxe, chiar dacă au avut de suferit prigoane, exiluri și scoatere din funcție. Ei sunt pentru noi un model de statornicie în dreapta credință, fără a ține cont de beneficiile materiale vremelnice.

Aceşti doi sfinţi din secolele 4 şi 5 ne sunt aşezaţi în faţă astăzi de Biserică împreună, chiar dacă nu au fost contemporani. Arhiepiscopi în Alexandria, aleși de popor în această demnitate după ce slujiseră cu abnegație alături de foștii episcopi, Atanasie şi Teofil.

Sfântul Atanasie, născut la finele secolului al 4-lea, a fost ținut aproape, încă de tânăr, de Sfântul episcop Alexandru, în calitate de diacon și consilier. Împreună cu

învățătorul său, Sfântul Atanasie a participat și la Sinodul I Ecumenic de la Niceea, în anul 325, unde a luat cuvântul ca să condamne erezia ariană. Cu toate că sinodul a concluzionat că arianismul este o erezie, Sfântul Atanasie a avut de luptat împotriva acestei învățături întreaga viață, mai ales că atât împărații bizantini care au urmat după sinod, cât și mulți dintre episcopi au fost aderenți, în diferite forme, ai acestei erezii. Episcopii arieni care au fost nevoiți să accepte hotărârile sinodului au continuat ulterior să-l urască și să-l persecute pe Atanasie. Astfel, din cei peste 45 de ani de păstorire pe scaunul episcopal din Alexandria, Sfântul Atanasie a petrecut 20 în exiluri, fiind până la urmă judecat și depus din treapta de episcop pe nedrept. El era exilat, apoi se întorcea după ce făcea apel la justiție și dreapta socotință, urmând un alt ciclu de lovituri și exilare.

A scris în toți acești ani lucrări împotriva arianismului și pentru a-i întări pe cei care încă susțineau credința ortodoxă. Au fost momente în care Sfântul Atanasie rămăsese singurul episcop ortodox, toți ceilalți din jurul său fiind arieni.

Sfântul Atanasie a murit în anul 373 și mai este pomenit de Biserică, singur, în data de 2 mai.

***

Sfântul Chiril, nepotul episcopului Teofil, s-a născut la finele celui de-al 4-lea veac și a ajuns episcop după moartea unchiului său. Alexandria era în vremea păstoririi lui un oraș cosmopolit, unde diferite neamuri aveau și propovăduiau diferite credințe.

Sfântul Chiril a luptat întreaga sa viață împotriva ereziilor care puneau stăpânire pe mințile oamenilor și a încercat să-i aducă pe creștini la credința ortodoxă. Lupta cea mai aprigă a fost împotriva ereziei nestoriene, după numele episcopului antiohian care a ajuns arhiepiscop la Constantinopol.

Pentru că pe atunci Constantinopolul încă nu era cinstit imediat după Roma, Sfântul Chiril a prezidat, în lipsa episcopului Romei, Sinodul al III-lea Ecumenic din anul 431, care a avut loc la Efes, cu toată opoziția lui Nestorie. Sinodul a stabilit că nestorianismul este erezie și a redat cinstirea cuvenită Maicii Domnului, confirmând apelativul de „Născătoare de Dumnezeu”.

Sfântul Chiril a scris multe tratate în care a vorbit despre credința adevărată în Sfânta Treime, a tâlcuit multe cărți din Sfânta Scriptură, dintre care sunt cu totul deosebite cele la Evangheliile după Luca și după Ioan.

Unchiul său, episcopul Teofil al Alexandriei, luptase împotriva Sfântului Ioan Gură de Aur, pe când acesta era arhiepiscop al Constantinopolului. De aceea, Sfântul Chiril nu a putut multă vreme să accepte restabilirea în cinstea cuvenită a Sfântului Ioan. Istorisirile din viața lui spun că a avut un vis despre Maica Domnului, care-l avea alături pe Sfântul Ioan Gură de Aur, după care a acceptat ca oratorul antiohian să fie cinstit ca un sfânt și în arhiepiscopia pe care o conducea.

Biserica Bucur Ciobanul din București, considerată a fi primul locaș de cult din Capitală, este închinată Sfinților Atanasie și Chiril ai Alexandriei. Prima biserică din oraș a fost închinată celor doi sfinți, mari teologi alexandrini, într-o localitate întemeiată, conform tradiției, de un păstor. Cu toate acestea, lângă ea avea să fie zidită ulterior o mănăstire care astăzi este una dintre cele mai importante din oraș, iar lângă această mănăstire să funcționeze și o școală teologică. Bisericuța este destul de mică, dar deosebit de frumoasă și primește cu căldură orice vizitator.

O altă biserică închinată celor doi sfinți pomeniți astăzi se află în Iași. Aceasta a fost construită în secolul al 17-lea și istoricii sunt de părere că numele ei se datorează ctitorului, Sfântul Atanasie Patelarie, patriarhul Constantinopolului, care a primit în vremea domnitorului Vasile Lupu găzduire în Moldova preț de câțiva ani, la Iași și la Galați. Având astăzi cunoștință despre gândirea teologică profundă pe care o avea Sfântul Atanasie Patelarie, ne putem da seama de ce a ales ca biserica să fie închinată celor doi sfinți teologi.

Sfinții Atanasie şi Chiril au luptat atât împotriva ereziilor din vremea lor, cât și a răutății aderenților acelor erezii, care i-au urât și i-au prigonit întreaga lor viață. Lupta împotriva ereticilor şi a dușmanilor Bisericii lui Hristos îi caracterizează pe cei doi sfinți pomeniți astăzi. Chiar și ceilalți episcopi, care se simțeau ofensați de felul în care acești doi sfinți apărau Ortodoxia, au încercat să-i înlăture din scaunele lor și să-i facă să tacă pentru totdeauna. Cu ajutorul lui Dumnezeu, cei doi învățători ai Bisericii au continuat să-și spună părerea și să scrie pentru adevăr, rămânând în conștiința urmașilor ca apărători ai dreptei credințe și urmași vrednici ai lui Hristos.

Suntem puși de multe ori în postura de a ne apăra credința și părerile despre viaţă și mediul înconjurător. Atunci când încercăm să spunem adevărul, ajungem să fim urâți atât de cei din afara Bisericii, dar poate că şi de cei din interior, care nu înţeleg uneori demersul nostru. Sfinții pomeniți astăzi ne învață să persistăm în apărarea punctului nostru de vedere, dacă acesta este în conformitate cu învățătura Bisericii despre Dumnezeu, om și creație. Toate inovațiile și ereziile vor trece, însă

adevărul va rămâne, mai ales dacă este mărturisit la timp. Martori pentru aceasta ne sunt Sfinții Atanasie și Chiril, mari învățători ai Bisericii lui Hristos.

Pr. Ciprian Florin Apetrei - Teologia primelor veacuri şi proclamarea credinţei

19 ian, 2021

Sfinții Atanasie și Chiril, arhiepiscopii Alexandriei, au fost mari teologi ai Bisericii în secolul al 4-lea și începutul secolului al 5-lea.

Sfântul Atanasie este considerat de literatura patristică o făclie și un stâlp al Ortodoxiei în veacul al 4-lea, greu încercat de erezia ariană care submina învăţătura despre Sfânta Treime. El a fost ucenicul avvei Antonie și este autorul celei mai citite lucrări aghiografice dedicate vieții acestuia.

Sfântul Atanasie a participat la Sinodul I Ecumenic de la Niceea din anul 325 și se remarcă aici ca fiind cel mai important apărător al dreptei credințe, subliniind mai ales deofiinţimea Fiului cu Tatăl în Sfânta Treime, care era atacată de erezia ariană.

Din clipa contribuției sale teologice la hotărârea dogmatică a acestui sinod, toată viața și-a dedicat-o apărării dumnezeirii Fiului, exprimată atât de clar în Simbolul credinței (primele 7 articole au fost alcătuite la Sinodul I Ecumenic).

După moartea Sfântului Alexandru, el devine arhiepiscop al Alexandriei, iar în această calitate apără dreapta credință, îndepărtând efectele ereziei și schismei prin care trecuse Biserica de aici. Are grijă de toți locuitorii Egiptului, mergând până la granița etiopiană, pentru a consolida comunitățile creștine. Cercetează și așezările monahale din pustiul Egiptului, de unde culege roadele urcușului duhovnicesc al monahilor ce se nevoiesc aici. A luptat cu toată puterea împotriva lui Arie și a adepților acestuia, care prin intrigi politice la curtea imperială doreau reintegrarea acestuia în Biserică. A petrecut 16 ani în exil pentru apărarea dreptei credințe, deoarece împărații atrași în capcana ariană l-au condamnat la această pedeapsă pe care nu o merita.

Din exil, el scrie și apără Ortodoxia primului Sinod Ecumenic. Lupta lui va fi încununată de succes, pentru că, după 4 decenii de dispute, Ortodoxia triumfa din nou la Sinodul II Ecumenic de la Constantinopol din anul 381. Chiar dacă nu a trăit să vadă acest moment, lupta lui a fost continuată de Sfântul Vasile cel mare și definitivată de Sfântul Grigorie Teologul.

S-a mutat la viața veșnică în anul 373, cu nădejdea celui care a dus până la capăt lupta cea bună a credinței.

Teologia Sfântului arhiepiscop Chiril al Alexandriei este fundamentală pentru Sinodul III Ecumenic de la Efes din anul 431, având un rol decisiv în condamnarea ereziei nestoriene şi apărarea învăţăturii ortodoxe despre unitatea firilor în persoana Mântuitorului Hristos.

Despre el, în Sinaxarul lunii ianuarie, ieromonahul Macarie Simonopetritul scrie: „Așa cum cel dintâi (Sfântul Atanasie) s-a distins, singur împotriva tuturor, prin apărarea Dumnezeirii cuvântului lui Dumnezeu, acesta (Sfântul Chiril) s-a istovit pentru a sprijini dogma Întrupării împotriva necredinciosului Nestorie. Sfântul a arătat că cuvântul lui Dumnezeu, Cel de o ființă cu Tatăl, mărturisit de Atanasie, a luat cu adevărat asupra Sa firea omenească, pe care a asumat-o în propria Sa Persoană pentru a o împărtăși de firea Sa dumnezeiască”.

Monahul athonit concluzionează, explicând că prin Sfinții Atanasie și Chiril „putem proclama credința noastră în Iisus Hristos, Fiu și Cuvânt al Tatălui «Unul în Treime», devenit Om fără de schimbare, cunoscut, iubit și închinat în două firi,

dumnezeiască și omenească, prin care și în care avem intrare la Tatăl, prin harul Sfântului Duh”.

Arhid. Ştefan Sfarghie - Biserica Bucur Ciobanul din Bucureşti şi-a sărbătorit hramul

20 ian, 2021

Istorica Biserică Bucur Ciobanul din cadrul Protopopiatului Sector 4 Capitală şi-a sărbătorit luni, 18 ianuarie 2021, hramul. Cu acest prilej, Sfânta Liturghie a fost săvârşită de un sobor de clerici, sub protia părintelui protoiereu Ioan Vartan Armaşi. Credincioșii prezenți în locașul de rugăciune de pe colina din vecinătatea Mănăstirii Radu Vodă au avut prilejul să se închine înaintea raclei în care se află fragmente din moaștele Sfinților ierarhi Atanasie și Chiril, arhiepiscopii Alexandriei, ocrotitorii spirituali ai bisericii.

Biserica noastră i-a pomenit luni pe Sfinţii ierarhi Atanasie şi Chiril, arhiepiscopii Alexandriei. Aceşti doi sfinţi, ocrotitori ai unuia dintre cele mai vechi locaşuri de cult din Bucureşti, se numără printre marii părinţi apărători ai Bisericii care au participat la Sinoadele Ecumenice I (325) şi III (431), unde au fost combătuţi ereticii Arie şi Nestorie.

„Îi cinstim astăzi pe Sfinţii ierarhi Atanasie şi Chiril, arhiepiscopii Alexandriei, în special prin rugăciunile pe care le înălţăm către Dumnezeu în cadrul slujbelor noastre. În ajunul sărbătorii, duminică, 17 ianuarie, am săvârşit slujba Vecerniei şi a Litiei şi Acatistul Sfinţilor ierarhi Atanasie şi Chiril. Acest acatist a fost de curând aprobat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, iar anul acesta, cu binecuvântarea Preafericitului părinte patriarh Daniel a fost tipărit. Cu prilejul hramului am oferit tuturor credincioşilor prezenţi Acatistul acestor mari sfinţi ai Bisericii, precum şi iconiţe cu chipurile lor. În privinţa bisericuţei noastre aş vrea să spun că, pe lângă această zi onomastică, ziua sărbătoririi sfinţilor care de-a lungul timpului au ocrotit preoţii, credincioşii, dar şi sfântul locaş de închinare, vom avea anul acesta şi o zi de naştere. Vom sărbători trei ani de la resfinţirea bisericii, care a avut loc în anul 2018”, a declarat, pentru TRINITAS TV, preotul paroh Ionuţ Bărbulescu. La slujba din ajunul sărbătorii a slujit și părintele Aurel Mihai, vicar eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

La finalul slujbei din ziua hramului, părintele paroh le-a mulțumit preoților și credincioșilor pentru împreuna rugăciune. În cadrul slujbei au fost pomeniți ctitorii și binefăcătorii Bisericii Bucur Ciobanul mutați la Domnul în decursul veacurilor de existență a istoricului locaș de cult.

În biserica parohială sunt păstrate spre închinare câte un fragment din moaştele celor doi sfinţi. Deşi nu au fost contemporani, Biserica a rânduit pentru ei aceeaşi zi de pomenire, arătând astfel importanţa învăţăturilor lor.

Istoria micuţei biserici de lângă Mănăstirea Radu Vodă este legată de însăşi istoria Capitalei. Despre Bucur Ciobanul, marele istoric Nicolae Iorga spunea: *„Dacă legenda îi aşază locuinţa pe dealul de la Radu Vodă, numind Biserica lui Bucur paraclisul de cimitir al călugărilor mănăstirii lui Alexandru Vodă Mircea şi a nepotului de fiu, Radu, aceasta înseamnă siguranţă populară, păstrată prin viu graiu, de la o generaţie la alta, că acolo e leagănul cetăţii”.*

Mihai-Alex Olteanu - Sfântul ierarh Chiril al Alexandriei în iconografie

Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei, este zugrăvit conform Erminiei picturii bizantine a lui Dionisie din Furna sub chipul unui bătrân cu barba deasă și lungă, despicată în două, pleșuv la frunte și cu părul rar și galben, ușor încărunțit. Are obrazul lat și buzele groase și este puțin neted la față și la frunte. Sprâncenele îi sunt groase, mari și rotunde, iar nasul este coroiat și gros la nări. Pe cap poartă

un acoperământ împodobit cu cruci și în mână ține un pergament desfășurat, pe care sunt scrise cuvintele: „Mai ales pentru Preasfânta, prea curata, prea binecuvântata și pururi Fecioara Maria”.

De obicei, Sfântul ierarh Chiril este zugrăvit alături de Sfântul Atanasie al Alexandriei, în icoana prăznuirii lor din 18 ianuarie.

În cadrul programului iconografic, Sfântul ierarh Chiril este pictat în registrul din altar, alături de ceilalți sfinți ierarhi, cât și în icoana Sinodului al III-lea Ecumenic de la Efes, alături de ceilalți Sfinți Părinți, șezând pe scaune lângă împăratul Teodosie al II-lea.

Pentru că unele biserici poartă hramul Sfântului Chiril, chipul acestuia mai este zugrăvit și în registrul icoanelor împărătești (icoana hramului) de pe catapeteasmă.

Un alt loc unde sfântul este zugrăvit după rânduiala lui Dionisie din Furna este trapeza. Aici el ține în mâna înscrisul: „Cei ce leapădă armele postirii de la îmbuibarea pântecelui primesc împiedicare”.

(Foto) Odoarele Mănăstirii Mega Spileo

Pelerinii ce vin să se închine la Mănăstirea Mega Spileo, se bucură de o mulţime de sfinte moaşte. Mulţimea moaştelor sunt păstrate, cu mare evlavie, într-o sacristie încăpătoare şi frumos împodobită.

Moaşte:

⇒ Sfântul mare mucenic Mina,
⇒ Sfântul sfinţit mucenic Haralambie,
⇒ Sfântul Mucenic Nicolae din Corint,
⇒ Sfântul apostol întâiul mucenic şi arhidiacon Ștefan,
⇒ Sfântul mare mucenic Gheorghe, purtătorul de biruință,
⇒ Sfântul mare mucenic Teodor Tiron,
⇒ Sfântul mare mucenic Procopie,
⇒ Sfântul mucenic Trifon,
⇒ Sfântul apostol Timotei,
⇒ Sfântul ierarh Vlasie, episcopul Sevastiei,
⇒ Sfântul mare mucenic Artemie,
⇒ Sfântul mare mucenic şi tămăduitor Pantelimon,
⇒ Sfântul ierarh Miron, episcopul Cretei,
⇒ Sfântul sfinţit mucenic Ierotei, episcopul Atenei,
⇒ Sfântul ierarh Grigorie, episcopul Nissei,
⇒ Sfânta cuvioasă muceniță Paraschevi din Roma,
⇒ Sfântul ierarh Cosma, episcopul Maiumei,
⇒ Sfânta mare muceniță Varvara,
⇒ Sfântul sfinţit mucenic Foca, episcopul de Sinope,
⇒ Sfântul ierarh Eustatie, arhiepiscopul Antiohiei,
⇒ Sfântul mucenic Platon,
⇒ Sfântul mucenic Agatanghel,
⇒ Sfântul ierarh Chiril, arhiepiscopul Alexandriei,
⇒ Sfântul ierarh Ioan cel milostiv, patriarhul Alexandriei,
⇒ Sfântul cuvios Efrem Sirul,
⇒ Sfântul cuvios Macarie Egipteanul,
⇒ Sfântul mucenic Teoctist,
⇒ Sfântul apostol Andrei, cel întâi chemat, ocrotitorul României,
⇒ S fântul ierarh Vasile mărturisitorul, episcopul Pariei,
⇒ Sfântul nucenic Leontie,
⇒ Sfântul mucenic Agatonic,

⇒ Sfântul sfințit mucenic Policarp, episcopul Smirnei,
⇒ Sfântul cuvios Pahomie,
⇒ Sfântul mucenic Iachint,
⇒ Sfântul mucenic Elefterie Persul,
⇒ Sfântul mare mucenic Iacob Persul,
⇒ Sfântul sfințit mucenic Ignatie Teoforul, episcopul Antiohiei,
⇒ Sfântul cuvios Gheorghe Hozevitul,
⇒ Sfântul proroc Ioan Botezătorul și Înaintemergătorul Domnului,
⇒ Sfântul ierarh Donat, episcopul Evriei,
⇒ Sfântul cuvios Gheorghe de la Maleon,
⇒ Sfântul mare mucenic Mercurie,
⇒ Sfântul ierarh Partenie, episcopul Lampsacului,
⇒ Sfântul Antim din Chios,
⇒ Sfânta mare mucenită Marina,
⇒ Sfinții mucenici Rafael, Irina și Nicolae din Insula Lesvos,
⇒ Sfântul Macarie Notara, episcopul Corintului,
⇒ Sfântul ierarh Nectarie taumaturgul de la Eghina,
⇒ Sfântul mare mucenic Teodor Stratilat
⇒ Sfinții mucenici doctori fără de arginți Chir și Ioan,
⇒ Sfânta cuvioasă Eufrosina de la Mega Spileo,
⇒ Sfântul cuvios Simeon de la Mega Spileo,
⇒ Sfântul cuvios Teodor de la Mega Spileo

Relicvariul Mănăstirii Mega Spileo (Foto: Oana Nechifor)

Moaştele Sfinţilor Mina, Haralambie, Nicolae cel nou şi o părticică din capul Sfântului arhidiacon Ştefan (Foto: Oana Nechifor)

Moaştele Sfinţilor Mina, Haralambie, Nicolae cel nou şi o părticică din capul Sfântului arhidiacon Ştefan (Foto: Oana Nechifor)

Capul şi mâna dreaptă a Sfintei Eufrosina de la Mega Spileo (Foto: Oana Nechifor)

Moaştele Sfinţilor Gheorghe, Teodor Tiron, Haralambie, Procopie, Trifon şi Timotei (Foto: Oana Nechifor)

Moaştele Sfinţilor Vlasie, Procopie, Teodor Tiron, Gheorghe, Artemie, Haralambie, Pantelimon, Trifon şi Serafim (Foto: Oana Nechifor)

Cinstitele capete ale Sfinţilor Simeon şi Teodor, ctitorii Mănăstirii Mega Spileo (Foto: Oana Nechifor)

Moaştele Sfinţilor Miron, Ierotei al Atenei şi Grigorie al Nyssei (Foto: Oana Nechifor)

Moaştele Sfinţilor Parachevi, Cosma, Varvara, Trifon, Pantelimon, Foca, Haralambie şi Evstatie (Foto: Oana Nechifor)

Mâna stângă a Sfântului Haralambie (Foto: Oana Nechifor)

Moaştele Sfântului Trifon, Platon, Procopie, Pantelimon şi Agatanghel (Foto: Oana Nechifor)

Cinstitul cap al Sfintei Varvara (Foto: Oana Nechifor)

Moaştele Sfinţilor ierarhi Chiril, Ioan cel milostiv şi Atanasie (Foto: Oana Nechifor)

Moaştele Sfântului Efrem Sirul, Macarie Egipteanul şi Teoctist mucenicul (Foto: Oana Nechifor)

Moaştele Sfinţilor Andrei, Vasile de Neofanus, cuvios Leontie din Ahaia, Agatonic, Olimpias din Mitilini, cuvios Pahomie şi apostol Artema, părticele din moaştele Sfinţilor 70 de mucenici din Hios (Foto: Oana Nechifor)

Moaştele Sfinţilor Policarp, Iachint, Elefterie, Ignatie Teoforul şi Iacov Persul (Foto: Oana Nechifor)

Moaştele Sfinţilor Paraschevi, Gheorghe Hozevitul, Ioan Botezătorul, Donat de Paramithias, cionstitul cap al Sfântului Gheoghe al Ciprului, Trifon şi Mercurie (Foto: Oana Nechifor

Moaştele Sfinţilor Miron, Partenie şi Evstatie (Foto: Oana Nechifor)

Moaştele Sfinţilor Antim, Marina, Pantelimon, Rafail, Macarie Notara al Corintului şi Nectarie al Pentapolei (Foto: Oana Nechifor)

Palmele Sfinţilor Teodor Tiron şi Teodor Stratilat (Foto: Oana Nechifor)

Moaştele Sfinţilor doctori fără de arginţi Kir şi Ioan (Foto: Oana Nechifor)

COLECȚIA ACATISTE ȘI VIEȚI DE SFINȚI

Viața și Acatistul Sfinților Ierarhi ATANASIE CEL MARE ȘI CHIRIL, Arhiepiscopii Alexandriei

181

Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă

„Pe ierarhii Domnului, pe tâlcuitorii dogmelor, pe păstorii alexandrinilor și propovăduitorii adevărului cei iubiți de Dumnezeu; pe strălucitii luminători, risipitori ai întunericului celor nelegiuiți: pe Sfântul Atanasie cel Mare, secerătorul ereticilor, împreună cu Sfântul Ierarh Chiril, cel ce a cinstit precum se cuvine pe Născătoarea de Dumnezeu, veniți, toți iubitorii de prăznuire, ca, adunându-ne cu veselie, în cântări să-i cinstim, că ei se roagă neîncetat lui Dumnezeu pentru noi toți."

Troparul Sfinților Ierarhi
Atanasie cel Mare și Chiril

www.editurapatriarhiei.ro
ISBN 978-973-616-617-4

Icoane

SF. IERARH
CHIRIL
PATRIARHUL ALEXANDRIEI
ΧΑΙΡΕ
ΤΩΝ
ΠΑΝΑΓΙΑΣ
ΑΧΡΑΝΤΕ
ΥΠΕΡΥΜ
ΕΝΗΣ
ΔΕΣΠΟΙ
ΝΗΣ ΗΜΩΝ
ΘΕΟΤΟ
ΚΟΥ
9 iunie

SFÂNTUL
IERARH
CHIRIL
PATRIARHUL ALEXANDRIEI
ἐξαιρέ
τως τῆς
παναγίας
ἀχράντου
ὑπερευλο
γμένης
δεσποί
νης ἡμῶν
θεοτό
κου.....

9 iunie

Ο ΑΓΙΟΣ
ΚΥΡΙΛΛΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
ΧΑΙΡΕ
ΤΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΑΣ
ΑΧΡΑΝΤΕ
ΥΠΕΡΥΜ
ΝΗΜΕΝΗΣ
ΔΕΣΠΟΙ
ΝΗ ΗΜΩΝ
ΘΕΟΤΟ
ΚΟΥ
Ο ΑΓΙΟΣ ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΠΑΤΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑΣ 9 ΙΟΥΝΙΟΥ

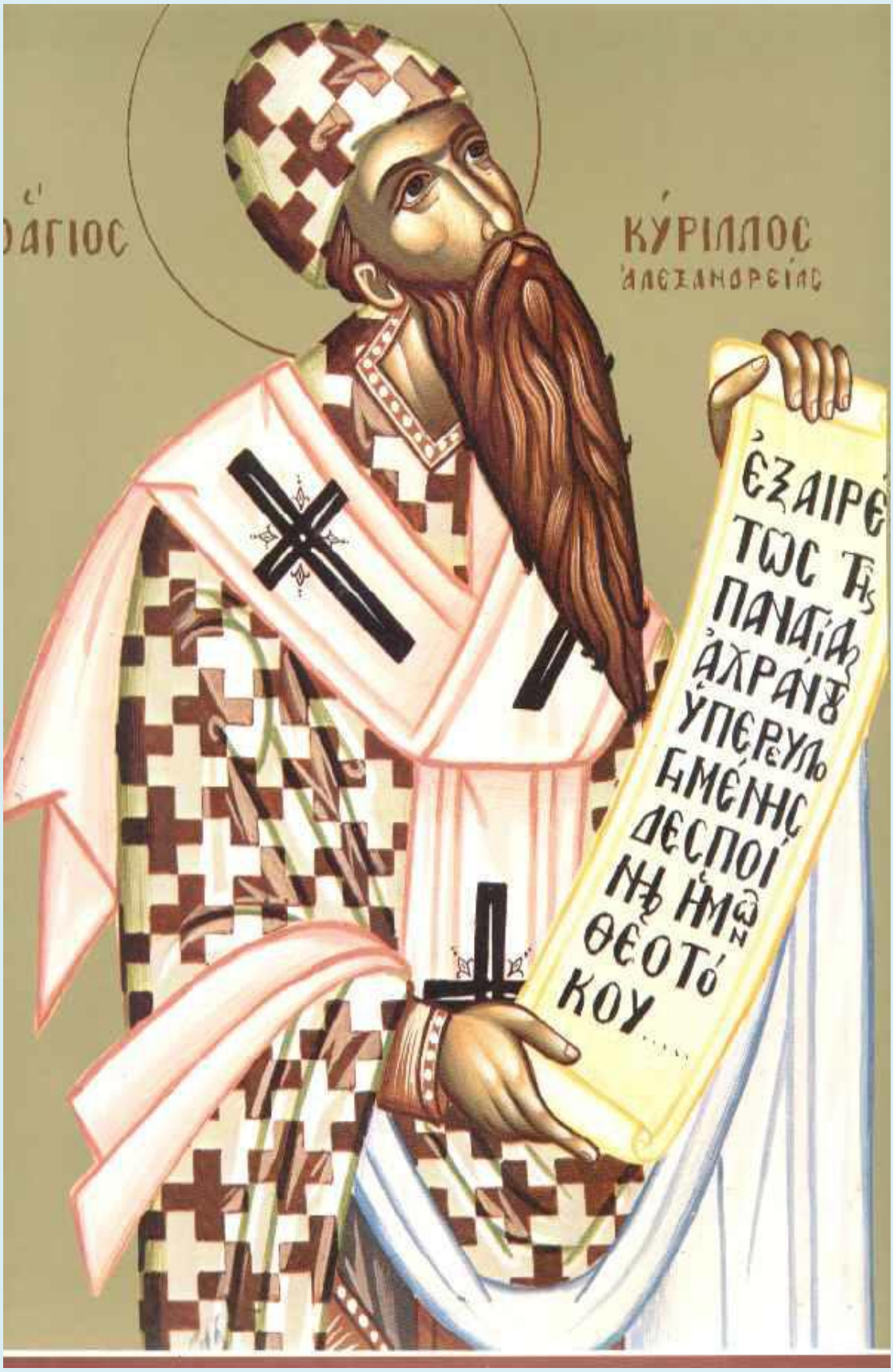
ΑΓΙΟΣ
ΚΥΡΙΛΛΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
ΕΞΑΙΡΕ
ΤΩΣ ΤΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΑΣ
ΑΛΗΘΩΣ
ΥΠΕΡΥΜ
ΝΗΜΕΝΗΣ
ΔΕΣΠΟΙ
ΝΗΣ ΗΜΩΝ
ΘΕΟΤΟ
ΚΟΥ

Γ
ΟΑ
ΚΥΡΙ
ΛΟΣ
ΑΛΕΞΑ
ΝΔΡΕΙΑΣ

Γ
ΟΑ
ΚΥΡΙ
ΛΟΣ
ΑΛΕΞΑ
ΝΔΡΕΙΑΣ

ὁ ἁ
ΚΥΡΙΛΛΕ
ἈΛΕΞΑ
ΑΕΙΑΣ
ἘΝ ΥΠΟΚ
ΕΙΜΕΝΩ
ΓΑΡ Ἡ
ΟΣΙΗ
ΚΑΙ ἜΣΤΙ
ΣΩΜΑ ΤΟ
ΥΠΟΚΕΙΜ
ΕΝΟΝ
ΟΥΤΩ
ΝΟΗΣΩΜΕΝ
ΚΑΙ ἘΠΙ
ΧΡΙΣΤΟΥ
ΘΕΟΤΗΤΟΣ
ΦΥΣΙΝ
EILEEN McGUCKIN

ΚΥΡΙΛΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

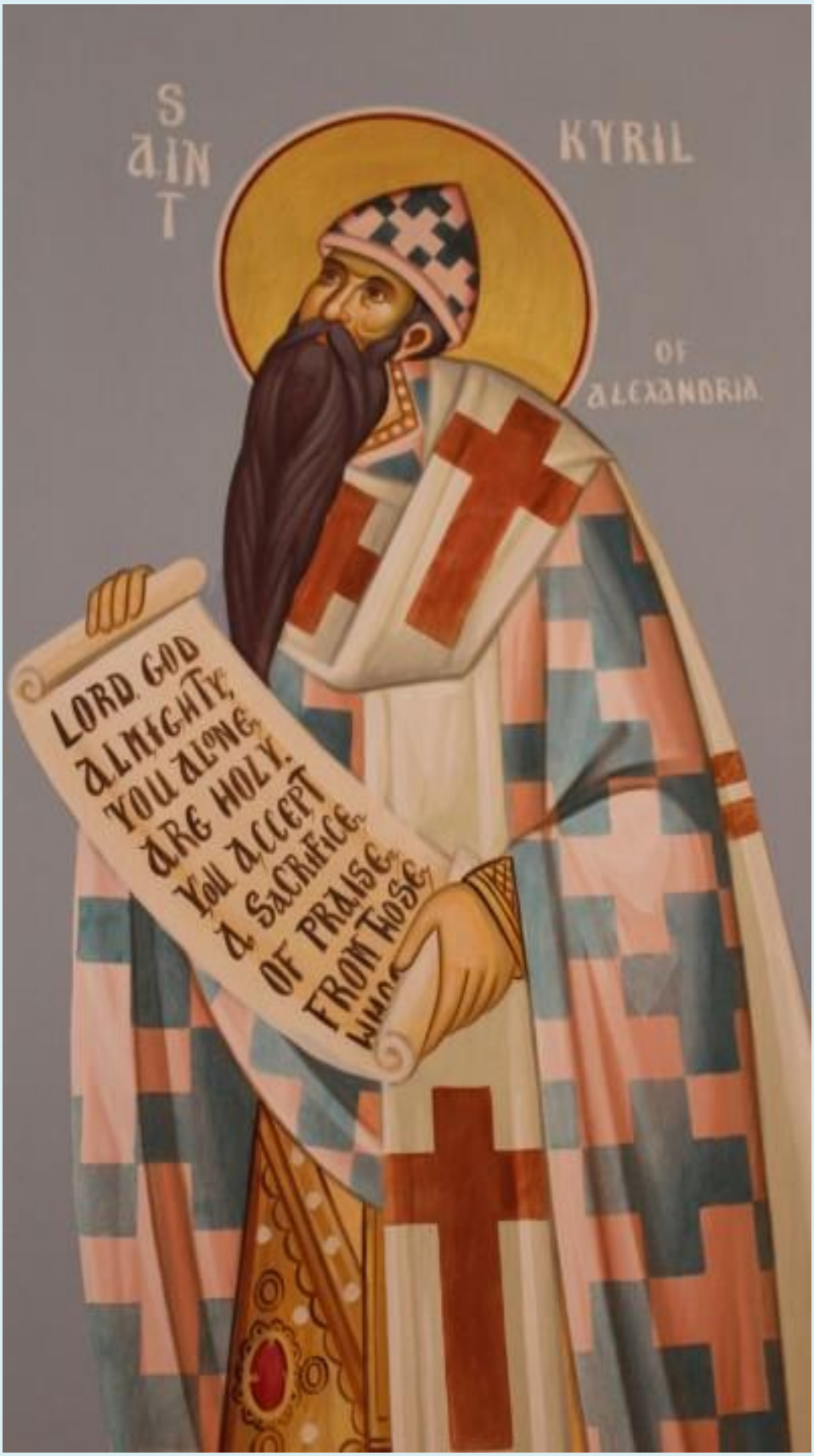
SAINT
KYRIL
OF
ALEXANDRIA
LORD GOD
ALMIGHTY,
YOU ALONE
ARE HOLY.
YOU ACCEPT
A SACRIFICE
OF PRAISE
FROM THOSE

DRIEI
SF.
IER.
CHIRIL AL
ALEXANDRIEI
MAI ALES PENTRU
„PRECA SFANTA, PREA
CURATA, PREA
BINECUVANTATA,
MAREA STAPANA
NOASTRA DE
DUMNEZEU, MARIA
TOATE SI PARINTESA
FECIOARA MARIA.”

Ὁ ἅγιος
Κύριλλος
Ἀλεξανδρείας
Condacul
Sf. Chiril al Alexandriei
Glas 6
(9 iunie)

Ὁ
ἅγι
ος
Κύρια
λος

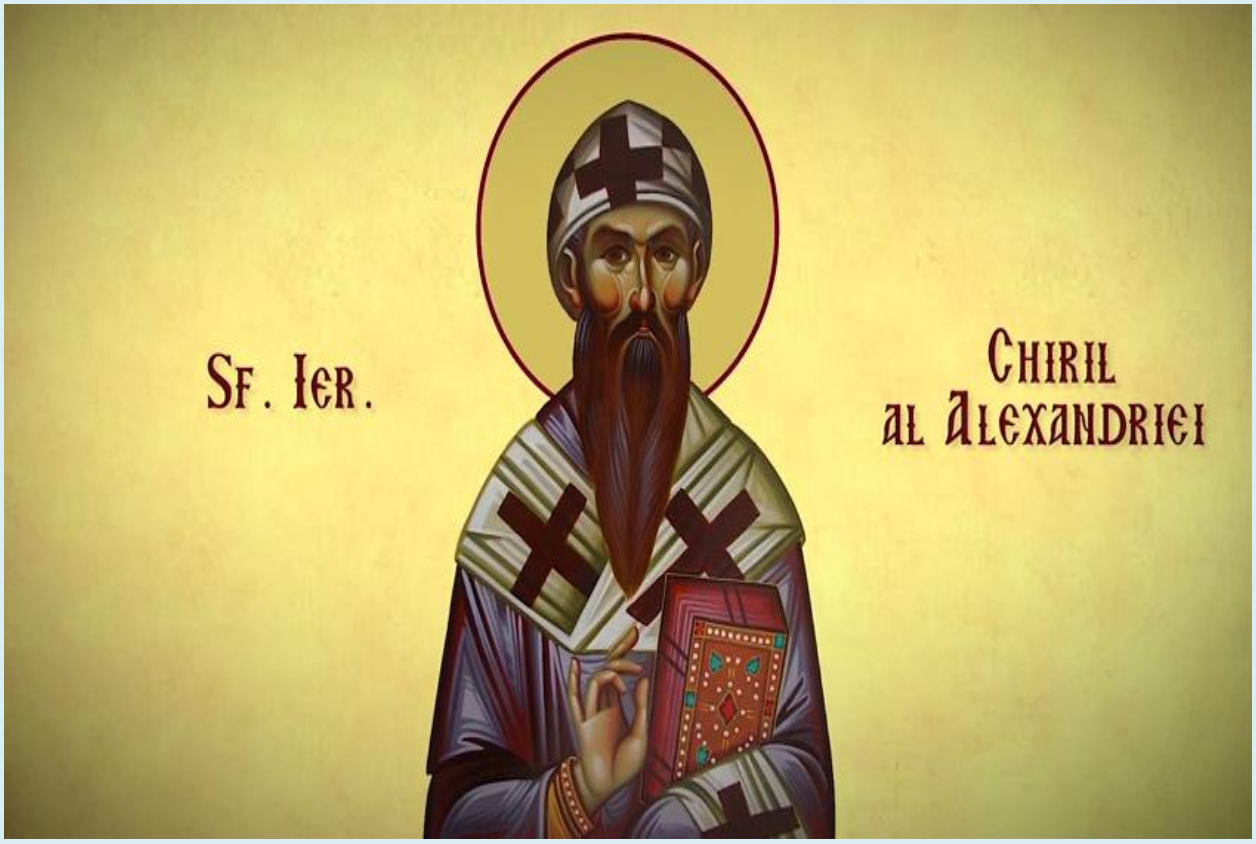
Sf. Ier.
Chiril
al Alexandriei

Sf. Ier.
Chiril
al Alexandriei

Ὁ ἅγιος
Κύριλλος
Sf. Ier. Chiril
http://dositeea.blogspot.com

SAINT
CYRIL
PATR. OF
ALEXANDRIA

Ὁ Γ΄
Ἀλεξαν
ΚΥΡΙΛΛΟΣ
δρείας

Icon-SV.ru

ΑΓΙΟΣ
ΚΥΡΙΛΛΟΣ

SF. IERARH
CHIRIL
AL ALEXANDRIEI

ΟΑ ΚΥΡΙΛΛΟ
ΑΛΕΞΑΝΑΡΙΑ
ΑΧΜΗ
Icon.SV.ru

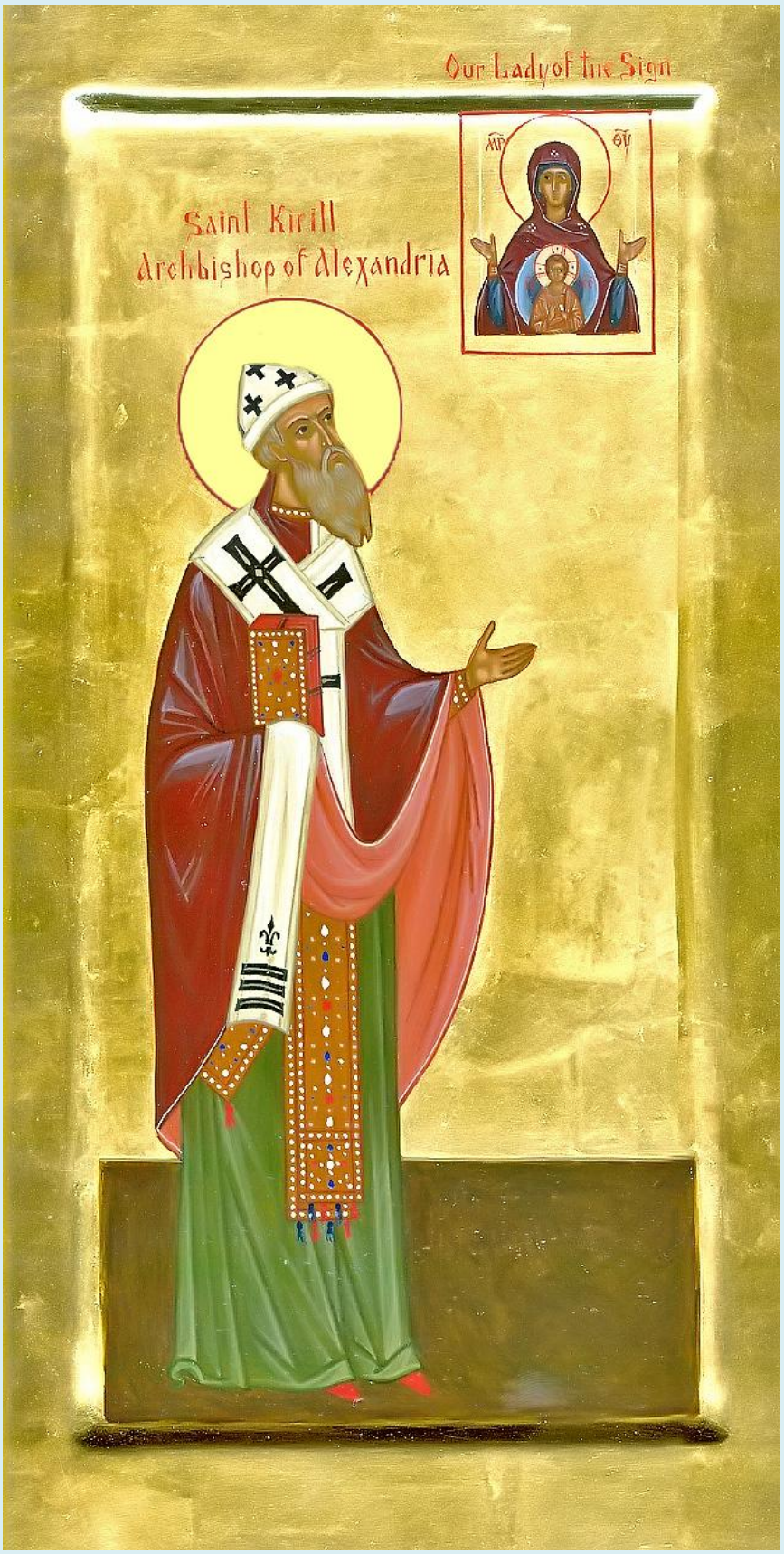
Our Lady of the Sign
Saint Kirill
Archbishop of Alexandria

С҃ КѴРІЛЪ АЛЗ҃ДРКІЙ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΙ

ST. CYRIL
PATRIARCH OF
ALEXANDRIA
HE WAS BORN
OF A WOMAN
BUT HE DID NOT
CEASE BEING
GOD. HE
ASSUMED OUR
FLESH: BUT
HE CONTINUED
TO BE WHAT
HE WAS.

ΚΥΡΙ
ΕΞΑΙΡΕ
ΤΩΣ ΤΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΑΣ
ΑΧΡΑΝ
ΤΥ Υ-
ΠΕΡΕΥ
ΛΟΓΗ
ΜΕΝΗΣ

SF. IER
CEL
ATANASIE
MARE
SF. IER
CHIR
www.pemptousia.ro

Ὁ Ἅγ
ΚΥΡΙ
ΠΑΛΙΝ
ΕΞΑΙΡΕ

Ο ΑΓ.
ΑΘΑ
ΝΑ
ΣΙ
Ο ΑΓ.
ΚΥΡΙΛ
ΛΟ

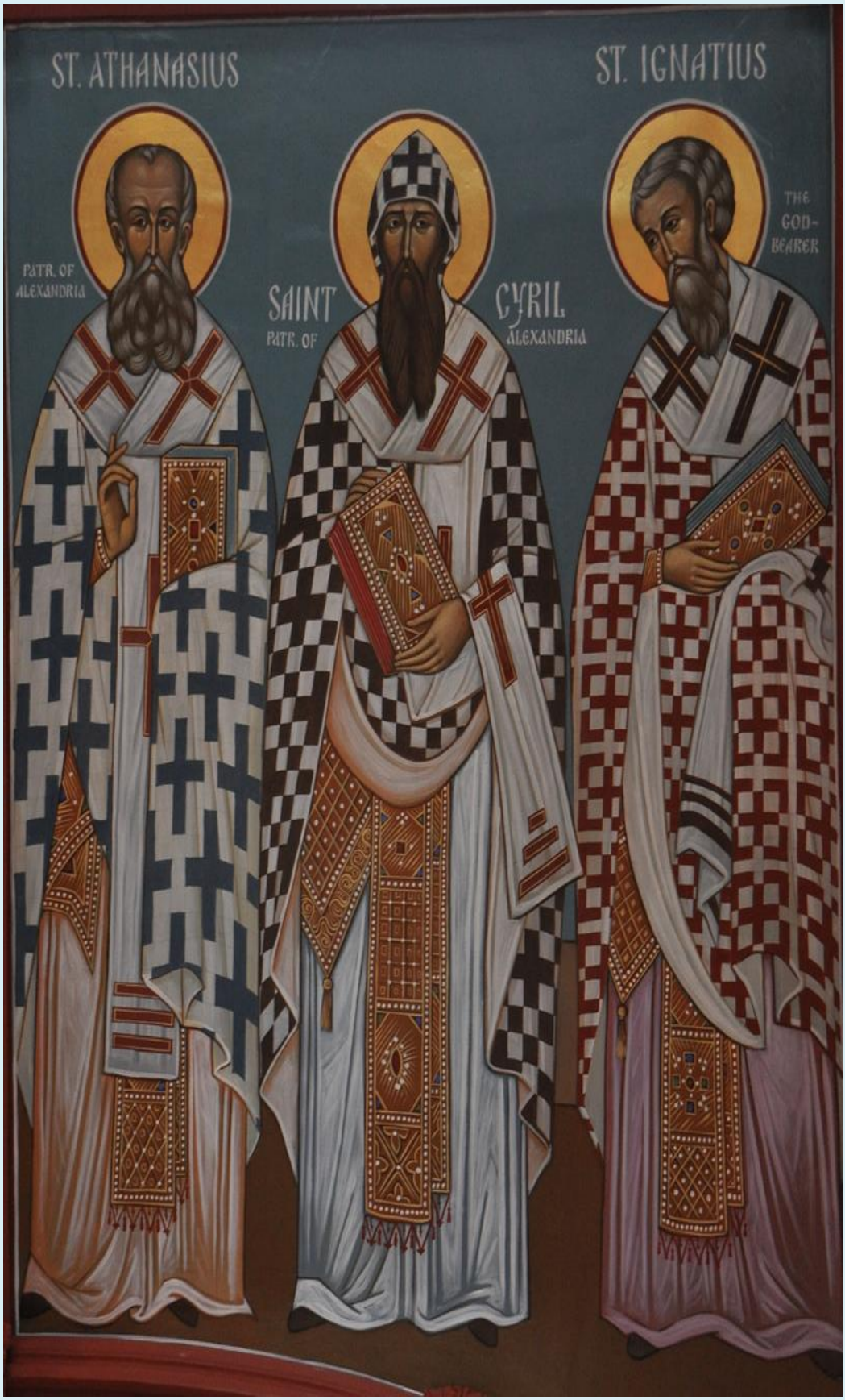
ST. ATHANASIUS
ST. IGNATIUS
PATR. OF ALEXANDRIA
SAINT
PATR. OF
CYRIL
ALEXANDRIA
THE GOD-BEARER

SF. IERARH
ATANASIE
cel MARE
SF. IERARH
CHIRIL
18 ianuarie

18 ianuarie

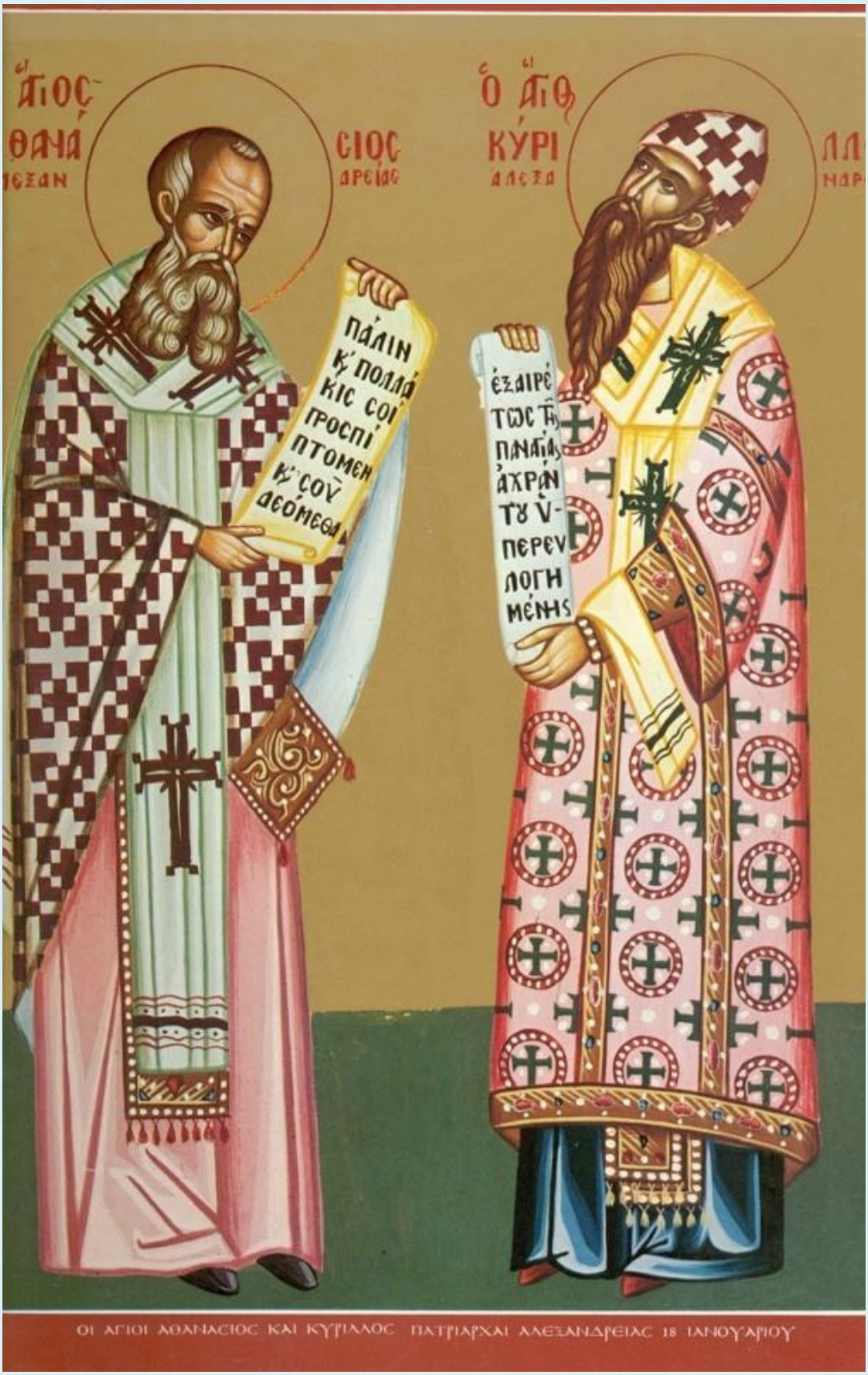

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ 18 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Sfântul ierarh Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei

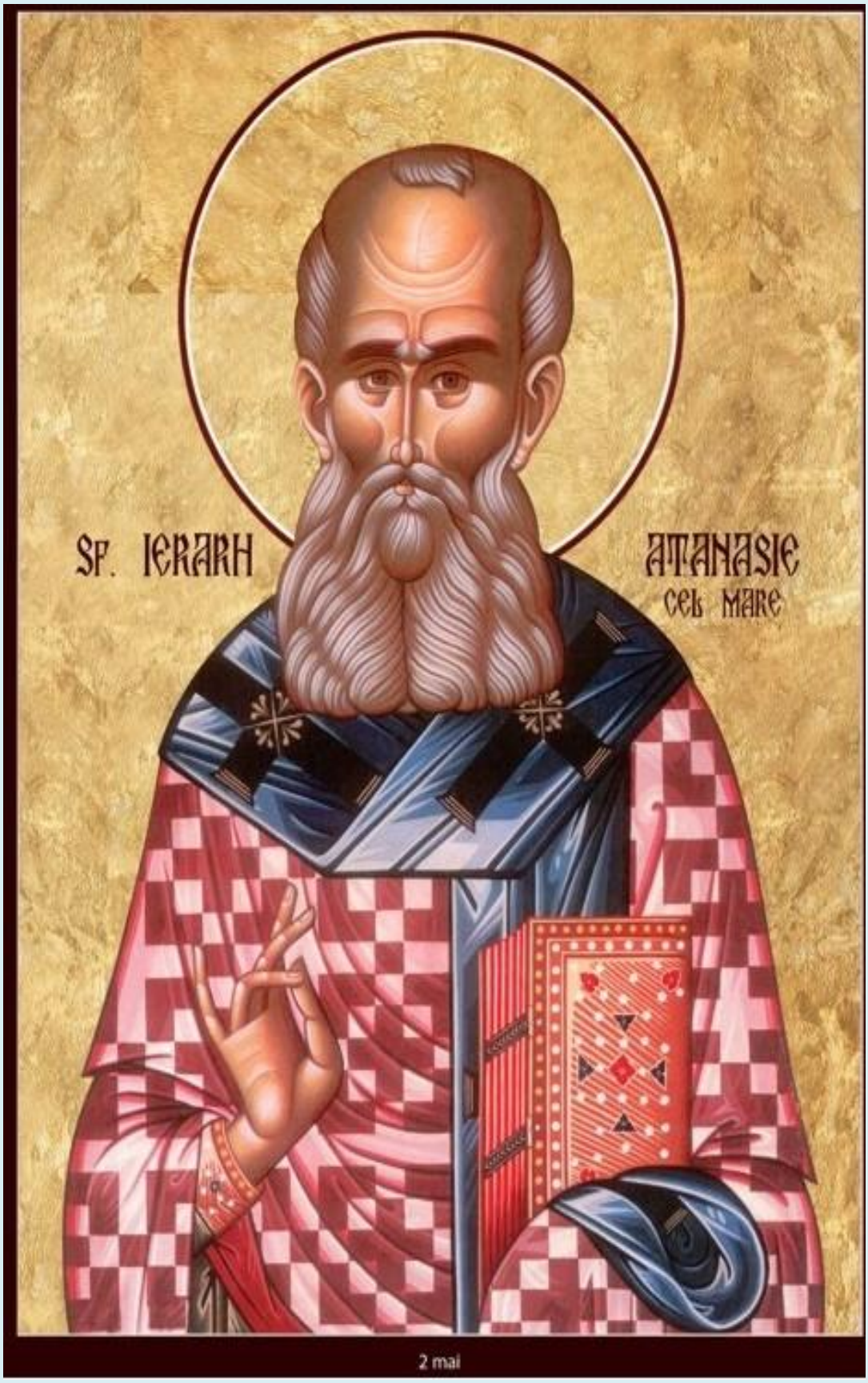
SF. IERARH
ATANASIE
CEL MARE
2 mai

2 mai

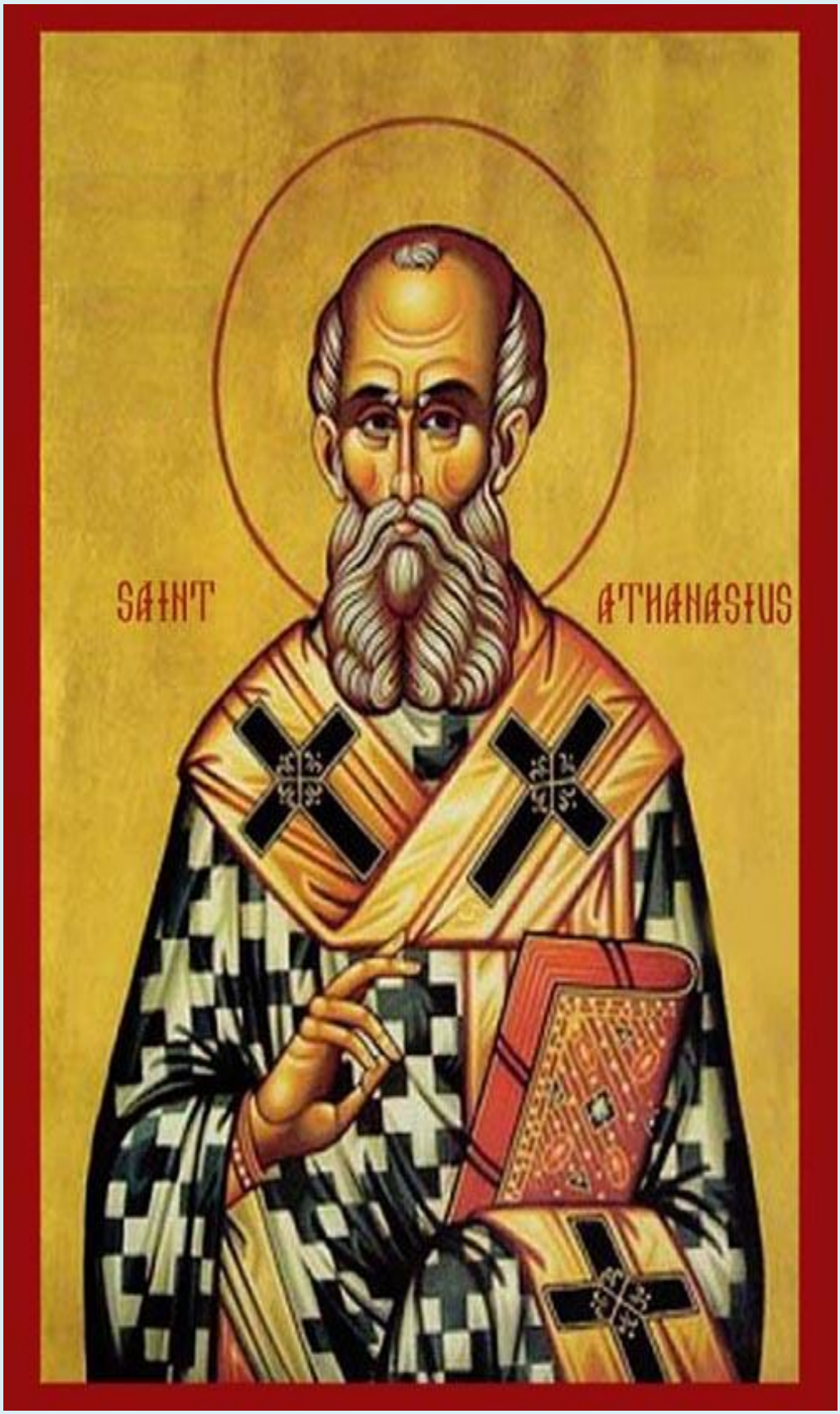
SAINT
ATHANASIUS

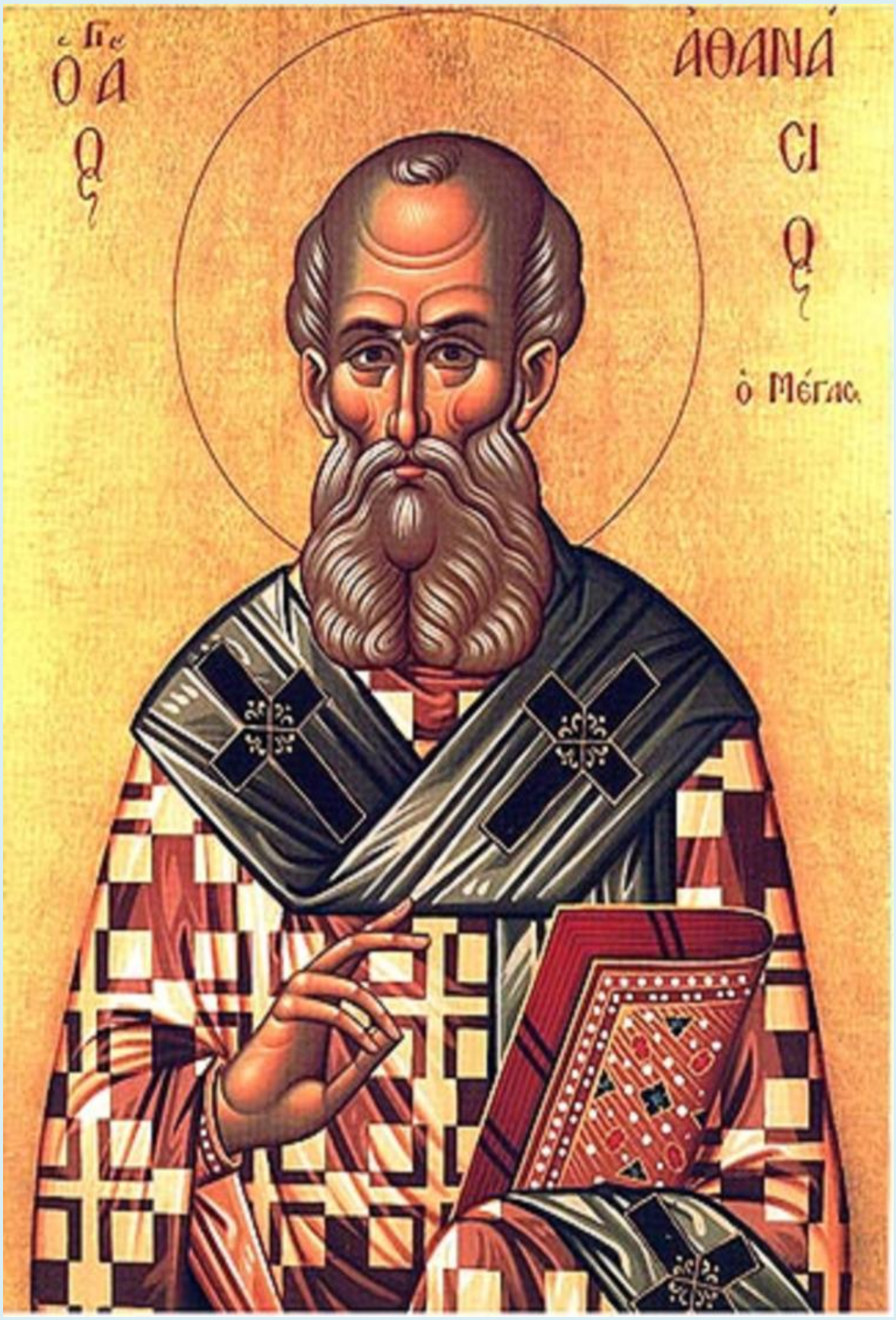
Ο Α
ΑΘΑΝΑ
CI
Ο Μέγας

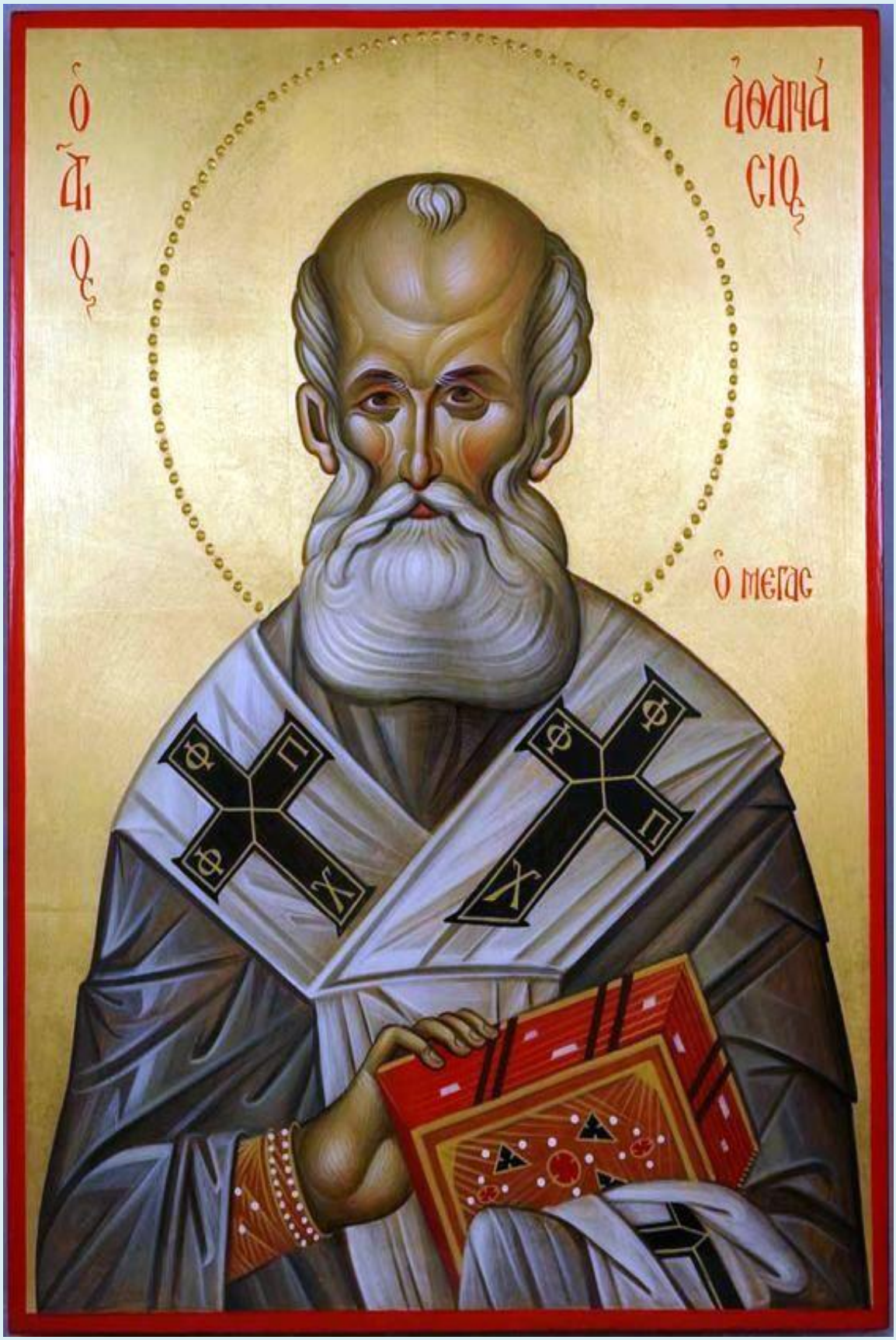
Ο ΑΓΙΟΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
Ο ΜΕΓΑΣ

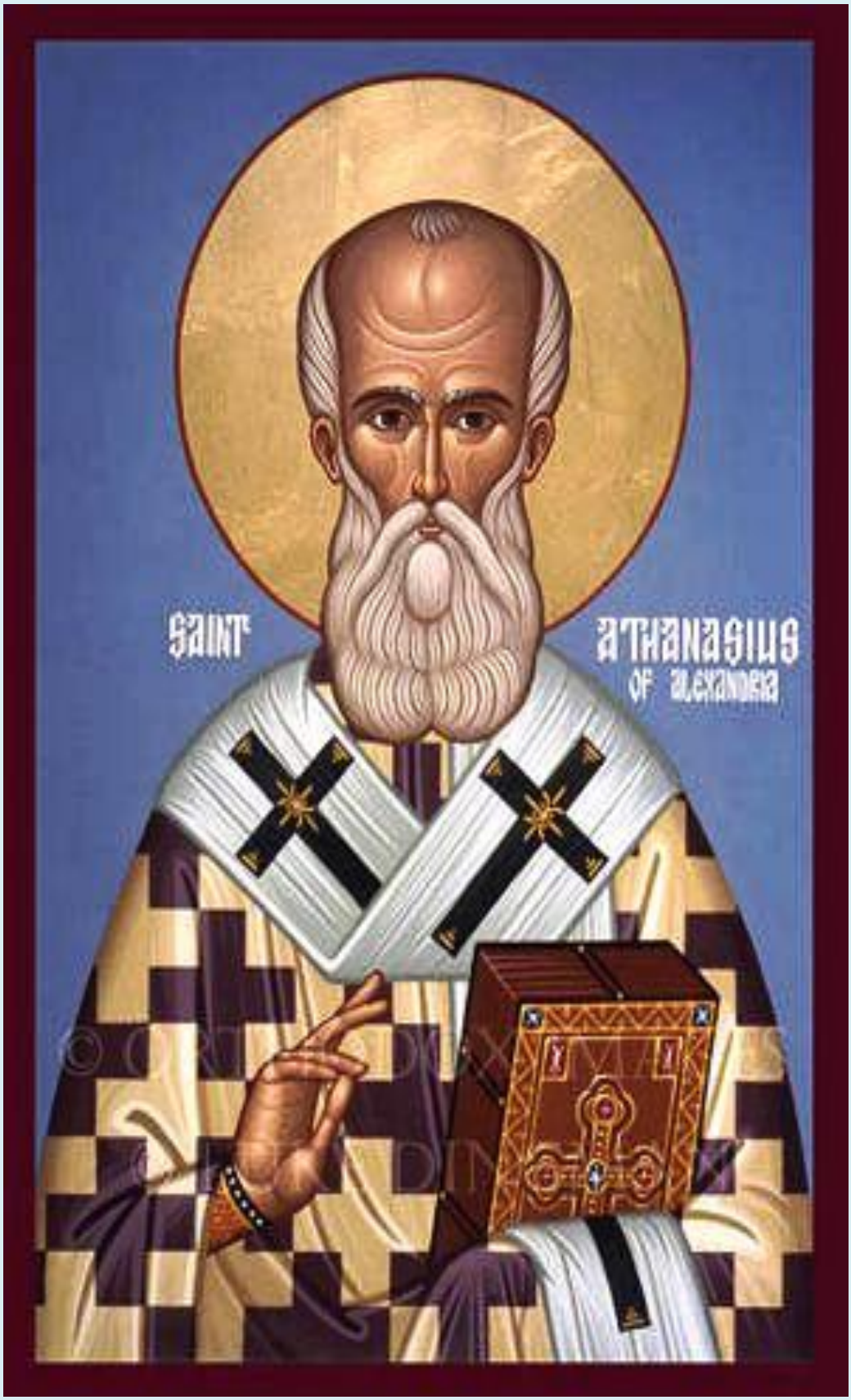
SAINT
ATHANASIUS
OF ALEXANDRIA

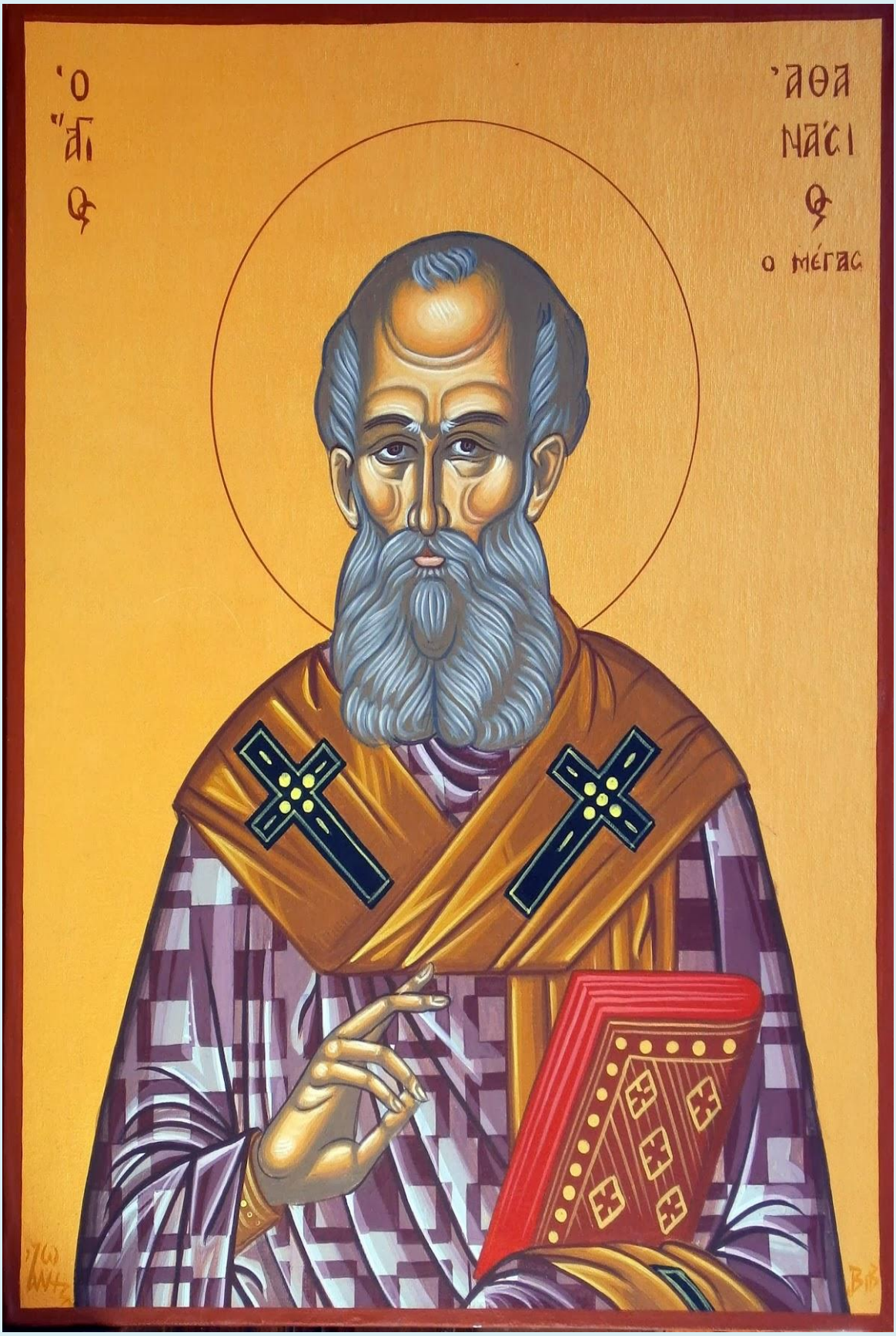
Ὁ Ἅγιος
Ἀθανάσιος
ὁ μέγας

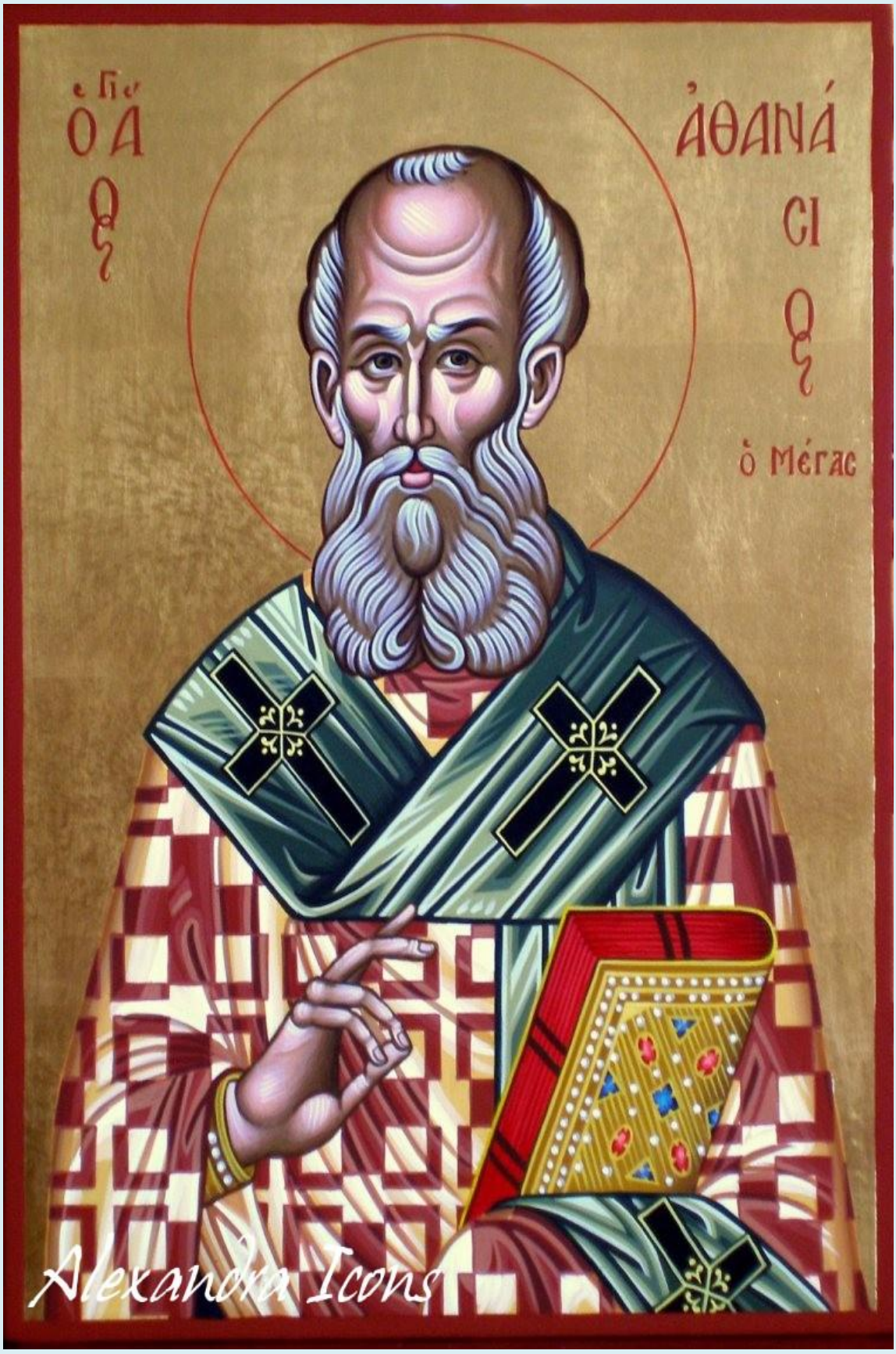
ὁ Ἅ
ΑΘΑΝΑ
CI
ὁ Μέγας
Alexandra Icons

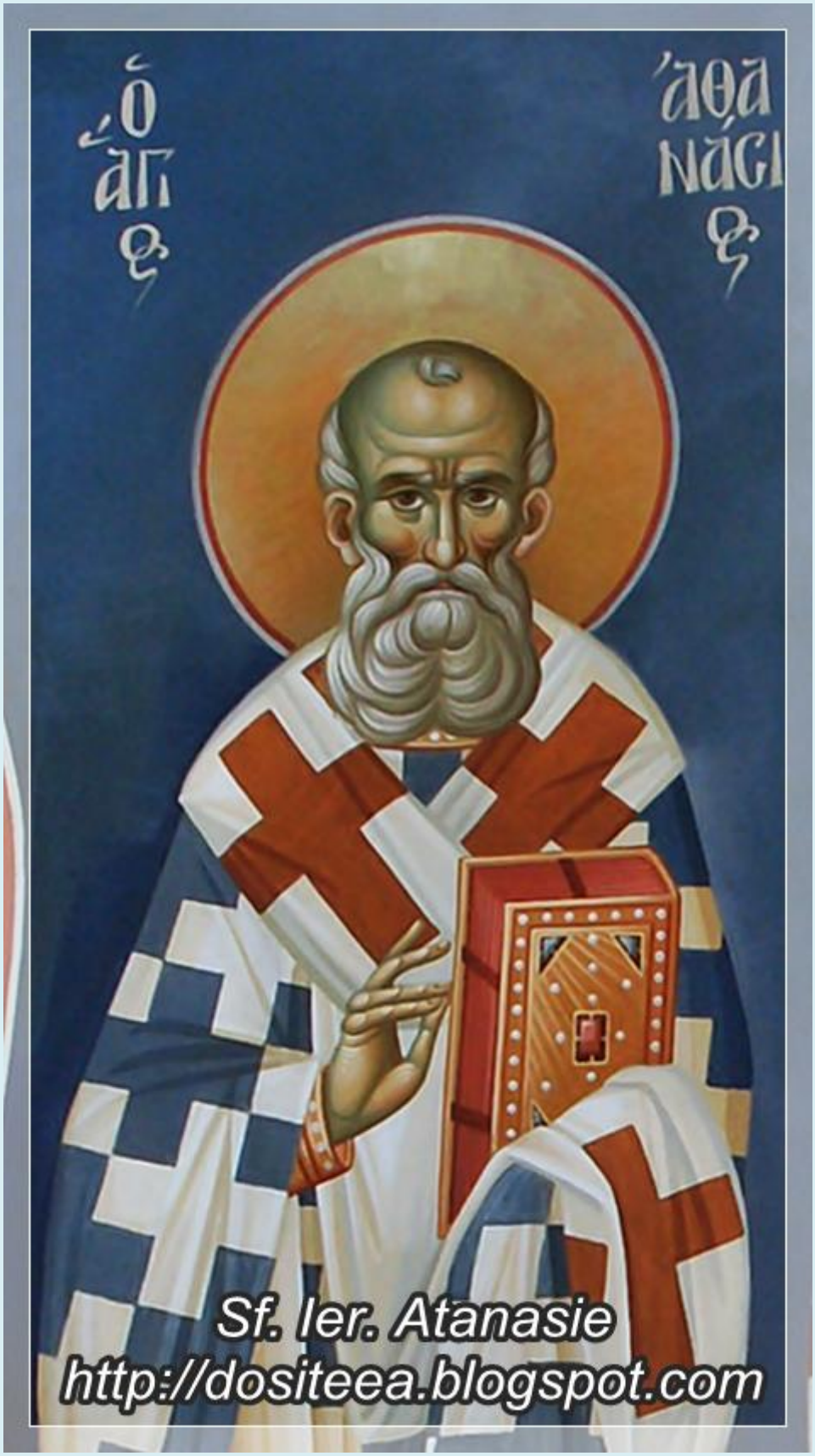
Ὁ ἅγι ος
ἀθα νάσι ος
Sf. Ier. Atanasie
http://dositeea.blogspot.com

Sf. Ier. Atanasie
http://dositeea.blogspot.com

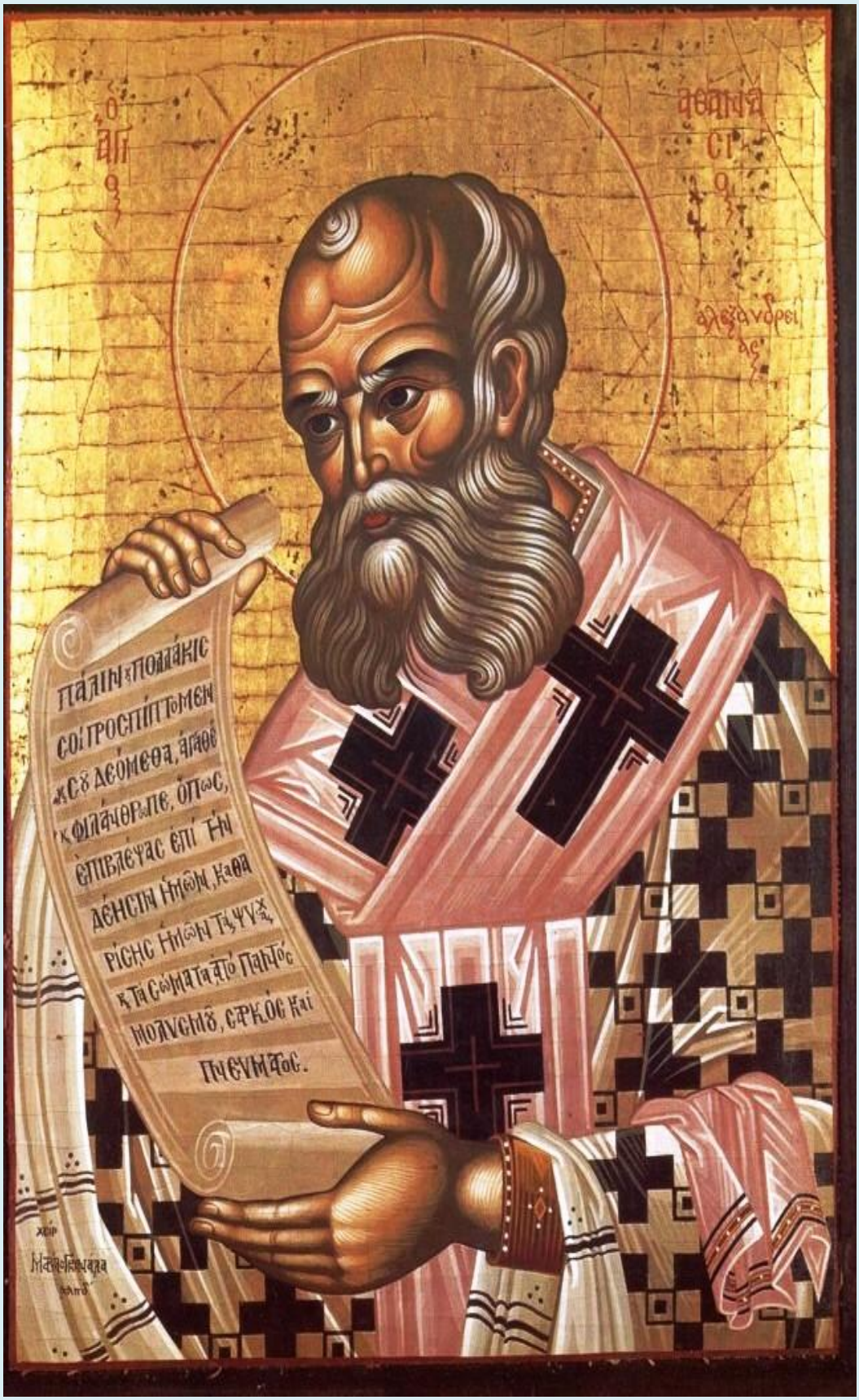
ΠΑΛΙΝ ΠΟΔΑΚΙΣ
ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΩΜΕΝ
ΚΑΙ ΔΕΟΜΕΘΑ, ΑΓΑΘΕ
ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΕ, ΟΠΩΣ,
ΕΠΙΒΛΕΨΑΣ ΕΠΙ ΤΗΝ
ΔΕΗΣΙΝ ΗΜΩΝ, ΚΑΘΑ
ΡΙΣΗΣ ΗΜΩΝ ΤΑΣ ΨΥΧΑΣ
ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΑΝΤΟΣ
ΜΟΛΥΣΜΟΥ, ΣΑΡΚΟΣ ΚΑΙ
ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ.

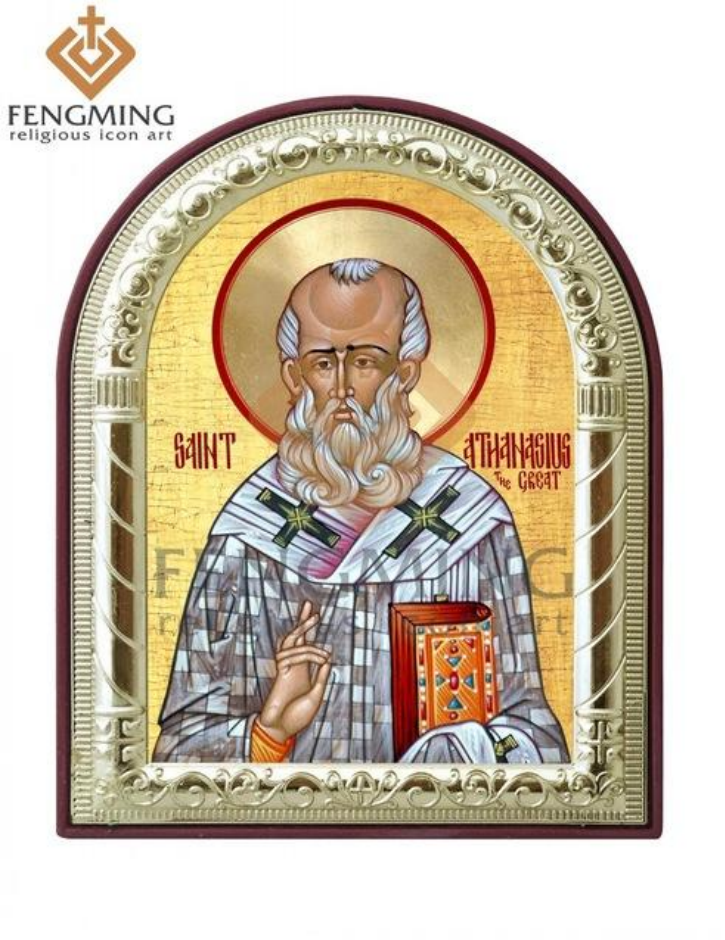
FENGMING
religious icon art
SAINT
ATHANASIUS
The Great

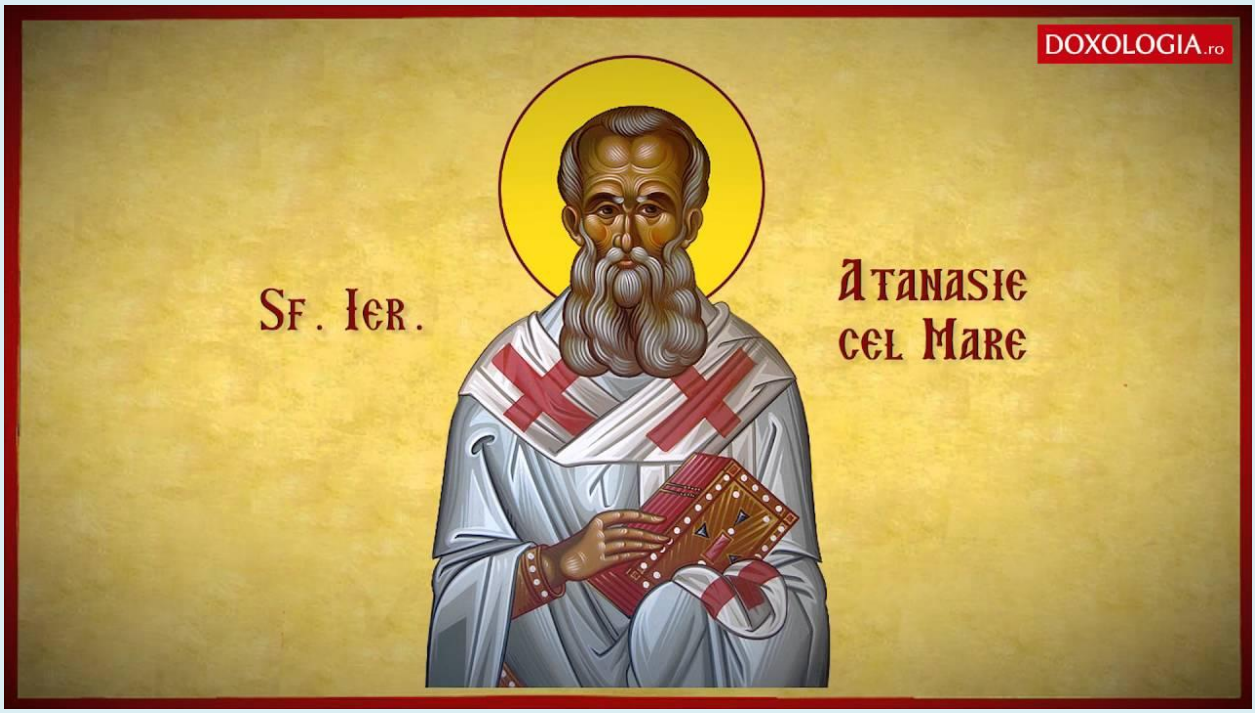
DOXOLOGIA.ro
Sf. Ier.
Atanasie
cel Mare

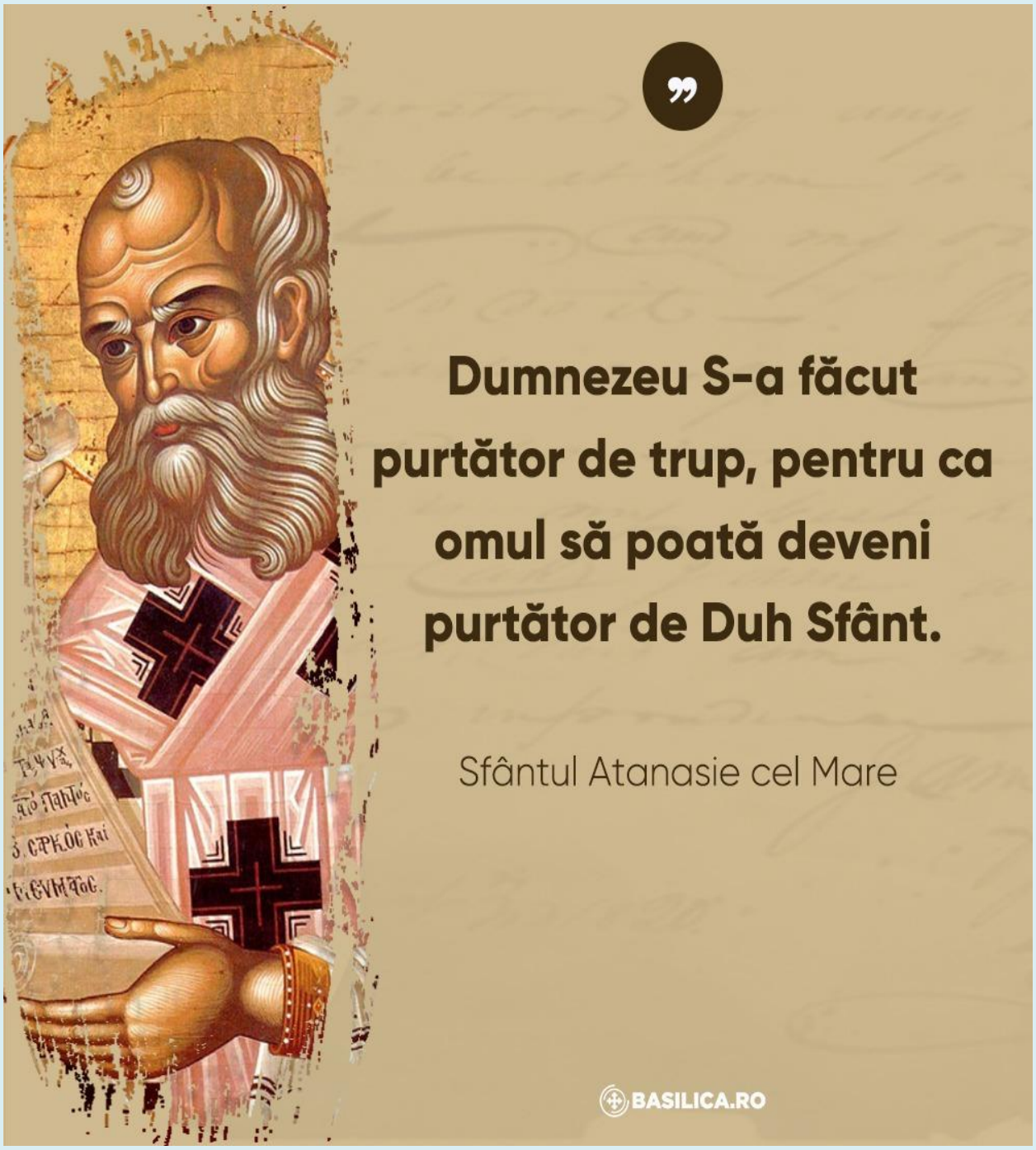
Dumnezeu S-a făcut purtător de trup, pentru ca omul să poată deveni purtător de Duh Sfânt.
Sfântul Atanasie cel Mare
BASILICA.RO

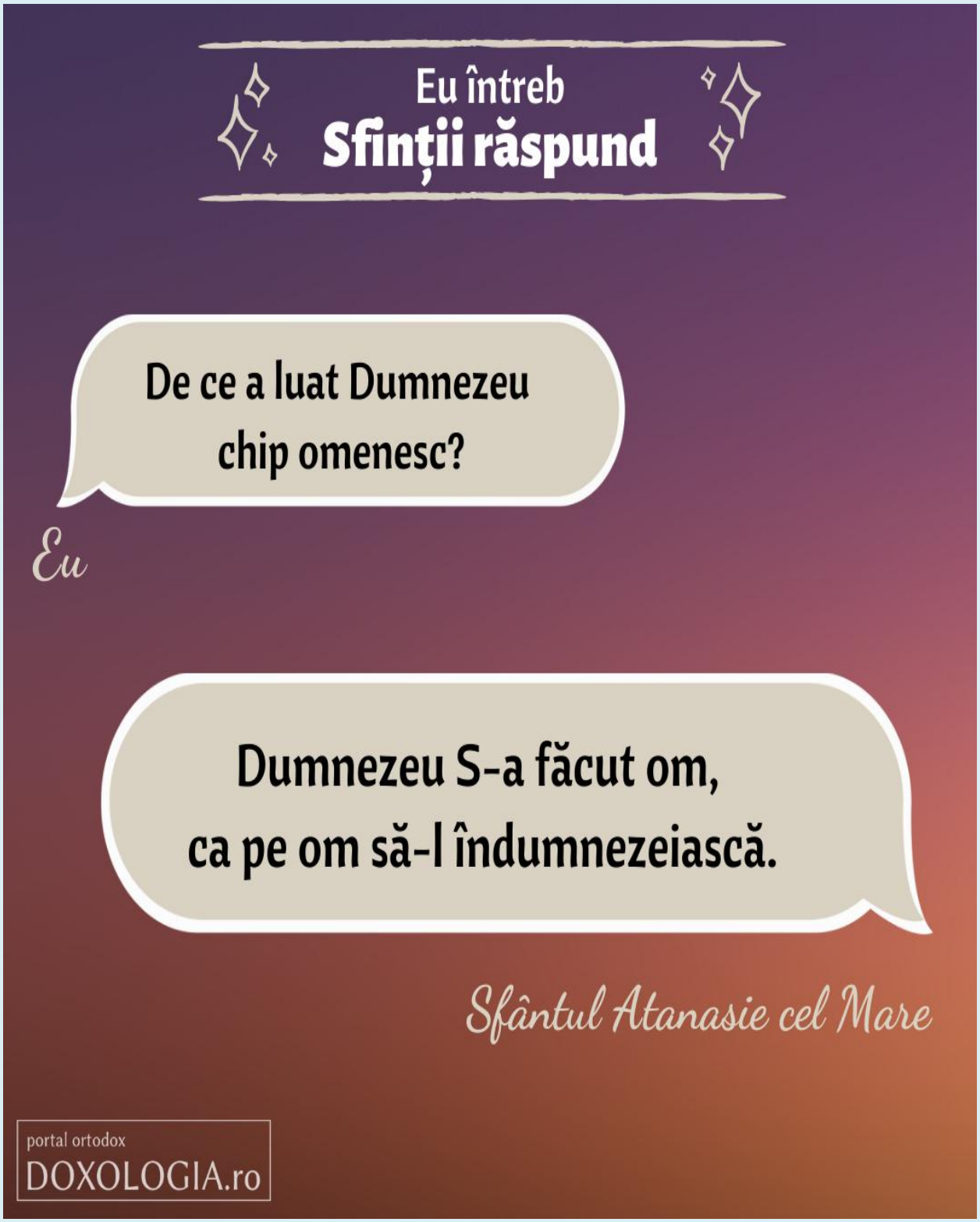
Eu întreb
Sfinții răspund
De ce a luat Dumnezeu
chip omenesc?
Eu
Dumnezeu S-a făcut om,
ca pe om să-l îndumnezeiască.
Sfântul Atanasie cel Mare
portal ortodox
DOXOLOGIA.ro

2 mai

Troparul Sfântului Ierarh Atanasie cel Mare

2 Mai - Glasul 3

Stâlp al Ortodoxiei ai fost, prin dumnezeieşti învăţături, întărind Biserica, ierarhe Atanasie; căci pe Fiul de o fiinţă cu Tatăl mărturisindu-L, ai ruşinat pe Arie. Părinte cuvioase, roagă pe Hristos Dumnezeu, să ne dăruiască nouă mare milă.

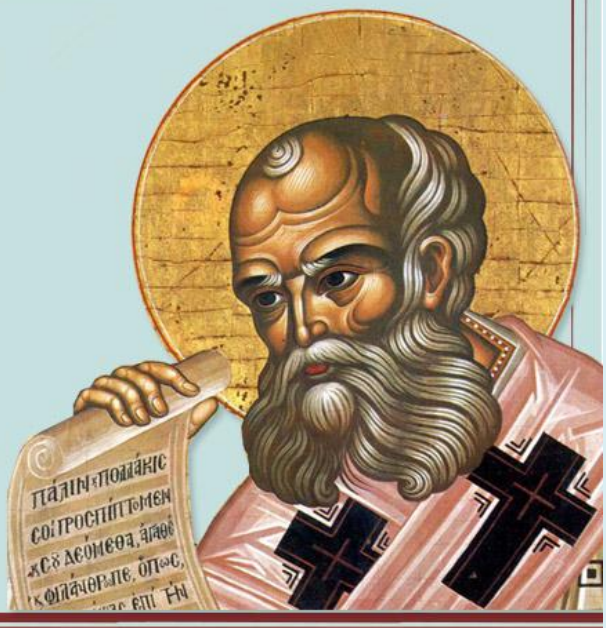

Troparul Sfântului Atanasie al III-lea, patriarhul Constantinopolului

2 Mai - Glasul 8

Dumnezeiască odraslă a cretanilor, păstor al cetătii celei împărătesti si povătuitor sfintit al crestinilor de la Dunăre, comoara cea de mult pret a Harkovului, Atanasie înțelepte, primit-ai har bogat de Sus, cu nume nemuritor fiind. Roagă pe Hristos Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre.

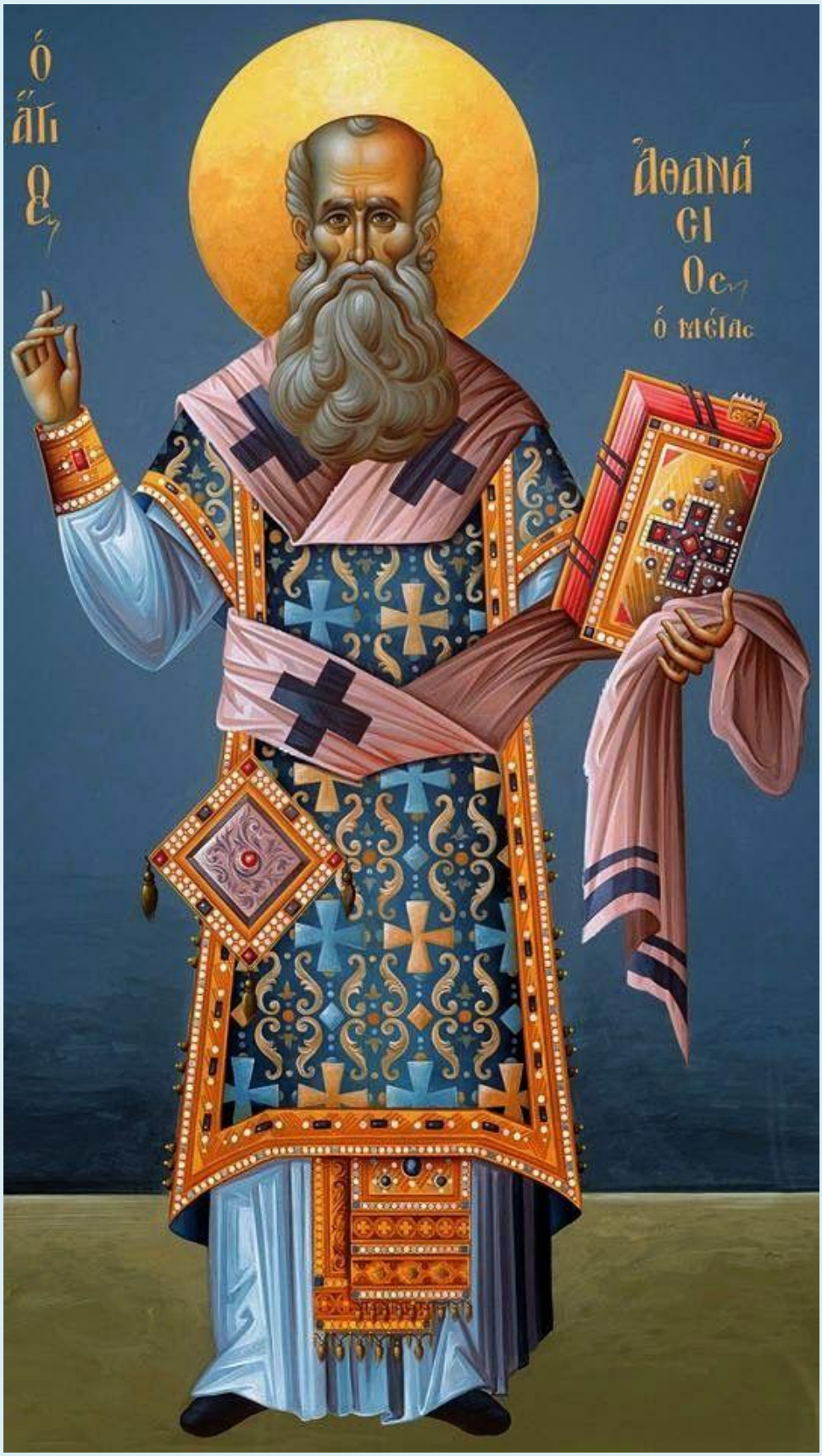
Ὁ ἅγιος
Ἀθανάσιος
ὁ μέγας

„Așa să te împărtășești din Euharistie:
crezând că ea alungă nu numai moartea,
ci bolile din noi;
căci, ajungând în noi, Hristos
adoarme legea sălbatică
din mădularele trupului, aprinde
evlavia față de DUMNEZEU
și omoară patimile.”

Sfântul Chiril
al Alexandriei

Troparul Sfinții Ierarhi Atanasie și Chiril, Arhiepisopii Alexandriei

18 Ianuarie - Glasul 3

Pe ierarhii Domnului, pe tâlcuitorii dogmelor; pe păstorii alexandrinilor propovăduitori ai adevărului, perechea cea iubită de Dumnezeu; pe strălucitii luminători, risipitori ai întunericului celor nelegiuiți: pe Sfântul Atanasie cel Mare, secerătorul ereticilor, împreună cu Sfântul Ierarh Chiril, cel ce a cinstit precum se cuvine pe Născătoarea de Dumnezeu, veniți toți iubitorii de prăznuire şi adunându-ne cu veselie şi cu cântări să-i cinstim; că ei se roagă neîncetat lui Dumnezeu pentru noi toți.

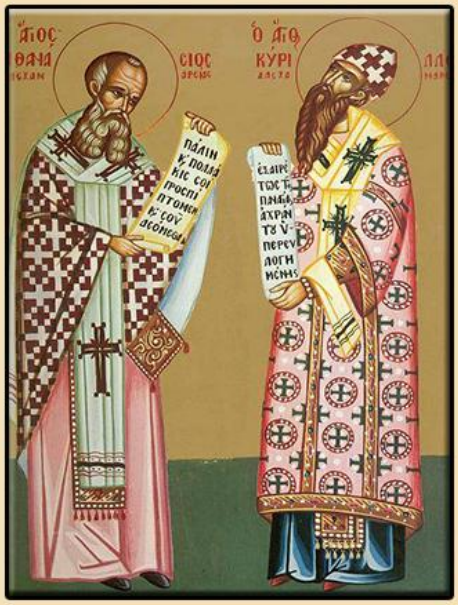

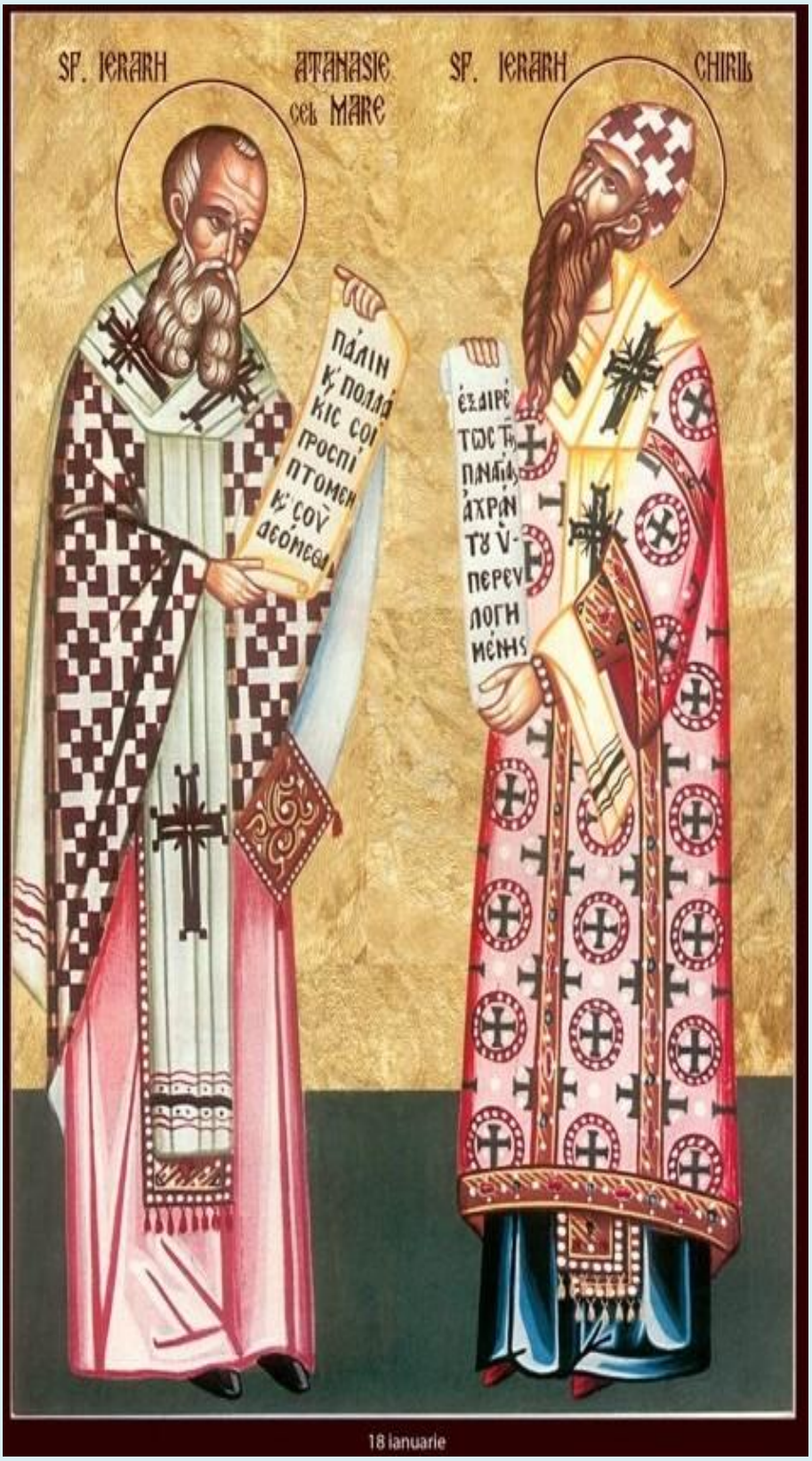

Bucuraţi-vă, Sfinţilor Atanasie şi Chiril, ierarhi ai Domnului!